

ARTES
JESUITICÆ

IN SUSTINENDIS PERTINACITER
NOVITATIBUS LAXITATIBUSQUE
SOCIORUM

(Quarum plusquam mille hinc exhibentur)

S. D. N.

CLEMENTI PAPÆ XI.
ATQUE ORBI UNIVERSO
DENUNTIATÆ
PER

CHRISTIANUM ALETOPHILUM.

EDITIO TERTIA

cl. 3. 6.
150 Cum Vindiciis priorum editionum.

ARGENTORATI

Apud AMATOREM KERCKHOVEN 1717

25 A10B29

G

II

36 87

Inventi sunt in populo meo impii insi-
diantes quasi aucupes, laqueos ponentes &
pedicas ad capiendos viros. Sicut decipula
plena avibus, sic domus eorum plenæ do-
lo: ideo magnificati sunt & ditati. Incras-
sati sunt & impinguati, & præterierunt
sermone meos pessimè. Causam viduæ non
judicaverunt, causam pupilli non direxerunt,
& iudicium pauperum non judicaverunt.
Numquid super his non visitabo, dicit Do-
minus? aut super gentem huiusmodi non
ulciscetur anima mea? Stupor & mirabilia
facta sunt in terra. *Jerem. v. 26.*

MONITIO

AD LECTOREM.

DUm Artes Jesuiticas describo, eas non Jesuitis omnibus tribuo; (scio namque non esse Jesuitarum omnium, non utique S. Fundatoris sui Ignatii spiritum à novitatibus laxitatibusque alienum habentium) sed plerisque: atque utinam non adeo multis! Qui dum Ecclesiae pacem imposturis suis, & pravis artibus jam plusquam à semisæculo perturbant, potestatesque omnes, Ecclesiasticas & Civiles adversus viros innoxios, integerrimosque veritatis defensores maledicis insurrectionibus declamationibusque suis commovent, veri Jesuitæ non sunt, nec hæredes spiritus Sanctissimi Ignatii: nec mundo utiles; utpote Ecclesiae universæ insignia adferentes detrimenta, prout pii quique deplorant; in Domino tamen confisi, quòd ab iis quidem occultari potest ad tempus veritas, vinci non potest; florere potest ad tempus iniquitas, permanere non potest. S. Aug. in Ps. 61. Quippe subvertet grando spem mendacii & protectionem aquæ inundabunt. Isa. 28.

20. Februarii 1710.

I N D E X

*Paragraphorum, Artificiorum, Sectionum &c.
in hoc volumine cententorum.*

§. I. N ovitatum initium in Societate à neglectis feriis Monitis S. Ignatii Fundatoris sui. pag. 1	1
§. II. Magnarum in Hispania & Belgio barbarum fomentum Molinæ & Lessii novitates subministrarunt. 4	4
§. III. Artes Sociorum in defensandis in Belgio Lessii novitatibus. 5	5
§. IV. Doctorum celeberrimorum judicium de novitatibus Molinæ. 9	9
§. V. Artes Jesuiticæ in defensandis Romæ novitatibus Molinæ. 12	12
§. VI. Jesuiticæ novitates plusquam mille in materiis morum. 14	14
CENTURIA I. Opinionum seu Propositionum novitatem laxitatemque nimiam præ se ferentium. Propositiones de Doctrina & Probabilitate. 15	15
De Peccatis & occasionibus peccatorum. 23	23
CENTURIA II. De peccatis ignorantiae, inadvertentiae & consuetudinis pravae. 30	30
CENTURIA III. De legibus ac dispensationibus. 48	48
De præceptis Ecclesiæ. 53	53
CENTURIA IV. 59	59
De præceptis Fidei, Spei, Charitatis & Eleemosynæ. 68	68
CENTURIA V. 79	79
De tribus primis Decalogi præceptis. 79	79
CENTURIA VI. 85	85
De quarto Decalogi præcepto. 88	88
De quinto præcepto, <i>Non occides.</i> 90	90
De sexto præcepto, <i>Non mœchaberis.</i> 98	98
CENTURIA VII. De septimo præcepto, <i>Non furtum facies.</i> 101	101
De octavo præcepto, <i>Non loqueris contra proximum falsum testimonium.</i> 107	107
De præcepto nono & decimo. 114	114
De	De

I N D E X.

De Sacramentis in genere.	115
CENTURIA VIII.	116
De Sacramentis Baptismi, Confirmationis, Extremæ Unctionis.	117
De Sacramento Eucharistiæ.	119
De Sacramento Pœnitentiæ.	127
CENTURIA IX.	129
CENTURIA X.	144
De Sacramentis Ordinis & Matrimonii.	151
Propositiones Miscellanæ.	158
§. VII. Superiorum propositionum Denuntiatio.	163
§. VIII. ARTIF. I. Jungere Societatis vires ad sustinen- das Sociorum novitates laxitatesque.	166
ARTIF. II. Moralis Evangelicæ defensoribus Bajanismi & Jansenismi larvam objicere, ut ab iis audiendis populum avertant.	172
ARTIF. III. Eundem in suam ipsos velut Rigo- ristas apud Principes, Magistratus, & Populum diffamare.	179
ARTIF. IV. Eosdem traducere velut Novatores, ut suas ipsi facilius disseminent novitates.	191
ARTIF. V. Omni calumniarum genere eorum famam proscindere, qui scribunt adversus Sociorum aliquem.	195
ARTIF. VI. Post crudelissimè laceratam omni men- daciorem genere virorum integerrimorum famam, ipsumque palam suggillatos velut scandalosos & hæ- reticos, eo quod contra sociorum aliquem quidpiam dixisse vel scripsisse putarentur; eosdem deinde, absque ulla prætenforum errorum retractatione, scandalorumve reparatione, orthodoxa fide, pieta- te, doctrina, moribus insignes palam declarare, ob id solum quod ipsi declarassent, de laceffenda se So- cietate non cogitasse.	198
ARTIF. VII. Similibus mendaciis calumniisque obrepe- re Principibus, ut à dignitatibus, officiis & muniis Ecclesiasticis & civilibus, nullo servato juris ordine, tamquam Jansenistæ, Rigo- ristæ vel Novatores, vel de Jansenismo &c. suspecti arceantur, quotquot	Je-

I N D E X.

Jesuiticis novitatibus vel laxitatibus adversantur. 208
ARTIF. VIII. Præcipuis Theologis, per doloſas vagasque ipſorum apud Principes accuſationes, calumnioſasque ſuas informationes, à lectionibus aliisque Univerſitatum muniis excluſis, procurare ut ſibi devoti, abſque comparatione minus idonei, ad ea promoveantur, ut per eos in Univerſitatibus dominantes, ſuas in iis paulatim novitates laxitateſque introducant. 228

ARTIF. IX. Epiſcoporum Seminaria, ſecularium Collegia, Univerſitatum jura &c. dolis malis invadere, ut Sociorum doctrina in Dioceſibus tradatur, recipiatur & domineſcat. 233

ARTIF. X. Uno impetu adverſus oppoſuentes ſeſe novitatibus ipſorum certatim inſurgere. 238

ARTIF. XI. Sanam & orthodoxam eorundem doctrinam verbis æquivocis fallacibuſque invidioſe proponere, ut ab ea populum avertentes in ſuas pertrahant novitates. 239

ARTIF. XII. Societatis opiniones majori cum ſinceritate non exponere quàm adverſariorum, ſed cum involacris, fucis & æquivocationibus ad tegendam earum turpitudinem. 260

ARTIF. XIII. Pro rerum Societatis ac temporum varietate, ſummum Pontificem in decidendis factis, etiam doctrinalibus, non revelatis, quotidie in Eccleſia emergentibus, nunc fallibilem aſſerere, nunc inſallibilem, quaſi res Societatis, ſeu varia earum exigentia, veritati præſcribere queant. 262

SECTIO I. Aſſerta hodie à Sociis Papæ inſallibilitas in definiendis factis doctrinalibus novis, non revelatis, divinæ Scripturæ & Traditioni videtur formaliter adverſari. 265

SECTIO II. Suam in ejuſmodi fallibilitatem Romani Pontifices, etiam ex ipſis ſanctiſſimi agnoſcunt. 273

SECTIO III. Continuatur traditio Romanorum Pontificum, ſuam & Eccleſiæ fallibilitatem in factis non revelatis diſjudicandis agnoſcentium. 276

SEC.

I N D E X.

SECTIO IV. Romanorum Pontificum, Ecclesiæque in definiendis factis, etiam doctrinalibus non revelatis fallibilitatem, cum Patribus tradunt antiqui omnes præcipuique etiamnum Theologi.	278
SECTIO V. Eandem fallibilitatem ratio non una demonstrat.	290
SECTIO VI. Ultima ratio petita ab exemplis Romanorum Pontificum, quas in suo de factis non revelatis, etiam doctrinalibus, iudicio providentia divina errare permisit, ut sese homines esse, humanæque deceptioni obnoxios meminissent.	303
SECTIO VII. Objectionum solutione hæcenus dicta corroborantur.	306
ARTIS. XIV. Novum fidei articulum, toti antiquitati, Patribusque omnibus incognitum, ausu plusquam temerario procudere, novumque consequenter hæreticorum genus, ut colorem aliquem semper habeant, Theologos, novitatibus suis, laxioribusque opinamenti adversantes, apud populum & Potestates impunè calumniandi.	315
SECTIO I. Status quæstionis.	316
SECTIO II. Refellitur Jesuiticum pro novo illo hæreticorum genere argumentum.	317
SECTIO III. Hæretica est Jesuitica assertio, dicens hæresim esse, negare, vel in dubium revocare quinque famosas propositiones in Jansenii extare Augustino, hæreticasque esse in sensu à Jansenio intento.	322
SECTIO IV. Ex perpetuo Ecclesiæ usu & sensu exhibetur, conficta à Jesuitis hæresis.	333
SUBSECTIO I. Commentitia illa hæresis confutatur ex sensu & usu Ecclesiæ circa defensores facti Origenis.	335
SUBSECTIO II. Eadem confutatur ex sensu & usu Ecclesiæ de iis qui Marcellum Ancyranum damnant contra definitionem Concilii Sardicenis.	340
SUBSECTIO III. De defensoribus facti Ibæ.	342
SUBSECTIO IV. De defensoribus Theodoretæ & Joannis Antiocheni.	344

* 4

SUB-

I N D E X.

SUBSECTIO V. De defensoribus trium Capitulorum. 346

SUBSECTIO VI. Responsio ad ea quæ ex D. Gregorio allegantur, adversus defensores trium Capitulorum contra definitionem Concilii quinti. 358

SUBSECTIO VII. Concilii V. anathemata non feriunt Catholicos, trium Capitulorum, Catholico sensu intellectorum, bona fide, defensores; sed hæreticos, qui Nestorianam in illis hæresim agnoscentes, mala fide perverſaque intentione ideò defendebant, ut istius hæreseos perfidiam iis firmarent ac tuerentur. 364

SUBSECTIO VIII. Tametsi Pelagius I. & II. cumque ipsis Gregorius Magnus plerisque Catholicis damnationem trium Capitulorum ratione persuaserint, ad credendam tamen justam eorum damnationem imperio seu autoritate numquam compulerunt. 369

SUBSECTIO IX. Concilium V. in ea damnatione, qua Ibx Epistolam damnavit, probabiliter contrarium fuit Concilio Calcedonensi, à quo Epistola illa probabiliter approbata fuit. 375

SUBSECTIO X. Nec hæretici sunt, nec de hæresi merito suspecti nec iniquitatis filii, nec Ecclesiæ inobedientes, qui Honorii Papæ Epistolam à Concilio VI. VII. & VIII. sicut & à pluribus summis Pontificibus damnatam, contra Ecclesiæ definitionem defendunt. Igitur nec qui Jansenii Augustinum. Nec isti sine calumnia, iudicioque temerario, magis dici & judicari possunt id maligna intentione facere quam illi. 379

SUBSECTIO XI. Idipsum ostenditur ex eo quod nec hæretici sint, nec de hæresi suspecti, nec Ecclesiæ inobedientes, qui definitioni Concilii Lateranensis IV. non acquiescunt quoad factum Abbatis Joachim. 384

SUBSECTIO XII. Postremò id ostenditur ex aliis factis à Facundo enarratis. 385

SUBSECTIO XIII. Humillima ad S. D. N. Clementem XI. sup-

- XI. supplicatio. 388
- SUBSECTIO XIV. Proferuntur quatuor argumenta probantia, nec rationi consonum videri, nec æquitati, ob id solum viros orthodoxos de perversa intentione hæresim animo fovendi suspectos, vel filios iniquitatis & Ecclesiæ rebelles seu inobedientes habere, quod ob visam sibi rationem gravissimam, iudicium suum cæca obedientia non submittant iudicio Ecclesiæ de facto aliquo doctrinali non revelato, ex se non claro, sed obscuro & inter Catholicos controverso. 390
- SUBSECTIO XV. Argumentum quintum, sextum, septimum & octavum. 408
- SUBSECTIO XVI. Argumentum nonum, decimum, undecimum, duodecimum, decimum tertium. 418
- SUBSECTIO XVII. Supplex ad S. D. N. Clementem XI. apostrophe. 435
- SUBSECTIO XVIII. Eiusdem humillimæ apostrophes prosecutio. 458
- ARTIF. XV. Virorum integerrimorum Molinianis novitatibus contradicentium, vel molliora ipsorum de moribus opinamenta improbantium, probitatem, modestiam, morum suavitatem simulatam asserere, velutque pallium sub quo hæreticum animum tegunt. 477
- ARTIF. XVI. Ad conciliandam ipsis populorum ac Principum invidiam, ipsis perperam inponere quoddam cultui Beatissimæ Virginis adversentur. 479
- ARTIF. XVII. Eundem in finem ipsis per imposturam affingere hæretica dogmata; quod ipsis etiam iustis aliqua Dei præcepta sint impossibilia; quodque Christus mortuus non sit pro omnibus. 479
- ARTIF. XVIII. Ridiculas fabulas frivolaque & injuriosa alia de iisdem signata, eundem in finem in vulgus spargere. 489
- ARTIF. XIX. Omnes sibi contradicentes insimulare velut reos excessuum defectuumque omnium, quorum aliquis vel aliqui cuipiam ex ipsis forsitan exci-

I N D E X.

- derit. 496
- ARTIF. XX. Moralīs Christianæ defensores pacis per-
turbatores vocare. 498
- ARTIF. XXI. Adversariorum seu ipsos impugnantium
sententias sub odiosa representare larvā, non quales
sunt, sed quales esse confingunt, ut incautis homi-
nibus larva illa territis ipsos odiosos reddant. 502
- ARTIF. XXII. Inverecundē asserere, suas suorumque
opiniones à solis hæreticis reprehendi. 504
- ARTIF. XXIII. Quiritare sibi ab adversariis exprobra-
ri, quæ Ecclesiæ ab hæreticis exprobrantur. 506
- ARTIF. XXIV. Quiritare etiam sibi ea tribui quæ ab
aliis ipsi hauserint. 509
- ARTIF. XXV. Quamlibet exorbitent sui Casuistæ, sem-
per illos excusare, numquam damnare ne contemp-
tū habeantur. 512
- ARTIF. XXVI. Audacia magna tam exorbitantes opi-
niones sustinere, ut nativum in se lumen videantur
extinxisse. 512
- ARTIF. XXVII. Ne tunc quidem eas damnare dum
universus penè Orbis damnat, sed tunc dicere, quod
eas nec probent nec damnent. 513
- ARTIF. XXVIII. Si quando exorbitantes aliquas suo-
rum opiniones aliqui ex ipsis improbant per princi-
pia directā, eas illi ipsi approbant per reflexa proba-
bilitatis principia. 517
- ARTIF. XXIX. Nullam non machinam movere ad im-
pediendam exorbitantium opinionum suarum dam-
nationem. 518
- ARTIF. XXX. Adversus Denuntiatores, accusatores
et reprehensores errorum suorum furere, eo præ-
textu quod violatores sint fraternæ charitatis. 519
- ARTIF. XXXI. Censuras in Sociorum libros vel erro-
res latas ficta submissione eludere. 523
- ARTIF. XXXII. Si quando ad exactam submissionem
compellantur, ab ea modico post tempore resilire. 525
- ARTIF. XXXIII. Centies refutatas Sociorum pro de-
fensione putidarum opinionum seriptiones, dissimu-
latis

I N D E X.

latis argumentis, quibus confutata, deque falsitate convicta fuerunt, novam semper in scenam inducere, novisque ubique terrarum tibiis decantare.

ARTIF. XXXIV. Præcipuarum Academicarum censuras floccifacere. 527

ARTIF. XXXV. Ipsorum quoque Episcoporum sanctissimorum, sapientissimorum; etiam præcipuorum, ac penè omnium Ecclesiæ Gallicanæ Censuras contemptui habere. 528

ARTIF. XXXVI. Vanitatem ex confusione sua capere, dum Episcoporum Academicarumque Censuris Sociorum libri erroresque damnantur, eos pro martyribus habendos, tamquam persecutionem passos pro causa Dei. 531

ARTIF. XXXVII. Suam erga decreta Pontificia præ ceteris exactam submissionem, cœcæque obedientiam buccinare; ab ea tamen præ ceteris deficere, dum ad salivam decreta non sunt. 534

ARTIF. XXXVIII. Censuris, notis & conviciis aliorum afficere opiniones, inter Catholicos controversas; nolle autem iis suorum opiniones affici. 537

ARTIF. XXXIX. Absque fronte negare Sociorum esse damnatam doctrinam, eamque fateri damnabilem, dum publica adversus eam fervet indignatio. 550

ARTIF. XL. Dum publica adversus damnatam suorum doctrinam utcumque deferbuit indignatio, eam saltem ut probabilem & ut bonam sustinere, quam antè fassi fuerant detestabilem esse. 553

ARTIF. XLI. Licentiosam Casuistarum suorum doctrinam, intolerabili audaciâ Ecclesiæ tribuere, non sine grandi hæreticorum scandalo. 556

ARTIF. XLII. In ejusdem pestilentis doctrinæ patrocinium Decretis abuti summorum Pontificum. 557

ARTIF. XLIII. Sanctorum Doctorum sententias adulterare, ut hoc fucio imperitis persuadeant, ipsos Causari. 560

I N D E X.

- iuslicæ laxitatis patronos esse.* 561
 ARTIF. XLIV. Eorundem Sanctorum doctrinam ele-
 vare ac deprimere; dum ipsos in suam pertrahere
 nequeunt sententiam. 563
 ARTIF. XLV. Eosdem sanctos Doctores modernis
 Casuistis pares facere in corruptione moralis doctri-
 næ. 566
 ARTIF. XLVI. Divinas Scripturas, Pontifices, Con-
 cilia, Patres, cavillatoriis eludere glossis, ne suis
 suorumve aberrationibus contradicere videantur. 568
 ARTIF. XLVII. In earundem aberrationum patroci-
 nium turbam proferre similiter errantium Casuista-
 rum. 570
 ARTIF. XLVIII. Casuistas Patribus anteferre. 571
 ARTIF. XLIX. Principia in antiquitate fundatissima,
 inter Theologosque præcipui nominis receptissima,
 insimulare ut nova, impracticabilia, extravagantia,
 erronea. 573
 ARTIF. L. Adversariis suis errores imponere quos di-
 fertè rejiciunt. 574
 ARTIF. LI. Eosdem adversarios suos calumniatores
 vocare, dum non illi, sed ipsimet calumniatores
 sunt. 575
 ARTIF. LII. Victoriæ canere dum certissimè victi
 sunt. 575
 CONCLUSIO. 578
 ARLE MONTANI ad Philippum II. Hispaniarum Regem. 581

ARTES

ARTES JESUITICÆ

In sustinendis pertinaciter Novitatibus dam-
nabilibusque Sociorum laxitatibus.

§. PRIMUS

*Novitatum initium in Societate à neglectis feriis Monitæ
S. Ignatii Fundatoris sui.*

BEATISSIME PATER,

Eminentissimus Cardinalis Franciscus
Monte, dum Sanctissimi inclytæ Socie-
tatis Fundatoris elogium, coram Gre-
gorio XV. Prædecessore vestro, pro ca-
nonica ipsius Apotheosi faceret: *Novas*
inquit, *opiniones numquam admisit, &*
in Theologia scholastica doctrinam Angelici Doctoris secu-
rus est, à suisque sequendam sancitâ lege voluit. Consti-
tut. 4. parte. cap. 14.

Cuj Constitutioni nullam, quoad vixit, fieri passus
est exceptionem, nec Theologicis Thesibus ullam An-
gelicæ doctrinæ contrariam inferi conclusionem, ne
quoad punctum quidem Immaculatæ Conceptionis Bea-
tissimæ Virginis Dei Genitricis Mariæ: imò insertam
expungi voluit è Thesibus Martini Olarii, ne quid do-
ctrinæ S. Thomæ contrarium à suis sustineri videretur,
uti videre est apud Massæum, lib. 3. vitæ S. Ignatii cap. 9.

ART. I.

A

Insuper

Insuper Laynium, Salmeronem & Iaium ad Concilium Tridentinum proficiscentes, serio commonefecit, ne ullam opinionem, firmis licet rationibus suffultam, proferrent in medium, quæ vel ad hereticorum commenta deflectere, vel ad eorum, qui nova sectantur, videretur accedere. *Orlandinus Histor. Societat. lib. 6. num. 26.*

Nihilominus tam seriae monitionis immemor Laynius, qui primus in regimine Societatis sancto Ignatio successit, in prima post ipsius obitum Congregatione generali, anno 1558. tenendæ sancti Thomæ doctrinæ legem, quæ Societas contra omnes præmunicatur errores, concutere cœpit, accommodatioris Theologiæ prætextu.

Sic enim in Congregatione ista sancitum est: *In Theologia legetur..... Doctrina scholastica D. Thomæ..... Sed si videretur temporis decursu, alius Auctor utilior futurus, ut si aliqua summa, vel liber Theologiæ scholasticæ conficeretur, qui his nostris temporibus accommodatior videretur, gravi eum consilio prælegi poterit.*

Hinc, veluti dato signo, orta contestim in Societate opinandi licentia, ait præclarissimus Auctor Historiæ Congregationum de Auxiliis l. 1. c. 1. seu enim accommodatioris Theologiæ editione Societatis votis respondere festinarent aliqui, seu novæ scholæ Principes, novique Israël Magistri evadere vellent alii, diligenti æmulatione tentatum est. Nam ab illo anno 1558. scientiam suam mediam Molina concipere, scholasticisque in disputationibus propugnare cœpit; etiam si alias novitates suas, illi fundamento superstructas, non vulgaverit, nisi anno 1588. posteaquam Prudentius de Monte major anno 1581. novam istam doctrinam in publicis disputationibus Salmantica proposuisset, jactâ velut aleâ probaturus, quam apud Eruditos fortunam esset habitura.

Verum enimvero novam istam doctrinam Salmanticensis Universitatis Magistri velut erroneam, deque Pelagianorum reliquiis derivatam, ad sacros Fidei Censores deferendam censuerunt.

Sub

Pontifici & Orbi denunciata. §. I.

Sub idem tempus, à selectis Nationum Theologis Romæ, jussu P. Generalis Aquaviva, ad majorem Societatis gloriam conceptus, & anno 1586. typis domesticis vulgatus fuit studiorum liber, in quo puncta nonnulla doctrinæ recensita sunt, ad quæ docenda, vel non docenda, libertas relinquebatur; sed nondum circa gratuitam Electorum prædestinationem, de quâ pag. 37. de opinionum delectu desiniebatur, *Prædestinationis nec rationem, nec conditionem esse ex parte nostrâ, quia hanc Augustini doctrinam non modo communiter Theologorum schola jam recipit, sed & Ecclesia Patres per mille & ducentos circiter annos, qui id contendunt probare ex Scripturis & responsis Pontificum Romanorum, nempe Zozimi, Sixti, Celestini, Leonis, Gelasii, apud quos Massilienses, Cassianus, Faustus alique hujus prædestinationis oppugnatores male semper audierunt.*

Verum istius decreti observantiam Societas neglexit, ex quo Molina noxitates ebibit. Illum etiam studiorum librum, ob datam licentiam recedendi ab opinionibus S. Thomæ, Hispanica Inquisitio velut temerarium, periculosum & jactantiæ plenum improbavit, & Sixtus V. publicis Societatis usibus interdixit.

Propterea alius studiorum liber anno 1590. prodit, in quo sexaginta & amplius doctrinæ Angelicæ questiones privatorum libertati permisse fuerunt, cujus nec unam permittendam S. Ignatius censuerat.

Sed & novâ ista studiorum Ratio, seu Institutio, ad veritatem experta est fortunam, & ideo de alia anno 1594. actum est, in qua decretum istud insertum est: *Nostri omnino S. Thomæ ut proprium Doctorem habeant, eumque in Scholis Theologicis sequi teneantur.*

Verum istius quoque Decreti religionem Socii neglexerunt, magna eorum parte in Novitates abeunte. Qua de re Mutius Vitteleschus Societatis Generalis in Epistola Encyclica anni 1617. sic conqueritur: *Nonnullorum ex Societate sententiâ, in rebus præsertim ad mores spectantibus, plus nimio libera, non modo periculum est ut ipsam exvertant, sed ne Ecclesiæ etiam Dei Universe insignia adferant detrimenta.* Quam itaque studio persi-

Artes Jesuitica

ciant, ut qui docent, scribantque, minime hæc regulæ & normæ in delectu sententiarum utantur: Tueri, quis potest; probabilis est; auctoritate non caret. Verum ad eas sententias accedant, quæ tutiores, quæ graviorum majorisque momenti Doctorum suffragiis sunt frequentata, quæ bonis moribus conducunt magis, quæ denique & pietatem alere & prodesse queant, non vastare, non perdere. Quoniam verò Constitutiones, Decreta, Regulas probe callent de S. Thoma sequendo, de non promovendis ad Cathedras, aut etiam removendis, qui ejusmodi doctrinam parviscere aut cordi non habere præ se ferunt, præsertim si novitatum amantes deprehendantur, qui nullâ sunt ratione ferendi; reliquum mihi præterea nihil est, nisi ut hæc ipsa servantur, uti magni rem momenti quam ardentissime possum urgere. Nec istius tamen sapientissimæ ordinationis observantiam plerisque Sociis religioni fuisse, infra subjiciendus plusquam mille novarum opinionum in materia morum Elenchus demonstrabit, sed antè de Theoricis ipsorum novitatibus earumque successu aliquid commemorandum.

§. SECUNDUS.

*Magnatum in Hispania & Belgio turbarum fomitem
Molina & Lessii Novitates subministrarunt.*

QUO tempore Molina in Hispania, eo ferè Lessius & Hamelius novare cœperunt in Belgio; publicis in Prælectionibus Lovanii, nova tradendo dogmata, ex quibus triginta quatuor Facultas Theologica Lovanienfis primum, deindè etiam Duacensis celebri Censurâ confixit, parumque abfuit, quin & Synodalibus Decretis à Belgii Episcopis configerentur, præsertim ab Archiepiscopis Mechliniensi & Cameracensi, ut videre est in *Imagine primi saculi Societ. lib. 6. c. 4.* sed ipsos à ferenda sententia litteræ Nuntii Apostolici impedi-
runt, quibus opinionum istarum judicium Apostolicæ Sedi delatùm significavit. Et revera earum judicium Sixtus V. in se suscepit. A quo Lessius gravem teme-
ritatis

Pontifici & Orbi denunciata. §. III.
ritatis suæ reprehensionem sustinuit, ut Henricus Hen-
riquez testatur, *lib. de ult. fin. cap. 12.*

§. TERTIUS.

*Artes Sociorum in defensandis in Belgio Lessa Na-
vitatibus.*

Verum ad tegendam confusionem suam, falsos ru-
mores mendaciaque in Belgio socii sparserunt.
modò novitates suas velut *sanam doctrinam* à Sixto V.
approbatas, Lovaniensibusque & Duacensibus indictum
ab ipso silentium; modò notatas ab eodem Sixto V. Cen-
suras illas; modò mutatam ab utraque Facultate in ma-
teria de gratia Christi sententiam buccinantes, imitari
utique priscos dogmatum suorum Patronos (inquit Fa-
cultas Lovaniensis in epist. ad Facultat. Duacens. de
21. decembr. 1648.) quibus *solemnè fuit ad mendacia
confugere, quoties id causa ipsorum exigeret.* Non vos
latet quomodo Pelagius *heresiarcha Synodum Palestinam*
circumvenit, atque ab *Antisitiis*, *stropharum ejus* in-
gnaris *absolutionem* surripuerit. Nostis etiam quòd Cele-
stinus *Zozimum Papam* primitus deceperit..... Scitis &
Cassianum *Semipelagianismi architectum* palam docuisse
ac litteris consignasse, mendacio utendum velut *helleboro*.
Non latet vos *Faustum Semipelagianismi restauratorem*
*Anathematismos suos sub Arelatensis Synodi nomine di-
vulgasse*..... Istorum itaque veteratorum *hereditibus* nul-
la fides in propria causa adhibenda est. Dignum quippe
est, ut quorum sequuntur sententiam, imitentur astu-
tiam.

Enimvero nec illas novitates Jesuiticas à Sixto V. nec
ab Apostolico Nuntio ipsius approbatas fuisse veluti *sa-
nam doctrinam*, neque Lovaniensibus dumtaxat Dua-
censibusque: sed utrique parti silentium ex æquo im-
positum fuisse, usquedum Romanus Pontifex de iis
sententiam tulisset, manifestè demonstrat Historia Con-
gregationum de Auxiliis. l. 1. c. 6.

Denique Censuras Lovaniensem Duacensemque ab

utraq[ue] Facultate Anno 1613. 1648. 1649. 1679. & 1690. renovatas in celebri de Auxiliis Congregatione cum Elogio recitatas commendatasque, atque earum Orthodoxiam sub Innocentio XI. ab Eminentissimis Cardinalibus S. Romanæ Inquisitionis Generalibus Inquisitoribus approbatam fuisse demonstratur ibidem cap. 8. 9. 10. 11. & 12.

Negavit quidem postremum istud Michael Tellerius Jesuita in libro cui titulus, *La Défense des nouvelles Chrétiens*; sed ob id ipsum liber iste apud sacrum ejusdem Inquisitionis Tribunal accusatus, per tres vices à Censoribus deputatis post trinitum examen graviter perstrictus fuit, quos inter Reverendissimus P. Generalis Prædicatorum in suffragio suo, *Probare* (inquit) *nequaquam possumus qua à pag. 336. usque ad pag. 339. prioris editionis continentur, ubi Auctor adversus Censuram Lovaniensem ac Dnacensem invehitur, quasi à Sixto V. corrupta essent, aut doctrinam Jansenianam ab Innocentio X. & Alexandro VII. damnata germanam complecterentur, ac velut impostores tradidit Deputatos Lovanienses, qui Romam sub Innocentio XI. delegati sunt. Id omne falsum penitus arbitramur, necnon Augustinianam atque Thomistica doctrina injuriam, quemadmodum & illud quod in tertia editionis Præfatione addidit ea de re idem Auctor. Certe enim sumus Assessori sancti Officii injunctum fuisse, ut ea ipsi Lovaniensibus Deputatis significaret, quæ illi deinceps in sua legationis Narratione exposuerunt. Id ipsum quoque in suffragio testificatus est dignissimus Basilicæ S. Petri. Canonicus D. Palaggius, testes ex adstantibus Cardinalibus appellans, qui, cum alias negotiis S. Officii præpositi essent, dictis fidem adhiberent. Cumque pro tertia recognitione tres alios Revisores Tellerii procuratores ab Innocentio XII. postulassent, à seque postulatos obtinuissent, unà rursus Revisorum omnium opinio fuit, Lovaniensem Censuram nec Balaniam esse, nec Jansenianam, nec à Sixto V. damnatam: Cumque eorum aliqui in istud propenderent additamentum; licere Societatis Apologistæ eam à Sixto V. suppressam appellare; ei se opposuit Doctor Hennebel-*

bellius Academia Lovaniensis ad S. Sedem Deputatus; cujus rationibus expensis sancitum tandem fuit, ut nec *suppressa* diceretur: & istud Revisorum iudicium firmi fecit S. Indici Congregatio, Tellerique librum unanimi voto 23. Martii 1694. damnavit, donec juxta Deputatorum Censuras corrigeretur.

Verum cum nihil non movissent Jesuita, quo Decreti istius promulgatio impediretur, sub Innocentio XII. facta non fuit: iussu tamen Sanctitatis vestrae, quam Deus in Ecclesiae bonum diu incolumem servet, Decretum istud solemniter promulgatum fuit. Atque hoc pacto Socii de mendaciis imposturique adversus Censuras Lovaniensem & Duacensem sparsis convicti.

Nec minores, imò majores in Hispania turbas Molinae novitates excitarunt, quam Lessii & Hamelii in Belgio: statim namque ut Molinae prodit *Concordia* novitatibus gravis, de Pelagianismo, vel saltem Semipelagianismo suscitato à sapientissimis Magistris Sacri Ordinis Predicatorum accusata fuit, supremusque Fidei Quasitor Gaspar de Quiroga, Archiepiscopus Tolitanus & S. R. E. Cardinalis non paucas libri illius novitates proscripsit, ut testantur Cardinalis Baronius in Codice manu propria conscripto, quem laudatus Autor Histor. Congreg. de Auxil. cap. 8. citato refert, sicut & Henricus Henriquez in Censura anni 1599. faceturque Molina in Appendice Concordiae pag. 12. 14. & 32.

Id tamen nonobstante, tantam adinventae scientiae apud suos famam Molina consecutus est, ut ab eo tempore quotquot eam tuebantur, Molinistae cognominati fuerint, deque prima ipsius inventione Molina ipse adeo gloriatus est, ut non solum dixerit: *Hac nostra ratio per scientiam mediani conciliandi libertatem Arbitrii cum divina praedestinatione, à nemine, quem viderim hucusque, tradita*; sed & addere non erubuerit, eam ex variis principiis à se traditis se deduxisse, *quae si data explicataque semper fuissent, fortè neque Pelagiana haeresis fuisset exorta, neque ex Augustini opinione concertationibus*

que cum Pelagianis, tot fideles fuissent turbati ad Pelagianosque defecissent, facileque reliquia illa Pelagianorum in Gallia, quarum in Epistolis Prosperi & Hilarii sit mentio, fuissent extincta. Verum, ut ait ad q. 23. r. p. disp. 1. n. 6. sub ea caligine D. Augustinus hoc non attendit. Nec ista contentus elatione, de novis ad inventionibus suis in tantum praesumpsit, ut ipsum non puduerit dicere, quod, esto hi duo Patres, Augustinus & Thomas, in eam sententiam (de gratuita Electorum praedestinatione, quam Societas supra n. 5. fatetur traditam à Patribus per mille & ducentos circiter annos) inclinassent, salva eorum reverentia..... admittenda non esset. Neque enim miror, si communior Scholasticorum sententia, praesertim eo modo intellecta, quo verba D. Thomae hoc loco ad 3. sonare videntur, à multis duris nimis, indignaque divina bonitate & clementia judicetur.

Scientiae denique mediae novitatem Socii fatentur non pauci, ut Fonseca, Granado, Herice, Traphanius &c. locis in laudata Historia l. 1. c. 13. allegatis. Quorum sinceram confessionem dum Ferrerius & Henao non probant, aientes scientiam mediam Augustino cognitam quidem fuisse, sed ab ipso non probatam: hoc dicendo Augustinum imprudentiae vel nequitiae reum agunt; quod agnita, sed neglecta tam facili expeditaque ratione conciliandi divinam praedestinationem Christique gratiam cum libertate, Pelagianismum in radice non praesciderit, Calvinismum non averterit, fidelium turbationes & à fide defectiones non impediverit, cum facile posset. Propter tantam ergo in sanctos Augustinum & Thomam irreverentiam, & propter novitates, suscitataque Pelagianismi vel Semipelagianismi gravem suspicionem, ingentes turbas Molinae Concordiae suscitavit, & apud viros celeberrimos, etiam Societatis amicos, male audiit, cum primum lucem vidit.

§. QUARTUS.

Doctorum Celeberrimorum Judicium de Novitatibus Molina.

EOS inter suam de iis mentem, imò suum de iis horrorem Cardinalis Baronius aperit ad annum 490. n. 32. & in Epist. ad Petrum de Villars Archiepiscopum Viennensem. Et ante Baronium Vir doctissimus religiosissimusque D. Jacobus Bossutius Monachus Sandionyanus, Doctor Sorbonicus, S. Congregationis de Auxiliis Consultor in brevi compendio doctrinæ Molinæ, ubi sic de Molina ait: De S. Augustino (quem vix unquam sanctum aut divum appellat, ac sepius ut incantum sugillat) impudentissimè petulantissimèque toto passim opere loquitur. Sententias de divinâ prædestinatione & gratiæ efficaci, quas ab ipso ac D. Thomâ assertas ingenue fatetur, traducit aperit ut scandalosas, divinæ justitiæ iniurias, hæreticis faventes, duras ac prorsus a fidelium coetibus ac scholis eliminandas, cum ipse è contra obtrita pene omnia Pelagianorum arma recudat.

Longo ante Molinam intervallo, ipsum & sequaces velut præfagiens Cardinalis Contarenus in lib. de prædest. Orti sunt, inquit, qui se Lutheranorum hostes atque adversarios Catholicæque veritatis patronos esse prostentur, qui statim atque de natura humana imbecillitate, de arbitrii agitudine, verba ad populum fieri audiunt, Lutheranorum doctrinam esse clamant. Et cum pernaciter arbitrii libertatem asserere volunt, hominem paulatim extollunt, divinam gratiam deprimunt: ipsi ex Catholicis Pelagianos sese faciunt, & ne quod in Christiana Religione caput & radix est, propagetur & latius diffundatur, impediunt.

Nec exterorum dumtaxat sensus iste fuit de Molinæ Concordia, verum & nonnullorum Domesticorum. Si quidem Henricus Henriquez è Societate Jesu Theologus præstantissimus, binam adversus eam scripsit Censuram, alteram anno 1594. iussus ab Augustissimo Gene-

ralis Inquisitionis Hispanicae Senatu; alteram anno 1597. de mandato Clementis VIII. utramque in Societate existens, ut videri potest in Historia saepe laudata (Lib. 1. cap. 15. 1. Edit. cap. 16. 2. Edit.) In prima, observatis punctis quae in Concordia speciali animadversione digna censuit, de toto opere in universum istud iudicium tulit: Licet Auctor admittendus videatur, ut apud Censores purget se de vehementi suspitione & intentione haeresis Pelagiana, cui saepe favet, & monitus non desistit, liber tamen dignus est ut omnino prohibeatur: nec enim purgari potest, cum passim infinitis locis scateat periculosus & erroneis doctrinis. Nam parat viam Antichristo, dum contra merita Christi & gratiarum auxilia ac praedestinationem plurimum tribuit viribus naturalibus liberi arbitrii.

Illam novitatem Concordiae quam sibi Auctor arrogat (asserens etiam D. Augustinum, D. Thomam & Patres, imò & Pelagium & haereticos, si advertissent illam, sibi fuisse consensuros) asserit saepe absolute impias propositiones, in quibus lectores offendunt; quamvis uno aut altero loco addat limitationem quamdam utcumque tolerabilem.

Blasphemiae & inverecundae, more haereticorum, bellant contra SS. Patres sapientissimos, & eas illorum sententias, quas Theologi certas & indubitatas asserunt, ait Auctor esse periculosas, & esse occasionem multorum errorum, & tollere libertatem arbitrii nostri, & neque ab illis, neque à Conciliis fuisse veritatem de divina praedestinatione, gratia & libertate arbitrii declaratam aut plane intellectam, antequam Auctor hunc librum conderet. Quae res & contra sinceram fidem & contra bonos mores militat, & nimis periculosa est, ut hic error & hic impius mos loquendi serpat ut cancer in Hispania & extendatur ad alios errores.

In speciali de concursu generali Dei asserit quadam nimis falsa, aut temeraria. De gratia & auxiliis ita diminutive agit, ut periculose aditum praebeat erroribus Pelagianorum aut reliquis illorum, qui ascuntur Semipelagianis. De quadam scientia Dei media, illam ita asserit necessariam (cum vix circa paucam fuerit nota apud Antiquos) ut multa hinc inferat temeraria & contra torrentem Theologorum.

Agorum. De Providentia vero Dei subtrahit multa: in quo suspectus est de fide & plusquam temerarius. Tandem de predestinatione Dei etiam circa Apostolos, asserit quadam de ratione, aut fortasse hæretica contra Sacras Scripturas.

In altera Censura sic loquitur: Cum essem in Academia Salmanticensi, mandatum mihi est anno 1594. ut scriberem quæ animadverterem circa librum de Concordia liberi arbitrii, gratiæ & predestinationis Ludovici Molinæ impressum Ulisipone anno 1588. & in appendice per eundem adjecta ad dictum librum, & in commentariis. ad 1. p. D. Thomæ. Mihi vero id quod observavi ad Senatuum S. Inquisitionis Hispaniæ designans quæstionem, disputationem, paginam & cuiusque pagine lineam Auctoris, deinde breviter addens notam Censuræ. Eadem cura commissæ est viris doctissimis in Hispania, quibus doctrina serè tota libri visa est suscitare antiquos errores Pelagii & Semipelagianorum de vi naturali liberi arbitrii, ut possit homo certò credere omnibus mysteriis fidei, implere omnia præcepta moralia, vitare omne peccatum mortale contra illa, & resistere omnibus tentationibus etiam difficilibus, habere dilectionem Dei super omnia & contritionem de omnibus peccatis, idque per naturalem vim liberi arbitrii sine ulla necessitate auxilii prævenientis, satisque esse concursus Dei concomitantem causis etiam naturalibus communem; eundem vero dici auxilium gratiæ, quia datur sine merito hominis. Deum non providere singula bona moralia, aut supernaturalia, nec prædestinasse homines adultos & Angelos qui salvantur, nisi quia in signo rationis Deus præscivit hunc aut illum bene usurum vi naturali arbitrii aut etiam auxilii. & præscivit hunc ita bene utentem decessurum in gratiâ, decrevitque Deus illum non impedire, quin ita utatur & accedat in gratiâ: & tunc dici prædestinatum: Nam si Deus ante præcognitum eum usum arbitrii prædestinasset aliquem, aut in tempore contulisset auxilium efficax præveniens, non relinqueretur, inquit, in homine libertas arbitrii. Quæ doctrina si à viris astitis & potentibus aliqujus familia defendatur, asseret periculorum discrimen totæ Ecclesiæ & ruinam multis Catholicis.

Ista itaque causa fuit turbarum tantarum, ut Prædicatoribus contra Molinistas seu Molinæ novitates viriliter insurgentibus, Molinistisque eas ex adverso defendentibus, re ad generalem Hispaniæ Inquisitionem delata, dum inde sibi periculum imminere vidit Molina, per Generalem Societatis apud Clementem VIII. effecit, ut causa ista Romam evocaretur, quod partis utriusque scripta Generalis Inquisitor mittere iussus fuit, inter quæ fuerunt Censuræ quatuordecim, tam scilicet Universitatis Salmanticensis (inter Hispanicæ primariæ) quam plurium Episcoporum præcipuorumque Doctorum, novitiam Molinæ doctrinam veluti falsam, temerariam, scandalosam, erroneam, hæreticam damnantium, ut videre est in eadem Historia. *Edit. 1. lib. 2. cap. 19. Edit. 2. cap. 23*

§. QUINTUS.

Artes Jesuiticae in defendendis Romæ Novitatibus Molina.

TAmetsi tot sapientibus viris novella Molinæ dogmata viderentur admodum periculosa, Molinæ causam Romæ defendendam, contra plurium sapientissimorum amicorum consilium Societas universa suscepit: sed dum rem ibi ex voto non cedere, in Molinæque damnationem Censores, Cardinales, Pontifices vergere Socii animadverterunt, nulla non arte, nullis non strophis usi sunt, ut sibi imminentem averterent confusionem.

Primò, ad mentem suam, circa efficaciam divinæ gratiæ perspicuè exponendam, nullis iussionibus adduci potuerunt, sed eam verbis adeo involutis palliaverunt, ut adversus insinceritatem ipsorum Prædicatores non semel exposulaverint.

Secundò, ad sententiam clarè dicendam à Cardinale Madrutio vehementius admoniti, moras & diverticula quaesierunt.

Ter-

Tertiò, ut Pelagianismi notam evaderent, Calvinis-
mum Prædicatoribus objecerunt.

Quartò, dum iisce strophis nihil se proficere conspe-
xerant, Clementi VIII. ad definiendum accincto, ti-
morem incutere conati sunt, timorem ubique tur-
barum magnarum, quæ orituræ essent si Molina
damnaretur.

Quintò, Curiam Romanam, ut eam quoque deter-
rerent, suis clamoribus impleverunt.

Sextò, Thomistarum doctrinam perperam exposue-
runt, ut Calvinismi Lutheranismique invidiam ei crea-
rent, Bannesioque per calumniam imposuerunt errores
ab ipso non traditos.

Septimò, ipsammet S. Congregationem Cardina-
lium apud S. Pontificem calumniati sunt, eidem
Pontifici adeò molesti, ut intimo animi dolore ipsum
afficerent.

Octavò, nec ipsi Pontifici querimoniis & calumniis
suis pepercerunt, ita ut Jesuitas omnia audere non se-
mel conquestus fuerit optimus Pontifex.

Nondò, in tantum ipsi molesti fuerant, ut palam cum
gregalibus suis propugnarent, de fide non esse, quod
Clemens VIII. summus esset Pontifex Petrique suc-
cessor.

Decimò, rùmorem sparserunt Generale Concilium à
Regibus postulandum, in quo de dogmatibus contro-
versis definiretur.

Undecimò, totam penè Europam, seu omnes penè
Magnates & Principes illius in causæ suæ patrocinium
commoverunt, Prædicatoribus nihil nisi causæ suæ æ-
quitatem pro se habentibus.

Duodecimò, post obitum Clementis VIII. plurimum
insisterunt & à Magnatibus instari procurarunt, ne cau-
sa sub Paulo V. resumeretur.

Decimoptertio, causâ nihilominus resumptâ, objectis
muscipulis speciosisque diverticulis, decisionem ipsius
partim retardare, partim etiam impedire pro viribus
conati sunt.

Decimoquartò, illi ipsi qui in facto Jansenii definiendo

do infallibilem Pontificis auctoritatem tanto nunc studio & ardore tuentur, illi, inquam, ipsi tunc in facto seu sensu Augustini vel Molinæ determinando Pontificem falli posse asseruerunt, ne se, iudicio victos faterentur, damnato Molinā.

Omnes Strophas istas certis documentis probatas, si-
cerus lector videre poterit in Historia sæpè memorata
Congregationum de Auxiliis, l. 2. cap. 6. 7. 8. 10. 11.
18. 23. 26. 27. 28. & l. 3. c. 2. 7. 44. & l. 4. cap. 1. 2.
3. 15. ubi decimaquinta etiam additur strophæ de scri-
pto, Paulo V. ab ipsis porrecto, quod de errore, fal-
lacia, fraude & falsitate deinde notatum fuit. Quem-
admodum & l. 2. cap. 19. & 20. pro decima sexta stro-
pha exhibentur adulterationes S. S. Patrum Theologo-
rumque ab ipsis factæ ad Molinam per fas & nefas susti-
nendum. Nec tamen illis strophis totque artibus in-
pedire potuerunt, ne novitia Molinæ commenta in ar-
ticulis supra quadraginta, variis in Congregationibus
damnata fuerint, condemnationisque Bulla parata, ta-
meti ob Jesuitas è Statu Veneto propter obedientiam
& Pontifici præstitam ejectos, istius Bullæ promulgatio-
nem in aliud tempus Paulus V. distulerit, ne afflictis
adderet afflictionem. Videatur eadem Historia l. 4. c.
15. & 18. & in Appendice §. 14.

Ista, Beatissime Pater, de Theoricis Sociorum novi-
tatibus & artibus, in iis sustinendis, visa sunt pramitten-
da, ad cognoscendum Societatis in novitates pruritum.
Tempus est ut à novitatibus theoricis ad practicas tran-
seamus, artesque Jesuiticas in iis perpetuè defendendis
Beatitudini vestræ sub humillima correctione, exponamus.

§. S. E. X. T. U. S.

*Jesuitica Novitates plusquam mille in
materia morum.*

Pelagianos, sicut divinæ gratiæ per Augustinum af-
fertæ, sic & Moralis Christianæ hostes, peccatique
philosophici ac vagæ probabilitatis defensores fuisse,
Histo-

Historia sæpe dicta ostendit in Præfatione §. 5. Enim-
verò tanta est inter sanctissimam Augustini de gratia
Christi, deque christianis moribus doctrinam coheren-
tia, ut quicumque tutissima S. Augustini doctrina de
gratia deflexerunt, à purissima quoque ipsius de mori-
bus doctrina descivisse inveniuntur, in variasque novi-
tates & errores neglectâ venerandâ Patrum canitiæ abi-
isse, etiam primarios è Societate Doctores, Molinam,
Suarez, Valquez, Sanchez, Valentiam, Lessium &c.
prout apparebit ex sequentibus, in quibus tamen non
omnes novitates ipsorum exhibebuntur, sed præcipua-
rum passim magna duntaxat, earum Auctoribus fideliter
designatis, non ut in invidiam trahantur, sed ne ipsis
imponi videantur dogmata quæ nullus ipsorum asserue-
rit; atque ut Beatitudo vestra judicet securine sint in pra-
xi, qui duces tam fallaces totiesque stupendum in mo-
dum infelicitet (ut plerisque sapientibus videtur) de-
ceptos, neglectis sanctis Patribus & antiquis Doctori-
bus, sequuntur.

CENTURIA PRIMA

Opinionum seu propositionum novitatem laxitatemque
nimiam præ se ferentium.

Propositiones de Doctrina & Probabilitate.

PROPOSITIO PRIMA. Quæ circa fidem emergunt
difficultates; ex sunt à veteribus eruendæ, quæ ve-
ro circa mores hominis christiano dignos à novitiis
Scriptoribus. *Reginaldus, atque ex ipso Cellorius de Hie-
rarchia l. 8. c. 18.*

2. Quod Doctores docent libris impressis, velle cen-
setur Ecclesia, si non reclamet. *Baunus Th. Mor. tk. 6.
m. 312.*

3. Hoc ipso quod Ecclesia scit suas leges ita à multis
Doctoribus explicari, & tales explicationes permittit
publicè imprimi & doceri, censetur suum præceptum
secundum eas moderari. *Mascardenas. tr. 5. n. 491.*

4. Quæ

4. Quaelibet probabilis opinio tutam reddit conscientiam in operando. *Escobar Th. Mor. 10. 1. l. 2. Sect. 1. c. 2.*

5. Non solum tunc iudico opinionem habere probabilitatem, quando ille qui eam suscitavit, probabilem esse affirmat & probabili ratione suffuleit: verum et si doctrina adducta à Doctore, nec à se, nec ab alio vera esse affirmetur, sed gratia solum argumenti fuit inducitur... addiderim, et si ceteri Doctores illam reprobaverint positivè, si tamen eam non esse sufficienter reprobata alteri Doctori videatur, nec argumentum pro illa doctrina adductum satis esse solutum, probabilem posse reputari. *Idem ibidem in Præfat.*

6. Auctoritas unius Doctoris pii & docti reddit opinionem probabilem... quia non est leve fundamentum. *Sanchez Opér. Mor. l. 1. c. 9. n. 6. Addens m. 10. & m. ad id non sufficere doctorem antiquum nisi sequacem habeat aliquem novum.*

7. Puto sufficere unum, tamen si contra innumeros Doctores is doceat, quando est doctus, rem ex professo tractat, firmamque pro se rationem habet, nec habet aliquid contra ipsum convincens. *Tamburinus, l. 1. in Decal. c. 3. §. 3. Referens Azor. & Vasquez.*

8. Tamen si rationes ipsius mihi non probentur in seipsis, viri magni auctoritas satis est magna ratio, ut iudicem rationes illius esse probabiles. *De Rhodes disput. 2. de Act. hum. q. 2. §. 1.*

9. Si poenitens in praxi bona fide sequatur sententiam quæ à quibusdam Doctoribus tamquam probabilis & tuta defenditur, Confessarius verò multo adhibito studio eandem improbabilem censeat: non obstante sua persuasione tenetur absolutionem conferre. *Cardinalis de Lugo disp. 22. de Poenit. sect. 2. Layman. tr. 1. de conf. c. 5. §. 2.*

10. Imprudenter procederet (ut Castro, Valentia, Vasquez & alii notant) qui aliorum opiniones... novas, ideò tantum judicaret improbabiles, quia rationes contra eas aliquas haberet, quas ipse non posset solvere, neque putaret ab aliis posse solvi. Quia persuadere sibi
pru-

prudenter quisque debet, multas sibi rationes apparere insolubiles, quas facile alii solvunt. *De Rhodes ibidem* §. 1. post Sanchez, Vasquez, & Sayrum. Ita etiam Tamburinus, loco citato §. 4.

11. Vir doctus ab alio consultus, ipsi consilium dare potest secundum probabilem aliorum sententiam, tamen si eam ipsi speculative falsam esse certo sibi persuadeat. *Layman ibidem n. 7.*

12. Poterit modò juxta unam, modò juxta contrariam opinionem consulere. *Ibidem.*

13. Difficultas est, utrum illud verum sit, etiam in materia Justitiæ, verbi gratia cum aliquis interrogat, an teneatur ad restitutionem an non? Negat enim Valentini tunc responderi posse juxta sententiam minus probabilem. Affirmat verò Sanchez. . . id licitum esse in omni casu. Melius tamen cum distinctione respondent Vasquez, Salas. . . Si enim eum, à quo interrogaris, obligas ad restitutionem, non potes respondere juxta sententiam minus probabilem, faciendo tuam. Quando autem illum deobligas, potes respondere juxta sententiam minus probabilem. *De Rhodes §. 3. n. 6. Tamburinus §. 4. n. 15. & 16.*

14. Distinctio de opinione in damnum alterius, & de ea quæ non est in damnum alterius, frustra adducitur. Hoc ipso quòd opinio probabilis est, poenitens potest illam amplecti absque culpa injustitiæ. *Vasquez l. 2. q. 19. art. 6. disput. 62. c. 7. Azor. l. 2. c. 17. q. 10.*

15. Princeps imponens nova tributa, tenetur sequi opinionem probabiliorē; subditis autem, quoad obligationem solvendi, sufficit sequi opinionem probabilem. *Vasquez opuscul. de restitut. c. 6. §. 3. n. 76.*

16. Quando datur opinio probabilis ex parte subditi quòd non teneatur obedire, etiam si contraria sententia sit probabilior, licitum est subdito eam amplecti, quæ sibi gratior fuerit. *Sanchez l. 6. in Decal. c. 3. Castro Palao p. 1. disp. 2. p. 6.*

17. Subditus probabiliter opinans quòd præceptum Superioris auctoritatem excedat, obedire non tenetur. *Palao ibidem n. 6. Ludovicus de Scildere de consc. tr. 2. c. 4. n. 55.*

18. Pri-

18. Princeps justè tributum imponere potest secundum opinionem probabiliter affirmantem illud esse justum; & subditus justè potest tributum illud denegare secundum probabilem opinionem oppositam affirmantem illud esse injustum. *Escobar Th. Mor. to. 1. l. 2. sect. 2. c. 6. problem. 18.* referens Sanchez, Lessium, Molinam, Filium.

19. Generatim dum probabilitate, sive intrinsecà sive extrinsecà quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeat, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus. *Tamburinus l. 1. in Decal. c. 3. §. 3. n. 3. Filiatus in. 21. c. 4. n. 28. Amicus to. 3. disp. 15. sect. 3. n. 49. Rosmer de conse. prob. q. 2. illat. 1.*

20. Satis est in omnibus casibus constare probabiliter opinionem esse probabilem. . . . Quia dum probabiliter putò hoc esse probabile, satis prudenter illud iudicium in praxi sequor. *Tamburinus ibidem n. 8.* cum Salas, Vasquez & Sanchez.

21. Ut sententiam sequi possis, non est opus certò aut evidenter, sed sufficit probabiliter nosse esse probabilem. *Maillet in Thesi Antverpiæ anno 1673. defensa.*

22. Universaliter tam in materia fidei, quam morum licitum est sequi quancumque opinionem directè minus probabilem minusque tutam; etsi opposita sit & credatur probabilior ac tutior. *Terillius in fundam. Th. mor. q. 23. assert. 1.* se restringens quidem ad minus probabilem, cujus practica probabilitas certa sit operanti. *Verum q. 5. assert. 10.* certò practicè probabile dicit, quidquid vir probus & peritus non leviter nec ex passione iudicat probabiliter licitum.

23. Certum planè est licitum omninò esse, in quacumque materia sequi opinionem probabilem; sive illa sit equaliter, sive magis, sive minus probabilis quàm opposita, sive faveat libertati adversus legem, sive legi adversus libertatem. Hæcque est sententia illa benigna inter celeberrimos omnium Graduum, Ordinum, & Nationum Doctores post annum 1500. usque ad ortum Janfenismi receptissima. *Plowdenus Fesitica Anglo-Led. diensis in Thesi defensa 26. Maji 1698.*

24. Usus opinionis directe minus probabilis minusque tutæ, non solum est licitus & ab omni peccati periculo remotus, sed subinde animarum salutis admodum opportunus. *Darellus in Thesi apud Anglo-Leodienfes defensæ anno 1676. conclusæ 15.*

25. Unusquisque varius esse potest in actionibus suis, modo opinionem unam in praxi sequendo, modo contradictoriè oppositam, dum utraque probabilis est; hodieque unam sequi potest, v. g. tributum exigendo secundum opinionem de iustitia illius, & momento sequenti illud fraudando secundum oppositam opinionem, quæ dicit illud esse injustum. *Tamburinus c. 3. §. 5. m. 1. 2. 3. & 21.*

26. Ille qui consultitur meliorem se geret consiliarium sæpe id consulens quod facilius & cum minori incommodo præstari potest. *Escobar in Proemio, Exam. 3. c. 8.*

27. Quæsierim an inter opiniones probabiles detur quæ securior ac tutior altera? Hoc est, an majus periculum incidendi in culpam possit inveniri, unam opinionem sectando quam aliam? Negative respondeo. *Escobar Th. mor. n. 1. l. 2. sect. 1. c. 2. probl. 34.*

28. Numquam periculum erig corruptionis, quando aliquis sequetur id quod videbitur commodius, modo probabilis opinio doceat id esse licitum. *De Rhodes sect. 5. §. 2. in fin.*

29. Illud commune dictum, *In dubio tutior pars est eligenda*, ita intelligendum est, quod tutior pars sit declinare in partem magis favorem. *Martinez disp. 14. de act. hum. sect. 4.*

30. Dum infidelis sibi persuasum habet, suam sectam esse probabilem, quamvis verâ & catholica fides videatur ipsi probabilior, extra articulum mortis non tenetur veram & catholicam amplecti. *Sanchez l. 2. in Decal. c. 1. n. 6.*

31. Ne in mortis quidem articulo ad id tenetur, sed etiam tunc opinionem minus probabilem sequi potest. *Castro Palao tom. 1. tr. 4. disp. 1. p. 12. n. 14. Escobar in proem. exam. 3. c. 6. n. 30.*

32. Puer baptizatus non peccat, credendo hæresi sibi pro-

propositæ; & quam à parentibus doctus est, nisi habeat argumenta convincentia & probabilitatem excedentia de fallitate suæ sectæ. Quamdiu enim probabilis est, non peccat eam sequendo. *Erardus Bellius tr. 3. c. 2.*

33. Hinc fit quòd multæ puellæ usque ad vigesimum annum vix censerì possint hæreticæ. Quis enim dicet eas non habere argumenta probabilia suæ sectæ? At nemo peccat sequens opinionem probabilem. *Idem ibidem.*

34. Judex in ferenda sententia non tenetur sequi opinionem quam judicat esse probabiliorem. *Martinon ubi supra sect. 5. n. 56. referens Salas rr. 8. disp. 7. sect. 12.*

35. Si Judex reputaret utramque opinionem æque probabilem, licitè posset propter amicum judicare, secundum illam quæ amico favet. *Valentia in 2. 2. disp. 5. q. 7. p. 4.*

36. Posset etiam propter amicum, modò secundum unam, modò secundum alteram opinionem judicare. *Idem, ibidem, cumque ipso Sanchez & Filiucius.*

37. Judex tam supremus, quàm inferior, ceteris paribus ex parte facti, potest judicare secundum opinionem probabilem ex parte juris, relicta probabiliore, ac proinde ferre sententiam pro ea parte, cui minus probabiliter favent jura, leges & rationes. *Salas ubi supra n. 116 & 118. Fagundes, de præcept. Eccles. p. 2. l. 3. c. 4. n. 1. Martinus del Rio disquisit. magic. l. 5. q. 1. §. Quotiescumque. Escobar t. 1. l. 2. sect. 2. c. 6. probl. 14. Martinon disp. 14. sect. 5. n. 56.*

38. Quid si alter possideat? Tunc, ex mea sententia non potest. Dixi ex mea sententia, nam ex bonorum Auctorum opinione posse video. *Idem ibidem.*

39. Tametsi quispiam ex principiis intrinsicis certum putet, quòd Judex in æquali utrimque probabilitate, non possit rem cui maluerit adjudicare; nihilominus ex principiis extrinsicis, propter bonorum Doctorum auctoritatem, asserentium in hoc casu posse Judicem pro suo amico, si maluerit, sententiam pronuntiare, censere potest esse probabile, adeoque tutam in pra-

xi, Judicem id posse *Tamburinus ibidem*. Sic enim discurrit: „Judex in æquali utrimque probabilitate, non potest, ut ego certum puto, rem cui maluerit adju- dicare. Dixi, *Ut ego certum puto*: nam propter extrinsecam bonorum Doctorum auctoritatem, asse- rentium, in hoc casu posse Judicem pro suo amico, si maluerit, sententiam pronuntiare, potest id ut pro- babile, si velit, amplecti.

4^a. Hunc licitum probabilitatis usum plerique è So- cietate Theologi adeo extendant, ut etiam ex illis præ- cipui, qui ex principiis intrinsecis & directis, videntur in nonnullis rigide sentire, per reflexa probabilitatis prin- cipia destruant, quod per directa edificant, per reflexa excusantes quod per directa damnarant, & per reflexa amplectentes laxas nonnullorum opiniones, quas per di- recta improbarant. Constat id non solum in Tamburi- no proxime laudato, sed & in Suarezio Theologorum Societatis principe; qui licet to. 4. in 3. p. disp. 25. sect. 4. statuât, hominem cum sola attritione formidolosa per Sacramentum poenitentiae justificatum, teneri nifi- lominus in articulo mortis ad eliciendum divinæ dile- ctionis actum; addit tamen, quod, si contingeret ho- minem in eo casu mori sine actu amoris. . . & sine „ novo peccato. . . quia illum omisit ex probabili igno- „ rantia obligationis seu juris. . . homo ille salvare- „ tur. . . quia tunc necessitas talis actus non est me- „ dii; sed præcepti à cuius transgressione tunc excu- „ sabitur propter illam probabilem juris ignorantiam.

4^a. Id ipsum constat in Filiatio, (qui unus est ex 24. se- nioribus Escobarianis) qui licet tr. 22 de præcepto fidei, spei & charit. c. 9. speciale agnoscat præceptum diligen- di Deum aliquoties in vita, & in articulo mortis; num. 297. à peccato excusat omittentem tunc actum dilectio- nis, si ob auctoritatem Azorii & Sanchezii probabiliter putet dilectiōis præceptum istis temporibus non obli- gare. Verum enim verò an ista sit sapientia carnis con- scientias pro libero dirigens, conscientiaque libertatem quamdam inducens, moralemque christianam proble- maticam cum Escobario faciens, *Est & non est: Licet &*

non licet. Peccat & non peccat: Tenetur & non tenetur: an sapientia Christi, judicet Apostolus: An qua cogito, inquit, secundum carnem cogito, ut sit apud me est & non? Fidelis autem Deus quia sermo noster... non est in illo est & non, Dei enim Filius Jesus Christus... non fuit est & non, sed est in illo fuit. 2. Cor. x. 17.

42. Quando de Sacramentorum valore agitur, v. g. quando est probabi e aliquam materiam aut formam validam esse, & est probabilius illam esse invalidam, tunc per se loquendo, si sola Sacramenti agatur reverentia, potest quilibet sequi sententiam probabilem; æquè in hac materia, sicut in aliis. Per accidens autem non licet, quando præceptum Ecclesiæ obstat vel prohibet proximi charitas. De Rhodes loc. cit. §. 3. Coroll. 6. referens Vasquez & Sanchez.

43. Si quis probabiliter credat se jam confessum de illo mortali, vel se non commississe tale peccatum, non tenetur ad confessionem illius, etiamsi fortè probabilius sit confessisse vel peccasse mortaliter, vel confessum non fuisse. Dica. illo de confess. tr. 4. disp. 9. dub. 8. n. 134. referens Suarez disp. 22. de poenit. sect. 9. Sanchez, Filiniun, Baunium & Joannem de Lugo.

44. Si non obstat Ecclesiæ usus & consuetudo recepta, & in administratione sacramenti sit varietas opinionum probabilium, siue circa materiam siue circa formam, licitum est sequi opinionem probabilem, & ex illa colligere iudicium conscientiae, quod liceat ita administrare sacramentum, etiam pro parte minus tuta, in qua potest esse periculum efficiendi sacramentum irritum, aut effectum illius, si solam attendamus reverentiam debitam sacramento, ut dixi. Vasquez in 1. 2. q. 19. a 6. Disp. 63. c. 2.

45. Si is qui recipit sacramentum vult accedere cum sola attritione, (formidolosa utique) cum posset accedere cum contritione, non fit contra charitatem ei debitam, si ei hoc modo disposito conferatur beneficium absolutionis. Vasquez ibidem & Sanchez, qui tamen articulum excipit mortis.

46. Sacerdos qui probabiliter existimat sufficienti se

po

potestate præditum ad excipiendas confessiones, etiam si probabilius existimet oppositum, talis nullo modo peccabit audiens confessiones, ut optime Suarez. *Sanchez lib. 1. c. 9. n. 34 & 35.*

47. Quamvis sacerdos ille careat jurisdictione in mortalibus, quia tamen in confessionibus semper quisquam fatetur aliqua venialia cum mortalibus, mortalia cum illis indirectè & per accidens virtute illius absolutionis remittentur: atque excusabitur poenitens ab eis iterum confitendis, ratione iustæ ignorantiae, eo quod iuxta opinionem probabilem credatur vera illius sacerdotis absolutio. *Sanchez ibidem.*

48. Licitum est medico applicare medicamentum, quod putat probabile, saltem per extrinseca principia, eo omisso, quod sibi probabilius & securius videtur. *Salas supra disp. 1. sect. 14. n. 136. Castro Palao to. 1. disp. 2. p. 9 n. 8. Escobar Th. Mer. to. 1. l. 2. sect. 2. c. 6 problem. 31.*

49. Professor docere potest probabiles opiniones, etiam prætermisiss probabilioribus, secluso scandalo. *Tamburinus l. 1. in Dec. c. 3 §. 4.*

50. Non solum non peccabit mortaliter talis professor, imo nec venialiter; licet enim cuique æqui sententiam probabilem. *De Rhodes q. 2. sect. 3. §. 31.* & apud ipsum Castro contra Sanchez, qui putat id esse peccatum veniale; & Suarem, qui putat esse mortale.

51. Cuiusvis licitum est varios adire Doctores, donec inveniat qui respondeat ad libitum, dummodò recta sit intentio nihil utique faciendi nisi probabiliter licitum. *Sanchez l. 1. in Decal. c. 9. n. 4. Castro Palao p. 3. n. 6. Escobar l. 2. n. 58.*

De peccatis & occasionibus peccatorum.

52. **C**omedere & bibere usque ad satietatem absque necessitate, ob solam voluptatem seu delectationem cibi & potus, modo non oblit valetudinis, nullum est peccatum, quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui. *Escobar l. 2. c. 2. n. 163.*

53. Multi graves Theologi docent non magis in vitio esse gustus voluptatis sine necessitate confectari, quam auditus, odoratus, aspectus. *Apologia Casuistarum pag. 136.*

54. Opus conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa ac defectu veniali. *Escobar tr. 7. exam. 9. n. 164.*

55. Ornatus corporis, si fiat non malo fine, sed ob naturalem fastus inclinationem, aliquando nullum est peccatum. *Escobar tr. 1. exam. 8. n. 5.*

56. Non apparet cur non liceat operari precise propter honorem cum debita moderatione. *Burghaber centuria 1. casu 40. ad quartum.*

57. Ambitio peccatum est ex genere veniale tantum. *Escobar tr. 2. exam. 2. c. 5. n. 56.*

58. Licitum est concionatoribus primarias ambire cathedras ob finem perveniendi ad episcopatum per viam estimationis & meritorum. *Anonymus Jesuita, in difficultatibus propositis Illustrissimo D. Archiepiscopo Rothomagensi.*

59. Licitum est querere sibi quodcumque Beneficium annexam habens curam animarum. *Idem ibidem.*

60. Invidia peccatum est, quod licet (Augustino teste) contrarium sit charitati, si sit de bono spirituali, mortale est; at de temporali, est tantum veniale. Quia bonum temporale ita minutum est, & tam parvi præcælestibus momenti, ut apud Deum & Sanctos pro nihilo pendatur. *Baunius in summa pag. 123. edit. 6.* Qui tamen alibi pro ejusmodi bono permittit invalorem occidere.

61. Avaritia est inordinatus amor divitiarum: solum venialis est culpa. *Escobar loco cit. n. 19.*

62. Quodnam peccatum gula est? Ex genere suo veniale. *Idem ibidem n. 56.*

63. Sæpè cibo & potu implere se ad vomitum, & hunc ideo subindè procurans, ut iteratò comedere & bibere possit, non peccat mortaliter, secluso scandalo & aliis. *Burghaber casu 64.*

64. Quares, quomodo sit theologicè describenda ebrietas?

ebrietas? Respondeo, hoc modo: ebrietas est excessus in potu inebriante voluptatis causa, donec rationis usus adimatur.... Unde, propriè, formaliter & theologice loquendo non est ebrius, qui ob aliam causam, quam ob voluptatem, privavit se ratione per potum.... *Gobat. loc. 3. tr. 5. c. 5. sect. 2.*

65. Hinc refutatur Sylvius, qui negat in definitione ebrietatis necessariò ponendas esse illas duas particulas, *voluptatis causa*, sed illum propriè & theologice esse ebrium, qui potavit voluntariè usque ad privationem usus rationis, sive interim, quod potando quæsit, sit delectatio, sive amici complacentia, sive è morte quæ ipsi intentatur, evasio, sive aliquid aliud. *Ibidem.*

66. Ad valetudinem conservandam, & recuperandam, fas est vino sopire rationem, ut explicabo infra, cur non etiam ad effugiendum grave fustuarium? *Ibidem c. 18. sect. 1. n. 9.*

67. Infero illum non peccatum mortaliter contra sobrietatem, qui se voluntariè inebriaret, sciens sibi suppetere pulverem, quo sumpto rediturus sit ad rationem, infra breviculum tempus, *Ibidem c. 6. n. 41.*

68. Non est peccatum inebriare se ex præscripto medicorum, si aliter sanitas recuperari non possit. *Busembaum l. 5. de peccat. c. 3. dub. 5. n. 2.*

69. Nec est peccatum si quis ad id cogatur intento esse. *Idem ibidem*, referens Lessium, Azorium, Reginaldum, Baldellum.

70. Si grande malum non possit aliter impediri, nisi author inebrietur, est licitum eum inducere ad ebrietatem, saltem quæ non sit ipsi voluntaria. *Ibidem.*

71. An verò liceat etiam ad voluntariam? Dubium est. Lessius affirmat: Layman rectius negat.

72. Sunt excusandi caupones, quando volentibus se inebriare affatim vinum præbent, ideo quod timeant probabiliter, ne ab iis afficiantur contumeliis, si negent: aut quando timent, ne, morosè negando, minuatur numerus & affluxus hospitum. *Gobat loco cit. c. 13. sect. 5. n. 47.*

73. Eventus mali qui accidunt in ebrietate communiter

ART. I.

B

nter

niter sunt à casu, & ita non debet homo eos præcave-
re. *Vasquez in 1. 2. disp. 127. c. 3. n. 9.*

74. Multa dicta & facta ebriorum non reputantur pec-
cata, quæ alioquin essent... Qualia sunt dicta vel facta
contumeliæ ex quibus non sequitur ullum detrimentum...
sicut & alia peccata quæ possunt scilicet fieri, et im-
putentur. Hujusmodi est peccatum blasphemie, infi-
delitatis & perjurii. *Idem ibidem. n. 11.*

75. Etiam si eventus soleant esse frequentes ei qui in-
ebriatur, si tamen tempore quo inebriari voluit, non
habet ullum dubium aut cogitationem de illis, nec in
specie, nec in genere, minime imputantur culpæ: quia
procedunt ex quadam inadvertentia naturali, ac proin-
dè, nec in se, nec in sua causa liberi sunt. *Sanchez l. 1.
in Decal. c. 16. n. 42. referens Vasquez.*

76. Tres sunt sententiæ de peccatis in ebrietate com-
missis.

Prima, censeri peccata, non in se proprie loquendo,
sed in sua causa.

Secunda, esse peccata in se, non tamen distincta ma-
litiâ à malitiâ suæ causæ, sed dici peccata denominatione
& imputabilitate extrinseca, quam contrahunt ex
præterita negligentia voluntaria.

Tertia non esse peccata, etiam denominatione ex-
trinseca... sed esse solum quoddam voluntatis præ-
cedentis effectus: unde infert Vasquez non esse necessa-
rium exprimere in confessione ea peccata, sed satis es-
se exprimere causam datam non opponendo diligentiam
ad ea præcavenda, cum prævisa fuerunt. Omnes hæc
tres sententias cenfeo satis probabiles, & tuto amplecti
posse. *Sanchez n. 45. & seqq.*

77. Quod si, cum inebriari vult, advertat peccata &
pericula inde confurgentia, tunc imputabuntur culpæ,
si non adhibeat prudentem & cautam diligentiam, ne
aliquid eorum eveniat; eâ autem adhibitâ, etsi postea
eveniant minime imputabuntur. Nec similiter im-
putabuntur, quando juxta temporis & loci circumstantias
nullum apparet periculum, & ideo nulla diligentia ad
id cavendum allata est. *Sanchez ibidem n. 42. cum
Vasquez c. 3. n. 8. 9. 10.*

78. Quamvis ebrietas sit mortalis, si negligentia vitandi fuit levis, erunt venialia, ut bene docet Leonardus Lessius lib. 4. de just. cap. 3. Sanchez loco cit.

79. Fateor raro contingere ut quis... specialiter accedat peccato delinquat. Escobar tr. 2. exam. 2. num. 105.

80. Sodomia ex suo genere minus peccatum est furto triginta regalium. Vasquez in 1. 2. q. 72. a. 4. §. ult. Amadæus Guimenius tr. de peccat. propos. 12. & in libello supplici ad S. Congreg. c. 2. §. 3.

81. Per se, atque ut communiter fit, ebrietas est gravior fornicatione. Steyartius in respons. ad arr. sibi objectos a. 8.

82. Habens voluntatem peccata omnia venialia committendi, non peccat mortaliter. Granados 1. 2. controvers. 6. tr. 2. disp. 2. sect. 7. & probabile censet Escobar Th. Mor. l. 3. p. 83.

83. Clericus recitans horas de præcepto in peccato mortali, & cum proposito actuali peccandi mortaliter, non peccat. Quia voluntas colendi Deum stat cum isto proposito. Sanchez op. Mor. l. 7. c. 2. dub. 9.

84. Herus & ancilla necessario separandi non sunt, si lapsus ipsorum penè quotidiani non sint, sed semel & iterum singulis mensibus simul peccent, nec ab invicem sine gravi detrimento disjungi possint. Baunius in summa Gallica. pag. 1082.

85. Etiam si peccandi occasio sit quasi certa, non est necessario deferenda, si poenitens eam deferere non possit, quin sermonem populo det, & incommodi aliquid accipiat. Quia præceptum deferendi non obligat in casu talis necessitatis. Ibidem n. 1083. & 1084.

86. Quando iustæ & rationabiles causæ non tollendi prædictam occasionem (proximam) subsistunt, etiam si sæpe reincidat poenitens, non cogendus est illam tollere occasionem, v. g. dum tolli non potest absque gravi damno, in fama, vel pecunia. Diazillo tr. 8. de poenit. disp. 10. dub. 23. cum Suarez, Sanchez, Salas, Palao, Lugo &c.

87. Docent Theologi, non esse dimittendam profellio-

fessionem, in qua periculum est Deum sapius offendendi, animamque suam perdendi, si professio illa facile dimitti non possit. *Apologia Casuistarum pag. 48.*

88. Causam justam non deferendi proximam occasionem, Suarez, Sanchez, Lugo, Arriaga & alii apud Bosco de poenit. disp. 7. n. 272. esse censent, quando deferri non potest absque gravi damno, spirituali vel temporali, v. g. (uti Baunius exemplificat Th. Mor. tr. 4. de poenit. q. 14. n. 93.) absque gravi damno in fama, honore, pecunia.

89. Eam deferere compellendus non est famulus, qui manet apud haereticum, in occasione proxima transgrediendi Ecclesiae praecepta, vel adhaerendi damnatis haereticorum dogmatibus, necessitate compulsus, ob defectum alterius conditionis, seu famulitii. *Apologia Casuistarum pag. 48.*

90. Eorum ego lubens subscribo sententiae qui aiunt posse omnes ad infideles expeditionem facere, ut conversioni earum dent operam, cum manifesto peccandi periculo. *Baunius.*

91. Licere item singulis lupanar ingredi, ad odium peccati ingenerandum meretricibus, etsi metus sit, ac verò etiam verisimilitudo non parva, eos peccaturos; eo quod malo suo saepe sunt experti, blandis se muliercularum sermonibus ac illecebris flecti solitos ad libidinem. *Baunius Th. Mor. p. 1. tr. 4. de poenit. q. 14. referens Castro Palaum & Salas.*

92. Sequitur ex dictis absolvi posse faminam, quae domi suae virum excipit, cum quo saepe peccat, si eum honestè inde non potest ejicere, aut causam aliquam habet eum retinendi, dummodo firmiter proponat se cum eo amplius non peccaturam. *Ibidem n. 94.*

93. Excusamus fratrem habitantem... in eadem domo parentum cum sorore, licet habitatio illis fortè sit causa peccandi: quia ejusmodi occasio... non est voluntarie assumpta. *Tamburinus l. 3. c. 1. § 5. n. 4.*

94. Causae justae excusantes eos qui versantur in occasione proxima patiendo pollutionem, ex illis sunt, quae bona fide apparent necessariae, utiles, imò & commoda

Pontifici & Orbi denunciata. §. VI. 29
modæ corpori, vel animæ, etiam ubi nec necessitas,
nec utilitas adest. *Idem l. 7. c. 3. §. 5. n. 52.*

95. Si poenitens nolit deferere occasionem proximam, v. g. famulus, dum conductus est, familiam in qua peccat cum domestica; caupo, qui consuetudinem habet se inebriandi &c, potest absolvi. Quia licitum est iusta de causa, prout in his casibus, exponere se occasione peccandi proximæ, dummodo absit voluntas peccandi. *Franciscus Jacops è Soc. Jesu S. Th. Duaci Professor, in q. Theolog. An & quando neganda sit, aut differenda absolutio.*

96. Si occasio proxima peccandi deferri nequeat absque iactura temporali notabili, prout nequeunt caupo, auriga, chirurgus, qui peccare solent in sua arte, nec aliam noverunt; si nulla sit emendatio, & bis terve absolutio ipsis in eo statu concessa fuerit, nonnulli dicunt etiam in hoc casu semper absolvendos, nec eogendos ad deferendam occasionem proximam. Quia si dolor appareat efficax, recusatio qua nolunt vitare occasionem proximam, non videtur contraria huic dolori; quandoquidem manere in tali occasione non sit per se peccatum. Alias ne quidem licitum fuisset manere vel prima vice. *Idem ibidem.*

97. Si concubinus nequeat dimittere suam concubinam sine iactura centum aureorum, seu ducatorum; poterit Confessarius pro re nata amplecti sententiam Joannis Sanci, absolute scribentis, illum qui suæ concubinæ dedit mutuos centum aureos, eos, si dimittat, non recepturus, haud teneri eam dimittere. *Gobae de poenit. tr. 7. n. 532.*

98. Vel sequi poterit sententiam Oviedi, eam doctrinam solum admittentis respectu hominis habentis tantum necessaria ad parvè vivendum; non autem respectu mediocriter divitis. *Ibidem.*

99. Fas est permanere in occasione proxima (id est in qua constitutus certò moraliter quis est peccaturus, novo peccato mortali, prout explicat n. 525.) seu etiam adire occasionem proximam, quando grave... malum corporis, honoris aut fortunarum alias foret perferendum. *Ibidem n. 529.*

100. Gravi ex causa potest quis se committere moraliter certo periculo peccandi. *Gobat to. 3. tr. 5. c. 45. n. 49.*

CENTURIA SECUNDA.

De peccatis ignorantia, inadvertentia & consuetudinis prava.

101. **A**D peccandum formaliter, necessaria est actualis reflexio, seu advertentia & cogitatio, vel saltem actuale dubium, vel scrupulus de malitia actionis. *Vasquez in 1. 2. disp. 123. c. 2. sequaces habens Suarezium, Lessium, Sanchez, Salas, Granadum, Filutium, Tannerum, Amicum, Castro-Palaum, Card. de Lugo, Arriagam, Oviedum, Baunium, Hurtadum, Comptonum, Terillum, & omnes penè Societatis Scriptores.*

102. Quidam dicunt sufficere advertentiam virtutalem, seu interpretativam, ut ignorantia & inadvertentia, seu oblivio censetur vincibilis, non apposta diligentia ad ea vincenda, nec excuset à præcepti transgressione. Appellunt autem considerationem virtutalem, quoties, etsi ratio actu non consideravit malitiam objecti, potuit tamen morali potentia & debuit malitiam objecti considerare. At probabilius existimo, ad ignorantiam, inadvertentiam, seu oblivionem, sive juris, sive facti, censenda invincibilia, sufficere ut nulla notitia, nec specialis, nec confusa, nec aliqua dubitandi ratio in universum, aut particulariter occurrat. *Sanchez l. 1. Decal. c. 16.*

103. Quare nullum peccatum mortale in voluntatis consensu censeo, nisi cogitatio aliqua præcesserit & consideratio expressa (quam actualem vocant) malitiae moralis, vel periculi, vel saltem expressa aliqua dubitatio vel scrupulus.... Quod si nihil horum præcesserit, ignorantia, inadvertentia seu oblivio censentur omnino naturalia & invincibilia. Et sic.... non satis est cognitio illa virtualis seu interpretativa. *Sanchez ibidem, referens*

ferens Suarezium & Vasquezium (duo Societatis luminaria magna) quos sequuntur *Layman l. 1. tr. c. 4. n. 6. Eliutius tr. 2. l. c. 2. n. 371. & 376. Martinus tr. 2. disp. 21. sect. 2. n. 14. Escobar in princip. Th. Mor. tr. 1. exam. 2. c. 6: & tr. 2. exam. 1. c. 3. n. 8. Terrellus in Reg. Mori q. 63. n. 11.* (quem sequuntur Jesuitæ Anglo-Leodienses passim, uti demonstrat Denuntiator doctrinæ ipsorum) *De Rhodæ disp. 2. de peccat. q. 1. sect. 1. §. 2.*

104. Ignorantia censetur invincibilis atque ita excusans à peccato ex ea commissio, quando ignoranti nulla subit actualis advertentia vel consideratio ejus auferenda. *Vasquez loca citata.*

105. Idque etiam si initio causam culpabilem ignorantia dederim, si periculum non adverti illius incurrendæ. *Ibidem n. 30. & 31.*

106. Nec obest quod qui incipit v. g. legere librum hæreticum, animadvertens & cogitans actu esse hæreticum, videatur peccare toto tempore quo legit; isto in decursu non cogitet esse hæreticum: & proinde non addit actualis libertas respectu lectionis ut male, licet addit respectu lectionis ut est lectio. Recte enim negat Card. de Lugo disp. 16. de poenit. sect. 9. n. 460. totam illam actionem esse peccatum mortale, sed tantum secundum illas partes, secundum quas habuit advertentiam, adeoque libertatem. *Gobat tr. 6. de poenit. n. 356.*

107. Consensus voluntatis in objectum malum quantumvis longo tempore duret, non est peccatum mortale, nisi præcesserit actualis cogitatio malitiæ mortalis. *Vasquez loc. cit. disp. 107. n. 3.* Et debet actualis illa cogitatio durare toto tempore quo durat consensus mortalis, uti proximè dixerunt Lugo & Gobat.

108. Numquam fit peccatum sine conscientie reprehensione ex parte intellectus, quæ consistit in cognitione mali aut periculi; licet sæpius fiat peccatum sine timore & cruciatu conscientie ex parte voluntatis; quando videlicet quis ex prava consuetudine peccans, non terretur à peccatis. *Idem ibidem ad 3. object.*

109. Peccatum contra legem nullum admittimus, si non sit contra conscientiam, saltem dubiam & inquietam. *P. de Reux in Thesi quam in Collegio Lovaniensi Societatis Jesu opposuit Thesi Sreyartiana de peccat. ignorant.*

110. Conscientia circa peccatum intrepida (id est quâ quis absque formidine credit se non peccare) excusat à peccato. *Thesis in Collegio Aquensi Societ. coram Parlamento defensa die 4. Julii 1686.*

111. Si homines perditum, consummataque malitiæ peccatores omni careant lumine cognitioneque malitiæ, dum blasphemant, suisque dissolutionibus se totos dedunt, contendo cum Theologis, ipsos actionibus istis non peccare, quæ brutis animalibus magis propriæ sunt, quàm hominibus. Absque libertate namque non est peccatum. Ad hoc verò ut libertas adsit, adesse oportet notitiam bonitatis & malitiæ, quæ in proposito continetur objecto. *Apologia Casuistarum pag. 38.*

112. Gratiâ verè ac plenè sufficiente nemo caret, dum peccat: alioquin non peccare non posset. Et hoc de fide est. Illa autem in motione interiore vel cordis vel mentis posita est. Sine omni proinde cognitione peccati non est: aliàs peccatum ut tale vitare homo non posset (cùm fieri nequeat ut quis aliquid ut malum fugiat nisi malum esse cognoscat) necessàriò proinde peccaret: quod hæreticum est. *Honoratus Fabri in Apologët. Societ. p. 1. pag. 251. edit. Lugdun.*

113. Quisquis absque ulla oppositi formidine vel advertentia ad ullam malitiam, judicat actionem non esse malam, non peccat eam ponendo, sive id judicet evidentè, sive tantum probabiliter, sive verè, sive falsò, solidà vel non solidà ratione. *P. Maillot in Thesi anno 1673. defensa, in Collegio Antverp. Societ. conclus. 8.*

114. Ignorantia est invincibilis, à peccato proinde excusans, quandocumque adhibitâ diligentia, malitia actionis certò non innotescit, quandocumque proinde probabile est (probabilitate certâ, licet minore) actionem non esse malam nec prohibitam, licet prohibitam esse

esse probabilis appareat. *Terillus de Reg. Mor. q. 2. n. 138. & 140. & q. 67. n. 28. & in fundam. Th. mor. q. 16. n. 3. & 4. cumque ipso omnes Probabilistæ.*

115. Non superatur ignorantia legis per apprehensiones, aut per motiva probabilia, aut etiam per iudicium incertum de illius existentia, sed solum per hoc quod certo moraliter innotescat. *Idem citato n. 140.*

116. Si præsens inconsideratio sit effectus negligentiae prioris, tunc quidem non negamus, tam ipsam inconsiderationem, quam opus ex illa causatum, esse effectus peccati; & si velis, esse & denominari peccata; sed nullam propriam imputabilitatem habent. *Idem q. 63. n. 11.*

117. Ignorantia à peccato inducta non est voluntaria, nequidem indirectè, nisi aliqua cogitatio de ignorantia incurrenda, deque obligatione eam depellendi præcesserit. *Idem q. 62. n. 17. & q. 65. n. 13.*

118. Mala, quæ ab ignorantia per peccatum inducta, absque actuali malitiæ advertentia proveniunt, non solum non sunt ratione sui mala & imputabilia, sed nec ratione illius ignorantiae. Quia nec ignorantia illa, nec mala ab illa provenientia, ullatenus fuerunt voluntaria. *Ibidem n. 47.*

119. Fatemur enim ignorantiam sæpè esse voluntariam, adeoque imputabilem; sed eam non aliter voluntariam esse admittimus, quam si antecederet aliqua de illius vitiatione obligatio menti occurreret. *Ibidem n. 13.*

120. Si Clericus beneficiarius, ludo, aut amoribus impudicis implicatus, horarum recitationem omittat ex oblivione proveniente ex nimia illa implicatione, eoque in statu nullo modo reflectat ad obligationem recitandi horas, nec de illa cogitet, nec prævideat periculum incogitantiam illam incurrendi, dicendum est, eam incogitantiam hic & nunc naturalem esse ac necessariam, non liberam & humanam; ideoque verè esse invincibilem ac inimputabilem. *Idem q. 67. n. 14.*

121. Actus conformis dictamini conscientiae vincibiliter errantis, adeoque peccatum ignorantiae vincibiliter

his, si non sit simul peccatum malitiæ, nullam habet rationem peccati sibi intrinsicam, sed solum denominatur peccatum à malitia voluntatis, per quam error aut ignorantia contracta fuit, ut si quis temerè crederet se debere hic & nunc jurare falsum, ad mortem evitandam. *Idem in fundam. th. mor. q. 17. n. 31. & 32.*

122. Actus proinde ille unicam contrahit malitiam, non voluntatis consequentis dictamen erroneum, sed voluntatis ignorandi legem, prohibentem jurare falsum. Sola namque ista voluntas est contemptiva divinæ legis; non autem voluntas jurandi falsum, sive conformandi se conscientiæ erroneæ, dictanti hîc & nunc jurandum esse falsum; utpote quæ tendit in illud quod conscientia dicat esse Deo gratum, & ab ipso, hîc & nunc esse præceptum. *Idem ibidem.*

123. Qui in die dominica, quando Parochus admonet de festis & jeuniis hebdomadæ, omittit ire ad audiendum sacrum culpabiliter, ut scilicet ludo vel somno indulgeat; & quia ad Ecclesiam non ivit, non habet notitiam jejunii in ea hebdomada occurrentis, & propter hanc ignorantiam vescitur carnibus ea die, quibus cum scientia jejunii non vesceretur, habet ignorantiam jejunii peccato inductam, & tamen vescendo carnibus eo die non peccat. *Petrus Oxen, tract. morali de Fide disp. 4. sect. 1.*

124. Christianus adeo suæ salutis negligens, ut ad audienda mysteria fidei ad Ecclesiam nunquam accedat, & ideo solum novit se esse Christianum, & solum credit in genere omnia quæ credit Ecclesia, & præterea nullam aliam rem fidei explicitè cognoscit, habet invincibilem ignorantiam rerum credendarum. *Idem ibidem Sect. 2.*

125. Qui nullam de Deo, vel peccatis, cognitionem habet, nullam hîc habet gratiam actualem. Certum proinde est, quod actus præceptos tunc omittendo, vel prohibitos committendo, nullam ab ipso peccatum committatur, nec si damnetur, propterea damnari possit. *Amatus pestremo in Arnoldum libro.*

126. Principia aliqua universalia legis naturæ, ut sunt

sunt hæc, non esse furandum, occidendum, adulterandum, Deum esse colendum, parentes honorandos, & similia, etsi non possint ignorari invincibiliter toto humana vitæ tempore, possunt tamen aliquo brevi, imò etiam satis longo. *Menaius in de peccat. disp. 9. sect. 7.*

127. Multa principia juris naturæ multis omnino invincibiliter ignorare possunt. *De Rhodes disp. 2. de pecc. loquens de fidelibus & infidelibus.*

128. Decalogi præcepta majori ex parte possunt dici invincibiliter ignorari. *Sanchez l. 1. in Decal. c. 16. n. 33. cum Vasquez.*

129. Fornicatio quidem est peccatum, sed dari potest de eo invincibilis ignorantia. *Escobar in. 1. exam. 8. c. 3. n. 49. cum Tannero.*

130. Si nullus unquam scrupulus animam alicujus pupugerit de malitia pollutionis, ignorantia illius dici potest invincibilis, nec opus à taliter ignorante perpetratum ad culpam imputari potest. *Terillus in Reg. mor. q. 62. n. 17.*

131. Idolatria potest, ad aliquod saltem tempus, per ignorantiam invincibilem in aliquo homine rudiori excusari. *Valentia.*

132. Difficultas est, an invincibiliter ignorans actum internum esse peccatum, cognoscens tamen actum externum esse peccatum, exculetur à culpa actum solum internum admittens; ut si Rusticus à viro existimato docto & pio audisset, fornicationem & furtum externa esse peccata, at licere fornicandi & furandi desiderium? Quibusdam neotericis doctis videtur hanc ignorantiam minimè excusare.... At quamvis hoc probabile sit, probabilius tamen credo, illum actum internum excusari omnino à malitia, ratione illius ignorantiae invincibilis. *Sanchez l. 1. in Decal. c. 16. n. 16. & 17.*

133. Respondeo certum esse, quod non peccaret Rusticus, qui existimans invincibiliter peccatum esse interficere hostem, non autem peccatum esse desiderare interius illum occidere, desideraret tamen, & vellet occidere, nemo enim peccat, nisi quando judicat se peccare. *De Rhodes disp. 2. q. 1. sect. 1. §. 2.*

134. Nihil enim Deus, nisi mediâ præcipit conscientia. Unde nec mendacium vetat, quando conscientia judicabit illud non vetari. *Ibidem q. 2. sect. 2.*

135. Qui hominem occideret, conscius se malefacere, sed non existimans grande malum esse quod facit, non committeret nisi veniale peccatum. *Ibidem sect. 1. §. 2.*

136. Si quis adulterium committeret vel homicidium, cognoscens quidem ista esse gravia peccata, sed id cognoscens leviter & modo imperfecto, solum peccaret venialiter. *Ibidem.*

137. Ad peccatum mortale requiritur plena seu perfecta consideratio malitiæ mortalis, per judicium detestabili malitia, vel periculo illius. *Amicus to. 3. disp. 17. sect. 8. Martinon disp. 21. de pecc. sect. 2. n. 11.*

138. Existimans, in fide authoris gravis, desiderium adulterandi non esse peccatum, licet sciret adulterium esse peccatum gravissimum, non peccaret desiderando. *Sanchez ubi supra.*

139. Qui agit dubitans esse mortale quod agit, si non reflectat esse mortale, cum tali dubio agens excusatur à mortali. *Ibidem n. 18.*

140. Qui actionem, quam scit esse mortalem (v. g. homicidium) alteri præcipit ex ignorantia invincibili (id est absque reflexione, quod malum sit eam præcipere) non peccat. *Ibidem n. 19.*

141. Ab omni peccato excusatur, qui bona fide & absque hesitatione existimans licitam esse fornicationem ad salvandam vitam, eam taliter committit. *Ibidem q. 17. n. 17.*

142. Talis à mortali excusaretur, si eam committeret leviter de eo dubitans. *Ibidem.*

143. Ex conscientia erronea credens invincibiliter actionem (ex se malam) esse bonam, v. g. mendacium vel homicidium, ad sublevandam proximo miseriam, non facit hic & nunc actionem malam, sed bonam, & apud Deum meritoriam. *Sanchez l. 1. c. 11. n. 17. De Rhodés disp. 2. de act. hum. q. 2. sect. 2. ff. Baptista Taverne p. 1. tr. 2. c. 2. q. 1.*

144. Si ignorantia, olim vincibilis & voluntaria, evadat postea invincibilis, (quia jam non est à quo ignorans instrui possit &c.) opus ex tali ignorantia factum est malum & imputabile, sed non habet peculiarem malitiam moralem, aut imputabilitatem superadditam malitiæ actus voluntatis, in quo directè vel indirectè fuit volitum. *Terillus q. 63. n. 5.*

145. Rarè vel nunquam tenetur homo se præparare ad gratiam, ut ignorantiam tollat. *Filius to. 2. tr. 21. c. 10. n. 372.*

146. Tam rudes & inculti esse possunt aliqui homines, ut invincibilis Dei ignorantia, longo etiam tempore, in iis contingere possit, etiam positiva (id est positiva existimatio quòd Deus non sit) ex prava Doctōris athei instructione. *Malina 1. p. q. 2. a. 1. Isquierdo disp. 1. de Deo n. 165. & 172. Quirós disp. 14. n. 58. Arriaga disp. 2. sect. 3. Martinon disp. 15. de pecc. sect. 12. n. 117.*

147. Porro ea ignorance excusabuntur à peccato infidelitatis, atheismi, & quòd Deum non colant, nec honorem ei debitum exhibeant. *Idem ibidem.*

148. Talis homo taliter ignorans Deum non peccabit mortaliter, etiamsi alium occidat & putet se malè facere, nec idèd promerebitur poenam æternam. . . . Nam ratio promerendi poenam æternam solum defertur ex eo quòd aliquis homo saltem in confuso noscat se offendere Deum summum. *Arriaga ibidem in respons. ad ult. object.* Et peccatum quantumvis graviter rationi repugnans commissum ab invincibiliter ignorante, vel inculpabiliter non advertente Deum esse, aut peccatis offendi, non est mortale. *Darellus in Thesi apud Anglo-Leodienses defensa. 20. Junii 1691.*

149. Sicut actus humanus numquam est malus, sublatà cognitione malitiæ, sic numquam est offensa Dei, si non cognoscatur esse offensa Dei. *Musnierus (Auctor famosæ Theses Divionensis anni 1686.) in dictatis prælatis in Collegio Divionensi Soc. Jesu.*

150. Peccatum Philosophicum, seu morale, est actus humanus disconveniens naturæ rationali & rectæ ratio-

rationi; Theologicum verò & mortale, est transgressio libera legis divinæ. Philosophicum quantumvis grave, in eo qui Deum ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensæ Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei, neque æterna pœna dignum. *Idem in famosa illa Thesi conclus. 1.*

151. Si quis adulterium vel homicidium perpetraverit non cogitando de Deo, non imputabitur operanti quòd offenderit Deum, sed quòd occiderit, vel mœchatus fuerit, nec Deus indignabitur quòd ipsum offenderit, sed propter homicidium vel mœchiam; quæ potest dici offensæ materialis, ut distinguitur ab illa alia, quæ potest dici formalis, quatenus contrahit formaliter malitiam offensionis divinæ. *Cardinalis de Lugo disp. 5. de Incarn. sect. 5.*

152. Arriaga loco citato, eum sibi objecisset: Ergo talis homo, ignorans Deum, non peccabit mortaliter, etiamsi alium occidat, & putet se malè facere. Nam peccatum mortale definitur communiter, *Dictum, factum vel concupitum contra legem æternam Dei.* Ille autem legem æternam ignorat. Respondet: talem non promeriturum per illud factum pœnam æternam, sed temporalem gravem. . . . Nam ratio promerendi pœnam æternam solum desumitur ex eo, quòd aliquis homo, saltem in confuso, noleat se offendere Deum summum; quod in ignorante non reperitur. Nec inconveniens est, in tali concedere eam actionem non esse pœna æterna dignam, ex ignorantia illa invincibilis. Ita etiam *P. Estrix in Thesi defensa Lovanii 23. Julii 1668.*

153. Mortale theologicum. . . non alia causâ pœnam meretur æternam, quàm quòd sit malitiæ infinitæ. Malitiam verò infinitam ex eo habet, quòd sit gravis formalis offensio personæ dignitatis infinitæ, cognitæ quæ talis. *P. de Jonghe in Thesi defensa ibidem 1671.* inde concludens mortale theologicum sine illa cognitione non reperiri.

154. Peccatum, quantumvis rationi graviter repugnans,

gnans, commissum ab invincibiliter ignorante, aut non advertente Deum esse, aut peccatis offendi, non est mortale. Cum enim nullum, etiam virtuale & implicitum Dei contemptum includat, stare potest cum charitate perfecta & amicitia Divina. Unde tale peccatum esset quidem grave gravitate philosophica. . . . non tamen theologica, consistente in repugnantia cum lege & bonitate divina. *Platelius in Synopsi Curs. Theol. p. 2. c. 3. §. 3. n. 189.*

155. Ex optimorum Theologorum doctrina nullum peccatum theologicum, quo scilicet aliquo modo separatur à fine ultimo, & meremur penas illas horrendas damni & sensus; committi potest. cum invincibili Dei ignorantia, imò nec absque actuali cognitione, per quam infinita Dei bonitas & majestas, aut explicitè, aut certè, sub terminis cum clariore ejus conceptu convertibilibus, implicitè nobis innotescat. *Terentius de consc. prob. q. 11.*

156. Licet convenientia & disconvenientia actionis cum natura rationali, quæ rationalis est, sæpe innotescat antequam quidquam sciamus de divina voluntate. . . . nihilominus hæc convenientia aut disconvenientia. . . est solùm regula. . . refundens in actionem honestatem aut turpitudinem philosophicam, non theologicam. *Ibidem n. 9.*

157. Multi peccant agendo contra rationem, qui finem ultimum sibi nunquam proposuerunt, aut de illo actu non cogitant, neque advertunt se à fine deflectere. *Martinon diss. 15. de peccatis fact. 11. n. 102.* inde peccatum inferens philosophicum.

158. Non apparet cur sine culpa non possit actualiter ignorari aliquando Deus, & non cogitari quod supra rationem humanam sit alia ratio: nam hæc cogitatio non est simpliciter necessaria. *Idem sect. 12.*

159. Deinde quando cognosceretur actu ratio supra rationem homini, tamen non apparet quod nullus possit ignorare aliquando sine culpa, vel non advertere in aliquo suo actu providentiam divinam, & curam hominum talem, ut contra illius voluntatem agatur, quidquid

quid agitur contra rationem humanam. Etenim intellectus humanus est valde limitatus & exiguus, facileque circa pauca, & circa rem unam penitus occupatus. Neque rationes illæ sunt adeo connexæ, ut concepta unâ concipiatur necessariò altera. *Idem ibidem.*

160. Ex his quinquaginta Societatis Theologi, relati in Libro cui titulus: *Philosophista, seu excerpta ex libris, Theſibus, Diſtatis Theologicis &c.* inferunt peccatum philosophicum non esse casum metaphysicum, sed possibilem, imò & de facto existentem.

161. Etenimvero (præter alios) peccati philosophici dogma, velut casum practicè contingentem tradiderunt P. Bechefer, P. Beguin, P. Andrii, P. de S. Ligier, P. Beon, P. Surre, P. Regis &c. in diversis respective collegiis, Remensi, Lugdunensi, Massiliensi, Cameracensi, Dolensi &c. uti demonstratur in quinta peccati philosophici Denuntiatione, & in libro proxime memorato.

162. Perspicua sunt verba P. Beon S. Th. Professoris in Collegio Massiliensi, in Diſtatis anni 1689: „ Dico

„ 10. in omni peccato, etiam materiali, reperitur offensa Dei, quæ in eo est, quòd fiat actio displicens Deo, quæ offensa si advertitur, evadit formalis. Hic jam quaritur, utrùm aliquando offensa non fiat formalis, seu utrùm detur de facto aliquando peccatum philosophicum, hoc est actus pravus, & de se displicens Deo, ita tamen ut displicentiâ ignoretur, sive quia ignoratur Deus, sive quia ignoratur quod peccatum ei displiceat, sive denique quod non attendatur & consideretur ipsa displicentiâ? Ego dico 10. posse contingere ex triplici illo capite, ut non evadat offensa formalis, fiatque tantum peccatum philosophicum, non pertingens ad malitiam theologicam.

„ 163. Dico 20. inter Christianos adultos reipsa non dari philosophicum tantum; non esse tamen cur negetur dari in aliquibus hominibus, puta pueris, rudibus, Sylviculis, Barbaris &c.

„ 164. Peccatum etiam philosophicum Arriaga disp. 2. de Deo sect. 6. admittere videtur in ignorante

„ Deum

Deum vincibiliter, sed inculpate. Talem quippe Dei ignorantiam admittit hisce verbis: „ Ignorans vincibiliter Deum esse, à peccato nihilominus excusari potest, etiamsi suboriatur ei dubium de Deo, omittatque inquirere. Ratio est, quia multae sunt res, de quibus mihi occurrit ratio dubii, non tamen pecco; non ulterius inquirendo. Sunt enim res, quarum mea non interest, & de his non teneor amplius inquirere, ut per se patet. „ Obstupefce, Lector, hoc à Theologo Christiano ad Dei existentiam extendi, quasi hominis non intersit, orto de ea dubio, de ea inquirere. Pergit enim: „ Quo posito etiamsi aliquid dubium suboriatur in multis barbaris, an sit aliqua causa v. g. quae produxit coelos “ (in margine habetur, *dubia barbarorum de Deo*). „ non tamen propterea ex citatur species, quod illa sit Legislator, vel veneratione digna, vel quod illa dederit praecepta, quae ego debeam inquirere. Imò fortè saepe in contrarium: „ *Ad me talia discutere non pertinet, nec utile est.* Sicut si jam movetur dubium in aliquo, quo pacto arbores crescant, non peccat certè ulterius non inquirendo causam “ (bella certè comparatio, dignaque Theologo Christiano). „ unde infertur non esse culpabiles in tali ignorantia, etiamsi fuerit vincibilis physicè; imò licet moraliter etiam vinci potuerit, de re tantà diligenter inquirendo. Jam verò si in tali homine detur ignorantia Dei vincibilis, & tamen inculpata, peccata in tali ignorantia commissà non magis Theologica sunt, quam commissà in invincibili Dei ignorantia. Quia non magis commissà cum advertentia quòd sint Dei offensà:

165. Nulla furta, adulteria, homicidia, aliae sceleræ, quantumvis enormia, habent rationem peccati formalis, aut divinæ offensæ, in invincibiliter ignorante omnem Dei Legem, prohibitionem, aut existentiam. P. Duffius, *Minorita Hibernus* (cum Sociis supra laudatis) in *Thesi defensiva Lovanii 29. Julii 1679.*

166. Nascitur Petrus, Baptizatur, antequam loqui sciatur à barbaris, in Sylvam inducitur, & Atheismum

num positivè docetur. Ad usum rationis pervenit. Possè invincibiliter nescire Deum, Theologi nobiliores affirmant. Moriatur igitur, antequam ignoret vincibiliter Deum, & per consequens aliquod committat mortalè, licèt gravia multa contra lumen rationis committat. Quò puerum D. Fagnanus mittit? Non ad infernum: quia originali ille, & actuali mortifero caret. Ad cœlum ergo. *Saramuel in Apolog. contra Fagnanum*. Ergone ad cœlum Atheus adultus, sine ulla fide actuali, sine amore Dei, cum multis horrendis contra conscientiam admissis?

167. Qui ex inveterata consuetudine inadvertenter jurat falsum, licèt videatur obligari ad consuetudinem confitendam, tamen communiter excusatur. . . Quia communiter nemo advertit ad obligationem quam habet, illam consuetudinem propter eam rationem extirpandi, ne scilicet sua consuetudo sit causa proxima prædicta materialis mali. Et consequenter, cum excusetur à peccato, excusabitur à Confessione. *Tamburinus*.

168. Idem dicendum de ceteris peccatis blasphemandi, occidendi, vulnerandi &c. *l. 2. exp. confess. c. 3. §. 3. n. 23.*

169. Non teneris sub mortali peccato conari ad extirpandam consuetudinem, quoties occurrit advertentia istius consuetudinis. *Idem l. 3. in Decal. c. 1. §. 5.*

170. Qui ex inveterata consuetudine, velut quodam necessario impetu rem malam agit, v. g. materiales blasphemias, aut perjuria effundit, tunc non peccat, nec propriè blasphemat, pejerat. *Layman l. 1. tr. 2. c. 3. n. 6. Et l. 4. tr. 10. c. 6. n. 2. c. 3.*

171. Verba blasphemia, quæ ex prava consuetudine, quam quis extirpare negligit, ante rationis animadversionem profertur, non sunt verè ac propriè peccata. . . sed effectus peccatorum, puta prava consuetudinis. *Idem ibidem*.

172. Hic habitus, quamvis malis actibus procreatus sit, actu tamen peccatum non est, cum non sit actus. . . actibus autem meremur, aut peccamus, habitibus non item. *Azor. l. 3. instit. mor. c. 3.*

173. Qui ex illo pravo habitu jurat, si ita subito juret, ut plenam animi deliberationem jusjurandum praeveniat, lethalis peccati reus censendus non est. *Ibidem.*

174. Plerique quidem Doctores veteres ac moderni consentiunt juramenta illa, sine reflexione prolata, esse peccata mortalia; utpote voluntaria in causa. Verum posterior sententia (cui tanquam probabiliori aecedo) ait juramenta prolata, sine advertentia formali, & per se sufficienti ad peccatum mortale, non esse in se novum ac proprium & speciale peccatum, propter solam jurandi consuetudinem, qualiscumque illa sit, etsi nondum retractata: sed totam malitiam esse in sua causa, atque ita, ut sint peccata lethalia, exigi talem advertentiam, qualis necessaria est in homine, non sic ad jurandum assuetum. *Sanchez. l. 3. c. 5. n. 22. & seq.* referens Suarez, cumque ipso addens non esse necessarium talia juramenta confiteri.

175. Si desit advertentia plena, & ex ea oriatur blasphemia, etiamsi adsit consuetudo blasphemandi, non committitur peccatum mortale. Quia ad peccatum mortale requiritur advertentia plena, & undequaque oriatur defectus illius, excusat à peccato. *Silvestrius tr. 25. c. 1. n. 27.*

176. Non obstante pejerandi consuetudine non retractata praesens inconsideratio vel inadvertentia est invincibilis, cum sit naturalis. Ergo excusabit à peccato saltem mortali: quia consuetudo non efficit inadvertentiam voluntariam. *Ibidem c. 11. n. 16.*

177. Nec refert quòd inadvertentia oriatur ex prava consuetudine aut ex passione: quia tam passio, quam prava consuetudo tollit actualem usum rationis; qui necessarius est ad peccandum mortaliter ut pluribus ponderat Suarez. *Ibid. n. 318.*

178. An sit peccatum, quando homo videt, consummatam esse consuetudinem, & advertit gravitatem & periculum ejus? Dubium esse potest. Sed etiamsi dicatur tunc esse, non tamen postea, quando quis non advertit, de novo peccat. Ideo diximus non esse peccatum speciale. *Ibidem.*

179. In iis quæ per se mala sunt ; si anima in vehemēti passione iræ aut tristitiæ , adeo absorbeatur cogitatione commoditatis , aut utilitatis , ut vel nihil omnino , vel valde tenuiter attendat ad operis malitiam , seu inhonestatem ; isto casu vel nullum , vel duntaxat imperfectum ac veniale peccatum erit. Quod arbitror interdum evenire iis , qui , nimia tristitia absorpti , sibi ipsis necem inferunt. *Layman l. 1. tr. 3. c. 5. n. 13. & tr. 2. c. 5. n. 3.* Similia habet Tamburinus *l. 1. in decal. c. 2. §. 4. n. 4.* Ergone errat Ecclesia , tales privando Ecclesiastica sepultura ? Ergone Augustinus pariter erravit vultu sceleratos homicidas damnando circumcelliones , qui existimantes se obedire Evangelio , animæ suæ odium præcipienti , non solum non advertebant se peccare , seipsos interficiendo , imo existimabant se bene facere , ad idque faciendum sese martyrii zelo moveri ?

180. Judicium ita imperfectum ut ad mortale non sufficiat , contingere sæpe potest in homine sanæ mentis , & non dormiente ; vel ob passionem aliquam involuntariam & vehementem , cujus violentia iudicium obtenebret & distrahat , alioque abripiat , vel ob stuporem aliquem mentis , qualem in rusticis sæpe deprehendimus , vel propter attentiores alterius alicujus rei cogitationem , quâ fiat , ut homo , licet non stupidus , & vigilet , levissimè tamen advertat malum alterius cogitationis. *De Rhodes disp. 2. de act. hum. q. 2. sect. 1. §. 2.* Si ita est , vix dantur mortalia , nisi puræ malitiæ.

181. Quæcumque actu non cogitas peccata esse , vel certè non dubitas , non sunt ullo modo peccata ; etiam si antea seiveris esse peccata. *Idem disp. 1. de pecc. q. 3. sect. 2. §. 3.*

182. Quotiescumque volo aliquid quod novi esse peccatum , & contra præceptum , prout cadit sub volitionem meam ; v. r. pecco ; si autem novi quidem illud esse peccatum in se , non novi autem peccatum esse prout cadit sub volitionem meam , non pecco , neque facio contra charitatem divinam. *Idem disp. 2. q. 1. sect. 1.*

183. Si

183. Si quis causam ponit voluntariè ac liberè alicujus peccati, cujus non advertit malitiam quando illud committit, is peccavit quidem quando liberè posuit causam illam, cujus effectum prævidebat; non peccat autem quando sine advertentia mortali ponit illum effectum. *Idem disp. 2. de act. hum. q. 2. sect. 1. §. 1.*

184. Debemus examinare & confiteri id quod in juventute fecimus, ignorantes esse peccatum? Resp. non: quia ad peccandum debemus habere notitiam malitiæ dum rem committimus, nec sufficit postea intelligere quod esset malum. *Paulus Rosner in conclus. theol. de Act. hum. tit. de ignor. pag. 8.* inde concludens confitendas non esse pollutiones voluntarias in juventute commissas, dum nesciebamus esse peccata, licet id postea resciverimus.

185. Idea peccatorum ignorantia, quam fideles omnes habent secundum Scripturam utriusque Testamenti, Conciliorumque & Patrum traditionem, est quod ignorantia peccata illa sint quæ committuntur absque advertentia malitiæ, dum committuntur. Istam porro ideam illi de quibus hætenus, destruunt per ea quæ ex ipsis hætenus exhibita sunt, & per ea quæ sequuntur. Dicit enim P. de Rhodes ibid. Si quis causam ponit voluntariè ac liberè alicujus peccati, cujus non advertit malitiam quando illud committit, is peccavit quidem, quando liberè posuit causam illam, cujus effectum prævidebat; non peccat autem, quando sine advertentia mortali ponit illum effectum.

186. Et addit, certum esse, quod nullum unquam potest esse peccatum, cui non sit semper conjuncta cognitio aliqua malitiæ.

187. Dicit etiam Filiutius *tr. 21. c. 10. n. 364.* quod ratio peccati actualis ignorantia consistit in negligentia sciendi res necessarias. Ipsa verò ignorantia dici potest potius effectus peccati, & malum objectivè; quia est disconveniens rationi.

188. Et Sanchez *l. 1. in Decal. c. 16. n. 41.* Ultima difficultas est, an ignorantia, quæ vinci nequit, dum in actum prodit, at potuit antea vinci, excuset a culpa?

pa? v. g. quis sua negligentia mortali non dicitur, quod ratione officii vel communi Christianorum lege discere tenebatur; deinde, quando non est à quo instrui possit, per ignorantiam transgreditur praeceptum &c. Ad hoc respondet cum Vasquez, talem non peccare, dum transgreditur praeceptum, si transgressionem ex ignorantia secuturam non praeviderit; si verò praeviderit, peccavit dum praevidit; sed actionem, quae postea sequitur contra praeceptum, non esse propriè peccatum, sed effectum potius peccati, sicut supra dixit de peccatis in ebrietate commissis.

189. Similiter Martinon *disp. 22. de pecc. sect. 2. n.*

14. Quæritur, an quicquid agitur ex ignorantia culpabili, sit peccatum imputabile, & quando? Resp. esse peccatum imputabile secundum culpam quæ est circa ignorantiam; & tunc culpam totam existere, quando causa cognita ut talis, constituitur voluntaria propter affectationem, aut per negligentiam sciendi; ab illa verò culpa reliquum denominari culpabile.

190. Et *ibidem num. 16.* Secunda pars responsi est. Vasquez. . . Ratio ejusdem est, quia dum eventus malus proximè sequitur ex ignorantia, ignoratur ipse, aut non potest impediri. Si enim non ignoraretur, & impediri posset, non esset eventus tantum ignorantiae, sed cognitus in se & volutus. Si verò, dum proximè sequitur, ignoratur, non potest tunc esse in se voluntarius. Quare nec circa illum potest esse alia culpa, quam quæ præcessit circa causam liberè positam.

191. Quamvis ignorantia illa sit circa jus divinum & naturale, si probabiliter credat Confessarius confilium non profuturum, tenetur non admonere, quando illa ignorantia invincibilis est (sensu utique Sancheziano, seu Molinistico) Sanchez *de matrim. l. 2. disp. 38. n. 9.*

192. Id quod proximè dictum est, procedit etiam in casu, quo poenitens antè fuisset in mala fide, si à viris à se existimatis doctis (quos consuluisset) audisset se facere posse id quod Confessarius clarè vidit facere non posse. *Ibidem n. 3.*

193. Casu

193. Casu quo poenitens Confessario significaret se angī scrupulo circa id quod per se est malum, juriq; naturali contrarium, verius est, quando solus est scrupulus, posse confessarium facere, vel respondere ut deponat scrupulum. Quia scrupulus non aufert bonam fidem, & ighoran iam invincibilem. *Ibidem* n. 14.

194. Omnia dicta in hac conclusione vera sunt etiam quando credit Confessarius fore ut poenitens libenter monitionem suscipiat; at videt remedium esse difficillimum, ut si scandalum & notabilis infamia inde sequatur. Et ita censent quidam Neoterici docti. *Ibidem* n. 10.

195. Eadem doctrina videri potest in Henriquez l. 6. de poenit. c. 27. n. 4. Layman l. 5. tr. 6. c. 13. n. 5. Escobario (citante Suarezium) tr. 7. exim. 4. n. 155. Tamburino Method. Confess. l. 3. c. 4. citante Lugonem Diss. 22. de poenit. sect. 2. §. 1.

196. Satili blasphemiae caedesque fuerunt tantum peccata venialia, eo quod ignorans fecerit. R. *Hazzart in Catechismo suo majore* p. 2 pag. 108.

197. Qui ex voluntate efficaci obtinendi aliquid à dæmone, aut ex alio pravo affectu, & malo fine, sibi hic & nunc efficaciter imperaret odium Dei, non peccaret formaliter odio Dei, sed solum prava illa voluntate habendi odium Dei, quæ de se minus mala est, quam ipsum formale odium Dei. *Joannes Bapt. Taverne* p. 1. tr. 1. c. 8. q. 1.

198. Error quo quis aberrat à veritate, sequendo opinionem probabilem, est terror invincibilis, qui non potest ei in culpam imputari. *Ibid.* tr. 2. c. 4. q. 3.

199. Rudis & illiteratus. . . generatim resolutionem sibi à viro docto & timorato datam habere potest pro magis probabili & tuta, quamdiu aliunde non habet rationabilem causam dubitandi. *Ibidem*.

200. Secluso omni affectu venereo, aut periculo scandali turpia loqui aut narrare ex scurrilitate, aut levitate, de se tantum est veniale. *Idem* p. 2. tr. 1. c. 5. §. 1. q. 1.

CENTURIA TERTIA.

De legibus ac dispensationibus.

201. **P**Opulus non peccat, etiam si sine ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam. *Escobar Tb. Mor. to. 1. l. 5. c. 14. problem. 13.*
202. Leges civiles de facto vel raro, vel certè non frequenter obligant sub mortali; Ecclesiasticæ item non multùm frequenter. *Tamburinus l. 1. in Decal. c. 3. §. 8. n. 12.*
203. Lex poenalis, etiam mixta, in materia gravi non obligat in Conscientia. *Escobar loco cit. c. 17. problem. 26.* cum Reginaldo, Valentia; Filiutio, id tamquam probabile admittentibus.
204. Clerici, secluso scandalo, non peccant mortaliter Principum Secularium Leges (bonum commune respicientes, nec Ecclesiasticæ immunitati repugnantes, uti contextus exprimit) violando. Quia Legibus hisce directè non tenentur. *Escobar ibidem c. 15. problem. 19.* cum Salas, Azorio, Layman.
205. Actus internos Ecclesia non potest præcipere. *Idem. tr. 1. exam. 12. c. 1. n. 2.*
206. Nefas est ponere, absque iusta causa, ipso die quo lex, v. g. audiendi sacrum, obligat, impedimentum sacri audiendi; nemo tamen obligatur, pridie festi, non ponere impedimentum sacri postridie audiendi. *Gobat tr. 5. de sacram. n. 444. & 447. cum Suario, Becano, Palao, Dicastillo.*
207. Licitum proinde est die Sabbathi proficisci ad venationem instituendam in loco tam remoto ab omni Ecclesia, ut impossibile sit die dominico audire sacrum. *Gobat ibidem n. 448. cum Tamburino.*
208. Qui die Sabbathi opplet se vino, prævidens fore ut propter agritudinem, quam potus ille immoderatus, vel adducturus, vel aggravaturus est, nequeat pedem efferre domo ad sacrum die dominico audiendum, delinquit quidem mortaliter contra legem temperan-

perantiam, sed non contra legem Ecclesiæ de sacro audiendo, in quantum præcise ponit impedimentum executioni illius. *Idem ibidem n. 424. & 425. cum Henríguez.*

209. Similiter excusatur, qui per intemperantiam facit se ineptum ad dicendum sequenti die officium canonicum. *Idem n. 425. cum Becano.*

210. Licet impedimentum ponatur per actionem pessimam, non tamen est necesse in Confessione quidquam dicere de omisso sacro. *Idem n. 447.*

211. Sicuti non teneris.... non ponere impedimentum executioni legis, ita non teneris auferre positum à te, adeoque si feria VI. profectus es ad locum, è quo non possis die dominico adire templum, etiamsi mane diei dominici facias iter per tres aut quatuor horas, non obligaris die Sabbathi conficere partem illarum quatuor horarum, ut possis die dominico sacrum audire. *Idem n. 455.*

212. Deobligatus, ob impotentiam, à majori parte operis præcepti, v. g. lectionis horarum, eo ipso deobligatus est etiam à minori, ad quam est potens. *Gobat n. 622. cum Azorio, Palao, & Lessio.*

213. Palao, post Filium.... non improbabiler absoluit à toto matutino, qui potest quidem dicere omnes Psalmos matutinales, at non lectiones.... sed talem obligat ad solas laudes & ceteras horas.

214. Non tenetur ad matutinum & laudes, qui potest hæc dicere, at nequit ceteras horas. *Palao tr. 7. disp. 2. p. 6.*

215. Ille qui ex nimia deproperatione contraxit pravam habitum detruncandi plurimas syllabas, aut verba, ita ut desuescere nequeat sine notabili difficultate, non videtur adigendus ad tam difficile emendationis studium. *Gobat citato n. 622.*

216. Verè implet sacri audiendi præceptum, qui illud ex contemptu audit. *Sanchez l. 1. c. 3. n. 13.*

217. Illud etiam implet, qui solum interest femine videndæ & concupiscendæ gratiâ. *Azor. l. 7. c. 8. Escobar tr. 1. exam. 11. n. 31.*

ART. I.

218.

218. Unius officio potest quis satisfacere duplici præcepto; pro die præsentis & crastino. Probabile censuit Caramuel *Ib. fundam. fundam.* 31. cum eximio, inquit, quodam Jesuita. Sed damnavit Alexander VII.

219. Satisfacit præcepto Ecclesiae, qui audit successivè partem ultimam prioris sacri, ac deinde primam posterioris. *Henriquez, Reginaldus, Buanius, Palati, Dicastillo tr. 5. disp. 5. n. 39.*

220. At quid, si non successivè; sed simul audiam duas tales partes, & quidem duorum sacerdotum valde festinantium? Nonne poterit fieri, ut intra dimidium quadrantem exequar præceptum de sacro audiendo? Omnino; iudice P. Escobar, & non repugnante Dicastillo apud Gobat n. 147. aientem negari non posse huic opinioni aliquam probabilitatem, saltem extrinsecam.

221. Colligo te posse brevissimo temporis interstitio missam audire, si in quatuor v. g. altaribus variae missae sic celebrentur, ut dum una inchoatur, secunda ab Evangelio tunc in consecrationem procedat; tertia à consecratione in consumptionem; quarta denique à consumptione usque ad terminum. *Escobar tr. 1. exam. II. c. 4. edit. Lugdun. anni 1644.*

222. Tempore præfationis quis venit ad sacrum audiendum, quod unice celebratur, teneturne residuam illam singularis illius missae partem audire?... Ego probabiliter assero non teneri. Quia per illam partem missae non potest implere præceptum. *Escobar tr. 1. exam. II. c. 4.*

223. Peregrinus, non delinquit, si absque scandalo negligat sacrum eo die qui festivus est in loco ubi existit, non tamen festivus in sua diocesi. *Gobat n. 38.* cum Sanchez id n. 383. extendens ad casum, quo peregrinus cogitaret eo loco persistere per sex omnino menses.

224. Ergone licebit dedita opera exire urbe, eo fine ut quis sit liber obligatione sacri? Optima consequentia (ait *Gobat. n. 390.*) probabilissimum consequens, quod proinde admittunt Sanchez, ... Suarez, ... Palau.

225. Non

225. Non peccat contra legem jejunii, sed contra aliam legem duntaxat, qui ad solum finem, eximendi se à lege jejunii, seu subterfugiendi obligationem illius illicito se labore impotentem ad illud reddit. *Tamburinus l. 4. in Decis. c. 5. §. 7.*

226. Bonifacius Constantiensis die festivo S. Pelagii Martyris profecturus est mane Marisburgum, ubi non colitur in foro ille dies, sed solum Constantiæ. Eritne reus criminis, si Constantiæ non prius interit rei divinitus, posito quod nolit, aut non possit Marisburgi? Respondetur, vel est futurus extra fines Constantiensis Urbis, antequam celebretur ultimum sacrum in omnibus quatuordecim templis quæ videntur Constantiæ, vel non, si primum, probabiliter non obligatur audire sacrum illo die: si secundum, obligatur certo. *Gobat. tr. 5. n. 60. & 61.*

227. Discedens è proprio territorio, in quo est jejunium, eo die per venturus ad locum ubi non est jejunium, potest mane, ante discessum, sumere tentaculum, etiam si aliunde non excusetur. *Sanchez, Lessius, Amicus, Tamburinus.*

228. Damnandi non sunt vagi, non servantes festa, & jejunia particularia locorum, in quibus existunt, sed sola communia totius ecclesiæ. *Gobat. n. 392.*

229. Cessante dispensationis causa, num dispensatio cessat? Non cessat, si concessa fuerit absque limitatione. Itaque sic dispensatus à Pontifice ad non jejunandum per totam vitam, ob infirmitatem, etiam si infirmitas cessaret, uti posset dispensatione. *Escobar. tr. 1. exam. 16. d. 4. ex Sanchez.*

230. Ne veniale quidem est uti dispensatione obtenta sine causa. *Sanchez l. 6. de Leg. c. 29. n. 14. Vasquez in 1. 2. disp. 178. c. 4. Palao to. 1. tr. 3. disp. 6. p. 8. §. 1. n. 8. Sanchez de matr. disp. 18. n. 10.*

231. Ille qui dispensatus est in esu carniū propter morbum, potest iis vesci licet omnino convalescit. *Gratianus apud Busenbaum l. 1. tr. 2. c. 4.*

232. Cum quo dispensatum est, propter infirmitatem, in voto religionis, postquam convalescit, non tenetur. *Idem ibidem.*

233. Cum quo propter oculorum infirmitatem dispensatum fuit in onere recitandi horas, etsi convaluerit non tenetur legere. *Ibidem.*

234. Supplicationem quis facit diminutam ad privilegium obtinendum, & princeps ex illa movetur ad privilegium concedendum, alias non concessurus integrè cognita veritate: tunc est, & non est irrita concessio. Non esse irritam, sed validam existimat Escobar *Th. moral. 1. l. 6. sect. 2. c. 10: probl. 6.* cum Palaeus dum princeps dicit se illud concedere motu proprio.

235. Nulla consuetudo, etiam communi existimatione obligatoria, obligat, nisi constet esse fundatam in voto, vel lege. *Aviagna de leg. disp. 25. n. 8.*

236. Num bulla Pii V. contra Clericos Sodomitas obliget in conscientia? Henriquez probabiliter sentit usum non esse receptam, nec in conscientiae foro obligare. *Escobar in 1. exam. 8. c. 3.*

237. Quod si usus recepta sit? Clericus feminam in indebito subigens vase, non committit propriè sodomiam: quia licet non fervet debitum vas, servat tamen sexum. *Ibidem.*

238. Nec incurrit ex Suario poenas bullae intra vas masculi semen non immittens, quia delictum non est consummatum. *ibid.*

239. Nec ex eodem, qui non nisi bis aut ter in sodomiam sunt lapsi. Quia Pontifex has poenas exercentibus sodomiam infligit. *Ibidem.*

240. Nec (adhuc ex Suario) ante sententiam iudicis declaratoriam, poenas bullae in foro conscientiae Clerici incurrunt. Quia nulla lex poenalis obligat homines ad se prodendum. *ibid.*

241. Colligo clericum, exercentem sodomiam, si sit contritus, etiam retento Beneficio & dignitate, esse absolvendum. *Ibidem.*

242. Juxta Decretum Concilii Lateranensis sess. 9. *ad abolendum*, blasphemus non potest absolvi, nisi gravi poenitentia, severi Confessoris arbitrio imposita. Sic enim expresse ibi definitur. Et consonat Tridentinum sess. 14. c. 8. At id Decretum non est usu receptum.

(cusi utique molliorum confessorum.) Et ita hodie non obligat. Sanchez l. 2. in Decal. c. 32. n. 44. referens Emmanuelem Sa, Azor, Suarez &c.

243. Tamen si secundum Bullam Gregorii XIV. immunitate ecclesiarum non gaudeant Assassini, & qui per proditionem interficiunt; ea tamen gaudet, qui sine pretio incautum aliquem interficit, ut amico rem gratam faciat. Quia assassini nomine eum intelligo, qui pecunia aut pretio ad hominem incautum occidendum ex infidiis conducitur. Quare qui sine pretio interficit, non dicitur assassinus (licet utique incautum hominem ex infidiis interficiat) Escobar tr. 6. exam. 4. n. 27.

244. Si non legis librum hæreticorum de religione tractantem, sed audis alium, qui te incitante, aut petente legit, non incidis in excommunicationem, nec egres bullæ indolito ut absolvaris. Quia audire, & inducere alium, ut tibi legat, non est legere. Escobar Th. Mor. l. 1. sect. 2. c. 33. problem. 59. referens Filiutium & Sanchez.

245. Expulsus à Religione non tenetur se emendare, ut ad illam redeat, neque obligatur voto obedientiæ. Escobar tr. 6. exam. 7. num. 111.

246. Quandonam Religiosus sine excommunicatione potest habitum exuere? Resp. si ut melius currat & salvet, vel si ad turpem causam, v. g. ut furetur occulte, vel fornicetur, eum demittat habitum, mox reassumpturus. Escobar tr. 6. exam. 7. c. 7. n. 103.

De præceptis Ecclesiæ.

247. **I**N audiendo missam de præcepto, vel recitandis horis ex obligatione, satis est attentio externa. Unde potest quilibet voluntarie distrahi. Tamburinus, l. 1. in Decal. c. 3. §. 8. n. 12.

248. Minor attentio requiritur ad explendam missam, quam breviarii recitationem. Gobat tr. 5. n. 227. & 238.

249. Ut satisfacias legi de sacro audiendo, non debes habere intentionem interficendi missæ tanquam rei-fa-

cræ, seu exhibendi Deo cultum. *Dicastillo de sacrif. tr. 5. lisp. 5. n. 83.*

250. Unde patet, intentionem vanæ gloriæ, aut vanæ curiositatis, aut intentionem addiscendi, vel quamcumque aliam, quæ non impediatur externam actionem assistendi missæ, quantum ad externum modum, nullo modo obesse, quominus per illam actionem externam impleatur præceptum, seu audiendi sacrum, seu regitandi horas canonicas, *Dicastillo n. 86.*

251. Satisfacis præcepto, etsi missam audias principaliter ob vanam gloriam. Imò licet ex perversissima intentione, scilicet ad occidendum alium, aut ex turpi concupiscentia. *Gobat tr. 5. n. 230.* cum Suarez & Molina.

252. Probabile est immunem esse à peccato mortali, qui deliberatè fovet profanas cogitationes, ita abripiens ipsum à sacro, ut nesciat quid agatur, modò adhibeat attentionem exteriorem. *Gobat n. 230.* cum Tamburino.

253. Imò id est probabilius. *Coninck, & de Lugo apud eundem n. 231.*

254. Qui tempore sacri deliberato animò voluit sceleratas cogitationes ac desideria, non tenetur in confessione dicere, se ea voluisse tempore sacri. *Gobat n. 240.*

255. Confitens sub sacro probabiliter satisfacit sacri audiendi præcepto, licet nec videat, nec propriè audiat quidquam de sacro, ob distantiam, vel mentis occupationem circa peccatorum narrationem. *Gobat n. 265.*

256. Dominus, qui habet oratorium privilegiatum, non tenetur rogare, aut ullo stipendio conducere sacerdotem, qui sacrum faciat sibi, non valenti ire ad ecclesiam. *Gobat n. 350.* cum Sanchez.

257. Idem est de ægro, habente facultatem curandi sibi sacrificari in aliquo communi conclavi. *Idem ibidem.*

258. Rectè pronuntiant Palas & Dicastillo, post Suarez, quod ferè omnes Doctores, & consuetudo communis, ita interpretentur legem de audienda missa, ut ju-

judicetur excusare quævis causa non admodum gravis, seu quæ mediocrem incommoditatem involvit. Et hoc ipso quod mediocrem involvat, potest dici involvere gravem. *Gobat n. 442.*

259. A sacro excusatur, qui timet probabiliter quoddamque temporale aut corporale incommodum, aut laborem. *Dicastillo n. 171. cum Suarez & Sa.*

260. Si loquamur de mediocriter valentibus, seu peculiarem excusationem non habentibus, & abstrahamus à malignitate tempestatis, distantia unius bonæ horæ sufficit ad excusandum à sacro peditem. *Suarez, Filizius & Palao apud Gobat n. 486.*

261. Generaliter loquendo, tempore hyemis, aut æstus, feminæ, quæ ultra mediam leucam, seu mille quingentos passus distant ab Ecclesia, non obligantur, nisi fortè feminæ rusticanae, solitæ huc illuc discurrere, etiam ad longius spatium, levibus de causis. *Dicastillo apud eundem n. 487.*

262. Uxor licitè negligit sacrum, quando parandum est prandium aut convivium. *Gobat n. 506. cum Henriquez & Dicastillo.*

263. Mulier non peccat, omittens missam, si quando exit, rixatur maritus, & est pauca pax. *Idem ibidem cum Rodriguez.*

264. Si omittenda sit tibi confessio, vel auditio sacri, hanc tuto omittis. *Gobat n. 516.*

265. In dubio, an adsit causa vel periculum sufficienter excusans, non est opus dispensatione. *Gobat n. 478. cum Palao.*

266. Comitissa N. epixa est prolem masculam, diu desideratam, id si primis nuntiaveris, pro bono nuntio habebis ducatum. At non eris primus, nisi negligas sacrum: licitè negliges, si sis pauper. *Gobat n. 493.*

267. Qui iter agit, excusatur, si audiendo sacrum amissurus sit socios itineris, levaturos tædium longi itineris. *Gobat n. 496. cum Henriquez, Escobar, & Tamburino. Qui l. 4. in Decal. c. 2. §. 3. n. 5. absolute excusat itinerantes ex eo capite, ne amittant socios.*

268. Absolutè excusatur à sacro molor, quoties ei licitum est die festo laborare. *Dicasillo n. 178.*

269. Excommunicatus non tenetur petere absolutio-
nem, ut possit bona conscientia frequentare rem divi-
nam. *Gobat n. 392.*

270. Viri & feminae, tempore sacrificii missae inter-
rumpentes suas preces, per confabulationes non neces-
sarias, licet saepe repetitas, satisfaciunt praecepto. *Bau-
nius c. 17. Filiutius to. 1. tr. 5. c. 7. n. 216.*

271. Adhuc satisfaciunt, etiam si colloquia sint de re-
bus indecentibus. *Filiutius ibidem.*

272. Canonici, aliqui beneficiati satisfaciunt, qui
tempore divinorum assistentes choro, tempus transigunt
in fabulationibus scandalosis, & occupationibus omnino
vitiosis. v. g. ridendo & cachianando. *Baunius c.
18.*

273. Quando occurrit dubium, sitne dies festivus,
nec habeo domi à quo discam veritatem, homines com-
muniter judicant esse molestiam plusquam mediocrem,
conficere iter sesqui horae, pro resolvendo dubio. *Gob-
at n. 461.*

274. Quando incipis te occupare aliqua actione e-
tiam mala, teque occupato, & minime advertente, e-
labitur tempus missae, reus non es peccati mortalis.
Quia inadvertentia tua censetur inculpabilis. *Gobat n.
465. cum Suarez.*

275. Est probabile quod non pecces mortaliter, si ad
missam audiendam solum venias post Evangelium. *Sua-
rez, Azor, Palao, Dicasillo, Tamburinus apud Gobat
in alphab. audient. sac. n. 135.*

276. Videtur duriusculum damnare de mortali so-
lum venientem circa offertorium. *Layman apud eundem
n. 150.*

277. Satisfacit praecepto auditionis missae, qui non
interest consecrationi. Quia potest adherere opinioni
asserenti, sacrificii essentiam in communione consiste-
re. *Tamburinus l. 4. c. 2. §. 1. n. 3.*

278. Solum venialiter delinquit, qui solum audit ab
Offertorio ad Communionem inclusive. Quia reliqua
non

non sunt nisi materia levis. *Baunius apud Leandrum de
præf. eccles. tr. 2. disp. 1. q. 34.*

279. Senatores, ac reliqui primarii viri, qui Reipublicæ negotia in aliud tempus commodè rejicere nequeunt, ab audienda missa excusantur. *Dicasillo dub. 10. §. 5. n. 207.*

280. Famuli, in locis ubi non est nisi una missa, non tenentur nimis diluculo surgere, & ab ordinario moderatoque somno nimis demerere, ut missam audiant. *Idem n. 214.* An ergo minus obedire debent Ecclesiæ missam præcipienti, quam domino præcipienti ut valde mane surgentes, ipsum comitentur ad venationem?

281. Non displicet nonnullorum opinio, consentium famulos à peccato excusari, dum jussu domini obeunt die festo laborem non necessarium, licet nullum ex sua inobedientia detrimentum timeant, nisi duriusculam reprehensionem, vel rixam. *Azor. p. 1. l. 7. c. 7. q. 1.*

282. Putat Sanchez non esse mortale, singulis festis per duas operari horas, quamvis animo fixum teneas id toto anno efficere velle, & de facto efficias. *Tamburinus l. 4. c. 3. §. 2. n. 1. & 2.* Quia, modicum tempus judicatur duarum horarum spatium.

283. Imo durum videtur mortalis damnare si quis tres horas impendat in labore. *Busenbaum l. 3. tr. 3. c. 1. dub. 2. cum Filiutio.*

284. Puellas ad otium vitandum acupingentes, vel alium laborem mechanicum exercentes excusant *Azor, Palao, Sa apud eundem dubio 1. cumque ipsis Burghaber sentur. 1. casu 77.*

285. Pingentes coloribus excusat *Busenbaum. ibid.*

286. Excusat etiam Filiutius hic *c. 9. n. 169.* distillationem, quæ sine corporis fatigatione fit, potius ad experientiam & peritiam, quam ex officio & arte. *Ibidem.*

287. Videntur etiam excusari posse in typographiis literarum collocatores, quando post divina collocant neglectum pensum, ut habet *Layman. Ibidem.*

288. Similiter excusantur barbitonfores, si negando diebus festis laborem suum, facile à plerisque re-

inquerentur, cum notabili lucri jactura. *Tamburinus l. 4. c. 3. §. 2. n. 13.*

289. Eadem ratio militat etiam pro futoribus qui nisi calceos novos suis parochianis imponeret, ab ipsis facili negotio derelinquerentur. *Idem ibidem.*

290. Generaliter excusantur quicumque artifices, die festo laborantes, spe notabilis lucri, non ordinarii. *Idem ibidem §. 1. n. 8.*

291. Non improbable est quod Paulus Layman doceat, fas esse domino Christiano opera servilia, diebus festis, imponere perpetuo amentibus. *Ibidem n. 17.*

292. Quare idem, propter parem, imo majorem rationem, probabiliter concessurus esset ea imponi posse infidelibus. *Ibidem.*

293. Probabiliter assertur, invalida confessione præcepto satisfieri. Quia Ecclesia internos actus non potest præcipere, sed solum externum confessionis. *Escobar tr. 1. exam. tr. c. 3. n. 17.*

294. Ecclesiasticum præceptum Eucharistia omnino censo impleri etiam per sacrilegam manducationem. *Amicus to. 8. disp. 29. sect. 5. n. 17. Sæ verbo, Eucharistia. Escobar loco cit. c. 5. Estque magis communis & probabilior sententia, aut Dicastillo to. 1. disp. 10. dub. 8. Sed damnata est ab Alexandro VII.*

295. Qui solus horas recitare non potest, potest autem cum socio, non tenetur adscribere socium, licet facile habere queat; imò nec admittere ultro se offerentem. *Tamburinus l. 2. c. 5. §. 8. n. 11.*

296. Prævidens se per paroxysmum febrilem impeditum iri, quo minus tempore suo recitet vesperas, & g. non tenetur prevenire, licet commodè possit. *Dicastillo ubi supra n. 262. Henriquez ab. 4. c. 4. n. 7.*

297. Probabile est, quod si nequivisti debita hora recitare officium, quacumque sequenti parte ejusdem diei supplere non tenearis. *Sanchez consil. mor. l. 7. c. 2. dub. 27. n. 7.*

298. Excusatur à culpa lethali, qui totam Tertiam, aut Vesperas totas percurrit colligendo herbas, & uvas. instruendo ignem &c. *Gobat tr. 5. n. 238.*

299. Clericus breviarium legens solo animo discendi ea quæ legit, vel sub sacro italicum librum pium legens solo animo discendi linguam Italicam, satisfacit præcepto, tum breviarii, tum missæ. *Dicasillo apud Gobat n. 191. & 255.*

300. Practicè probabile est, neque Clericos professos, nondum ordinibus sacris initiatos, neque Moniales, extra chorum, teneri ex ulla consuetudine ad horas recitandas. *Lessius cum Sa, verbo, hora, casu 24.*

CENTURIA QUARTA.

301. **P**RACTICè probabile est, beneficiatum, qui post primum semestre horas negligit, semel tantum vel his in anno, ad nullam restitutionem teneri. *Gobat n. 583 cum Lessio ac Filiatio.*

302. Canonicus qui per duos annos neglexit breviarium suum, tutus est in conscientia, restituendo quartam partem beneficii sui. *Sanchez l. 2, consil. mor. a. 2. dub. 84. cum Henriquez.*

303. Obligatus ad restitutionem, ob neglectum officium, satisfacit, si alia opera satisfactoria, pro defectis, intuitu hujus restitutionis faciat. *Quintanaduenas tr. 8: singul. 6. n. 5.*

304. Beneficiatus, qui iusta de causa, v. g. studii, non residet, ideoque beneficii fructus non percipit non tenetur horas recitare. *Sanchez dub. 72.*

305. Probabile est, omittentem in diebus Rogationum Litanias, & secunda Novembris officium defunctorum, non peccare mortaliter. *Gobat n. 614. cum Tamburino.*

306. Parochus Monachus, qui horas neglexit, satisfacit in confessione dicendo, non recitavi breviarium, cum sim in sacris. *Gobat n. 61.*

307. Ne venialiter quidem peccat, qui vespas, absque rationabili causa, legit ante prandium. *Dicasillo apud Gobat n. 683.*

308. A breviario eximitur cæcus, nisi memoriter illud teneat. *Toletus l. 2. c. 14.*

309. Eximitur & quicumque laborat oculis, si timeat, ne legendo horas, vim amittat videndi, licet interim legat fabulas, vel historias. *Tamburinus c. 5. §. 8. n. 13.*

310. Non peccat mortaliter ille, qui voluntarie, animo deliberato, per notabilem officii partem, fovet distractiones, avertentes ipsum ab attentione ad res pias. *Idem c. 2. §. 1. n. 21. cum Conink, de Lugo &c.*

311. Paulus ingressurus navim, majoris commoditatis gratia, contulit secum Diurnale, secutus opinio- nem Thomae Sanchez, in Summa l. 1. c. 9. asserentis, legentem ea quae continentur in Diurnali (eo utique, in quo excusi sunt omnes psalmi feriales, adeoque totum Matutinum, exceptis tribus lectionibus) officio divino de festo simplici, vel de feria quoad substantiam satisfacere; si postquam solverat e portu, mutavit opinionem, & secutus Joannem Sancium in select. disp. 15, n. 2. negantem substantiam matutini sine tribus lectionibus permanere; ideoque sustinentem, carentem breviario, licet Diurnale habeat, non teneri legere officium, illud legere neglexit: Queritur an peccaverit? Non peccasse respondet laudatissimus à Jesuitis Caramuel, in Reg. S. Benedicti disp. 117. dub. 2.!

312. Cum horologia bene regulata vim habeant opinionis probabilis, & ex duabus opinionibus probabilibus, qui sequitur unam, sequenti momento sequi possit alteram, si quis audita in uno horologio duodecimam noctis, finientis diem Sabbathi, comederit carnes, si post earum esum, in altero horologio duodecimam audierit, sequenti die poterit communicare. *Idem in Theol. fundam. à num. 265. ad 294.*

313. Non est mortalis mutatio, etiam dedita operamini officii in aliud. Quia substantia praecepti servatur, quodcumque officium breviarii concessi dicatur. Ita absque exceptione Lessius, l. 2. de just. c. 37. n. 77. cum Azorio. Ita etiam Valentia 10. 3. disp. 6. q. 2. p. 10. Becanus de Relig. q. 16. Sa. verbo, Horæ. in 12. edit. anni 1599. c. 103. ubi solum excipit contemptum.

314. Nulla proinde mutatio in notabiliter brevius est pec-

peccatum mortale extra contemptum, etiam si semper fiat. Ita implicite iidem, prout fatetur Gobat *tr. 5. n. 863.*

315. Etiam si toto anno quispiam non diceret nisi officium Resurrectionis, non peccaret mortaliter. *Caracmuel in Th. Regul. n. 1388. & in Theol. fundam. à num. 1100. ad 1112.* ostendens id sequi ex verbis & ratione laudatorum Authorum.

316. Probabilius multo est, essentiam orationis vocalis consistere cum perpetuis distractionibus voluntariis. *Gobat n. 821.* cum Lugone & Tamburino.

317. Sufficit attentio superficialis ad explendum totum præceptum horarum Canonicarum. *Gobat n. 837.*

318. Si deliberatè foveas alienas cogitationes, non advertens te per illas planè deficere à requisita attentione, merito excusaris à mortali. *Gobat n. 840.* cum Sanchez, Suarez &c.

319. Licet in aliis materiis negligentia crassa habeatur pro actu voluntario, non tamen in materia horarum. *Sanchez l. 7. consil. mor. dub. 28. n. 14.*

320. Probabile est illas solas distractiones prohiberi ab Ecclesia, quæ causantur per actiones externas, ex sua natura incompatibiles cum attentione interna. *Gobat n. 841.* cum Suarez.

321. Probabilius est non teneri ad ullam restitutionem, qui cum voluntariis & perpetuis distractionibus recitavit horas omnes. *Gobat n. 842.*

322. Non obligaris ad quidquam repetendum eorum quæ mente aliorum spontè evolante dixisti. *Gobat n. 843.*

323. Id est verum, etiam postquam, perperâ indignitate tuæ culpabilis meritoque castigabilis divagationis, dixisti: *Nolo ut valeat hæc persolutio pensæ canonici, sed volo à capite ad finem rursus auspicari & pertexere, meque oblige sub mortali citra vñtum, ad repetitionem.* Idem ibidem.

324. Præceptum divinum communionis semel tantum obligat, sive in vitâ, sive in articulo mortis fiat. *Baumius Th. mor. p. 1. tr. 5. q. 14.*

325. Non est specialis obligatio juris divini, de Eucharistia sumenda in articulo mortis. *Sa, verbo, Eucharistia n. 1.*

326. Non est mortale, communionem omittere in articulo mortis, dummodo in Paschate sumptis. *Sa ibidem.*

327. Qui sacrilegè communicat (pro Jubilæo) ordinationi Pontificis communionem requirentis satisfacit ex opinione Cardinalis de Lugo: eo quod sacrilega communio sit propriè dicta communio. *Gobat to. 3. tr. 3. c. 26. n. 177.*

328. Est probabilis doctrina Dianæ post Bossium, dicentis id esse verum etiam tunc, cum Pontifex dicit: *Reverenter & devotè communicaverunt.* Eo quod per *ly reverenter*, intelligi possit reverentia & modestia exterior; per *ly devotè*, attentio interior, quam sufficienter habet is qui sumit Eucharistiam cum intentione actuali vel virtuali colendi Christum, vel lucrandi Jubilæum, seu obediendi Ecclesiæ vel Papæ. *Idem ibidem.*

329. Queritur an repetendæ communionis obligatio impendat illi, qui Paschalem percepit indignè, reus Corporis & Sanguinis Domini? Resp. probabilius est non impendere, Suarez, Tannerus, Lugo & alii. Ratio est, quia talis præstitit totum quod ei præcepere Concilia Lateranense & Tridentinum. *Idem to. 1. tr. 4. n. 43. & 44.*

330. At nonne Lateranense diserte decernit, esse Christum reverenter sumendum? Quæ autem adest reverentia, quando sumitur cum tanta irreverentia? Resp. suadet illa Synodus reverentiam internam, non præcipit: nam sicut de occultis non potest Papa divinare, ita nec illa mandare. *Ibidem n. 44.*

331. Accedit quod cum Alexander VII. damnarit opinionem scribentium, confessionis annuæ præcepto satisfieri per sacrilegam; nihil autem statuerit de communionem itidem sacrilegâ; videatur fuisse contentus sacrilegâ. *Ibidem.*

332. Qui tempore Paschali non satisfecit præcepto communionis, probabiliter non tenetur postea implere.

BH-

Busenbaum l. 6. tr. 3. c. 2. *sub* 2. etiamsi tempore paschali communicare noluerit; cum posset. *Henriquez* apud *Dicastillo* disput. 10. n. 136.

333. Non tenetur praevenire, qui praevidet tempore paschali se impediendum. *Busenbaum* ibidem eum *Azor*. & *Suarez*.

334. Praecepto communionis Paschalis satisfieri potest (maxime extra diem Resurrectionis) apud Mendicantes, ex privilegio Nicolai V. Pii V. & Pauli II. *Bañnius* *Th. mor.* p. 1. tr. 5. q. 19.

335. Impletur praeceptum Christi, sicut baptismo, ita & communione sacrilega. *Ludovicus de Scildere* in *Synopsi Theol.* anno 1646. *defensa ab Humberto Guilhelmo de Præcipiano* S. 34.

336. Quovis die, etiam Parasceves, fas est sacra accumbere mensae. *Quintana duenas* tr. 6. singul. 6. aiens contrariam S. Congregationis declarationem anni 1612. non habere vim praecepti.

337. Qui bona fide credit se habere justam causam non jejunandi, & propterea non jejunat, is non peccat, solum mortaliter. . . . Quo pacto excusari possunt multi solventes jejunium, vel excedentes in refectiuncula. Putant enim se non teneri ex variis causis, ut ob debilitatem, vel ad capiendum somnum. *Escobar* tr. 27. n. 30.

338. Qui laborant dolore capitis, aut stomachi, aut oculorum, aut patiuntur vertigines, aut similes morbos, jejunii lege non tenentur. Obest enim eis jejunium. *Ibidem* n. 113.

339. Qui labore aliquo defatigatur, quem in alium diem commodè differre posset, etiamsi data opera eum suscepit, ut à jejunio se eximeret, jejunare non tenetur. *Suarez, Sanchez & Salas* apud *Dianam* p. 1. tr. 9. resol. 52.

340. Qui potest conficere iter eques, & sic servare jejunium, potest illud conficere pedes, & sic liberare se à jejunio. *Henriquez* d. 9. c. 25.

341. Qui malo fine laborat (ut ad aliquem occidendum, ad insequendam amicam &c.) peccat ex malo fine; at secuta defatigatione excusatur à jejunio. *Billius* tr. 27. c. 6. n. 123.

342. Si hoc faciat in fraudem jejuniæ, peccat in apponenda causa fractionis jejunii; at eâ positâ excusatur à jejuniis. *Ibidem.*

343. Defectus ex quocumque labore, licito vel illicito, v. g. pilâ ludò, vel cum feminis commixtione, absolute liberatur à jejuniis. *Escobar tr. 1. exam. 13. c. 3. n. 45.*

344. Probabile est nullos artifices, ne factores quidem & barbitonfores, obligari ad jejuniis. *Tamburinus l. 4. c. 5. § 7. Filius tr. 27. c. 6. Sa, verbo, Jejunium. Fagundes præcep. 4. l. 1. c. 8. n. 15.*

345. Quisquis jejunando commodè implere non potest quod sui muneris est, excusatur, v. g. studiosus, si quomodocumque cum difficultate studeat jejunando. *Tamburinus §. 7.*

346. Qui dormire nequit, per notabile tempus, nisi vespere sumpta coena, non tenetur jejunare. Nimis enim onerosum esset sic jejunare. *Tamburinus ibidem n. 14.*

347. Et quamvis huic inconvincendo obviare posset, sumendo collationem meridie, seque vespere plenè reficiendo, licet id commodè facere posset, ad id non teneretur. Quia nemo tenetur solitum ordinem refectio-
num pervertere. *Escobar n. 671 cum Filius. Tamburinus loco citato cum Sanchez & Fagundes.*

348. Excusantur à jejuniis infirmi (v. g. ex interperantia, vel nimia repletionem) quibus ad sanitatem conducerent jejunia. *Tamburinus n. 24.*

349. Ob laborem præcedentem, aut futurum, excusari etiam possunt, si vel debiles facti suat, vel debilitatem contracturi probabiliter timeantur, undè officio suo tunc deinde fungi non possent. Ita qui longum iter peregrisset, vel acturus esset, excusari posset. *Escobar n. 121. c. 125.*

350. Uxor non valens se gratam servare viro, ob maciem, vel pallorem, à Doctoribus excusatur. *Idem n. 119.*

351. Excusatur etiam puella, nubere volens, si ex continuato quadragesimæ jejuniis speciositatem faciei
no-

notabiliter amittat, ita ut eâ visâ statim de macie extra
faunt morem notaretur. *Tamburinus n. 45.*

352. Adhuc excusantur conjuges, quando jejuna-
do nequeunt reddere debitum; etiam si compartem à
debito exigendo precibus avertere possent. *Idem n. 37.*

353. Excusantur generaliter omnes Ministri, publi-
cis in negotiis plurimum occupati, ut sunt Consilarii,
Judices magnæ Curia, Senatores, Regentes Cancellaria,
Præfecti Urbium &c. *P. Hurtadus apud Dianam*
p. 11. tr. 4. resol. 12.

354. Si ex dispensatione carnibus vesceris, eo quod
alii cibi tibi noceant, non excusaris à jejuniò, ait Lef-
sius. . . Ego cum Henriquez l. 7. c. 13. n. 12. abso-
lutè à jejuniò libero dispensatum ad carnes. Quia ab-
stinencia ab his est de essentia jejunii. *Escobar n. 40.*

355. Scio frangentem jejunium secundâ refecti-
one non peccare, sæpius comedendo: quia Ecclesia à secun-
da refecti- one solum præcipit abstinere. Rogo an ea-
dem sit ratio, si quis vovisset in pane & aqua jejunare?
Ita planè: nam si is vinum semel hausisset, in notabili
quantitate, non teneretur ab illo amplius abstinere. *Es-*
cobar n. 32.

356. Qui vel nimium, vel noxium edit cibum, præ-
videns futurum se impotentem ad jejunium, . . . ob
morbum inde contrahendum, non peccat contra præ-
ceptum de jejunio non omittendo, nisi fecerit in frau-
dem, ex intentione illud non servandi. *Henriquez l. 9.*
c. 25. n. 11.

357. Qui non expleverunt vigesimum quintum æta-
tis annum, non tenentur jejunare totam quadragesi-
mam, & vigiliis. *Salas disp. 14. de Leg. sect. 13.*

358. Dubito an compleverim vigesimum primum
annum, teneor ne jejunare? Non teneris, pro te stan-
te possessione. Quid si quis ætatem illam horâ post me-
diam noctem primâ compleverit? Non tenetur eo die
jejunare: quia præceptum respicit totum diem. *Esco-*
bar n. 38. Palao to. 1. tr. 3. disp. 1. p. 24. §. 1. n. 11.

359. Sexagenarii robusti & validi non tenentur jejunare.
Sanchez l. 7. de matrim. disp. 37. n. 17. contra omnes

omnes fere Doctores, ait Diana p. 1. tr. 9. resol. 26.

360. Pueri non tenentur à carnibus abstinere ante duodecimum ætatis annum. *Emmanuel Sa verbo*, Jejunium. At opinione istam in libro ipsius correxuit S. Palatii Magister.

361. Licitum est solvere jejunium amici gratia, nos invitantis ad prandium, vel peregrini excipiendi causa. *Azor l. 7. c. 18 q. 1.*

362. Præceptores Grammatices in Societate satisfaciunt, si mediam tantum quadragesimam, id est ter in hebdomada jejunent. Sic putat Sanchez apud Busenbaum *dub. 2. cit.*

363. Non peccat mortaliter, qui alterum obligatum ad jejunium, paratum illud frangere, urbanitatis vel amicitiae causa, invitat ad cœnam, eumque ipsi præbet, sciens prandium sumpsisse. *Filiutius tr. 27. c. 7. n. 94. Salas de contract. tit. de empt. & vend. dub. 47. n. 10. Tannerus in 2. 2. disp. 3. q. 3. dub. 8.*

364. Non est evidens quod consuetudo non comedendi ova & lacticia in quadragesima obliget. *Pellizarius in Manual. Reg. to. 1. tr. 5. c. 5. à num. 19.*

365. Saltem non obligat sub mortali. *Fagundez in Apologia ea de re edita Lugduni a. 1631.*

366. Consuetudinem etiam abstinendi à pinguedine & larido non esse introductam absolute, animo se obligandi, sed initio ex devotione, postea ex errore credentium esse obligationem, dicit Burghaber *Centuria 3. casu 13.* Quod autem (inquit) ex errore vim legis habere putatur, eandem non habet, etsi omnes illud observent.

367. Ille cui ovorum & lacticiniorum usus permixtus est, etiam laridi & sagiminis permissus videtur. *Azor, Layman, & Fagundez apud Busenbaum dub. 1.* Probabile esse sagimen inter lacticia numerari, adeoque recipi posse in jejunio, docet Tamburinus *l. 4. c. 5. §. 1.*

368. Dives propter eum usum continuo damnandus non est peccati mortalis. *Layman l. 4. to. 8. c. 1. n. 5.*

369. Qui in die jejunii quadragesimalis non potest jeju-

jejunare, nisi comedat ova aut lacticinia, probabiliter non tenetur ea comedere, ut jejundet. *Sanchez l. 5. consil. moral. c. 1. dub. 32.*

370. Sumens post prandium aliquid cibi, in quantitate excusante à mortali, rogatus ab amico, ex sola urbanitate, ne venialiter quidem peccat. *Filius tr. 27. c. 2. n. 41. Fagundez præc. 4. l. 1. c. 4. n. 3.*

371. Probabile est licere, die jejunii, bibere vinum, mustum, cerevisiam, aquas ex herbis, vel ex eodem vino, etiam de mane, etiam ob solam delectationem, etiam multoties in die, etiam in fraudem jejunii. *Tamburinus loco cit. §. 2.*

372. Etiam hypocras, in magna quantitate, extra refectionis horam assumi potest in die jejunii, quoties quis voluerit. *Escobar tr. 1. exam. 13. n. 75.*

373. Similiter potest sumi potus chocolatz. *Escobar & Tamburinus*, qui licet prima facie visus esset id negare, lecto tamen (inquit) Thoma Hurtado, id valide & magna cum eruditione probante, ad eum nos remittit. Idipsum plures Patres Societatis docere testatur Diana p. 4. tr. 4. resol. 194.

374. Sæpius bibens, ut supra, toties quoties sumere potest aliquid cibi, ne potus noceat, v. g. frustum panis, unam vel alteram ficum, quinque vel sex amigdalas saccharo confectas. *Reginaldus impræmissis. 1. l. 4. c. 14. dub. 4. n. 17. Sa. verbo. Jejunium n. 8. Lamyman, loco cit. n. 7. Fagundez loco cit. n. 15.*

375. In die jejunii nonnisi veniale est sumere mane prandium, etiam absque causa. *Tamburinus §. 4. n. 2.*

376. Licitum est cauponariis, cum bona directione intentionis (propter suum utique lucrum) die jejunii, præsentare cenam obligatis ad jejunium, quos probabiliter, imo certò sciunt illud violaturos. *Idem §. 6. n. 6.*

377. Probabile est eum qui (ignorans vel non advertens esse jejunium) manè comedit, licet postea advertat esse diem jejunii, posse hora prandii consueta cum aliis prandere. *Lessius l. 4. c. 2. n. 20.*

378. De cibis quadragesimalibus, nimirum piscibus, etiam

etiam magnis, herbis, pulvis ex amigdalorum cre-
more, ea in collatione serotina sumi possunt, quae cu-
libet arrident, dummodo conflatum ex pane & cibus
illis non excedat uncias octo, etiamsi quantitate illa fa-
mes extinguatur. *Tamburinus* §. 3. n. 142. 3. 7. & 8.

379. Non est mortale, octo illis unciis duas addere.
Ibidem.

380. Nullum est peccatum in vigilia Nativitatis Do-
mini fumerè usque ad uncias sedecim, etiamsi vigilia
Nativitatis contingat in sabbatho, Festum verò Nativi-
tatis feria secunda. *Ibidem*.

381. Qui in die jejunii quatuor v. g. refectioes su-
mit, solum peccat mortaliter in secunda refectioe,
non in tertia, nec in quarta. *Sanchez l. 4. sum. c. 11.
n. 42. Azor, Reginaldus, Lessius, Layman &c.*

382. Heri & patres-familias, alique curam domus
habentes, non tenentur auctoritate sua ad jejunandum
compellere famulos obstinatè nolentes jejunare, sed eos
(charitative monitos) relinquere possunt arbitrio suo.
Azorius, Fagundez, Filiutius, Reginaldus l. 4. n. 199.

383. Quod de famulis, hoc & de filiis dicendum,
eos utique jejunare nolentes non teneri parentes cogere
ad jejunium. *Azorius & Reginaldus loco cit.*

384. A jejunio absolute & universaliter excusantur
illi etiam, laborantes tertiana & quartana, quibus Me-
dicus dietam præcipit. *Sanchez l. 5. consil. mor. c. 1.
dub. 14. n. 3.*

385. Similiter excusantur pauperes, licet sufficien-
tem habeant panem & pomorum fructus, & olera.
Sanchez ibidem n. 2.

386. In die jejunii, qui sæpius modicum quid co-
medit, etsi notabilem quantitatem in fine comederit,
non frangit jejunium, nisi omnes illas parvas comestio-
nes eodem voluntatis actu voluerit. *Salas de Legib. disp.
10. sect. 8. n. 41.*

De Præceptis Fidei, Spei, Charitatis & Eleemosynæ.

387. **H**omo nullo umquam vitæ suæ tempore te-
netur elicere actum fidei, spei & charita-
tis.

tis ex vi præceptorum divinatorum ad eas virtutes pertinentium. *Tamburinus l. 2. c. 1. §. 1. n. 9. & 10. & c. 3. §. 2. n. 2.*

388. Satis est actum fidei semel clicuisse in vita. *Idem c. 1. §. 1. n. 8.*

389. Nonnisi fides inius Dei necessaria videtur necessitate medii; non autem explicita remuneratoris. *Arriaga disp. 12. sect. 5.*

390. Adultus ratione utens, si in infantia baptizatus fuerit, sine fide actuali salvari potest. *Suarez disp. 12. de necess. fid. sect. 2. n. 100. Meratius disp. 19. de fid. sect. 1. assert. 2. Card. de Lugo disp. 12. de fid. sect. 1. n. 3. Plateus de fid. c. 5. §. 4. Comptonus de fid. disp. 15. sect. 1. Oxea disp. 12. sect. 1. n. 100.*

391. Fides latè dicta ex testimonio creaturarum sufficit ad justificationem. *Estius in Thesibus Lovanii de fessis & in scripto de fid. latè dicta.*

392. Fides actualis explicita de Trinitate aut Christo nec antè, nec post legem gratiæ necessaria est necessitate medii. *Darellus in Thesi Anglo-Leodienfi de die 10. Novembris. 1692.*

393. Sinarum populus fere per annos bis mille (sine fide Christi) verum Deum coluit, eà ratione & modo, qui Christianis exemplo & documento esse possit. *Auctor Commentariorum de Sinarum regno to. 2. pag. 141. 1. edit. & 114. edit. 3.*

394. Sinarum Moralis non minus pura visa est, quam Religio. *Epistola de Sinarum ceremoniis & ritibus.*

395. Morum sanctitas, cultus veri Dei internus & externus, vera sacrificia, homines inspirati a Deo, miracula, spiritus Religionis, purissima charitas, quæ religionis est perfectio & character, & (si astringi dicere) Spiritus Dei apud Sinas olim per duo annorum milia & ampliùs permanferunt. *Commentarii de rebus Sinenfibus to. 1. pag. 135. 137. 138. 145. 183. 406. 416. 418. 421. 431. to. 2. pag. 135. 141. 142. 145. 146. 147. 148. 183. edit. 1.*

396. Religio christiana eadem est in suis principiis ac fundamentalibus articulis, ac antiqua Religio, quam

sapientes ac primi Sinarum Imperatores olim professi sunt, eundem cum Christianis Deum adorantes. *História Edicti Imperatoris Sin. l. 2, p. 104.*

397. Judicium probabile ac verum ex locutione divina ceterisque ad fidem divinam præcognoscendis, satis momenti habere potest, ut is qui ex illo dependet assensus fidei, sit supernaturalis, utilisque ad vitam æternam. Saltem si nulla veniat in mentem contraria ratio, nullaque adsit formido ne Deus non sit locutus. *Esprit des tribus Theol. de fid. pag. 80. & seq.*

398. Pono ut certum, posse eum Deo credere, qui judicat certo incertoque judicio, nihil interest) loqui sibi Deum sapientem & veracem. *Ibidem pag. 81.*

399. Auditio illa (de qua Apostolus ait: *Numquid non audierunt?*) judicium de locutione divina non generat, quod probabilitatis modum excedat. *Ibidem.*

400. In Arcopago Christum annuntiante Paulo, nullis interpolitis miraculis, non inutiliter crediderunt cum Dionysio & Damari quidam, nec de locutione divina certiores fuerunt, quam ferebat præconis auctoritas, disertis quidem & sapientis, sed peregrini & priusquam visi semelque auditi. *Ibidem.*

CENTURIA QUINTA.

401. Accidere potest ut is, qui credidit assensu fidei supernaturali ac salutari rem quamquam à Deo revelatam, puta Deum esse trinum in personis, incipiat deinde prudenter de ea dubitare. *Pag. 83.*

402. Eidet ei qui jam credidit ex argumento locutionis divinæ probabili, deinde non credere, præcipue si quod est contrarium fidei, appareat etiam verissimilius. *Pag. 84.*

403. Judicium probabile ac verum de locutione divina satis momenti habere potest, ut is qui ex illo dependet assensus fidei, supernaturalis sit; etiamsi in mentem veniat contraria ratio, adsitque formido ne Deus non sit locutus, quæ hic & nunc deponi non possit. *Pag. 85.*

404. Ex his qui inter hæreticos degunt, si quis fortè, adhibitâ pro capto suo eâ diligentia quam potuit, nihil comperit certi, credit tamen quia censet hæc probabiliora: nulli dubium esse potest, quin formidare huic liceat, imprudens sit si non formidet. *Pag. 86.*

405. Non fuit Augustino certius, ex modo assentiendi, veritatem supremam seu Deum esse, quam se vivere, cogitare, intelligere. *Ibidem.*

406. Calus potest incidere, quo prudenter quis repudiet aliquem fidei assensum, si cœperit apparere æquè vel magis probabile Deum non esse locutum id quod existimabatur priùs. *Ibidem.*

407. Non potuit dubium esse viris sanctis & perspicacibus, quosdam esse in mundo homines, quibus non esset vitio vertendum, si non crederent firmissimè; imò si nec crederent quidem ea, quæ credenda palam proponit Catholica Ecclesia. *p. 87.*

408. Quibusdam hominibus fides non est necessaria tam firma, ut dubitare non possint inculpate, etiam de iis mysteriis, quæ credenda proponit Ecclesia. Incredibile est fidem hanc tam firmam esse necessariam voluisse Ecclesiæ Doctores. *p. 88.*

409. Fide divina eaque supernaturali, credere potest quispiam se esse in gratia apud Deum. *p. 92.*

410. Assensus fidei non potest certior esse ex modo assentiendi quam sint, ex quibus dependet, notitiæ de existentia, sapientia, veracitate & locutione Dei. *Est assertio 26. ejusdem.*

411. Non potest efficere voluntas, ut assensus fidei sit in seipso magis firmus, quam meretur pondus rationum ad assensum impellentium. *Istud Corollarium n. 132. deducit ex iis quæ antè dixit.*

412. Si assensus fidei esset iis firmior, non esset assensus sapiens. *Ibidem.*

413. Ubi plures S. Scripturæ interpretes aliquem locum in diversas sententias accipiunt, singuli probabiliter, is qui rectè interpretatur ceteris aberrantibus, potest habere assensum fidei supernaturalem de ea veritate, quæ illi Scripturæ loco subicitur, licet mixtum
cum

cum formidine probabili, ne forte aberret, *num.* 168.

414. Religio Christiana est evidenter credibilis, non evidenter vera. Et consequenter dicimus, non esse evidenter verum, dari in mundo veram religionem revelatam supernaturalem. *Perkerus in Thesi Anglo-Leodiensi anni 1695. conclus.* 8. Damnata est à Clero Gallicano ut infra post propositionem 424.

415. Notæ credibilitatis, quæ sunt in Ecclesia Romano-Catholica, non reddunt fidem nostram catholicam evidenter veram, nequidem evidentiam moralem. *Mansfeldius in Thesi Anglo-Leodiensi anni 1689. conclus.* 26. *Jesuita Lugdunenses in Thesi defensa.* 26. *Augusti* 1697.

416. De potentia absoluta Deus potest infundere homini errorem tam actualem quam habitualem. *Harcottus apud Anglo-Leodienses die 4. Julii 1667. conclus.* 7.

417. Si à potestate publica quis interrogetur, fidem ingenue confiteri ut Deo & fidei gloriosum consulo, tacere ut peccatum per se non damno. *Coninck, Tannerius, uterque Hurtadus, Palao, Granadus apud Leandrum p. 1. Decal. tr. 2. disp. 2. q. 8. P. Antonius à Burgundia in Thesibus Lovanii defensis* 24. *Julii 1668. Minorita in Thesibus anno 1674. Antverpia defensis.*

418. Licitum est Catholico in authoritate constituto dicere se Huguenotum seu Protestantem esse, non formaliter fidem illam profitendo, sed recitative id proferendo, dum alioqui è ditione sua pellendus esset, cum periculo perversionis multorum Catholicorum, per dominum acatholicum ipsi substituendum. *Gordonus in resolutione cujusdam casus conscientie, qua videri potest in libro, cujus inscriptio est: Suite de la solution de divers problemes.*

419. Licitum est Catholicis præstare juramentum, in provinciis acatholicis exigì solitum ab omnibus ad Magistratum promovendis; *Furo quod reformatam religionem ego protegam, & conservabo.* Quia ejusmodi juramentum videtur intelligi posse, vel de concursu negativo, seu non impeditivo illius Religionis, vel de con-

concurſu poſitivo indifferenti, in actionibus non conducentibus per ſe ad ſtabiliendam illam religionem, etſi praveantur per accidens, ſive ex aliena mala voluntate ad eam ſtabiliendam convertendæ. *P. Lambertus van Diſen, in ſcriptâ reſolutione quaſtionis, An licitum ſit diſtictum juramentum, quæ videri poteſt loco citato pag. 82.*

420. Evidens non eſt, quòd exiſtat nunc in terris aliqua vera Religio. *Franciſcus l'Honoré Soc. Jeſu S. Th. Cadomi Profeſſor in Theſi deſenſa 30. Januarii 1693.*

421. Evidens non eſt quòd omnium, quæ in terris exiſtunt, veriſimillima ſit Chriſtiana. *Idem ibidem.*

422. Qui aiunt Religionem Chriſtianam eſſe evidenter veram, fateantur neceſſe eſt falſam evidenter eſſe. *Ibidem.*

423. Evidens non eſt, quòd afflante Deo fuſa ſint Prophetarum oracula. Quid enim mihi oppones, ſi vel negem illa fuiſſe vera vaticinia, vel affirmem fuiſſe conjecturas? *Ibidem.*

424. Evidens non eſt, quòd vera fuerint quæ à Chriſto edita fuiſſe commemorantur miracula, quamquam negare hæc nemo prudenter poteſt. *ibidem.*

Doctrinam hiſce quinque propoſitionibus contentam conventus Generalis Cleri Gallicani anno 1700. *impiam, blaſphemam, erroneam, & inimicis Chriſtiana Religionis faventem* ſolemni cenſurâ declaravit.

425. Abſolutionis capax eſt homo, quantumvis laboret ignorantia myſteriorum fidei, & etiamſi per negligentiam, etiam culpabilem, neſciat myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini. *Amadeus Guimenius tr. de fid. propoſ. 1.*

426. Meo iudicio non peccaret, qui conſtitutus in anguſtiis, & interrogatus à Calviniſtis, Sit-nè Religionis reformatæ, reſponderet affirmative; eò quòd catholica Religio ſit quoad mores sæpè in Conciliis reformatæ, præſertim in Tridentino, in quo tot Canones de reformatione. *Gobat to. 2. tr. 11. n. 609.*

427. Viennæ moriebatur vir dives & probus, qui tamen fuerat in religione Lutheri educatus. Adſunt

ART. I.

D

Lu.

Lutherani & Catholici, & dum utrique illum ad se ab-
 bahere satagunt, ille inclamât: Deus! in re tanti mo-
 menti non me possum resolvere. Moriar in vera reli-
 gione. Utra talis sit, nescio, tu scis. Et sic devixit.
 Si autem illis verbis subdidisset verba publicani, *Propi-
 tius esto mihi, Deus, peccatori*, videtur potuisse absolvi.
 Verba enim illa superiora, quæ refertur protulisse, fa-
 ctis demonstrabant non fuisse pertinacem in Lutheranis-
 mo, sed dumtaxat materialiter hæreticum. *Gobat 10. l.*
tr. 7. n. 618.

428. Desertus à medicis quidam mercator, jubet si-
 bi advocari aliquem Ministrum Lutheranum. At fa-
 muli accersunt Catholicum. Hic ut venit, laudat ali-
 quas dotes Lutheri. Conciliat sibi ægrotum, in-
 struit in Religione Catholica, audit ejusdem Confessio-
 nem, dat ipsi Communionem, & usque ad ultimum
 anhelitum ad actus contritionis hortatur. Hic merca-
 tor existimabat quidem se confiteri Lutheranum (nam in
 multis Lutheranorum urbibus viget adhuc usus auricu-
 laris confessionis) præconi; erat tamen crepita solum
 materialiter Lutheranus. Unde falsa opinio de persona
 Confessarii non vitiabat Confessionem. *Gobat ibidem*
n. 619.

429. Latomus, qui cum cecidisset, vixque oculos
 aperire posset, aliquem Prædicantem postulavit. Su-
 pervenit pientissimus senex N. & ut novit esse Luthe-
 ranum, & Wirtenbergensem, curat statim advocari
 Patrem N. qui erat ejusdem patriæ. Hic consolatur
 Latomum, & ait, Si esset hic ad manum aliquis Lu-
 theranus, posset vocari. At ille non est; & tamen vis
 confiteri. Sumus amici, & ego possum melius absol-
 vere, quam quicumque Prædicans. Sic confessionem
 extorsit, & absolvit, Latomusque obiit, antequam Eu-
 charistiam reciperet. Et qui presentes fuerunt, dubi-
 taverunt, an bona fuerit illa confessio (inquit Cara-
 muel, dissimulans resolutionem hujus dubii) Ego au-
 tem non dissimulo, sed dico probabilissime valuisse.
 Quia ex una parte ambigi non debet, quin optimus ille
 Suevus Religiosus induxerit suam Patriam ad elicia
 dos

dos actus fidei, communes saltem nobis & Lutheranis; itemque ad actus spei & charitatis. Ex altera autem parte (quidquid aliter fortassis sentiant alie Nationes) satis nobis constat, plurimos protestantium absurdissimi Lutheri sectam, esse duntaxat materialiter hæreticos. Ergo non defuit illi Latomo vera fides de Deo, Christo, Cælo, Inferno &c. (Consequenter potuere adesse supernaturales actus spei, dilectionis, contritionis, fundati in ea fide. *Gobat ibidem n. 621.*

430. Erat in extremis quidem hæreticus, homo bene moratus, & qui videretur materialiter tantum errare. Eum visitat Pater N. ait: Fuimus amici, fuimusque, & volo quod sincere respondeas. Nonne in Religione Lutherana permanes, quia illam veram existimas? Nonne illam statim relinqueres, si falsam putares? Nonne doles te Deum offendisse? Nonne confiteris Deo te peccasse, & vis confiteri homini, qui te possit absolvere? Nonne mihi confitereris, si scires te posse & debere hoc facere? Annuat ad singula æger. Et Pater ait: Si est sufficiens ista Confessio, ego te absolvo: &c. Et postea queritur, An fuerit vera ista Confessio? Si vera, an integra? Si Sacerdos prudenter concesserit absolutionem? An necessariò posuerit conditionem? An verò absolute absolvere ægrotum potuerit?

Ad quas quæstiones succinctissime respondeo, illam Confessionem fuisse (si scire talia dixit ille bene moratus) veram Confessionem; utpote eei nihil essenziale defuerit. Fuisse quoque integram formaliter, etsi non materialiter. Confessarium prudenter concessisse absolutionem, & quidem sub conditione, si habuit ex circumstantiis rationem dubitandi, utrum germano, idest, minime fucato animo prolocutus esset hæc omnia æger. Absolute verò, si non occurrat ratio positiva dubitandi de germanico candore. *Ibidem n. 622. 623.*

Hæc propositiones à 416. ad 430. inclusive, Illustriss. Atrebatensis Episcopus damnavit ut falsas, temerarias, scandalosas &c.

431. Præceptum affirmativum amoris Dei & proxi-

mi non est speciale, sed generale, cui per aliorum præceptorum impletionem satisfit. *Tamburinus l. 2. c. 3. §. 2. n. 3. Guimenius tr. de charit.*

432. Deus, præciendo sui amorem, satis habet, si sibi in aliis mandatis pareamus. *Sirmondus in defens. virtut. pag. 16.*

433. Præceptum amoris Dei per se tantum obligat in articulo mortis. *Vasquez apud Escobar tr. 1. exam. 2. n. 21.* ubi sic putat Vasquez sufficere, si Deum deligamus in fine vitæ.

434. Hurtado de Mendoza in 2. 2. disp. 74. sect. 6. §. 36. adesse censet per singulos annos implendi hujus præcepti obligationem; imò remissiùs agi nobiscum quòd sapiùs non petatur. *Ibidem.*

435. Coninck putat hoc præceptum ad tres aut quatuor annos non esse differendum. *Ibidem.*

436. Henriquez præter mortis articulum & morale principium usus rationis, tempus assignat vitæ intermedium, saltem singulis quinquenniis. *Idem tr. 5. exam. 4. n. 8.*

437. Probabile est, nec singulis quinquenniis rigore obligare, sed sapientum arbitrio. *Idem ex Filiutio ibidem.*

438. Diligendi Dei præcepto homines obligari affirmat S. Thomas statim ab initio usus rationis. Huius tam citò? Sotus, post acceptum beneficium. Grati quidem animi istud indicium est. Quidam in mortis articulo: nimis serum est. Nequidem quoties recipitur aliquod sacramentum, eam obligationem urgere existimem. Sufficit enim attritio cum confessione, si commodè fieri possit. Aliquo tempore teneri censet Suarez. At quo? tuo iudicio remittit, ipse nescit. At quod ille nescivit, quis sciat, nescio. *Sirmondus loco citato & tr. 2. de ord. charit. sect. 1. cap. 2.*

439. Non parum fecisset, qui Deum actu semel in vita dilexisset; quod etiam in rigore ultra præceptum esset. *Idem respons. pag. 21.*

440. Ante legem gratiæ... longè frequentius sub lethali culpa tenebantur homines Deum ex charitate super-

per omnia diligere, quàm Christiani in nova lege. *Molina de just. & jur. tr. 5. disp. 59. n. 5.*

441. Divini amoris affectus nobis in rigore non est præceptus, sed effectus dumtaxat, five amor effectivus, non affectivus. *Sirmondus cit. tract. 2. sect. 1. c. 2.*

442. Deus non tam præcipit amorem sui, quàm odium vetat, five formale & actuale (quod non humanum, sed diabolicum est) five materiale, quod in mandatorum transgressione positum est. *Sirmondus ibidem pag. 12.* Pro cujus defensione, adversus impugnatores doctrinæ tam laxæ, Apologias ediderunt Annatus, Pinterellus, Moynius.

443. Mihi placet doctrina Azor... hoc præceptum charitatis impositum fuisse ob justificationem, quando impius, quia Sacramentum poenitentiae non est in promptu, non habet aliam viam qua se justificet, nisi eliciat actum contritionis, quæ semper aliquo tandem modo actum amoris Dei super omnia involvit. . . . Consequenter ergo & indirectè, ratione suæ justificationis, ad actum charitatis fideles obligantur. *Tamburinus loco citato §. 2.*

444. Replicabis 2. ex dictis de attritionis sufficientia sequitur quòd possit contingere, ut salvetur homo qui omnia Dei mandata sæpissimè violavit, & numquam implevit primum mandatum diligendi Deum. Si enim homo ille suscipiat Sacramentum poenitentiae cum sola attritione, juxta dicta recuperabit habitum charitatis, & justificabitur. Undè, si statim moriatur (ut potest contingere) salvabitur. Respondeo, concedendo totum. Neque enim est absurdum, quòd per accidens sic fiat in casu posito; per se autem non fit, &c. *Eduardus Slaughter sic dictavit in schola publica Leodii tr. de poenit. p. 2. disp. 4. sect. 6. in solut. 1. object.*

445. Deum finem ultimum homo amare non tenetur, neque in principio, neque in decursu vitæ suæ moralis. *Auctor Theses defensa in Collegio Mussipontana Soc. 14. Januarii 1689.*

446. Æquitati consentaneum fuit in lege gratiæ & novi testamenti, illud durum & difficile exercendi ad

obtinendam justificationem perfectæ contritionis, ad est charitatis actus, præceptum resolvitur. Alioquin christiani, qui filii sancti, nihilo facilius Patris sui gratiam sibi reconciliarent, quam Judæi, qui tantum servi erant. *Pinterellus in libello Abbat. Boissiac. pag. 53.*

447. Christus suo nos sanguine liberavit à necessitate servendi Deo ex amore, ad meritum vitæ æternæ. *Sirmondus in defens. viri. tr. 2. ubi evangelicum istud: Si vos Filius liberaverit, tunc veni liberi eritis, sic exponit. Sanè liberi erimus... à stricta nimis obligatione.... amantibus Deum in ordine ad meritum.*

448. Per se non teneamur proximum diligere actu interno & formali. *Suarez disp. 5. de præcept. char. Esset in Thes. Lovan. anni 1670. Et probabile dicit Amicus to. 4. disp. 28. sect. 1. n. 3.*

449. Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per actus externos. *Idem ibidem.*

450. Evangelicus ordo correctionis fraternæ non obligat sub mortali. Quia præceptum istud perniciosum foret, nedum inutile. *Amadeus Gaimeinus pag. 7. n. 6. edit. Lugdun.*

451. Sentit Corduba, cum quis habet superfluum status, quod etiam si non sint necessitates urgentes, teneatur communiter aliquid egentibus tribuere... sed hoc non placet: supra enim contra Cajetanum & Navarrum contrarium probavimus. *Vasquez opusc. de elemos. c. 1. d. 4. n. 32.*

452. Confessarius absolutionem à peccatis divitiis non facile negare debet, quod communes hominum miseriae per elemosynam sublevare monitus recuset. Tamen quia de obligatione hac, an & qualis sit, Doctores non conveniunt, tum quia semper dives aliquam causam in specie præfert, cur recuset. *Layman. l. 2. tr. 3. c. 6. n. 1.*

453. Non tenemur opitulari proximo, gravi necessitate laboranti, nisi possimus cum levi tantum detrimento rerum nostrarum. Communem verò necessitatem patientibus non tenemur elemosynam largiri, nisi possimus absque ullo incommodo. *Longuetius in 1. D. de præcept.*

454. An actus hic divitis, Nolo erogare de superfluo status elemosynam in communibus necessitatibus, sit mortale peccatum. Tres hac de re sententias profert Escobar in. 5. exam. §. o. 6. n. 104. relicta Lectori optione, quam sequi malit. Prima Suarii affirmat esse peccatum mortale. Secunda Granadi, solum esse veniale. Tertia Martadi, nullum esse peccatum.

455. Extreme indigentibus non est obligatio succurrendi per elemosynam, sufficit per mutuum appositam conditione restituendi, dum melior fortuna redierit. Escobar ibidem n. 99.

456. An ea dicenda sint superflua quæ ad meliorem statum conservantur? Minime. Escobar ibidem n. 105. cum Granado.

457. Laici possunt de bonis patrimonialibus servare ad statum suum, vel consanguineorum mutandum. Et tunc illud non dicitur superfluum. Unde vix in secularibus, etiam in Regibus, invenies superfluum statui. Vasquez loco cit. o. 4. n. 14. Tamburinus l. 5. in De cal. c. 1. §. 1. n. 14.

458. Auctore Lessio, possunt ab Ecclesiasticis beneficiis propinqui illorum aliis pauperibus non solum præferri; sed & plus ceteris accipere, etiam in status incrementum; non solum juxta qualitatem eorum, sed juxta dantis Episcopi, Præpositi &c. qualitatem. Escobar n. 60.

De tribus primi Decalogi præceptis.

459. EX supra allatis Probabilistarum principiis sequitur 1. infidelibus plerisque omni gratia destitutus probabilem, adeoque excusabilem esse polytheismum. Docet enim famosus Caramuel, (quem Magnum ipsi Caramuelem vocant) Deorum pluralitatem, stando puris principiis naturalibus, defendi posse & propugnari. Th. Mor. n. 1559. Et n. 1563. quod prudentia humana, viribus nature derelicta, probabilissime credat divi plures Deos.

460. Sequitur 2. eorum quoque plerisque atheismum esse

D 4.

esse probabilem, ac per consequens excusabilem. Cum enim *multitudo Numinum* (juxta SS. Patres) *nullitas sit Numinum*; probabilis admissio multorum, probabilis est admissio nullius. Et hinc atheismum ex prava Dogmatis athei instructione excusabilem admittunt Arriaga, & alii Centuria II relati.

461. Quid si atheo, cui probabilis esset suus atheismus, dubium incideret de existentia Dei, timorque inferni, si non coleret ipsum? Respondet Caramuel n. 1034. quod isto in dubio stare posset pro possessione sui probabilis atheismi, timoremque deponere, dicendo, quod Deus (si daretur) non damnet non colentem ipsum, invincibiliter (quia probabiliter) ignoratum. Enimvero contra quem peccaturus esset (inquit n. 1035.) qui probabiliter non dari Deum existimaret? Favet isti Responsioni Arriaga supra proposit. 164. dum vel eum, qui ignorat vincibiliter Deum, censet à peccato nihilominus excusari posse, quod eum non colat, etiam si suborto ipsi dubio de existentia Dei, omittat inquirere. Favet & Valentia, dum idololatriam ad aliquod saltem tempus in homine rudiore existimat posse per ignorantiam (utī vocat) invincibilem excusari.

462. Licitum est Christianis, rationabili causā interveniente, coram idolo exhibere actus reverentiae & cultus iis in locis, ubi (ex recepta institutione & lege idololatrica) ad idolum referuntur, dummodò manu gestent, vel in altari inter flores, crucem abscondant, ad quam ipsi suam intentionem & cultum occultè dirigant, non ad idolum. *Missionarii quidam Sinenses è Soc. apud Thomam Hurta dum in calce resolut. Orthodox. Moral. De quo fidem etiam facit Epistola Illustrissimi D. Joannis Palafox Episcopi Angelopolitani ad Innoc. X.*

463. Verba sacra pro latratu canum, proque effluente sanguine, amotā certā expectatione & variis vanis ceremoniis, sunt licita. *Tamburinus l. 2. c. 6. n. 80.*

464. Si homines rudes bona fide aliquem ritum ab Ecclesia non receptum ex devotione observent, aliquando sunt in sua simplicitate relinquendi: cum difficulter

ab-

abducantur ab eo quod bona fide à suis majoribus acceperunt. *Layman apud Busenbaum l. 3. tr. 1, c. r. dub. 4.*

465. Video viros pietate & doctrinâ non inediocres, ab Astrologis sui Natalis figuram, suosque particulares futuros eventus non cum scrupulo exposcentes. Certè cum cui prædicitur modo dicto prælatura, non condeinarem, saltem de mortali, si adire Romam velit, ad aliquam, sub aliqua spe, non verò, certitudine, expectandam. *Tamburinus loco citato. n. 19. & 29.*

466. Quando Magus licito modo potest tollere maleficium, licitum est ab ipso petere non tantum ut illud tollat, addendo modo licito, sed & simpliciter & sine addito, licet hoc petens certò vel probabiliter sibi persuadeat, quòd illud non tollet nisi modo illicito. *Busenbaum dub. 5. cum Sanchez, Filiutius, Lessio.*

467. Quando nam obligat naturale præceptum orandi vel adorandi Deum? Ego hic sentio, quòd suprà dixi de præcepto fidei, spei & charitatis, non dari scilicet certum tempus & determinatum, in quo directè obligat, sed solum quo obligat indirectè, quando scilicet urget necessitas alicujus boni acquirendi, vel mali, seu tentationis avertendæ, quæ acquirere vel avertere sine Dei auxilio non possum. *Tamburinus l. 2. c. 4. §. 2. n. 4.*

468. Vocare Deum in testem mendacii levis, non est tanta irreverentia, propter quam velit aut possit damnare hominem. *Baunius in sum. pag. 65. edit. 15.*

469. Promittere cum juramento rem venialiter illicitam, est veniale. Quia non videtur gravis injuria Dei, uti divino testimonio ad rem venialiter illicitam. *Tamburinus l. 3. c. 3. §. 3. n. 9.*

470. Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis. *Idem. §. 2. n. 1.*

471. Solum peccat venialiter, qui jurat se non daturum Elcemosynam. *Busenbaum cap. 2. dub. 3. cum Suarez, Lessio, Sanchez &c.*

472. Non est juramentum dicere, *In fide Sacerdos* &c. *Ibid. dub. 1.*

De §.

473. Qui

473. Qui cum juramento promisit rem exiguam, v. g. dare nummum pro Eleemosyna, probabiliter implere non tenetur sub gravi peccato. *Busenbaum dub. 5. cum Sanchez & Layman.*

474. Qui mediante commendatione vel munere, ad Magistratum vel officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare juramentum (de mandato Regis à similibus exigi solitum) non habito respectu ad intentionem exigentis. Quia non tenetur fateri crimen occultum. Et jurare potest cum restrictione mentali, quod utique, commendationem vel munus non interposuerit publicè, vel eo modo ut sit probabile in judicio. *Lessius lib. 2. de just. cap. 42. dub. 9. n. 46.* Tamen si fateatur quod ante suam promotionem, dum res adhuc est integra, teneatur revocare suam commendationem, ut jurare possit secundum mentem statuti.

475. Licitum est, tam in judicio quam extra, jurare falsum cum mentali restrictione, in mente jurantis efficiente sensum verum, non habito respectu ad intentionem ejus qui petit juramentum. *Sanchez l. 3. in Decal. c. 6. n. 31. & 32. Lessius c. 31. dub. 3. n. 14. Filinius tr. 25. c. 1. n. 236.*

476. Licitum est inducere testem ad jurandum falsum, quod jurans putet esse verum, sed inducens scit esse falsum. *Tamburinus c. 1. §. 6. n. 7. cum Petro Hurtado.*

477. Testis interrogatus à Judice de occulto alicujus crimine, vel de crimine de quo non tenetur testificari, quia v. g. notabile damnum sibi sequeretur, potest jurare se rem nescire, intelligendo, *ita ut teneatur illi judicio subdere*, vel quid simile. *Tamburinus c. 4. §. 2. id vocans, equivocare cum juramento.*

478. Si quis licitè aliqua bona abscondit, v. g. fisco, eo quod illis indigeat ad vitam sustentandam, non solum ipse, sed etiam alii, si v. g. rogati, si ex se (si tamen indigentia iis constet) possunt equivocando testificari, illum nihil abscondisse. *Ibidem n. 3.*

479. Non solum ipse Reus, si v. g. sit Clericus, sed etiam

etiam alii possunt jurare cum æquivocatione, coram sæculari judice, Clericum non deliquisse: intelligendo, ita ut obligentur id coram sæculari deponere; quia hic illegitimus est quoad Ecclesiasticos. *Ibidem.*

480. Imò obligabitur testis aliquando sic æquivocare. Solet adferri exemplum de eo, qui Judici peccatum omnino occultum Rei manifestavit: is enim tenetur testificari coram eodem, Reum non commisisse tale delictum: intelligendo, ita ut subsit externo iudicio. *Idem n. 4.*

481. Potest quicumque, legitimâ intercedente causâ, petere juramentum ab eo quem probabiliter timet esse pejeraturum. *Flintius tr. 2. r. c. 1. r. n. 443.*

482. Iusta ad id causâ est necessitas vel utilitas. *Ibidem.*

483. Modica utilitas sufficit ad excusandum à peccato petentem juramentum ab eo quem constat esse juraturum per falsos Deos. *Sanchez l. 3. c. 8. n. 23.*

484. Probabile est culpam solum venialem admitti ab exigente hoc juramentum ab infideli parato ad jurandum per falsos Deos, quando deest necessitas aut utilitas excusans. *Idem ibidem n. 22.*

485. Negare verbis Deum, blasphemixque verba proferre ex cholera & indignatione contra proximum, absque indignatione contra Deum, formalique intentione Deum inhonorandi, non est mortale peccatum. *Baumius in sum. c. 6. pag. 66. 67. 68. 69.*

486. Soli illi rei sunt mortalis blasphemix, qui verba blasphemix proferunt ex intentione formali faciendi contumeliam, opprobrium vel inhonationem Deo vel Christo, vel sanctissimis membris ipsius. *Ibidem.*

487. Si pœnitens dicat se ex cholera impetu, vel indignatione, non contra Deum, sed contra proximum jurasse per caput, per ventrem, per mortem Dei &c. judicari potest non peccasse nisi venialiter. *Baumius Ibidem. Ardekinus Theol trip. t. 2. p. 2. c. 2. §. 1. & Sanchez apud ipsum.*

488. Maledicere vento & pluvix quâ affligimur, aut diei & loco in quo nati sumus, aut equis & jumentis

ut faciunt rustici & aurigæ, si sitat maledictio in sola creatura, sic ut tantum ipsi malum imprecemur, non est per se lethale peccatum. *Arsdekin. ibidem.*

489. In ira usurpare dæmonem sine imprecatione, non est per se peccatum. *Busenbaum c. 1. n. 11. cum Layman.*

490. Sibimetipsi ex ira dæmonem imprecari veniale tantum est. *Baldellus to. 2. l. 4. d. 25. n. 10.*

491. Arbitratur Molina, tametsi aliquis ex ira vel oburgationis causa gravem aliqui maledictionem inalterum effundat, v. g. ut diabolus illum rapiat, sed sine animo ac voluntate ut id eveniat, atque sine notabili contumelia. . . . non fore peccatum mortale. *Apud Joannem Baptistam Taverne p. 1. tr. 6. c. 6. §. 1. q. 5.*
 Ubi id non improbat, tametsi addat, quod si seipsum aliquis ex ira deliberativè dæmoni devoveat, quamvis sine animo ut ita eveniat, à mortali excusandum non esse, ob foeditatem, horrorem ac perversitatem rei.

492. Aliquis docuit probabiliter, obligatum ex præcepto, ex voto, ex poenitentia tres missas audire, satisfacere, si simul à tribus sacerdotibus eodem tempore celebrantibus audiat. *Escobar tr. 1. exam. 11.*

493. Canonici confabulantes in Choro, lucrantur distributiones. Istæ enim illis dantur pro assistentia in Choro, & ut Chorum sua præsentia authorizent: sicut Clerici simus aliquod comitantes, licet confabulentur, licitè acquirunt stipendium, quia datur illis ut comitentur & authorizent. *Sanchez l. 2. consil. c. 2. dub. 100 n. 2.*

494. Si des aliquid Antonio, ut pro te intercedat apud Petrum beneficii collatorem, simoniacus es; si autem des aliquid Joanni, ut apud Antonium intercedat, ut apud collatorem pro te intercessor existat, ex Vasquez sententia, quem citat & sequitur Sanchez, à simoniæ peccato liberaris. *Escobar tr. 6. exam. 2. c. 6.*

495. Non est simonia, pacto expressio se obligare ad aliquid temporale pro spirituali conferendum ex gratitudine. *Tannerus to. 3. disp. 5. q. 8. dub. 3. n. 76.*

496. Darè temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur tamquam pretium, sed

sed dumtaxat tamquam motivum conferendi vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit solum gratuita compensatio pro spirituali, aut econtra. *Valentia, Tannerus &c. apud Guimenium tr. de simonia propos. 1.*

497. Et id quoque locum habet, etiamsi temporale sit principale motivum dandi spirituale, imò etiamsi sit finis ipsius, sic ut pluris aestimetur quam res spiritualis. *Tannerus loco citato.*

498. Potest quis conferre spirituale propter temporale, principaliter tamquam propter finem, non ipsius rei spiritualis (quasi temporale plus ab eo aestimetur quam spirituale) sed tantummodo voluntatis, seu applicationis animi ad actum conferendi spirituale. Et tunc licet interveniat pactum, non est simonia. *Valentia to. 3. disp. 1. q. 10. p. 3.*

499. Vitatur simonia, quando per temporale sit tantum compensatio gratuita pro spirituali, aut e contra. *Ibidem p. 5.*

500. Patet non esse simoniam, si quis obsequium, aut aliquod munus temporale Episcopo impendat spe consequendi ab illo, titulo gratitudinis, aliquod beneficium spirituale. *Ibidem p. 3.* Ratio est, inquit, quia quod datur ex obligatione antidotali, non datur ut debitum legale ex iustitia, sed ex gratitudine, & ita spirituale non habet tunc rationem pretii.

CENTURIA SEXTA.

501. **C**UM actus virtutis, ut collatio beneficiorum absolutio à peccatis &c. affert aliquam utilitatem ei qui dat pecuniam, facilius quidem praesumi potest simonia: ceterum in foro conscientiae nihil impedit quominus pro huiusmodi etiam actibus posset dari pecunia, tamquam motivum dumtaxat, tamen raro aut numquam in hac re videatur vitari posse scandalum, si id fieri sciatur. *Ibid. pag. 1979.*

502. Cum petitur temporale pro spirituali, non tamquam debitum ex iustitia, sed tamquam finis applica-

tionis animi ad conferendum spirituale, minimè erit simonia, etiamsi principaliter intendatur & expectetur. *Ibidem pag. 1988.*

503. Simonia non est beneficium conferre propter preces, tametsi sint collationis istius motivum principale, dummodò temporale commodum ex ista collatione proveniens non attendatur velut pretium beneficii, sed velut motivum duntaxat. *pag. 1980.*

504. Qui beneficium confert timore amittendi temporale quod possidet, vel spe acquirendi quod sperat, simoniacus non est, etiamsi hoc pacto per spirituale aditum sibi patefaciat ad temporale speratum, pro eo dando spirituale, dummodò spirituale non det pro temporali ut pretio, sed solum ut motivo. *pag. 1983.*

505. Licitum est pecuniam aut obsequium conferre in Episcopum, causa conciliandi ejus amicitiam, ut ita deum inducatur ad conferendum beneficium digno, ut communiter Doctores tradunt: ergo similiter licebit pecuniâ redimere vexam; etiamsi per id aditus pateat ad spirituale. *pag. 1986.*

506. Licitum est redimere vexam, etiam ut dignus eligatur. . . non emendo, sed offerendo pecuniam ut motivum duntaxat, *pag. 1991.*

507. Permutans beneficium minus pingue cum longè pinguore, dare potest ei cum quo permutat summam pecuniâ equantem valorem fructuum beneficii pinguioris, loco pensionis, quam ipsi crearet, dummodò id fiat cum auctoritate Superioris. Quia quoddam aliquid simul vel successive solvatur, per accidens est in proposito, saltem in foro conscientiæ, quidquid sit de præsumptione externi fori; neque hoc variat modum transactionis, dummodò eodem titulo summa, sive successive, sive simul solvatur. *pag. 1998.*

508. Simoniacus non est, neque simoniâ reali, neque conventionali, neque mentali, qui Episcopo pecuniâ summam promittit, etiam scripto, hac conditione, ut beneficium ipsi conferat, dummodò promittens non habeat intentionem persolvendi, adeoque nec verè promittendi, sed Episcopum decipiendi per fictam illam

lang

latam promissionem. Quia talis non habet intentionem emendi beneficium, cum interitis non promittat. pag. 2005. Ita etiam Apologia Casuistarum pag. 64. sicut & Lessius, Toletus, Valentia, Suarez, Layman, Palao apud Honoratum Fabri in Apologetico Societatis, opusculo inscripto, *Anonymus contra Anonymum. cap. 13.*

509. Existimo cum Valentia, eo modo quo licet temporale accipere pro spiritali sine simonia, licere etiam de hoc ipso pacisci. *Escobar tr. 6. exam. 2. c. 2. & seqq.*

510. Non est simonia, dum duo Religiosi simul in-eunt hoc pactum „ Da mihi suffragium tuum ut eligar „ Provincialis, & tibi dabo meum ut eligaris Prior. *Apologia Casuistarum, & Honoratus Fabri locis citatis.*

511. Lata adversus Simoniacos excommunicatio, ad veram tantum pertinet simoniam, atque adeo, qui propter solas Ecclesiae leges Simoniaci sunt, ab his fulminibus intacti sunt. Quia simonia Ecclesiastici juris non est proprie loquendo simonia. *Apologia Casuistarum pag. 113.*

512. Si simonia certi juris sit & indubitata, extra dubium est, Simoniacorum poenas incurri: si vero probabile sit in aliqua actione simoniam non intervenisse, eam faciendo poenas non incurristi. *Quia secutus fuisti, vel nunc sequi potes, nota bene, opinionem probabilem. Tamburinus l. 1. in Decret. c. 3. §. 7.* Indè concludens, quod si actionem illam ponendo, eam simoniacam esse credidisti; inventa postmodum opinione probabili in contrarium, *Depone, inquit, illam erroneam conscientiam, & beneficium retine.*

513. Quid in dubio? Scis v. g. certò te centum aureos dedisse, sed dubitas an dederis in pretium rei spiritalis, seu rei annexae spiritali? An potius ob aliquid temporale, seu ob aliquid, quod solum remòtè se habuerit ad rem illam obtinendam. Respondeo te non incurrisse poenas, quare posse te reputare liberum ab obligatione dimittendi Beneficium, & ab excommunicatione. *Idem ibidem.*

514. Beatissimæ Virginis cultores damnari omnino impossibile est. . . ed quodd' Beatissima Virgo suo patrocínio semper impetrat à Deo auxilia gratiæ, quibus ejus cultores, alioqui *pravi & scelerati*, ad Deum convertuntur. *Franciscus de Mendoza in virid. sacr. & profan. erudit. l. 2. problem. 9.*

515. Inferiores animarum curæ, licet ex vi juris videantur imobilitatem habere, ob communem tamen usum probabile est quodd' liceat eas assumere, non animo permanendi in illis perpetuo, sed vel ad alia pinguiora beneficia ascendendi, vel renuntiandi cum aliquo emolumento, vel simplici pensione. *Suarez to. 3. de relig. l. 1. c. 17. n. 18.*

De quarto Decalogi præcepto.

516. **L**icitum est absoluto desiderio cupere mortem patris, non ut malum patris, sed ut bonum cupientis: quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas. *Castro Palao to. 1. tr. 6. disp. 4. de charit. p. 1. 11. Gaspar Hurtadus apud Dianam. p. 5. tr. 13. resol. 99. & satis probabile censet Tamburinus l. 5. in Decal. c. 1. §. 3. n. 29. 31. 32. 33.*

517. Licitum est matri mortem filiarum optare, eod' quodd' ob deformitatem, vel inopiam, non possit eas juxta suum desiderium nuptui tradere, vel quodd' ob illarum causam male tractetur à marito. *Palao ibidem, cum Azorio. Et probabilem Tamburinus putat loco citato.*

518. Similiter subditus licet: potest mortem cupere sui Prælati, ut Prælaturæ ipse succedat, vel ut ab eo Prælato sibi inlenso libetetur. *Tamburinus ibidem.*

519. Pater Fagundez sic loquitur: Licitum est filio gaudere de patricidio parentis, à se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas. Hanc doctrinam deducit ipse ex illo vero & multis persuaso principio, quodd' scilicet quando ex aliqua actione, secundum se quidem prohibita, attamen ob defectum deliberationis inculpabili, oritur aliquis esse

effectus bonus, possimus licetè gaudere, non solum de illo effectui, ut per se clarum est, sed etiam de ipsamet actione prohibita; non quidem quatenus prohibita, sed quatenus est causa vel occasio boni eventus. Cum igitur ex una parte supponatur illud patricidium fuisse inculpabile, ob defectum tam deliberationis impeditæ per ebrietatem; quam prævisionis non antegressæ. Ex altera autem parte amplæ opes sint hujus patricidii effectus vel bonus, vel certè non malus; fit ut illa Patris Fagundez doctrina, quæ paradoxa videri possit, veritatem habeat speculativam, etsi practicè periculosa. *Gobat to. 3. tr. 5. c. 9. sect. 8 n. 54. & 55.*

520. Inferes, sicuti licitum est gaudere, quòd hi aut illi mali effectus evenerint inculpabiliter tempore ebrietatis; ita etiam fas esse optare ut eveniant, si quo casu contingat aliquem vino deponi. . . . Ratio est; quia quod est objectum honesti gaudii, est etiam objectum honesti desiderii. *Gobat ibidem n. 57.*

521. Si filius cognoscere nolit patrem, non ex contemptu, sed ad vitandum aliquod incommodum, aut erubescentiàm, à mortali culpa est excusandus. *Tamburinus supra c. 2. §. 2.*

522. Potestne filius salarium exigere à patre mercatore, aut agricola, pro operà à se illo in officio impensà? . . . Layman probabiliter posse exigere censet. *Escobar tr. 2. exam. 9 c. 4. Tractatu verò 1. exam. 9. c. 4.* dixerat, posse exigere quantum pater unì extraneo deberet. Si illud non posset à patre petiit accipere, posset clam accipere, ad justam æstimationem laboris & industriæ suæ, computatis expensis, quas pater in ipso efficit alendo.

523. Probabile est & tutum, quòd filii possunt matrimonium inire, etiam cum indignis, absque consensu parentum, imò ipsis dissentientibus. *Tamburinus ibidem §. 3. n. 5. cum Sanchez apud ipsum.*

524. Si statuit Evaristus Papa, ut pro nupta nequam habeatur puella, quam pater ipse non desponsat. Si Leo Pontifex & Ambrosius aiunt, non esse virginis pudoris maritum eligere, sed iudicium parentum esse

90. *Artes Fesivice*
 ita expectandum. Si etiam in Sacris Scripturis parentibus tribuitur hoc munus. Si S. Paulus expressè hoc docet, à parentibus tradendas esse filias nuptui. Si multa Sanctorum Scripturarum exempla id manifestè demonstrant. Respondeo cum Sanchez, inde probari, quòd esset honestum, ejusmodi consilium à parentibus exquirere; non quòd mortale peccatum esset secus facere. *I-dem ibidem n. 6.*

525. Si pater in manu Latronum constitutus, versaretur in discrimine vitæ, nisi à divite filio per pecuniam pecunia summam liberaretur, tenetur eam summam pro salvanda vita patris erogare ex superfluis, vel solùm statui convenientibus (licet hoc non sit omninò certum) non ex necessariis, ita ut notabiliter à suo statu dimovendus esset. *Tamburinus loco citato. c. i. §. 1. n. 11.*

526. Virginitatis jus & potestas penes ipsam virginem est, de eaque usque adeò disponere potest, in vitis parentibus, ut ipsis injuria nulla fiat, sive ab ipsa, sive à stupratore, dum consentiens stupratur. *Baumius in Summa Gallica p. 148. Apologia Casuistarum pag. 141.*

De quinto Præcepto, Non occides.

527. **F**As est viro honorato occidere invasorem, qui fustem vel alapam nititur impingere, ut ignominiam inferat, si aliter hæc ignominia vitari nequit. *Lessius l. 2. c. 9. n. 77.*

528. Licet vir nobilis ab alio impetitus, fugiendo posset vitam salvare, non tenetur fugere, sed potest, si opus sit, occidere aggredientem. Quia patitur vim quam non tenetur fuga sibi ignominiosa declinare, sed potest vi repellere. *P. B. Taverner p. 1. tr. 6. c. 6. §. 5. q. 2. Gobat t. 3. tr. 5. c. 19. sect. 1. n. 7.*

529. Cum vindicare propriè sit velle reddere malum pro malo, rationem defensionis, non vindictæ habet, quòd homo militaris eum à quo vulneratus est insequatur, non ut malum pro malo reddat, sed ut conservet honorem sibi ablatum. *Reginaldus l. 21. n. 62.*

530. Si illatà alapà cesses, vel etiam fugias, vir nobi-

bilis vel honoratus, huiusmodi iniuria affectus, potest statim repercutere, vel fugientem insequi, & tantum infligere verberum vel vulnorum, quantum putatur necessarium ad honorem recuperandum. *Henriquez de irregularit. c. 10.*

531. Lessius probabile dicit in speculatione, non facile permittendum in praxi. l. 2. de iust. c. 9.

532. Iste etiam potest fugientem insequi & occidere. *Henriquez l. 14. n. 101. Alonius, Filiutius, Escobar, Hesselus, Huradus de Mendoza, Becanus, Apologia Cassianorum p. 91.*

533. Alapa percussus, censetur tamdiu honore privatus, quamdiu adversarium interimit. *Escobar tr. 1. exam. 7. n. 45.*

534. Dices, vanus est ille honor, non verus, Respondeo eum esse talem, ut absque eo conservato, vivere non possint nobiles. Estque tam verus honor, quam divitiæ humane sint veræ divitiæ. *Professor à Societate publicis in prelectionibus Cademi traditis.* Eas Parlamento Parisiensi Facultas Parisiensis detulit.

535. Quia tamen Principes prohibuerunt omnia duella post prohibitionem eorum definit esse verus honor. *Ibidem.* Iudicium profectò indignum Theologo-Christiano, censere quod definit esse verus honor ob prohibitionem Principis, non ob prohibitionem Dei.

536. Potes hosti, tibi aliqui valdè nocituro, mortem exoptare, non odio, sed ad vitandum damnum tuum, & de morte ejus gaudere, ob bonum inde secutum. *Escobar tr. 5. exam. 5. n. 145.*

537. Si inimicus injustè est me vexaturus, ego possum desiderare & orare Deum, ut eum è vivis tollat, si aliter inferenda mala vitari non possunt. *Huradus de Mendoza de spe & charit. vol. 2. disput. 15. respl. 48.*

538. Licitum est viro honorato occidere contumeliosum ipsi dicentem, *Mensiris.* *Escobar tr. 1. exam. 7. cum Baldello.*

539. Non solum vitam, sed etiam bona temporalia, quorum jactura esset damnum gravissimum, licitum est defensione occisiva defendere. . . Fatemur rariùs id licitum

tum esse Ecclesiasticis. . . si tamen aliquando futurum contingat tale malum (id est gravissimum damnum) etiam ipsis licitum erit bona illa cum occisione furis defendere. *P. Stephani Jesuita in Thesibus defensis in Seminario Leodiensi. 3. octobris 1699. & 28. Julii 1700.*

540. Ubi est scripta expressa permissio à Deo , ut Reges & Respublicae possint interficere reos? An est in Scriptura? An in Traditione? Est-ne fidei articulus? Si solo lumine naturali educimur , patere ut eodem lumine naturali judicemus quid cuique privato liceat in occidendo aggressore , non solum vitae , verum honoris & rei familiaris. *Apologia Casuistarum pag. 87. & 88.*

541. Quando ebrius gladio invadit quempiam , quid huic faciendum? Resp. Si non potest aliter mortem evadere quam occidendo , occidat. . . Est autem haec doctrina vera , etiam casu quo Princeps , non multum necessarius Reipublicae , subditum , pater filium , maritus uxorem invadit , interfectorius , ni praeveneretur. . . Vera quoque , licet non timerem mortem , sed solum mutilationem. Quia mutilatio inter gravissima mala merito numeratur. *Gobat loco cit. n. 4. & 6.*

542. Quando quis decrevit te occidere , & hoc alicui manifestavit , sed nondum incepit id exequi , potes eum praevnere (occidendo) si aliter non potes effugere : ut si maritus pugionem habeat sub cervicali ad occidendam noctu conjugem ; si quis venenum tibi propinandum paraverit ; si Rex unus adversus alium classem paraverit. *P. Montcervel in collegio Mussipontano Soc. S. Th. Professor , sic ibi docuit circa annum 1697.*

543. Si arma quidem necdum paravit , sed habet tantum decretum firmum & efficax te occidendi , quod tibi vel revelatione divina , vel manifestatione confidenter amicis facta , innotescat , potes praevnere. Quia per istud decretum , etsi pure internum , sufficienter censetur esse aggressor. *Idem ibidem.* Hanc & praecedentem , velut juri naturali divino , positivo & gentium contrarias , nefandis caedibus & fanaticismo viam sternentes , societatis humanae perturbativas , Regibus quoque praesentissimum

num periculum creantes; quingentesimam verò trigessimam tertiam, velut scandalosam, erroneam & hæreticam; denique quingentesimam trigessimam nonam, velut legi Dei & ordini charitatis contrariam, perniciosam & erroneam, generalis conventus Cleri Gallicani anni 1700. proscripsit.

544. Servatur moderatio inculpatæ tutelæ (ad licitam aggressoris occisionem necessaria) quamvis arma capiantur adversus eos qui armis carent, aut etiam sumantur validiora. Scio dissentire nonnullos, sed ego ipsorum opinionem etiam in foro exteriori non probo. *Molina to. 4. tr. 3. d. 11. n. 5.*

545. Regulariter occidere possum furẽm pro conservatione unius aurei. *Escobar ubi supra. Molina apud ipsum. Tamburinus l. 6. c. 10. §. 2. n. 2.*

546. Licet res sit parvi momenti, si tamen ex eo quod dominus illius non eripiat eam de manibus latronis, illi vertatur dedecori, & ille sit homo dignus honore in populo, potest illum latronem occidere, cum aliud non restat remedium. *Lessius supra c. 9. n. 68. exemplificans in pomo: & Escobar loco citato, referens Molinam.*

547. Licita est occisio ejus qui conjuravit in damna mea, vel qui impedit iniquè meos creditores, nè mihi satisfaciant. *Lessius ibidem dub. 11. n. 75.*

548. Licita quoque est occisio ejus qui invadit res meas per famulum vel arte magica per dæmonem, si aliâ ratione, quam nece ipsius non possit impediri. *Ibidem.*

549. Idem est de occisione ejus, qui falsa accusatione vel falso testimonio me fortunis conatur evertere, si alia ratio impediendi non suppetat. *Ibidem.*

550. Si quis falsis criminationibus, apud Principem, Judicem vel viros honestos, te infamare parat & nititur, & aliter non potes damnum istud avertere, nisi occidendo, poteris eum occidere. *Dicastillo l. 2. de just. tr. 3. disp. 12. n. 2. & 3. Petrus Hurtadus apud Escobar tr. 1. exam. 7. n. 96.*

551. Licitum est occidere furem cum reablatâ fugientem,

rem. quando res in iudicio quidem est recuperabilis, sed non nisi cum magnis molestiis, *Lessius ibidem n. 7a.*

552. Non solum licitum est defendere, defensione occuliva, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ ius inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus. *Amicus to. 5. de iust. disp. 36. sect. 8. n. 130. edit. Danag. anni 1642.* Damna est per Innocentium XI.

553. Licitum est tam hæredi, quam legatariis, contra injuste impediens, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut & ius habenti in cathedram, vel præbendam contra eorum possessionem injuste impediens. *Amicus ibidem.* Damna est per eundem.

554. Licitum est Clericis, timè Religiosis, occidere ad defensionem, non modò vitæ, sed etiam honorum, aut suorum aut suæ Societatis. *Tammerus tr. 12. dub. 4. n. 76.*

555. Licitum est occidere calumniosum actorem, testes & injustum Judicem, ad servandam vitam, honorem, vel res familiares, si alia via non potest innocens damnum certo imminens vitare. *Amicus n. 75. & 73. Tammerus disp. 4. q. 8. n. 83. & Sa apud ipsum.* Damna est per Alexandrum VII.

556. Siquis nomini meo falsis criminationibus, apud Principem, Judicem vel viros honoratos detrahere nitatur, nec ullâ ratione possum hoc damnum fame avertere, nisi illum occultè interficiam, id licitè possum. Monendus tamen prius esset detractor ut desisteret, & si nollet, ratione scandali non esset apertè occidendus, sed clam. *Herethus in publicis prelectionibus,* ob quas iussu regio domus Societatis ipsi pro carcere assignata est. Talem etiam occidi posse docet Dicastillo *suprà dub. 2. n. 144.*

557. Siquis detrahat falsis criminationibus apud viros honoratos, licet ex probabili opinione... possit occidi, practicè contrarium est tenendum. *Filius l. 2. c. 5. n. 63.*

Pro natione istius præcos non allegans Dei prohibitionem, sed Reipublicæ perniciem: *Quia* (inquit ex Lessio & Reginaldo) *in iure defensionis considerandum est,*

est, ne usus illius vergat in Reip. perniciem, nec dubium est, quin sequendo affirmantem, præbeatur occasio multis cadibus occultis, cum magna Republica perturbatione.

558. Conveniunt supradicti, fas esse ad propulsandam ignominiam, quam mihi inferre quis conatur, illum præveniendò occidere. *Amicus ibidem n. 106.*

559. Sed adhuc superest difficultas, an omnibus personis licitum sit in tutelam honoris invasorem occidere? negant id concessum Clericis & Religiosis Doctores communiter. Negari tamen non potest quin honorem famamque illam, quæ ex virtute ac sapientia nascitur, quique verus honor est, justè defendere Clerici aut Religiosi valeant, ac sepe debeant. . . . etiam cum morte invasoris. *Amicus ibidem n. 108.*

560. Unde licebit Clerico vel Religioso calumniatorem gravia crimina de se vel sua Religione spargere minantem occidere, quando alius defendendi modus non suppetit, uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus ea vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publicè ac coram gravissimis viris impingere nisi occidatur. *Ibidem.* Damnata est per Alexandrum VII.

561. Dum Clerici & Religiosi, si possunt, nolunt tamen fugere, non peccant contra justitiam, etsi invasorem occidant. Nec charitas ad id obligat, tamen magis inclinet, ne proximus in æternum pereat. *Lessius n. 44. 55. & 86.*

562. Quando aggressus est persona, ex cujus morte sequeretur maximum detrimentum familia, ut uxori ac filiis, quos alere debet, sub reatu culpe lethalis occidere tenetur aggressorem, si possit, ut vitam suam conservet. *Molina to. 4. de just. m. 3. disp. 44. p. 1754.*

563. Dubium est an liceat innocenti duellum accipere sive offerre. . . . Quidam neutrum licere aiunt . . . sed melius alii dicunt licere huic innocenti duellum, ad vitam, honorem, & res familiares in notabili quantitate tuenda; quando constat omnino injustè & per calumniam actorem procedere, & certum omnino est fore ut innocens hæc amittat, nec aliud sibi evadendi re-

remedium suppetat. . . Atque optimè Bannez ait licere innocenti in his casibus acceptare & offerre duellum. . . Imò benè Navarra. . . ait teneri innocentem non acceptare duellum, nec indicere, si potest occultè illum occidendo, id vitæ, honoris, rerum familiarium periculum evadere. Quippè sic proprium periculum in duello imminens vitabit, & peccatum actoris offerentis aut acceptantis duellum. *Sanchez l. 2. in Decal. c. 39. n. 7.*

564. Acceptare duellum, & comparere in tali loco, non est intrinsecè malum, sed quiddam indifferens, quod benè & malè fieri potest. Cur ergò, si justa causa subsit, qualis est honoris æstimatio, non possit licitè fieri? *Filiutius tr. 29. c. 8. n. 145.*

565. Pone hominem nobilem ab aliò provocari ad duellum, qui, si illud recuset, non censebitur recusare propter legem Dei (quia sefacilè projicit in alia peccata) sed propter timiditatem; & idè ab aliis despicietur, apud quos semper erit inglorius, ex quo non levia damna & incommoda sequerentur. Est igitur quæstio, utrum in hoc casu possit provocatus exire in locum conductum, non cum absoluta voluntate pugnandi, sed cum conditionata, si à provocatore prius petatur injustè. Provocati autem absolute voluntas est tueri opinionem viri fortis, & depellere infamiam timiditatis; quæ objecta per se sunt honesta, necessaria viro nobili ad degendam vitam decorè inter suos, præcipuè militi, qui ab exercitu censebitur esse gallina & non vir. Media autem quæ elegit ad hunc finem sunt indifferentia. . . nempe egredi in agrum, & in eo inambulare. Quæ media honestantur ab illo fine &c. *Hurtadus de Mendoza to. 2. disp. 170. sect. 13. §. 106. & seqq.* multis hanc sententiam probans, & addens hanc sententiam esse speculative probabilem, sed practice valde difficilem.

566. Vir equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat, *Hurtadus apud Dianam p. 5. tr. 19. resol. 59.* Damnata est per Alexandrum VII.

567. Potest etiam duellum offerre, si non aliter ho-
no-

Pontifici & Orbi denunciata. §. VI. 97
hori consulere possit. *Amadeus Guimenius tr. de cha-
rit.* Damnata per generalem Conventum Cleri Gallica-
ni 1760.

568. Militi in exercitu licitum est duellum accepta-
re, quando alioqui ab exercitu censetur gallina, & non
vir. *Hurtadus ibidem.*

569. Id saltem verum est, quando officio, dignita-
te, Principis vel Ducis favore ob ignaviae notam exci-
deret, nisi provocanti se sisteret. *Layman l. 3. tr. 3.
p. 3. c. 3. n. 2. & 3. Petrus Hurtadus apud Escobar
tr. 1. exam. 7. n. 96.*

570. Duellum potest acceptari & offerri in tempora-
lium bonorum defensionem, si non adest alia via tuen-
di. *Petrus Hurtadus ibidem.*

571. Qui inimicum necat, haud proditoriè dicitur
occidere, si per insidias, aut à tergo percutiat. *Escobar
tr. 6. exam. 4. n. 26.*

572. Reconciliatur quis inimico, cum fidei iussione
de non occidendo, postea tamen illum occidit. Fruitur-
ne Ecclesiae immunitate? Affirmo, quia non est dicen-
dus absolute proditoriè occidisse, nisi intercessisset ar-
ctior aliqua amicitia, simul comedendo, alloquendo.
Unde poterat praesumi, non obstante fidei iussione, ad-
huc odium durare. *Ibidem n. 56.*

573. Milites navales licite ignem injiciunt in pulve-
rem sulfureum, se conjiciendo in mare, ne navis in ho-
stium potestatem integra veniat, quando id faciunt ne a-
cerbiorem mortem apud eosdem hostes patiantur. *Tam-
burinus l. 6. c. 2. §. 2. n. 9.*

574. Justè damnatus ut fame pereat, potest oblatum
cibum respuere. *Ibidem n. 6.*

575. Damnatus ut pereat veneno, licite venenum
propinante ministro, aperto ore sumit deglutitque. *Ibi-
dem §. 1. n. 5.*

576. Non peccat mortaliter maritus occidens ux-
orem, vel pater filiam unà cum adultero in adulterio de-
prehensam. Probabile censet Fagundez l. 5. in Decal.
c. 10. n. 19. Et Lessius n. 16. Damnata est per Alexan-
drum VII.

ART. I.

E

577

577. Quando foetus nondum est animatus, & abortus judicatur necessarius ad evitandam mortem, licitum est dare matri pharmacum ad faciendum abortum. *Herrigues & Sanchez lib. 9. de Matr. disp. 20. n. 6.*

578. Licitum est procurare abortum, ante animationem foetus, ne puella deprehensa gravida occidatur aut infametur. *Herellus in praelectionibus supra relatis, & alius Societatis Theologus apud Dianam pag. 6. tr. 8. resol. 37.*

579. Non videtur illicitum, ob salutem matris, certo alloquin moriturae, directe abortum procurare, si foetus nondum sit animatus. *Tammerus d. 4. de just. q. 8. dub. 4. n. 60.*

580. Propter magnum lucrum probabile est, quod liceat amputare aliquod membrum, v. g. solertis medici manu, ad sonoram vocem retinendam, absque moralis periculo mortis, eunuchum fieri. *Tamburinus § 3. n. 4.*

De sexto precepto, Non moechaberis.

581. **S**I puella ob evidens periculum gravissimi mali, v. g. mortis, aut ingentis infamiae, non adhibeat omnia omnino media, quae potest, ad vim propulsandam, fornicatio non imputabitur illi ad peccatum, secluso consensu in illam. *J. B. Taverne p. 1. tr. 10. c. 3. §. 1.*

582. Potuisset Susanna (de qua Daniel. 12) in tanto metu infamiae mortisque, negativè se habere, ac permittere in se eorum (senum) libidinem, modò interno actu in eam non consensisset, sed eam detestata & execrata fuisset. Quia majus bonum est vita & fama quam pudicitia. Unde hanc pro illa exponere licet. . . . Itaque non tenebatur ipsa exclamare, sed poterat dicere, Non consentio actui, sed patiar & tacebo, ne me infametis & adigatis ad mortem. *Cornelius à Lapide in cap. 13. Danielis v. 22. & 23.*

583. Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium. Damnata per Innocentium XI. Excerpt-

cerpta dicitur ex scriptis Flexiæ apud Jesuitas dictatis, foloque nomine displicet Auctori Speciminum doctrinæ Theol. per Belgium manantis p. 4. c. 13. §. 1.

584. Probabile est non distinguere specie incestum cum consanguineis ab incestu cum affinibus, neque intra quartum gradum incestum in uno gradu ab incestu in alio. Ex quo probabiliter consequitur, in confessione non esse explicandam hanc diversitatem. *Tamburinus expedit. confess. l. 2. c. 7. n. 48.*

585. Famulus qui nequit facillè Herum invenire tam utilem sibi, si non habeat pravam intentionem, nec certam scientiam quod Herus sit abusus, potest illius jussu videre quod femina aliqua eat; & ubi habitet, eique munuscula deferre, herumque causâ honoris aut defensionis comitari ad domum concubinæ, & ei pedem sustinere ad ingrediendum per fenestram domum concubinæ, & ei picturam concubinæ emergere, & ire ad concubinam, & ei dicere, Herus meus te vocat, & eam ad domum Heri comitari, & januam ei aperire, & eiz lectum sternere, non tamen eam invitare ad actum ipsum inhonestum &c. *Gaspar Hurtado apud Dianam p. 5. pag. 435.*

586. Famuli comitantes dominum noctu vel die ad domum concubinæ, qui sine eorum societate illud non irret, vel ferunt internuntia, vel litteras, vel referunt hinc inde horam ad peccandum, vel faciunt excubias, vel custodiam dum simul cum concubina vel alia committit peccatum, absolvi non possunt, si consentiant in peccatum dominorum; secus verò, si id fieret propter temporalem commoditatem. *Baunius in sum. pag. 710. edit. 1.*

587. Potest quis elocare domum suam meretrici, etiam nullâ excusante causâ. *Tamburinus l. 5. c. 1. §. 4. ex Sanchez qui in summa l. 1. c. 7. n. 10. addit quod adhuc posset eam meretrici locare, si alii commodè non posset locare, etiamsi vicinia meretricis plurimum feminis honestis vicinis noceret, utpotè per eam pervertendis.*

588. Licitum est mutuo dare alteri nummos aut cu-

biculum commodare, petenti ad fornicandum. *Sanchez ibidem cap. 7. n. 31. Escobar tr. 1. exam. 8^a n. 98.*

589. Mulieres non peccant mortaliter, quæ se præbent conspiciendas adolescentibus, à quibus se credunt turpiter concupiscendas, si hoc faciant aliquâ necessitate aut utilitate, aut ne se priverint suâ libertate vel jure exeundi domo, vel standi ad ostium vel fenestram. *Simon de Lessau, relatus in Facto Curatorum Ambianensium de 27. Julii 1658.*

590. Non peccant etiam mortaliter, dum superfluis se vestibus ornant, vel tam exili veste utuntur, ut earum ubera videantur, imò nec dum ea nuda exponunt secundum patriæ morem, absque prava intentione. *Idem ibidem.*

591. Si vir feminæ partes inhonestas tangat ex levitate & joco, absque periculo delectationis, aut motus carnalis, verisimile est quod solum peccet venialiter. *Sanchez apud Sylvium in 2. 2. q. 154. a. 4. conclus. 3.*

592. Oscula & amplexus inter personas solutas, diversi sexus, ob solam delectationem sensibilem, in appetitu sensitivo ex ipsis consurgentem, excusantur à mortali, si absit periculum pollutionis. *Sanchez disp. 46. de matrim. n. 9. Salas & Lessius apud Bossium de consc. scrup. n. 2217. Damna per Alexandrum VII.*

593. Omnia peccata contra naturam sunt uniùs speciei infimæ, & non subalternæ. *Filiutius tr. 30. c. 8. n. 141.*

594. Locutio de rebus turpibus, solum ob voluptatem quæ præcisè oritur ex narratione absque ulteriori intentione ipsarum rerum, vel facta ex levitate vel curiositate, non excedit culpam venialem. *Filiutius to. 2. tr. 20. c. 20.*

595. Idem dicendum de lectione librorum turpium & tractantium ex professione de obscænis amoribus. *Idem ibidem n. 213.*

596. Audientes comedias, res turpes continentes, ob

ob curiositatem vel levitatem, venialiter delinquant. *Escobar tr. 1. exam. 8.*

597. Etiam si modo turpi similia representent. *Tamburinus l. 5. c. 1. §. 4. n. 28. Guimenius tr. de peccat. proposit. 9.*

598. Sanchez ait licere oscula & tactus inter sponsores de futuro, etiam si secutura pollutio videretur, dummodò adsit iusta causa sponso, scilicet ad vitandam inurbanitatis seu morositatis notam. *Filiutius supra n. 74.*

599. Liquidò scio, crebrò fieri, præsertim inter plebeios, & rusticanos, eodem in lecto, aliquot horas, induti & exuti cubent, & tamen nihil omnino impudicum agant, vel nonnisi oscula, & turpes attrectationes exercent. Unde iudico non posse à Confessario negari absolutionem omnibus illis puellis plebeis (aliud ob varias considerationes sentio de nobilibus) quæ non videntur habere propositum nunquam amplius admittendi in lectum procum suum. *Gobat to. 3. tr. 5. c. 32. n. 19. 20.*

600. Religiosus sine excommunicatione potest habitum ad tempus dimittere ut eat incognitus ad fornicandum. *Escobar tr. 6. exam. 7. n. 103.*

CENTURIA SEPTIMA.

De septimo præcepto, Non furtum facies.

601. **P**robabile est, non solum in extrema, sed etiam in gravi necessitate morbi, famis, indigentis, posse te clanculum surripere ab opulenti, si aliter grave illud malum avertere nequeas. *Lessius l. 12. c. 12. n. 12. Escobar tr. 1. exam. 9. n. 29. Tamburinus l. 8. tr. 4. c. 1. §. 9.*

602. Signanter ad salvandum honorem, id licitum est homini, qui victum lucrari nequit, si ipsi valde indecorum esset mendicare, dummodò voluntatem habeat restituendi dum poterit. *Amadeus Guimenius tr. de Censur. proposit. 3.*

603. Probabile est ablationem famæ pecunia compen-

Sari. *Dicasillo de just. l. 2. tr. 2. disp. 9. n. 130. Tamburinus l. 1. c. 3. §. 5. Inde §. 3. n. 25. concludens cum Lugone probabile esse, diffamatum posse retinere pecuniam diffamatorum suorum, si nolint vel non possint reparare damnum famæ ipsi illatum.*

604. Quid si de eo à judice interrogetur? Respondet l. 8. tr. 1. c. 5. §. 1. *non esse in conscientia furem, qui per occultam acceptionem compensat id quod sibi debetur, & posse jurare, etiam coram judice, se nihil accepisse, intelligendo, quod sibi non deberetur, certum jam hodie est apud omnes.*

605. Si debitor tuus vas argenteum apud amicum suum deposuerit, illud clam surripere potes in depositarii domo, cavendo ne ipse per judicem compellatur deponenti restituere. *Ibidem §. 4.*

606. Quid si periculum imminet depositario, tu vero illud cavere non possis sine jactura tui debiti? Respondet, te tunc non possum condemnare, si tuum accipias: quia tunc tua necessitas te excusat ab obligatione charitatis, qua deberes illud damnum, à te indirectè solum causatum, à depositario avertere. *Ibidem.*

607. Qui à debitore donum mutuo accepit, cujus donationis causa non fuerit, non tenetur ad restitutionem, etiam in casu quo debitor ex illa donatione factus est impotens ad solvendum creditori. *Amicus 10. 5. disp. 20. sect. 10. n. 175. Baumius in sum. c. 13. pag. 194. Molina disp. 327. Lessius c. 20. dub. 19.*

608. Non tenetur homo ea bona reddere, quæ sibi ab alio donata sunt in fraudem creditorum, nequidem ex charitate. Quia charitatis ordo non exigit, ut quisquam negligat commodum suum, etiamsi inde per accidens tantumdem damni sequatur. *Molina 10. 2. de justit. tr. 2. disp. 328 n. 8. Lessius l. 2. c. 20. dub. 19. n. 168.*

609. Qui damnum nullum intulit, rem alienam accipiendo, quæ dominus non erat usurus, restituere non tenetur. *Sa verbo, Furtum c. 6.*

610. Qui militem precibus induxit ad inferendum

ter-

tertio damnum, v. g. ad incendendam ipsius aream, milite non restituente, de suo damnum istud non tenetur restituere. Quia iustitiam non violavit, id à milite precibus exorando. *Baunius in summa c. 13. pag. 307. & 308. edit. 6.*

611. Non tenetur quis sub mortali restituere quod per minuta furta abstulit, quamvis magna sit summa totalis. *Idem ibidem p. 220.*

612. Fur non tenetur restituere cum amissione sui status, etiam si statum illum injustè acquiescit. *Burghaber Centur. 1. casu 10.*

613. Famuli & famulæ domesticæ possunt occultè sibi clam ex bonis domini surripere, quantum sufficit ut suis laboribus merces respondeat duobus in casibus, dum scilicet ex inopia operam suam pro quocumque pretio locare coacti fuerunt, deinde dum famuli ob similia servitia, majori mercede vulgò conducuntur. *Baunius ibidem. pag. 213. & 214. edit. 6. & pag. 710. edit. 1.*

614. Possunt filii parentibus, animi relaxandi gratià, surripere quantum illis consuetudo & conditio permittit, si sæpè rogati precibusque tentati id abnuant. *Longuetius in dictatis traditis in Collegio Ambianensi Soc. ad precept. 7. Non furaberis. q. 1. respons. 4.*

615. Quando quis ita eget, & alter ita abundat, ut qui abundat teneatur opitulari illi qui eget, potest ille qui eget, occultè & bono modo rem alterius accipere sine peccato & obligatione restituendi. *Idem q. 11.*

616. Mulier, etiam prohibente marito, potest validas eleemosynas aut donationes pro libito facere, sicut & expensas in ludo, honesta recreatione, & ornatu sibi comparando. *Simon de Lessau in dictatis ibidem traditis ad 4. precept. Decal. a. 7.*

617. Qui cedit bonis potest sibi suisque retinere necessaria ad statum moderatè sustinendum. Similiter conjux ipsius & liberi. Nec tenentur restituere tantà cum jactura. *Longuetius cit. q. 11.*

618. Id ipsum tutà conscientià fieri potest, licèt debita, pro quibus fit cessio bonorum, contracta sint ex

injustitia notorioque delicto: quamvis tunc tantum re-
tineri non possit quantum alias. *Escobar tr. 3. exam.*
2. n. 163. *favetque Lessius l. 2. c. 16. dub. 3. n.*
45.

619. In causa aequali potest Judex aliquid ab una par-
tium accipere, ut in ejus favorem sententiam ferat, u-
bi non est lex positiva in contrarium. *Fagundez in De-*
cal. to. 2. l. 8. c. 26. Escobar. tr. 32. exam. 2. n. 111.
Quia, inquit Escobar, tunc datur locus gratificationi,
quæ est pretio æstimabilis.

620. Id quod Judex pro justa accepit sententia, re-
stituere tenetur: non verò id quod accepit pro senten-
tia injusta. *Honoratus Fabri in Apologet. Soc. pag. mi-*
hi 275. referens Lessium, Turrianum, Azorium,
Tamburinum, Dicastillum, Layman, Busenbaum,
&c.

621. Neque restituendum est quod pro iniqua occi-
sione acceptum est, *Escobar tr. 3. exam. 1. n. 23. tr.*
5. exam. 5. n. 53.

622. Si Ariolus nullam operam apposuit, ut arte
diaboli id sciret, quod nullo alio pacto sciri potuit, si ve
effectus evenerit five non, tenetur pretium restituere
danti. . . . Si verò operam suam adhibuit ut arte
diaboli id sciret, non tenetur restituere, etiam dum
res non ita evenit. *Sanchez in sum. l. 2. c. 38. n.*
96. Salas 1. 2. q. 9 a. 5. tr. 5. disp. 2. sect. 8. n.
79.

623. Si meretrix, quæ usuram corporis sui uno au-
reo concedere solet, ab aliquo juvene extorserit quin-
quaginta tamquam pretium, excessum illum tenetur re-
stituere. Secus matrona vel filia quæ putatur honesta.
Nam tanti & plurius potest suam pudicitiam æstimare.
Et idèd si 100. aureos pro usura sui corporis accipiat ab
eo qui potest dare, potest retinere. *Lessius l. 2. c. 14.*
n. 53.

624. Etiam conjugata, monialis &c. retinere potest
pretium promissum & acceptum pro usura corporis sui.
Filintius tr. 31. c. 9. n. 231.

625. Nullatenus absurdum reputaverim, eum qui for-
te

tè rem vendidit, emptorique tradidit, posse eam, absque iniustitia occultè accipere, si pretium emptori restituat. *Escobar. Th. mor. l. 1. sect. 2. c. 16. problem. 29.*

626. Licitum est vilius emere à venditore necessitate coacto. *Escobar tr. 3. exam. 6. n. 87. ex Molina.*

627. Vilescit res pro tertia, imò pro dimidia parte, quando venditor ad illius venditionem necessitate compellitur. *Apud Guimenium pag. 166. n. 7.*

628. Licitum est mercatori credito merces vendere pretio summo, v. g. centum, & statim numerato eas infimo redimere pretio, v. g. octoginta, etiamsi nullo alio animo eas credito vendat, nisi ut mox vilius numerato redimat, modò hæc in pactum non deducantur. *Tamburinus l. 8. tr. 3. c. 7. §. 8. n. 9. & 10.*

629. Contractus mohatra licitus est, etiam respectu ejusdem personæ, & cum pacto retrovenditionis prævinito, cum intentione lucri: Saltem qui sic contrahit non peccat contra iustitiam, nec tenetur ad restitutionem, etsi peccare possit contra charitatem, si miserum hominem, magno illius dispendio emere cogat merces quibus non indiget, cum facile posset ipsi mutuum dare. *Lessius l. 2. c. 21. dub. 16.*

630. Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur tamquam ex benevolentia & gratitudine debitum, sed solum si exigatur ut debitum ex iustitia. *Escobar tr. 3. exam. 5. n. 3. 4. 33. & 44.*

631. Licitum est sperare, optare & accipere lucrum ex mutuo, mediante benevolentia & gratitudine, non tantum secundario & minus principaliter, sed etiam primario & principaliter. *Longuetius in dictatis supra memoratis, disp. 3. de var. caus. usur. excus. q. 1. resp. 3. Busenbaum tr. 7. c. 3. dub. 7. cum Molina & de Lugo.*

632. Potest quis mutuum dare alteri, eà conditione & lege, ut ex ejus officina emat, ejus molendino molat, aut aliquid obsequii præstet, si id exigat benevolentia & amicitia jure. *Idem ibidem q. 4. resp. 1. favetque Layman l. 3. sect. 5. tr. 4. cap. 16. n. 3.*

633. Usura non est, si mutuam eâ lege, ut mihi, vel meo cuiquam officium aliquod temporarium referas ex pacto amicitiae. *Ibidem q. 5. resp. 15.*

634. Compensatio mutui, quæ fit officio aliquo temporario pretio æstimabili, non est usura, nisi per commutationem detur ad satisfaciendum iustitiæ commutanti. *Ibidem object. & resp. Nego maiorem.*

635. Licitum est Mercatori, si mutuum petitum dare nolit, numeratâ pecuniâ emere censum, ad unum vel duos annos, super aliqua re frugifera, obligareque venditorem ad censum illum post illud tempus redimendum pecuniâ redditâ, solutâque insuper pensione. *Apolo-
gia Casuistarum pag. 108.*

636. Licitum quoque est modus auctarium supra sortem exigendi per contractum trium. *Ibidem pag. 109.*

637. Cum numerata pecunia pretiosior sit numerandâ, & nemo sit, qui non majoris faciat pecuniam præsentem quàm futuram, potest creditor eo titulo aliquid ultra sortem à mutuuario exigere, & ab usura excusari. Principia huius propositionis deducit nec reprobatur Guimenius, *tr. de usur. proposit. 2. & 3.* sequiturque ex duabus propositionibus sequentibus.

638. Chirographum seu debitum liquidum 100. flor. v. g. cessante omni interesse, periculoque & difficultate solutionis, potest minoris emi, si debitum sit immaturum seu solvendum in futurum. *Emmanuel Sa verbo, Debitum. n. 20.* Atque ita Bellarminum Lovanii & Petrum Parra Romæ docuisse refert Lessius *l. 2. c. 21. dub. 8. n. 65.*

639. Probabiliter non est usurarium hodiè solve-
re nongentos florenos pro mille debitis post annum, etiam absente omni difficultate solutionis, absente eti-
am omni damno, lucro cessante, &c. Eò quod jus
distans minùs valeat quàm solutio præsens. *Burghaber.
Centur. 1. casu 45.*

640. Qui fecit contractum usurarium, bonâ fide cre-
dens iustum, potest tantam lucri retinere, quantum acqui-
sisset alioquin per contractum iustum. *Sa verbo, Usura n.
8.* favetque Sanctarellus *in resolut. p. 1. q. 46. n. 11.*

641. Licitum est tabernariis vinum aquâ miscere, & agricolis triticum fecali, ac deinde communi pretio vendere, dummodò inde deteriora non reddantur iis quæ communiter venduntur. *Lessius ubi supra dub. 11. n. 83.*

642. Contra iustitiam non peccat, qui in publica subhastatione, officiorumque & vectigalium venditione, rogat amicos ne plus offerant, ut rem illam pretio infimo emat, secundum illum modum vendendi. *Reginaldus in prax. to. 2. l. 25. c. 22. n. 379.*

643. Qui lusit, vel certavit, certò præsciens se victorem fore, non tenetur ad restitutionem. *Toletus & Sæ apud Busenbaum. dub. 14. n. 8.*

644. Quamvis scripserim Germanos non esse communiter pronuntiandos reos usuræ, quando dicunt se huic aut illi dare centum v. g. aureos, cum conditione ut post annum illam summam, & præterea quinos aureos pro censu restituant; non ausim tamen hoc dicere de aliis nationibus, nominatim Gallis. *Gobat to. 1. tr. 7. n. 570.*

De octavo præcepto, Non loqueris contra proximum falsum testimonium.

645. **A**N suspicio deliberata, in re gravi, & sine sufficientibus indiçiiis, atque adeò temeraria, sit culpa lethalis? Sub nomine autem suspicionis includimus sive dubium, sive suspensionem propriè dictam, sive opinionem. Nonnulli dicunt esse mortalem; non esse alii contendunt. Porro prævides mihi hanc benigniorem placituram; fateor te rectè prævidisse. *Tamburinus l. 9. c. 1. n. 11.*

646. Suat qui asserunt, peccare mortaliter, qui de persona valde honesta & proba temerè aliquid enorme suspicatur, verùm ab hac sententia semper discessi, ut discessit Layman. Si enim est suspicio, semper erit ex genere suo levis. *Idem ibidem n. 16.*

647. Rarò mortaliter peccatur per temerarium iudicium. *Ibidem n. 19.*

648. Judicium temerarium non est peccatum priusquam advertas vel dubites, te ex signis insufficientibus judicare. *Lessius l. 2. c. 29. dub. 2. n. 9.*

649. Ad tormenta, damnaque gravia vitanda, potest quilibet sibi falsum crimen imponere, etiamsi mors inde sit secutura. *Tamburinus supra c. 3. §. 6. n. 6.*

650. Semper supponimus abesse perjurium, cui infamator sui providere non difficulter poterit per invocationem. *Ibidem.*

651. Quidni nonnisi veniale sit, detrahentis auctoritatem magnam tibi noxiam, falso crimine videre? *Gasp. par Hurtado & Dicastillus apud Caramuelem Th. furdam. pag. 550. Apologia Casuistarum p. 127. 128.*

129. *Jesuita Lovanienses in Thesibus anni 1645.*

652. Si alio modo te ab injusto teste tueri nequeas, nisi falsa crimina ipsi objiciendo, probavisse mihi est si id facias, non peccare contra justitiam, unde nec obligari ad restitutionem. *Tamburinus l. 9. c. 2. §. 2. n. 4.*

653. Incertum mihi est an id possit fieri licite sine ulla culpa. *Ibid.* Alibi docens agendi libertatem, in ejusmodi incertitudine, esse in possessione. Si enim (*ait l. 1. c. 3. §. 7.*) adhibitâ diligentia dubites, an sit aliqua lex prohibens, vel an ad casum istum extendatur, non teneris ad illam. Quia tunc possidet libertas, quæ cum sit certa, non potest ligari lege incerta.

654. Possunt absque mendacio verba usurpari, etiamsi ex sua significatione non sint ambigua, nec sensum verum reddant ex se, nec ex circumstantiis occurrentibus: sed tantum verum sensum reddant ex aliquo addito, mente proferentis retento. Quodcumque illud sit: ut si quis vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, vel propria sponte, sive recreationis causa, sive quocumque alio fine, juret se non fecisse aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra se aliquid aliud quod non fecit, vel aliam viam ab ea in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec est perjurus. *Sanchez l. 3. in Decal. c. 6. n. 15.*

655. Causa utendi his amphibologiis, est quoties id necesse

necessarium aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens & studiosa. Sanchez ibidem, casus sequentes inde deducens.

656. Quod mercator probabilem habens opinionem de injusta taxatione pretii mercis alicujus, falso eam pondere vendere possit, ad istam injustitiam sibi compensandam, & à Judice de eo postea interrogatus, sub restrictione mentali jurare, quod nec supra taxam venderit, nec falso usus fuerit pondere, Sanchez n. 29. & post ipsum Escobar tr. 1. exam. 3. n. 34.

657. Quod testis non juridicè interrogatus super crimine commissio in oculis ipsius, respondere possit, & jurare se nescire, subintelligendo, ut tibi dicam. Sanchez n. 24. idem asserens de teste juridicè interrogato, si ex confessa veritate praveat sibi damnum.

658. Quod testis vel reus bona fide Judici testatus vel confessus de crimine, si animadvertat quod absque ista confessione vel testificatione crimen non esset sufficienter probatum, tam iste, quam ille sub mentali restrictione jurare possit, crimen ab ipso non esse commissum, seque mentitum fuisse illud testificando vel confitendo. Sanchez num. 29.

659. Quod reus juridicè interrogatus de homicidio quod commisit, jurare possit, se non commisisse (subintelligendo *criminosè*) si crimen istud per circumstantiam aliquam excusare possit, v. g. per ignorantiam facti, per sui defensionem &c. n. 29.

660. Quod juridicè interrogatus super veris indicis homicidii, v. g. an non tali hora transierit per locum ubi commissum fuit, id negare possit, si homicidium ipse non commiserit. n. 30.

661. Quod ille qui cessit foro, partemque bonorum suorum subduxit, ut habeat undè non mendicatio vivat, à Judice interrogatus, jurare possit, se nihil subduxisse, idemque facere possint testes, in creditorum dampnum; dummodò seiant ipsum solum subduxisse necessaria ad non mendicatio vivendum. num. 31.

662. Quod mutuarius, à quo mutuum ante tempus repetitur, vel qui non est restituendo, sub mentali restrictione jurare possit, se mutuum non accepisse. *n. 32.*

663. Quod qui spondit se ducturum puellam, si probabiliter credat se ad id non teneri, coram Judice jurare possit, se non spondisse. *n. 33.*

664. Quod clericus, vel alius, qui probabiliter putat se non debere gabellam, vel non debere tantam, jurare possit se non habere mercem illi gabellæ obnoxiam, tametsi reverà habeat. *Ibidem.*

665. Quod suffragium habentes nominandi ad officium quodpiam, quibus per statuta vetitum est colloquium vel accessus ad aspirantium aliquem, jurare possint se ab accessu & colloquio abstinuisse, licet non abstinerint, dummodò non accesserint, &c. animo permittendi se subornari. *n. 34.*

666. Quod creditor, cui persoluta est pars magna summæ in Chirographo specificatæ, interrogatus, an tota summa ipsi debita sit, nihilque ex ea acceperit, jurare possit totam summam sibi debitam esse, nihilque de ea se recepisse, si quantum recepit, tantumdem ab eodem ipsi absque Chirographo debitum sit, dummodò nemini per hoc auferatur præferentia hypothecæ. *n. 36.*

667. Quod dum per vim jurare quispiam compellitur, se daturum pecuniæ summam, quam non debet, uti possit mentali restrictione & æquivocatione, ut non teneatur, vel usurpare verba purè materialiter, nullam ipsis dando significationem atque hoc pacto eximere se ab obligatione, tametsi præsentibus inde scandalizari contingat. Quia ipsum credere debent ab obligatione exemptum restrictionis mentalis beneficio. *n. 37. & 38.*

668. Quod qui cogitur jurare, se desponsaturum puellam ad quam desponsandam se non credit obligatum, id jurare possit, subintelligendo, *si tenear, vel, si mihi placitura sit in futurum. n. 39.*

669. Quod mulier à marito separata ob adulterium ipsius sibi notum, jurare possit se ad ipsum redituram (ad

(ad absolutionem in articulo mortis obtinendam) etiam si intentionem non habeat redeundi, subintelligendo, *id id teneat. n. 40.*

670. Quod is à quo pecuniarium mutuum petitur, ad quod præstandum non tenetur, jurare possit, se pecuniam non habere (quamvis habeat) subintelligendo, *ad mutuandum.*

671. Quod iusta de causa æquivocatione utens, mentali restrictione, jurare possit, (etiam in iudicio) se loqui absque ulla æquivocatione &c. *Sanchez, ibidem cap. 7.*

672. Quod si rudes nesciant in particulari amphibologiam concipere, satis est si habeant intentionem affirmandi vel negandi in sensu qui veritatem reipsa contineat. Ad quod necesse est quod saltem in genere sciant, negare se posse in aliquo vero sensu, quem revelare non tenentur. *Suarez l. 3. de juram. c. 10. Sanchez loco cit. c. 6. n. 46. Filiutius tr. 25. c. 11. n. 328.*

673. Diana scribit ex autoribus classicis, quod iurans cum æquivocatione seu amphibologia, absque causa legitima, probabilis peccat mortaliter; quamvis & contrarium sit probabile, quando nullum inde cuiquam damnum emergit. Ita Diana: at fuit non modò ab omni alienum labe, sed omni dignum laude hoc à solerti humilitate dictatum. *Gobat to. 2. tr. 11. n. 633. & 654.*

674. Si reus & testis dubitent an legitime interrogentur à Iudice, non obligantur ad ejus mentem respondere, etiam si Iudex sub poena excommunicationis præcipiat. Quia reus & testis sunt in possessione suæ libertatis valendi æquivocare ex causa. Ergo ab hac non possunt deturbari propter dubium legitimæ interrogationis. Causa autem hic semper intervenit, quia semper si possunt velle custodire jus suum, quo possunt non aperire veritatem ei, cui ex certa & manifesta obligatione non debent. *Tamburinus l. 1. c. 3. §. 5. 7. verbo, reus & testis.*

675. Scio quosdam nostram responsionem admittere, si timeatur à reo vel teste magnum malum, non verò

verò, si exiguum, quale esset modicam pecuniam amittere; sed hos sequi non possum. Quia prædicta possessio libertatis (æquivocandi) in reo & teste æque prævalet, sive grave, sive leve damnum timeatur. *Idem ibidem.*

676. Si legitimus est Judex, legitimeque per semiplenam probationem interrogat, reus minime tenetur ad fatendum crimen suum, unde sibi imminet periculum vitæ. Quia in re tam ardua Judex superior non est, nec potestas ipsius extenditur ad præcipiendum rem tam difficilem. Quod si reum soleat cogere, ideo est quia sequitur contrariam sententiam probabilem. *Tamburinus l. 3. c. 4. §. 3.*

677. Doctrinam hanc limitant Doctores, modò eluceat spes per æquivocationem effugiendi mortem. Ego verò censeo etiam nullâ elucente spe, saltem à mortali excusandum ejusmodi reum negantem sub æquivocatione crimen quod admisit. *Ibidem n. 7.*

678. Denique quod dictum est de periculo vitæ, extenditur ad quodcumque malum grave, v. g. gravem infamiam. *Ibidem n. 9.*

679. Quid de malo levi? Præcipiat mihi superior ut fatear. . . . furtum grave, ex cujus confessione certus sum solum malum leve me incursum; si negem cum æquivocatione; quodnam peccatum incurram? Respondeo, à mortali fortasse excusandus esset, quamvis contrarius sit de Lugo. Ratio esse potest, vel quia de jure naturæ videtur esse, ut ne leve quidem vulnus mihi infligam, vel quia si agitur de pœna levi infligenda, videtur & leve & non rigorosum superioris præceptum, vel quia ex negatione talis veritatis non oritur grave malum Reipublicæ, si solum levis pœna est imponenda. *Ibidem n. 10.*

680. In Deo locum habent Amphibologia & mentalis restrictio. *Blondellus in Thesi Anglo-Leodiensi anni 1686. conclus. 30. Sanderus eodem anno concl. 27.*

681. Patriarchæ & Prophetæ, Angeli, ipse Christus, nedum viri justi & sancti amphibologiis & restrictionibus mentalibus usi sunt: *Jesuita Lugdunenses in Anglo-*

glo-

113

Pontifici & Orbi denunciata. §. VI.

glo-Leodienses in *Thesibus suis*; ac novissimè P. Daniel in novissima responsione sua ad Litteras Provinciales *tr. de equivocis restrictionibusque mentalibus*. Illam tamen propositionem Clerus Gallicanus in generali Conventu anni 1700. damnavit hisce verbis: *Hac propositio scandalosa est, temeraria, mystice, propheticè, paradoxice, sive æconomice ad insinuandam alius veritatem dicta, vel tacita cum vulgaribus gestis confundit, SS: Patrum actq; ludibrio vertit, ipsis etiam Angelis injuriosa, erga Christum contumeliosa & impia.*

682. Falsare non est, nec peccatum mortale, amissæ scripturæ de hæreditate aut nobilitate, aliam similem efficere. *Emmanuel Sa. verbo, Falsarius n. 2. edit. 1.*

683. Falsificans aliquam privatam scripturam aut syngraphum aut apocham, fidem facientem se satisfecisse debito pecuniæ mutuo acceptæ, dum aliam legitimam à Creditore acceptam amisit, alio modo non valens probare solutionem, non est damnandus peccati mortalis. *Sa apud Guimenium p. 112. n. 2.*

684. Si sit necesse publicas scripturas ementiri ad innocentiam meam contra testem injustum defendendam, posset-ne Notarius publicus ad hoc induci, si Notario constaret mea innocentia? Respondebis, quidni; id enim non est infidelem esse Reipublicæ, sed maximè fidem; dum ejusdem Reipublicæ innocentes sic defenduntur. Verùm si aperiatur hujusmodi ostium, quomodo stabunt publica judicia? Inveniantur, respondebis, testes veri, ut sancta requirunt Tribunalia; dum enim falsi testes quacumque arte repelluntur, publica judicia firmanentur, non infirmantur. *Tamburinus l. 9. in Decal. c. 2. § 2. in aliud quidem tempus id evolventem reservans, & incertum relinquens, an id licitum non sit. Quasi verò hæresis non sit dubitare, an illicitum sit, quod octavo Decalogi præcepto certò est prohibitum, uti Cüriones Parisienses in scripto suo non sapienter observant? Enimverò si certò non sit prohibitum, secundum principia Probabilistarum, eo ipso est probabiliter licitum. Ut enim Caramuel ait Theol. fundam. edit. Lugdun. n. 275. Nihil habendum illicitum nisi.*

nisi quod impingit evidenter in aliquam legem obligatoriam evidenter. Quia nimirum *Lex non obligat*, (ut Terellus ait in fundam. Th. Mor. q. 23. n. 16.) nisi sit sufficienter promulgata; talis autem non est, nisi sit manifeste & evidenter cognita. Unde n. 27. concludit, Si post omnem conatum adhibitum, jus (prohibens) maneat incertum, posse nos prudenter formare iudicium, quod nulla huiusmodi Lex urgeat. Similiter Tamburinus l. 1. in Decal. c. 3. §. 7. lit. B. sub titulo, *Leges & precepta* n. 1. Si adhibitâ diligentia dubites an sit aliqua Lex. . . vel an ad aliquem casum se extendat. . . non teneris ad illam. Ratio est quia tunc possidet libertas, quæ cum sit certa, non potest ligari lege incerta.

685. *Æqualis* rarè, inferior rarissimè tenetur corrigere detractorem. *Bussembaum* tr. 7. c. 1. dub. 11.

686. Sententia probabilis est, non esse mortale crimen occultum proximi revelare uni alicui viro prudenti & taciturno. *Tamnerus* 2. 2. q. 8. *disput.* 7. dub. 4. *Escobar exam.* 9.

De Præcepto nono & decimo.

687. **S**I rusticus à viro existimato docto & pio audiisset fornicationem & furtum externa esse peccata; at licere fornicandi & furandi desiderium: quibusdam Neotericis doctis videtur hanc ignorantiam minimè excusare. . . . At quamvis hoc probabile sit, probabilius tamen credo, illum actum internum excusari omninò à malitia ratione illius ignorantiae invincibilis. *Sanchez* l. 1. in Decal. c. 16. n. 16. & 17.

688. Si quis actu voluntatis delectetur de actu ex se mortali, non præcisè, sed propter finem seu effectum bonum, v. g. de homicidio inimici propter utilitatem propriam inde secutam, de interfectione consanguinei propter hæreditatem quæ inde illi obvenit, de fornicatione vel pollutione absque culpa contingente, propter sanitatem vel liberationem à tentatione inde consequentem, delectatio ista non est mala. *Vasquez*, *Lessius*, *Layman*, *Palao*, *Bresserus*, *Eagundez*, *Arriaga* apud *Bossum de consc. scrup.* p. 3. tit. 1. n. 2182.

689. Licitum est ob corporis sanitatem aut mitigationem libidinis & tentationis simplici affectu, sine ulla procuratione, aut procurandi proposito optare, & in vigilia desiderare, ut pollutio naturaliter, præsertim in somno eveniat. *Toletus, Vasquez, Sanchez, Lessius, Layman, Filiutius, Fagundez ibidem relati n. 2251.*

690. Licitum est viduæ morosæ delectari de cogitata copula habita tempore matrimonii; sicut & sponsæ de habenda cum sponso futuro, dum juncti fuerint. *Sa. verbo, Luxuria n. 13. Salas tr. 13. disp. 6. sect. 30. n. 201.*

691. Licet existiment aliqui etiam conjugatam mortaliter peccare, si voluntariè delectetur in motione venerea orta ex conjugis absentis apprehensione, eo quod talis commotio ordinari non possit ad actum conjugalem, sed potiùs ordinetur ad pollutionem: opposita tamen sententia probabilitate non caret, modò ab sit periculum pollutionis. *Layman l. 1. tr. 3 c. 6. n. 14.*

De Sacramentis in genere.

692. **E**Xcusare administrationem indignis faciendam potest. . . Metus mortis, damni, aut infamiae gravissimæ. *Ludovicus de Scildere in Synopsi Theologia Lovanii defensa anno 1646. §. 12.*

693. Urgens metus est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi, v.g. proferendi verba consecrationis sine intentione consecrandi, hostiam non consecratam pro consecrata porrigendi. Id probabiliter licitum censet *Escobar Th. Mor. to 1. l. 1. sect. 2. c. 7. probl. 26.* Ex metu mortis *Scildere loco cit.* licitum putat absque intentione absolutionis formam proferre super poenitente indisposito.

694. Qui in articulo mortis conatur facere quod in se est, & nihil aliud occurrit, quàm actus quo dicit: *Domine miserere mei*, cum animo placandi Deum, sic justificabitur, suppleto Deo Sacramenti necessitate. *Lessius apud Baumium in summa tr. de confess. c. 42. pag. 687.*

695. Ex ratione Augustini pro baptismo allata, colligitur quòd ad omnem effectum reviviscant etiam Sacramenta cetera informia. *Ludovicus de Scildere ubi supra §. 11.*

696. Reviviscencia hæc fit ad omnem gratiam deperditam, etiam sacramentalem. *Ibidem §. 50.*

697. Ab eo qui matrimonium ex gravi metu contrahere compellitur, moneo verba proferenda materialiter, sicut aliquando sine intentione consecrandi verba consecrationis proferimus, vel verba proferenda cum æquivocatione (quamvis addito juramento) vel restrictione mentali, videlicet, *Accipio te in uxorem*, intèrius intelligendo, Si teneor. Accepi ex Sanchez de matrim. l. 4. disp. 16. *Escobar ubi supra sect. 11. c. 7. probl. 23.*

698. Sacramentum exhiberi potest publicè peccatori publico, mortem, infamiam vel grave fortunarum damnum aliquin minitanti, dummodò non petat ex contemptu Sacramenti vel Religionis. *Escobar ibidem problem. 93.*

699. Licitum est cuique petere & accipere Sacramentum à Sacerdote existente in mortali peccato, etiam non parochio, nec parato alias ipsum conferre, si petenti ea receptio futura sit commodior vel utilior. *Dicastillo tr. 4. de Euch. disp. 9. dub. 9. n. 155.*

700. Fortè accipere per procuratorem Sacramentum matrimonii in mortali, non est mortale. *Sa, verbo, Sacramentum n. 1. edit. 4.*

CENTURIA OCTAVA.

701. **N**ullum est præceptum naturale, nec positivum, sive divinum, sive ecclesiasticum, exigens statum gratiæ in eo qui Sacramenta administrat, etiam ex officio. *Guimenius tr. 4. Miscellaneo de Sacram. nova legis §. 2. & 3.* ubi refellere conatur quæcumque in contrarium afferuntur ex Scriptura, ex Nicolao Papa atque ex Augustino. Et §. quidem 5. addit ista a se dicta disputationis gratia, contrariamque opinionem

nionem esse tenendam; sed eam solum fundat in auctoritate (se solâ non certa) Inquisitionis Hispanicæ & S. Thomæ.

702. Sacerdos sive parochus, sive non parochus, potest in mortali peccato celebrare, ut alii festo die Missam audiant, quamvis non obligetur celebrare in tali casu, quia potest tenere contrariam opinionem quod non possit. *Tamburinus l. 3. methodi c. 5. §. 3. n. 15.*

703. In Sacramentis mortuorum sufficit attritio etiam ob poenas peccati à Deo infligendas. *Ludovicus de Scildere, Synops. §. 9.*

704. Ad Sacramenti validitatem non sufficit intentio Ministrî, qua intendat solam actionem externam, quæ sit in Sacramento, sed requiritur ut intendat aliquo modo ipsum effectum sacramentalem. *Thesis fessit. Lugdun. de 26. Augusti 1697.* Traditioni contraria est, eo quem præ se fert sensu, quod ad sacramenti valorem non sufficiat interna intentio faciendi ritum sacramentalem, quem facit Ecclesia, sed insuper necessaria sit intentio effectus sacramenti.

De Sacramentis Baptismi, Confirmationis, Extremæ unctionis.

705. **A**ttitio sufficiens ad recipiendam gratiam Baptismi, debet & non debet esse supernaturalis. *Escobar tr. 2. l. 11. probl. 80.*

706. Ad effectum Baptismi sufficit & non sufficit attritio existimata. *Idem.*

707. Attritio ex solo gehennæ metu, sine Dei propter se dilectione, cum baptismo sanguinis seu martyrio, vel martyrium cum ea sola, aliquando sufficit ad conferendam gratiam & gloriam. *Gobat de Sacram. tr. 2. n. 617. cum Dicastillo.*

708. Probabilius est ex Sanchez. . . in Baptismo nullum fieri votum aut promissionem de obedientia fidei. *Tamburinus in Meth. Confess. l. 2. c. 2.*

709. Judæus, qui habet attritionem de peccatis, quatenus iis meremur poenas inferni, . . . licet baptizatur

tizatur, in extremo agone, destitutus sensibus. . . Licet protestatus fuerit prius, se potius vitam positurum, quam fore Christianum. *Gobat tr. 1. de sacram. n. 236; & 238.*

710. Infantes Christianorum, non baptizatos, in periculo mortis constitutos, non tenetur quis cum periculo vitae baptizare. *Emmanuel Sa, verbo, Charitas n. 4.*

711. Mortua matre è partus doloribus, pater, vivens de labore manuum, non tenetur chirurgum conducere pretio octo ducatorum, (dum minori non potest) qui matrem fecet, ad baptizandum infantem, nondum extractum ex utero, solum probabiliter adhuc viventem, cum probabili proinde periculo frustranei effectus. *Gobat tr. 2. n. 259.*

712. Quid si illegitima proles concepta sit ex concubitu adulterino, sacrilego, incestuoso, imminetque tam matri, quam patri, non laboranti ulla infamia, periculum gravis multæ. . . An licebit æquivocatione, aut restrictione mentali utendo, nominare alium patrem? An etiam pretio conducere, qui prostetur se patrem? Respondeo, non ausim obligare matrem ad abstinendum amphibologia, aut etiam restrictione mentali. . . Nec obest quod magistratus exigit iuramentum, cum non possit exigere cum tanto damno. *Gobat ibidem n. 163.*

713. Utrum sit expers peccati, qui pretio conductus, vel aliunde contentus, quod à puerpera ita deferatur, coram magistratu legitimo, sequens depositionem puerperæ, jurat cum æquivocatione, aut restrictione mentali se esse patrem prolis, de qua interrogatur? *Gobat ibidem* negativè respondet, exhibet tamen resolutionem cuiusdam *Theoria* (inquit) *& usu perquam periti in contrarium, nec refellit, sed Lectori ingeniosum discursum ipsius relinquit examinandum.*

714. Nulla est obligatio suscipiendi Sacramentum Confirmationis. *Palae tr. 20. dub. 8. Escobar l. 12. problem. 31. Gobat n. 771.* referens Henriquez, Suarez, Coninck.

715. Solum venialiter peccat, qui negligit. *Quintana duennas tr. 2. singul. 4. n. 2.*

716. Pontifices & Concilia, quæ contra duas præcedentes propositiones allegantur, loquuntur de necessitate utilitatis, non præcepti. *Escobar tr. 7. exam. 3. n. 22.*

717. Omittere Sacramentum Confirmationis, vel ad Ordines suscipiendos non præmittere, nullum est nec veniale peccatum. *Guimenius loco cit. q. 11.*

718. Defectum Sacramenti Baptismi (ob defectum materiæ vel intentionis baptisandi in ministro) respectu infantium sine Baptismo morientium, quoad effectum gratiæ & gloriæ supplet aliquando misericordia Dei. *Mascareñas tr. 1. de Sacram. in gen. n. 112.*

719. Nullum est præceptum suscipiendi Extremam Unctionem, quamvis adsit opportunitas aut commoditas illius suscipiendæ. *Gobat tr. 8. n. 816. cum Hurtado & Palao.*

720. Per se loquendo ne venialiter quidem peccat, qui Extremam Unctionem volens & prudens omittit. *Gobat ibidem.*

721. Per se nullum est peccatum, oleum infirmorum concedere alicui, seu viro, seu mulieri, volenti illud adhibere ad unguendos ægros, pro recuperanda sanitate. *Quintanaduennas tr. 5. singul. 11.*

De Sacramento Eucharistia.

722. **D**Ocent aliqui nullum dari præceptum divinum Communionis, sed tantum Ecclesiasticum, quo secluso non peccaturum, qui totâ viâ non communicaret. *Guimenius tr. de Euch. propos. 4. p. 236.*

723. Divinum Communionis præceptum solum obligat in articulo mortis, non extra illum. *Vasquez disp. 214.*

724. Si quis in Paschate, transgressus præceptum, non communicavit, non peccat iterum mortaliter, si postea non communicet. *Sa, verbo, Eucharistia, n. 7. Toletus & Valentia apud Dianam p. 3. tr. 4. resol. 41.*

725. Qui

725. Qui in statu peccati mortalis & non jejunus sumit Eucharistiam, non peccat duplici peccato in confessione explicando. *Gasp. Hurtadus de Sacram. disp. 9. diff. 1.*

726. Qui non jejunus, simul & excommunicatus accessit ad communionem, satisfacit confitendo præfessè, *Communicari semel sacrilegè. Card. de Lugo. disp. 14.*

727. Frequens confessio & communio, etiam in his qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis. *Thefis apud FF. Minores defensa Leodii 1676. conclus. 3. & à Pollenterio Jesuita cum glossa sequenti approbata.*

728. Hanc propositionem, *Frequens confessio, & communio, cultus B. Virginis, in iis etiam qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis, copulativè si acceperis. . . si abstergas invidiam vocis gentiliter. . . haud equidem scio, an dici possit continere propositionem damnatam. Pollenter ad proposit. 56. inter Innocentianas. Favet eidem propositioni Franciscus de Mendoza supra.*

729. Probabile est, verbis Tridentini sess. 13. c. 7. *Si sacerdos, necessitate urgente, absque confessione celebraverit, quamprimum confiteatur, tradi consilium, non præceptum. Escobar Th. Mor. l. 2. problem. 58. Damna per Alexandrū VII.*

730. Probabile quoque, eorundem verborum hunc esse sensum, cum suo tempore confitebitur. *Ibidem. Damna per eundem.*

731. Practicè probabile est, præceptum illud, de confitendo *quamprimum*, solum obligare sub veniali; imò non esse rigorosum præceptum, sed habere hunc sensum, *Suademus ut confiteatur quamprimum. Fateatur Gobat n. 445: quartæ edit. se ita tradidisse in 3. edit. in qua & dixerat, Tamburinum insigniter probare utramque hanc expositionem.*

732. Præcepto Tridentini, & S. Congregationis, de confitendo *quamprimum*, probabiliter non tenentur illi sacerdotes, qui habentes copiam confessarii, ea usi non sunt, vel ex malitia sacrilega, vel ex inadvertentia sui mali status. *Gobat n. 440. Quia Concilium solum*

lūm loquitur de eo qui ex necessitate sine confessione celebrat. *Dicastillo supra n. 155. Suarez, disp. 66. fest. 7.*

733. Sacerdos non habens copiam confessarii, absque confessione celebrare potest, quando accepit stipendium pro missis dicendis, vel accepto stipendio rogatur ut celebret. *Henriquez apud Gobat n. 239.*

734. Qui copiam quidem habet idonei confessarii, sed brevi expectat confessarium suum ordinarium, cui devotius solet confiteri, probabiliter potest, cum sola contritione, sine pravia confessione communicare vel celebrare. *Filius apud Leandrum à SS. Sacram. de Euch. disp. 7. q. 28.*

735. Quando Regularis, habens casum reservatum, per pium Confessarium petit à Superiore facultatem ut ab eo possit absolvi, si eam Superior neget, Regularis ille absque Confessione potest celebrare. *Propositus & Tamburinus apud Gobat n. 240.*

736. Censetur deesse copia Confessarii, quando es Religiosus, & non habes nisi sacularem sacerdotem. Nec enim teneris ei confiteri. Cederet quippe in infamiam Ordinis tui, si ei panderes grave peccatum. *Rosella apud Nugnum 3. p. q. 80. a. 4. quem nonnulli hodie sequuntur in praxi. Verum id communiter improbable meritò dicit Nugnus.*

737. Excusantur, qui negligunt ante celebrationem sacro se sistere arbitro, quod non certò, sed solum probabiliter existiment se contraxisse noxam lethalem. *Gobat n. 434.*

738. Tenendum quoque esse probabiliter tutum in conscientia, qui pro sumenda Eucharistia præmisit confessionem dubii peccati mortalis; at priusquam reipsa sumat Corpus Domini, deprehendit illud esse peccatum certum, absque confessione tamen illius ut certi accedit ad sacram mensam. *Gobat n. 214. cum Pellizario & Tamburino.*

739. Si quis post debitum examen legitime confessus omnia mortalia, quorum habuit memoriam, postea ante Communionem recordetur alicujus mortalis in

ART. I.

F

CON-

confessione oblii, non tenetur pro illo, ante Communionem, redire ad Confessarium, licet commodè possit. *Propositus* 3 p. q. 80. a. 5. dub. 3. n. 15. *Ferrantinus de scandalo* disp. 1. q. 80. n. 2. *Tamburinus opusc.* 2. c. 1. §. 8. n. 63. Et probabile censent *Arriaga de Euch. disp.* 46. sect. 3. *Sg. G. Henriquez apud Hieron. Garciam in summa Th. Mor. tr.* 3. diffc. 5. dyb. 1. punct. 5. n. 50.

740. Ut non tenearis reverti ad Confessarium, sufficit metus admirationis in populo. *Granadus apud Dianam* p. 9. tr. 3. resol. 20.

741. Præceptum Tridentini, ut sacerdos, qui in necessitate, absque prævia Confessione celebravit, confiteatur quamprimum... non extenditur ad communicantem. *Ludovicus de Scildere* §. 60.

742. Si, præter reservata, poenitens habeat sola venialia, & contritionem perfectam se eliquisse certus sit, sine Confessione præmissa communicare poterit. *Idem ibidem.*

743. Si de contritione perfecta dubitet, cum attritione confiteatur venialia (silendo mortalia reservata) ut indirectè a mortalibus absolvatur. *Idem.*

744. Extra culpam est, quisquis Eucharistiam sumit sibi non conscius peccati mortalis. *Sesmaison in q. An melius sit frequentius quàm rarius communicare.* Contra quem scriptus est liber *De frequenti Communione.*

745. Etiam illi qui sui amore tument, sæculoque prodigiosum in modum addicti sunt, quamlibet implicati mortalibus delictis, prius confessi, non præmissis aliis operibus, laudabiliter communicant octavo quolibet die. *Idem ibidem.*

746. Præmissa Confessione Sacerdos celebrare, & Laicus communicare licitè potest, post habitam eo die copulam carnalem, vel pollutionem voluntariam, sive secum, sive cum complice, sive per fornicationem, sive per adulterium, sive per peccatum contra naturam, sive quocumque alio modo. *Mascareñas de Sacram. tr.* 4. disp. 5. n. 284. referens *Coninck, Hurtadum, Azorium,*

zonium. Suarez, Layman, Henriquez, Fagundez.

747. Consulendum non est dictis peccatoribus, ut isto saltem die abstineant; imò consulendum, ut ipso die ad sacram mentem accedant, modò doleant, & confiteantur. *Idem, ibidem.*

748. Communio multò magis consulenda est conjugatis, ipso die copulæ habitæ causa voluptatis. Sequitur ex præcedenti, docetque Sanchez in select. disput. 23. Cujus opinio non displicet Mascareña supra.

749. Satis probabile est, ne venialiter quidem, per se loquendos, delinquant eo, qui consensus plurium peccatorum venialium, sine ullo de illis dolore communione dummodò in aliis actibus non complaceat. *Gobat tr. 4. n. 217. cum Tannero, Rhodes, Valentia, Sa, Vasquez, Suarez.*

750. Qui cum actuali peccato veniali, vel affectu ad illud, Eucharistiam sumit, non peccat venialiter. *Vasquez disp. 207. c. 2.*

751. Copiam Confessarii ad Confessionem Communioni præmittendam habere non censetur bonus pedes, qui iter unius leucæ conficere deberet ad ipsum inveniendum. Ideoque ob unius leucæ distantiam excusatur. *Henriquez l. 1. de poenit. c. 4.*

752. Quando Sacerdos, inceptor jam Sacro, recedatur, se non esse jejunum, pergere communiter potest in suo Sacro. *Gobat tr. 3. n. 424.*

753. Non est arcendus à sacra mensa, qui faccharum in os misit ante duodecimam noctis, & paulatim liquefactum trajicit post duodecimam. *Amicus apud Dianam p. 7. tr. 12. resol. 8.*

754. Qui vigilans hausit frigidam, ignorans planè qua hora, si de duodecima dubitet, poterit sine scrupulo sacris operari. *Gobat n. 280.*

755. Qui medià nocte audivit duodecimam in uno horologio, & postea comedit donec aliud horologium sonuerit, sequenti die potest communicare. *Sanchez & Fagundez apud Dianam p. 3. tr. 4. resol. 36.*

756. Ubi unicum est horologium, qui comedit à primo ictu duodecimæ usque ad ultimum exclusivè, similiter

liter ipse sequenti die communicare potest. *Dicasillus apud Leandrum q. 7.*

757. Qui multoties sacrilegè cum conscientia peccati mortalis communicavit, postea conversus subito recipit totam gratiam quam receperat, si toties dignè & fructuosè communicasset. *Mascareñas tr. vi. de Sacram. in gen. disp. 4. c. 5. cum Suarez.*

758. Dices cum P. Lugo.... Ex hac doctrina sequeretur quòd homo fieret repente sanctissimus, si valde multiplicasset sacrilegas ejusmodi Communiones. Et eò sanctior quòd magis multiplicasset, & multò sanctior si singulis diebus contra leges Ecclesiæ decies vel centies celebrasset. Quod ex se incredibile apparet. Respondendo concedendo quòd fieret repente sanctissimus, non propter plura sacrilegia commissa, sed propter plures Communiones, & si fieret eò sanctior quòd plura fuissent sacrilegia, hoc non sequi per se, sed per accidens. Per se enim tale augmentum gratiæ & sanctitatis proveniret ex plurimis Communionibus, & per accidens est quòd tales Communiones fuissent sacrilegæ: *Mascareñas ibidem.*

759. Si hæreticus petat clavem ad tabernaculum, ut inde eximat particulas consecratas, protriturus eas pedibus, foret quidem generosus Christi athleta, qui in tam gloriosa causâ vellet potius occumbere, quam claves tradere: non video tamen malitiam inseparabilem ab illa traditione, quandoquidem ex se est actio, merè indifferens. *Gobât tr. i. de Sacram. n. 277.*

760. Probabiliter non foret reus ullius peccati adversus Concilia admissi, qui sive secundæ sive primæ abolutionis partem ministraret laico, licet in prima remaneant aliquæ guttæ sanguinis. *Gobât tr. 4. n. 22. Et 23.*

761. Licitum est ex sola devotione sacrificare in parva formula, deficiente hostia grandiore: Quia nullum est præceptum, nec consuetudo, obligans ad consecrandam hostiam majorem vel minorem. *Tamburinus de sacrif. miss. l. 2. c. 8. §. 8. n. 16.*

762. Sacerdos in ultima missâ oblitus consecrare hostiam

Hostiam publicè in Remonstrantia seu sole exponendam post prandium, pro oratione quadraginta horarum, potest licitè ad hoc reservare hostiam majorem, à se consecratam, & loco illius fumere minorem, ab alio Sacerdote pro communione fidelium consecratam. *Fagundes de præc. eccles. præcepto 1. l. 3. c. 4. ex Henríquez.*

763. Neomyſta, non jejunos, primitias licitè celebrare poteſt, concurrentibus hiſce circumſtantiis, 1. quòd ſit familiæ perhoneſtæ. 2. quòd illuc advenire cognati complures. 3. quòd paratum lautum convivium. 4. quòd populus è ſuggeſtu invitatus ad officium ſolemne. 5. quòd jejunii defectus ſit occultus. *Gobat tr. 3. n. 411.*

764. Sacerdos qui pro pluribus Miſſis plura accepit ſtipendia, ſed incongrua, ſi aliud expreſſè non promiſerit abſque ulla coactione, poteſt illas Miſſas ad rationem juſti ſtipendii reducere, ut ſe indemnem ſerveſt. *Suarez & Tamburinus apud Vidal. de juſt. Inquiſ. 2.* Et probabile cenſet Palao *tr. 22. p. 14. n. 6.*

765. Si quis tibi non dederit niſi incongruum ſtipendium, non eſt opus, ut pro illo totum ſacrum offeras Deo. Et licet hoc promiſeris, non peccas contra juſtitiam, ſed contra fidelitatem dumtaxat, ſi ſecus feceris. *Gobat tr. 3. n. 567.*

766. Declaratio, quâ S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum declaravit, quibus diebus Sacerdos ratione beneficii, Capellæ &c. Miſſas dicere debet, non poſſe pro iis eleemoſynam manuaſem accipere, intelligenda eſt de iis ſolis Sacerdotibus qui tenentur iis diebus pro fundatore, ſive ad intentionem ipſius ſacrificare. *Dicaſtillo tr. 5. diſp. 5. dub. 23.*

767. Sacerdos, de quo proximè, ad intentionem fundatoris ſacrificare non tenetur, ſi fundatio ſit cum determinatione loci vel temporis, niſi de oppoſito aliunde conſtet. *Tamburinus tr. de Sacrif. rit. perag. l. 3. c. 1. §. 3.*

768. Parochus abſolute numquam tenetur applicare fructum Sacrificii Parochianis ſuis. Et ideo licet ex vi

beneficii sui teneatur ter singulis hebdomadibus in Parochia celebrare, potest pro iis stipendium accipere. *Burghaber Gent. 1. Casu 27.*

769. Sacerdos ex fundatione obligatus quotidie in tali templo vel altari celebrare, non peccat mortaliter, si uno alterove die singulis mensibus alibi celebret, nisi celebrare teneatur in altari privilegiato. *Tamburinus de exped. Sacrif. 1. 3. v. 2.*

770. Contra hoc onus missarum, certum eorum numerum Sacerdos praescribere potest annis triginta cum titulo, possessione & bona fide. *Ibidem.*

771. Qui non implent condiciones fundationis hanc praescriptas, per se loquendo possunt quandoque in conscientia excusari ob titulum praescriptionis. *Tamburinus c. 7. §. 7. Pellizarius tr. 5. c. 9. n. 92.*

772. Qui ratione beneficii tenetur quotidie celebrare pro fundatore, potest quavis hebdomada unam missam omittere ex devotione, & reverentiae causa. *Ibidem c. 3.* Nisi de contraria (inquit) fundatoris intentione constet.

773. Qui per unum alterumve Mensem non potest satisfacere fundationi, propter morbum, non tenetur substituere alterum. *Card. de Lugo R. Mor. 2. 5. 8. 9. n. 49.*

774. Potest accipi stipendium ordinarium pro fructu sacrificii ex opere operato; & aliud minus pro fructu ex opere operantis. *Connick q. 83. n. 1. dub. 1b. n. 195.*

775. Si Parochus omnibus computatis 350. Florenos Germanicos, (id est circiter 500. Florenos Belgicos) & Capellanus, quotidie celebrans, 200. Florenos Germanicos annuos accipientes, per duos menses negligent brevium, probabiliter ad nullam vel modicam tenentur restitutionem. *Layman 2. 4. 2. t. 5. n. 2.*

776. Parochus tempore pestis non tenetur Parochianis suis, cum vitae suae periculo, Eucharistiam ministrare. *Dicastillo disp. 11. dub. 7.*

777. Sacerdos alius ministrans Eucharistiam in peccato mortali, non peccat mortaliter. *Vasquez 10. 2. in 3. p. disp. 138. c. 3. n. 3.*

778. Gravis culpæ reus non est, qui cum voluntariis distractionibus recitat notabilem partem Canonis. *Barb. in select. l. 8. q. 6. num. 8.*

De Sacramento pœnitentiæ.

779. **P**robabile est dolorem necessarium ad obtinendam peccatorum veniam in Sacramento pœnitentiæ non debere esse verum & realem, sed existimatum sufficere. *Filiutius tr. 7. de Confess. c. 6. n. 150.*

780. Saltem probabile est ad valorem Sacramenti sufficere dolorem naturalem, modo accedens ad Sacramentum bonâ fide putet se sufficienter dispositum. *Paulus Rosmer & Soc. Doctor Gracensis in Conclus. Theolog. de act. hum. p. 329.*

781. Si quis doleat de peccato propterea quod Deus in pœnam illius temporale malum immisit, sufficit. *Escobar tr. 7. exam. 4. n. 91.*

782. Sufficit attritio naturalis modo honesta. *Theses in Collegio Claromontano anno 1643. & 1644. Parisius defensæ.*

783. Ad valorem Sacramenti pœnitentiæ sufficit tristitia, quâ doles à te offensum Deum, tamquam solitum peccata punire per morbos, bella &c. *Henriquez & Filiutius apud Gobat tr. 6. n. 11.*

784. Attritio ex solo timore gehennæ, sine Dei propter se dilectione, certò sufficit ad valorem & effectum Sacramenti pœnitentiæ. *Pinterellus in l. de suffic. attrit. Ac frequenter Jesuitæ Lovanenses, Anglo-Leodienses. Lugdunenses in Thesis.*

785. Vix ulla doctrina clariùs est in Tridentino expressa. *Ibidem.*

786. Doctrina illa adeò secura est, ut amplius de ea prudenter dubitari non possit. *Arsdekinus damnatæ Theolog. tripart. p. 2. c. 3. q. 21. §. 3.*

787. Qui in servitio pestiferorum ex humana fragilitate lapsus in mortale peccatum, cum sola attritione ex timore gehennæ moreretur, vi morbi ex illo servitio

tio contracti, mors illa ipsum faceret de attrito. contritum, sicut faceret sacerdotalis absolutio. Non desunt viri docti, ait Gobat n. 117. qui censent Theophilum Raynaudum esse istius opinionis, licet eam Gobat primus assertivè tradere non audeat.

788. Probabile est, nullum extare præceptum de contritione seu poenitentia per se loquendo elicienda ante articulum mortis. Gobat n. 139. cum Suárez & Dicastillo.

789. At quamdiu licebit differre contritionem de mortalibus commissis sine novo peccato mortali? Secundum Layman, non ultra annum. Juxta Coninck & Lessium non ad tres vel quatuor annos. Apud Gobat n. 140.

790. Præceptum naturale poenitendi non obligat statim post peccatum commissum. Obligat per se in articulo mortis, & singulis saltem quinquenniis. *Blondellus in Thesi Anglo-Leodien. anni 1689. conclus. 43.*

791. Divinum præceptum poenitentiae, secluso periculo mortis, vel lapsus in aliud peccatum, practice non obligat sub gravi, ad poenitendum citius, quam obliget præceptum Ecclesiasticum. *Slaughter in dictariis Anglo-Leodien. de poenit. p. 1. disp. 2. sect. 3. conclus. 4.*

792. Præceptum Ecclesiasticum poenitentiae non obligat, dum Confessio annua fieri non potest. *Idem conclus. 3.*

793. Non est absurdum dicere quòd veniale numquam directè & per se tollatur vi Sacramenti Poenitentiae. *Dicastillo disp. 2. de poenit. dub. 17.*

794. Nulla est, per se loquendo, vi præcepti divini, obligatio Confessionis, nisi quando instat periculum mortis, vel non habendi postea per totam vitam copiam Confessarii. *Slaughter ibidem p. 2. disp. 5. sect. 1.*

795. Tametsi Confessionem differendo usque ad articulum mortis, vel Paschà, certus sis te, ob hanc dilationem, esse obliturum multa crimina lethalia, haud tamen inde oritur tibi obligatio consistendi citius. Gobat n. 261. cum Henriquez & Lugone.

796. Practicè

796. Practicè probabile est, reum peccati mortalis, qui prævidet se toto sequenti anno cariturum copiâ Confessarii, non teneri anticipare confessionem. *Gobat n. 278.*

797. Si confessus fueris 1. Januarii anni 1701. licetè differs confessionem usque ad ultimam Decembris 1702. ita ut duo anni integri unâ die exceptâ, licetè transeant sine confessione, nisi aliunde occurrat necessitas. v. g. ratione comunioneis vel articuli mortis. *Card. de Lugo disp. 15. n. 117.*

798. Adhuc post prohibitionem hujus propositionis, qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ, probabilis est opinio dicentium, quod qui non est confessus integrè, ex negligentia mortaliter culpabili, confessio ista, licet sacrilega, sufficiens est ad satisfaciendum Ecclesiæ præcepto. *Gobat n. 280.*

799. Potest poenitens, præcisè ratione infamiae, quam apud Confessarium incurret complex ex revelatione peccati talis speciei, excusari à confessione materialiter integra. *Valentia apud Dianam p. 1 tr. 7. resol. 49. Sanderus in Thesi Anglo-Leod. anni 1688.*

800. Integrè confitetur qui reticet peccatum aliquod, ne cogatur aperire crimen complicitis. *Mansfeldius in Thesi Anglo-Leodiensi a. 1689.*

CENTURIA NONA.

801. Sufficit confiteri voluntatem efficacem peccati, non confesso effectu reipsa secuto, quando secutus est tempore quo voluntas jam amplius non potest illum impedire. Unde si cui propinasti venenum, quo ipse enecatus fuit, satisfacis in confessione dicendo, te propinasse venenum animo ipsum enecandi. Et quando vinote inebriasti, satisfacis dicendo, bibi ex voluptate vinum prævisio periculo ebrietatis. *Gobat a n. 349. ad. 353.*

802. Furatus mille aureos, sufficienter confitetur dicendo, *commisi furtum mortale.* *Gobat n. 378.*

803. Qui proposuit peccare cum decem mulieribus solutis, satisfacit dicendo, *habui voluntatem fornicandi.* *Idem n. 385.*

804. Qui commisit incestum cum matre, vel filia, sufficienter confitetur, dicendo, *commisi incestum*. Ista satis probabilia putat Gobat, tam numero illo 378. & 387. quam n. 387.

805. Qui uno ictu occidit octo homines, satisfacit dicendo, *voto ictu occidi aliquos*. Gobat n. 381. c. 1. Card. de Lugo.

806. Qui in loco sacro exercuit tactus impudicos contra periculum pollutionis, in Confessione potest circumstantiam loci omittere. Sanchez, Corinck, Vasquez, Valentia, Henriquez, Fagundes, apud Dianam p. 1. tr. 7. resol. 26. & p. 2. tr. 3. miscell. resol. 23.

807. Immo etiam si cum pollutione, modo occulta, non publica. Vasquez apud eundem. Tamburinus & Burghaber apud Stephanum à S. Paulo tr. 1. disp. 5. num. 58.

808. Etiam si confitentem furtum grave Confessarius interroget, ad quam quantitatem pervenerit illud furtum, confitens non tenetur aperire. Hurtadus de poenit. disp. 9. diff. 4. Dicastillo disp. 9. dub. 3. n. 194. & disp. 6. dub. 21. n. 21.

809. Publica meretrix, parata & exposita ad peccandum cum Clericis, Religiosis, & laicis, conjugatis & solutis, satisfacit in Confessione exprimendo, se tanto tempore sic expositam fuisse, non declarato numero peccatorum suorum. Valentia to. 4. disp. 6. q. 11. p. 1.

810. Qui ligatus voto castitatis alios non ligatos induxit ad peccandum contra castitatem, probabiliter non tenetur explicare circumstantiam sui voti. Sanchez & Tamburinus apud Stephanum à S. Paulo tr. 1. disp. 7. n. 58.

811. Qui peccavit, alias non peccaturus, ex confidentia obtinendi Jubilaeum, non tenetur hanc circumstantiam aperire. Fagundes precept. 2. l. 4. c. 5. n. 8.

812. Nec tenetur poenitens confiteri consuetudinem peccandi, de ea à Confessario interrogatus. Vasquez, Henriquez, Reginaldus apud Dianam tr. 7. resol. 55.

813. Confessarius qui carnaliter peccavit cum filia sua

con-

confessionis, non tenetur circumstantiam istam confiteri. *Vasquez & Azorius apud eundem, ibidem resol. 2.*

814. Qui domi habet concubinam, sufficienter confitetur, dicendo duntaxat, quanto tempore illam habeat. *Gobat n. 400. cum Valentia.*

815. Etiam si illi qui distinctè confessi non sunt numerum & species peccatorum suorum, sed confuso aliquo modo, postea magis distinctè recordentur numeri & specierum, non tenentur confiteri postea distinctius. *Gobat n. 402. cum Lugone & Valentia.*

816. Qui uno actu voluntatis statuit non jejunare tota quadragesima, nunquam toto anno recitare breviarium, vel audire sacrum, rectè confitebitur, dicens: *Habui propositum non jejunandi, non recitandi breviarium, non audiendi sacrum.* *Gobat n. 410. cum Filutio.*

817. Qui confessus se fornicatum fuisse decies plus minus, certè postea recordatur se duodecies fornicatum, non tenetur postea certò exprimere numerum, illum, sub dubio per particulas illas *plus minus* expositum. *Gobat n. 419. cum Vasquez & Suarez.*

818. Confessus se vices *circa* pejerasse, si postea aliquid deprehendat id à se factum trigiesies, non tenetur quidquam dicere de illis decem perjuriis supra viginti. *Tannerus q. 7. dub. 3. n. 45.*

819. Confessus mortale ut dubium, certus postea se illud commississe, non debet illud ut certum confiteri. *Tamburinus Exped. Confess. c. 1. §. 4. Pellizarius Man. Regul. tr. 5. c. 3. n. 56.*

820. Non est obligatio confitendi mortalia sive positive, sive negative dubia, sive dubium sit de illis commissis, sive an cum plena advertentia & deliberatione. *Henriquez, Propositus, Coninck apud Gobat tr. 7. n. 214.* id velut probabile admittentem cum Lessio in auctario verbo, *confessio, casu 7. n. 10.*

821. Licet existimes fore ut plura tibi occurrant mortalia, si plus temporis impendas in conscientia examinanda, non sequitur te teneri plus impendere. *Gobat tr. 6. n. 496.*

822. Qui certò scit se multa mortalia in confessione oblitum iri, nisi post examen ea describat in charta, ad hoc non tenetur. *Gobat n. 515.*

823. Non teneris, sub gravi præcepto, statim confiteri mortale commissum, etiamsi fortè differendo sis obliturus illius. *Gobat n. 554.*

824. Si confessarius non potuit intelligere omnia peccata blesi, naso truncati, vel utentis dialecto sibi ignota &c: licetè nihilominus absolvit ipsum, cum onere se sistendi pro ceteris peccatis alteri melius percepturo, etiamsi tales (extra tempus præcepti) ex sola devotione illa confiteantur peccata quæ possunt. *Tannerus to. 4. disp. 6. q. 7. n. 76.*

825. Idipsum ego admitterem in magnis Jubilæis. *Gobat n. 459.*

826. Negat P. Coninck esse probabilem opinionem arbitrantium, quando adest tanta multitudo confiteri volentium pro aliquo celebri festo, ut sacerdos nequeat omnibus satisfacere, audiendo eos integrè; posse singulis dicere, ut aperiant solum graviora è mortalibus, reliqua differant in aliud tempus. Censco ego. . . . eam opinionem posse probabiliter sustineri, casu quo multi è longinquo advenissent, gratia obtinendæ grandis indulgentiæ, confessionem & communionem requirerentis. *Gobat n. 479.*

827. Quando per oblivionem in una confessione omisisti circumstantiam mutantem speciem, etiamsi oblitio provenierit ex culpabili negligentia in discutienda conscientia, non est opus ut in proxima confessione, una cum circumstantia ista, exprimas actum principalem, v. g. fornicationem, quam commisisti contra votum castitatis, sed satis est quod dicas, sum transgressus semel votum in materia gravi. *Gobat n. 574.*

828. Non est peccatum, in una confessione seorsim explicare actum principalem, & seorsim circumstantiam, necessariò constitendam, ut si in exemplo allato dicas, *Semel commissi fornicationem: bis inebriavi me: semel transgressus sum votum in materia gravi.* *Gobat n. 575.*

829. Si probabiliter iudices te non patrassè illud crimen, vel non cum perfecta advertentia, vel illud te fuisse confessum, esto contrarium tibi probabilius videatur, non teneris confiteri. *Gobat tr. 8. n. 211.*

830. Monet sapienter Lugo, minus exactè quarendum esse numerum & speciem, ex illo qui multa peccata confitetur, quàm qui pauca. Alioqui foret ipsi nimis molesta confessio. *Gobat n. 337.*

831. Nequeo negare veram probabilitatem sententiae dicenti, certum se commississe tale peccatum mortale, sed rationabiliter dubitantem, an plenè deliberatè; non teneri illud confiteri. *Gobat n. 214.*

832. Non sunt obligandi fideles ad iterandas confessiones, ubi non constat evidenter de obligatione. *Filiutius tr. 7. n. 151. & 154.* Nimis profectò laxè. Tum quia alias nunquam obligandi forent in casibus controversis. Tum quia obligandi sunt, ubi obligatio est valde probabilis, licèt non omninò certa.

833. Probabile est, non esse repetendam confessionem; in qua omissum est ex mortaliter culpabili negligentia, vel ignorantia, aliquod peccatum mortale. *Gobat tr. 6. n. 568.*

834. Non est facilè quisquam obligandus ad eam repetitionem, ob culpam negligentiae admissam in conscientiae examine. *Ibidem.*

835. Quando tuus ordinarius poenitens omisit sacrilegè per plures annos confessionem alicujus peccati mortalis, nequaquam opus est ut repetat omnes confessiones factas tempore quo duravit sacrilegum silentium. *Gobat n. 571. & 572.*

836. In casu proximè dicto solum repetendae sunt species omnes & numeri peccatorum, quae alteri fortè confessario ille poenitens interea aperuit. Deinde eorum quae aperuit cum formali sacrilegio, id est advertendo à se omitti non omittenda; secus eorum quae interea omisit immemor praeiteriti sacrilegii, explicando tamen numerum confessionum communionumque sacrilegarum. *Ibidem.*

837. Qui generaliter confitetur, potest sine alia explicata

plicatione admiscere ab ultima confessione commissâ, novâ cum antiquis, etiam si id de rubore, vel de industria faciat ad regendum tempus quo peccatum commisit, ne confessario innotescat. *Tamburinus supra l. 2. c. 1. §. 1. n. 2. Escobar tr. . . . exam. 2. n. 75.*

838. Si simplex rusticus, (qui totâ vitâ tantum confessus est generaliter, nihil in specie, ob defectum instructionis) ad confitendum veniat quando ingens est copia poenitentium, ita ut tunc disponi nequeat ad omnia repetenda, potest absolvi, auditis peccatis ab ultima confessione commissis cum obligatione ut melius postea confiteatur. *Layman cit. c. 9. n. 4. Baucius in sum. c. 40. n. 650.*

839. Poenitens non est jubendus præteritas repetere confessiones, quando solum probabile est eas fuisse illegitimas. *Gobât tr. 8. n. 275.*

840. Si poenitens (qui confitetur se in prioribus confessionibus racuisse aliquod mortale) interrogatus, an sciverit vel dubitaverit se peccasse mortaliter illud tacendo, respondeat de eo se dubitasse. Rursus interroga, an putarit delinqui mortaliter, petendo absolutio- nem cum isto dubio? Si neget, ne jubeas priores repetere confessiones. Verè enim plurimi ignorant esse mortale peccatum, operari cum conscientia dubia. *Gobât n. 277.*

841. Non contrahitur, adeoque confitenda non est malitia circumstantiæ mutantis speciem, nisi poenitens, quando peccatum committebat, saltem dubitavit, an non contraheret propter illam peculiare peccatum. *Gobât n. 324.*

842. Quando poenitens debite se examinavit, confessarius tamen probabiliter credit ipsum ex oblivione unum vel plura mortalia omittere, probabiliter non tenetur sub mortali ipsum esaminare, saltem quando multitudo poenitentium urget celerem expeditionem confessionis. *Gobât n. 332.*

843. Si constet Confessario poenitentem oblivisci aliqujus peccati, per se loquendo tenetur interrogare. Quod

Quod si interrogatus neget, regulariter tenetur ipsi credere. Quod si evidens sit poenitentem mentiri, si id Confessarius scit tantum via secretâ, post prudentem interrogationem tenetur iudicare secundum allegata & probata in illo foro. *Filius in. 1. r. 7. c. 12. n. 166.*

844. Commisit quis peccatum non longe à confessionis hodiernæ tempore, à quo absolutus non est. Dum confitetur, ut minuat pudoris instantiam, dicit, peccatum istud quondam fuisse à se commissum, & non confessum. Hæc simulatio confessionis integritati obest, & non obesse. Non obesse sine scrupulo admittitur, si poenitens solum temporis simulationem gereret, fatus, multis abhinc annis hæc aut illa peccata commisi, quæ quidem ex oblivione inculpabili falsius non sum. *Escobar Th. mor. l. 4. sect. 2.*

845. Qui confitetur desideria, cogitationes & affectiones turpes, certo spatio, v. g. per mensem habitas, non tenetur numerum explicare, sed sufficit dicere, toto mense amavi Bertam v. g. etiamsi possit numerus exprimi. *Baumius in sum. c. 40. n. 667.*

846. Qui delectatus est de peccatis præteritis, alias confessus, id solum oportet confiteatur, non autem exprimere, quæ fuerint peccata, de quibus est delectatus. *Sa, correctus à Magistro S. Palatii, verbo Confessio. n. 16.*

847. Si Sacerdos portans S. Eucharistiam furaretur, non teneretur hanc circumstantiam declarare. Quia in ea gravem irreverentiam non facit. *Tamburinus supra c. 7. §. 5. n. 42.*

848. Qui læsit alterum in fama graviter injuste, decedendo scienter falsam infamationem, videri potest non teneri circumstantiam mendacii explicare, sed sufficere si dicat se graviter injuste diffamasse alterum. *Dicasillo tr. 8. de poenit. disp. 9. dub. 3. n. 172.*

849. Licitum est sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos, ratione magni concursus poenitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ Festivitatæ aut indulgentiæ. Sic à pluribus Religiosis Societatibus in examine ad confessiones anno 1652. fuisse re-
spon-

sponsum, & à pluribus ejusdem Societatis practicum testatur Illustrissimus D. Jacobus Boonen Archiepiscopus Mechliniensis in epist. ad S. Congregationem Cardinalium de die 17. Julii 1654. Et adhuc hodie Leodii à nonnullis ejusdem Societatis practitari, testantur plures poenitentes, ipsis confessi, sed & hac ipsa de causa conscientiae pacem non consecuti, quod permisi non fuissent integrè confiteri.

850. Magistratus vel quicumque ex officio constitutus ad procurandam conservandamque securitatem publicam, tenetur ex officio impedire mala aliorum contra illam securitatem, v. g. furta; non verò sua. Nec proinde confiteri tenetur circumstantiam officii sui, si ipsemet furatus fuerit. *Dicastillo de poenit. disp. 9. dub. 6. n. 381.*

851. Mortaliter non delinquit (confiteri proinde non teneris) licet planè deliberatè negligas suppressere motus sensualitatis, modò absit periculum positivi consensus. *Gobat tr. 7. n. 329.*

852. Lethalis non est damnandus ille, qui per actiones ex se. . . tantum leviter turpes, dat occasionem his motibus, nec statim cessat, dummodo non sit periculum consensus. *Gobat ibidem n. 330. cum Lessio.*

853. In confessione morosarum delectationum sufficit ut poenitens dicat, toties morosè delectatus sum, sine explicatione, an illa delectatio fuerit circa conjugatam, monialem &c. *Vasquez 1. 2. disp. 112. c. 2. Reginaldus to. 2. l. 12. c. 2. n. 17.* Et probabile censent Tannerus, Salas, Azorius & Sa apud Dianam p. 3. r. 4. resol. 67.

854. Rectè agit Confessarius, qui non habens potestatem absolvendi ream infanticidii sibi confessi, nolentem à confessionali recedere sine absolutione, nec expectare donec absolvendi potestatem obtinuisset, absolvit cum onere redeundi ad se designato tempore. *Gobat tr. 7. n. 397.*

855. Surdus, qui (nesciens utrum alta, an submissa voce loquatur) confiteri nequit, nisi sic ut ab aliis audiat, tametsi sciat scribere, non est adigendus ad scrib.

feribendum peccata, ut det legenda Confessario, uti nec mutus. *Gobat n. 475. & 476.*

856. Confessarius unius tantum idiomatis peritus, à suis Superioribus expositus ad excipiendas Confessiones, in loco ubi poenitentes alio utuntur idiomate, difficillime à se intelligibili, licet eorum confessiones excipit, eosque absolvit, etiam in communibus per annum festis, etiam si nulla ratione extorquere possit explicationem sufficientem nonnullorum peccatorum quæ continentur. *Gobat n. 486.*

857. Confessarius excipere potest confessionem ejus cum qua peccavit, si sit ipsi sanguine juncta, & præ pudore non audeat incestum suum alteri manifestare. *Gobat n. 582.*

858. Mortalis culpæ non est condemnandus vir nobilis, sine justa causâ moram faciens solvendi debita, nec ipsi, sæpius moram illam confesso, & in morâ persistenti, neganda est absolutio, modò habeat animum solvendi, & debitor ex mora illâ aliud non patitur damnum, etiam si petierit solutionem. *Molina de just. to. 3. tr. 2. disp. 753. n. 1.* non improbane *Gobat n. 563.*

859. Dum poenitens in confessione dicit: Commisi furtum mortale semel: bis locutus sum de rebus venereis: Confessarius ex probabili sententia non tenetur quærere, quanta fuerit summa; quot fuerint personæ inde scandalizatae. *Gobat n. 542.*

860. Poenitens non tenetur obedire confessario, injungenti hanc vel illam restitutionem, offensæ condonationem, vel fugam occasionis, quando obligatio illius est controversa, & aliqui probabiliter eam negant. Cum Confessarius contra teneatur accommodare se opinioni probabili poenitentis. *Gobat n. 556.*

861. Confessarius negare nequit absolutionem poenitenti, nolenti practicè recedere ab opinione quam confessarius judicat improbabilem, modò sciat ab aliquibus viris doctis censi probabilem. *Gobat tr. 7. n.*

179.

862. Poenitens non tenetur restituere, quando intui-

lit quidem damnum injustum, sed sine malitia mortali.
Gobat n. 221.

863. Confessarius rationabiliter dubitans, an poenitens sit bene dispositus, quoad dolorem, propositum, integritatem, si adhibita sua diligentia nequeat deponere dubium, absolvat ipsum sub conditione. Gobat n. 268.

864. Secundum aliquos, licet cognoscat quis se peccare mortaliter, accedendo scienter sine dolore sufficienti, confessionem equidem validam facit, & non rependam, dum de tali defectu doloris cum aliis peccatis se accusat. Amadeus Guimenius tr. de matrim. pro-
pos. 14. n. 17. & 18.

865. Quandocumque ob rationem, vel Doctorum auctoritatem, vere probabile est, quod alicui sacerdoti competat potestas absolvendi, valide absolvit, licet opinio illa sit falsa a parte rei, modò non versetur circa jus divinum. Gobat n. 112.

866. At est-ne generalis illa doctrina vera, etiam in casu quo opinio illa habeatur pro probabili, non communiter a doctis, sed tantum ab aliquo privato? Respondet affirmative Tamburinus loco citato § 8. n. 9.

867. Verane est etiam tunc, quando probabilitas versatur circa solum factum, ut quando est probabile, Episcopum dedisse mihi facultatem absolvendi a reservatis, cum tamen ne cogitarit quidem? Respondet iterum Tamburinus affirmative. Ego verò nequeo negare probabilitatem illis duobus responsis, inquit Gobat n. 148.

868. Confessarius videns suum poenitentem laborare ignorantia culpabili causativa plurium peccatorum, ut si cogitet inire matrimonium illegitimum, ob impedimentum culpabiliter ignoratum, non tenetur dedocere errorem, si praevideat quod nihilominus pertracturus sit in proposito. Gobat n. 314.

869. Si videat poenitentem ex invincibili (ut ipse vocat, cum revera vincibilis sit) ignorantia obnoxium mollitiae, si consideratis omnibus judicet nihil profuturam monitionem, dissimulare debet de istius criminis

gra-

gravitate, etiam ea cognita quandoque, rarissime tamen sit abscenturus. *Gobat n. 306.*

870. In praxi existimo, nunquam, aut rarissime denegandam absolutionem, ob doctrinæ Christianæ ignorantiam. *Sanchez op. mor. l. 2. c. 3. n. 21.*

871. Absolutionis capax est, qui per ignorantiam, etiam culpabilem, nescit mysteria fidei, nequidem SS. Trinitatis & Incarnationis, dummodo præterita negligentia cum poeniteat, firmiterque proponat fore ut discat. Nec ipsi deneganda est absolutio, quamvis, semel & iterum monitus, discere potuerit & neglexerit. *Sanchez ibidem ex Azorio, absque exceptione ullius mysterii.*

872. Licet, ego Confessarius multis tentatis erga poenitentem identidem relabentem remediis nihil profecissem; Hollem erga ipsum uti dilata absolutionis remedio, nisi in casu perarato. *Gobat n. 300.*

873. In confirmationem præcedentis propositionis multi è modernis Casuistis multa dixerunt de facilitate conversionis peccatorum, etiam grandium, etiam consuetudinariorum, etiam inveteratorum, ut quoddam facillima sit & ut plurimum vix tempore egeat conversio ipsorum. Quos inter Imago primi sæculi Societatis l. 3. c. 2. alacrius (inquit) nunc purgantur peccata, quam committuntur; plurimique vix citius maculas contrahunt, quam eluunt.

874. Contritio, etiam perfecta; facile elici potest. *Mithaus Stoz è Soc. in praxi Confess. n. 26.*

875. Remississimus dolor, si nihil aliud desit quam intensio, sufficit ad contritionem perfectam. *Gobat n. 6. n. 11 r.*

876. Experimur eos, qui addiunt Concionatorem, etsi plerumque non accedant ad concionem ut reconciliantur cum Deo, & absolvantur à suis peccatis, sed aut ex curiositate, aut ut pie se occupent, facile tamen contenti, & concipere efficacem dolorem, & propositum; cum concionator aptè proponit; quæ ad poenitentiam pertinent. *Baltassar Francolinus, Jesuita Romanus libro cui titulus, Clericus Romanus &c. disp. 5. n. 43.*

877. A fortiori illi, qui sponte accedunt ad confessionem, eo fine ut reconcilientur cum Deo, facile contententur, & concipient efficacem dolorem & propositum, si eadem ipsis proponantur à confessariis. *Francolinus ibidem*. Quasi brevis exhortatio confessarii sufficiat magnis peccatoribus ad concipiendum efficacem dolorem ac propositum: quod profectò sacris Litteris, sensui Ecclesiae, SS. Patribus, experientiae & rationi ad-versatur.

878. Qui sponte accedunt ad confessionem, eo fine ut reconcilientur cum Deo, si non appareant satis dispositi, possunt facile ab ipso Confessario statim disponi. *Francolinus ibidem*.

879. Is qui antea habebatur ut ind dispositus, vel propter vitam nihil emendatam post ultimam confessionem, vel ex alio capite, jam monitus & increpitus à Confessario, ac se dolere significans, est habendus pro disposito. *Ibidem n. 45*.

880. Confessarius cum deprehendit poenitentem accessisse ind dispositum, vel imparatum, & animo *indis-*
missis, vel perseverantem in occasione proxima, vel nihil emendatum, nihilque conatum ut se corrigeret, debet plerumque, saltem ex charitate, ipsum disponere: cum id ex dictis possit facile fieri. *Ibidem n. 46. & 47*. Quasi donum miraculorum Confessarius passim habeat. Miraculum est enim facilis & tam subita talis peccatoris conversio, opusque inter opera Dei maximum, majusque creatione coeli ac terrae: cujus vim humanae Rhetoricae, brevique exhortatiunculae Confessarii ejuscumque Deus non legitur alligasse.

881. Facillimè quilibet peccator intelligit, an verè detestetur peccata commissa, & velit ea non amplius committere. *Ibidem n. 38*. Manifestè contra Scripturam, uti demonstrat Clericus Belga *cap. 3. §. 3*.

882. In hoc proinde foro reus semper meretur fidem, dum seriò dicit se dolere, emendationemque proponere, id est dum ita dicit, ut sibi non contradicat. *Francolinus l. 2. disp. 10. n. 8*. Quasi frequenter non contradicat operibus, etsi non verbis.

883. Id verum est, etiam dum poenitens habet prævum peccandi habitum, aut est relapsus. *Ibidem.*

884. Quamvis fortè non mereatur fidem, in eo quod dicit se non peccaturum amplius. . . meretur fidem in eo quod dicit, se habere veram & absolutam voluntatem non peccandi amplius. *Ibidem n. 9.*

885. Cum consuetudinarius, vel relapsus, sciat veram & absolutam amplius non peccandi voluntatem requiri ut reconcilietur cum Deo, & veniat ad hunc finem, credi debet quod eum habeat, dum seridè dicit se eam habere. *Ibidem.* Quæ ratio probat post frustratam millies promissam credendum citò & facillè millies & millies relapso. Talemque facillè convelli ad brevem Confessarii exhortationem. Ista namque propositiones, ac sequentes Francolinus superstruit octingentesimæ septuagesimæ tertiæ.

886. Confessor, quando non habet sufficientia signa doloris, debet interrogare poenitentem, an ex animo detestetur peccatum, cui affirmanti tenetur credere. Quia non debet præsumi dicere falsum. Et in hoc foro reus semper meretur fidem. *Ibidem n. 38. 39. & seqq.* Quæ tam indistinctè pronuntiata probant omni peccatori, quamlibet frequenter relapso, consuetudinem habenti peccandi contra legem Dei, naturæ & Ecclesiæ, & in occasione proxima versanti, credendum, dum ore profert se ex animo detestari peccata. Videri potest Clericus, Belga ubi supra §. 4. Limitanda proinde est indistincta propositio, ut non procedat, dum iusta est causa credendi, vel suspicandi quod peccator fallatur, aut fallat.

887. Dolor & propositum, quod poenitens, excitatus brevibus, sed penetrantibus verbis confessarii monentis, increpantis & absolutionis dilationem minantis, concipere se ostendit, habendus est tanquam sufficiens ad sacramentum, si se commotum ostendat, nec frigidè dicat se velle novam vitam instituere. Hæc enim signa sunt, ex quibus prudenter iudicatur verè dolere, emendationemque proponere. *Francolinus l. 1. disp. 5. n. 44.*

888. Igitur is, qui antea habebatur ut ind dispositus . . . jam monitus & increpitus à Confessario, ac se dolere significans, est habendus pro disposito. *Ibidem*. Sufficientis dispositionis signa omnia hisce propositionibus ad solâ poenitentis verba contra scripturam & traditionem redigens.

889. Poenitentes relapsi, ad confessionem sponte venientes, plerumque saltem conati sunt non relabi. Sunt igitur censendi plerumque bene dispositi. *Ibidem* n. 47. Quasi conatus qualiscumque ad non relabendum sufficiens esset plenæ conversionis signum.

890. Ad absolvendum poenitentem, ex institutione Christi sufficit probabile de ipsius dispositione iudicium. *Ibidem* n. 47. Aut etiam stantè probabiliori iudicio in contrarium. Ergone licitum est in sacramentis confrendis sequi opinionem minus probabilem de valore sacramenti, relicta probabiliori ac tutiore. Atqui hoc Innocentius XI. ad minus scandalosum perniciosumque declaravit.

891. Confessarius sufficienter habet tale iudicium probabile, dum poenitens, aut exercitè ipso modo confitendi, aut signatè dicit se habere talem dolorem ac propositum, nisi sit præsumptio contra ipsum. *Ibidem* n. 38. Solane ergo cujusque poenitentis auctoritas, valè dictum, sufficit ad probabile iudicium, dum præsumptio non est contra ipsum. Quæ præsumptio non est, juxta Francolinum, dum seriò & sincère loquitur, seu quæ satis dispositum seriò ac sincère dicit.

892. Dum confessarius apprehendit poenitentem in dispositum, quia v. g. perseverantem in occasione proxima, debet plerumque, ut facile potest, disponere, moxque absolvere: cum dilatio absolutionis sit plerumque poenitenti adeo damnosa. *Ibidem* n. 46.

893. Dum Apostolus dicit, Oportet semper orare, cautionem non facit, nec dicit oportet, quasi omnino necesse sit, sed quia valde expediens est. *Ibidem* l. 2. *dispositio* n. 2.

894. Dum Responsa Pontificum profert Morinus, in quibus plurium annorum poenitentiam ab eis aliquando im-

impositam constat: hujusmodi Responsa eorum Pontificum non sunt, quos præ ceteris, aut ex antiquitate, aut ex sanctitate, aut ex doctrina celebramus. *Francolinus l. 2. disp. 12. n. 6.* Quasi SS. Pontificum auctoritas petenda solummodo sit ex illorum antiquitate, sanctitate, aut doctrina, & non etiam ex Prærogativa Sedis Apostolicæ.

895. Dum nobis objicis SS. Thomam Villanovanum, Borromæum, Xaverium, Salesum, Innocentium XI. unum quæro à te, num hi quatuor aut quinque viri sancti, sanctiores, doctioresque fuerint illis omnibus doctissimis & sanctissimis viris, qui vixere sæculo decimo tertio? *Ibid. disp. 8. n. 4.* Quasi hac in re, non meræ disciplinæ, sed quæ tota est doctrinæ ac morum eorum, etiam Innocentii XI, habenda non sit ratio, sed Doctorum potius sæculi XIII. quos falsò putat iis contraria tradidisse.

896. Patres semper obtrudere, & solos Patres de Patribus semper, & præsertim Augustino gloriari, tamquam suo indubitabili Duce. . . sapit hæreticam gloriationem. *Ibid. disp. 7. n. 14.* Hæreticamne ergo gloriationem sapit cum Romanis Pontificibus dicere, quod Augustinum nunquam sinistra suspiciaris saltatim rumor aspersit de libero arbitrio, & gratia Dei: quid Romana. . . sequatur Ecclesiâ, in variis libris. B. Augustin. potest cognosci. Utpote cujus doctrinam Romana sequitur & servat Ecclesiâ. Cujus & INCONCOUSSA TUTISSIMA QUÆ REGMATA Alexander VII. declaravit?

897. Durior illa quorundam praxis, qua sæpenimis poenitentibus negatur absolutio, donec peccandi consuetudinem exuerint, facit magis ad exasperanda, quam sananda vulnèra animarum. *Slaughtenus in Thesi Anglo-Leodienſi anni 1696. conclus. §. 1.* Verum (uti cum triginta aliis Episcopis prælatè Illustriss. Atrebatensis in sua Instructione ait. „ Si præjudicia quibus illi (Anglo-Leodienses) occupati sunt, paulisper suspendere voluerint, eaque conferre cum regalis Ecclesiæ, cum principibus certis & indubitatis quæ constituimus, cum le-

„ gibus

gibus quæ in Conciliis, & speciatim in ultimo conciliatæ sunt; breviter cum SS. Patrum de poenitentia sensu; ac deinde ex his omnibus iudicium suum formare; plane persuasum habemus, hanc ipsam disciplinam suavissimam ipsis & æquissimam visum iri.

898. Peccandi occasionibus, pravisque habitibus irretiti, atque exinde in eadem sæpè flagitia labentes & relabentes, si non obstantibus omnibus quæ Confessario dixerunt & promiserunt, in eadem sese delicta licentiosius & flagitiosius projecerint, admittendine sunt ad Sacramentum, & an possint absolvi? Sunt qui tenent absolutionem ipsis ad tempus differendam. At non ea est opinio mea. *Baunius in sum. c. 46. p. 717. & 718.*

899. Iisdem consuetudinariis, se de præteritis dolere, & abstinendi imposterum sibi propositum inesse affirmantibus, credere debet Sacerdos, dignosque proinde esse absolutione toties quoties, quantumcunque nulla notetur emendatio, quamvis etiam conjicere seu supponere liceat, ejusmodi dicta & promissa labiorum potius esse quam cordis. *Baunius ibidem.*

900. Adolescenti, qui gravia ad confessionem peccata affert, maxime verò pollutiones crebras, tactus &c. impartienda est absolutio toties quoties, si eum finire præteritæ vitæ poenitet, statuitque libidini frænos injicere, ac amodò non peccare. (Id est si hoc ad Confessarii pedes affirmet, uti apparebit ex propositione sequenti.) *Baunius Th. Mor. p. 1. tr. de poenit. q. 15. p. 96.*

CENTURIA DECIMA.

901. **E**T quidem si aliquid operæ studii que ad correctionem præteritæ vitæ attulit, absolvendum illic, nec remittendum ad tempus futurum puto. Quid si sæpè admonitus, nihilominus non sapit? Quid si de emendanda vita promissa non fecit? Quid si in expurgando animo, tollendaque peccandi consuetudine non laboravit? Indignum eum esse cui ad gratiam aditus per

per absolutionem patet, dixere Ledesma & Lopez. Vera sententia, æque tenenda, habet, ne tunc quidem absolutionem ei negandam, dummodò dolore necessaria sit instructus, & ad confessionem vitæ melioris consilium adferat, de quo Sacerdoti, quantum fas est homini, ex signis, aut ejus ore voceque constet. *Baunius ibidem cum Sanchez tq. 1. Mor. l. 2. c. 32. n. 45.* Debet enim, inquit, pœnitentibus id de se affirmantibus credere. *In sum. c. 40. p. 717.*

902. Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ aut Ecclesiæ, etsi emendationis futuræ spes nulla appareat, nec neganda, nec differenda est absolutio, si verè eum admissorum pœnitet, & emendandi sese propositum habeat. *Baunius ibidem tr. 4. q. 22. pag. 100.*

903. Adhuc post nullius emendationis experimentum, absque voluntate tollendi occasionem... potest quis absolvi. *Dicastillo tr. 8. de pœnit. disp. 6. dub. 19. n. 346.*

904. Quoties recidivus dicit se verè dolere quòd rursus offenderit divinam majestatem, & proinde se promittere seriam emendationem, toties absolvi potest, modò Confessarius credat illum serid loqui. *Gobat tr. 7. m. 522. cum Lessio.*

905. Non est necesse quòd Confessarius probabiliter judicet futurum, ut pœnitens se à peccatis abtineat. *Filutius to. 1. str. 7. c. 12.*

906. Imò debet ipsum absolvere, non obstante peccandi consuetudine, tametsi certò sciret ipsum relapsurum. *Dicastillo disp. 21. n. 362.*

907. Si concubinarius, ter aut quater confessus, nō promissione ejiciendæ concubinæ defecisset, & aliqua, licet modica, emendatio esset inchoata, ut si antea qualibet nocte eundem lectum occuparent, post confessionem verò tertia tantum nocte, posset absolvi necdum ejecta concubinā. *Paulus Rosmer tr. de Sacram. pœnit. disp. 3. a. 18. referens Layman.*

908. Theologorum doctrina, de absolutione non deneganda, magis etiam locum habet in iis, qui repetitis

ART. 1.

G

sæpè

sæpe juramentis, ebrietate, spurcitia, validum horum vitiorum habitum & consuetudinem contraxerunt. Quamvis enim illa consuetudo voluntate contracta, proximæ habeat occasionis locum, quæ ad supradicta peccata propelluntur, sæpe tamen hæc consuetudo voluntaria dici non potest; cum eam oderint ac deponere optent. *Apologia Casuist. pag. 49.*

909. Jansenistarum sententia, negans absolvendum poenitentem, quem non credit nec probabiliter judicat executurum mutandæ in melius vitæ propositum, certa est ad desperandum via. Debet ergo poenitentem Sacerdos absolvere, etiamsi illam in crimina relapsurum sentiat; imò etiamsi de se poenitens judicet fore, ut in eadem peccata recidat impofterum. *Ibidem p. 162.*

910. A Sacramento poenitentiae fideles arcere conatur, qui docet consuetudinariū non absolvendum, quamdiu verisimile est ad eadem peccata rediturum. *Sabranus in libro cui titulus, Artes Bajanæ. pag. 6.*

911. Idem de eo dicendum, qui negat ipsum absolvendum quamdiu retinet affectum habitualem ad peccatum secundum se consideratum. *Idem ibidem.*

912. Fas est, per se loquendo, committere se probabili periculo peccandi mortaliter, etiam sine causa urgente. Unde Confessarius negare non debet absolutionem nolenti deferere occasionem, in qua probabile est ipsum peccaturum, probabile etiam non peccaturum, v. g. nolenti deferere frequentationem domus, in qua tentatus aliquoties victus fuit, aliquoties etiam & saepius victor extitit. *Gobat tr. 7. n. 526.*

913. Peccata in confessione inculpabiliter oblita, vel ob justum vitæ periculum omissa, non tenemur insequenti confessione exprimere. Ita à suo in Theologia magistro edoctum se fuisse fatetur Paulus Rosmer Jesuita, doctor Græcensis, *tn. de Sacram. poenit. disp. 3. n. 10.*

914. Juxta capacitatem personarum, & lapsū temporis, nisi Confessarius adjuturus sit, examen à poenitente confessioni præmitti debet, quale in negotio gravi à viro prudenti adhiberi solet; non extraordinarium, qua-

quale fit in re gravi, divitias & honorem concernente. *Ludovicus de Scildere in Synopsi de qua supra §. 60.*

915. Caret proposito sufficienti, qui deserere non vult occasionem, in qua ferè semper peccat, in eo periculo peccatum diligens, nisi... valde grave malum incurrendum sit. *Ibid. §. 55.*

916. Religiosus, qui in itinere in casum incidit reservatum, licet à Superiore suo non habeat facultatem confitendi alteri, si tamen confiteatur Religioso alterius Ordinis casum reservatum, & cum eo veniale aliquid, ab isto Religioso valide absolvitur directè à veniali, indirectè à reservato. Quia quivis Sacerdos potest quemvis absolvere à venialibus. *Gobat n. 359.*

917. Si reus peccati reservati non habeat copiam Confessarii habentis potestatem in reservata, potest confiteri aliquod veniale alteri Sacerdoti approbato, ab eoque indirectè absolvi à reservato; non solum in casu necessitatis confitendi aut communicandi, sed etiam in casu quo alioquin oporteret diu carere confessione & communione. *Gobat n. 381. & 382. cum Palao & alijs.*

918. Probabile est quòd quando sine magno probro nequit omitti communio, nec convenire superior, casus alias reservatus, esse definit reservatus. *Dicassilla disp. 11. dub. 16. n. 306. & seqq.*

919. Tunc proinde inferior ab eo directè absolvere potest, absque onere sistendi se superiori ad casum illum rursus confitendum. *Ibidem.*

920. Si Confessarius dubitet, an casus ipsi expositus sit reservatus, ne dubitet ab eo pœnitentem absolvere. *Gobat n. 386.*

921. Ignorantia reservationis, sive juris, sive facti, etiamsi sit vincibilis, excusat à reservatione. *Quintanaduennas tr. 3. singul. 11.*

922. Si Confessarius, expositus in loco peregrinationibus celebri, audiat pœnitentem exponentem sibi casum reservatum, in quem non habet potestatem, non dimittat equidem pœnitentem inabsolutum, dicendo se

carere potestate absolvendi, si praevideat poenitentem non crediturum ex ignorantia invincibili, eo quod sibi persuaderi non poterit, sacerdotem expositum in loco, ad quem sit tantus affluxus ad exonerandas conscientias, carere potestate. *Gobat n. 390.*

923. Si quis simplex sacerdos, v. g. capellanus alicujus Colonelli, se in Castris gerat, pro approbato; vel pro habente jurisdictionem ab Episcopo, cum tamen neque valide, neque invalide unquam fuerit approbatus, aut munitus potestate audiendi Confessiones; valebunt juxta Pontium ipsius absolutiones, quas militibus istius legionis impartietur, nec milites tenebuntur repetere Confessiones ipsi factas, modò in ea legione vulgo credatur legitimus Confessarius. *Gobat n. 109.*

924. Religiosus consistens uni ex domesticis, quem falso putat potestate absolvendi, valide ab ipso absolvitur, si alii plures exemplum ipsius per similem errorem sequantur. *Gobat n. 627.*

925. Probabiliter validae sunt absolutiones datae à simplici sacerdote, quem error communis existimat Parochum, seu alias approbatum, sed nequidem habet titulum coloratum. *Tamburinus de poenit. l. 5. c. 4. §. 7. n. 17.*

926. Ut Confessarius Regularis secularium confessiones excipere queat, sufficit ipsi approbatio legitime data à quocumque Episcopo; quae si ab uno solo data fuerit absque limitatione loci & personarum, sufficit ad excipiendas valide confessiones in toto mundo, quamdiu expresse non repugnant Ordinarii locorum. *Henriquez l. 6. c. 6. & l. 7. c. 12. n. 4. Baunius & Dicaillus apud Gobat tr. 7. n. 58.*

927. Per Decretum Alexandri VII. non videtur improbari usus, variis in Dioecesium receptus & permanens, ut nimirum Religiosi Mendicantes, approbati ab uno Episcopo, censeantur tacite approbati ab aliis, ad quorum Dioeceses mittuntur, quamdiu hi non repugnant. *Gobat ibidem.*

928. Regulares possunt & non possunt in foro conscientiae, uti suis privilegiis, quae sunt expresse per
Tri-

Tridentinum revocata. Escobar *Ib. Mor. l. 6. probl. 16.*

929. Sufficit & non sufficit petere approbationem, ut Regularis, si injustè ei denegetur, censeatur jure approbatus. *Idem l. 7. probl. 30.*

930. Quamdiu Episcopus non prohibet suis Parochis aut superioribus Religiosorum ne Sacerdotes alibi approbatos, ad audiendas in sua Dicecesi confessiones exponant, hi validè ad id assumuntur: eò quòd habeant omnes conditiones à Tridentino requisitas. Gobat *n. 59.* referens Coninck, à nemine, inquit, quantum memini, improbatum.

931. Confessarius approbatus ab Episcopo Atrebatensi, potest in alia Dicecesi, v. g. Mechliniensi, Atrebatenses audire absque approbatione Episcopi loci ubi confessiones audit. Sanchez & Henriquez apud Dianam. p. 2. tr. 4. resol. 144. Suarez disp. 28. sect. 7. n. 3. *Dicastillo disp. 10.*

932. Approbatio debet necessariò esse ab Episcopo Confessarii, non autem ab Episcopo ipsius Dicecesis in qua fit confessio. Sanderus *Anglo-Leodiensis in Thesi anni 1688. conclus. 49.* Idem in Collegio Ambianensi tradiderat P. Timbrieux propos. 5. inter undecim quas docuerat de approbatione & jurisdictione. Sed urgente Episcopo P. L. Labbe, Collegii Rector, omnes propositiones illas rejecit, easdemque P. Timbrieux revocavit die 6. Augusti 1696. Cumque haud multò post editum esset folium, quo undecim propositiones illae propugnabantur, dicebaturque Professor ille non revocasse nisi coactus; folium istud Illustrissimus Ambianensis die 9. Aprilis 1697. cum propositionibus in eo contentis, sollemniter condemnavit.

933. Mendicantes petita & non obtenta licentià, sunt idonei ministri Sacramenti poenitentiae. P. Poingnant disp. 4. de Sacram. poenit. art. ... de ejus ministro.

934. Sacerdos ad absolvendum utens jurisdictione minus probabili, non peccat. Sanchez l. 1. in *De cal. c. 9.*

935. Actus satisfactionis sacramentalis, ex fine mortaliter pravo elicited, valet ad implendum Confessarii præceptum de satisfactione, dummodò ponatur substantia actus præcepti. *Amicus* 10. 8. disp. 16. dub. 14. n. 37.

936. Pœnitentia sacramentalis, si levis sit, licet pro peccatis gravibus, non obligat ex probabili opinione. *Tamburinus* l. 3. in Decal. c. 7. §. 5. n. 1.

937. Si pœnitens nollet acceptare pœnitentiam, paratus in purgatorio satisfacere, non ex hoc præcisè censendus esset indispositus, nec sine absolutione dimittendus. Quia opinio quæ docet pœnitentem non teneri acceptare pœnitentiam, etiam post Tridentinum, videtur probabilis. Quia non videtur Tridentinum damnare voluisse opinionem, quam doctissimi viri sequebantur, citati à P. Sanctarel. *Tamburinus* exped. confess. l. 4. c. 2. §. 1. n. 7.

938. An possit per alium impleri pœnitentia? Posse asserit Suarius, modò adsit iusta causa. *Escobar* tr. 7. exam. 4. n. 182.

939. Peccator potest, sine violatione iustitiæ, imò & sine violatione charitatis, satisfactionem differre in alteram vitam. *Filiutius* 10. 1. tr. 6. c. 9.

940. Non peccat Confessarius nullam imponendo pœnitentiam, dum pœnitens mox lucraturus est indulgentiam plenariam. *Gobat* tr. 7. n. 744.

941. Tempore Jubilei, aut alterius Indulgentiæ plenariæ, pœnitens non tenetur admittere nisi leviozem pœnitentiam, quæ se habeat per modum medicinæ. *Layman* l. 5. tr. 6. c. 15.

942. Etsi Confessarius peccet ex communi, si pro magnis peccatis valde parvam pœnitentiam imponat, excusari tamen eum posse putat Baunius apud Dianam p. 6. tr. 7. ref. 5. & p. 9. tr. 9. ref. 54. Si addat illud, *Quidquid boni feceris &c.*

943. Pœnitentia sacramentalis differri potest per annum, hæc est quamdiu pœnitens accedere non tenetur ad novum Sacramentum pœnitentiæ. *Amicus* apud Dianam p. 9. tr. 7. ref. 17.

944. Quanta pœnitentia videtur proportionata pro uno mortali ordinario? Respondeo iustam satis pœnitentiam esse v. g. Coronam quinque Decadum. *Arsækin Th. trip. p. 2. tr. 3. c. 8.*

945. Confessarius ex sola confessione sacramentali subditi peccata cognoscens, potest ex vi istius cognitionis amovere ipsum ab officio ad nutum amovibili. *Vasquez in 3. p. q. 93. n. 4. d. 8. n. 5.*

946. Potest etiam ex sola sacramentali notitia negare illi suffragium. *Grimenius pag. 210.* Et probabile esse dicit Buisenbaum *lib. 6. tr. 4. c. 3. dub. 1. n. 4.* post Valquez, Henriquez &c.

947. Si pœnitens absque necessitate manifestavit complicem in confessione, non tenetur Confessor sub sigillo confessionis peccatum complicitis occultare, & sic pro bono communi est manifestandum. *Idem pag. 212.*

De Sacramentis Ordinis & Matrimonii.

948. **Q**ui suscipit clericalem Tonsuram tantum indeo, ut declinet tribunal sæculare, ne venialiter quidem delinquit. *Gobat tr. 8. n. 27.*

949. Idem est de eo qui minores ordines suscipit cum sola intentione fruendi aliquamdiu privilegiis Clericorum, atque adeo sine animo Clericandi. *Gobat eodem n. 27. & 28.* cum Sanchez, Cominck, Layman, Palao. Contra quos præclare Illustrissimus, nunc Eminentissimus Ludovicus de Neailles, Archipræsul Parisiensis, & S. R. E. Cardinalis in sua Constitutione de 1. Octob. 1696. *Quid, inquit, Deo injuriosus, quam ut profiteantur Deum hereditatem suam, qui bona duntaxat temporalia quarunt?*

950. Probabilis est opinioiciens, mane ordinari posse Diaconum, qui solum vespèri-completurus est annum ætatis vigesimum tertium. *Gobat n. 521. & 523.* aiens quod opinionem illam Escobar *Th. mor. l. 23. problem. 56.* expresse amplectitur. Tum quia parum quod

G 4

quod deest pro nihilo reputatur. Tum quia vespera illius diei ad mane retrotrahitur.

951. Nicephorus natus annos viginti tres, & dies viginti novem potuit promoveri ad Presbyteratum. Quia ipsi supererant quatuor dies bissextiles, qui additi illis viginti novem, non solum complebant annum vigesimum quartum, sed faciebant ut ordinandus, praeterea attingeret vigesimum quintum per duos dies. *Pellizarius in Manuali Regul. tr. 8. c. 2. n. 170.* Sed in contrarium est communis Ecclesiae sensus & usus, secundum quem nihil unquam auditum fuit de ea supputatione dierum bissextilium.

952. Non est omnino certum, aetatem necessariam ad sacros Ordines suscipiendos computandam à die natalitatis, unde à Censuris abstinendum adversus opinionem Auctorum, qui eam computandam docent à die conceptionis. *Guimenius tr. de Sacram. quæst. 12.*

953. A suspensione proinde per Pium II. imposita eximuntur illi qui eam opinionem secuti, ante praescriptos annos (à die natalitatis computatos) sacris Ordinibus initiati fuerint. *Ibidem.*

954. Cum sit quidem probabilissimum, non tamen certum, omnes in Sacris existentes castitate esse obstrictos ex voto, sitque probabile solum obstrictos esse ex Ecclesiae mandato, quæ probabilissime nequit directe præcipere, nec vetare actus purè internos, qualis est delectatio morosa venerea. Hinc Sacerdos (idem est de Diacono & Subdiacono) istis delectatus, sufficienter confitebitur; dicens: *Toties habui delectationes morosas venereas, esto non explicet se esse in Sacris.* *Gobat. tr. 9. n. 272. & 273.*

955. P. Alcazar in Sacerdotem ordinatus ab Episcopo, formam ordinationis pronuntians post materiam porrectam, non tenetur, inspectis omnibus principiis, petere aliam ordinationem. Poterat tamen bona conscientia, ob auctoritatem Cajetani, Paludani, Navarri, & Sylvestri, asserentium necessariam in ordinatione presbyteri coexistentiam materiae & formae, ad certum illius va-

la-

lorem. *Gobat tr. 8. n. 209. 210.* Quia tamen *n. 211.* fatetur reiterationem esse non posse probabiliter licitam, nisi probabilis sit nullitas prioris ordinationis. Quæ si fuerit probabiliter nulla, certò est iteranda.

956. Licet necessariò supplendus sit, per se loquendo, in Sacerdotio & Episcopatu defectus substantialis probabiliter commissus; necessariò tamen supplendus non est defectus, quem aliqua sententia probabiliter negat esse necessariò supplendum; esto alia fortè probabilior pronuntiet sub mortali esse emendandum. *Gobat ibidem n. 197.*

957. Irregularitas statuta in abscindentes vel sibi abscindi facientes membrum aliquod, non infligitur nisi iis qui id faciunt, vel ex indignatione, vel ex zelo indiscreto castitatis. Eam proinde non incurrit, qui se castrari permisit ad conservandam vocis suavitatem. *Gobat n. 690.*

958. Censuram non incurrit, ignorans eam annexam peccato suo. *Gobat tr. 8. n. 704.*

959. Qui cum voto absoluto castitatis matrimonium contraxit, ubi semel consummavit, potest deinceps petere debitum, voto non obstante. *Idem verbò,* debitum conjugale edit. 1.

960. Mulier quæ nupsit, edito voto abstinendi primo triduo à copula conjugali ad honorem Dei, & feliciter successum matrimonii, si absolute resolvit in matrimonio permanere, non habet justam causam prima nocte negandi debitum. Illud proinde absque ulla culpa reddere potest. *Gobat tr. 10. n. 629.*

961. Dicta mulier nonnisi probabiliter obligata fuit negare debitum illo primo triduo voti sui. *Idem n. 688.*

962. Practicè judicandum est pro valore matrimonii bona fide initii, in dubio de valore, licet probabilissimum sit non valere; ideòque relinquendum est in suo esse, seu possunt debentque perinde institui omnes actiones pendentes à valore, ac si liquido sciretur esse validum. *Gobat tr. 10. n. 742.*

963. Similiter in suo esse relinquendum est matrimonio.

nium, initum cum impedimento, quod probabilis opinio doctorum dicebat non subesse, etiam postquam Pontifex declaravit subesse, & Doctores illos errasse. *Gobat n. 744.*

964. Dubitans an laboret aliquo impedimento dirimente, si post diligentem inquisitionem veritatis nequeat hanc reperire, licite sibi junget uxorem. Ipse quippe favet possessio. *Gobat tr. 9. n. 62.* cum utroque Sanchez, Tamburino & Caramuele.

965. Exploratum est multas esse provincias hæreticas, quarum maxima pars ignorant proximè inculpabiliter pleraque impedimenta matrimonii. Partim quia nihil de iis auditione perceperunt. Partim quia aliquid quidem audiunt, aut legunt, sed per inculpabilem errorem judicant esse ridenda potius quàm attendenda.... ut proinde non ambigam, quin permultæ urbes, parochiæ, provinciæ celebrent nuptias cum uno quidem ex illis impedimentis; at cum nullo peccato.... Sicut etiam nos Germani perspectum habemus, multò maximam partem Lutheranorum esse tantum materialiter hæreticam. *Gobat n. 37.*

966. Non peccant mortaliter, qui in urbibus aut pagis mixtæ Religionis matrimonium contrahunt cum hæreticis. *Azor. p. 1. l. 8. c. 11. Sanchez l. 7. disp. 72.*

967. Votum perpetuæ castitatis factum à Cordula, si precibus Deiparæ compos fieret certa gratiæ, postquam istius gratiæ compos facta est, non est votum reservatum, sed dispensabile ab Episcopo, commutabileque à Religioso privilegiato. *Gobat n. 96. & 100.*

968. Decretum Tridentini contra raptores, non se extendit ad feminam: loquitur enim de raptore, non de raptrice. *Dicastillo tr. 10. de matrim. disp. 7. dub. 38. n. 660.*

969. Si conjux putet probabilius priorem virum adhuc vivere, probabiliter verò mortuum esse, potest petere & reddere debitum secundo viro. *Idem disp. 8. dub. 34. n. 174.*

970. Imò probabile est tunc posse debitum & petere & negare, petere accommodando se opinioni de valo-

re; negare sequendo opinionem de nullitate posterioris matrimonii. *Ibidem* n. 175.

971. Præceptum de denuntiationibus non obligat quando ex illius observatione probabilis est suspicio notabilis damni secuturi. Quo proinde casu nulla requiritur dispensatio, etiam si Ordinarius commodè adiri possit, & paratus sit dispensare. *Idem* disp. 3. dub. 27. n. 282.

972. Ludovisia Catholica, quæ nupsit Haaco Calviniانو, ab ipso ob adulterium repudiata, si, postquam Haacus alteram ipsi superinduxit, ipsa ad alteras nuptias cum Catholico (vivente Haaco) transierit, licet probabilius invalide transierit, non est tamen ipsi propterea necessario movendus scrupulus. Quia certum non est, quod invalidæ sint secundæ istæ nuptiæ. *Gobat* n. 241. & 242.

973. Ut mulier licite transeat ad secundæ vota, non est necessaria certitudo moralis, sed sufficit verisimilis præsumptio de morte prioris Conjugis. *Gobat* n. 242. cum Layman & Sanchez.

974. Cajus in longinquum profectus; Stichus prælium ingressus; Titius jam senex, non amplius comparent. Et fama est obiisse. Habetur sufficiens notitia de morte ipsorum, in ordine ad secundum matrimonium. *Tannerus* disp. 8. q. 4. dub. 6. n. 108. cum Valentia.

975. Titius, in amentiam & furorem actus, aliquoties sibi necem inferre tentavit. Propterea vinculis constrictus, effugit. Diligenter quaesitus, post octo vel duodecim annos nulla ratione sciri potuit quod eveniret. Valde probabile est quod uxor ipsius, in tali casu, nihil peccaret, si, nemine se opponente, ad secundas nuptias transiret. *Layman* l. 5. tr. 10. p. 3. c. 3. n. 2. Cujus opinionem licite practicabilem censet *Gobat* n. 269.

976. Ante quidem respondi, Titium, sine dispensatione, ducere posse sororem minorem Cajæ, cum quæ prius sponsalia contraxerat, mutuo postmodum consensu dissoluta. Jam tamen nequaquam ita responderem.

post visam in contrarium Papæ, & S. Congregationis Declarationem. Nonne ergo jam moveri potest prudens scrupulus de valore sui matrimonii, iis qui, secuti iudicium magnorum Virorum, nuptias celebraverunt cum sorore prioris Sponsæ? Respondeo, minime gentium *Gobat n. 376. & 377.*

977. Legitimum est matrimonium, sine Parocho & testibus contractum in loco, ubi Tridentinum non est promulgatum, à duobus domicilium habentibus in loco, ubi promulgatum est, qui ad alium illum locum, domicilio non mutato, sese contulerunt solo animo ibi matrimonium sine Parocho & testibus contrahendi. *Sanchez l. 3. disp. 28.*

978. Cum Susanna hæretica matrimonium contraxisset cum Tobia pariter hæretico, illudque consummasset; & hic, patrato aliquo delicto, metu poenæ confugisset ad vicinum locum Catholicum, ibique Catholicam amplexus esset religionem: Susanna à Confessorio Prædicantium impetravit jus divortii, transitusque ad secundas nuptias. Hoc audito Tobias ad secundas etiam nuptias cum Catholica transivit, permittente loci Parocho, qui consuluerat viros Doctos. De quo accusatus à vicinis, eo quod prima uxor adhuc viveret, ego rogatus sententiam, iudicavi ipsum posse à iudice relinqui in secundo matrimonio; tametsi nullum allegatum, nec probatum legatur impedimentum, ob quod prius matrimonium nullum fuerit. *Gobat tr. 10. n. 695. & seqq.*

979. Non incurrit poenam privationis juris petendi debitum, qui commisit incestum cum cognata suæ conjugis in primo vel secundo gradu, si ignoravit id ab Ecclesia vetitum sub poena istius privationis. *Gobat ibidem n. 603. cum Sanchez, Palao & Quintanaduennas.*

980. Probabilis & tuta in praxi est opinio dicens, poenam illam non incurri tandiu, quamdiu incestus ille est occultus, & incognitus conjugi. *Gobat ibidem.*

981. Eunuchi, qui tales evaserunt post contractum matrimonium, petere possunt debitum, si possint pe-

ne-

netrare vas, licet immittere non possint semen prolificum. *Gobat n. 666. cum Sanchez.*

982. Polygonus ob multitudinem prolium, & periculum ex frequenti partu uxoris, in conjugale actum semen suum retinere laborans, ad impediendam generationem, probabiliter non delinquit. *Gobat n. 597.*

983. Postquam vir à copula conjugali se retraxit, uxor, quæ in ipso actu non seminavit, tactibus se excitare potest ad seminandum. *Sanchez l. 9. de matrim. disp. 17. n. 12.*

984. Petere debitum ab uxore menstruata non est mortale, quamvis conjuges credant inde monstrum generandum. *Gobat n. 595. cum Sanchez, viro, inquit, plane virgineo.*

985. Uxor statim post copulam se invertens, ut semen emittat, ne concipiat, peccatum mortale non admittit, si aliqua causa rationabilis excuset, v. g. labor magnus in partu, vel magnum detrimentum in semine retinendo. *Fagundes in Desal. to. 2. l. 6. c. 3. n. 50.*

986. Culpada non est pudicissima virgo, per vim oppressa, si semen ejiciat immediate ut est receptum, ne grvida efficiatur. *Sanchez l. 7. de matrim. disp. 22. n. 17. Gobat n. 46. Hoc ipsi fas non est paulò post, Ergo &c.*

987. Radegundis maritata, juvenis, jovialis ingenii & calidi, maritum habet septuagenarium, qui, videns eam stimulis agitari, & jam non potens aliter, rem agit tactibus. Sed inde Radegundis polluitur semel, bis, ter. Non ideo tamen conjuges isti peccant mortaliter illis tactibus, si fiant ad testandum mutuum amorem. *Gobat n. 668. & 669.*

988. A mortali excusantur in conjugio libidinosi tactus proprii corporis, absente conjugè, absente periculo pollutionis. *Palao p. 2. disp. 2. tr. 2. puncto 10. §. 2. cum Sanchez & Perez.*

Propositiones Miscellaneæ.

989. Innocentius XI. propositiones vigesimam sextam & vigesimam septimam damnavit, intellectas de restrictione purè mentali non de restrictione non purè mentali. *Joannes Bapt. Taverne Theol. p. 1. tr. 5. c. 11. q. 6. & Jacobus Gordonus in dictatis traditis Duaci in Collegio Aquicinctino.*

990. Innocentius XI. propositionem vigesimam septimam non damnavit intellectam de restrictionibus mentalibus necessariis ad defensionem vitæ, honoris, bonorum, vel necessariis ad exercitium alicujus virtutis, sed intellectam de restrictionibus mentalibus non necessariis, sed solum utilibus. *Gordonus ibidem, Illustrissimo, D. Episcopo Atrebatensi propterea denunciatus.*

991. Si delinquens non est in periculo relapsus, sed tantum diutius remansurus in suo peccato mortali habituali, si non corrigam, ex hoc non teneor ad correctionem, sicut nec ipse tenetur hic & nunc se corrigere, cum tamen possit. *Joan. Bapt. Taverne tr. 6. c. 5. q. 1.*

992. Nec refert, quod proximus in tali casu sit in gravi miseria, nempe in peccato mortali habituali. Quia non ideo est in gravi indigentia spiritali, cum nec ipse velit, nec teneatur ab ea se miseria liberare. *Idem ibidem.*

993. Non potest pater compellere filium, ut sibi ministret, nec ut secum habitet. *Simon de L'Essart de 4. præcep. Decal. n. 3.*

994. Beneficiarius omittens Officium, non tenetur ad restitutionem ex lege justitiæ. Quia jus fundatorum cumulatissime compensatur vel unica recitatione orationis Dominicæ. Cum ejusmodi recitatio nullo pretio compensari possit. *Idem de præc. Decal. sect. 5. n. 12.*

995. Quia receptissima opinio fert Confessarium teneri accommodare se opinioni probabili poenitentis, idcirco Confessarius non tantum licitè potest, sed etiam

te-

tenetur omittere injunctionem poenitentiae vindicativae, quando poenitens id petit ob indulgentiam à se paulò ante probabiliter obtentam, vel probabiliter mox obtinendam. *Gobat* to. 3. tr. 4. c. 39. n. 719.

996. Probabile est poenitentem non teneri tempore indulgentiae plenariae, quam lucrari decrevit, ullam etiam medicalem poenitentiam (nisi illam quam fortè ipsum jus naturae citra omne Confessarii praeceptum praescribit) admittere. . . . ea ratione quòd Confessarius non possit imponere poenitentiam, nisi ut poeniam ad satisfaciendum pro peccato. Ergo sublato debito poenae, non potest ne medicalem quidem impetare, sed tantum vel suadere, vel obligationem naturalem, si quae est, declarare. *Gobat ibidem* tr. 3. c. 25. n. 74.

997. Si poenitenti supersint ex alia priore confessione graves poenitentiae, potest Confessarius, etiam extra confessionem, & non auditis prioribus peccatis, praeter indulgentiam plenariam mox obtinendam remittere; quando quidem ipsemet poenitens possit propria auctoritate, post obtentam illam indulgentiam, omittere totam poenitentiam.

998. Praeceptum correctionis fraternae (secundum ordinem à Christo praescriptum) inutile est, fomentum malorum, justitiae exequendae impedimentum, pessimorumque hominum ad peccandum velamen ac praetextus. *Salmeron* to. 4. in *Evangelic. hist.* p. 3. tr. 10. edit. Colon. anni 1602. pag. 473.

999. In quaestionibus ad mores pertinentibus non tam ex Patribus, quam ex lumine naturae & ratione respondemus. *Francolinus* in *Clerico Romano* l. 2. disp. 7. n. 25.

1000. Cyprianus fuit inter Rigoristas, quibus visa fuit poenitentia fœra, poenitentia nulla. *Idem* l. 1. in *praefat. ad Clerico. Rom.* pag. 3. & *ibidem* disp. 3.

1001. Sententiis spiritu vehementiori prolatis abundavit Patres, praesertim Augustinus. *Idem* l. 2. disp. 7. n. 21.

1002. De Augustinus, in bello quod Pelagianis intulit,

lit, in extrema periculosa declinavit. P. Adam *Fesuita in lib. cui titulus*: Calvinus suismet & D. Augustini armis profligatus c. 7. In explicanda gratia & prædestinatione excessit modum. *Ibid. c. 8.* Dum aliquos errores oppugnat, aliqua dicit extremo opposito in speciem faventia. Robertus Stephani in *ius que dictavit in Seminario Leodiensi disp. 2. sect. 2. subsect. 7.* Qui & *sect. 10. subsect. 6.* imitatus eundem P. Adam. (absque pudore dicentem non solum Augustinum, sed & S. Paulum in epistolis suis naturali ingenii fervore abreptum: arma subministrasse Calvinio ad hæresis suæ defensionem) ipse etiam dictitare ausus fuit, quod si S. Augustinus clarius locutus fuisset, tam perniciosus erroribus occasionem non præbuisset. Imo. . . dici potest Scripturam (adeoque Spiritum Sanctum) potuisse veritates Catholicas clarius exprimendo, plurimorum perniciem impedire. Quasi ipse Spiritum Sanctum edocere potuisset veritates catholicas clarius exprimere, ad impediendam plurimorum perniciem.

1003. Cum Confessarius audit confessionem hominis in extremo positi. . . non curet de proposito non peccandi in posterum, sed solum ut doleat de ante actis peccatis. Difficile est enim ab huiusmodi hominibus in peccatis enutritis, verum de cetero non peccandi propositum capere. . . Sicut enim periculosum est hominibus rebus humanis affectis, & honori deditis, petere propositum non vindicandi illatam ipsis injuriam: ita propositum non peccandi, si vita duraret, ab his qui ad peccandum proclives fuerunt. . . qui quidem, si scirent duraturam vitam, nec confiterentur, nec mores mutarent. Petrus Michael de Sauroman, *Expedit. Spirit. Soc. Jesu l. 3. c. 7. p. 78.*

1004. Certum est fideles non debere confiteri scienter se peccasse, nisi ex scrupulo valde culpabili. Baunius tr. 4. de poenit. q. 15.

1005. Dum à Papa indicitur eleemosyna ad indulgentiæ lucrationem, sufficit quælibet, sufficit obolus. Escobar tr. 7. exam. 5. §. 8.

1006. Eorum qui aiunt peccatores nonnullos ita deferri à Deo, ut ab interiore illius luce penitus secludantur, & priventur omni motu, non una est opinio. Alii enim

enim errant, dum asserunt, peccatori planè obcaccato & indurato peccata nihilominus imputari. Alii tolerabilius sentiunt, dum negant. *Germanus Bechefer in Thesi propugnata in Collegio Parisiensi Soc. Jesu die 14. Decembris 1699. positione 8.*

Quæ tantam offensionem suscitavit, ut ab Illustrissimo D. Archiepiscopo Parisiensi anno 1700: iussus fuerit seu retractare, seu rigorosum quem præ se ferebat sensum in meliorem emollire, prout fecit 3. aprilis ejusdem anni.

1007. Error est dicere, Christianis omnibus esse præceptum, omnes actus suos referre in Deum propter se dilectum. *Apologia Casuistarum pag. 167. Arsdikin Th. trip. p. 2. c. 3. §. 2.*

1008. Condemnatus est Bajus, qui docuit quòd amor Dei propter se super omnia possit esse sine remissione peccatorum. *Sabranus, Art. Bajan. p. 15.*

1009. Item damnatus fuit, quia tenuit, quòd peccet omnis homo, quando non refert in Deum actionem aliquam ex nullo alio respectu peccantem, licet ad Deum naturâ suâ sit referibilis. *Ibid.*

1010. Item damnatus fuit in eo quòd dixit, ex cupiditate fieri, quidquid non fit ex charitate, sumpta pro dilectione Dei propter se. *Ibidem.*

1011. Christiana Sacramenta reducit ad vacuum & egenam conditionem Judaicorum, qui dicit, quòd Sacramentum mortuorum justificare non valeat sine fide per charitatem actualem; seu Dei propter se dilectionem operante. *Sabranus ibid.*

1012. Propositionem quæ asserit, esse veniale peccatum, si Deus non est finis ultimus certæ actionis, dum est finis ultimus agentis, sive hominis, falsissimam judicamus. *Idem ibidem pag. 21.*

1013. Improbamus. . . quòd sub gravi obligatione debeat Deus esse finis ultimus agentis de jure & de facto, ut ad eum saltem pleraque referantur, quique amore sic prædominante ametur. *Sabranus in Thesi defensa 20 Aprilis 1682.*

Quasi verò Deus sub gravi obligatione esse non debeat

beat finis ultimus vitæ & cordis, cui præ cæteris vivitur, quique amore ceteris amoribus fortiore diligitur, in quem præcipue vita & cor hominis tendit &c.

1014. Facilius est Sanctum efficere, quam pauperi satisfacere, Deo obedire quam medico; Christianismi implere officia, quam naturæ debita. *Pater le Mome in libro de facili devotione pag. 244.*

1015. Observantia divini amoris, efficientis Sanctos, naturalis est, soloque ad eum opus est instinctu. *Ibidem pag. 246.*

1016. Aequè naturalis ac facilis est cultus exhibitus cælorum elementorumque Creatori, quam honor exhibitus Principibus & Magistratibus &c. *Ibidem pag. 247. & 248.*

1017. Nihil difficile exigit vera devotio, nullumque imponit onus nisi ex obligationibus communibus & naturalibus derivatum. *Ibidem pag. 33.*

1018. Noluit Deus vitam bonam majori nobis pretio constare, quam vitam; nec gratiam minus indulgentem esse, quam naturam. *Ibidem pag. 241.*

1019. Luxus, delicias ac voluptates non turpes devotio compatitur, sæculi ornatum juventuti natura permittit, lex nulla prohibet; necesse non est persequi carnem suam. *Ibidem pag. 113. 119. 124. 139. 161. 194. 264. 265. 283.*

1020. Constitutiones Pontificiæ adversus quinque propositiones, sunt generalis approbatio doctrinæ Casuistarum. *Apologetica Casuistarum pagina plusquam una.*

Hæc accedunt sequentes quatuor propositiones, quas Jesuitæ apud Sinas dicto scriptoque evulgarunt, falsæque, temerè & scandalosè dictas; scriptæque, D. Maiorot, Vicarius Apostolicus Fokienfis, nunc Episcopus Cononensis, declaravit, atque ut tales prohibuit.

1021. Philosophia, quam Sinæ profitentur, si benè intelligatur, nihil habet legi Christianæ contrarium.

1022. Nomine Tay Kie Sapientissimi Prisci Deum causam primam rerum omnium definire voluerunt.

1023. Cultus, quem Confucius Spiritibus adhibuit, civilis potius quam religiosus fuit.

1024. Liber quem Sinæ *Te King* appellant, summā est optimæ doctrinæ, physicæ & moralis.

Accedunt & sequentes aliæ, à S. Romana Inquisitione, S. D. N. Clemente XI. approbante & confirmante prohibitæ.

1025. Licet affirmare Sinas nominibus *Tien*, & *Xang-Ti* intelligere Deum, quem Christiani colunt.

1026. Permitti potest appendi in Ecclesiis Christianorum Tabellam inscriptam *King Tien*, Cælum colito.

1027. Superstitione imbuta non sunt solemnia quæ semel & iterum singulis annis Confucio, & Progenitoribus offerri solent sacrificia, seu Oblationes, Christianisq; permitti potest iis præesse, ministrare, aut interesse.

1028. Christianis permitti potest, Tabellas Progenitorum, juxta Sinensem morem in privatis domibus retinere, cum inscriptione *Xin Chû*, *Xin Goei*, *King Goei*, id est: Thronus, seu Sedes Spiritus, seu Animæ N. Defuncti, adeoque qua Spiritum defuncti ibidem aliquando fisti, vel residere significetur.

§. SEPTIMUS.

Superiorum Propositionum Denuntiatio.

OMnes propositiones illas Sanctitati tuæ denuntiamus, Beatissime Pater, ut decernat & judicet, siue salutaris doctrina quam continent? Siue Christiana, siue ad formandos hominis Christiani mores idonea? Siue Prophetica, Evangelica, Apostolica? Siue denique secuta salutis via, ita ut qui eam secuti fuerint, *recta tendant ad Superos*, prout Escobarius dicit in proemio Theologiæ suæ moralis? Hoc utique scire tanti est momenti, ut inde innumerabilem, salus dependeat animarum, cum doctrinam illam Jesuitæ spargant per orbem universum, dum suos spargunt Sanchezios, Baunios, Palaos, Dicastillos, Escobarios, Tamburinos, Gobatios, Casuistarum Apologistas, aliosque

liofque paris laxitatis Jesuiticos scriptores, quos ipsi quaquaversum præconizant, velut Auctores optimos, gravissimos, eruditissimos, Moralis Theologiae luminæ, &c.

Decernet, inquam, Sanctitas tua, an non propositiones illæ ab omni æquitatis pietatisque sensu adeo sint abhorrentes, ut earum Auctoribus unus videatur scopus fuisse, facto videlicet suo comprobare, in quantam cæcitatem humana devenire mens possit, dum relicto fidei & traditionis tramite suis se permiserit cogitationibus abripi.

Decernet, an non jure altum ingemiscant pii fideles, dum ab iis qui haberi volunt velut scientiæ oracula, velutque christiani Orbis magistri, *tantâ doctrinâ ac sapientiæ laude præstantes* (ut loquuntur in Imagine primi sæculi Societatis suæ) *ut pariter omnes divina regat sapientiâ, quippe qui Aquilæ sunt ingenio. Turbâim Phenicum*; imò quod amplius est, *Societatem Angelorum* verè dixeris. Ab iis, inquam, qui semetipsos ita magnificant, ea tradi dogmata, quibus non pars moralis christianæ lacescitur, sed tota funditus evertitur, dum christiani hominis officia omnia, interiora exterioraque, sicut & omnia fidei, Ipei, charitatis, religionis, pietatis, orationis, justitiæ, veracitatis, sinceritatis, fidelitatis præcepta profligantur, ne excepto quidem mandatorum omnium primo maximoque, nec secundo simili huic, in quibus universa Lex pendet & Prophetæ.

Nec per ea civili melius consuli videtur justitiæ, quin omnia potius humanæ societatis vincula disrupta videntur, familiarumque securitas & tranquillitas subversa per homicidia, furta, usuras, calumnias, mendacia, perjuria sub diversis prætextibus, adulteriniisque nominibus palliata & honestata.

Nec depravatis hominum moribus salutaria remedia per ejusmodi dogmata quaeruntur, sed blandimenta potius atque operimenta suggeruntur. Denique divino Sacramentorum usus, qui sacer omnino esse debet, in perniciosum, piisque omnibus deplorandum

con-

converti videtur abusum, uti non semel apud Prædecessores tuos complures questi sunt sapientissimi sanctissimique Episcopi Galliarum.

Quorum zelo suum adjunctentes innumeri Parochi præcipuarum Galliarum Civitatum, adversus tantam corruptionem quasi tuba exaltaverunt vocem suam, à suisque respectivè Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, doctrinæ pestilentis condemnationem postularunt. Quos inter Regiæ urbis Parisiensis Curati, doctrinâ & pietate insignes, atque ex iis plerique Sorbonæ Doctores, collectam putidorum dogmatum illorum seriem, unâ cum libello supplici, 10. Octobris 1659. Vicariis generalibus Metropolitanæ Ecclesiæ Parisiensis porrexerunt, quiritantes hujusmodi Ethicæ, à Jesuitis tanto studio sparsam per totum orbem, minimè christianam esse: utpotè per quam christiani hominis bona mens spiritusque extinguitur; nec Judaicam Pharisæicamque, cum procul abjiciat, quam Judæi & Pharisei summè colebant, legis litteram, externique hominis probitatem; nec philosophicam & humanam, cum infensa sit æquitati naturali, fidei humanæ, sensuique communi, quibus humana Philosophia velut certis adhæret regulis; denique nec civilem politicamque censeri posse, cum humanæ societatis adeò convellat fundamenta, ut quæ eam admittunt sunt Regna, Republicæ & Imperia, mutuis civium dolis, fraudibus, deceptionibus, tradibus ac furtis citò sint interitura, nec aliud futura, nisi Republicæ sine fide, sine lege, sine ordine. Quare nullum superesse quo vocitetur nomen nisi quod Jacobus exprimit: *Non est ista sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis, diabolica.* Quæ an vera sint, tuum est, Beatissime Pater, judicare.

Decernet denique Beatitudo tua, sintne legitimæ & christianæ artes ac strophæ quibus supra descriptas novitates laxitatesque (abjectâ inconcussa tutillimâque D. Thomæ doctrinâ sibi à sanctissimo Fundatore suo præscriptâ) sustinent, nec umquam retractant Jesuitæ. Eas idcirco paragraphis sequentibus Beatitudini tuæ exponimus & denuntiamus.

§. OCTA-

§. OCTAVUS.

PRIMUM ARTIFICIUM JESUITICUM.

*Fungere Societatis vires ad sustinendas Sociorum
Novitates Laxitatesque,*

MAnifestè id apparuit, dum tota Societas Molinæ novitates defendendas suscepit. Nec minus manifestè, dum Parisienses Rothomagensesque Pastores Censurâ notandam detulerunt Casuistarum Apologiam.

Cùm enim publicam adversus librum illum indignationem R. P. de Lingendes Jesuitarum Provinciali objiceret amplissimus D. Joannes Baptista de Contes Ecclesiæ Metropolitanæ Parisiensis Decanus, Eminentissimique D. Cardinalis Retzii Vicarius generalis, reposuit ipsi Provincialis, *Permolesum sibi esse causatum ex illo libro rumorem, idèd tamen à suis non posse non sustineri, quòd editus esset in defensionem Casuistarum suorum.*

Idipsum uberiùs demonstrant Curiones Rhotomagenses in Epistolâ ad Illustrissimum Archiepiscopum suum, cujus ecce fragmentum latine redditum: „Nul-
„lus jam relinquitur ambigendi locus, quàm Jesuitæ
„hoc opus tenebrarum pro suo agnoscant & tucantur.
„Modò enim sub eorum nomine adversus *Factum* Cu-
„rionum Parisiensium typis editæ sunt tumultuariae
„plures chartæ, quibus suscipiunt patrociniū opinio-
„num Apologîa contentarum. Nisi hæc intueremur
„adduci minimè possemus ad credendum. Quis enim
„arbitraretur Societatem, quæ pietatem, virtutem,
„doctrinam, prudentiam profitetur, eo fervore eaque
„pertinaciâ patrocinatorum Operi, typis mandato abs-
„que Auctoris nomine, absque Approbatione, quod
„nemo propugnare potest, nisi palam bellum indicere
„velit pietati, charitati, veritati, bonæ fidei, morum
„candori, ac singulis virtutibus christianis, quarum
„Sanctissimæ leges hæc Apologîa funditus evertunt?
„Expostulent quantum libuerit Jesuitæ de injuriâ,
„quam

quam sibi illatam aiunt per Epistolas ad Provinciales:
 „ certum est nil unquam in eos scriptum editumve
 „ fuisse, quod ipsorum famam gravius labefactarit,
 „ nil quod hominibus partium studio liberis adeo fini-
 „ stram de illorum ingenio, agendique ratione opinio-
 „ nem ingesserit, ac ingessit editio & defensio istius li-
 „ bri. Quod si inter graviores hostes hos numerant,
 „ qui hominum de Societate existimationem magis at-
 „ terant, dicendum profectò acerbiores non esse illis
 „ hostes, quàm sint ipsi sibi; cum ipsorum in hoc cœ-
 „ pto pertinaciã tantam eorum famæ labem inusserit,
 „ quantum nulla adversus illos scriptio.

„ Abiit tamen ut totum Ordinem infimulemus. . . .

„ Jesuitas à Jesuitis ipsis distinguere novimus. Existi-
 „ mus enim alios veros esse Jesuitas, qui verum sui
 „ instituti spiritum habent; alios falsos, qui solam ve-
 „ stem gerunt, ea ceteroquin indigni.

„ Veri Jesuitæ sunt, qui sectatores ac fideles Jesu
 „ Christi discipulos sese præbent, ejusque vitam & do-
 „ ctrinam sedulo imitantur. . . . Qui non student pla-
 „ cere hominibus, qui profanorum consortia quantum
 „ possunt declinant, qui fugiunt Aulam, velut Cha-
 „ rybdim proborum Religiosorum valde infestam, qui
 „ Regum ac Principum favorem & gratiam minimè
 „ aucupantur, sed omnem spem & auxilium in Deo
 „ collocant, qui nec divitum amicitiam captant, nec
 „ iis dirigendis sese intrudunt, qui callidarum mundi
 „ artium expertes, eas detestantur, qui prudentiæ sæ-
 „ culi renūntiant, qui toti in hoc sunt, ut Deum ado-
 „ rent, eique serviant in simplicitate cordis. . . . In
 „ quibus nec fraus, nec dolus est, ac minùs adhuc
 „ mendacium & detractio, siye verbo, siye scripto:
 „ Qui non injuriam injuriæ, non convitium convitio
 „ reponunt, sed benedicunt maledicentibus, laudant
 „ hos, à quibus vituperantur & qui falsa cri-
 „ mina non imponunt, veras in ipsis culpas reprehē-
 „ dentibus, quin potius æquè sollicitè occultant hujus-
 „ modi Accusatorum defectus, ac sincere & candide
 „ proprios agnoscunt fatenturque errores.

„ Vc-

„ Veri Jesuitae sunt, qui in regendis erudiendisque
 „ Fidelibus, nil nisi maiorem Dei Gloriam, Proximique
 „ perfectionem secundum suarum Constitutionum ver-
 „ ba quaerunt: ita ut dum agitur de aliquo articulo de-
 „ finiendo, suas opiniones non plumbeae proprii cere-
 „ bri regulae, sed inflexibili Regulae Evangelicae ac-
 „ commodent. Hi sunt qui Casuistarum suorum li-
 „ bros ex animo purgatos cupiunt omni squalore ac
 „ foece, qua illos aspersit spiritus obsequentiae munda-
 „ nae, disciplinae ignoratio, depravatio saeculi, ipso-
 „ rentiae & politica humana. Hi sunt, quibus a-
 „ mici Sanchez, Molina, Escobarius & Tamburinus,
 „ sed magis amica Veritas: Qui christianae Ethices in-
 „ tegritatem praefereunt omnibus Societatis emolumen-
 „ tis: Qui verum honorem collocant non in sustinen-
 „ dis mordicis opinamenti, quae bonos omnes offen-
 „ dunt, & ab ipsis impiis damnantur; non in ex-
 „ cusanda semper effrasi suorum audacia, quasi in
 „ moribus impeccabiles, in doctrina vero infallibiles
 „ forent. . . . Sed qui hominum verè religiosorum
 „ verum honorem in eo statuunt, ut culpam sincerè
 „ fateantur siubi caspitaverint; errorem revocent, si
 „ à veritatis semita deflexerint. . . .

„ Veri denique Jesuitae sunt, qui Confratrum suo-
 „ rum deplorat cecitatem, lugentque quod in Socie-
 „ tate ardentium violentorumque hominum factio in-
 „ valuerit, à quibus regimen occupatur, autoritas in ce-
 „ teros usurpatur, susceptoque temerè profligatissimam
 „ solutioris ethices opinionum patrocinio, in contradi-
 „ centium ruinam conspiratur, atque hoc pacto Societas
 „ in discrimen adducitur ipsiusmet suorum armis cor-
 „ ruendis, dum interim è melius affectis remedium af-
 „ ferri non potest, quia potentiores, plerumque certè
 „ non sanctiores, sic in ceteros dominatum exercent,
 „ tam caecamque ab ipsis obedientiam exigunt ut (se-
 „ cundum ipsos) quasi peccatum ariolandi sit, vel levi-
 „ ter repugnare, & quasi scelus idololatriae nosse acquies-
 „ cere iis, quae huiusmodi superiores inconsiderati aut
 „ mali praecipere vel caeco impetu praesumunt:

„ Post-

„ Postquam de veris Jesuitis diximus..... dicen-
 „ dum quid per falsos intelligamus. . . . Hos ergo
 „ Pseudo-Jesuitas existimamus, qui formam & speciem
 „ tantum veræ pietatis præ se ferunt, ejus vim & vir-
 „ tutem abnegantes. Qui seipfos maximi faciunt, ce-
 „ teros aspernantur. Qui ferre nequeunt ut quisquam
 „ virtute, scientia vel famâ ipsos antecellat. Qui om-
 „ nibus dominari volunt, quemadmodum Discipulis in
 „ Scholâ imperitantes. Qui in Regum Principumque
 „ palatia irreptant, eorum benevolentiam, favorem &
 „ gratiam vel parasiticis obsequiis expiscaturi. Qui pro-
 „ ceribus & divitibus hujus sæculi serviliter famulantur
 „ percommodâ dirigendi methodo, ut eorum postea
 „ potestatem Societatis commodis servire faciant: mol-
 „ les & flexuosi dum Dei & salutis causa agitur, at du-
 „ ri & rigidi in rebus ad propriam utilitatem pertinen-
 „ tibus, auctoritate & opibus ipsorum ad commodum
 „ suum abuti minimè dubitantes.

„ Falsi Jesuitæ ii sunt, quorum..... idolum est au-
 „ ctoritas & fama Societatis, qui hûc studium, labo-
 „ res, artes omnes conferunt. Qui istius simulacri
 „ bonum utilitatemque Ecclesiæ honori atque utilitati
 „ præferunt. Qui in animum inducunt suum, quid-
 „ quid in Ecclesia est eruditione ac virtute præcipuum,
 „ in gloriosa & triumphante Societate esse inclusum.
 „ Qui persuasum habent, nullum in præcipuis Ecclesiæ
 „ difficultatibus præter ipsos Oraculum consulendum.
 „ Quos sufficientiæ suæ alta existimatio adeo inebria-
 „ vit, ut neminem ferre queant reprehensorem vel
 „ contradicteorem. Qui velut impios & hæreticos ma-
 „ leque erga Societatem affectos habent, quotquot
 „ plectenda eorum facinora carpunt. Qui mordicus
 „ tuentur depravatas suorum, etsi imperitissimorum &
 „ contemptissimorum sententias. Qui ab uno & am-
 „ pliùs sæculo libros scriptitantes, è tot perniciosis opi-
 „ nionibus ex ipsorum Auctoribus decerptis, ne unam
 „ quidem sincere & ex animo ejurarunt ac refutarunt,
 „ quamvis nullus liber censuram ipsorum evadat, &
 „ non sola SS. Patrum scripta, sed ipsammet scripturam

ART. I.

H

» 169

33 sacram fugillare audeant; non veriti S. Paulum infi-
 34 mulare quasi in Epistolis fervore naturali se abripi
 35 passum, quique in Epistola ad Romanos arma sub-
 36 ministravit Calvino ad fulciendam haeresim suam.
 37 Quâ de re videri potest Pater Adam in *Calvino pro-*
 38 *fligato*, pag. 613.

39 Falsi Jesuitae sunt, quos non puduit in se suscipere
 40 patrocinium corruptelarum omnium, quæ a sæculo,
 41 vel à centum viginti annis in libris Scholasticorum
 42 seu Casuistarum minus accuratorum irreperunt. Qui
 43 vulnera sanæ doctrinæ per auctores illos infecta non
 44 solum incurata reliquerunt, quin potius auxerunt,
 45 novaque & longè graviora addiderunt, cum pertina-
 46 cia sustinendo Ethicem, Evangelicis Oraculis, San-
 47 ctorumque Patrum, & sacrorum Canonum docu-
 48 mentis, divinisque atque ecclesiasticis præceptis ad-
 49 versantem. Hi sunt, qui usque adeo alieni sunt à
 50 spiritu & mansuetudine Christi, gladii usum Petro
 51 vetantis æquissima in causa (in qua scilicet agebatur
 52 de vita Hominis-Dei adversus violentos furibundos-
 53 que invasores contatanda) ut ipsissimè Presbyteris
 54 Religiosisque pugionum usum permittant, quibus
 55 calumniatores suos, calumniarique nitantes infe-
 56 rimant; idque ipsis præceptum esse doceant lege
 57 charitatis, quam Ordini suo debent. Terribilis pro-
 58 fectò & portentosa est charitas illa, quæ homicidium
 59 præcipit, quo nullum gravius adversus charitatem
 60 proximi crimen committi potest.

61 Falsi Jesuitæ sunt, qui contra Evangelicum Chri-
 62 sti monitum christianis omnibus datum, ut percū-
 63 tenti in dexteram maxillam præbeant sinistram, vo-
 64 lenti tunicam tollere dimittant & pallum, Deum-
 65 que orent pro calumniantibus & persequentibus se,
 66 non solum sustinent licitam esse occisionem pro ala-
 67 pā, pro pōno, ad præveniendum calumniam, sed
 68 & ferociter insultant iis, qui pro Christo ejusque E-
 69 vangelio stant adversus auctores, tam crudelum dog-
 70 matum. Nam scriptor Apologiæ pag. 85. accusat
 71 eos, qui tam cruentæ doctrinæ refragantur, velut

» pa-

patronos furum, latronum & calumpiatorum, eosque comparat Hieronymo Pragenſi & Galero hæreticis, qui impietatis poenas flammis luerunt; quafi non metuendum ſit ne in Chriſtum recidat jaculum quo Adverſarios petit. Etenim ſi furibus, latronibus, calumpiatoribusque patrocinatur, qui negat licitum eſſe occidere pro alapâ, levi furto, vel detractiõne; quo tandem loco Apologiſta ponet Filium Dei, qui Diſcipulos & Fideles omnes docet has contumelias & injurias pati, & non reſiſtere inferentibus, tantum abeſt ut permittat eos occidere. Ego autem dico vobis non reſiſtere malo; ſed ſi quis te percuſſerit in dexteram maxillam, præbe illi & alteram; & ei qui vult tollere tunicam tuam, dimitte ei & pallium. Orate pro perſequentibus & calumniantibus vos &c. Hæc ſunt, Illuſtriſſime Domine, diſcrimina, quæ præ ceteris recensenda putavimus inter eos qui componunt Societatem Jeſuitarum, ne juſtitiam & leges charitatis læderemus, ſi totum Ordinem condemnaremus, innocentes indifcriminatim confundendo cum rejs. Verum quidem eſt nos potiori nunc, ut appareret, quam olim jure accuſare poſſe totam Societatem de ſuſcepto patrocinio depravatae morum doctrinæ; cùm hi patres evolutis tandem ſimulationis integumentis, nunc audacter ſuſtineant, quod aliàs non ſine execratione reſpuere & diffiteri videbantur. Nam in libello ſupplici, quem anno 1644. obtulerunt Senatui Burdigalenſi contra Librum, cui titulus: *Theologia Moralis Jeſuitarum*, agnoſcunt propoſitiones, quæ in eo libro ipsis adſcribuntur, eſſe impias, periculoſas, ſcandaloſas, execrandas, excitoſas bonis moribus & ſocietati civili. . . . Verum ab eo tempore ſtylum & orationem mirum quantum mutarunt! Nunc palam profitentur ſe vindices ac protectores Apologiæ, quæ pleraſque ſuſtinet corruptelas ejuſdem *Theologia Moralis*. Neque ullus hætenus è Societate Religioſus prodiit, qui improbaret, abnegaret, aut etiam impugnaret, ut oportet, doctrinam libri tam pernicioſi & tanto omnium ap-

H 2

„ plauſa

„plausu rejecti..... Absit tamen ut totum Ordinem
„damnemus.“

Haecenus egregii illi Curiones germanam Jesuitici
genii effigiem efformantes, efformandoque manifestum
universo Orbi facientes, quanta sit reformationis neces-
sitas in Societate. An non enim reformandi sint tot
& tantorum excessuum, Autores, decernet Sanctissi-
mus.

ARTIFICIUM SECUNDUM.

*Moralis Evangelica defensoribus Bajanismi & Fansenis-
mi larvam objicere, ut ab iis audiendis
populum avertant.*

TRitum & de trivio totum est artificium istud Je-
suiticum, tantò injustius, quantò verius Facultas
Lovaniensis in epist. ad Alexandrum VIII. anno 1690.
conscripta cum Politico Romano dixit, *Fansenismum*
nunc crimen esse omnium nullum crimen habentium. I-
stud nihilominus sine crimine crimen innoxiiis objicere,
Jesuitis aded est familiare, ut nullus Jesuiticis novitati-
bus laxioribusque opinionationibus contradicens, tutus sit
ab ejusmodi criminatione, ne ipsi quidem sanctissimi
Episcopi sapientissimique Cardinales & Religiosi Or-
dines.

Nam uti calumniosissimè dixerunt in quodam Me-
moriali Madriti Catholico Regi praesentato, *Multa sunt*
Religiones quae à Fansenismo se intactas conservant. Uti-
nam idem de Pramonstratensibus S. Norberti affirmare li-
ceat! Nota est omnibus infectio majoris partis monasterio-
rum hujus Instituti. . . . Bonum ingens Religionibus SS.
Augustini & Dominici in dicta patria apprecatur, qui
eas omni spe promotionis ad strictam Facultatem destitutas
exoptat, quia, ut paulò antè dixerant, in istis duabus sa-
cris familiis vix datur grandioris nota Theologus, qui ad
strictam illam Facultatem vota non dirigat. . . . Hinc
provenit vix aliquem alicujus nota virum in universo, Bel-
gio reperiri, qui se anti-Fansenistam ausit profiteri. . . .

Capu-

Capucinatorum Belgicorum Religio manifeste in duas factiones dividitur, unam Jansenistarum, quam Juniores; aliam anti-Jansenistarum, quam Seniores constituunt.

Nec ab hoc contagio Ordo Carmelitarum discalceatorum in Belgio purus existit. Contagiosa hac pestis maxime in Clero seculari grassatur. . . . nec ullibi magis quam inter Clericos Oratorii.

Sed quid de Benedictinis? Ne religiosissimis quidem Benedictinis Congregationis S. Mauri pepercerunt, sed & ipsos ob novissimam editionem Tomi X. operum S. Augustini, ab omnibus tanta cum laude approbatam, Jansenianæ hæreseos variis epistolis accusaverunt, quas eruditissimi Religiosi illi tam valide contriverunt, ut eas omnes Romana Inquisitio librorum prohibitorum Catalogo inferuerit.

In infami quoque Memoriali nomine & Jussu R. P. Thirsi Gonzales Præpositi Generalis Societatis, Catholice Majestati anno 1696. præsentato, eminentioris dignitatis personæ, tam Ecclesiasticæ quàm civiles, de Jansenismo insinulatæ fuerunt, istaque de causa Memoriali istud, velut libellum famosum, tam Romana, quàm Hispanica Inquisitio proseripsit.

Similiter Eminentissimi D. Cardinalis Noailii, Archiepiscopi Parisiensis, Instructionem Pastoralem de 20. Augusti 1696. Jesuitæ Galli de hæresi Janseniana effronti audacia diffamaverunt, sparso ad id libello quem inscripserunt, PROBLEMA ECCLESIASTICUM. Veram quia ad tam immanem calumniam Gallia tota exhorruit, libellum quoque istum Romana Inquisitio prohibuit, & carnificina manu supremus Galliæ Senatus anno 1699. flammis addixit.

Denique in Libello cui titulus, *Parallelus Thomismi veri & falsi*, à quindecim circiter annis Romæ vulgato, & à sapientissimo Doctore Hennebello, plaudente Roma, insigniter confutato, Generalis Societatis qui suprà, celeberrimas adversus Lessium & Hamelium Censuras, Lovaniensem anni 1587. & Duacensem anni 1588. unanimi Theologorum Episcoporumque Belgii calculo probatas, coram Paulo V. & gravissimo electorum

Cardinalium Consultorumque confessu à P. Gregorio Nuncio Coronel Ord. S. Aug. Congregationum de Auxiliis Secretario cum honore recitatas, magnoque semper in pretio apud Thomam de Lemos, Didacum Alvarez, Joannem à S. Thoma, & alios quoscunque praestantissimos scholae Thomisticae Magistros semper habitas (in quibus post trimestre sub Innocentio XI. examen nulla est inventa iniquitas) velut Jansenianae haereseos labe conspurcatis, traduxit.

Uno verbo nullus Jesuiticis Novitatibus Laxitatibusque contradicit, quin à Jesuitis illico Jansenista audiat, tantò majori cum scandalo, animarumque exitio, quanto certius est quòd per ejusmodi criminationes innumerabilium animarum salus impeditur: dum enim ab ejusmodi criminationibus Jesuitas nulla summorum Pontificum, nulla Principum eas vetantium Edicta compescunt, nihilque solennius ab ipsis saeculi amatores audiunt, quàm Jansenistas, seu Ecclesiae rebelles, fugiendos; proinde non audiendos esse, qui Jesuiticis laxitatibus contradicentes, arctam docent salutis viam, doctrinamque praedicant curandis peccatoribus necessariam. Inde ab ipsis isti non audiuntur, & idem namquam curantur; quia per latam semper viam gradiuntur, quae ducit ad mortem.

Vide ergo, Beatissime Pater, quomodò in pejus proficit hominum impietas, omnia sine limite timoris vel pudoris, contra veritatem & justitiam vagabunda fertur impunita Jesuitarum garrulitas. Ad Tribunal sanctissimorum Praedecessorum vestrorum steterunt per deputatos suos Theologi Lovanientes adversus ipsos, illi etiam qui de Jansenismo prae ceteris accusantur. Adferuerat in primo scripto suo quod adversus ipsos Innocentio XII. 25. Jan. 1693. Desiderantius obtulit, tam multos libros in Belgio prodidisse, atque ab Archiepiscopo Mechliniensi, ceterisque Belgii Episcopis observatus esse tam multas circumstantias, ut jam monitionem esset, in Diocesis istis grassantem de haeresi Janseniana suspectos.

Circa initium Martii proximè sequentis respondit Hen-

Hennebellus Lovaniensium deputatus : Noverunt qui P. Desirant huc ablegarunt , quidquid de Fansenismo in Belgio grassante jactabant , ab iis quos accusabant omnino negari , imò ut fabulam & merum commentum rejici.

Quis igitur ab iis ad Apostolicam Sedem per Legatum accedentibus non expectaret validas & authenticas probationes , quibus quod intendebant , confirmarent , & id quod contra dicebatur refellerent ? Quis non speraret acta & instrumenta allatum iri , unde saltem de corpore delicti , ut aiunt , constaret ? Certè nihil eis facilius erat ecclesiasticâ & seculari potestate munitis , quam Reos , si qui essent , indagare , invenire . & servato juris ordine convincere . Ad id satis erat , ex tot viris , quas modo ut suspectos duxerat , modo ut errores suos palam docentes inducunt , aliquos saltem citare , eosque juridicè doctrina sua , de fide , de quinque propositionibus interrogare , Testes iis coram obijcere , denique ea peragere quibus Inquisitiones legitime instrui & promoveri solent . Quis autem sibi persuadeat , in ampla Regione apud Belgas , homines ingenuos & minime fueratos , sectam aliquam , & eam quidem numerosam , ita per annos 40. latuisse , ut ex tot suspectis nullus , vel in disseminando errores deprehensus , nullus stimulante sceleris conscientia sponte confessus , nullus non modo convictus , sed ne quidem legitime accusatus unquam fuerit ? Nihil horum omnium profert P. Desirant . Pro actis & probationibus , pro rationibus & argumentis verborum ambages substituit , multas circumstantias commemorans , ob quas ait notorium esse in Belgio grassari de Fansenismo suspectos . Quid verò circumstantiarum illarum nomine intelligat ? In quibus , ubi & quando fuerint observata ? Quinam illi suspecti ? An Clerici , an Seculares ? Cujus Ordinis aut Instituti ? Quosnam illis nomen ? Nusquam explicat . Et nihilominus etiam Romæ apud Apostolicam Sedem , & Pontificem optimum , ac justitiæ amantissimum , confidit se probare posse hanc accusandi rationem ; quam olim à Romanis adhuc Gentilibus , non accusationis , sed maledictionis loco habitam legimus his

verbis: „Accusatio crimen desiderat, rem ut definiat,
„hominem ut notet, argumento probet, teste confir-
„met. Maledictio vero nihil habet propositi prater con-
„tumeliam.“

Hoc responso velut fulmine percussus Desirantius, sibi conscius nulla sibi acta vel instrumenta suppetere, quibus accusationem probet, certus verò causā se casurum nisi proferat: octodecim articulos committitur, de iisque Hennebellum aliosque Belgas accusat.

Verum declaratione istis articulis directè opposita, atque à Theologis Belgis subscripta, accusationem usque adeò oppressit Hennebellus, ut accusator ad probandum sapius provocatus, deinceps obmutuerit, vitæque manus dederit. Quare Hennebellus circa finem Augusti 1693. libellum istum S. Congregationi obtulit.

Eminentissimi ac Reverendissimi Domini.

EXponit humiliter Joannes Libertus Hennebel Academia Lovaniensis Deputatus, manifestum prorsus nunc esse. . . . falsas esse omnino & infundatas accusationes articulis octodecim comprehensas. . . . si quidem ex litteris novissimè à Belgio receptis, & acta hic juncta constat præcipuos ac selectos primarum Belgii urbium Theologos, post maturum examen, post diuturnam inquisitionem ac mutuam collationem, singulos suo & aliorum cujusque urbis Theologorum nomine declarare, quod per omnia consentiant declarationi Oratoris, septemdecim articulis comprehense, quam præfatis octodecim Patris Desirant accusationibus opposuit. Quam quidem Oratoris declarationem, Eminentissimi Patres, tam sanam esse, tam evidenter accusationibus suis oppositam fassus est P. Desirant, ut clario-rem expetere non potuerit, neque negare, quin ab accusationibus ejus foret absolvendus quisquis declarationi illi sese consentire profiteretur. Neque hic repeti debet quod EE. VV. notissimum est, Theologos illos Belgii ex alia quoque

quoque capite à prædictis accusationibus absolvendos fuisse, quia nempe accusator toties tam solemniter provocatus, ut vel unum ex omnibus quos accusat, proferret, qui dictos errores sustineret, hæcenus obmutuit.

Quibus omnibus maturè expensis, nemo diffiteri posse videtur, quin omni careant fundamento prædicta P. Desirant accusationes, & quin falsi prorsus ac calumniæ fuerint rumores quaquaversum sparsi de Fansenismo in Provinciis Hispano-Belgicis grassante.

Quandoquidem verò his omnibus non obstantibus vehementissimè apud EE. VV. instare pergunt adversarii, ut nova & extraordinaria remedia ad comprimendum in Belgio Fansenismum adhibeantur, facile est jam videre, id ab eis tanto studio efflagitari, non ut extirpentur errores, quos ibi nequaquam reperiri jam manifestum est, sed ut accusationum suarum iniquitatem quoquo modo obumbrare, captamque adversus innocuos Theologos vexationem continuare valeant, ubique gloriaturi, se non immeritò nec sine causa multos in Belgio Fansenismi accusasse, contra quos Romano Pontifici opus fuerit novas leges publicare, & extraordinaria ad eos comprimendos remedia adhibere.

Quod an iis largiri æquum sit, an verò potius coerceri non debeant poenis, quas contra iniquos accusatores & calumniatores decernunt Sacri Canones, judicabunt pro sua aequitate EE. VV. . . . Circa finem verò Septembris ejusdem anni postquam Sanctissimo Domino idem exposuit quod supra, supplicavitque ut P. Desirant per EE. Card. Sancti Officii interrogaretur 1. An in Oratoris scripto hic adjuncto, cui titulus, Articuli Theologorum Belgii &c. non rectè ac fideliter referantur accusationes ejus octodecim, quas instituit adversus Theologos Belgii quos Fansenismi insinulat?

2. An in eodem scripto non contineatur sufficiens ac dilucida Oratoris declaratio septemdecim articulis comprehensa, & 18. ejus accusationibus contraria?

3. An saltem unum in Belgio Theologum nominare possit,

H 5

fit,

sit, qui obiectos ab eo in 18. articulis errores, aut saltem eorum aliquem sustineat?

4. An vel unum nominare possit, qui declarationi Oratoris, obiectis illis 18. articulis prorsus opposita subscribere recuset?

Post haec, inquam, subiunxit: Si vel unum talem nominat, cuius contrariam declarationem propria manu subscriptam, Orator intra bimestre non produxerit, declaratur idem Orator coram Sanctitate vestra se dare victas manus, paratūque instare cum eodem P. Desistant pro obtinendis remediis ad ejusmodi errores & Belgio exasperandas necessarias. Sin vero, B. Pater, tamdiu provocatus, nemodo quidem unum talem nominare possit, hoc unum rogat Orator, ut idem P. Desistant, alique epis. adhaerentes, ab ejusmodi accusationibus deinceps saltem sibi temperare cogantur auctoritate Sanctitatis V. quam Deus etc.

Hic per suavis Innocentius XII. Praedecessor vester, optimus Pontifex, accusatos Belgii Theologos, deinceps non Janenistas, sed praefatos Janenistas semel & iterum vocavit in Brevi ad Episcopos Belgii de 24. Novemb. 1696. in Brevi autem ad eisdem de 6. Februarii 1694. Fratemitatibus, inquit, vestris, quantum in Domino possumus, praesentibus nostris mandatis injungimus, ne nulla ratione quemquam vaga ista accusatione & invidioso nomine Janenismi tradito aut nuncupari frantes, nisi prius suspectum esse legitime (id est, servato juris ordine, uti semel & iterum ibidem exprimit) consulerit aliquam ex his propositionibus adiciisse aut tenuisse, nec quemquam sub hoc praetextu repelli ab officiis, munus beneficiis, gradibus ac Concionibus habendis, vel in illa quacunque functione ecclesiastica permittatis, nisi servato juris ordine, eam penam, quae viris alioquin Catholicis gravissima est, commoverisse probatum fuerit.

Decernat ergo Sanctitas tua, decernite & vos Rincipes qui judicatis terram, non fides ulla adhibenda sit Jesuitis post haec omnia dicta pergentibus, plenum esse Janenistis Belgium, quando Episcoporum ab ipsis seductorum Deputatus coram Apostolica Sede toties provocatus, ut vel unum proficeret, in hunc usque diem

alium proferre non potuit, nec accusationem suam probare, sed silentio suo se calumniatorem esse factus est.

ARTIFICIUM TERTIUM.

Eundem in finem ipsos velut Rigoristas apud Principes, Magistratus, & Populum diffamare.

Theologorum Lovaniensium de Rigorismo accusatio haud minus infundata est atque injusta, quam accusatio de Jansenismo, imò tanto magis exitiosa, quòd in ea de scholastico aliquo non agatur Theoremate, sed de morum regula, sed de Sacramentorum usu, sed de mediis unde salus dependet aeterna.

Nihil porro aliud est, nisi recriminatio quaedam, duplici de causa à Jesuitis usurpata. Primum ad tranquillius stabiliendas Moralis suae laxioris Regulas. Secundò ad repellendam accusationem partim à Lovaniensibus, partim ab aliis formatam, adversus nimiam ipsorum de moribus opinandi licentiam.

Utra accusatio æquior sit, utriusque successus omnino diversus satis manifestum facit.

De Lovaniensium Theologorum rigorismo accusatio, solido hactenus fundamento probari non potuit, nec efficere Jesuitæ potuerunt, ut pars aliqua istius rigorismi à Sede Apostolica proscriberetur; Laxissimam verò Jesuitarum, aliorumque Casuistarum, Lovanienses tantà probarunt soliditate, ut complures portentosi istius laxismi propositiones Ecclesia universa proscripserit. Universitates utique per judicia doctrinalia, Episcopi per sententias juridicè pronuntiatas, summi Pontifices per apostolica decreta.

Univertitatum, Episcoporumque judiciis famosam suam Casuistarum Apologiam Jesuitæ opposuerunt, sed numquam librum alium Orbis excepit majori cum indignatione publica, nec Antistites stigmatè notarunt majori cum ignominia, nec consensu magis unanimi Doctores, Episcopi, summi Pontifices proscripserunt, non genericè dumtaxat, sed specificè damnatis quam-

plurimis propositionibus, quas Eminentissimus Aguirius in præfatione maximæ suæ Collectionis Conciliorum Hispaniæ n. 22. *monstra* vocat *opinionum*, quæ *adversus moralem Christianam* & *disciplinam ecclesiasticam ac canonicam eruperunt*.

Post tot nihilominus Anathemata, Apologiæ patrociniū Jesuitarum non abjecerunt. Quin imò defensionem ipsius Honoratus Fabri anno 1659. sub fictitio suscepit Bernardi Stubrochii nomine, notis editis adversus Wendrochii notas ad Litteras provinciales. Verum Stubrochii, non Wendrochii notas, utrasque licet ad se delatas Roma proscripfit, sicut & ejusdem Honorati Apologeticum doctrinæ Moralis Societatis anno 1670. duobus in folio voluminibus editum, atque à novem Primariis ejusdem Societatis Theologis approbatum, ab ipsoque Generali Præposito commendatum.

Nec meliorem fortunam sortitus est Matthæus de Moya. Jesuita Hispanus, Reginæ Hispaniarum Confessarius, qui pariter Apologiæ patrociniū suscepit sub larvato nomine Amadæi Guimenii.

Tantum quippe in se horrorem Guimenii liber concitavit, ut ipsum Alexander VII. anno 1666. ac deinde Clemens X. anno 1675. prorsus damnarint. Cùmque nihilominus adhuc distraheretur, Innocentius XI. anno 1680. sub gravioribus eum pœnis iteratò proscripfit, ac velut infamem librum Romæ flammis addixit.

Tandem Alexander VII. & Innocentius XI. centum & decem propositiones laxioris Ethices, velut ut minimum scandalosas & perniciosas solemnī censurā perstrinxerunt, nullam verò ex rigidioribus, tametsi plures à Jesuitis accusatæ fuissent: nec Pontifices isti conquesti sunt de grassante in Ecclesia Rigorismo, quemadmodum de grassante Laxismo verbis gravissimis Alexander VII. conquestus est in decreto suo de 24. Septembris 1665. dicens: *Sanctissimus D. N. audit non sine magno animi sui mœnore, complures opiniones, christianæ disciplinæ relaxativas & animarum perniciem inferentes, par-*
tura

tim antiquitas iterum suscitari, partim noviter prodire, & summam illam luxurantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepsit alienus omnino ab Evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum doctrina, & quem si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingens irreptura esset vita christiana corruptela. Quare ne ullo unquam tempore viam salutis, quam suprema Veritas Deus, cujus verba in aeternum permanent, arctam esse definiuit, in animarum perniciem dilatari, seu verius perverti contingeret, idem sanctissimus D. N. ut oves sibi creditas ab ejusmodi spatiosa lataque, per quam itur ad perditionem, via, pro pastorali sollicitudine in semitam rectam evocaret, &c.

Si tanta foret Jesuitarum submissio ad Pontificia Decreta in materia morum, quanta in negotio Formularii, se convictos faterentur de injustitia accusati à se Rigorismi. Cum certum sit id quod sub odioso isto nomine accusant, nihil aliud esse, nisi sanctum & salutarem Evangelii rigorem, moderatamque observantiam regularum, quas sancti Patres unanimi consensu semper tradiderunt velut necessarias ad salutem, peccatorumque conversionem, quas etiam Ecclesia semper retinuit, novissimisque hisce temporibus Sancti novissimi renovarunt, sanctus utique Carolus Borromæus, S. Thomas Villanovanus, S. Franciscus Salesius, atque cum ipsis Concilium Tridentinum, Cardinales & Episcopi sanctissimi, Theologique sapientissimi, tam Seculares quam Regulares ex omni Ordine, etiam Societatis Jesu.

Hujusmodi est praxis absolutionem certis in casibus differendi, qui utique casus designantur in Rituali Romano, in Instructionibus S. Caroli, & S. Francisci Salesii, in decretis Cardinalis Grimaldi Archiepiscopi Aquensis, in statutis Synodalibus Cardinalis Le Camus, Episcopi Gratianopolitani, in Instructionibus Pastoralibus Cardinalis Denhoffii, Episcopi Cæsenensis, adoptatis ab Eminentissimo Cardinale Urfino Archiepiscopo Beneytano, in Instructionibus denique Illustrissimi D.

Guidonis de Seve Episcopi Atrebatensis, quas triginta alii Episcopi approbarunt plurimumque commendarunt.

Istaque fuit praxis Sanctorum novissimorum, quos Deus Apostolico repletos Spiritu ad animarum specialiter vocavit salutem, peccatorumque conversionem, scilicet S. Francisci Xaverii, aliorumque proximè laudatorum. Nec dubium quin eam secutus fuerit Cardinalis Bellarmius (præclarum Societatis ornamentum) utpote qui eam magno cum fervore coram summis Pontificibus docuit in Concionibus suis, quarum particulas describit Aguius disert. VIII. in Can. XI. & XII. Concil. Tolet. III. Excursu 1. & 5.

Eandem praxim triginta alii Episcopi, vigintique Doctores Sorbonici magnis encomiis celebrarunt in approbatione libri *De frequent Communione*. Atque ex iis Episcopis, sexdecim librum istum per suum in Urbe Deputatum egregiè tuiti sunt coram Tribunali Apostolico, ad quod licet ipsam Jesuita detulerint sub Urbano VIII. Innocentio X. & Clemente IX. numquam efficere poterunt ut proscriberetur.

Denique praxim illam auctoritate sua comprobat agmen ingens Theologorum, omni ex Natione, ipsam fundatam existimantium in verbo Dei, duplice potestate Sacerdotibus à Christo collata, non solum remittendi, sed & retinendi peccata; cujus potestatis parte ipsos spoliare contendunt, qui prætendunt, absolutionem peccatoribus certis in casibus ab ipsis negari vel differri non posse, ea cum moderatione quam charitas & prudentia istis in occasionibus ipsis suggerere debent, cujus soli ipsi Iudices sunt; eum totum negotium istud, inter ipsos solos poenitentesque, sub ærtissimo inviolabilique secreto tractatur.

Quod ergo de legibus & præceptis S. Thomas, hoc de praxi illa verissimè dicitur, utique illam non esse contra veram fidelium libertatem, utpote utilem, imò necessariam ad ipsos liberandos à servitute peccati, prout S. Doctor. 2. 2. q. 147. a. 2. ad 3. docet *Præcepta non esse*

esse contra libertatem populi fidelis, sed magis utilia ad impediendam servitutem peccati, quæ repugnat libertati spirituali, de qua dicitur ad Galat. 5. Vos enim, fratres, vocati estis in libertatem, tantum ne libertatem in occasi-
onem detis carnis.

Nihil ergo aliud est rigor à Jesuitis adeò diffamatus, nisi sanctus & discretus ille rigor, quem Spiritus Sanctus in sacro Eloquentio, quem sanctorum Rigoristarum (si sic eloqui fas est) Princeps Salvator in Evangelio necessarium esse docet, quando dicit Matth. 7. 13. *Intra-
te per angustam portam; quia lata porta & spatiosa via
est quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant
per eam. Quam angusta porta & arcta via est quæ ducit
ad vitam! & pauci sunt qui inveniunt eam.*

Matth. 11. Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.

Matth. 10. 38. *Qui non accipit crucem suam & sequi-
tur me, non est me dignus.*

Matth. 18. 3. *Nisi converſi fueritis & efficiamini sicut
parvuli, non intrabitis in Regnum cælorum.*

Luc. 14. 33. *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet,
non potest meus esse discipulus.*

Luc. 14. 26. *Si quis venit ad me, & non odit patrem
& matrem &c. adhuc autem & animam suam, non
potest meus esse discipulus.*

Luc. 8. 1. *Oportet semper orare & non deficere.*

Luc. 21. 36. *Vigilate omni tempore orantes, ut digni
habeamini fugere à ventura ira, & stare ante Filium ho-
minis.*

Matth. 5. plurima Salvator adjicit, de non irascendo
fratri, de abſciciendo membro scandalizante, de non
reddendo malum pro malo, de inimicis diligendis, de
bene faciendis iis qui odierunt nos.

Apostolus etiam 1. Cor. 7. *Qui utuntur hoc mundo
tamquam non utantur, 2. Cor. 5. Qui vivunt non ſibi
vivunt, sed ei qui pro ipsis mortuus est. 11. ad Theſſalon. 4.
Qui ſunt Chriſti, carnem suam crucifixerunt cum vitis
& concupiscentiis.*

Denique, ceteris omiſſis, Chriſti Præcurſor neceſſa-
rios

rios asserit *fructus dignos poenitentiae ad fugiendam venturam iram: & Salvator ipse, Nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis &c.*

Ista est pars Rigorisimi Evangelici, quo spirituales non terrentur homines, nec veri Christiani, sed homines animales & terreni, qui, quæ sursum sunt non sapiunt, sed quæ super terram: sunt enim amatores mundi, contra id quod scriptum est 1. Joan. 2. 15. *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo.*

Si Theologi illi qui Rigoristæ dicuntur, rigidiora tradant, si duriora carni, si praxis illorum severior sit divinâ illâ severitate, justè accusantur; si verò nullum doceant nec practicent rigorem ab Ecclesia damnatum (ut revera non docent) nec alium nisi quem divina docet Scriptura, & ipsemet in Evangelio Salvator, prout à Sanctis passim omnibus antiquis & novis intelligitur, manifesta est injustitia accusationis, qua à Jesuitis de nimio accusantur rigore, Jesumque in persona ipsorum persequuntur Socii Jesu; in hoc non Socii, sed persecutores, dum eos persequuntur, quorum non aliud crimen est, nisi quod cum Jesu arctam doceant salutis viam, Theologiam à laxioribus opinionibus purgare studeant, animasque suæ curæ ac directioni committas, per angustam portam deducere contendant, ne per spatiosam & latam ingredientiæ eant in perditionem, facti interim ipsi forma gregis sui, dum, ut Ministros Christi decet, non querunt quæ sua sunt, sed quæ JESU-CHRISTI, officio & piis operibus incumbentes, carnemque suam cum vitiis & concupiscentiis crucifigentes.

Isti sunt, Beatissime Pater, quos velut Rigoristas Jesuitæ persequuntur, ab omni munere tum in Ecclesia tum in Republica suis apud Reges & Principes calumniis excludere conantur, non advertentes sese latissimam per hoc aperire portam hominibus improbis, ut soli promoveantur. Cum enim probus nemo sit, nisi qui arctam Evangelii viam sequitur, sequentes autem velut Rigoristæ vel de Rigorisimo suspecti persecutionem proximè dictam patiantur; aliud non superest, nisi

MS

ut soli improbi, spatiosamque sæculi viam professi promoveantur.

Decernat proinde Sanctitas Tua, annon verè Abbas du Manoir in libro Gallico, cui titulus: *Defensio duorum Brevium SS. D. N. Innocentii XII. Pape* pag. 26. dicat: „ Dæmonis ejusque asseclarum inventum est, „ & quidem inter artificia, quæ ad illaqueandos seducendosque fideles spiritus ille erroris hoc sæculo adhibuit, haud postremum, quod pietatem Evangelicam, accuratamque disciplinæ, quantum peccatoris infirmitas finit, observationem, Rigorismi nomine, in odium adduxerit; cùm è contrario præcedente sæculo sub reformationis ac Evangelicæ pietatis nomine, ut venerandam proposuerit horrendam Christianæ ethicæ conculeationem omniumque consiliorum Evangelicorum & Apostolicarum sanctissimarumque exercitationum abrogationem. Artem, inquam, invenit vocandi in suspicionem sanctiores leges, quas fideles Christi dispensatores observant, nec non mores puriores quibus verè Christiani ornantur. Iis nomen odiosum inposuit; invidiam conflavit, bellum intulit, ut pietatis amantes, dum hinc corruptelas oderunt, aliunde nimium illum rigorem metuentes, medium quiddam investigarent & Rigorismi viam declinare volentes ab Evangelico tramite deflecterent ad laxamentum pedetentim deventuri. Hæc enim est fallacia, quâ dæmon ab ipsis Ecclesiæ cunabulis seduxit, intellectum, & cor Fidelium etiam virtute ac professione Christianæ perfectionis inclutorum. Quot hæses peperit oppositæ hæreseos metus!

„ Hæc viâ tot errores diversos & contrarios hominum mentibus instillavit. Nec absimili arte Babylonicæ ethicæ depravationes cordibus inspirat, metu immoderati rigoris, quem vix aut ne vix quidem perire est hoc saltem sæculo. Nolim tamen dicere nunquam fieri posse ut inveniantur Confessarii, qui in animarum regimine modum tantisper excedant circa administrationem sacramenti poenitentiae.

„ Sed alia res est propria quorundam privatorum im-

„ mo-

moderatio, ad quam eos abripit zelus, bonus quidem, sed non secundum scientiam, neque secundum regulam, quo decepti, poterunt tanquam praeceptum interpretari quod nonnisi consilium est, vel ex inconsiderantia peccare in satisfactione imponenda; Alia verò res est secta vel multitudo hominum, qui sicut Rigoristae professione, ob certa principia & praxim opinionum nimis rigidarum præter Evangelii legem, in quas simul iuraverint.

Huiusmodi Rigoristarum secta merum est comitamentum Daemonis, & spiritus calumniae. Alterius autem seu prioris generis, rari sunt, dumque docentur ac corriguntur, satis ostendunt se nullum nisi Christi vexillum sequi.

Ea de re sic loquitur Episcopus Atrebatensis 3. Epist. Past. §. 17. Nimum nimiumque funesta heremenda relaxationis experimenta in Diocesi nostra deprehendimus: sed et dicere licet, quamquam id minus rariùs fit, quosdam etiam fuisse qui mente quidem optima, sed zelo nimio violabant leges Ecclesiae, dum se rectè agere existimabant. Et hos quidem facile emendavimus; cumque non peccarent nisi nimis, si ita loqui licet, virtute, ac ardentiori amore illius quam arbitrabantur veritatis; semper invenimus eos paratos sequi Christiana cum docilitate lumina quod ipsis exhibebamus: ubi alii, qui à Deo non aberrabant nisi quid nimis adhererent soli lumini rationis, aut humano intuitu ducerentur, semper nobis visi fuerunt à parendo alieniores, et qui difficilius se paterentur ad officium revocari.

Statuet proinde Beatitude tua, an non de mollioribus doctrinis, quas tantopere depereunt adversarii praetensorum Rigoristarum, sanctus Gregorius VII. praedecessor tuus post Tertullianum dixerit: Haec sunt doctrinae demoniorum, prurientes auribus, natae de ingenio sapientiae secularis, quam Dominus stultitiam vocans, stultitia mundi in confusionem etiam Philosophiae ipsius elegit. An non etiam verè Octavius de Bellegarde Archiepiscopus Senonensis in litteris anno 1644. ad Eminentissimum Car-

Cardinalē Franciscum Barberinum datis pronuntiaverit, quod per antedictas persecutiones & molliores regulas, eo mollietis animorum, ac disciplina elanguescentis dissolutio processit, ut jam de vera poenitentia, . . . loqui pene sit nefas, quodque usus sacramentorum (prout quatuor Galliarum Archiepiscopi cum duodecim Episcopis eodem anno ad Urbanum VIII. scripserunt) qui sacer omnino ac salutaris esse debet, in perniciosum ac piis omnibus deplorandum abusum sapissimè convertitur. Depravatis denique ac corruptis moribus, blandimenta prius atque operimenta, quam salubria remedia comparantur. Hoc videlicet artificium (pergit Illustrissimus D. Octavius in litteris memoratis) humani generis hostis excogitavit, quo fatigantis Religionis degenerem illam laxitatem pro ipsa Religione obrueret, quasi à diverticulis ad viam ingredi, à viâ aberrare sit. . . Ita alitur quorumlibet licentia flagitiorum, ita crux Christi evacuatur, ita vera poenitentia tollitur: jam enim crimen ludus est, & poenitentia crimini datur.

His commotus Cardinalis Aguirias in eruditissimis Dissertationibus suis ad Canones XI. & XII. Concilii Toletani III. post sapientissimos pariterque sanctissimos Hispaniæ Episcopos, Bernardum Montiveros Calaguritanum, Joannem de Palafox Oxmensem, & Ludovicum Crespiam Placentinum (qui à quinquaginta circiter annis, hortatu Eminentissimi Cardinalis de Sandoval Archiepiscopi Toletani, adversus molliora morum dogmata zelo magno scribere coeperant) ipse citam adversus eadem pari zelo invehi, moralemque christianam ac verè Evangelicam, iisdem dogmatibus impetitam tueri, ac veluti postliminiò revocare aggressus est. Sane (inquit in Prefatione Collect. Concil. Hispan. n. 18.) non aliter expleremus partes officii nostri, siue hujus eximie dignitatis, ad quam occulto Dei iudicio. . . exiguitatem nostram evexit sancta memoria Pontifex, & rerum gestarum gloriâ clarus Innocentius XI. Cum enim Cardinales ex vi muneris sui sint intimi Consiliani & Coadjuutores Romani Pontificis, non in ordine ad bonum regimen, aut reformationem unius Provinciae aut Regni tantum, sed

totius Orbis Christiani, debent omnes pro virili laborare, opere, verbo ac scriptis, in eundem scopum, ac studium & curam suam, doctrinamque saluarem, tutiorem, imitationi Christi aptiorem, Sacris Canonibus conformiorem ac proinde severiorem porrigere. . . . ut proinde post Apostolos, Romanos Pontifices ac precipuos & primarios Ecclesia Doctores, in Cardinalibus speciatim locum habeat sententia illa Christi Domini, Vos estis sal terræ, quam Chrysostomus Homil. XV. in Matth. ita exponit: „ Non enim illos Palestinæ Doctores esse dicit, sed totius terræ, nec simpliciter Doctores, sed severos ac terribiles. At cur severos? cur terribiles? Subiungunt enim odium hominum ferè omnium, quibus mollis & laxa doctrina placet, severa autem & austerior horrore est. Verum timorem hunc statim eximit Chrysostomus ipse subdens: „ Hoc est enim mirabile omnino, quod non adulantes neque palantes, sed ex adverso salis instar urentes ferè omnibus se tam desiderabiles reddiderunt.

Quod ipsum contigit non solum priscis illis Cardinalibus in Conciliis. . . . sed etiam posterioribus, quotquot ferè ab inerte hac secunda Chiliade annorum are Christiana floruerunt sanctitate & doctrina. Exemplo sint (præter alios) Cardinales sanctissimi Petrus Damiani, Bonaventura, Carolus Borromeus, laudatissimi quoque Cardinales Bellarminus, Denhoffius & Ursinus in Italia, Cardinales Grimaldus, Le Camus, Noaillius in Gallia, Cardinales Otho, Gropperus & ab Harrac in Germania &c. quorum sanctissimi zeli imitatores sunt quamplurimi Archiepiscopi & Episcopi in Italia, Hispania, Gallia, &c.

Quia verò mentionem fecimus Dissertationis VIII. Cardinalis Aguirii in Can. XI. & XII. Concil. Tolet. III. dignum est ex ea aliquot lineas exscribere. Posteaquam ergo n. 135. collaudavit fervorem veterum Christianorum qui in aliquod gravius crimen lapsi, absolutionem Communionemque sibi per plures annos differri patienter tolerabant in assiduo jejunio, austeritate, fletu & planctu, ut Deum sibi tandem reconciliarent; ad tempora nostra transiens sic pergit: *Nostri autem ævo* (ò

tem-

tempora! & mores!) multi non modo in aliquod grave crimen, sed in varia aut plurima lapsi, vix jejuni aliquo, austeritate, fletu aut planctu premissi, accedentes ad confitendum, statim absolvi volunt & mitti ad Communionem; quid si Sacerdos pius, doctus & versatus in disciplina Ecclesiastica ac sacris Canonibus, illos hortetur ad jejunandum, plangendum & orandum, non dico integris annis, non mensibus, sed aliquot hebdomadis, aut saltem diebus, antequam absolvantur, ut veram de peccatis contritionem & totius cordis conversionem impetrent, quâ Deum gravissimè offensum sibi reconcilient, seque ad veniam disponant; videbis illos impatienter omnino id ferre, & vociferari adversus Sacerdotes ejusmodi, eosque incusare veluti crudeles & carnifices conscientiarum. Hoc novo injuriosissima accusationis & criminationis scelere jam longe nequiores effecti, adeunt quempiam alium Sacerdotem ignarum, remissum, palponem, aut nullius zeli circa disciplinam Ecclesiasticam, & absque ulla contritione de novo scelere commissi, ac de aliis precedentibus, levi satisfactione impositâ, statim assequuntur aut extorquent ab eo prapropiam absolutionem, & intempestivam communionem, utramque ingenti dantis & recipientis damno, uti demonstrat ex Cypriano, Ambrosio, Chrysostomo. Quorum exhibitis testimoniis subdit: Sed quid opus est ad antiquos Patres recurrere in re adeo manifeste omnibus iis Poenitentibus & Sacerdotibus, qui stupore quodam aut ignorantia extremâ, non amiserunt communem sensum? Sanè doctissimus & piissimus Cardinalis Bellarminus saepenumero id grande malum nostrorum temporum variis locis lamentatur, &c. Et n. 158. Ex toto hujus Dissertationis contextu constat, quam nimium delicati & digni reprehensione sunt, quicumque peccatis mortalibus inquinati. . . . ac nonnumquam plurimis & gravissimis, non se preparant ad illa confitenda jejuniis, orationibus, elemosynis, aliisque poenitentia vera operibus ac mortificationibus per aliquod tempus, ad impetrandam divinam misericordiam & auxilia opportuna, quibus toto corde convertantur ad Deum.

ut salutarem fructum Sacramentorum recipiant : sed statim post siccam aut præpoperam confessionem absolvi volunt. Constat similiter quàm injustè & impudenter ii criminantur Confessarios (quavis doctos, pios, ac nota prudentia) nolentes absolutionem impendere statim, sed illam differentes, donec ea opera poenalia exhibeantur per aliquot hebdomadas, vel dies saltem, juxta prudens ipsorum judicium. Neque enim pro omnibus idem tempus exigi debet, nec requirenda sunt satisfactiones aquè poenales pro inequalibus peccatis secundum gravitatem aut numerum.

Injustissima planè est eorum querela (injustissima proinde accusatio ejusmodi Confessariorum de Rigorismo) & qua horrore esset toti antiquitati christiana, si coningeret tunc audire quemquam vociferantem, & conquerentem de satisfactione sibi injuncta ante aut post absolutionem, qua nec secundum durationem temporis, neque secundum acerbicatem æquaret centesimam partem ejus poena quam imponebant Canones illi veteres, Dei spiritu conditi, & totius mundi reverentia consecrati, ut loquitur S. Leo Papa. Atqui satisfactiones imponi solita hoc tempore, ante aut post absolutionem pro gravibus peccatis (etiam ab iis Confessariis qui rigidi habentur, & crudelitatis incensari solent tanquam conscientiarum carnifices) non æquant ne centesimam quidem partem ejus poenitentiae, quam imponebant Canones illi, nec penes durationem, nec secundum acerbicatem. . . . Injustissima itaque ejusmodi impiorum ac pœnitentium querela est.

Quamvis verò admodum conveniens sit dilatio absolutionis erga ejusmodi homines peccatorum gravium reos, & præsertim relapsos, utque interea in actionibus & mortificationibus se exerceant, ut dictum est &c.

Itaque prorsus indubitatum est oculatissimo sapientissimorum Cardinalium illorum judicio, eorum quoque qui præ ceteris in scientia morum ac disciplinæ christianæ, in examineque status præsentis Ecclesiæ versati sunt, atque hisce de rebus sub oculis Prædecessorum tuorum scripserunt, Rigorismum in Ecclesia nullum esse.

Pontifici & Orbi denunciata. §. VIII. 191
se. Cum istius pientissimi Cardinalis liber Romæ sub
oculis Innocentii XII. post examinem accuratissimum cum
approbatione præcipuorum Urbis Theologorum de licen-
tia Magistri S. Palatii vestri Apostolici in lucem prodie-
rit, nihilque proinde reprehensibile in eo præcipui Ur-
bis Theologi invenerint.

Indubitatum è contra, Laxissimum Rigorisino præten-
so oppositum verissimè existere, istoque artificio huma-
ni generis hostem innumeras animas ad inferna pertra-
here. Nam uti sapienter observat Cardinalis Denhoff
Instruct. Pastor. pag. 24. & seqq. quamdiu laxiora dog-
mata Catholicorum, per Ecclesiæ apertè nondum sunt
condemnata, faciliè Catholicos decipiunt: *Sunt enim ve-
lut scopuli in portus ingressu delitescentes, quos plerique
non advertunt. Sunt etiam velut pulvilli super quibus
peccatores mollior quiescentes, indormiscunt in peccatis
suis, non sentientes malum quod gerant in sinu suo,
nec de eo veram unquam poenitentiam agentes. Et
propterea Sancti novissimi, Carolus Borromeus, Tho-
mas Villanovanus, Salesius, & cum iis Bellarminus,*
non deplorant, quod hæc nostra ætate nimia Confessio-
rum severitate, sed nimia assentatione, pereat multitudo
insultra, quodque Ecclesiam Domini hodie perdit Confes-
sarium & Pastorum blandiens adulatio.

Denique de grassante hodie laxismo testimonium ir-
refragabile reddidit Alexander VII. verbis circa princi-
pium hujus artificii relatis.

ARTIFICIUM QUARTUM.

*Eodem trahere velut Novatores, ut suas ipsi facillius
disseminent. Novitates.*

Tertia ista accusatio nec malignitate nec injustitia cõ-
dit duabus prioribus, nullamque profus habet ve-
rissimilitudinis speciem, nec speciosum ullum colorem;
ubi accusatio prima à Jesuitis fieri prætenditur sub e-
mentito colore sese opponendi erroribus per Pontificias
Constitutiones damnatis, secunda sub larvato prætextu
tuen-

tuendi jugum Christi suave adversus dogmata, uti prætenditur, excessivè rigida.

Verùm enimverò iis velut novatoribus insultare, Principumque persecutionem suscitare, qui collabentem disciplinam restaurare, depravatos mores emendare, pestilentem plurium Casuistarum de moribus doctrinam refellere, sanam Jesu-Christi & Sanctorum Ethicem docere ac tueri, noxiis denique usibus & consuetudinibus sese opponere satagunt, quas non sacræ leges, sed earum prævaricatio; nec divina vel ecclesiastica traditio, sed hominum ab ea degenerantium corruptela, Ecclesiâ non probante, sed gemente invexit, hoc (inquam) artificium est politicæ à diabolo ad imperium suum firmandum atque propagandum inspiratæ, Christianis proinde Theologis prorsus indignum, maximè Religiosis, quorum instituti Tessera est, *Ad majorem Dei gloriam*, quorum proinde est majorem Dei gloriam promovere, non eam promoventes persequi, ut suas promoveant novitias laxitates, quibus non reformatur mundus, sed in præceps ruit, latissimam ingrediendo viam, quæ ducit ad perditionem.

Ergone justum est zelosos persequi Pastores, qui ne pereant ipsi cum ovibus suis, eas à noxiis doctrinarum pascuis revocant ad pascua doctrinæ salutaris? Ergone digni sunt qui novatores habeantur, atque ut tales persecutionem patiantur, qui diligentes decorem Domus Dei, impediunt quantum in ipsis est, ne per corruptos Fidelium mores, sacrilegosque Sacramentorum abusus fiat spelunca latronum, ne etiam seminata (per deviam à spiritu Ecclesiæ Sanctorumque doctrina animarum directionem, vel improbandam consuetudinem) in agro Dominico Zizania crescant, iis eradicandis sedulam dant operam? Ergone novator fuit S. Augustinus, dum zelo magno Afrorum opposuit se consuetudini, qui, ut ipse testatur epist. 64. ad Aurelium, commensationibus & ebrietatibus, non solum per dies solemnes, sed & quotidie, in honorem (uti prætendebant) beatorum Martyrum indulgebant.

Ergone novator fuit S. Petrus Damiani, dum seculo

un-

undecimō magno & ap̄le zelo Ecclesiam purgare conatus fuit à grassantibus in ea scandalis?

Ergone novator S. Bernardus, dum suum pro veteri Religioforum disciplina zelum exercuit, pro extirpanda consuetudine, quæ apud ipsos molliem in vestibus, & in mensis lautitias intulerat? Novator Petrus Cantor, dum Missarum bifaciarum, trifaciarum, pluralitatisque beneficiorum consuetudinem, quæ tempore ipsius per Ecclesiam latè pervagabatur, voce & calamo persecutus est? Novator S. Ignatius de Loyola, dum rerum sacrarum neglectui, corruptisque sæculi sui moribus tanto restitit zelo, ut propterea Inquisitionis carceribus mancipatus fuerit in Hispania, calumniisque, perinde ac si novator esset, appetitus Venetiis & in Gallia?

Videant proinde Jesuitæ an non imitatores sint persecutorum, calumniatorumque sanctissimi Fundatoris sui, dum similiter persequuntur calumnianturque imitatores sanctissimi zeli ipsius, & quid aliud est calumnia seu persecutio ista, nisi maledica loquacitas carnalium hominum, qui simili modo semper calumniati sunt Sanctos omnium sæculorum? Cum & Salvator ab ipsis suggillatus fuerit velut novator, & Salvatoris Præcursor, & Apostoli, & sancti Episcopi, dum ministerium suum impleverunt, pravisque vitiis veritates Evangelicæ opposuerunt. Novator etiam atdidit Augustinus, audiit Petrus Damianus, audiit Bernardus &c. dum adversus relaxatam disciplinam voce & calamo in vesti fuerunt. Cum enim Augustinus in suprâ memoratam Afrorum consuetudinem ingenti cum fervore in vestus fuisset, adversus ipsum murmurantes carnales homines dicebant: *Quare modò? Non enim antea quæ hæc non prohibuerunt, Christiani non erant?* Quibus breviter ipse respondit: *Vos dicitis, Quare modò? nec brevius nec verius dicimus, Vel modò, uti refert epist. 9. ad Alys. qui & serm. 5. de divers. c. 4. Nonne, inquit, experiri sumus. . . . quanto periculo nostro de ista Basilica ebriositates expulerit Deus? Nonne seditione carnalium*

ART. 8.

I

part

penè mergebatur nobiscum navis? Cum Augustino penè merguntur hodie zelosi improbandarum consuetudinum, perniciosarumque opinionum impugnatores, simili seditione carnalium hominum; quemadmodum & penè mersus fuit S. Carolus Borromaeus, dum collapsam restaurare conatus est disciplinam, ut videre est apud Ripamont. l. 4. 5. & 6. vitae ipsius. Gloriosa profectò non est Jesuitis carnalium istorum imitatio.

Ad hæc tempora Prophetico spiritu respexisse videtur illuminatissimus Doctor S. Joannes Thaulerus *serm. 2. in Dom. 3. post Trinit.* dum consuetudinem deplorens plurimorum, etiam Religiosorum, Eucharistiae Poenitentiaeque Sacramenta frequentantium absque vera voluntate emendationis peccatorum suorum, *Appl.* (Inquit) pretiosum Christi sanguinem, acerbissimamque passionem illius, otiosam ac sine fructu abire debere putant, sed errant miseri atque saliantur. Dicunt autem, In sacra Religione positi sumus, in sancta Congregatione & Societate vivimus, & oramus multum legimusque. Et ego: Hæc omnia sine amore & attentione, cum distracto corde, tam cæcè & frigide agitis, ut sine admiratione nec cogitari quidem possit. Sed consistentur: verbis folioet, absque integra sese ex animo corrigendi voluntate. Jam se accedat aliquis, ut quantis in periculis degant. eas moneat, irident hominem; dicuntque, Beggardorum (hodie, Fansenistarum) ista sunt verba. En ipsi novi sunt spiritus (des Novateurs) hic est unus ex sublimibus spiritibus (du haut sens) & hoc illis faciunt, qui eos ad viam veritatis & iustitiae revocare nituntur &c.

ARTIFICIUM QUINTUM.

*Omni calumniarum genere eorum famam proscindere,
qui scribunt adversus Sociorum
aliquem.*

AB eo tempore quo inter Socios vulgatae sunt de mendacio & calumnia propositiones 651. & 652. supra pag. 108. productae, signanter ista, *Non nisi veniale esse peccatum, detrabentis auctoritatem sibi noxiam falso gloriare crimine*, misum quantum propositionum istarum usus, atque innocentissimos quoque calumniandi abusus, apud Socios plerisque invaluit. Facile enim cuique persuadet amor sui, iniuste se ab alio peti, ait clarissimus vir Paschalis, epist. 15. ad amicum Provinciale, *sed nulli facilius quam Jesuitis, quos tantus mentis tumor excecat, ut in scriptis suis eam de se opinionem haberi iubeant, tantum de Ecclesiae honore detrabi, quantum de Societatis suae gloria detrahitur*. Itaque monstro simile foret, si non hanc doctrinam usque sepeissime frequentarent. Nemo igitur iam stupeat, Jesuitas calumniari: tunc a eximie conscientia calumniari se putant. Nam pro qua pallent in facie gratia hominum iustitiam non verentur, & pro ea quam conceperunt de doctrina Sociorum suorum non minima opinione, adversus quoque Dei iustitiam ea se in conscientia tutos arbitrantur. Ex hoc fonte tot Sociorum mendacia calumniaeque profluxerunt. Exempli gratia Brisacerii, tam projecta calumnia viri (prosequitur Paschalis) ut Parisiensis Archiepiscopi censuram fuerit configendus. Hinc illa quoque patris Danjou *Jesuita* 8. Martii 1654. in personas primarias (apud quas pauperum Picardiae & Campaniae subsidia deponabantur) horribilis petulantia. Quamvis enim ad illa multum illa de suo conferant, tamen palam infandum illud mendacium ex ipsa Cathedra S. Benedicti proferre non est veritus, compertissimum sibi esse, has pecunias ab illis personis interverti, ut eas in Ecclesiam ac Regni perniciem impenderent. Hanc calumniae (quae, si quid fidei invenisset, uberem illum eleemosynam

rum fontem arefecisset) commotus istius Ecclesia Parochus, Doctor Sordanicus, in suggestum postridie conscendit, ac Jesuitarum mendacia coram omnibus coarguit.

¶ Illi Crilla Grassi audacia, quā tot imposturis Aurelianensem Cathedralē pollicia, ut his commotus Aurelianensis Episcopus, illi tamquam publico sycophanta sacris Concionibus interdixit 9. Septembris 1656. his verbis:

„ Sacris Concionibus per totam hanc Diocesim Fratri
 „ Joanni Grassi Societatis Jesu Presbytero interdici-
 „ mus, & ne quisquam ejus Concionibus intersit, sub
 „ poena lethalis inobedientiae edicimus; quod praedictus
 „ Frater Grassi Concionem habuerit mendacis & ca-
 „ lumniosis refertam, adversus praecipuos Aureliae Sacra-
 „ dotes, quibus falsō ac mendaciter affixit has propo-
 „ sitiones: Mandata Dei esse impossibilia; numquam re-
 „ sisti gratiae interiori; Christum non esse mortuum pro om-
 „ nibus hominibus, atque alias ejusmodi ab Innocentio X.
 „ damnatas.

Ex eodem fonte prodit atrox calumpnia, quā Joannes Baptista François, Jesuita, per publicas Theses Theologicas *De Deo & Religione, cum digressionibus, Antverpiae* decafas, insinuare ausus fuit, septuaginta quinque florenorum millia ē Belgio ad aliam urbem ā praetentis Janseuistis missa fuisse ad Hennebellum, ut aula Romanā corrumpere, Quod cum & ā veritate alienum foret, & Aulae Romanae injurium, Romam citatus fuit Jesuita, qui, diu tergiversatus, post longas tandem itinerum ambages & moras, in urbem appellere compulsus fuit, ut ibi calumpniae suae rationem redderet.

Anno 1690. Montibus Hannoniae Patres Oratorii de Nestorianismo, deque inimiciā adversus cultum B. Virginis, Jesuitae accusaverunt, pluribusque de Magistratu ibidem persuaserunt, Perillustrique Capitulo S. Lamberti Leodii persuadere conati sunt. Verum causa ista sedulo examinata, Patrum Oratorii innocentiam Archiepiscopus Cameracensis 3. Octobris ejusdem anni solenni decreto declaravit his verbis: *Character noster necessitate indispensabili nos adstringit, ut justitiam administremus*

mus iis ad quorum onas nos compulsi rumor, qui in publicum sparsus fuerat, informationes sumere. Existimamus muneri nostri esse declarare, ut hisce declaramus, prorsus non apparuisse per informationes dictas, Presbyteros Oratorii Montensis fecisse aut dovuisse aliquid, quod rationabilem suspicionem moveat, eos esse inimicos cultui D. Virginis, cum è contra probaverint, magnâ solemnitate celebrare se ejus festivitates, Magnitudines illius, & quib. apud Deum valet potentiam predicare populo, in Officiis suis & precibus eam invocare, titulumque ei, tum Matris misericordia sciente & inspectante Orbe impenso, tribuere.

Eodem anno Pater Coëmans Jesuita, bonam concionum suarum partem, per octavam Dedicationis Ecclesie, Bruxellis ad Sabulonem, consumsit in concitando populum adversus Novatores Nestorianismum instaurantes, dicens, annos esse circiter quindécim, cum hæresis illa in hisce regionibus suscitari cepta est per viros graves, & qui pii habentur: Non ita pridem Montibus Annonia manu tortoris flammis traditum esse libellum istam hæresim continentem: Esse Bruxellis quæ eandem hæresim tenerent, & per libellos, imò & per Catechismos disseminarent: Ab ipsis truncari Salutationem Angelicam, detractâ parte ultimâ, Sancta Maria Mater Dei, eò quod Mariam Dei Matrem esse non credunt. Et post hæc erit (inquirebat) qui dicat nobis, non esse tales hæreticos hoc tempore. Vacante tunc Sede, negotio isto legitime examinato per Vicariatum Mechliniensem, P. Coëmans deprehensus fuit calumniator, ideoque Vicariatus instituit ut à Superioribus suis pro tam horrendis mendaciis ac calumniis puniretur, cogereturque palinodiam publicè canere; at nihil amplius obtentum, nisi ut Pater cum silentio è Dicecesi Mechliniensi dimitteretur. Exemplaria alia dabuntur artificio sequenti.

ARTIFICIUM SEXTUM.

Post crudelissime laceratam omni mendaciorum genere virum integerrimorum famam, ipsosque palam suggillatos velut scandalosos & hereticos, ea quæ contra Sociorum aliquem quidpiam dixisse vel scripsisse putarentur, eodem deinde, absque ulla prætorum errorum retractatione, scandalorumve reparatione, orthodoxa fide, pietate, doctrina, moribus insignes palam declarare, ob id solum quod ipsi declarassent, de læssenda se Societate non cogitasse.

Nihil solemnius ad id demonstrandum asserri potest, quam illa contentio, quæ Jesuitas inter & Clarissimum Virum Puteanum S. Niseri Lugduni Parochum intercessit. Eam sic Paschalis exhibet epist. 15. Anno 1649 libram egregiam Puteanus è latino in vernaculum sermonem transtulit, cui titulus: *Officia boni Christiani contra propriam Parochiam, adversus eos qui fideles à Parochiis abstrahunt.* . . . Auctore Capucino. Cavebat Puteanus ne quid acerbatis huic libro admisceret, neve ullus Religiosus, aut omnino ulla Societas nominatim describeretur. Se tamen hoc libello peti: Jesuitæ putaverunt. Itaque continuò P. Albius, Puteani, antiqui Pastoris, in primatia Galliar. Judicis, magna in urbe & auctoritate & honore pollentis, canos ac virtutem nihil reveritus, mordaci illum libello omnibus probris cooperuit, quasi *vita ludentis scandalosum, impietatis suspectum, hæreticum, excommunicatum, ac remedium catholicis dignum.* Vel ergo Jesuitæ professi calumniatores erant, vel ista de bono illo Parocho credebant. Itaque, nisi depositis erroribus, ille amicitia Jesuiticæ dignus fieri non poterat. Videamus ergo quid in ipsa reconciliatione gestum sit, cui interfuerunt Lugduni Primores, scilicet D. de Ville Vicarius Generalis, Scaron, Margat, Bouvaud, Seve, Aubert, Dervieu Canonici S. Niseri, du Gué Quæstorum ærariorum Præses, Gostier Præfectus urbis, de Flechere Præses & Prætor, Boissat, de saint Romain & de Bartoli, viri

no-

nobiles, Bourgedis, primatius Regis Advocatus... de Cotton pater & filius, Boniel: qui omnes P. Albii declarationi suscripserunt. Cum enim hoc tantum Puteanus declarasset, libro suo Jesuitas omnino non impieri, generatim se de his locutum, qui fideles à Raracis avertunt, de laceffendi Societate numquam se cogitasse, qua contra animo suo egregie clara esset: isto verborum fascino, memento ex apostasia, ex excommunicatione, ex scandalis, nulla absolutione praevia Puteanus emerfit, ipsumque P. Albium tum his illum verbis ipsissimis compellavit: *Viri clarissime, cum in ea opinione fuisset, Societatem, cujus cooperatione glorior, à te laceffitam, adscribendum me acceci, illudquæ quo usus sum defensionis genus mihi licitum esse existimavi, at nunc certius explorato tuo in nos animo, huc veni coram omnibus testificaturus, nihil jam esse cur te non habeam ingenii perspicacissimæ, profundæ & orthodoxæ eruditionis virum, moribus inculpatum, postremo Ecclesie tua dignissimum Pastorem. Hanc professionem libens edo, ea ne honestissimis, qui hic adsunt, viris excidat, opor. & precor.*

Ex ista P. Albii declaratione tam solenni, perspicuum est, quod Puteanum antea non crediderit hæreticum; ipsum tamen crimen tantum, quod falsum noverat, ideò palam objectasse, quod in ea opinione fuisset, Societatem ab ipso laceffitam fuisse, non ideò tamen ipsum agnovisse, mendacior tam pernicioso, calumniæque tam enormi, se deliquisse, quippe qui istius defensionis genus (mendaciorum scilicet, calumniarumque) sibi licitum fuisse crediderit.

Hinc Paschalis loca citatò legitimè concludit, quod *Jesuiticâ linguâ hæreticum esse, idem est ac laceffere Societatem. Lepidam hæresim, boni Patres! Itaque cum tot viros Catholicæ Fidei addictissimos passim in scriptis vestris hæreticos appellatis, hoc demum à vobis significatur, aliâ quâ in re violatam ab ipsis Societatem, seu laceffitum Sociorum aliquem.*

Nec refert, an Sociorum aliquem lacefferit objecto vero, an objecto falso crimine, damna bilive dogmate: nam ut Jesuitæ licitam sibi putent in adversarios suos

calumniam, necesse non est, istos calumnia reos esse: sufficit (inquit Wendrockius) ut hoc præ cæcitate putent Jesuitæ, aut saltem ut se injustè, si non falsò ab ipsis accusari existiment. Hoc verò quis dubitet præ cæco sui amore, Jesuitis esse persuasum? Si quis illos in vera Theologia hospites dicat, calumniari existimant, quia scientiæ se Oracula, Magistroque præstantissimos arbitrantur; si quis sententias ipsorum, morum corruptivas appellet, calumniam sibi inferri querantur, quia absurdissimas quasque Sociorum sententias pro sanctis institutis habent. Postremò, quamlibet vera agnoscant esse, de quibus accusantur, tamen hæc à se sine crimine negari, mendacique crimen in accusatores suos conferri posse credunt, eò quòd hæc injustè in vulgus spargi sibi persuadeant, propterea quòd inde minuatur Societatis gloria.

Nec jus illud ab ipsis prætextum dissimulant, imò cognitum omnibus volunt. Ecce enim quam ingenuè Casuistarum Apologista pag. 129. *Mult. Theologi & Canonista docent, eum qui criminis, verè quidem à se commissi, sed tamen injustè insimulatur, posse accusatorem suum mendacii arguere, & impudentissimum calumniatorem appellare.* Sic (pergit Wendrockius) Jesuitis calumnia & mendacium simul arma suppeditant, & defensiva quibus se tueantur, & offensiva, quibus uleiscantur inimicos. Objecta sibi crimina, quamlibet certa & sibi cognita, fidentissimè negant, calumnieque accusatores suos postulant. Deinde ipsos aliis à se confectis criminibus, junctis Sociorum viribus onerant, tanto cum conjuratorum eorundem Sociorum impetu, ut tametsi plurimis primariis viris, ipsis etiam Ecclesiæ Principibus, Sociorum vitia nota sint & perspecta, pauci tamen audeant tanto cum corpore, suo cum periculo decertare.

Ausi sunt nihilominus zelosissimi pariterque generosissimi Parisienses Parochi corruptam ipsorum Ethicem palam arguere: verum ea ipsa de causa veritus non est Casuistarum Apologista feroci ipsos calamo velut ignavares, *Lupos rapaces, falsos Pastores, schismaticos &*
hæ-

haereticos suggillare, etiam si mutato potius consilio in responsione ad scriptum ipsorum, quod Factum vocant, eodem veros ac veneratione dignos, pietateque, Virtute & sapientia illustres Parochos esse Socii fassi sint, eo dumtaxat fictitio praetextu, quod Factum istud consideraverint velut partum ipsis suppositum, non ut ab ipsis profectum.

En specimen ipsius generis Jesuitici. Montes fumantes sunt Jesuitae, si quis eos tetigerit protinus fumigabunt: tangere caveat Jesuitas quisquis experiri non amat Jesuiticos fumos. Socii sunt Jesu, non imitatores mansuetudinis, patientiae & humilitatis Jesu. Quippe nesciunt quid sit esse humiles, patientes, mansuetos erga suos reprehensores. Evangelium praedicant, non practicant. De Domino Jesu scriptum est: Cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur. 1. Petr. 2. Cum pateretur, non aperuit os suum. Isa. 53. de Apostolo, vero Jesu Socio, quia imitatore, Maledicimur & benedicimus, persecutionem patimur & sustinemus, blasphemamur & obsecramur. 1. Cor. 4. Cum Michael Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus, vel ipsi diabolo iudicium inferre blasphemiam, seu contumeliam. Epist. Cathol. Jud. Si quis autem Jesuiticas pio zelo reprehendit laxitates, protinus blasphemias istas seu contumelias audit, Bajanus, Jansenista, Haereticus, Impius, Scandalosus, &c.

Doctrinam RR. PP. Collegii Anglo-Leodiensis Socii Jesu S. Sedi zelosus quidam Theologus denuntiavit. Illico P. Sabran in ipsum feroceiter insurrexit, prorsus mendaciter dicens. Larva est: Bait & Jansenii haereses ac errores in omni Theologia argumento propugnare, variis libellis spargere, Ecclesiaeque illos condemnantis oppositam impetere doctrinam, unice menti ejus insidet.

In libello cui titulus: Specimen doctrinae à Jesuitis in Seminario Leodiensi tradita (ab eodem utique Sabran Collega ipsius P. Henrico Roberto Stephani) Theologus alius ipsos pio zelo modeste redarguit de nonnullis corruptelis in doctrina morum & fidei, deque inju-

rit in D. Augustinum & Augustinianos &c. & verò se redarguisse demonstravit, tum in specimine illo, tum in defensione illius, seu responsione ad conclusiones Theologicas P. Stephani de 17. Februarii presentis anni 1702. At pro familiari Jesuitis mercede plaustra integra injuriarum mendaciorumque ab isto P. accepit, in conclusionibus illis, in quibus ipsum absque ulla pronus apparentia veritatis, per mendacem recriminationem accusat de erroribus in Jansenio damnatis, de hæresi Janseniana, de dura fronte, de fronte vacua, de impudenti accusatione, de obsecratione, de voluntario stupore, de ingenii pauperie cum pompa producta, de argumentatione adeò ridicula, ut à Logicis trimesibus sit exhibenda, de imperitia, de ignorantia, de non intelligentia eorum quæ dicit, citat, caput, de mala fide, de indocta calumniandi libidine, &c. At scriptum est Eccli. 34. 4. *A mendace quid verum diceretur?* Prov. 10. 4. *Qui nititur mendaciis, hic pascit ventos*, Cap. 14. 25. *Profert mendacia vespipallis*, Job. 13. 4. *Fabricatores mendacii, & cultores perversorum dogmatum, utinam taceatis, ut putaremini esse sapientes*. v. 12. *Memoria vestra comparabitur cineri, & redigentur in lutum aervices vestra*.

Nec alia refutatione dignæ sunt Jesuiticæ illæ cantilenæ (idco Jesuiticæ, quia Jesuitis consuetæ:) Nam ut scire Cassiodorus l. 1. Epist. 27. *Ad injurias illi proficiunt, qui se superatos turpiter erubescunt*. Et ut etiam, appositè Contensonus l. 5. dissert. 3. c. 2. qui adversus justos reprehensores suos *disputationes excitant de avim nancione descendentes, se scribunt stylo verborum ad mortem ferrea, felle amaro, mambus seruo, unguitum laceratione violatio, non Theologi, sed maledici nomina merentur quos qui legunt, alii detestatos abjiciunt sana gravitate, alii suaviter hauriunt maledicta voluntate, omnes offenduntur urbanitatis honestate*. Et maxime offenduntur in Jesuitis, upote tam profusis amatoribus novitatus suarum, etiam justò laxiorum, ut, sicut icterio laborantibus sufflavus semper & ubique color occurrat, sic ipsi quibuslibet sibi adversantibus, quamlibet innocen-

tis

tissimæ Catholicissimæque, Janſenianæ hæreſim, novitates, imperitiā, ignorantiam, malignitatem, odium in Societatem &c. non minus importunè quàm impertinenter ſemper obſcijant.

Ne ſuum quidem probabiliffimum Jeſuitæ patienter ferunt reprehendī, ſed doctrinam quæ eum reprehendit Antonius Terillus Anglo-Leodiensis Jeſuita in præſatione ſui tractatus de Reg. Mor. & poſt ipſum Bartholomæus Fibus in ſua pro conſcientiæ infirmæ Apologiâ c. 1. §. 6. dicit *aliā matrem non habere quàm hæreſim Janſenianā*; nec alios ſerè primos Auctores, niſi quos conſtat malevolentiffimo ac amaro nimis animo in Societatem Jeſu ejusque Auctores affectos fuiſſe. Nec hæc contentus Georgius de Rhodes diſp. 2. de act. hær. q. 2. ſect. 3. uſque adeò excedit, ut Antiprobabilitas elatè ſupercilio vocet novæ Reformatores Theologiæ, & Eccleſiæ, Janſiſimos dā imperitiſſimos ſanè homines, non intelligentes communem Theologiæ vocem, cujus ipſi minime nullam habent. In eodem §. 2. totius (ut Contentonius verbis utar) ſtomachi bilem iratiſſimè effundens, *Janſenianos vocat, utriuſque errantes, deſerentes ſemitæ judicii ac juſtitia, ut ambulent per ſalebras, dūc perantiſſimā ſama hominē, damnato per judicium Eccleſiæ.*

Convitia ipſius litterario Orbi expoſuiſſe, reſutaſſe eſt. Ea validè & chriſtianè reſutat piſſimus Contentonius loco citato, Rhodium ſapienter monens, quod per ea non conſulat ſuo, nec ſuæ Societatis honori. Neque enim Societatis honorificum eſt, Socios adeò iniquos eſſe Cenſores eorum, qui ſolidæ pietati vacantes, Chriſtianā modetiā & charitate mores ſuos componentes, collapſam diſciplinam inſtaurare, fratresque errantes à divertiis ad viam revocare ſatagunt, ut ipſos non pudeat tot eos improperis ea propter onerare, & velut Janſenianā hæreſi infectos, Schiſmaticos, Eccleſiæ rebelles &c. apud populum depingere. Quid enim hoc aliud eſt, niſi diabolica præſumptio, ſi Auguſtino credimus l. 2. de Bapt. contra Donatiſt. c. 5. veriffimè dicenti: *Aliter ſapere, quàm rei ſe habeat. Humana tentatio eſt; nimis autem amando ſententiā ſuam; uſque*

ad præcidenda Communione & condemnati schismatis vel hæresis sacrilegium pervenire, diabolica præsumptio est. Istud verò Jesuitæ faciunt, dum ex nimio sententiarum suarum amore, iis contradicentes velut damnatos hæreticos & schismaticos calumniose traducunt. Quia dum imperio zelo homines innocentissimos Catholicissimosque velut hæreticos insectantur, hæreses ipsi faciunt, ait D. Gregorius l. 9. Registri c. 30. Sententias namque suas, quæ certissime de fide non sunt, pertinaciter volunt esse de fide. Atqui non minus est hæresis asserere aliquid esse de fide, quod non est de fide, quàm negare aliquid esse de fide, quod est de fide, ut rectè Major in 3. dist. 37. q. 26.

Ecce ergo hæretici & schismatici sunt Jesuitæ, qui pro hæreticis & schismaticis habent, & pertinaciter habent, qui omnibus Ecclesiæ definitionibus submississimi sunt, ipsisque Jesuitis submissiores. Trita proinde illa Jesuitica obiectio, toties *Jansenismum* insonibus occinens, puerilis est (inquit Contenson) undique rimas agit, & e trivio tota sumpta hæc cantilena, ad invidiam hæresidis divine legis defensoribus conflandam imperitissime & juxta iniquissime instituta. Si bonis rationibus Jesuitæ ex misera sua causa conditione careant, ad lutulentam & ineptam convitiis non confugiant, à dissertationibus ad insensas mulierularum more non veniant, modum habeant & finem faciant diceriorum, à quibus nonnisi disceptantium odia & legentium scandala derivantur, quæ etiam magis auctoribus nocent, quàm iis in quas ferunt & debacchantur. Eam saltem modestiam, gravitatem, urbanitatem pro se ferant, quam in scriptionibus suis hæretici non omnino feroces rux patiuntur desiderari. Si eam in se desiderari passus non fuisset P. Albius, ad palinodiam compulsus non fuisset, ut suprâ. Nec ad eandem compulsus Brisacierius Collegii Rothomagensis Rector, qui cum Abbate Alnæum Carolum du Four, velut temerarium, sedisiosum, rebellem, hærescos fautorem, propterea lacerasset, quod duobus in sermonibus, exitiales quorundam scriptorum in materia morum Ecclesiasticæque Hierarchiæ doctrinas generatim coarguisset, scripto-

rum.

rumque aliorum exhibitione laudatus Abbas demonstrasset, Jesuitas à se nec nominatos, nec laceffitos; Brisacerius per sententiam Illustrissimi D. Archiepiscopi Rothomagensis de 26. Januarii 1657. compulsus fuit declarare, prout scripto juridico declaravit, se habere Abbatem illum pro viro spectatæ probitatis, doctrinæque Catholicissimæ, & maxime orthodoxæ, prout ex eadem constat sententia. Si ante declarationem istam verè talis fuisset, qualem ipsum Brisacerius depinxerat, profectò ex seditioso, rebeli & hæreseos factore repente probissimus Catholicissimusque, absque retractatione, reparationeque ulla, non evasisset, nec ad id declaratio de non laceffitis à se Jesuitis suffecisset: Sciunt ergò Jesuitæ falsa esse convitia sua, suam proinde Societatem inhonorant, tam enormiter mentiendo; cum immani alienæ famæ præjudicio.

ARTIFICIUM SEPTIMUM.

Similibus mendaciis calumniisque obrepere Principibus, ut à dignitatibus, Officiis & muniis Ecclesiasticis & civilibus, nullo servato juris ordine, tamquam Jansenistæ, Rigoristæ vel Novatores, vel de Jansenismo &c. suspecti arceantur, quotquot Jesuiticis Novitatibus vel Laxitatibus adversantur.

U Berrimam istius artificii demonstrationem exhibet Memoriale, à Romana & Hispanica Inquisitione damnatum; quod Catholico Regi, nomine & jussu Thyrsi Gonzales Præpositi Generalis Societatis anno 1698. obtulit Joannes de Palazol ejusdem Societatis Sacerdos Professus: tot enim infuscatum est mendaciis & calumniis adversus Theologos Lovanienses, ut mendaciorum calumniarumque farraginem jure dixeris: videre est hoc in Confutatione illius per Belgas Theologos, ubi mendacia illa & calumniæ per articulos referuntur refellunturque. Et in Præfatione quidem ad Præfationem Memorialis, malè de dissimulato Jansenismo Belgas Theologos accusare Palazolium; illegitimè etiam

à Sede Apostolica appellare ad *functam* regiam qua Jan-
 senistas detegat, sic Theologi Belgæ demonstrant:
 Adde irreprehensibilis est doctrina & vita, quæ ex-
 terius præsententur illi, qui invidioso nomine Janse-
 nismi traducuntur in Belgio, ut vel Reverendissimus
 Pater Thyrsus Gonzales Soc. Jesu Præpositus Gene-
 ralis in eo ipso Memoriali, in quo illos eo nomine
 traducit, illustre de eis testimonium (ingenuè ne-
 scio an incautè) coram Majestate sua Catholica per-
 hibeat. Exigebat Evangelium, quod ex fructibus
 arborem cognosci jubet; exigebat Breve Apostolicum
 Innocentii XII. quod de occultis judicari non finit,
 nisi quatenus innotescunt per actus externos; exige-
 bat recta ratio & sana Dialectica, ut quorum doctri-
 nam & vitam irreprehensibilem esse fateri cogitur ex-
 terius, eos etiam interiori irreprehensibiles esse agno-
 sceret, aut saltem de hæresi & pravitate cordis inter-
 na non condemnaret: sed quasi posset omne rationis
 & Evangelii lumen in mente Regis Catholici extin-
 guere, ab ipso Memorialis sui exordio, hoc suæ Ma-
 jestati sophismate illudit.

Plures olim hæretici, sub externa castigationis vi-
 tæ ac doctrinæ professione dissimularunt hæresim, i-
 gatur qui castigationem hodie vitam ac doctrinam
 profitentur in Belgio, sub ea professione dissimu-
 lant hæresim Jansenianam.

Quasi aut castigationem vitam ac doctrinam exte-
 rius profiteri, sit hæresim dissimulare, aut ex eo
 quod quidam sub ista professione hæresim olim dissi-
 mularunt, rectè inferri possit, omnes hæresim hodie
 dissimulare, qui castigationem vitam ac doctrinam
 profitentur. Profectò si istud argumentandi genus
 semel in Ecclesiam admissum fuerit, jam nemo pote-
 rit Jansenismi aut hæresis suspicionem evadere, nisi
 qui rigidioris vitæ ac doctrinæ palam abjectâ profes-
 sione liberius deinceps loqui ac vivere incipiet. Et
 quid, quod jam inde apud Belgas invaluerit, ut ubi
 primùm quis se pietati dare, & cum paucis arcana
 Evangelii viam ingredi instituit, Jansenista mox au-
 diat.

27 *diat.* Ubi verò liberius vivere & spatiosas eum mul-
 28 tis vias ambulare non erubescit, mox esse definit Jan-
 29 senista, atque ab omni hæreseos suspicione liberè-
 30 tur. Pie, scilicet & secundum Evangelii rigorem vi-
 31 vere, hoc demum in Belgio est Jansenismum dis-
 32 simulare.

33 At quomodo Jansenismum dissimulamus, qui, vel
 34 ipso Patre Palazol teste, omnibus nos Tribunalibus
 35 ulterò sistimus? Si Tribunalia & Judices nostros legi-
 36 timos fugeremus, posset hoc nobis dissimulandi arti-
 37 ficiū impropieri. Nunc verò cum fateatur ipse
 38 ad omnia nos Tribunalia confugere, profectò, vel
 39 ipse contra se testis est, quòd male nos de dissimu-
 40 landi artificio accuset. Jam sex anni sunt, cum sta-
 41 mus coram Sede Apostolica (steterunt annis octo)
 42 parati de ea quæ in nobis est fide, doctrina & vita
 43 omnipotentis rationem reddere. Accusat nos Meghil-
 44 nensis Archiepiscopus, qui & alios Belgii Episco-
 45 pos contra nos non semel commovit; ex Academia
 46 Lovaniensi suppetias ferunt, *Steyartius*, *Harvæus*,
 47 *Dehmannus*, accusatores exercitatissimi; Mundi Po-
 48 testates propè omnes, Regulares non pauci, ac præ-
 49 cipuè Jesuitæ in auxilium vocantur. Res tota pa-
 50 lam geritur, in facie Ecclesiæ, in facie adversario-
 51 rum implacabilium, in facie ipsius Reverendissimi
 52 Patris Thyrsi Gonzales; causa discutitur à viris Emi-
 53 nentissimis & supremis Ecclesiæ Romanæ Inquisito-
 54 ribus. Est questio gravissima, in qua eos negligentes
 55 esse non decet: Agitur enim de detegenda quo-
 56 rumdam hominum dissimulatione, atque adeo de hæ-
 57 resi Ecclesiæ & Reipublicæ perniciofa. Agitur de ir-
 58 reverentia & rebellionē adversus Sedem Apostolicam.
 59 Et post hæc omnia (si Memoriali fides) aut nos ad-
 60 deo callidi sumus, aut Sedes Apostolica adeò stupida,
 61 ut potuerimus jam ultra sexennium (imò ultra octen-
 62 nium) circumstantibus tot adversariis oculatissimis,
 63 apud Judices perspicacissimos sensa nostra dissimula-
 64 re, & summo Pontifici illudere.

65 Neque illud tantum, sed & clamoribus vi &
 66 ad.

adhærentium potentia (si eidem credimus) decreta
 quedam à SS. Patre nostro Innocentio XII. extor-
 simus: parum scilicet erat dissimulationis accusasse
 nos, nili & ignavia argueretur Summus Pontifex,
 decretaque ipsius Apostolica apud ipsius Regem Ca-
 tholicum, tamquam clamorum vi atque adhærentium
 potentia extorta traducerentur. Atque hæc calumnia
 verisimile est eos à sua Majestate obtinuisse decreta,
 quibus se Brevium Apostolicorum vim elisuros spe-
 raverant.

Non quòd decreta Regia decretis Apostolicis con-
 traria sint, sed quòd ea ipsi velut contraria interpre-
 tarentur, iisdemque abuterentur ad excludendum ab
 officiis & dignitatibus omnes, quos de Jansenismo
 suspectos habebant, etiamsi excludi non possent jux-
 ta Breve Apostolicum, nec esse legitimè de Janseni-
 smo suspecti. Hanc decretorum Regiorum inter-
 pretationem & abusum, non ipsa decreta Regia, di-
 cimus decretis Apostolicis adversari. Proinde non
 Regem Catholicum (ut persuadere vult P. Palazol)
 sed sinistros illos Regiæ mentis Interpretes, tamquam
 Sedi Apostolicæ inobedientes accusamus.

Porro non abuti nos Brevibus Apostolicis apud
 Principes & Tribunalia, dum ex illis ostendimus non
 esse ampliùs in Belgio nisi Jansenismi phantasma,
 quod tantum in maligna adversariorum nostrorum
 idea servatur, in hac Memorialis Confutatione adeò
 manifestè demonstrabimus, ut vel ipso adversario-
 rum cerebro phantasma illud depulsum iri sperè-
 mus. At veniamus ad scopum præcipuum Memo-
 rialis.

Afferit P. Palazol eum esse hunc: ut Majestas sua
 Catholica mandet formari *Junctam* ex Ministris sta-
 tus, ex Ministris qui servierunt in Belgio, & ex
 Theologis Aulæ Matritensis, quæ præsidente Cardi-
 nali Archiepiscopo Toletano, totum Jansenismi ne-
 gotium Jansenistarum artibus obscuratum elucidet.

Nimirum duo Brevia Apostolica non sufficiunt Pa-
 lazolio ad Jansenismi negotium explicandum, etiam

Post-

postquam summus Pontifex Innocentius XII. in al-
 tero suo Brevi affirmavit, solum Breve primum, non
 tantum aptum esse, ubi in ipso præscripta adimplean-
 tur, efficax: atque opportunum asserre remedium; sed
 etiam adeo clarum, ut nullâ profluxu explicatione indi-
 geat.

Porro *functam* illam postulare se dicit non 1. ut Ma-
 jestas Catholica; Regia Decreta sua Brevibus Apostoli-
 cæ Sedis opponat. Neo 2. ut in ea examinentur pun-
 cta doctrinæ. Nec 3. ut Majestas sua petat à Sedē A-
 postolica declarari quid credendum sit circa puncta in-
 ter Theologos illos controversa, sed tantum ut exami-
 netur quæstio facti, an damnata Janseniana Doctrina
 adhuc defendatur in Belgio, remediumque adhibeatur
 malis irreparabilibus quæ Jansenismus Religioni & Sta-
 tui minatur.

Sed primum non subsistit: Quia eo ipso vult ut sua
 Majestas Decreta sua Pontificiis opponat Decretis, quo
 vult eos juxta Decreta Regia tamquam de Jansenismo
 suspectos esse, quos tales haberi Decretum seu Breve
 vetat Apostolicum.

Non subsistit etiam secundum: Si enim Palæzoliis
 non vellet à *functâ* examinari doctrinam; cur ab ea
 examinari vult, an Episcoporum contra Theologos
 quosdam accusationes vagæ sint, an non vagæ; cum
 hoc discerni nequeat, nisi ex Doctrina, ob quam de
 Jansenismo, Rigorismo, aut Novitate Theologi illi
 accusantur.

Neo tertium subsistit: Quia si sermo sit de punctis
 per S. Sedem definitis, aperta calumnia est Theologos
 Belgas de iis adhuc controversare, vel novum examen
 postulare. Si autem sermo sit de punctis verè adhuc
 controversis, seu nondum definitis, Rex ipsè Catholi-
 cus optat: ut suam de iis mentem Sedes Apostolica de-
 clarat, utpote qui 20. Decembris 1697. mandasse se
 dicit suo in urbe Legato, ut suo nomine Sanctitati suæ
 humillimè supplicet, declarare quantocius ut dignetur,
 quid in punctis in Belgio controversis sequi, credere, &
 profiteri debeant veri Romano-Catholici.

Nec

Nec bene Conscientiam Regiam turbare voluit postulando *sanctam* ad finem adhibendi malis remedium. Jam enim malis, quæ tinnenda erant, remedium attulit sua Majestas, dum Breve Apostolicum datum 6. Februarii 1694. observari mandavit. Siquidem hoc, ut in altero suo Brevi testatur Innocentius XII. aptum est malis omnibus quæ Episcopi quoad Janen-
 nisium exposuerant, efficax atque opportunum remedium afferre. . . . Si proinde aliud malis remedium, aliamque Episcopis auctoritatem. (quàm quæ ipsis in eodem Brevi conceditur) postulat Palazolius, aperte se Brevi Apostolico opponit.

Tandem præfationem suam Palazolius concludit insigni hac in Ministros Regis, ipsamque aded Regem contumeliâ: factionem istam habere adherentes & protectores in omnibus propè Conciliis Regiis, qui auctoritate Regiâ sacrosanctam Episcoporum auctoritatem quotidie conculcent, consilia ipsorum & remedia irrita reddendo. Aded satis illi non erat decreta Apostolica tamquam *clamorum vi*, & *adhærentium potentia* extorta accusasse, nisi & in faciem veluti exprobraret Regi, cui Memorialia offert, quod Regia sua Consilia impleat Janenistis, qui sacra Episcoporum auctoritatem edneulcent. Nemo credo deinceps mirabitur, tam atrocis Palazolium dicere in nos, quando talia andet in Regis Ministros, Regem, Pontificem. "

Refutatâ calumniosi Memorialis præfatione, pergunt Theologi Belgæ ad refutandos singulos Paragraphos illius, & §. 1. demonstrant 1. Palazolium, dicens decreta Apostolica à Lovaniensibus extorta fuisse *clamorum vi* & *adhærentium potentia*, siue ut §. 1. dicit *imponitis questionibus*, & *sinistris informationibus*, in S. Sedem esse contumeliosum, ut quæ cedat *clamoribus*, *perentibus*, *questionibus*, dum stare pro veritate deberet: 2. in eo mendaciter obrepere Regi: " Si enim his moveri potuisset Petra Apostolica, jam dudum vicissent adversarii, qui jactant à se stare (pauculis fortè in Belgio & Gallia exceptis) Orbem totum, omnes Belgii
 „ Epi-

Episcopos, Religiosorum Ordinum in Belgio Provinciales septem, Potestates sæculi plurimas, Academias celeberrimas: 3ª Quid de *sinistris informationibus* mutant, qui non ignorant annos duos, & eò amplius excipiendis utrimque informationibus datos esse, priusquam Breve Apostolicum 6. Februarii 1694. ad Episcopos Belgii mitteretur? Qui sciunt nihil clàm gestum esse, sed communicata utrimque omnia, ut si quid *sinistræ* informationis pars alterutra suggere vet, id facile posset à parte adversa datari & retulari? Qui novunt unum Hennebellum tot adversariorum agnibus obsessum fuisse, quorum diligentiam & perspicaciam numquam potuissent *sinistræ* ipsius informationes elugere? Et ne effugissent toto bien- nio illius spatium quod Breve Apostolicum præcessit, detegere saltem fuissent post Breve jam editum, dum Belgii Episcopi novis litteris diei 19. Julii 1696 ad suam Sanctitatem datis, de toto Jansenismi negotio eam iterum informarunt.

Sed nihil à Sede Apostolica retulerunt præter Breve alterum datum 24. Novembris ejusdem annis quo non tantum non agnoscat summus Pontifex prius Breve *sinistris informationibus* obtentum fuisse, sed etiam illud confirmat, additque, mala, quæ quoad Jansenismum exposuerant Episcopi, non aliundè procedere, quam quod illud, ut par est, executioni mandatum non fuisset. Inde iterum fluxerunt anni duo & menses plures, informationes novas promiserat Desirantius, Episcoporum Deputatus, ex urbe discedens, hæc ut mittantur urget ipsa Sedes Apostolica, novos ad informandum terminos usque & usque concedit, sed nihil ab ipsis (post tot annos à discessu ipsius) prolatum hactenus, quæ *sinistræ* nostræ informationes detegantur: morte tantum quæsitæ, quibus impediatur Judicium Sedis Apostolicæ, quod ut sibi parum feliciter cessisse experti sunt in negotio Jansenismi, ita non felicissimum fore in causa Rigorismi fortè præfigunt.

Quartò prorsus evincunt Palæologium falsò etiam &

ca-

calumniosè de irreverentia in Regia Decreta Hennebellum accusare, ipsumque supremum Brabantiae Senatum, qui Decreta Regia juxta Breve Apostolicum intelligunt, falsissimam accusationem verissima hac narratione sic refellunt: „ Omnes suas adversus Jansenium accusationes & machinationes uno Brevi Apostolico subversas esse ut viderunt adversarii, dum iis instaurandis nullam amplius spem superesse viderunt apud Sedem Apostolicam, Hispaniam cogitarunt, rem experturi apud Regem Catholicum. Quae clam Regi piensissimo insinuarunt, conicere nolumus. Id certum non minora eos ausos esse occultè, quam aperte audeat in suo Memoriali Palazolius: Breve Apostolicum clamorem ei, adhaerentium potentia, importunis questibus, sinistris informationibus extortum fuisse, periclitari Religionem Catholicam in Belgio à Jansenistis, constare id ex unanimi Episcoporum omnium Belgii testimonio, conari hos pro viribus Jansenismo obistere, sed impediri à Consiliis Regis, quae Jansenistarum Protectoribus & adhaerentibus plena sunt.

„ His & similibus obtinere Decreta Regia, quibus Jansenistae, & de Jansenismo suspecti, eorumque adhaerentes & protectores, ab omni officio, dignitate & cathedra excludi jubentur, simulque prohibentur Ministri Regii Episcopos in executione suae Jurisdictionis spiritualis impedire.

„ Mox triumphabundi adversarii, sic Decreta Regia interpretati sunt, ac si contraria forent Brevi Apostolico, iisque adversus quosvis sibi suspectos, etsi minimè suspectos juxta Breve, abuti coeperunt. Obstitit interpretationi isti Hennebellus apud Sedem Apostolicam, Decretaque Regia sic perversè intellecta Brevi Apostolico contraria esse dixit, verum nihil magis à mente ipsius alienum, quam accusare Decreta ista, intellecta juxta Breve Apostolicum, imò sic intelligenda esse, non uno postea Memoriali contendit. Et sanè, si, ut par est, intelligantur Decreta Regia, perfectissimè ea cum Decretis Apostolicis

„ con-

consentiunt; conspirant utraque ad Fidem conser-
 vandam, ad terminanda dissidia, ad curandum ut
 administraretur Justitia omnibus. Si quod inter illa
 discrimen prima fronte appareat, id non aliundè ori-
 tur, quàm quod summus Pontifex expresserit diserte
 id quod Rex Catholicus tacite supposuit. Diversa
 autem ista expressio ex diversis informationibus nata
 est. Summus Pontifex instructus in Judicio contra-
 dictorio, per informationes coram Sede Apostolica
 prolatas per partis unius accusationes, & expurgatio-
 nes alterius, non supposuit esse Jansenistas in Belgio,
 sed eos qui illo nomine traducebantur, examinari
 voluit legitimè in Judicio, vetuitque quemquam à
 muniis excludi, nisi eam poenam commoverisse ser-
 vato juris ordine probatum fuisset; Rex verò, non
 instructus nisi ab ijs qui Theologorum Belgii accusa-
 tores sunt, dum audiit Theologos illos esse hereti-
 cos notorios, convictos & apertos quinque propo-
 sitionum & aliarum condemnatarum defensores, eo
 facto supposito, ab omnibus eos muniis excludi man-
 davit; tacite tamen insinuans, dum de facto illo non
 constaret legitimè, debere accusatos servato juris or-
 dine convinci, priusquam possent à muniis excludi,
 itaque plena est inter Brevia Apostolica & Decreta
 Regia consensus. Hoc solum inter ea discrimen est,
 quod supposuerit tacite sua Majestas, quod diserte
 mandavit sua Sanctitas.

Cum verò accusatores manifestè Decretis Regiis
 abuterentur, dicerentque juxta ea non debere ser-
 vato juris ordine, convinci eos, quos à muniis re-
 pellebant, coactus fuit Hennebellus abusum istum &
 discrimen inter mandata Regia & Apostolica exhibe-
 re, discrimen, inquam, quod detegebat accusato-
 rum calumnias, qui dum non potuerant obrepere
 Pontifici, ubi praesentes erant accusati, obrepere
 Regi Catholico, ubi neminem qui ipsorum causam
 ageret habebant. Neque verò debita Principibus re-
 verentiae deest, qui factas ipsis ad opprimendos In-
 nocentes obreptiones reverenter ostendit, juxta Ca-
 „ roli

„ soli Calvi Imperatoris legem ejusdem Capitularibus
„ infertam.

Ponit quàm fundata sit assertio, quæ Regia Decreta cum Brevis Apostolico de die 6. Februarii 1694. concordans, illa juxta illud Breve intelligenda dicit, non solum manifestum est tum ex eo quod Rex, tanquam Dux Brabantiae, juravit servaturum se primum Articulum *lati Introitus*, qui habet, quod Rex facturus non sit, nec passurus fieri quovis modo, ullam violentiam habitatoribus Provinciae, nec passurus ut procedatur respectu subditorum, aliter quàm viâ Justitiæ, gubernaturusque sit omnes eadem illâ viâ justitiæ, per Judices legitimos in Patria constitutos: Tum ex eo quod dicti Brevis executionem sua Majestas fuleire promiserit *protectione sua Regia* per litteras 10. Junii 1697. ad Archiepiscopum Mechliniensem & omnes Belgii Episcopos datas. Quod & de novo confirmavit per mandata data 20. Decembris: Tum denique ex eo quod Regis acquies, & observantia erga Apostolicam Sedem, diceret, Decreta illa taliter esse intelligenda.

His tamen non obstantibus incredibili audacia supremum Brabantiae Consilium Palazolius de irreverentia in Regem accusare non veretur, ex hoc quod in sapientissimo suo ad Serenissimum Bavariae Ducem Consulto de 13. Aprilis 1696. Decreta Regia juxta Decreta Apostolica intelligat, ne istis contraria fiat, sed ipsismet Consultum istud obrectatoris sui calumniam satis convincit: Nihil quippe eo sapientius pro justa mandatorum Regionum executione, nihil erga Sanctam Sedem Apostolicam ejusque Decreta reverentius, sed pudor est quod sit Palazolio crimen, Decreta Regia juxta Decreta Apostolica intelligere.

§. 2. Theologi Belgæ demonstrant falsissima esse, & viris apprime Catholicis injuriosissima, quæ hoc §. Palazolius aliquibus ex ipsis affingit crimina, seditionis, rebellionis & hæresis, eadem utique, quæ ipsis anno 1697. publicè affinxerat Archiepiscopus Mechliniensis, qui ea de causa in jas vocatus, etiam iteratis citationibus pressus ut probaret accusationem suam, etiam in probando.

bando deficeret, secludi se permittit, actoreque non probante rei absoluti sunt.

Eodem §. duas alias calumnias adjicit Palazolius, dictos scilicet Theologos libellos famosos scribere in Episcopos sibi non propitios, Breveque S. D. N. Innocentii XII. extollere, non ut Vicarii Christi auctoritatem tueantur, sed ut sub apparenti Brevis illius favore parti Catholicæ, Regi Regisque Ministris silentium dolose imponant.

Sed primum aberrat à vero, neque enim scripserunt, nisi quantum necesse fuit, ut se & famam suam expurgerent ab accusationibus non iustis.

Secundum insignis in Summum Pontificem & Regem calumnia est. Cum hoc sit aperte dicere, dolum latere in ipso Brevi Apostolico, quem neque Summus Pontifex, neque Rex Catholicus advertat, eumque Breve Apostolicum Theologi illi simpliciter, absque restrictione, expositione, aut interpretatione admittant, non possunt per illud dolose silentium imponere, nisi Breve ipsum dolosum sit, atque ad imponendum parti Catholicæ, Regi, Regisque Ministris compositum.

§. 3. Demonstrant Palazolium manifestum esse calumniatorem, in eo quod ait, Theologos Belgas Constitutionibus SS. Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. Innocentii X. & Alexandri VII. semper pertinaciter obstitisse. Cum Ombi & Urbino tum sit neminem in Academia Lovanienfi ad gradus admitti, qui non prius iuret se Pii V. Gregorii XIII. & Urbani VIII. Constitutiones recipere, propositionesque iis damnatas damnare; notum etiam quod in declaratione Eminen-
tissimis Cardinalibus S. Romanæ & universalis Inquisitionis Generalibus Inquisitoribus die 10. Septembris 1700. oblata & coram iisdem solata die 22. ejusdem hanc solemnem fecerint protestationem: *Ut constat de eorum obedientia ac reverentia erga S. Sedem, iterum obedienter ac reverenter sese subiciunt Constitutionibus & decretis Apostolicis SS. Pontificum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. Innocentii XI. Alexandri VIII. omnesque ac singulas propositiones in iis,*
dam.

damnatas; prout eas Apostolica Sedes damnat, rejiciunt pariter ac damnant. Secundo pari obedientia & venerazione recipiunt decretum Innocentii XII. die 28. Januarii 1694. in formularii negotio editum, uti & Breve die 6. Februarii ejusdem anni, & alterum die 24. Novembris 1696. ad Episcopos Belgii missa; quæ ad extinguenda jam pridem excitata inter Theologos dissidia sapientissime Sua Sanctitas scripsit, & singulari cura observari voluit. Tercio, si quando ad jurandum formularium Alexandri VII. eos adigi contingat, jurabunt illud juxta modum & normam Brevis illis præscriptam, nimirum sincerè, absque ulla distinctione, restrictione seu expositione, damnando quinque propositiones ex libro Jansenii excerptas in sensu obvio, quem ipsamet propositionum verba præ se ferunt, prout sensum illum damnarunt Summi Pontifices, damnatumque haberi voluerunt à Christi fidelibus.

Cumque Innocentii X. Constitutio adversus quinque propositiones Jansenii pridie kal. Junii 1653. prodisset, eo ipso anno kal. Augusti in solemnè Universitatis Congregatione promulgata, atque omnibus reverenter accepta fuit. Cumque nihilominus æmuli spargerent, Facultatem Lovaniensem, Interpretam Innocentii X. censuram, quinque damnatas propositiones, aut ex iis saltem aliquam docere, Facultas sacra graviter indignata, Typis mandavit, ediditque Declarationem, in qua palam profitetur 1. rumorem illum omnino falsum ac calumniosum esse. 2. De illis quinque propositionibus se controversiam nullam movisse, aut ab aliis motæ intervenisse. 3. Se nec censuræ ferendæ obstitisse, nec contradixisse jam latæ. 4. Se eandem censuram reverenter suscepisse, propositionesque per eam proscripitas censuisse habendas pro damnatis, nec earum ullam quemquam docere aut docuisse. Atque hujus sue declarationis exemplar authenticum cum transmisit ad summum Pontificem, paratam etiam se exhibens, neminem ad gradus admittere, qui non religiosam Constitutioni illi observantiam juraret, at sufficere censuit Innocentius X. ea quæ jam sacra Facultas præstiterat, nec juramentum ultro etiam oblatum exegit.

,, An-

Anno 1656. 17. kal. Novembris prodijt Constitutio Alexandri VII. quam & mox Academia Lovanienfis amplexa est. Cum verò nec tunc cessarent quidam Facultatem Theologicam accusare, coacta hæc iterum fuit suum coram Alexandro VII. de ejus & Innocentii X. Constitutionibus sensum profiteri litteris 20. Martii 1660. datis in hæc verba: Nemo ullum prædictorum articulorum in scholis nostris tueri, aut eorum condemnationi obstrepere præsumit. Constitutionum Apostolicarum inconcussa viget, vigebitque reverentia & observantia, in cujus uberiores testificationem pauculis mensibus post emanatam Bullam Innocentii X. eidem litteras destinavimus, in quibus ultro inter cetera sub beneplacito ejusdem obtulimus neminem admittere ad Gradus Academicos, nisi prius religiosam observantiam prædictæ Constitutionis promittat, ac juret obedientiam. Quod ipsum etiam demò cum eadem animi submissione Sanctitati suæ quondam Bullam suam super eadem materia subsequenter emanatam offerimus,

Hæc litteris sic respondit Alexander VII. eodem anno die 7. Augusti: Litteras vestras die 20. Martii datas accepimus, & in eo sanè quod quinque propositiones illæ, tam in Constitutione felicis record. Innocentii X. Prædecessoris nostri, quàm in alia nostra postea damnatas tantopere detestemini, ut neminem admittere ad Gradus Academicos velitis, nisi prius religiosam observantiam prædictarum Constitutionum promittat ac juret, zelum vestrum unice commendamus.

Summo plausu hoc Breve Apostolicum receptum fuit à Facultate Theologica, quæ mox decrevit, ut gradum deinceps aliquem susceperis præscriberetur hæc formula, Jurabis te quinque articulos per Constitutiones SS. Pontificum Innocentii X. & Alexandri VII. damnatos damnare, iisdemque Constitutionibus religiosam observantiam præstare, de quo certiore mox reddidit Alexandrum VII. Hæc juramentum in hoc diurnum usque diem viget, præstitumque est à Belgis Theologis, quos Palazolius accusat.

ART. I.

K

Ex

„ Ex his Orbis Christianus intelliget per calumniana
 „ nobis affingi. 1. Quodd contradicimus SS: Pontifici
 „ cum Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. Innocentii
 „ X. vel Alexandri VII. Constitutionibus. 2. Quodd
 „ quinque propositiones condemnatas aut ex illis ali-
 „ quam defendamus. 3. Quodd sincera non sit nostra
 „ erga Brevia sanctissimi D. N. Innocentii XII, sub-
 „ missio.

„ Simul constabit omnibus, Jansenistas non esse in
 „ Academia Lovaniensi, aut Belgio Catholico, sed fia-
 „ gi eos tantum in eorum cerebro, quorum interest
 „ tale phantasma in mundo fovere.

„ At mentimur (ait Palazolius §. 7.) quam obedi-
 „ tiam erga Decreta Apostolica protehamur, dumque
 „ juramus nos quinque propositiones denotare, dum
 „ denique exterius doctrinam S. Augustini, & vitara
 „ austeram profitemur. Ista namque est artificiosa illa
 „ dissimulatio nostra. R. Audax & impudens accusatio;
 „ vel enim signo aliquo externo prodimus nos mentiri,
 „ vel non prodimus? Si id signo aliquo externo prod-
 „ mus, potest signum istud deprehendi ac proferri.
 „ Jam autem sexennio & amplius stamus coram Sede
 „ Apostolica, provocamus, rogamus, obtestamur, tum
 „ P. Palazol, tum Reverendissimum P. Thyrsum Gon-
 „ zales, totamque adeo Societatem & Accusatores no-
 „ stros omnes, ut coram Tribunali Apostolico signum
 „ aliquod proferant, quo mendacia nostra detegant ac
 „ probent: hactenus non protulere ullum, protulissent
 „ tamen, si quo unquam signo externo nostra men-
 „ dacia prodidissimus. Sequitur ergo numquam nos
 „ signo aliquo externo ea prodidisse. Porro si num-
 „ quam signo aliquo externo ea prodiderimus; quæro
 „ a Palazolio unde ea ipsi innotuerint? Testatur enim
 „ ipsum Breve Apostolicum, interna, quæ nullo a-
 „ ctu externo prodantur, soli Deo cordium scrutatori
 „ innotescere, nec existimo eum id sibi privilegio atro-
 „ gare. Si ea ipsi non innotuerint, quâ tandem impu-
 „ dentiâ ea accusat, & sic accusat, ut dicat, ponere
 „ nos mendacium spem nostram, & gloriari quodd men-
 „ dacio

„*datio protēcti sumus?* Judicet Orbis, an hoc potius
 „non quadret in eos, qui tanto jam tempore clamant
 „esse in Belgio Jansenistas, Rigoristas & Novatores,
 „& dum ad id probandum coguntur coram Sede A-
 „postolica, in probatione deficiunt, & ne unum qui-
 „dem in Belgio esse, in hunc usque diem ostendere
 „potuerunt.

„Instat tamen Palazolius §. 4. quomodo præsumi
 „potest, quodd judicium & testimonium concors tot
 „venerabilium Episcoporum, qui junctim de Jansenis-
 „mo alicujus deponunt, sit vaga, levis & confusa ac-
 „cusatio?

„*R.* Quam falli hac in re possint Episcopi Belgii (qui
 „quinque solummodo numerantur, in Provincia Me-
 „chliniensis, & cum Namurcensi senarium numerum
 „non excedunt) ex iis quæ in urbe gesta sunt didic-
 „Majestas sua Catholica. Concors erat omnium Bel-
 „gii Episcoporum (quibus & Vicarius Apostolicus
 „Sylvæducentis se junxerat) testimonium, Theologos
 „Belgas, quos accusabant, esse Jansenistas, aut saltem
 „de Jansenismo suspectos. Eximium P. Desirantium
 „ex Ord. S. Aug. Doctorem Theologum, qui id no-
 „mine ipsorum testaretur, in urbem deputarunt, i-
 „dem testati sunt plures Academici Lovanienses, Theo-
 „logorum illorum amuli. Accessit his testimonium
 „Provincialium septem à variis in Belgio Religiosis Or-
 „dinibus. Et tamen re diligentissime discussa, adeo
 „non judicavit Sedes Apostolica, testimonia isthæc oia-
 „nia sufficere, ut Theologi illi, qui accusabantur,
 „haberentur Jansenistæ, aut de Jansenismo suspecti,
 „ut è contra ipsis Episcopis injunxerit, ne ulla ratione
 „quemquam vagâ istâ accusatione & incerto nomine
 „traduci aut nuncupari sinerent, nisi prius suspectum
 „esse legitime constiterit, aliquam ex quinque proposi-
 „tionibus docuisse aut tenuisse.

„Si adversus hoc Sedis Apostolicæ Decretum clamet
 „Palazolius, præsumi non posse, judicium & testimo-
 „nium concors tot venerabilium Episcoporum, esse
 „accusationem vagam, levem, confusam; nos eo De-

creto nixi intrepide asserimus talem esse, nisi probe-
tur legitime, Theologos illos suspectos esse, quod
aliquam è quinque propositionibus doceant vel te-
neant.

Si quærat (uti quærit) ubi ad securitatem con-
scientiæ Regiæ inveniri possint accusationes non va-
gæ, si vagæ sint istæ? Dicimus eas haberi posse, non
solum apud Belgii Episcopos, sed etiam apud quos-
vis alios, qui probaverint legitime, esse quosdam de
doctrina quinque propositionum suspectos: sed dum
hoc non probatur legitime, dicimus eas nusquam
posse juxta Breve Apostolicum inveniri.

Et hoc est quod ad eod. justitiæ & æquitati consonum
censuit Conventus generalis Cleri Gallicani anno 1700.
in Palatio Regio San-germano congregatus, ut decla-
raverit se tolerare nolle importunos & malivolos homines
(Palazolio similes) qui viris bonis doctisque & Ecclesia-
stica rei studiosis vagam & invidiosam Jansenismi accu-
sationem inferunt, eo quoque nomine, quod morum cor-
ruptelas acriter infectentur. Cum nos pro candore & æ-
quitate Episcopalis Ordinis neminem pro suspecto habituri
simus, nisi eum, qui aut Constitutionibus Apostolicis de-
trahat, aut aliquam ex damnatis propositionibus tueatur,
zuerique legitime constet juxta Breve Innocentii XII. Se-
quitur enim quod etiam ab antecessoribus nostris sæpè
fancitum, & Regiâ auctoritate firmatum, & ab opti-
mo maximoque Pontifice Innocentio XII. applaudente to-
tâ Ecclesiâ, constitutum est.

Si rursus dicat fieri moraliter non posse, ut quis
per decreta Regiæ excludatur ob accusationes vagas,
dum non excludetur nisi ob accusationes fundatas in
concordi Episcoporum Belgii testimonio. Iterum
respondemus, toties id fieri, quoties legitime non
constat eum qui excluditur, aliquam è quinque pro-
positionibus docuisse aut tenuisse. Cujus oppositum
dum Palazolius probare nititur ex decretis Regiis,
decreta Regia cum decretis Apostolicis, & Regem
Catholicum cum Summo Pontifice committit. Quia
epi xult juxta decreta Regiæ de Jansenismo suspectos
habe-

haberi, quos de eo suspectos haberi vetat Breve Apostolicum.

Ex his Theologi Belgæ §. 5. certissime demonstrant, nullos in Belgio Catholico esse Jansenistas. „ Siquidem „ nullâ ratione quisquam invidioso nomine Jansenismi „ traduci aut nuncupari potest, nisi prius suspectum „ esse legitime constiterit, aliquam ex quinque propositionibus docuisse aut tenuisse; atqui hoc de nullo in „ Belgio Theologo constat legitime, imò verò legitime constat neminem illic esse, qui aliquam ex istis „ propositionibus doceat aut teneat; cum nemo illic sit „ qui illas non ejuravit jam pridem, aut certè illas ejurare non sit paratissimus. Ergo nullus est in Belgio „ Theologus qui invidioso nomine Jansenismi traduci aut nuncupari possit, multò minùs qui sit Jansenista.

„ Ad hoc argumentum respondeat Palazol, si possit: assumptum, sunt verba ipsa Sedis Apostolicæ; subsumptum notorium est ex dictis; consequentia adeo manifesta ut nec ipse eam negaverit.

Objicit ipse 1. Multi in Belgio de Regiis adversus Jansenistas Decretis lachrimabiliter queruntur. Ergo sunt in Belgio Catholico Jansenistæ.

„ R. Nullos esse qui de iis queruntur, quasi in se „ injusta sint, ex hypothese quòd sint in Belgio Jansenistæ, ut falsò æmuli persuaferunt Regiæ Majestati, „ sed totam querelam esse de eo quòd per falsissimum „ prætextum illum, calumniosissimasque Jesuitarum „ informationes extorta fuerint, sicut & de eo quòd multi iis contra Breve Apostolicum adversus Innocentes „ abutantur “ v. g. adversus Doctorem admodum excellentem Hennebellum, qui licet à sancta Sede, Facultate Theologica, & tota Universitate Lovaniensi (per acta data 7. & 8. Maii 1694) præclara habeat testimonia, quæ fidem ipsius ab omni suspitione non solum omninò liberam reddunt, sed & merita ipsius magnopere extollunt, de eoque Excellentissimus D. Dux de Medina-cæli Regius in arbe legatus ad Serenissimum Baviaræ Ducem 28. Novembris 1693. ipsissimis hisee

terminis scripserit: „Serenissime Domine, jam jam ex
 „ mandato Congregationis sancti Officii per D. Cardi-
 „ nalem Aguirium commonitus sum, ut informem E.
 „ V. C. nihil esse ex parte Congregationis, quod im-
 „ pediat, quominus Doctori Hennebel possit conferri
 „ quodcumque munus aut lectio quæcumque Universi-
 „ tatis Lovaniensis: id ipsum etiam significatum est In-
 „ ternuntio Bruxellensi per litteras ipsi scriptas. Com-
 „ munico id E. V. Celsitudini, ut unâ cum eodem In-
 „ ternuntio non seriat, ut ea in re obstaculum ullum
 „ ponatur Doctori illi, de quo debeo hoc testimonium
 „ perhibere E. V. C. quod ipsum hic invenerim valde
 „ circumspectum & prudentem, ac dignum cujus mul-
 „ ta ratio habeatur, & quem E. V. C. sua protectione
 „ dignetur. “ Ideoque sua Celsitudo Electoralis, mu-
 „ nus Censoris Regii (tunc vacans) ipsi contulisset. Falsis
 „ nihilominus suis apud Regem informationibus per D.
 „ Archiepiscopum Mechliniensem Jesuitæ à Rege extor-
 „ serunt mandatum datum 10. Junii 1694. quo Doctorem
 „ tam insignis, eo tempore quo tamquam Universitatis
 „ Lovaniensis deputatus, tam utiliter laborat Romæ ad
 „ pacem inter Theologos Belgii componendam, tamquam
 „ de Jansenismo suspectus absque ullo juris ordine cum
 „ ignominia excluderetur à Facultate strictiore Theologi-
 „ ca, collatoque sibi Censoris munere privabatur.

Objicit 2. Sunt in Belgio, qui reformatum vel-
 „ lent Sedis Apostolicæ de quinque propositionibus judi-
 „ cium.

— „ R. Istam esse manifestam calumniam, ad quam
 „ confutandam alio instrumento opus non est, quam
 „ illo ipso Memoriali anni 1696. ad quod provocat Pa-
 „ lazolius. Siquidem illic §. 2. apertissimè dicitur,
 „ quod qui de Jansenismo recusantur, constanter reji-
 „ ciunt quinque propositiones, in eo sensu in quo eas sum-
 „ mi Pontifices condemnarunt, hoc est in sensu obvio; quod-
 „ quæ eas condemnent in Auctoribus quibuscumque, ubi eo-
 „ sensu inveniuntur: additur id eos præstitisse semper, tam-
 „ possit ac publicè, ut nunquam calumnia crassior fue-
 „ rit, quàm quæ errores istos tueri accusantur.

Qb.

Obiecit 3. Colonia anno 1696. reimprefsa sunt Baii opera cum præludio, in quo Pontifices in condemnandis Baii & Janfenii propositionibus errasse dicuntur.

„ R. Nihil hæc ad Theologos Belgas, qui omnes
 „ profitentur palam, se propositiones à SS. Pontifici-
 „ bus condemnatas condemnare. Quare si illic dican-
 „ tur Pontifices omnes in condemnandis illis proposi-
 „ tionibus errasse, vel hinc constat novam istam im-
 „ pressionem ipsis imputari non posse. “

Obiecit 4. in libro, cui titulus: *Bibliotheca Hispana* vetus tom. 1. l. 6. c. XL. defenditur hæc S. Prudentii Trecentis in Gallia Episcopi sententia, tamquam verè Catholica, & Hincmari Censura indigna. *Sanguinem Christi pro omnibus fufum credentibus, non verò pro his qui nunquam crediderunt, nec hodie credunt, nec unquam credituri sunt.* Quæ cum sit quinta inter Janfenianas, eam non defenderet scriptor aliquis Catholicus. Igitur defensio ipsius adscribi non potest Nicolao Antonio, Bibliothecæ illius Auctori, filio Ecclesiæ Catholicissimo; multo minus Cardinali Aguirio, cujus mandato & expensis Bibliotheca ista posthuma Romæ a. 1696. impressa est. Igitur propositionis istius defensionem inseruit Janfenista aliquis, ad conciliandam ipsi sub nomine Cardinalis Aguirii & Nicolai Antonii auctoritatem.

„ R. 1. Nihil etiam hoc ad Theologos Belgas. 2. De-
 „ industria Palæologum tam insulse ratiocinari, ut D.
 „ Nicolaum Antonium, ac præcipue Eminentiſſimum
 „ Aguirium, non ausus aperte, per oculos ambages
 „ faceret, si posset, Janfenistas. Nam etſi in antecedente
 „ dicat, . . . defensionem illius propositionis ipsis ad-
 „ scribi non posse, infert tamen inde consequens tam
 „ aperte falsum, ut nemo dubitare possit, quin ejus
 „ oppositum sit verum: atque ita ex opposito conse-
 „ quentis inferat oppositum antecedentis. Quis enim
 „ credat Janfenistam aliquem Romæ, nesciente Cardi-
 „ nali Aguirio, Bibliothecæ illi defensionem altius pro-
 „ positionis inseruisse aut inserere potuisse? Si autem

Janfenista aliquis eam non inferuerit, adscribi sanè ea
 debet D. Nicolao Antonio Bibliothecæ Auctori, &
 Cardinali Aguirio, qui editionem Bibliothecæ cura-
 vit, & ut habetur in monitis ad Lectorem pag. 38. n. 8.
 Editionem, ut accuratissimam & correctissimam esset, com-
 misit Bibliothecario & Conuictori suo D. Emmanueli
 Marti, natione Hispano, & patria Valentino, satis no-
 to Roma ob singularem eruditionem gratam & latinam,
 qui ingenti curâ & pertinaci labore duo hæc volumina
 Bibliotheca veteris fidelissimè edenda & corrigenda cu-
 ravit, ac propterea ad marginem quibusdam locis ad-
 jecit notulas aliquot opportunas ejusdem Cardinalis no-
 mine, ipse verò D. Emmanuel pag. 36. præcedenti
 declarationem hanc facit: In hujus Operis editione, id
 præsertim nobis observandum proposuimus, ne scilicet
 concepta auctoris verba vel in re minima mutaremus;
 exceptis iis, quæ ex scriptorâ sive incuria, sive igno-
 rantia, solea evaserant, ac frequenti scribilingine as-
 flata. Id enim in prole posthuma necessarium apprimè
 existimo, ne illatam ei à manu obstetricis fraudem su-
 spiciantur, aut dolo malo depextam atque fucantam. Dili-
 gentissimè ergo cavit ne quid per fraudem dolosè inse-
 reretur, nec adulterina insertio latuisse potuisset Agui-
 rium: maxime cum Bibliothecæ istius exemplar, ipsa
 auctoris manu descriptum, quale ex Hispania missum
 fuerat, apud suam Eminentiam adhuc extaret, inde-
 que certò ostendi posset, adulterinâ manu suppositum
 non fuisse, quòd pro defensione S. Prudentii Tricaf-
 fini scripsit Nicolaus Antonius. De quo interroga-
 tus Aguirius, palam haud dubiè confessurus fuisset,
 dictæ propositionis defensionem suo scitu & consen-
 su, imò & mandato editam fuisse. Quæ cum non
 ignoraverit Palazolius, non ignoravit ergo se D. Nico-
 laum Antonium, ipsumque Aguirium Janfenismi infa-
 mulare, dum illius defensionis auctorem Janfenismi
 condemnavit.

„ Imò cum ipsis S. Prudentium, aliosquæ ejusdem sæ-
 culi viros Sanctissimos, utique S. Remigium cum tota
 „ Ecclesiâ Lugdunensi, & Ecclesiæ Concilia, Valentini,

„ Lin.

„Lingonense, aliaque Janfenismi condemnat. Siqui-
 „dem hi omnes sententiam S. Prudentii confirmarunt,
 „nec tamen quintam Janfenianam tradiderunt, uti
 „nec S. Prosper, qui in respons. ad capitul. 9. Gallo-
 rum dixit, *Posse Salvatorem dici pro his tantum cruci-
 fixum, quibus mors ipsius profuit*; manifestum est enim
 tum S. Prudentium, tum S. Prosperum tantum loqui de
 morte & sanguine Christi quoad efficaciam: adeoque à
 damnato quintæ propositionis sensu longè abesse.

Obijcit §. Quodd adhuc sint Janfenistæ in Belgio, ad-
 pertum est ex libris qui quotidie eduntur, & Thesibus
 quæ sæpè propugnantur, cum quinque propositionibus
 condemnatis tam Lovanii quàm alibi.

„At impudens calumniæ est, tales libros aut Theses
 „propugnari in Universitate Lovaniensi, vel alibi ab
 „iis quorum causam egit Hennebellus in urbe, nec u-
 num exemplum proferre potest Palazolius; uti nec po-
 tuit Desirantius, qui vel ad unum proferendum sapius
 in urbe ab Hennebello provocatus, obmutescens dare
 coactus fuit victas manus:

At (inquit) Agutius in libro quem inscripsit, *De-
 fensio Cathedra Petri*, varias Lovaniensium propositiones
 de Janfenismo accusat.

At audiat Palazolius Agurium se retractantem, post-
 quam in urbe vidit quæ sinceritate Hennebellus Lova-
 niensium sensum exposuit: videns namque alio ab ipsis
 sensu accipi accusatas à se propositiones, quàm antepu-
 taverat, hoc de ipsis reddidit testimonium 4. Januarii
 1699. Cum Dogmata illa Janfeniana Theologi Lovanien-
 ses, jam diu per suum deputatum pluribus scriptis Sedi
 Apostolica exhibitis, in eodem sensu obvio sese dammare de-
 claraverint, ac palam se in hac materia communem apud
 Thomistas doctrinam sequi profiteantur, de his nolim in-
 telligi quæ tum in hoc opere (Th. S. Anselmi) tum in se-
 quenti Defensione Cathedra S. P. contra Janfenianos, si
 qui sint, habentur: . . . Et ideò nullum ipsorum de Jan-
 fenismo suspectum esse velim, & propria manu subscripsi.
 Feste oculato Magistro Francisco Josepho Fernandez Con-
 gregationis Benedictina Hispaniarum Magistro desinitore.

Generali, olim Abbate Regii Monasterii S. Emiliani de Cuculla. Romæ die 4. mensis Januarii anni 1699. signatum Josephus Cardinalis de Aguire, & sigillatum sigillo ipsius, & infra. De Mandato Eminentiissimi Domini mei Joseph M. de Peregrinis Secretarius.

Objicit denique damnatas ab Alexandro VIII. propositiones 31. sicut & propositiones per Belgium disseminatas.

Verum nemo est in Belgio qui priores post condemnationem defendat, nec Palazolius facile ostendat fuisse qui illas ante condemnationem defenderint in Belgio.

Auctores libelli propositionum per Belgium disseminatarum scriptis publicis tam efficaciter confutarunt Huyghenius, Opstratius, alique inter aecusatos precipui, ut ad eorum responsiones nemo aliquid hactenus reponere ausus fuerit; & quamvis inter eas aliqua sint quæ censuram merentur, illæ tamen Lovaniensium non sunt, nec Belgii Theologorum, sed ex libellis anonymis, hæreticis vel extraneis, ad conflandam Lovaniensibus invidiam collectæ; nec ad Lovanienses pertinent propositiones quas Palazolius citat ex nova editione operum Baii, ex *Adumbrata Ecclesia Romana defensione*, ex *Ultima voce zelatricis Innocentia*.

§. 6. Palazolius à Jansenistis transit ad Rigoristas & Novatores. Sed felicior non est in probando Theologorum Lovaniensium Rigorismo vel Novatismo quam Jansenismo.

„ Ad eum probandum argumenta adfert potissimum duo. Primo teneri in Belgio à Rigoristis omnes ferè propositiones 31. ab Alexandro VIII. damnatas, ejusque Decretum repudiari. Secundò teneri ibidem varias alias propositiones eo Decreto non comprehensas, quas doceri dicit à Doctore Huyghens in *Methodo remittendi & retinendi peccata*, ab Egidio Gabrielis in *Morali Christiana & diabolica*, à Doctore Arnoldo in lib. *De frequenti Communione*. Quos tres tractatus Romæ dominatos asserit.

Sed primum omnino falsum est & calumniosum: falsum quoque quod Alexandri VIII. decretum ab ipso

repudietur. Falsum tertio quod variæ propositiones, quas præter damnatas ab Alexandro VIII. profert, contineantur in *Methodo*, & lib. *De frequenti Communione*. Quarto falsum quod eadem in Belgio doceantur ab iis quos Rigoristas vocat. Falsum quinto quod *Methodus remittendi & retinendi peccata*, & liber *De frequenti Communione* Romæ damnati sint. Néc minus falsa & calumniosa, quæ in fine §. 6. insinuare videtur, esse in Belgio, qui B. Virgini hosce denegent titulos, *Mater misericordia*, *Refugium peccatorum*, *Mediatrix nostra*, &c.

Cum igitur nonnisi calumnias adferat ad probandum esse in Belgio Rigoristas & Novatores, ab hujus suspicionem Theologi Belgæ absolvendi sunt, nullosque esse, non solum probatur isto negativo, sed & certissimo argumento positivo sequenti. Quemadmodum juxta Breve Apostolicum nemo dici potest Jansenista, vel suspectus de Jansenismo, nisi qui tenet aliquam propositionem ex quinque Jansenianis à Sede Apostolica damnatis; ita nec dici Rigorista vel Novator, aut de Rigorismo vel de Novitate suspectus, nisi qui tenet rigorem aliquem, vel novitatem condemnatam à Sede Apostolica: atqui nemo est in Belgio qui rigorem aliquem vel novitatem à Sede Apostolica condemnatam teneat, nec ullam adversarii condemnatam novitatem vel rigorem designare possunt, quam & quem Theologi Belgæ non condemnent. Ergo nemo est in Belgio qui dici possit Rigorista aut Novator, vel de Rigorismo aut Novitate suspectus.

§. 7. & 8. Plurima alia Palazolii mendacia, calumnias, imposturas Theologi Belgæ tam cum evidentia refellunt, ut rubore suffundi oporteret Palazolium, quod tot mendaciis Regiæ Majestati, nomine & jussu Generalis sui imponere ausus fuerit, Theologosque innocentissimos tam injustè diffamare, quasi non scriptum sit, *Maledici Regnum Dei non possidebunt*. Sed quid dicam, infami suo Memoriali palam ostendit, Sociorum genium esse mendaciis & imposturis non parcere, dam agitur de interesse, taendaque doctrina Sociorum, ita

ut in seipſis fateri debeant impletum iſtud, Poſuimus mendacium ſpem noſtram, & mendatio proteſti ſumus. Iſa. 28.

ARTIFICIUM OCTAVUM.

Præcipuis Theologis, per doſas vagasque ipſorum apud Principes accuſationes, calumnioſasque ſuas informationes, à lectionibus aliſque Univerſitatum munis excluſis, procurare ut ſibi devoti, abſque comparatione minus idonei, ad ea promoveantur, ut per eos in Univerſitatibus dominantes, ſuas in iis paulatim novitates laxitateſque introducant.

PLuribus omiſſis, tria id demonſtrabunt exempla. Primum accidit Burdigalæ, ubi cum Jeſuitæ omnia moviſſent ad extorquendam condemnationem Litterarum Provincialium, Wendrokianarumque in eas notarum, velut Janſenianam hæreſim continentium, re ad Univerſitatem per ampliſſimum Senatum Burdigalenſem remiſſâ, poſt maturum examen, Univerſitas anno 1660, declaravit, nullam in iis hæreſim à ſe repertam fuiſſe. Cumque unus ex præcipuis Doctoribus iſtius Univerſitatis, qui damnationi reſtiterant, fuiſſet celebris toto Orbe ſcriptor Joannes Baptiſta Gonet Ord. Prædicat. ſolitis artibus ſuis apud Regem Chriſtianiſſimum Jeſuitæ effecerunt, ut tamquam Janſeniſta inauditus Cathedrâ ſpoliaretur Theologicâ (quam ſumma cum laude eruditioneque hætenus moderatus fuerat) prout in ſuis adverſus Wendroëcium ſcriptis Honoratus Fabri Jeſuita gloriatur.

Secundum, & ſolemniffimum accidit in celebri olim Univerſitate Duacenſi, in qua, quia plures erant Philoſophiæ Theologiæque Profeſſores, ideò Jeſuitis inviſi, quia Moliniſticis novitatibus Jeſuiticisſque laxitatibus adverſi. Propterea eos doſis malis, fraudibus, fallaciis, perfidiis, impoſturis, mendaciis, ſimulationibus (quæ videri poſſunt in libello, cui titulus: *Recapi-*

tulation des faits de la fourberie de Douay) circumvenientes, quasi non scriptum sit, *Non sunt faciendâ malâ ut eveniant bona*, sub prætextu detegendi hereticam mentem ipsorum, quam Janfenianam seu hæreticam existimabant, leges omnes humanæ societatis & civilis honestatis violaverunt, reique facti sunt vitiorum omarum, quæ Tullius enarrat l. 3. de officiis, *Omnes aliud agentes, aliud simulantes* (prout notum est ipsos fecisse) *perfidi, improbi, malitiosi sunt*. Nullum igitur factum eorum potest utile esse, cum sit tot vitii inquinatum. . . . Hoc autem celandi genus quale sit & cuius hominis, quis non videt? (Videant verè efformatam effigiem suam Jesuitæ.) Certè non aperti, non simplices est, non ingenui, non iusti, non viri boni, versuti potius, obscuri, astuti, fallacis, malitiosi, callidi, veteratoris, vassî (Jesuitam melius depingere non potuisset, nisi fortè loco veteratoris, novatorem substituendo) *hæc tot & alia plura nonne inutile est vitiorum subire nomina?* Non solum inutile, sed & noxium valde, prout expressi sunt quatuor ex Professoribus suprà memoratis, quorum non solum à lectione Philosophica Theologicæque exclusionem, sed & exilium Jesuitæ ab æquissimo Rege Christianissimo fraudibus, dolis & falsis informationibus ipsorum pariter circumvento extorserunt, quasi omnes Moralis Christianæ notiones & regulas non subvertat Ethica Jesuitica, quæ horrenda ista permittit.

Tertium, nec minùs solemne exemplum hodie conspiciamus in florentissima Universitate Lovaniensi, cuius Theologos præcipuos, Jesuiticis machinationibus, mendaciis & calumniis videmus exclusos à muniis officiisque præcipuis Universitatis, in eorumque locum ineptos, vel certè incomparabiliter minùs idoneos promoveri, tanto cum præiudicio boni communis, ut ferè jam pereat tam florens Universitas.

Quòd autem Jesuiticæ machinationes, imposturæ & calumniæ omnia mala ista causent, constat ex dictis artificio præcedenti, signanter ex damnato ipsorum Memoriali, & Mandato Regis subsecuto, quo præcipui Doctores istius Universitatis à præcipuis muniis ipsius

excluduntur velut Janfenista, Rigorista & Novatores, tametsi ibidem perspicue demonstrata sit ipsorum innocentia, prorsusque evanida esse argumenta quibus Jesuitae utuntur ad suadendum contrarium. Ibidem quoque exhibita declaratio innocentiae praestantissimi Doctoris Hennebelli, per Congregationem S. Officii, qua liber declaratur ab omni suspitione: ipse tamen unus est ex illis quos Rex Catholicus, à Jesuitis circumventus exclusit, collatoque sibi per S. C. S. E. Bavariensem Censoris librorum munere privavit, nullo servato juris ordine. Quod profecto Rex Catholicissimus, Sedique Apostolicae obedientissimus non fecisset, nisi Jesuiticis dolis & machinationibus circumventus: cum revera sit contra Breve Innocentii XII. quo vetat *quemquam sub pretextu (Janfenismi) repelli ab officiis, muneribus, beneficiis, gradibus ac concionibus habendis vel aliâ quâcumque functione ecclesiastica, nisi servato juris ordine, eam penam, qua viris aliquin Catholicis gravissima est, commervuisse probatum fuerit*. Fateantur Jesuitae nihil iustius Apostolico illo decreto: injuste ergo, per sibi totaliter devotum Archiepiscopum Mechliniensem, Catholicam Majestatem commoverunt, ut nullo servato juris ordine munere jam obtento privaret celebrem illum Doctorem.

Nec tamen Breve istud Apostolicum Jesuitae bene restringunt, dum praetendant, intelligendum esse de muneribus, officiis, &c. jam obtentis, non de iisdem nondum obtentis, ut nominatim praetendit Palazolius in infami Memoriali saepe nominato. Cum ex ipso Breve, vi Apostolico constet prorsus illud intelligendum esse etiam de officiis nondum obtentis, uti probant Theologi Belgae in *Confutatione* ejusdem Memorialis, primo quia id probat vox illa *repelli*, qua sua Sanctitas utitur: repelli enim proprie non dicitur qui exiit officio jam obtento, sed qui ab officio obtinendo arceatur: deinde idem significat sua Sanctitas manifestius, dum vetat quemquam repelli *à gradibus*: cum enim impossibile sit gradu jam obtento quemquam spoliari, sequitur Breve Apostolicum de gradibus, adeo-

adeoque & de aliis muniis obtinendis intelligi debere.

Accedit quod cum eandem illam cavillationem in schola Lovaniensi jactare non desineret Doctor Steyaert, jam pridem filere ex urbe jussus sit, & Breve Apostolicum tam de officiis & beneficiis obtinendis quam de obtentis intelligere: Si de hoc dubitet Palazolius, Doctorem Steyaert interroget, non poterit hic factum Belgio notissimum negare.

Quid, quod ipsum jus canonicum & civile, ac simul utriusque fori constans praxis, sic jubeant Breve Apostolicum intelligi? Agitur enim in Breve iis, qui ab officiis vel beneficiis repelluntur *prætextu Jansenismi*, prætextus autem Jansenismi *titulus infamans est*.

Jam verò expeditum est apud Jurisperitos omnes titulum infamantem, dum allegatur, probari debere, non tantum dum illius prætextu spoliatur quis officiis jam obtentis, sed etiam dum repellitur ab obtinendis.

Postremo sic Breve Apostolicum nuper intellexit sanctius Catholicæ suæ Majestatis Consilium in Belgio: cum enim nescio quibus prætextibus Doctor Martin & æmulj quidam conarentur aliquos sibi non devotos à gradu Doctorali in Academia Lovaniensi impedire, hanc sententiam tulit sapientissimum Consilium: *Viso hoc libello & Epistolâ Archiepiscopi die 7. hujus mensis datâ, Majestas sua declarat, materiam dogmaticam, de qua hic mentio, ad cognitionem hujus Consilii non pertinere, mandat supplicanti, aliisque omnibus quorum interest, conformare se decreto Sæ Sanctitatis dato 6. Februarii 1694. & Mandatis sua Majestatis super eo secutis 20. Decembris 1697. declaratque gradum doctoralem, quem prætendunt Licentiatj Verschuren & Claes, non impediturum quominus privari possint prærogativis jurium, quas gradus doctoralis illis tribuet, si ita decernatur per suam Sanctitatem, vel alios, quibus materia dogmatica cognitio competit juxta dictum Breve, & sua Majestatis Decretum. Actum Bruxellis*

» 14. *Februarii 1699.* Quo decreto non tantum man-
 » dat Consilium sanctius, ut mandata regia intelligan-
 » tur juxta mandata apostolica, sed ipsum etiam utra-
 » que sic interpretatur, ut nemo possit (juxta illa) a-
 » gradibus (adeoque nec ab aliis officiis, beneficiis vel
 » muniis) nondum obtentis praetextu Jansenismi, vel
 » alio simili repelli, nisi servato juris ordine, etiam poenam,
 » quae viris alioquin Catholicis gravissima est, commiseris-
 » se probatum fuerit.
 » In foro quidem externo cogi non possunt officio-
 » rum aut beneficiorum collatores ad allegandum titu-
 » lum, ob quem hos, illosve repellunt. At in foro con-
 » scientiae debet suspicio prudens esse & bene fundata,
 » ut licite quis propter eam repellatur, non dari autem
 » talem in Belgio certissimum est ex supradictis. Equi-
 » dem vetat Sedes Apostolica quemquam haberi Jansenis-
 » tam, nisi prius suspectum esse legitime constiterit, aliquam
 » ex quinque propositionibus docuisse aut tenuisse. Haecenus
 » vero legitime non constitit quempiam in Belgio aliquam
 » ex istis propositionibus docuisse aut tenuisse. Et ideo
 » non est in Belgio philosophandum de Jansenistis perinde
 » ut de Calvinistis. „ 1. Quia constat in Belgio Calvinistas
 » esse, non constat esse Jansenistas, imò constat non esse.
 » 2. Haecenus viri Catholici & innocentes notà Calvi-
 » nismi passim in Belgio aspersi non fuerunt, saltem aper-
 » tē; fuerunt autem sic passim aspersi notà Jansenismi.
 » 3. Posseut Episcopi judicium aliquod de Calvinismo
 » proferre: hic verò toties rogati nullum proferre potue-
 » runt; alioquin si constaret aequè passim in Belgio ab E-
 » piscopis de Calvinismo insinulari Orthodoxos quosque
 » Theologos, ac insinulantur de Jansenismo, non ma-
 » gis tunc pro fundanda suspicione Calvinismi sufficeret
 » ipsorum testimonium, quàm nunc sufficiat pro fundan-
 » da suspicione Jansenismi. Quemadmodum enim nunc
 » pro fundata suspicione Jansenismi Sedes Apostolica ab
 » ipsis exigit, ut legitime constet eum quem accusant
 » suspectum esse; aliquam è quinque propositionibus
 » condemnatis docuisse aut tenuisse; ita tunc pro funda-
 » ta suspicione Calvinismi ab ipsis exigeretur, ut legitime
 » con-

confisteret, eum suspectum esse, docere aut tenere
 hæresim aliquam Calvinī, quod nisi præstarent, te-
 stimonium ipsorum non nisi pro accusatione vaga ac-
 ciperetur.

ARTIFICIUM NONUM.

Episcoporum Seminaria, Secularium Collegia, Universi-
 tatum jura &c. dolis malis invadere, ut Sociorum do-
 ctrina in Diocesis tradatur, recipiatur & domi-
 netur.

IN Imagine primi sæculi Societatis ingenua ista Socio-
 rum confessio legitur pag. 852. Habemus multis am-
 bitiosum genus hominum Jesuita, intolerabili excellentia
 appetitu, hinc affectare Principum Aulas, omnium jura
 invadere, doctrinam nobis omnem & sapientiam arroga-
 re, quasi nobiscum nata sit, nobiscum moritura: Quod ip-
 sis adeo persuasum est, ut seiplos eodem in libro vocent
 sancta munimenta doctrina, novos Apostolos, Orbis Ma-
 gistros, Angelos illuminatos & illuminantes, Nationum
 omnium Doctores. Audiri etiam meretur Jacobus Kel-
 lerus Jesuita Germanus in libro, cui titulus: Cavet
 turtur &c. c. 16. §. 2. Ut enim ostendat nihil esse Je-
 suitis comparabile in scientia & libris, sic loquitur: Gra-
 vina Claritatem desiderat. Nihil profecto purius, & ele-
 gantius Societatis stylo est; omnis verborum ornatu, re-
 rum copia, & sententiarum dignitas, in Societatis erudi-
 tionem commigravit.

Methodum arguit. Quasi quisquam illis par in Doctri-
 na vel Natura ordine accuratè servando existeret. Quam
 pressè, & ex Peripateticorum nervis concludunt? Quam
 tersè, & in vestigio pedis inhaerent? Numquam illi tergum
 impressioni obvertunt, vel latebram circumspiciunt; alio-
 rum autem seu fronti, seu tergo, quàm ardui imminet?
 Quis non vel eminus conspectos Adversarius, ut turbine
 folia, refugit? Quis secularium vel Clericorum in lubri-
 co, non se doctrina Societatis protegit? Quis vel Regula-
 rium ejusdem docendi, vel agendi methodum non amula-
 tur?

dur? Quod Societati licet, nemo non sibi permissum & facrum existimat.

Et paulo antè: Notissimum est, Societatis Auctores in majori ubique Gentium precio florere, quàm Gravina velit, ac jubeat. Quis non malit istorum voluminibus Bibliothecam suam instruere? Quis abundantius Lectori satisfacit? Quis ita funditus difficultates exhaurit, ac varietate, amplitudine, & robore argumentorum stringit, delectat, exsaturat? Tot illi gemmas, & lucidissima grissorum monilia coacervant, Sanctorumque Doctorum gravissima testimonia conspant, ut qui unum de Societate Volumen legerit, jam reliquos universos de eodem argumento Doctores, admirabili compendio se perlegisse existimet, atque exultet.

Ecce quomodo sese omnibus præferunt Jesuitæ! ecce quanta in ipsis arrogantia, oculorumque extolgentia! Vitium istud Sociorum vidit curareque conatus fuit S. Franciscus de Borgia, sed in dies auctum, non elevatum est malum; soli suis in oculis sunt sapientes, ceteri vel ignorantes vel errantes, nisi Societatis sequantur doctrinam. Ideo soli (si superis placeret) Theologiam publicè profiterentur, uti soli eam publicè profiteri affectarunt Massiliæ, Ambiani &c. Ideoque Regiis litteris, quibus ipsis publica Massiliæ Schola Theologica conceditur, inseri curarunt hanc clausulam, *Qu'ils auroient seuls la faculté d'enseigner publiquement la Théologie*; Ideo etiam si qui alii placita Jesuitica non sequentes, à populo magnificentur, ipsos Jesuitæ persequuntur.

Quas enim ab ipsis persecutiones non sustinuerunt & adhuc sustinent Oratorii Patres in Gallia? Jesuiticas adversus ipsos injustitias liber cui titulus, *Le Philosophisme des Jésuites de Marseille*, describit pag. 46. 47. 48. 49. 50. Et quæ ipsis causâ Oratorios persequendi? Non alia nisi invida Zelotypia. Viderunt Oratorios strenuè in vinea Domini laborantes; viderunt ista de causâ nomen ipsorum in populo clarescere, ob fructus uberri- mos quos proferebat insignis pietas, sana doctrina, magna- que dexteritas ipsorum in animabus dirigendis. Ista

ergo invidiæ causa fuit *Solipforum Monarchiam* (de qua videri potest Inchofer Jesuita) extruere satagentibus, suæque Societatis gloriæ tantum decedere arbitrantibus, quantum alienæ accedit.

Istam etiam ob causam Galli Jesuitæ per Regis Confessarios nihil non moluntur ad impediendum ne Episcoporum Seminaria, Oratoriorum Præfecturæ credantur, & ut ipsis credita eripiantur, uti revera Oratorii ereptum, Missionis Patribus (de quibus ad libitum disponunt) consignari fecerunt Seminarium Catalaunense, quod Illustrissimus D. Felix Vialardus Catalaunensis Episcopus, Oratorii consignarat, prout videre est in libro relato pag. 69.

Anno etiam 1688. ipsis surripere, sibi que usurpare tentarunt Cathedram Theologicam ab Oratorii Vefuntione possessam: volupe erit videre rem istam eodem lib. pag. 9 sic enarratam. „ Jesuitæ docent Philosophiam Dolæ, & Patres Oratorii Theologiam Vefuntione. Ex quo Dola supremo senatu caret, haud multum floret, atque illic Jesuitæ res suas parum promoveant. Quocirca è re & honore Societatis esse judicant expellere Cathedrâ Theologicâ Vefuntinâ Patres Oratorii, eorumque locum occupare. In promptu erat accusatio de Jansenismo, quâ nihil præstantius ad detrudendos alios, detrusisque succedendum. Itaque ad Regem expostulationes perferuntur. Rex Archiepiscopum Parisinum monet. Archiepiscopus tunc fortè subiratus Patri de la Chaîse, rem proposito generali Oratorii detegit. Hic paratam habebat inquisitionem authenticam, perscriptam jussu Archiepiscopi Vefuntini, cui suboluerat Jesuitarum consilium. Sic Regi factum est satis. . . . Atque ita Jesuitæ nil nisi ruborem ex eo tentamine reportarunt. Pater autem de la Chaîse se expedit, inquit, se fuisse nimis credulum, non futurum deinceps.

Ab annis multis Collegium Massiliæ possidebant Oratorii Patres, in eo que juventutem publica cum ædificatione satisfactioneque instruebant, Theologiam tamen

non

non docebant, quam ut praelegerent, fundum ad id sufficientem pia Domina offerebat. Solius Episcopi consensus desiderabatur. Sed cum ad Episcopatum Massiliensem, secretis artibus Patris de la Chaize, nominatus esset Abbas Lucensis, per ipsum Jesuitae effecerunt, ut exclusis Oratorii Patribus (qui Theologiam absque Civitatis gravamine docuissent) à Rege mendaciis & doliis Jesuiticis circumvento, ad Theologiam Juventuti ad statum Ecclesiasticum destinatae praelegendam soli Jesuitae admitterentur, Massiliensisque Civitas, nongentarum librarum annuam pensione pro Regentium sustentatione gravaretur. Videri potest liber supra memoratus à pag. 22. ad 71. ubi imposturae, injustitiae, doli mali & mendacia eum in finem à Jesuitis adhibita describuntur.

In eodem libro videri potest effectus pessimus quem habuit fraudulentus in Cathedram illam Theologicam Jesuitarum ingressus. Statim namque à suo in eam ingressu (qui fuit anno 1689.) Pater Beon Philosophicum (ab Alexandro VIII. damnatum) Massiliae docuit, tanto cum scandalo, ut à nominato Episcopo Massiliensi (licet Jesuitis addicto) iussus fuerit eum retractare, quod tamen sincere non fecit, sed simulatè, prout ostenditur ibid. part. 2. pag. 87. & seqq.

Anno 1691. apud eundem Christianissimum Regem solitis artibus infantiam magnam Jesuitae fecerunt, ut RR. PP. Praedicatoribus adimeretur, sibi que solis concederetur facultas Ambiani Theologiam publice profitendi. Verum auditis RR. PP. Praedicatoribus, cognitaque possessione ipsorum à quatuor omnino saeculis, infumum abijt injusta Jesuitarum praetensio, quae & toti Dicecesi damnosa fuisset ob pestilentem doctrinam quam ibi Jesuitae tradunt, uti videre est in facto Curatorum Ambianensium adversus Jesuitas de 17. Julii 1658.

Anno 1696. Jesuitae ausi sunt Serenissimum Principem Episcopumque Leodiensem mendaciis suis calumniisque seducere, Leodiensemque Seminarium scandalose invadere, ab eoque exturbare innocentissimos Professores è Clero Seculari, legitimos ab initio foundationis Semi-

mi-

minarii Possessores, qui summa cum ædificatione, ingentique totius Leodiensis Diocesis fructu in eo studiosam Juventutem muniis Pastoralibus destinatam instruebant, quam Jesuitæ novitiis corruptisque opina mentis suis protinus infecerunt; quorum nonnulla anno 1700. generalis Cleri Gallicani Conventus gravissimâ censurâ notavit, præsertim sanguinarium illud dogmâ, quo vel ipsis Sacerdotibus, Religiosisque pugionem tradunt, quo rerum suarum aggressorem injustum licitè trucident.

Nec ipsarum Universitatum juribus Jesuitæ parcent, qui aliena Seminaria Collegiaque invadunt, quin & adversus earum jura prætensiones suas extendunt, prætextu privilegiorum numquam in Gallia & Belgio usu receptorum, quæ à nonnullis Prædecessoribus tuis habere se dicunt, ut in ordine ad gradus recipiendos *Cursuum*, quos in Jesuiticis Collegiis studentes confecerint, ratio habeatur non minus, sed pariformiter & absque ulla penitus differentia, quàm si in Universitatibus præfatis studuissent, conferendi quoque iisdem studentibus suis Bacchalaureorum, Licentiatorum ac Doctorum gradus, ad quos Universitatum Rectores gratis eos admittere recusarent, uti videre est in Imagine primi sæculi Societ. pag. 438. & in Fastis Academicis studii Generalis Lovanienlis pag. 352. ubi legitur quòd die 4. Julii 1566. privilegium istud prætenderint exhibuerintque, verùm à Facultate rejecti fuerint. Sed & anno 1618. eandem prætensionem renovarunt coram Serenissimo Archiduce Alberto, quemadmodum & annis 1622. 1623. 1624. & 1625. in Curia Matritensi: nihil tamen obtinere quiverunt, uti videre est in iisdem Fastis pag. 390. sicut neque Parisiis, ubi etiam Universitatis jura anno 1618. invadere conati sunt, licet irritò conatu: quia ipsis viriliter tam Theologia quam Artium Facultas sese opposuit.

Nec ad aliud Jesuitas collimare videmus, nisi ut Universitates omnes subruant, in quibus dominatum non obtinent, Doctoresque Universitatum habeant sibi ad nutum obsequentes, per quos in Universitatibus ipsi domineantur, novitiamque doctrinam suam in iis celebrem effici-

efficient. Quod dum obtinere nequeunt ob resistentiam Universitatum, eas subvertere moliantur, uti de facto Duacensem fraudulentè penè subverterent, Lovaniensemque olim tam florentem iisdem artibus, fraudibus, imposturis evertere adnitantur, ineptos homines in Cathedras intrudendo, aptissimos verò, præcipue meriti Doctores ab iis excludendo, non sine ingenti Christianæ doctrinæ totiusque proinde Ecclesiæ præiudicio. Quod an tolerabile sit, Sanctitas tua iudicabit.

ARTIFICIUM DECIMUM.

Uno impetu adversus oppositantes sese Novitatibus ipsorum certatim insurgere.

HOC est quod Jesuitæ fecerunt adversus celeberrimum Doctorem Arnaldum, eò quòd in aureo suo *De frequenti Communione* libro, opposuisset se laxiori P. Semaïsons Socii sui doctrinæ; adversus Huyghenium quoque Lovaniensem Doctorem, uti Doctor Hennebellus demonstrat in VII. Thesi sua Historico-Theologica §. 1. sed & in sua ad Illustrissimum D. Archiepiscopum suam epistola Curiones Rothomagenses ostendunt, quomodo in Confratres suos Parisienses certatim Jesuitæ insurrexerint, velut in homines factiosos, velut in publicas pestes, velut in Lupos rapaces, velut in Ecclesiæ & status hostes, velut in hæreticos remediis causticis dignos, non alia de causa, nisi quòd pestilenti Sociorum doctrinæ sese viriliter opposuissent: verum hac de re plura postea.

A R;

ARTIFICIUM UNDECIMUM.

Sanam & orthodoxam eorundem doctrinam verbis aequibuscis fallacibusque invidiose proponere, ut ab ea populum avertentes in suas perirabant novitates.

Artificium istud tantò magis flagitiosum videtur, quanto magis divinæ adversatur veritati, bonoque virorum integerrimorum nomini. Et quid magis contrarium rationi, bonæ fidei, æquitati, humanæque societati, quàm mendaciis, equivocationibus, sophismatibus, fallacibusque allegationibus calumniari innocentem, Theologosque orthodoxæ fidei, probatæque virtutis? Isti sunt de quibus Eccli. 37. 23. scriptum videtur: *Qui sophisticè loquitur, odibilis est, in omni re defraudabitur; non est illi data à Domino gràtia, omni enim sapientia defraudatus est: an istud verò non faciant Jesuitæ, videamus quid facta ipsorum loquantur.*

Ab eo tempore quo opinionem de data omnibus gràtia Molinisticè sufficiente Societas fecit suam (ideoque eam doctrinam Societatis vocat modernus Generalis ipsius Thyrsus Gonzales in suis disputat. Theolog. Cardinalis etiam Pallavicinus in Hist. Concil. Trid. l. 8. c. 13. eandem vocat sui Ordinis opinionem) gràtiæ per se efficacis ad singulos pietatis actus necessitati adeò implacabile bellum indixerunt Socii, ut eam velut Calvinianam incessanter persequantur. Et quia potentiores non habent molliorum dogmatum suorum Moralium oppugnatores, quàm istius necessitatis pòst S. Augustinum & S. Thomam defensores, ipsos velut Calvinistas traducere non cessant, exemplo Patrum suorum, qui in Congregatione de Auxiliis invidioso titulo isto Thomistarum auctoritatem elevare adnisi sunt. Et quibus (amabo) strophis ad id imperitis vel semidoctis persuadendum utuntur? Dolis malis, fraudibus, sophismatibus, equivocationibus à se tantopere adamatis.

Videre est hoc frequenter in libris & libellis ipsorum, præsertim in libro Stephani de Champs, quem à quinta

quaginta annis edidit sub titulo, *Secretum Jansenismi*, & anno 1688. novis typis edi curavit, sub titulo, *Traditio Ecclesie* &c. ipse est enim, quem velut Theologorum suorum Gigantem elegit Gallicana Societas. Gigas ergo ille ep. 7. ad Serenissimum principem Theologum de Conti, hæc petulanter deblaterat: „Post exa-
 „minatum quantâ potui diligentia S. Augustinum, &
 „quidem post lectum de corrept. & grat. librum plus-
 „quam sexages trium mensium spatio, in animum in-
 „duxi meum. quod ad statum naturæ cor-
 „ruptæ attinet, illum longè magis favere Calvini-
 „stis, quàm Thomistis. Cui Serenissimus prin-
 „ceps Epist. IX. reposuit: *Non sufficit S. Augustinum*
in suspensionem vocare, placet etiam D. Thomam in sce-
nam producere. Hisce non contentus in sua illa cram-
 bœ recocta quam veræ opposuit Traditioni Ecclesie Ro-
 manæ, Doctoris Germain (quæ nonnisi pura SS. Au-
 gustini & Thomæ de gratiæ per se efficacis ad singulos
 actus pios necessitate, gratuitaque electorum prædes-
 tinatione doctrina exhibetur) Augustiniani istius Doctoris
 librum depingit velut novum attentatum injustum, quæ
 Jansenistæ semper insultant, atque etiamnum insultant
 Constitutionibus Summorum Pontificum Innocen-
 tii X. & Alexandri VII. Quod dum ipsum scribere non
 pudet, omnes gratiæ per se efficaces, gratuitaque præ-
 destinationis defensores Jesuita ille, familiari suis calum-
 nia, contra Pontificias prohibitiones, cum hæretico-
 rum scandalo, Sanctique Augustini & Ecclesie injuria
 (quæ Doctrinam Aug. suam fecit) absque fronte depin-
 git velut Jansenistas, Calvinistas, & Ecclesie rebelles. O
 impudentiam plectendam! Non mirum profectò quod
 liber ille Stephani de Champs dignissimas poenas hinc per
 Auctorem libri hunc titulum præferentis „Augustinus
 „de Calvino & Molinâ triumphans, sive refutatio li-
 „bri, cui titulus: *Secretum Jansenismi*: Ubi & osten-
 „ditur vera discrepantia inter doctrinam S. Augustini
 „de gratiâ, erroresque Lutheri ac Calvini, & reteg-
 „tur mala fides eorum, qui calumniis hæreticorum,
 „& ignorantia quorundam controversias scribentium
 „abu-

abutuntur ad affingendos Ecclesiæ Catholicæ semipelagianorum errores à Molinâ renovatos. *

Eundem etiam librum insigniter castigavit laudatus Doctor Germâin Tradit. Eccles. tom. 3. per totum, ubi imprimis detegit, deinde manifestè refellit æquivocationes & sophismata Patris de Champs in libro illo. Duas impræsentiarum æquivocationes exhibere sufficiet. Prima hisce verbis continetur : *Totus perhorresco cum audio Jansenistas* (sic vocat gratiæ Augustinianæ Thomisticæque defensores) *dicentes eos, qui nunc peccant, peccare ex necessitate.* Secunda verbis proximè sequentibus : *Et tunc illis est impossibile obedire præcepto, quo vetat Deus ne eum offendant.*

Primam æquivocationem sic refellit pag. 320. & sequentibus. „ Jam pridem est quodd illum pudere debuit ignorantæ ac malæ fidei, hâc in re sibi meritò exprobratæ, & quidem inemendabilis ejus pervicacia manifestum est exemplum impotentæ voluntariæ, quam cupiditas in hominibus parit, quando Deus illam non vincit gratiâ. Necessitas peccandi est modus loquendi æquivocus, quo hic Jesuita secundum Societatis placita turpiter abutitur. Si secundum se hæreticus sit, hæreseos damnare oportet Concilia, Pontifices, Sanctos Patres, qui illum absque scrupulo adhibuerunt, item Innocentium I. Pontificem Ecclesiamque Romanam quæ in Capitulis, quæ Cælestino Papæ ascribuntur, retulit ac proposuit hanc famosam Innocentii locutionem tanquam ad fidem Ecclesiæ pertinentem : *Neceffe est ut quo auxiliante vincimus, eo*
ART. I. L „ ite

* Saint Augustin Victorieux de Calvin, & de Molina : Ou Refutation d'un livre intitulé, Le secret du jansenisme : où l'on fait voir d'une part la vraie difference entre la Doctrine de S. Augustin sur la grace & les erreurs de Luther & de Calvin, &

l'on decouvre de l'autre la mauvaise foi de ceux qui se servent des calomnies des heretiques, & de l'ignorance de quelques controversistes particuliers, pour attribuer à l'Eglise Catholique les erreurs des Semipelagiens renouvelées par Molina.

iterum non adjuvante vincamur. Idem Pontifex scri-
 bens Episcopis Africae ita loquitur: Gratia privataque,
 necesse est ut Diaboli laqueis irretitus occumbat. Ne-
 cessario sequitur (inquit rursus Auctor operis in VII.
 Psalmos, quod D. Gregorio magno tribui solet) ut
 omni tentationi sit subditus, quicumque à Deo fue-
 rit derelictus. Innumeras hujus generis locutiones
 in S. Augustino reperire est, veluti dum Operi. Im-
 perf. cont. Jul. l. 1. c. 105. ait: Multum erras, qui
 vel necessitatem nullam putas esse peccandi, vel eam
 non intelligis illius peccati esse poenam, quod nullam
 necessitate commissum est. Necesse est enim ut
 peccet, qui nesciendo quid facere debeat, quod non
 debet facit: de quo genere maiorum Deus rogatur
 ubi dicitur: Delicta juventutis meae & ignorantias
 meas ne memineris. Quod genus delictorum si non
 imputat Deus justus, non sibi dimitti pasceret homo
 fidelis. Et c. 106. Necesse est ut peccet à quo igno-
 ratur justitia; numquid ideo, cum justitiam cognove-
 rit, non sunt ei remittenda peccata, quae ignorantia
 necessitate commisit? Non est igitur impu-
 nitatis securitas in necessitate peccandi, sed ut non ob-
 sit ista necessitas, donat ille cui dicitur: De necessi-
 tatibus meis erue me. Et l. de perfect. just. c. 4.
 Per arbitrii libertatem factum ut esset homo cum
 peccato; sed jam poenalis vitiositas subsecuta, ex li-
 bertate fecit necessitatem. Quia peccavit vo-
 luntas, secuta est peccantem peccatum habendi dura
 necessitas. S. Bern. Serm. 81. in Cant. Ipsa sibi vo-
 luntas peccato in deterius mutata necessitatem facit,
 ut nec necessitas, cum voluntaria sit, excusare valeat
 voluntatem, nec voluntas cum illecta sit, excludere
 necessitatem.

Hos Pontifices, hos Ecclesiae Patres damnare abso-
 lum foret. Est tamen aliqua necessitas pec-
 candi, quae sustineri non potest, nisi impingendo in
 errorem istorum Stoicorum, Astrologorum, &
 Manichaeorum, de quibus nobis aures obtundit
 in Epistolis suis Pater Deschampsius. Itaque tollenda est
 am-

ambiguitas, & explicandum, quo sensu cum Patri-
bus dici queat hominem per peccatum Adami cecidisse
se in quandam peccandi necessitatem, quemadmo-
dum S. Augustinus contra Pelagianos sustinuit; &
quo sensu non possit asseri necessitas peccandi, nisi
inapungendo in errorem Manichæorum. Estium pro-
ferre sufficet, ad quem utique Adversarius noster
tanquam sententiæ suæ auctorem provocat. . . . An
successum præviderit, haud scio. Nam cum magno
illo S. Augustini Discipulo bene illi esse nequaquam
potest. . . . Iste igitur Theologus in 2. dist. 24. §.
2. duplicem hinc necessitatem distinguit. Una est ne-
cessitas simplex, naturalis & absoluta, qualem Stoici
tribuebant Fato, Astrologi syderibus, Manichæi duo-
bus illis principiis, in quæ omnes hominum actio-
nes refundebant. Altera est necessitas hypothesis &
conditionata, quam vocant necessitatem consequen-
tiæ. . . . Primam necessitatem libertati repugnare
Estius docet, non autem secundam.

Porro hanc postremam vocat necessitatem impro-
priè dictam (quia non est absoluta, sed *secundum
quid*) & per hanc solvit textum S. Bernardi quem re-
tulimus: Bernardus loquitur, inquit, non de naturali
seu absoluta necessitate, sed de necessitate quâdam im-
propriè dictâ quâ nimirum id necessario facere quis dici-
tur ad quod vehementer inclinatur, ita ut ei difficilli-
mum sit affectionem & voluntatem ab eo retrahere, iux-
tâ quam etiam modum necessitate quâdam peccare dicun-
tur, qui sunt in longâ consuetudine peccandi; & tamen
illa necessitas magis respicit peccatum in genere aut in
specie, quam particulares & singulos actus peccandi. Et
§. 16. hanc peccandi necessitatem explicat per neces-
sitatem peccandi venialiter, quæ in hac vitâ est in ip-
sismet iustis. . . . Hæc tamen necessitas non repugnat li-
bero arbitrio; tum quia singula peccata vitare potest ho-
mo, licet non omnia: tum quia etiam demones qui in
omni actu peccant, ita tamen eligunt unum peccatum,
ut eo omisso facere possint aliud, & proinde libere fa-
ciunt hoc particulare peccatum.

Secundam equivocationem pag. 332. & seqq. parieficaciâ sic confutat ; „ Impossibilitas adimplendi præcepta Dei, de quâ hic Jesuita seditiosas declamationes suas instituit, mera cavillatio est, & vocis ambigua, *libertas*, *potentia*, *possibilitas*, respondent istis, *necessitas*, *impotentia*, *impossibilitas*, relativa sunt, & si non sint plane synonyma, saltem sese mutuo supponunt & includunt. Nam res mihi solum eatenus est *possibilis*, quatenus habeo *potentiam* illam faciendi vel omittendi, & quatenus habeo *potentiam* ipsam faciendi vel omittendi, eatenus sum *liber* respectu illius.

„ Ita pariter non est mihi impossibilis nunc, sive pro parte, sive absolutè, nisi quatenus potentia vel potestas nunc mihi deest, sive pro parte, sive absolute; & eatenus mihi deest potestas, quatenus cogor ad eam non faciendam vel non omittendam. Id perspicuè sequitur ex definitione libertatis ab Estio allatâ: *Potestas agendi & non agendi ex judicio rationis*.

„ Igitur ex notione vocabulorum *potestas* & *potentia* judicandum de ceteris, & maxime de his *impotentia* & *impossibilitas*. Cùm enim postrema sint merè negativa, non potest eorum sensus & latitudo determinari nisi per vocabula positiva & affirmativa, è quibus proficiscuntur.

„ Loquor hic dumtaxat. . . . de potentiâ naturali. . . . hominis, & de potentiâ supernaturali, qualis est gratiæ, item de potentiâ non debitâ, qualis est gratiæ in hominè peccatore. Et quidem potentia ista potest esse proxima vel remota, perfecta vel imperfecta, sufficiens vel non sufficiens. Quotque sunt diversi gradus potentiæ, totidem excludunt gradus diversos impotentiae ac impossibilitatis.

„ Denique quantum quispiam caret diversis hisce gradibus potentiæ, tantum dici potest habere impotentiae circâ rem aliquam, tantumque dici potest res ista illi esse impossibilis.

„ Ex

" Ex his facile apparet, ista verba esse valde æquivo-
 " ca, & sicubi occurrunt non esse approbanda nec dam-
 " nanda, nisi examinato sensu & significatione ipsorum,
 " & postquam perspectum fuerit quantum quilibet sen-
 " sus particularis consonet vel repugnet doctrinæ ab Ec-
 " clesiâ receptæ.

" Itaque quodam sensu dici potest & debet nemini
 " ullum unquam præceptum esse impossibile, quan-
 " tumcumque Divino Auxilio careat, quia, ut docet
 " S. Thomas, licet homo non possit facere quidpiam
 " per seipsum, sufficit posse facere per alium, ut dici
 " possit hoc non esse illi impossibile. Hoc sensu soli
 " dæmoni præcepta Dei sunt impossibilia; quia ejus vo-
 " luntas est jam incapax boni, & nulla ipsi superest gra-
 " tia. Sed homines quamdiu vivunt semper sunt ca-
 " paces gratiæ, & istud *posse* nequit separari ab eorum
 " naturâ: *Posse habere fidem, sicut posse habere charita-
 " tem*, inquit S. Aug. *natura est hominum* &c. de præ-
 " dest. Sanct. c. 5.

" Sed quia communiter non dicitur rem aliquam ef-
 " se possibilem alicui, nisi dum habet actu omnia ne-
 " cessaria ad illam faciendam, negari nequit (nisi usita-
 " tum loquendi modum immutare placeat) quin susti-
 " neri possit, hominem non posse aliquid facere, hoc
 " non esse illi possibile, hoc esse illi impossibile, quan-
 " do non habet omnia necessaria ad agendum, & qui-
 " dem etiamsi deesset vel unicum verè necessarium,
 " & cetera adessent: sic quantumcumque homo sit
 " sanus & robustus, & quantumcumque velit veredo
 " currere, non potest tamen, impossibile illi est hoc fa-
 " cere, quamdiu deest illi equus, qui necessarius est ad
 " hujusmodi cursum.

" Posito igitur quòd gratia efficax sit necessaria ad
 " faciendam, ut oportet, bonam actionem lege Dei
 " præceptam (quam doctrinam esse planè orthodoxam
 " nemo jam negare audet) absque errore, absque in-
 " commodo dici potest illum cui non datur ista gratia
 " necessaria ad præceptum implendum, non posse il-
 " lud implere, hoc sensu impossibile ipsi esse illud im-

plere, denique præceptum hoc sensu esse ipsi impos-
sibile.

” Dici tamen simpliciter & absolute non potest ipsi
esse absolute impossibile : nam alio sensu eidem est
verè possibile. Quamvis foret Ethnicus, est ipsi om-
nino possibile habere fidem & charitatem , prout
diximus, quamvis tunc posse sit maxime remotum,
maxime imperfectum & omnium minime sufficiens.
Si sit Christianus, præter posse naturæ habet posse fi-
dei, quod est minus remotum & minus imperfectum,
quamvis deesset illi Charitas, gratia actualis, & id
quod propriè constituit potestatem internam, super-
naturalem & sufficientem voluntatis. Si sit justus,
qui habeat charitatem sanctificantem, cogitationes
sanctas, affectus christianos, pios motus (qui sunt
effectus gratiarum actualium, sed quandoque ineffi-
cacium, & adhuc nimis debiliū ad eum determi-
nandum ad faciendum præceptum) habet procul du-
bio posse magis perfectum & magis proximum quàm
ille de quibus diximus. Veruntamen necdum ha-
bet posse plenum & absolutum ad servandum præcep-
tum quamdiu ob infirmitatem voluntatis (qualis erat
in S. Petro) succumbit tentationi, quod certè non
fieret, si accepisset gratiam illam absolute efficacem
& necessariam in hoc statu ad implendum quodlibet
mandatum Dei. Quæ. . . . gratia sola includit
quidquid necessarium est ad transcendendum à volunta-
te ad operationem, quia ipsa sola est quæ operatur
velle & perficere, ut loquitur Apostolus, & quæ dat
possibilitatem cum effectu, ut ait S. Aug. l. de nat. &
grat. c. 42. quatenus insuperabiliter movet volunta-
tem, liberando eam ab infirmitate, & per charita-
tem superando id quod habet cupiditatis, legi Dei re-
sistentis.

” Verum est igitur in quolibet statu, esse homines fi-
deles aut infideles, justos aut peccatores, quibus ista
gratia efficax & victrix deest, quando tenentur ser-
vare præcepta Dei, sive habeant, sive non habeant
alias gratias debiles aut imperfectas. Et consequen-
ter

ter de ipsis hæc duo simul dici possunt, quod potuerint seryare mandata & resistere tentationi, intelligendo de potestate imperfecta non complectente quidquid necessarium est ad agendum; & quod non potuerint alio sensu, intelligendo de potestate proxima, absolutâ, & cui nihil deest necessarium ad agendum.

Si hanc non habuerunt, non fuit ipsis possibile, & si non fuit ipsis possibile, fuit ipsis hoc sensu impossibile, licet absolutè possibile. Neque condemnari possunt hi loquendi modi, qui non important impotentiam neque impossibilitatem integram & absolutam, sed conditionatam & secundum quid; non possunt, inquam, reprehendi nec condemnari, nisi condemnando SS. Patres, Concilia, Evangelium & ipsummet Christum.

Et verò nonne Christus dixit: *Sine me nihil potestis facere?* Joan. 15. 5. id est, sine gratia mea nihil vobis possibile est. *Contendite intrare per angustam portam; quia multi, dico vobis, quarent intrare & non poterunt.* Luc. 13. 24. *Nemo potest venire ad me nisi pater... traxerit eum.* Joan. 6. 43. *Non potestis audire sermonem meum.* c. 8. 43. *Non potes me sequi modo.* c. 13. 36. . . . *Abrumpere vinctula dvitiarum ad obediendum Deo, apud homines impossibile est.* Mat. 19. 26. *Apud Deum autem omnia possibilia sunt.* Quod nil aliud significatur, nisi quod pravi affectus sine gratiâ vinci nequeant. S. Paulus volens ostendere hominem sub lege & sine gratiâ nihil posse, utitur eodem verbo impossibile. *Quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem.* Rom. 8. 3. id est legem Dei sine gratiâ Christi esse jugum quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus, ut act. 15. 10. loquitur S. Petrus in primo Concilio Ecclesiæ.

S. Hieronymus loquens de præcepto diligendi inimicos. . . . *Multi, inquit, præcepta Dei imbecillitate suâ, non sanctorum viribus affirmantes, putant esse impossibilia quæ præcepta sunt.* in c. 5. Mat. Sunt ergo

ergo ipsis impossibilia si meram eorum infirmitatem consideres, gratia destitutam.

Sanctus Pontifex Leo Magnus serm. 5. de Jejunio VII. mensis c. 2. ita loquitur. . . . Et ne usque ad inertem desidiam desperatione ducamur, quae impossibilia sunt homini ex imbecillitate propria; possibilia spondet ex virtute Divina. . . . ut auctor itineris fiat possibilitas ambulantis: & rursus serm. 5. de quadrag. c. 1. . . . Ac si quid sibi impossibile aut arduum in mandatorum effectibus homo experitur, non in se remaneat, sed ad jubentem recurat, qui ideo dat preceptum, ut excitet desiderium & praestet auxilium.

S. Augustinus l. 1. retract. c. 22. quo in opere tantam adhibuit diligentiam & cautionem, quantam nusquam majorem, haec habet: Cum fortis & potens paratur voluntas à Domino, facile sit opus pietatis, quod prius difficile atque impossibile fuit. . . . Iterum exposit. in Ps. 106. in hunc modum describit hominem qui luctatur cum cupiditatibus, sed necdum potest emergere: Invenit ergo se ligatum difficultatibus cupiditatum, & non posse viam propter compedes ambulare. Inclusum se sentit difficultate vitiorum, & tamquam muro impossibilitatis erecto, partiisque clausus quâ evadat ut recte vivat, non invenit.

Non immoror ejus Discipulo S. Prospero, qui in eundem Psalmum etiam usurpat vocabula impossibilitatis & impotentiae: Vincula quadam impossibilitatis, experimenta impotentiae sua. Sed operæ pretium erit observare S. Augustinum de industria vocabulo difficile, addidisse impossibile; & non dixisse solum difficile vel impossibile disjunctivè; sed utrumque copulasse; judicavit nempe necessarium esse postremum ut excluderet hæresim Pelagianam, & inculcaret gratiam illam fortem & robustam, de quâ loquitur, esse omninò necessariam ad faciendum bonum, & sine isto auxilio non solum difficile, sed etiam impossibile esse illud operari (potentiâ consequente) id est, sine istâ gratiâ nunquam contingere ut fiat bonum, vel ut omittatur malum ad quod homo tentatur. . . .

¶ Sextus canon celebris Concilii Carthaginensis sub
 „ anathematis poenâ vetat dicere quòd sit tantummodo
 „ difficile implere præcepta Dei sine gratiâ. . . . inter
 „ propositiones, quas Facultates Lovanienfis & Dua-
 „ censis censurâ notarunt anno 1587, & 1588. deci-
 „ maquinta sic se habet: *Omnia loca Scripturæ sacræ, quæ*
 „ *significant esse impossibile quosdam converti, intelligen-*
 „ *da sunt, ut impossibile accipiatur pro eo quod est val-*
 „ *de difficile.* Hactenus Auctor ille.

Quæ tametsi tanta expresserit cum præcautione, tot-
 que cum restrictionibus, limitationibusque anteceden-
 tibus, concomitantibus & consequentibus, Jesuiticus
 Auctor Historiæ quinque propositionum anno 1699.
 Hagæ Comitis editæ, propositionem ipsius non solum
 truncavit, sed & à limitationibus restrictionibusque a-
 vulsit, ut eam ad primam ex quinque damnatis calum-
 niosè pertraheret, à qua toto differt ostio. Præter alias
 namque differentias, quæ videri possunt in istius Histo-
 riæ refutatione per Auctorem libri cui titulus, *La Paix*
de Clement IX. ou Demonstration des deux faussetez ca-
pitales avancées dans l'Histoire des V. propositions p. 1. §. 7.
pag. 90. laudatus Auctor non loquitur de impossibilita-
 te in sensu naturali & obvio, sed secundum communem
 loquendi modum; *selon l'usage commun du langage*,
 qui plerumque differt à sensu naturali seu grammati-
 calis, ut constat ex usitato isto loquendi modo, *Sum-*
humillimus & obedientissimus servus tuus. *Iste est mor-*
talium optimus. *Impossibile est mihi domo egredi ob tem-*
poris inclementiam. Quamvis enim communiter usi-
 tatæ sint expressiones istæ, sensus earum non est litte-
 ralis, naturalis & obvius. Deinde prima propositio in
 sensu naturali & obvio (in quo damnata est) omnimodam
 absolutamque designat impossibilitatem tam ex parte
 objecti, quam ex parte potentiae. Auctor verò *Traditionis*
 de ea non loquitur, sed de impossibilitate condi-
 tionali, partiali & secundum quid, quæcum stat po-
 tentia antecedens servandi Mandata, solumque deest
 potentia consequens, sive *possibilitas cum effectu*, ut lo-
 quitur Augustinus; loquitur proinde Auctor iste ad sen-

sum primi ex quinque articulis Alexandro VII. & VIII. oblati, quos certum est Romæ probatos fuisse velut sanam doctrinam, scholæque S. Thomæ conformem continentes. Cum enim articulos illos velut fraudulentos Pater de la Fontaine Jesuita, sub e mentito nomine Cornelii à Craneberg aggressus fuisset in scripto cui titulus: *Fraus quinque articulorum* &c., scriptumque istud unâ cum quinque articulis examinatum fuisset in Tribunali S. Officii: Eminentissimi Cardinales de Laurea, Casanate, Aguirius &c. censuerunt doctrinam quæque articulorum posse currere; scriptum verò Cranebergii proscribendum esse, prout revera proscriptum fuit per Decretum Innocentii XII. de 19. Martii 1692.

Alias æquivocationes, fallaciasque & imposturas Patris Descampii castigat D. Germain toto libro memorato, sicque postea concludit: „ Postquam adeo aperte
 „ impugnaui tuam illam universalem gratiam, quæ
 „ (cum sit verè sufficiens & necessaria, secundum te
 „ ut præcepta Dei sint possibilia, & eorum transgressio
 „ imputari possit) excludit necessitatem omnis alterius
 „ riius auxilii seipso efficacis; non dubito, mi Pater,
 „ quin hunc librum consideres velut novam machinationem
 „ contra S. Sedis Apostolica Constitutiones.
 „ nam Societas tua ejusque Theologi in hoc
 „ potissimum incumbunt, ut eversâ funditus gratiâ efficiaci & omnipotente Christi, exurgat portentosus
 „ sufficiens; ut vocas, gratiâ Colossus: cujus Colossi
 „ si basis est humana superbia, radix ad orcum usque
 „ porrigitur; caput ad cælum se extollit, ut Deum compellat
 „ qualibet horâ, quovis momento, stare ad ostium
 „ cordis cujuslibet peccatoris, quantumcumque
 „ excæcati & obdurati, *semper & ubique*, inquit Lefsius.
 „ Qui Colossus ab uno orbis extremo ad alterum
 „ brachia exporrigit, ut complectatur omnes generatim
 „ homines, qui fuerunt, sunt & erunt, idololatræ
 „ & infideles, Judæos & Christianos, impios, atheos
 „ & acceleratos, qui bibunt iniquitatem velut aquam,
 „ quibus vitium quodammodo pro maturâ inolevit;

„ quin

„ quia etiam eos qui sunt traditi in reprobum sensum.
 „ En cuiusmodi Colossū statuatur novus hic Nabucodo-
 „ nosor, nolens agnoscere supremum Dei dominium,
 „ neque omnipotentiam Gratiae Divinae in cor huma-
 „ num: si quis autem non adoraverit prostratus, mit-
 „ tetur in fornacem ignis, persecutionis utique, &
 „ denunciabitur à Societate tanquam Calvinista, impius,
 „ & violator sacrilegus Constitutionum S. Sedis Apostoli-
 „ cae. Sed Deus noster, quem colimus (Quidni enim
 „ usurpemus Trium puerorum responsum?) potest
 „ eripere nos, mi Pater, de camino istius ignis arden-
 „ tis & de manibus Societatis liberare. Quod si nolue-
 „ rit, notum sit tibi, quia statuam, quam erexisti,
 „ non adoramus. Calumniis, quantum libuerit, aut
 „ potius quantum Deus permiserit, perstringetis gra-
 „ tiam Christi omnipotentem sub nomine gratiae neces-
 „ sitantis. . . . Ingenio & eruditione prae-
 „ ditus verborum, nec vestra in calumniis spargen-
 „ dis confidentia capientur; & iis qui docendi sunt,
 „ sex Capita, quae vestris opposui, abunde sufficient
 „ ad tollendam ambiguitatem & dissipandas tenebras,
 „ quas huiusmodi quaestionibus offundere studetis. Le-
 „ ctis hisce capitulis clarè videbunt, 1o. id quod præ-
 „ tensi Jansenistae docent de necessitate gratiae seipsa ef-
 „ ficacis ad omnem actionem Christiane bonam, nil
 „ aliud esse, quam id quod traditur in scholis SS. Au-
 „ gustini & Thomae, & nominatim à RR. PP. Domi-
 „ nicanis, Carmelitis Discalceatis, & ab ipsismet Ec-
 „ clesiae Romanae Cardinalibus sub oculis supremi Pon-
 „ tificis.
 „ 2o. Gratiam sufficientem, quam in Jesuitis im-
 „ pugnant, nil aliud esse quam gratiam sufficien-
 „ tem Molinae, non autem illam, quam aliqui Tho-
 „ mistae vocant sufficientem, sic tamen ut non cre-
 „ dant eam sufficere ad faciendum opera salutis aeternae
 „ utilia.
 „ 3o. Adstruere, quemadmodum adstruis pag. 387.
 „ quod doctrina de gratia sufficiente in tuo & Societa-
 „ tis sensu sit eadem cum gratia sufficiente Thomista-

rum, quos ibidem citas, esse fraudem indignam viro honesto & magis adhuc candore Theologi Catholicici, sed quā novelli tantum tyrones decipi possunt.

4°. Plectendam esse temeritatem dicere, prout dicere ibidem audes, dogma de gratiā sufficiente datā omnibus, esse articulum fidei à Tridentinā Synodo definitum... cum sancta Synodus nequidem uti voluerit vocabulo gratiæ sufficientis, sed tantum gratiæ excitantis. . . . quam adeo non credidit sufficere & dari omnibus, ut planè contrarium docuerit, dicendo, non omnes percipere fructum Mortis Christi; nam contendere gratiam quæ esset sufficiens ad salutem non esse fructum mortis ipsius, quid aliud esset, nisi surripere Christo titulum Salvatoris omnium hominum?

Denique cernent, quamvis firmissimè inhaereamus dogmati de gratiā per se efficaci..... & remotissimi simus à gratiā Molinisticè sufficiente, nos tamen sinceram prorsus submissionem exhibere Constitutioni Innocentii X. Pontificis. Immo tantum abest ut illam *iniquè & petulanter* vellicemus. ut coram Ecclesiā palam dicere non dubitemus Jesuitas potius illam *iniquè & petulanter* vellicare; quippe qui suis interpretationibus falsis, temerariis & errori obnoxiiis eam dedecorent & calumniam impingant S. Sedi; ansemque dent hæreticis Ecclesiam Romanam Pelagianismi insimulandi, ac nonnisi adumbratam submissionem exhibeant Bullæ, cujus studiosissimi veneratores audire volunt.

Quippe adumbratam ei submissionem exhibet, qui non recipit illam in sensu S. Sedis, & non vult damnare errores quos ferit, nisi simul condemnando dogma gratiæ efficaciæ, quæ est gratia Christi. Præterea illam *iniquè* vellicat, qui contendit Pontificem damnasse dogma quod ejus antecessores cum Ecclesiā consideraverunt velut unum è pretiosissimis depositis sibi à Deo commissis. Ad hæc eandem *petulanter* vellicat, qui eā uti conatur ad stabiliendum novitates

„ & persequendum maxime Catholicos Ecclesiæ Theo-
 „ logos.

„ Atque ut veniam ad singulos quinque articulos
 „ Pontificio Diplomate proscriptos reipsa Je-
 „ suitæ incauti labuntur in errores Calvinii aut Pelagii,
 „ aut utriusque simul.

„ Nam quantum ad primum & quintum è quinque
 „ articulis, dum sustinent ad hoc ut præcepta Dei
 „ censeantur possibiliana, necessariò admittendam esse
 „ gratiam sufficientem omnibus hominibus commu-
 „ nem, & quæ in omnibus sit fructus amoris Christi,
 „ nonne laborant ad probandum cum Calvino præcepta
 „ Dei esse impossibilia, cum eorum possibilitas destrua-
 „ tur hoc ipso quo proponitur velut pendens ab opi-
 „ nione, quæ adeo non nititur Scripturæ aut Traditioni,
 „ ne, ut etiam cum utrâque pugnet? Cum verò gratia
 „ illa sufficiens omnibus communis, quam adstruunt,
 „ excludat necessitatem gratiæ seipsa efficacis, quæ &
 „ vera Christi gratia est, & necessaria ad omnes actio-
 „ nes verè piâs, patet iterum eos labi in Pelagianis-
 „ mum, siquidem SS. Augustino & Thomæ credi-
 „ mus, eorum Scholis, Academiis Lovaniensi & Duan-
 „ censi, Congregationi de Auxiliis, & Supremis Ponti-
 „ ficibus Clementi VIII. ac Paulo V.

„ Quantum ad reliquos tres articulos, iisdem Judi-
 „ cibus Calvinismi aut Pelagianismi notam minimè ef-
 „ fugient; is enim Pelagianis aut semi-Pelagianis con-
 „ sonat, qui contendit veram Christi gratiam non esse
 „ seipsa efficacem, sed voluntatis pèdissequam, quæ
 „ eam pro libitu inanem & vacuam dimittat. Porro
 „ Jesuitæ asserunt id necessariò credendum ad damnan-
 „ dum ut oportet secundam & quartam Propositionem.
 „ Econtrariò cum Calvino concinit quisquis
 „ credit hujusmodi gratiam, quæ suum effectum in
 „ voluntate infallibiliter producit, imponere ipsi neces-
 „ sitatem libertati repugnantem, & sic quidem ut jam
 „ mereri non possit. At nonne hoc ipsum Jesuitæ elji-
 „ cere nituntur ex condemnatione tertii Articuli?
 „ Nonne ab annis quadraginta sustinent istam proposi-

tionem non posse rectè damnari, nisi renuntiando
dogmati de gratiâ per se efficaci? &c.

En quo Jesuitas caeca præcipiat passio Molinæ ad-
versarios velut Calvinistas & Jansenistas traducendi. Quod
dum viris doctis persuadere non possunt per argumen-
ta vera & solida, saltem minùs doctis persuadere co-
nantur per fallacias & mendacia, exemplo Patrum suo-
rum, qui simili arte ipsimet summo Pontifici Paulo V.
in Congregatione de Auxiliis imponere conati sunt per
scriptorum fasciculum ipsi oblatum, prout Clarissimus
Auctor Histor. Congreg. de Auxiliis enarrat l. 4. c. 15.
Verùm Pontifex, inquit, *Jacobo Bossio, Confessorum
rmi, examen demandavit, qui prolixâ Censurâ. . . .
de singulis scriptis sigillatim pronuntiavit. . . . auctores
fraudis, fallacia, falsitatis reos habuit, quod apud Se-
dem Apostolicam non ea fide animique candore se gere-
rent, quem & Judicis majestas, & argumenti dignitas
postularet.*

Eadem arte usus Lessius in Præfat. Apologiæ suæ
contra Censuram Lovaniensem dixit, *Illam Censuram
adeo Augustini non esse, ut Calvinâ sit potius, quem se-
cutus Tellerius in libro quem falsò inscripsit Defensio-
nem novorum Christianorum &c.* prorsus à veritate ab-
erravit, dicendo, Censuram Lovaniensem anni 1587.
à professis Societatis inimicis fabricatam fuisse, istius-
que Censuræ doctrinam, *Ei conformem esse, quam In-
nocentius X. & Alexander VII. Constitutionibus suis
damnaverunt.*

Verùm liber ille Tellerii poenas promeritas luit per
Decretum jussu S. D. N. Clementis XI. promulgatum,
quo Romana Inquisitio librorum præscriptorum cata-
logo ipsum inseruit. Legi potest Apologia historica
Censurarum Lovaniensis ac Duacensis à D. Geri edita
adversus mendacia Tellerii Jesuitæ, quæ ibi validissimis
conterit argumentis. Legatur etiam insignis refutatio
Jesuitici Paralleli, quam vir clarissimus Libertus Hen-
nébellus, Academiæ Lovaniensis Doctor Theologus,
ad S. Sedem deputatus, Romæ Eminentissimis DD.
Cardinalibus supremis Fidei Inquisitoribus obtulit, cu-
jus

jus inscriptio est, *Defensio Censurae Lovaniensis & Justificationis ipsius, itemque Censurae Duacensis contra scriptum à Thyrso Gonzales Præposito Generali Societatis vulgatum, cujus titulus: Parallelus Thomismi veri & falsi*; quo scripto Generalis iste doctrinam de gratia Jesu Christi ab Academicis illis assertam, atque ex D. Augustino & S. Thoma certissimè depromptam, atque à Thoma de Lemos, aliisque celeberrimis Thomistis plurimùm collaudatam, per imposturam Jesuitis familiarem traducere non veretur ut *falsum Thomismum, quem Societas Jesu, nimio utique Molinismi sui amore obcecata, fateatur non posse se à Jansenismo distinguere.*

Verùm æquivocationes ipsius, fucatasque fallacias clarissimus ille Censurarum Belgicarum Defensor egregiè detegit, clarissimèque demonstrat, Censuras illas tanto in pretio in Auxiliorum Congregationibus sub Clemente VIII. habitas fuisse, ut coram Paulo V. & gravissimo selectorum Cardinalium Consultorumque consensu, P. Gregorius Nuntius Coronellus Ordinis S. Aug. Secretarius Congregationum de Auxiliis, jussus compendio referre ea quæ sub Clemente VIII. gesta erant, in ipso relationis exordio palam dixerit, Doctores Facultatis Lovaniensis ad unam & triginta Professorum Societatis propositiones dignam adhibuisse Censuram; extareque prorsus integram hanc relationem in Bibliotheca Angelica de urbe ad S. Augustinum, unà cum votis plurium Consultorum, qui eandem plurimùm predicarunt. Nolim (inquit) mihi quis hac in parte credat, sed oculis saltem suis illa legentibus in prædicta Bibliotheca Angelica credere dignetur: quod protectò coram supremis causæ judicibus asserere, ad ipsaque sensuum testimonia æmulos provocare tutum ipsi non fuisset, si quid ea in re dubii fuisset.

Legatur denique præclarissimus Auctor Historiæ Congregationum de Auxiliis l. 1. à cap. 6. ad 13. ubi juridicas criminationes omnes adversus easdem Censuras, non solum in cineres, sed & in nihilum redigit; easque Romæ anno 1679. sub Innocentio XI. post trime-

lu-

luculentissimis demonstrat testimoniis Eminentissimorum DD. Cardinalium Riccii, Casanate, de Laurea, Capisucci, nec non R. P. Antonini Cloche Generalis Prædicatorum, Illustrissimi Favoriti Innocentio XI. à secretis, clarissimi Abbatis Palaggii Canonici S. Petri in Vaticano, duorum Præfectorum Bibliothecæ Vaticanæ Emmanuelis à Schelstrate, & R. P. Josephi Sabbatini Ordinis S. Augustini, sancti Officii Qualificatoris: Jesuiticam verò in contrarium epistolam mendaciter esse confictam patenter evincit, ita ut mirandum sit, multumque mirandum, Jesuitas in mendacio tam palabili posuisse spem suam.

Sed quid dicam? *Imitantur ipsi priscos suorum dogmatum Patronos* (ait Facultas Theologica Lovanienfis in epistola congratulatoria ad Facultatem Duacensem 21. Decembris anno 1648. conscripta) quibus solemne fuit ad mendacia confugere, quoties id causa ipsorum exigeret. Non vos latet quomodo Pelagius hæresiarcha Synodum Palæstinam circumvenerit, atque ab Antistitibus stropharum ejus ignaris absolutionem surripuerit. Nostis etiam quod Celestius Zozimum Papam primitus deceperit, & acerrimas ab eo litteras contra ascusatores suos ad Africanos Episcopos extorserit. Scitis & Cassianum, Semipelagianismi Architectum palàm docuisse, ac litteris consignasse, mendacio utendum velut Helleboro. Nec vos latet Faustum Semipelagianismi restauratorem Anathematisinos suos sub Arelatenfis Synodi nomine divulgasse. . . . Istorum itaque Veteratorum hæredibus, nulla fides in propria causa adhibenda est: dignum quippe est, ut quorum sequuntur sententiam, imitentur astutiam. Eam anno 1702. imitatus P. Robertus Stephani (posteaquam in suis de gratia dictatis disp. 2. sect. 2. subject. 3. dixisset, *Quod immeritò gratia intrinsecè efficacia Patroni se Augustinianos nominent. . . . scimus enim quinam dicuntur Ecclesie reformatæ, & quinam Helvetiorum se Evangelicos vocent*) in præfatione suarum Conclusionum Theologicarum Miscellancarum, nihil nisi injurias, fallacias, mendacia, æquivocationes spirantium, gratiæ per se efficacis Auctores intolerabili audaciâ mendaciter depingit velut

velut pseudo-Augustinianos, *Qui in eo sensu Augustiniani sunt, in quo Hæresiarcha Joannes Wiclefus à suis discipulis Joannes Augustini vocabatur, in quo Calvinus sapius dixit, Augustinus totus meus. Quod jure optimo de seipso dixisset paucis antè lineis aiente: Venoramus Fulgentium, Prosperum, Hilarium omnesque veros Augustini ad hæc usque tempora discipulos, inter quos postremos, summo nobis honori ducimus accenseri.*

Itane, Roberte, veri discipuli Augustini non sunt gratiæ per se efficaciæ Defensores, sed asseclæ Molinæ, quem Augustino prorsus adversum, Pelagianisque & Semipelagianis affinem Congregatio de auxiliis toties censuit, Censuraque Lovanientis ac Duacensis, & ipsius Justificatio tam efficaciter probavit? Itane veri discipuli Augustini non sunt Religiosi Augustiniani, nec Thomistæ, à quibus notum est gratiam per se efficacem sustineri? Itane summo tibi honori ducis, Roberte, veris Augustini discipulis accenseri, qui Augustini auctoritatem, Ecclesiæ approbatione post canonicos scriptores maximam, dum Molinæ Novitatibus adversatur, invidiosè limitas, cùmque Molina tuo asserere non erubescis, S. Augustinum obscuritate suâ perniciosi erroribus occasionem tribuisse?

Quem non pudet cum Semipelagianis Augustini de gratia doctrinam de excessu insimulare, temeratioque ausu effutire, quòd manifestum sit, solemniissimum Augustini contra Pelagianos argumentum, à divina iustitia petitum, non concludere, uti ex verbis tuis efficaciter ostendit Auctor Speciminis doctrinæ à Jesuitis in Seminario Leodienfi traditæ, cujus Auctoris exquisita eruditio singulari pietati conjuncta, furorem tuum cohibere debuit, ne tot injuriis virum te longè sapientiorum, Ecclesiæque submissiorem onerares?

Itaque si Superis placet, in materia de gratiâ, non jam ampliùs Augustiniani & Thomistæ, sed Molinistæ veri sunt Augustini discipuli: sic utique Jesuitæ Remenses in famosa Thesi sua (ab Illustrissimo Carolo Maurilio le Tellier, Archiepiscopo & duce Remensi meritisimo proscripta) de 17. Decembris 1697. dixerunt:

Et

Et hic toti Augustiniani sumus; tam verè utique, quàm Wiclefius, Calvinus &c. se totos Augustinianos, & Helveti Protestantes se se Evangelicos dixerunt. Ne ipse quidem Molina se totum Augustinianum censuit. Aliàs de invento à se novo gratiæ systemate, à nemine ante ipsum tradito, gloriatus non fuisset, nec insinuasset Augustinum veriorē sententiam non esse secutum, prout insinuasse P. Stephani fatetur *disp. 3. sect. 3. subsect. 2.* Sed de Jesuiticis istis præstigiis pronunciat satis; cum ex supradictis luce meridiana clariùs appareat, Molinisticas præstigijs illas ed collimare, ut gratia per se efficax, qualem Augustinianorum Thomistarumque schola docet, Calviniana esse credatur & Janseniana.

Quòd tamen à veritate sit alienissimum, & utrique scholæ illi valdè injuriosum, revelatà facie (præter antè nominatos) scribere non veretur Honoratus Fabri in Apologetico suo doctrinæ moralis Societatis, à novem famosis è Societate Theologis Gibalino, du Lieu, Grannon, de S. Rigault, Gauterot, de la Chailè, Violet, Tiram & le Bras approbato, *part. 1. distingo 5. pag. 96. edit. 1. Lugdun.* ubi asserit eandem esse gratiam efficacem prædeterminantium, ac Jansenii & Calvinii, nimirum gratiam per se intrinsecè ac præiudicè efficacem. Jansenium ex hoc principio suas illas propositiones ab Ecclesiâ damnatas deduxisse, & Calvinum suos errores de merito & libertate. Quibus similia repetuntur in damnato PROBLEMATO ECCLESIASTICO, totque aliis furiosis Jesuitarum libellis & Memorialibus à S. Sede pariter damnatis, quæ quamvis centies refutata sint, nec ipsimet Jesuitæ ignorent à veritate aliena esse, quia tamen utilia censent ad rem suam, incessanter repetunt, ed quòd utique facto suo comprobare velint, quàm verè laudatissimus Alecensis Episcopus Nicolaus Pavillonus in Epist. ad Innocentium XI. de die 30. Junii 1677. dixerit, *Quod Janseniana hæreseos nomen prorsus jam vanum & inane summo studio Jesuita revocant*, eo quòd ipsis non sit præsentias & validius velum, quo se tueantur, & cujuslibet ordinis hominès sibi adversantes disarcent.

Hac

Hac futili accusatione sanctiorem quamque de moribus doctrinam exsufflant, viros pietate & doctrinâ præstantes traducunt, atque Ecclesiæ ministeriis submovent non Theologos modo, sed Episcopos populis suspectos efficiunt, pios eorum labores & saluberrima instauranda disciplina consilia inuertunt, libros informandos moribus ætissimos fidelium manibus excutinnt, omnem denique instruenda Christianorum vitæ & ad normam Evangelii componenda viam occcludunt. Illud verò, Beatissime Pater, summopere animadvertendum est, non solum hujus, fictitiæ hæreseos prætextu grassantem ubique morum corruptelam foveri, sed fidei quoque solidissima dogmata convelli. Quis enim non doleat castissimam & saluberrimam SS. Augustini & Thoma de gratuita Dei prædestinatione & gratia Christi ad singulos pietatis actus necessaria doctrinam, sibi invidioso Fanfenii nomine à plerisque repudiari, & tamquam erroneam & hæreseos notâ dignam in Cathedris, in pulpitis, in colloquiis traduci? &c. Celeberrimus quoque Episcopus Venciensis Antonius Godellus in suâ adversus Casuistarum Apologiam Censurâ sic loquitur: „Tota
 „ istius operis series redolet quendam animi exulcerati
 „ furorem adversum Vindices Ethicæ Christianæ, qui-
 „ bus Auctor odium conflare nititur, illos vocitando
 „ hæreticos. Nam ii quibus hanc notam inurit, sunt
 „ Curiones Parisienses, Rotomagenses, præcipuarum-
 „ que urbium, sunt sanctissimi Episcopi, Sacerdotes
 „ virtutibus conspicui, optimi Religiosi, qui palam
 „ profitentur se damnare quinque articulos à Pontifice
 „ proscriptos, & exhibere S. Sedi quidquid observan-
 „ tiæ ac submissionis boni & morigeri Catholici de-
 „ bent. “ &c.

ARTIFICIUM DUODECIMUM.

Societatis opiniones majori cum sinceritate non exponere, quam adversariorum, sed cum involucris, fucis & equivocationibus ad tegendam earum turpitudinem.

PAtet hoc imprimis ex eo quòd in Congregationibus de Auxiliis, ne per iterata quidem nomine Pontificis mandata, de hoc ipsis facta per Card. Madrutium, adduci potuerint ad propriam mentem clarè & sine ambiguitate exponendam, circa divinæ gratiæ efficaciam, ita ut circa hoc Jesuitas non satis sinceros fuisse expostularint Prædicatores, ut ostendit Auctor Historiæ Congreg. de Auxil. l. 2. c. 6. 7. & 8.

Nec hodiè magis sinceri sunt in exponenda Sociorum doctrina Morali, prout ad oculum demonstrat celebris Doctor Arnaldus Denunt. V. *Jesuitici Philosophismi art. XI.* cujus titulus est ut sequitur: *Quam parum sincere procedant Jesuitæ, ostenditur ex scriptis quinque vel sex Professorum Societatis, quorum exemplaria authentica præ manibus habentur.*

Qui quidè Scriptor celeberrimus in corpore articuli sic Jesuitas alloquitur: „Æthiopes incasum lavatis, Reverendi Patres, dum Fratribus vestris Philosophis ea tribuitis, quæ suis ipsi Thesibus, libris & scriptis abnuunt:

„Sub finem Tertiæ Denuntiationis insinuatum fuerat, præ manibus haberi scripta Theologorum vestrorum, qui Philosophismum sic explicarent, ut nullum relinquerent locum cavillationi vestræ de falsâ hypothesi, vel impossibilitate morali. Professor Vester Antverpiensis nos provocare ausus est ad ea proferenda, stultè existimans nos non habere quod jactitabamus.“

Exhibet deinde scripta quinque Sociorum Philosophistarum, & addit se habere quoque tria exemplaria Scriptorum Musnierii Professoris Divionensis, cujus
hac

hâc de re propositio damnata est ab Alexandro VIII. Quæ scripta, quia Jesuitæ Parisienses Epist. 1. solemniter polliciti fuerant publico se daturos hisce verbis, *Testimoniis authenticis palam comprobabitur Professore Divionensem in scriptis suis impugnare id quod novam hæresim vocas. Cur diffiteris? Cur argumenta, quæ sibi objicit, capis velut sententias quas asserat & probet? Cur illi imponis falsas consequentias, quas rejicit?* ipsos provocavit ut promissa implerent, redarguitque de infincera promissione, cum à tanto tempore toties provocati ausi non fuerint ea publico dare; ne publicè confunderentur.

Tam horrida utique ex Jesuitarum Philosophismo Denuntiator consecraria derivavit, ut ipsos puduerit Christianâ humilitate fateri Sociorum aliquos in Philosophismo tradendo humanum aliquid passos. Quinimò ad declinandam illius invidiam, primum negare cœperunt Philosophismum ab ullo Socio traditum fuisse, ausi etiam sustinere, nec tradita fuisse principia ipsius, verum de utriusque falsitate per textus suorum expressissimos convicti, ad subterfugia, æquivocationes & solitas cavillationes confugerunt, dicentes Philosophismum à Sociis solum admissum fuisse in hypothesi non verâ & reali, sed falsâ, moraliterque impossibili.

Ast etiam ista de arce dejecti, per textus nimis patientes suorum, verterunt se ad subterfugia & æquivocationes. Cum enim peccatum Philosophicum supponeret ignorantiam vel inadvertentiam, seu incogitantiam Dei vel divinæ legis inculpatam, seu involuntariam & invincibilem, pro tali habentes eam quam ceteri passim omnes pro vincibili, voluntariâ & culpabili habebant, accusatores peccati Philosophici arguebant quod fundarent se in damnato principio, quod ignorantia invincibilis non excuset à peccato. Verum istud subterfugium, à veritate prorsus alienum esse demonstravit Philosophismi Denuntiator Denuntiatione V. Et post ipsum uberius Apologista Provincialium Epist. VIII. qui similiter Jesuitarum æquivocationes detegit, demonstrativèque refellit epist. V. circa probabilitatem, nec

nec non epist. IX. malam fidem infincitatemque eorumdem in excusando Baunio circa proximam peccandi occasionem. Et rursus epist. X. in excusandis aliis Sociis circa Simoniam. epist. XII. circa amorem Dei. epist. XIV. circa usuram intentionisque directionem. epist. XV. demonstrat ipsorum impietatem in excusandis æquivocationibus restrictionibusque mentalibus exemplo Christi & Sanctorum. Videri etiam potest Wendrokus in notis ad epist. V. VII. IX. XIII. XV. &c.

ARTIFICIUM DECIMUM TERTIUM.

Pro rerum Societatis ac temporum varietate, summum Pontificem in decidendis factis, etiam doctrinalibus, non revelatis, quotidie in Ecclesia morgentibus, nunc fallibilem asserere, nunc infallibilem, quasi res Societatis, seu varia earum exigentia, veritati prescribere queant.

Demonstrat hoc Clarissimus Author Historiæ Congregationum de Auxiliis l. 4. c. 2. ex libello sup-
plici, quem Societas anno 1605. sub initium mensis Augusti, per suum Generalem Aquaviva Paulo V. obtulit. Eo namque Pontificem deprecabatur, ut ecclesiasticæ consuetudinis memor, sola quæ fidei sunt definiret; cetera Theologorum disputationibus permitteret. Aiebat verò facta humana quotidiana, etiam dogmatica, ad fidem nullatenus pertinere: *Quis enim dicat pertinere ad fidem, quid hic aut ille. . . vel existimaverit, vel docuerit? Res quidem (id est dogma, quod in ipso legitur) ad fidei fortasse objectum spectare utcumque potest; scisse autem illos huius vel illius sententia, nisi ex ipsorum scriptis, sive evidenter, sive probabiliter colligatur, ambiguum erit & obscurum. Fide proinde Catholica defini non poterit. Cum enim Romanus Pontifex. . . non possit novos libros canonicos scribere, & novos fidei articulos condere (quod olim faciebant Propheta, Apostoli, ceterique Canonici Scriptores) sequatur*
ne-

inaccessibile est sacramentum Literarum, & divinarum Traditionum auctoritatem, vel Sanctorum Patrum, & Theologorum consensionem, vel communem quemdam totius Ecclesiae sensum, & quasi gustum: quorum nihil spectari potest, cum de privati hominis sententia disputatur. Nam ut olim Prophetis, atque Apostolis, reliquisque sacrorum librorum Scriptoribus, & divinarum Traditionum Auctoribus ita affuit Spiritus Sanctus, ut nihil illis excideret, quod non esset divinitus inspiratum; ita est idem Spiritus Sanctus Romano Pontifici adest, ut in rebus fidei declarandis, explicandisque sacris Literis, Apostolicis Traditionibus, quibus principia fidei continentur, nunquam fallatur, aut erret; in privatorum vero dictis declarandis, quæ humano studio ac diligentia deteguntur, verum an possit hanc sibi infallibilem Spiritus Sancti assensionem certo polliceri.

Hactenus Societatis suæ nomine Aquavivæ. Quis ergo non obstupescat, tantam hodie in Sociis variationem? Quis illam ipsis inconstantiam non probro vertat, quod cum ante centum annos in facto dogmatico Molinæ definiendo Romanum Pontificem fallibilem asseruerint, ne in facto illo victi viderentur; hodie in similimo Jansenii facto definiendo eundem infallibilem esse, tanta cum animositate votiferentur, ut factum istud fide divinita credi velint, & non credentes pro hæreticis habeant? Ergone pro temporum varietate, seu varia rerum Societatis exigentia, variè de fallibilitate vel infallibilitate Romani Pontificis philosophari licitum putant? Si ita est, tandem aliquando manifestum sit universo Orbi; Societatis viros, magis de servandis finibus suis, quàm de Pontificiis prærogativis tuendis, deque veritate asserenda sollicitos esse; veritatemque apud ipsos ancillam esse causarum Societatis. Sic enim olim ipsi, quia sic olim exigebat suscepta ab ipsis causa Defensionis Libri Molinæ. At non sic hodie, imò prorsus ex adverso, quia hoc hodie postulat suscepta ab ipsis causa accusationis libri Jansenii, & quæ rebus Societatis adeo necessaria ipsis videtur, Sociorum placitis contradicentium persecutio.

Nec

Nec terrentur ex hoc quod istum agendi modum (utpote dolosum) non permittat honestas, nec christiana sinceritas, nec alia virtus. Quia *an dolus, an virtus*, quis ab iis requirat, qui sua potius, quam veritatem quaerant; & non solum in facto Moliniano, sed & in ipsis fidei dogmatibus Paulo V. sacrum fecerunt, eorum definitionem dolosè impediendo? Neque verò de solo Moliniano facto in Congregationibus de Auxiliis fuit disputatum; imò maximè de sensu definitionum Ecclesiae, seu canonum, à veteribus Conciliis, Romanisque Pontificibus, adversus Pelagianos Semipelagianosque conditorum. Qua in re ipsorum in definiendo indeficientiam, seu infallibilitatem non diffitebantur.

Adversus ipsos quoque Censores à Clemente VIII. designatos, eodem in libello, & aliàs expostularunt, quòd erga Societatem malè animati, ultra modum severi, tantæ Controversiæ dirimendæ magna ex parte impares forent, alterique parti plus æquò addicti. An istud tunc tolerabile in iis, qui hodie per pulpita & rostra proclamant, ferendos non esse expostulatores adversus Censores facti Janseniani ab Innocentio X. designatos?

Verùm hoc tantisper dissimulemus: neque enim tanti est momenti. Id ergo potius discutiamus, utra opinio magis consonet veritati, an illa, quam olim (illo in Libello) Societas defensavit, de Romani Pontificis fallibilitate in definiendis factis novis, non revelatis, etiam doctrinalibus? An ea quam hodie pro aris & focis tuentur, de ipsius infallibilitate in definiendis ejusmodi factis?

S E C T I O I.

Afferta hodie à Sociis Papa infallibilitas in definiendis factis doctrinalibus novis, non revelatis, divina Scriptura & Traditioni videtur formaliter adversari.

ET ideò doctissimus è Societate Theologus, Michael de Elizalde, istam Sociorum suorum assertionem, seu opinionem, hæreticam censet in libro *De forma vera Religionis quarenda & inveniende*. A qua censura licet abstinemus, ratio tamen propter quam assertio ista nobis videtur Scripturæ formaliter adversa, est quia juxta Scripturam *Omnis homo mendax Ps. 115. & Hebr. 6. Si omnis homo;* igitur etiam Papa, dum ex seipso loquitur non ex verbo Dei scripto vel tradito; dum proinde verbum ipsius non est verbum Dei, sed verbum hominis, ea quæ ex se ambigua sunt, atque inter Catholicos Viros doctos controversa, non ex divina revelatione, sed ex humana investigatione definiunt. In his namque perinde obnoxius est mendacio, id est errori ac falsitati, quàm peccato, dum ex se, non ex Deo agit. Tam enim scriptum est, *Omnis homo mendax,* quàm scriptum est, *Non est homo qui non peccat.*

Nec Traditioni minus videtur formaliter adversa, quàm Scripturæ. *Primò* namque Tertullianus in lib. de veland. virg. dicit, quod *regula fidei una est, SOLA IMMOBILIS ET IRREFORMABILIS*, ex vi scilicet autoritatis in qua fundatur, quæ divina est autoritas, ideò sola inerrabilis, quia *impossibile est mentiri Deum. Hebr. 6. Est enim Deus verax* (imò veritas ipsa) *omnis autem homo mendax. Rom. 3.* Nihil per consequens immobile, seu irreformabile ex vi autoritatis illud definiuntis, nisi quod divinitus est revelatum, adèoque in divina autoritate fundatum. Nihil proinde nisi quod ad fidem pertinet, verboque Dei scripto vel tradito continetur. Utpo è quod solum fidei regula est. Nihil quippe præterea fide divina credimus, prout idem Tertullianus ait *l. 1. e præscript. c. 8.* hisce verbis: *Nobis nihil ex nostro arti-*
ART. I. M trio

irio inducere licet, sed nec eligere quod alijs de suo arbitrio induxerit. Apostolos Dominum habemus Autores, qui nec ipsi quidquam ex suo arbitrio quod inducerent elegerunt, sed acceptam à Christo disciplinam fidelium nationibus assignaverunt. Nihil igitur aliud fide divina credendum assignare potest etiam Papa, sed quidquid ultra hoc definit, extra fidei regulam est; reformabile proinde est, nec ad fidem pertinere potest. Et ideo subiungit. Nobis curiositate opus non est post Christum, nec inquisitione post Evangelium. Hoc enim credimus, non esse ultra quod credere debeamus.

¶ Epiphanius hæresi 75. contra Melchisedecianos, Termini, inquit, præscripti sunt nobis, & fundamenta posita, & fidei structura, & Apostolorum traditiones; & Sacra Litera, & doctrina propagata successio, & denique divina veritas ex omni parte munita est; & constituta. Nulla igitur Ecclesiæ, vel Papæ definitio, in illis non fundata, vera est veritate divina, seu fides. Nulla proinde infallibilis veritatis, ex sola vi autoritatis definiens. Alias id quod tali autoritate definiretur, verum esset veritate divina & fidei, tamen nec in Sacris Literis; nec in Apostolicis traditionibus fundata (et sic fidei structura in sacris literis & traditionibus Apostolicis non esset unies, sive ex omni parte fundata, prout Epiphanius dicit) quia verum esset veritate divinæ promissionis, qua Christus Ecclesiæ, & Papæ promississet infallibilem Sancti Spiritus assistentiam, ne in definitionibus illis erraret. Per consequens fides, quæ definitionibus illis præstaretur, fundata non esset in solo verbo hominis, vel hominam, sed in verbo Dei, fideles certos reddente, de veritate omnis facti, per Papam vel Ecclesiam definiti. Non ergo solum crederemus, quia id Ecclesia, vel Papa definiisset, sed quia verbo Dei, seu divina promissione certi essemus, verum esse factum quodcumque, quod Ecclesia vel Papa definiisset. Fides proinde nostra in veritate seu veracitate divina, seu divinæ promissionis esset fundata. Cui veritati, ac veracitati haud dubie debita est fides divina.

III. Pōr

III: Per consequens verum non esset, quod, cum Epi-
phanio ac Terrulliano tradunt, ceteri Patres, Ecclesia-
que tota; utpote quæ (ut Vincentius Lirinensis *Com-
ment.* c. 32. ait) hoc semper, nec quidquam præterea;
*hæreticorum novitatibus excitata, Conciliorum suorum
Decretis. . . perficit, nisi ut quod prius à Majoribus
sola traditione, acceperat, hoc deinde posteris etiam per
Scripturæ Chirographum, consignaret; non proinde fa-
ctum aliquod, Majoribus incognitum, fide divina cre-
dendum proponit.*

Videte hoc licet in Conciliis Nicæno, Ephesino,
Calcedonensi &c sicut & in novissimo Concilio Tiden-
tino, quod aliud non statuit fundamentum suarum de
fide definitionum, nisi divinam, Scripturam, Traditio-
nemque. Merito quidem, *Ecce quippe omnis & sa-
lutaris veritas, & morum disciplina. . . continetur
in libris scriptis, & sine scripta Traditionibus (ait sess. 4.)
quæ ipsius Christi ore ab Apostolis acceptæ, aut ad ipsos
Apostolos, Spiritu sancto dictante, quasi per manus tra-
ditæ, ad nos usque pervenerunt.*

Necesse ergo non est ad salutem fidelium, præter fi-
dei articulos, qui in sanctis illis libris, & sine scripto
traditionibus continentur, alios, scilicet novos fidei arti-
culos condere, nec ad eandem salutem necesse fuit in-
deficientem in definiendo authoritatem Ecclesiæ à Chri-
sto tribui, ad definiendum aliquid in libris illis scriptis,
& Traditionibus non contentum, sed ad fidem dun-
taxat divini istius depositi (salutarem omnem verita-
tem, morumque disciplinam continens) custo-
diam.

Et ideo Ecclesia, & Romani Pontifices, siue in Con-
ciliis, siue extra, novos fidei articulos nunquam condi-
derunt, sed vetus illud depositum, juxta Apostoli præ-
ceptum, custodierunt, proposuerunt, exposuerunt.
Quod sibi creditum, non à se inventum. Quod & ipsi
à Majoribus suis acceperunt, non quod excogitarunt.
Non novæ institutionis, sed antiquæ traditionis, prout
in laudatis Conciliis videbit, quisquis absque præjudi-
ciis attenta mente legerit.

Idipsum videre licet in celebri epistola illa Leonis Magni, quam Concilium Calcedonense tam solemniter approbavit. In qua cum Episcopi Aegyptii, tribus post istud Concilium annis, contenderent Nestorianismum contineri (quæ erat quæstio facti doctrinalis, Janféniana simillima) Leo, qui epist. 78. aliàs 132. ad Leonem Augustum, & aliàs tam constanter Concilii istius de fide definitiones in dubium nonnisi sacrilegè revocari posse docuerat, vel retractari (ed quodd manifestè constitisset, eas ex *Evangelico*, & *Apostolico fonte* prodire) novum tamen epistolæ suæ examen circa factum istud fieri voluit, eumque in finem veterum Patrum testimonia transmissit, in Ecclesia Alexandrina publicè legenda, & conferenda cum Epistola sua, ut *plebs* (inquit epist. 130.) *noverit, ea sibi præsentì epistolæ suæ doctrinâ insinuari, quæ Patres & acceperunt à præcedentibus suis, & posteris tradiderunt. . . . ut aures fidelium probent, non aliud Nos, quàm quod à Majoribus accepimus: predicare, fideque divina credendum proponere.* Et epist. 103. *Non novæ predicationis est epistola mea; in nullo discedens ab ejus fidei regula, quæ evidenter à nostris vestrisque est defensa Majoribus.* Propterea etiam *serm. 13. de Pass. Dom. dicit, quod nihil ab antiquis significationibus in Christiana Religione diversum invenitur.*

Forent autem non pauca diversa, si nova facta doctrinalia, in verbo Dei scripto vel tradito non contenta, post Romani Pontificis, vel Ecclesiæ definitionem, ad Christianam pertinerent Religionem, seu divinam & Catholicam fidem. Hoc quippe dato Christiana Religio, fidesque Catholica, nova quotidie susciperet incrementa. Quodd cum Sanctis Patribus negant Theologi passim omnes, sicut & Theologorum Princeps S. Thomas 2. 2. q. 1. a. 7. ubi docet, quodd quantum ad substantiam articulorum fidei, non est factum eorum augmentum per temporum successionem: quia quacumque posteriores crediderint, continebantur in fide præcedentium Patrum, licet implicitè. Sed quantum ad explicationem crevit numerus articulorum; quia quadam ex-

Pontifici & Orbi denunciata. §. VIII. 269
*explicitè credita sunt à posterioribus, quæ à prioribus non
cognoscebantur explicitè.*

IV. Si Ecclesiam in decidendis factis novis doctrinalibus, non revelatis, infallibilem credidisset Basilius Magnus, non contradixisset definitioni Concilii Oecumenici Sardicensis, & Julii I. in causâ Marcelli, Episcopi Ancyran. Contradixit autem: cum enim istius Episcopi Libros Eusebius Cæsariensis Episcopus, in Concilio illo accusasset, velut hæreticam doctrinam continentes, re diligenter examinata, *deprehensa est Eusebii dolosa res* (ait Concilium in Epistola Synodica). . . . *recitatis illis quæ antecederent & consequerentur in illis quæstionibus, inventa est bona & recta fides viri illius.* Idem fuit solemne judicium Julii I. Romani Pontificis eadem in causâ, ad se delata. Judicio nihilominus tam solemni privatum judicium suum D. Basilius opponens, non solum ei contradixit, (quæ, inquit, *hujus experimentum ac demonstrationem reconditi apud me iniquæ Syngraphæ Libri continent*) sed & eos redarguit, qui ipsum ad Ecclesiæ receperunt communionem; Patres utique Sardicenses & Julium Papam, tametsi Marcelli adversus Asterium *de subjectione* liber, ex quo hæresim ipsius demonstrari credidit Basilius, ille idem sit, qui à Concilio Sardicensi examinatus fuit & approbatus, prout observat eruditissimus Benedictinus Collect. nov. to. 2. diatr. de causâ Marcel. Ancyran. c. 4. Liberum verò à Concilio Oecumenico examinatum, & declaratum in doctrina orthodoxum, Basilius non censuisset hæreticum, nec judicio ipsius suum opposuisset, nec de ignorantia veritatis ipsum redarguisset, si ipsum in dijudicando vero libri illius sensu inerrabile censuisset. Si enim in ea quæstione inerrabile fuisset, liberum, hæresim continentem, velut orthodoxum non approbasset.

V. Eidem Concilio pariter contradixerunt, ipsius proinde hac in re judicium infallibile non crediderunt Chrysostomus *Homil. 2. in epist. ad Hebr.* Theodoretus, l. 2. *hæretic. fabul. c. 10.* Marius Victorinus l. 1. *adversus Arium*, Marius Mercator *ad anath. 12. Nestoris*

florui: quia & ipsi, non obstante sententia illa Concilii Sardicensis, & Julii I. Marcellum vel Photinum junxerunt, vel Sabellio. Et revera Photini Magister fuit.

VI. Eiusdem Marcelli, sicut & Photini hæreses in Secunda Synodo Oecumenica, Constantinopolitana I. can. 11. profligatae sunt, prout Cabassutius refert in Notitia istius Concilii, per istud proinde Concilium reformatum fuit iudicium Concilii Sardicensis. Ergo iudicium istud irreformabile seu interrabile non censuit Concilium I. Constantinopolitanum.

VII. Ecclesiae, seu plenarii totius Orbis Concilii, in definiendis factis novis (quæ per Scripturam, vel Traditionem, seu divinam revelationem non innotescunt, sed per humanum experimentum, vel investigationem) fallibilitatem reformabilitatemque Augustinus, tradit l. 2. de Bapt. c. 3. clarissimis hæc verbis: *Quis ne sciat sanctam Scripturam canonicam, tam veteris quam Novi Testamenti, certis suis terminis contineri, eamque omnibus posteroribus Episcoporum litteris ita præponi, ut de illa omnino dubitari, & disceptari non possit, utrumque vult, vel utrum rectum sit, quidquid in ea scriptum esse constiterit: Episcoporum autem litteras, quæ post contrarium Canonem vel scriptæ sunt, vel scribuntur, & per sermonem forte sapientiores transibit in ea re periculosioris, & per aliorum Episcoporum graviores authoritatem, doctioresque prædentiam, & per Concilia littere repellendi, si quid in eis forè à veritate deviarum est?* Et ipsa Concilia, quæ per singulas Regiones, vel Provincias fiunt, plenariorum Conciliorum authoritati, quæ fiunt ex universo orbe Christiano, sine ulla ambagibus cedere: Ipsaque plenaria Concilia sæpe priora posterioribus remendari; cum aliquo experimento verum aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat, sine illo typho sacrilega superbia, sine illa inflata ceruice arrogantia, sine ulla contentione livida invidiæ, cum sancta humilitate, cum pace Catholica, cum caritate Christiana. Ubi S. Doctor non loquitur de emendatione eorum quæ à plenario totius Orbis Concilio.

lio definita sunt circa fidei mysteria, sed circa ea quæ sub humanum experimentum cadunt. Die enim plenaria Concilia priora posterioribus emendari, cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat &c. Circa ea itaque contingit etiam plenarium totius Orbis Concilium subinde errare, secundum Augustinum. Unde etiam il. 2. contra Cresconium c. 21. dicit, quod Christus semper veraciter iudicat; Ecclesiastici autem iudices plerumque falluntur.

VIII. S. Columbanus deceptum credidit Concilium generale V. sicut & Vigilium Papam in condemnatione trium Capitulorum. Alias isti condemnationi non contradiisset, uti nec sanctus Monachus Secundinus: quod tamen ab utroque factum, videri potest in vita S. Gregorii Magni, à Benedictinis Congregationis S. Mauri nuper latine reddita l. 2. c. 5. & l. 4. c. 1. Et in tantum contradiixerunt, ut S. Columbanus epist. ad Bonifac. IV. hisce verbis Vigilium redarguerit: *Vigila itaque, quæso, Papa, quid forte non bene vigilavit Vigilus, quem caput scandali isti clamant, qui vobis culpam injiciunt.* Secundinus vero, scientia & sanctitate celebris, in defensionem trium Capitulorum Apologiam confecit, quam Theodolinda, Longobardorum Regina piissima, & apprime Catholica, Gregorio Magno (cui Secundinus acceptissimus fuit) misit, ut ei responderet, quod tamen impeditus non fecit. Nec solus S. Columbanus cum Secundino, sed & Episcopi ferè omnes Africæ, Istriæ, Liguriæ, Galliæ, Hispaniæ, Hiberniæ, Lombardiæ &c. cum laudata Theodolinda, & Childeberto Galliarum Rege, Concilium V. deceptum crediderunt, in condemnatione trium Capitulorum, & propterea illud non receperunt, & culpabiles existimarent Romanos Pontifices, qui illud approbarunt. Sanctus quoque Ildorus, Hispanensis Episcopus, in catalogo scriptorum Ecclesiasticorum, contra definitionem Concilii V. Theodorum Mopsuestenum laudavit, & in Chronico Justinianum Imperatorem vituperavit, quod omnes in Regno suo Episcopos tria Concilii Calcedonensis capitula damnare compulisset.

Nec ipse ergo infallibilem censuit definitionem Concilii V. etiam diu post ipsius approbationem à Vigilio Pelagio I. & II. Gregorio Magno &c. quibus diu posterior fuit S. Isidorus anno 636. mortuus. Estque observatu dignum, quòd nequidem post istius Concilii approbationem à Concilio Generali VI. laudatisque Romanis Pontificibus, Concilium Toletanum XIV. anno 684. celebratum (uti nec alia pleraque Hispanica Concilia) mentionem ullam fecerit Concilii V. imò post professam observantiam quatuor primorum Conciliorum, post Concilium Calcedonenſe à cunctis admitti jusserit Concilium VI. duas definiens distinctas & inconfusas in Christo voluntates, per hoc quasi insinuans admittendum necessariò non esse Concilium V. in causa facti, non fidei, congregatum, in causa proinde illa errori obnoxium. Quam etiam ob causam Cassiodorum istud Concilium non approbasse, Baronius ad annum 556. inde colligit, quòd cum cetera recenseret Oecumenica Concilia, nullam hujus habeat mentionem.

IX. S. Bernardus l. 2. de consid. c. ult. Eugenium III. alloquens dicit, Romanis Pontificibus adeò frequentem contingere deceptionem ex facilitate credulitatis, ut ipsorum vix ullus, si ullus, à vitio isto sit immunis: *Est vitium (inquit) cujus si te immunem sentis, inter omnes quos novi, ex his qui cathedras ascenderunt, sedebis, me iudice, solitarius.* Quia veraciter, singulariterque levasti te supra te, juxta Prophetam. Facilitas credulitatis hac est, cujus callidissima vulpecula Magnorum neminem comperi satis cavisse versutias. Inde eis ipsis pro nihilo ira multa; inde innocentium frequens adictio; inde prejudicia in absentes &c. Cui dubium esse potest, facilitatem istam procedere etiam in judicio de factis doctrinalibus, obscuris & controversis, particularium personarum; cum judicium istud valde frequenter ex falsa fiat informatione hominum, quibus Pontifex nimis facile fidem habet? Unde epist. 327. ad Innocentium II. sit scribit: *Nec mirum, nec novum est, humanum animum (etiam Papæ) posse falli & fallere.*

Ma-

Monachi venerunt ad Vos in spiritu mendacii, & spiritu erroris, adversus Dominum, & adversus Christum ejus. Verbum iniquum constituerunt adversus Episcopum, cuius conversationis & vitæ bonus odor fuit hactenus in omni loco. Qui sunt isti, qui contra legem maledicunt surdo, qui ut canes mordent, qui dicunt bonum malum, qui ponunt lucem tenebras? Quare, Domine, irasceris in filium tuum? Quare latificasti inimicos ejus? Ubi est illud Apostoli: „Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sunt? In Domino confido, quia dissipabitur consilium eorum, & cum apparuerit quod verum est, evacuabitur quod ex falso est.

SECTIO II.

Suam in ejusmodi fallibilitatem Romani Pontifices, etiam ex ipsis Sanctissimi, agnoscunt.

Imprimis Leo Magnus ubi supra, cum doctrinalem epistolam suam, in materia facti, ad judicium revocari permisit, & epist. ad Maximum Antiochenum dixit, *Quidquid præter speciales causas Synodali Conciliorum (causas utique fidei) ad examen Episcopale deferretur, potest aliquam dijudicandi, id est (interprete Pelagio II.) ad judicium revocandi, habere rationem.*

Deinde Anastasius II. epist. ad Anastas. Imperat. (quæ refertur to. 4. Concil. pag. 1235.) dicit, quod *judicium Dei solum falli non potest.*

Vigilius Papa circa tria capitula, à Concilio V. damnata, tam varius non fuisset, nunc ea cum Concilio isto improbando, nunc cum Concilio Calcedonenſi approbando, eorumque damnationi usque ad durissimas diuturni carceris ærumnas (in quo ipsum Justinianus Imperator, fune ad collum alligato, modico duntaxat pane & aqua pastum, indignissime detinuit) resistendo, si Concilium V. accedente consensu suo (quem ante istius Concilii inchoationem pollicitus fuerat, prout in

M 5

dua

duabus primis collationibus enarratur) inerrabile censuisset.

Nec Vigili successor Pelagius I. nec Pelagius II. nec Gregorius Magnus; seiplos inerrabiles crediderunt.

Et Gregorius quidem Magnus, jam Pontifex, Dial. l. i. c. 4. *Quid miraris*, inquit, *quia fallimur, qui homines sumus? David, qui prophetia spirituum habere consueverat, contra innocentem filium Jonathan sententiam dedit. . . . Quid ergo mirum, si ore mentientiam aliquando in salutem ducimur, qui Propheta non sumus?* Multum vero est, quod unusquisque Præfatis (maximè Præfatum Præfatis) mentem curarum densitas (hominumque in spiritu adulationis adstantium fallacia, & ipsorum Præfatum in credendo facilitas) devastat; eamque animus ducitur ad multa, sic minor ad singula; per consequens facile ei in una quolibet re (etiam proinde in factis doctrinalibus) subripitur.

Pelagium etiam I. & II. Divumque cum ipsis Gregorium non credidisse inerrabilitatem Concilii V. etiam si a se approbati in trium Capitulorum damnatione, nonnulli probant ex hoc quod trium Capitulorum defensores à Concilio V. anathemate damnatos, Africa utique, Italia, Gallia, Hispania, Hibernia, Iffria &c. Episcopos, pro anathemate damnatis non habuerint, sed ad Communionem suam invitaverint, receperintque, etiam in eorundem Capitulorum defensione persistentes.

Verum quia ex dicendis apparebit, solos illos trium capitulorum Defensores à Concilio V. anathemate damnatos fuisse, qui in capitulis illis Nestorianam agnoscentes heresim, eam defendebant, non eos, qui heresim illam cum Ecclesia universa damnantes anathematizantesque, eam in capitulis illis non credebant contineri. Ideo melius illud ipsum argumentis sequentibus probatur.

1. Quia laudati Pontifices solemniter declararunt, quaestionem de tribus capitulis ad fidem non pertinere, sed ad quaestiones superfluas; nulliusque ad fidem momenti.

menti. Cujusmodi profectò non sunt, quæ authoritate infallibili, divinis in promissionibus fundatâ, auctoritate proinde divina definiuntur. Ad fidem quippe pertinent, uti demonstratum est sect. 1. probat. 2.

2. Quia Pelagius II. epist. ad Episcop. Iſtriæ (in qua conscribenda D. Gregorium ipsi amanuensẽm fuisse, eruditi censent) cum Leone Magno docet, solam fidei definitionem ex vi authoritatis, irreformabilem, adeoque infallibilem esse; ceteras verò Synodorum, etiam generalium, definitiones ad iudicium revocari posse. *Specialis Synodaliũ Conciliorum causa est fides; quidquid ergo præter fidem agitur, Leone docente, ostenditur, quia nihil obstat se ad iudicium revocetur.* Atqui facta trium Capitulorum, licet doctrinalia sunt præter fidem. Unde illa extra fidem vocat Pelagius I. epist. ad Childebertum Regem, sicut & Pelagius II. epist. citata, & frequenter Gregorius Magnus; ea igitur Pelagius II. cum Leone Magno censet ad iudicium revocabilia, etiam post Concilii Oecumenici V. definitionem, auctoritate proinde infallibili non definita.

3. Pelagius II. & Gregorius Magnus eadem in epistola rursus aiunt, quod licet epistola Iba a Concilio Calcedonensi approbata fuisset, in materia tamen ad fidem non pertinente retractari potuisset, ac reprehendi: *Licenter tamen unusquisque eam reprehenderet, etiam si Episcopi in eodem Concilio residentes suis illam subscriptionibus approbassent.* Quia, B. Leone docente, ius retractandi & diiudicandi conceditur, in iis quæ ad fidem non pertinent. Quia cuncta res, quæ retractari non debet, sola est professio fidei. Quid clarius? Extra fidei, ergo professionem omne Episcoporum, etiam Episcoporum Episcoporum iudicium, auctoritate irreformabili vacatur, id est tali, quæ impediatur iudicii reformationem iusta de causa fieri.

S E C T I O III.

Continuatur traditio Romanorum Pontificum, suam & Ecclesiæ fallibilitatem in factis non revelatis diducandis agnoscentium.

L Eone Magno, Anastasio, Vigilio, Pelagio I. & II. Gregorioque Magno concinens Leo IV. aliàs III. *can.* Nos si incompetenter 2. q. 7. Sanctionum suarum extra materiam fidei fallibilitatem, emendabilitatemque, ingenuè fatetur, cùm dicit: *Nos si incompetenter aliquid egimus, & in abditis justæ Legis tramitem non conservavimus* (manifestè ergo supponit hoc fieri posse) vestro ac vestrorum Misrorum cuncta volumus emendari iudicio. Quoniam si nos, qui aliena debemus corrigere peccata, pejora committimus, certè non veritatis discipuli, sed, quod dolentes dicimus, erimus præ ceteris erroris Magistri. Leo ergo IV. non credidit promissam Romanis Pontificibus infallibilem sancti Spiritus assistentiam, ne contra justitiæ tramitem errent in judiciis & sanctionibus suis. Inde verò consequens est nec promissam ipsis infallibilem S. Spiritus assistentiam, ne contra veritatis tramitem errent in judiciis, seu definitionibus factorum non revelatorum, sive personalium, sive doctrinalium. Quo enim Scripturæ loco promissa legitur infallibilis assistentia illa, ne contra veritatis tramitem errent in judiciis ejusmodi factorum, potius quàm ne contra justitiæ tramitem errent in conditione legum, seu Sanctionum suarum?

Pari ingenuitate Alexander III. *cap.* Si quando de Rescript. Romanos Pontifices prava Aulicorum, seu Consiliariorum suorum suggestionem subinde falli fatetur: scribens namque Archiepiscopo Ravennensi: Si quando, inquit, aliqua Tua Fraternitati dirigimus, quæ animum auum exasperare videntur, turbari non debes. Qualitatem negotii, pro quo tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum nostrum reverenter suscipias; aut per litteras tuas, quare adimpleri non possis, rationabilem cau-

sa

sam prætendas. Quia patienter sustinebimus, si non feceris quod prava nobis fuerit insinuatione suggestum. Quod procedere videtur in omnibus, in quibus rationabiliter prætendi potest, Mandatum seu Judicium Romani Pontificis fuisse ipsi prava insinuatione suggestum.

Similiter Innocentius III. cap. A nobis, De sent. excom. agnoscit iudicium Ecclesiæ non semper esse verum, cum dicit: *Judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, semper inquitur; iudicium autem Ecclesiæ nunquam opinionem sequitur, quàm & fallere sæpe contingit, & falli.* Propter hoc contingit interdum, ut qui ligatus est apud Deum, apud Ecclesiam sit solutus; & qui liber est apud Deum, Ecclesia sit sententiâ innodatus.

Adrianus VI. Romanorum Pontificum fallibilitatem, etiam in definitionibus factorum doctrinalium, jam Pontifex apertè declaravit, dum in Instructione data Cheregato suo ad Germaniæ Principes Nuntio, sensum suum de doctrinali facto Lutheri, à Leone X. Prædecessore suo solemniter definito, sic exposuit: Si quis fortè dixerit, Lutherum inauditum & indefensum fuisse per Sedem Apostolicam condemnatum, & propterea audiri omnino debere, nec, antequam convictus sit, condemnandum esse. Respondebis, quòd illa quæ fidei sunt, propter Divinam auctoritatem credenda sunt, non probanda. Aufer (inquit Ambrosius) argumenta, ubi fides quaritur. Piscatoribus creditur, non dialecticis. Extemur tamen ei defensionem negari non debere, in his quæ sunt facti, id est, utrum talia dixerit; nec ne, utrum prædicaverit, aut scripserit, nec ne. Quid expressius considerari potest?

Paulus IV. anno 1557. rogatus ut dispensaret in matrimonio rato, non consummato, Francisci Momiano-rantii, & Joannæ Halluynæ Pienneæ, doctissimos Prælatos, ad deliberandum super eo congregatos, interrogavit, an id posset? Et ne vos, inquit, teneant Decefforum meorum facta & exempla. . . . Non dubito, quin Ego, & Deceffores mei, errare aliquando potuerimus.

mus, non solum in hoc (nota) sed etiam in plurimis aliorum rerum generibus. Nec ipse ergo protinsum agnovit Romanis Pontificibus infallibilem divini luminis assistentiam, ne errent in non pertinentibus ad fidem.

SECTIO IV.

Romanorum Pontificum, Ecclesiaeque in definiendis factis, etiam doctrinalibus; non revelatis fallibilitatem; cum Patribus tradunt antiqui omnes, praecipue etiam num Theologi.

Patres sect. 23 & 3. laudatos secutus S. Thomas quodlib. 9. a. ult. in sententia, inquit, quae ad particularia facta pertinent, possibile est iudicium Ecclesiae errare. Nec facta excipit doctrinalia; quasi haec auctoritate infallibili definiantur; prout paucissimi hodie Episcopi, Cameracensis, Genomanensis, Rupellensis, Carnotensis (ceteris Ecclesiae Gallicanae Episcopis contradicentibus) praetendunt. Siquidem hoc Doctor Angelicus improbat. 19. Dum 2. 2. q. 1. docet fidei articulos successione temporum non crescere. Quod ex supra dictis aliqui fieret. 20. Dum in 3. dist. 23. q. 2. a. 3. dicit, hoc inter Deum & homines interesse, quod alterius hominis cognitio, seu iudicium, regula non sit iudicii nostri, sed soli primae Veritati homo rationem suam subicere debeat. 30. Dum in 4. dist. 41. q. 1. a. 5. dicit, quod quamvis Ecclesia, in his quae fidei summae sapientiae dono, & auctoritate divina fulciatur; in aliis tamen, in quantum est hominum congregatio, aliquid ex defectu humano in actibus ejus provenit; quod non est divinum, nec proficiscitur ex auctoritate divina, sed errore humano.

S. Thomae succinunt Scotus, apud Davenport in System. fid. c. 1. Joannes de Neapoli quodlib. 1. r. Cardinalis à Furno, du Four, dictus postea Benedictus XII. in refutatione fratricellorum, Franciscus Pigna S. Rotae Decanus in not. ad director. EymERICI p. 2. q. 17. S. Antonius 3. p. tit. 12. c. 8. §. 2. Gerson tr. An le
ceat

cent appellare à Papa. Et tr. de unit. Eccles. Almainus l. de potest. eccles. & de laicis c. 15. Nicolaus de Clemangis Op. pag. 61 & 66. 67. Dionysius Carthusianus tr. de author. Papæ & Concilii l. 3. a. 16. Didacus de Payva in Defens. fid. l. 2. pag. 252. Binius in notis ad vitam Honorii Papæ tot. 51. Concil. Labbei pag. 1. Duran. vallis de infallibilit. S. Pontificis p. 2. q. 1. Stapletonus controvers. 3. q. 4. Wiggers tr. de Pontif. pag. 90. n. 198. Holdenus in Defens. formul. adversus calumnias hæret. pag. 6. Steyaert Aphoris. p. 2. disp. 18. n. 17. Et frequenter Doctores Sorbonici in Theſibus ſuis, cumque ipſis Doctores Regulares ex omni Ordine.

Ex Ordine S. Benedicti Gregorius de Laude Abbas, in vita Abbatis Joachim.

Ex Ordine Prædicatorum, cum S. Thoma & S. Antonio ſuprà laudatis; cumque Cardinale de Turceramata, Melchior Cano, & Ceſſetæo infra laudandis, Franciſcus à Victoria reſect. 4. de potest. Papæ & Concilii, Joannes à S. Thoma tr. de ſummo Pontif. Gravina de præſcript. Cathol. l. 3. c. 45. Gonet in Clypeo Theol. Thomiſt. tr. de fid. diſp. 4. a. 1. ſect. 3. Contenson Th. Ment. & Coſt. l. 5. in diſſert. præambala.

Ex Seraphico Ordine S. Franciſci cum Card. Laupea Alphoſus à Caſtro l. contra hæreſes, Joannes Birghærus, Episcopus Roſſenſis & Martyr, ad art. 28. Lutheri, Davenport in laudato System. fid. c. 2. aliis, communem eſſe ſententiam Theologorum, quod Eccleſia non poteſt infallibiliter definire, niſi quæ ſæcra Scriptura, vel Trinitas; certo & clare proponunt, quodque in his duobus ſolum Spiritus ſancti illuſtratur præſentia. Petrus Marchantius tribun. ſacram. to. 3. tr. 51. tit. 4. q. 3. Hæretur in ſua Theol. q. de Papa & Concil.

Ex Ord. Carmelitarum Liberius à Jeſu in controverſiſ dogmat. adversus hæreſes utriusque Orbis, anno 1701. Romæ impreſſis to. 1. pag. 192. n. 16. ubi Vatroſio acatholico reſpondet ſic: Theologi, qui Fanſenſiſta dicuntur, cum omni humilitate ſubiſcunt ſe Romano Pontifici in damnatione quinque propoſitionum; prout ſonant & ſecundum quaſtionem juris; ſed aliter poſtulant in quaſ-

ſtio-

sione facti, an videlicet illa reperiantur in libris Jansenii de verbo ad verbum, & an in eo sensu intellexerit Jansenius. Porro in questione facti Apostolica Sedes non admittitur infallibilis Iudex.

E Societate Generalis Aquaviva in libello supplicij supra relato. Cardinales Bellarminus & Pallavicinus infra referendi. Sirmondus in præfat. ad Facundum, & in vita Theodoret. Molina, 1. p. q. 1. a. 2. disp. 1. Petavius l. 1. de pœnit. publ. c. 2. Tannerus in Anatomia confess. August. dissert. 7. & disput. de fid. q. 4. dub. 6. quia (inquit) infallibilis assistentia Spiritus sancti promissa non est nisi pro definitionibus fidei, ad quas quæstiones illæ (de factis doctrinalibus) non spectant. Becanus in epitome controvers. Gretserus in suo Bellarmino defenso, Michael de Elizalde ubi supra. Binetius de salute Origenis p. 428. Halloixius in ejusdem defensione, Brietus in parvis Annalib. ad annum 681. Veronus in reg. gener. fid. c. 1. §. r. 2. & 4. Et c. 2. §. 7.

Quid plura? Adeo certum, unanimem hanc fuisse Theologorum omnium sententiam, ante præsentem de facto Janseniano controversiam, ut Jesuitæ, Annati sui sequaces, variis scriptis sæpius provocati, ut vel unum designarent, qui decem annis ante istam controversiam, Papam asseruerit in ejusmodi factis infallibilem, ne unum quidem hæctenus designare potuerint, ne ex ipsis quidem Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, vel episcopis, utpote qui, communi calculo tradunt Papæ, imò & Ecclesiæ fallibilitatem in definiendis ejusmodi factis, videlicet Cardinalis de Turrecremata l. 2. de Ecclesia c. 93. dicens, Concilium VI. generale errasse in Honorii condemnatione, ex non intellectis ejus epistolis.

Cardinalis Osius, Concilii Tridentini Præses, l. 2. de legit. judic. rer. eccles. & de Oecum. Concil. ubi disertè asserit, Concilia Oecumenica errare posse in iis quæ sunt facti, licet non in dogmatibus fidei. Et l. 4. de tradit. *Credere nos oportet omni verbo Dei, & soli verbo Dei. . . . Quia Deus est verax, imò potius veritas ipsa, sed omnis homo mendax.*

Caro

Cardinalis Baronius ad annum 681. ubi ut Honorium Papam, à Monothelitarum hæresi à sexta Synodo generali condemnatum, purget, duo dicit. 1. Acta illius Synodi corrupta fuisse, verum id prorsus incredibile est. Primò quia ad hoc sustinendum, necesse foret sustinere, Acta illius Synodi decem in locis corrupta fuisse: cum Honorii nomen totidem vicibus repetatur. Secundò, quia necesse etiam foret, non solum Honorii nomen, sed & epistolam, epistolæque examen & condemnationem iisdem actis falsò insertam fuisse. Tertiò, non unum duntaxat, sed exemplaria quinque ejusdem Concilii falsificata fuisse: cum ex sess. 8. constet, totidem exemplaria in Concilio ipso, præsentè Imperatore, fuisse confecta; unum pro Romano Pontifice, quatuor reliqua pro Patriarchis Constantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolimitano. Hoc autem moraliter impossibile est. Quartò, Legati S. Sedis, insignem fraudem illam, se præsentè ipso in Concilio factam, haud dubiè advertissent, detexissentque, & Leonem II. de ea certiores fecissent. Per consequens Leo II. Honorium, Decessorem suum, & ipse cum Concilio non anathematizasset, prout se fecisse Imperatori, Hispaniæque Episcopis scripsit. Quintò, ne Concilio quidem VIII. falsificatio illa cognita fuit, sed Honorii condemnatio agnita ut à Concilio VI. verè facta, prout constat ex ipsius sess. 7. Sextò, si sophisticas hujusmodi solutiones semel admittamus, multò majora inconvenientia sequentur, quàm si fateamur, Honorium fuisse hæreticum; per illam namque Baronii solutionem destruitur autoritas duarum vel trium Synodorum generalium; imò & omnium, si semel admittatur, licitum esse asserere exemplaria Conciliorum esse depravata, absque evidenti probatione. Septimò tandem, in collectionibus omnibus Conciliorum, sive græcis, sive latinis, antiquis & novis, manuscriptis, & impressis etiam Romæ, in Manuscriptis Bibliothecæ Vaticanæ, Act. 12. Concilii VI. leguntur litteræ Honorii ad Sergium, in quibus unam agnoscit Christi voluntatem, parique passu rejicit *unam vel duas energias*. Et istæ litteræ cum epi-

epistola Sergii Aët. 13. damnantur, tanquam conformes falsis hereticorum doctrinis; & contraria dogmatibus Apostolicis. Eademque Aët. 13. leguntur aliæ litteræ ejusdem Honorii, in quibus Catholica fides duarum in Christo operationum velut *inapla* rejicitur.

Et propterea non solus Leo II. sed & Adrianus II. in sua ad Concilium VII. epistola facitur, Honorium à Concilio VI. verè ac rectè anathematizatum fuisse, velut de hæresi accusatum, & in vetusto Manuscripto, cujus inscriptio erat, *Diurnus Romanorum Pontificum* in Professione fidei, quam Romani Pontifices in sui consecratione facere solebant, Honorium cum aliis Monothelitis à Concilio VII. anathemate justè persecutum agnoscebant.

Vidit ergo Baronius primam illam solutionem suam vix aut ne vix quidem defensibilem esse, & (præter dicta) ex ea consequens esse, quòd etiam VII. & VIII. Synodum Deus in questione facti doctrinalis, errare permisisset, pro veris ac sinceris Aëtis VI. Synodi acta spuria, pluribusque in locis falsificata accipiendò. Quæ tamen haud magis falsificata fuerunt quoad litteras Honorii, quam quoad litteras Sergii, Monothelitane hæreseos defensoris præcipui; utpote quas Honorius (à Sergio consultus ut Papa, non ut Doctòr privatus) laudat & approbat, in suis illis ad ipsum litteris. Quas pròinde si intellexerit in hæretico Monothelitarum sensu (prout intellexisse Concilium VI. censuit) contra Catholicam fidem erravit, hæresim laudando & approbando: & ideo justè anathematizatus fuit. Si in sensu Catholico (prout existimat Petavius) erravit errore facti doctrinalis: & sic Papa infallibilis non est in judicio de factis doctrinalibus privatorum Authorum.

Vidit (inquant) eminentissimus Baronius primum illud dictum suum undique rinas agere; & ideo maluit agnoscere Concilii VI. errorem in facto doctrinali litterarum Honorii, quam Honorii errorem in fide.

Dicit itaque 2. textam Synodum errasse in intelligentia litterarum Honorii ad Sergium: *Honorius* (inquit)

non

non allenside est: condemnatus: hæreticus; quam quod e-
jus prior epistola, ad Sergium scripta, hæretica fuerit
existimata. Atqui constat illam esse orthodoxam (ecce
iudicium suum opponit iudicio VI. VII. & VIII. Syno-
di, pluriumque Romanorum Pontificum, Synodis illis
consentientium) & proinde Synodum fuxham, cum in
condemnando Honorio, tum in condemnanda ejus epistola
errasse:

Seil' nicht aliquis (prosequitur n. 30.) se verè assenti-
mur ita de Honorio decretum esse à S. Oecumenica
Synodo, haud fas erit in controversiam rem deducere,
& aliter quam statutum est à S. Synodo velle decerni-
re. Respondet: id ipsum dixerim in his, quæ ad fidei
spectant, ut plane religio sit, vel latum repugnet ab his quæ
in S. Synodo sunt statuta recedere: ut in his quæ ad per-
sonas pertinent, & scripta ipsarum, non ita rigide repen-
tur custodita censura. Nam patens exemplum est de VI.
Synodo, quæ tria Capitula condemnavit, id quibus à
Sacro Sancto Calcedonenſi Concilio videri poterat aliter ac-
tum, nempe de Theodoro, Theodoro et c. In his quæ
sunt facti unumquemque posse falli, nemini dubium
est.

Cardinalis Bellarminus de Rom. Pontif. l. 4. c. 2. Con-
VENIUNT omnes Catholici (nota bene)... posse Pontifi-
cem, etiam ut Pontificem, & cum suo Cætu Consiliario-
rum, vel cum generali Concilio, errare in controversiis
facti particularibus, quæ ex informatione, testimoniisque
hominum præcipue pendent. Unde tametsi Honorius (uti
constat ex dictis) à VI. VII. & VIII. Synodo generali,
nec tñ à Leone II. Adriano II. aliisque Romanis on-
tificibus condemnatus fuerit ut hæreticus, sicut & ip-
sius ad Sergium epistola, tantæ auctoritati suam Bel-
larminus non solum non submittit iudicium, nec reli-
giosum defert silentium, sed & palam contradicit, a-
iens: In epistolis illis Honorii nullum contineri errorem. . .
Patres VI. Synodi damnaſſe quidem Honorium, sed ex fal-
sa informatione; ac proinde eo in iudicio errasse. Quan-
vis enim generale Concilium legitimum non possit errare
. . . . in dogmatibus fidei definiendis; tamen errare po-
test

test in quæstionibus de facto (etiam doctrinali, cujusmodi fuit factum Honorii) itaque tutò dicere possumus, hos Patres deceptos, ex falsis rumoribus, & non intellectis Honorii epistolis, immeritò cum hæreticis communerasse Honorium.

De Patribus VII. Synodi fimiliter dicit, secutos illos, esse Synodum VI. errantem. Ex ea deceptum quoque Adrianum Papam. Denique Leonem secutum esse judicium Legatorum Agathonis, quæ in VI. Synodo Honorium cum reliquis Patribus condemnauerant.

Cardinalis Pallavicinus *Hist. Conc. Trid. l. 7. c. 14.* auctoritatem quidem Papæ nobiscum inerrabilem tueretur in fidei morumque decisionibus. . . . In aliis verò rebus, quæ vel ad rem gestam, vel ad jus humanum spectant, QUINAM SUNT, inquit, INTER CANONUM INTERPRETES, NEGANTES ERRORI PONTIFICEM SUBJACERE? Ad jus verò humanum, sive ad institutionem, usum, & consuetudinem pertinent quæstiones de eritico & grammaticali sensu, seu significatione vocum. Non enim à Deo, sed ab hominibus, ad hoc vel illud significandum institutæ sunt, vel usu receptæ. Regulæ etiam, secundum quas de vocum & textuum grammaticali significatione judicandum est, jure humano, non divino continentur, & à Grammaticis, non à Canoniciis Scriptoribus traduntur. Unde l. XI. c. 18. idem Eminentissimus vir docet, controversiam de tribus Capitulis, à Synodo VI. definitam, non esse de articulo fidei, & qui ad Ecclesiæ auctoritatem nulli obnoxiam errori spectaret.

Cardinalis de Laurea, cum esset Ponens, seu Referendarius in Causa Formularii Archiepiscopi Mechliniensis, circa quinque propositiones Jansenii, & Archiepiscopus iste prætenderet, eos qui Alexandrinum jurant Formularium non tantum jurare debere in reverentiam Constitutionibus Innocentii X. & Alexandri VII. debitam, sed etiam in veritatem earum, & non tantum in veritatem eorum quæ in prædictis Constitutionibus spectant ad quæstionem juris, sed etiam in veritatem ejus quod spectat ad quæstionem facti. Cum (inquam) in causa ista foret Cardinalis Ponens, typis mandavit scriptum,

ptum, præferens hunc titulum: *Discussio de Formulario Archiepiscopi Mechliniensis*. In quo ad quæstionem; An ex denegata Archiepiscopo permissione, quam postulabat, hoc addendi Formulario, inferretur aliquod præjudicium potestati & infallibilitati Papa? Respondit quòd non: nam neque Papa; neque ullus pro eo scribens, etiam ex assentantibus, docet, aut pratendit, esse infallibilem circa facta non revelata, saltem implicite, ut aperte docet Card. Bellarminus l. 4. de Rom. Pontif. c. 2. . . . Et in c. XI. . . . Idem docet Baronius ad annum 681. . . . Card. Pallavicinus idem docet l. 7. c. 14. quòd scilicet tam Canones, quam OMNES THEOLOGI concedunt Papa potestatem infallibilem in definiendis controversiis fidei & morum, non sic in controversiis factorum humanorum &c. Superfluum puto alios sic docentes adducere: CUM OMNES NATIONES, OMNESQUE UNIVERSITATES, NULLA EXCEPTA, SIC DOCEANT. Itemque ipse to. 1. de fid. disp. 8. ad satietatem de hac materia sum locutus. Hinc est quòd nullum Concilium universale, nullusque Pontifex de humanis factis non revelatis definitionem fidei divinam credendam edidit &c.

Cardinalis Aguirius ad Concil. Tolet. XI. to. 2. Col-lectionis Conciliorum Hisp. pag. 669. reddens rationem, cur in Toletano illo Concilio facta fuerit mentio quatuor primorum Conciliorum generalium, non Concilii V. dicit rationem hanc fuisse. Quoniam in eo potius de tribus Capitulis, . . . quam de dogmatibus fidei tractatum fuit: . . . Non enim tractabatur quæstio juris divini, seu dogmatis, sed solius facti non revelati, circa scripta quadam Theodoretī, Theodori Mopsuesteni, & Iba, an damnanda essent cum Authoribus suis. . . . Ecclesia vero juxta Cardinales Baronium & Bellarminum, OMNESQUE THEOLOGOS ALICUJUS NOMINIS, nullatenus definit iudicio irreformabili & infallibili ejusmodi controversias, etiam intra Concilium generale, ut sæpe ostendunt iidem Scriptores pluribus exemplis, præsertim Honorii Papa, & epistolarum quarundam ipsius. Nec solum Concilium istud Tolet. XI. sed & XIV. mentionem nullam facit Concilii V. sed immediate post Calcedonense recipien-
dum

dum observandumque dixi Concilium, duas in Christo definiens voluntates, sextum utique, prout supra observavi.

Prætereo alios Cardinales non paucos, Cusanum, Peronijum, Richelium &c. ut veniam ad Episcopos scientia & vitæ sanctimonia celebres, id ipsum sentientes. Sunt autem Melchior Canus, Episcopus Capariensis, l. 1. c. 5. *conclus.* 3. id inter cetera probans ex eo quod Ecclesiæ judicia esse nequeant firma & certa, nisi pro quanto fundantur in principiis firmis & certis, quælia non sunt quæ petuntur ab incertis hominum testimoniis, seu informationibus; à quibus peti solent judicia de factis obscuris, doctrinalibus, non revelatis.

Nicolaus Cœffeteus, Episcopus Massiliensis, in *examina oppositionum* pag. 38b. Maderus Episcopus Antverpiensis, *disp.* 7. de *fide* q. 1. Antonius Godelius Venciensis Episcopus lib. 6. *Hist. Ecclæ.* ad annum 553 n. 12. Petrus de Marca Archiepiscopus Thololanus, deinde Parisiensis, in *Dissert. super Decret. Rigiti. Ræp.* Gilbertus de Choiseul, Episcopus Convenarum, postea Tornacensis, in epist. ad Regem Christianissimam de 21. Jan. mar. 1664. & epist. ad Innocentium XI. ubi doctrinam hanc certissimam vocat & *inconcussam*. Adrianus & Petrus de Wallenbourg Episcopi, *contraversista* celeberrimi, to. 2. *controverf. in fin.* Joannes Jauherius de Barault, Episcopus Vazatenfis, postea Archiepiscopus Arrelatenfis, in sua Respons. ad object. Molinæ de facto Honorii. Quatuor Episcopi laudatissimi, Nicolaus Pavillonus, Episcopus Alektenfis (ab Eminentissimo cardinali le Camus, Episcopo Gratianopolitano, dictus *Episcoporum Pater*, magnisque encomiis ab Innocentio XI. commendatus) Franciscus Stephanus Caletus, Episcopus Apamiensis, Nicolaus Chouart, Episcopus Bellovacensis; Henricus Arnaldus, Episcopus Andegavenfis, in suis de formulario instructionibus pastoralibus. Cumque ipsis alii novemdecim ex præclarioribus Ecclesiæ Gallicanæ Episcopis, qui quatuor Episcoporum proximè laudatorum causam suscipientes, in epist. ad Clementem IX. 1. Decembris 1667. conscripta, istud im-

pri-

primis de eximia ipsorum virtute testimonium peti-
bent: Impetrabit vel ab inimicis excellere horum quatuor
Episcoporum virtus hoc testimonium, non alios esse, qui
Episcopalem Ordinem nostrum magis exornent: & Ec-
clesiam magis adificent, qui populorum saluti, & commis-
se sibi Gregis cura vigilantius incumbant, qui omnes deni-
que Episcoporum partes cumulatiùs expleant: ita ut Rex
Christianissimus (uti profè jumentur in epist. ad suam Ma-
jestatem) in ipsis agnoscere valeat ipsius benedictionem è
caelo singularem, dignos habere se in Regno suo Sanctorum
illorum successores, quorum hodie pietatis exempla redi-
va nobis exhibere, per ardentem, aequè ac puram, ac sua
minime quarentem charitatem.

Ipsorum deinde erga Sedem Apostolicam observan-
tiam adversus obtrectatores sic contestantur: At nos
fraterea & spondero, & confirmare possumus, non mini-
mam ab eis pietatis suae partem in eo poni, ut Apostolicæ
Sedis ea qua par est demissione subsint, ejusque dignitatem
debita veneratione prosequantur. Unde quod ab ea (ve-
neratione) quidam (nonne vos, o Socii?) ipsos in suis de
subscriptione Mandatis discessisse criminentur, alienissima
(ab ipsis, Beatissime Pater) & inanis suspicio est. Quid
enim in illis est Mandatis, quod vel à Catholice doctrina
norma, vel à Romana Sedis reverentia tantillum deflectat?
NOVUM ET INAUDITUM apud nos nonnulli (utique Socii)
dogma promulerunt, Ecclesie nempe decretis, quibus qua-
sidiana facta deciduntur, certam & infallibilem constare
veritatem; adeoque ipsa, non minus quam revelata in
Scripturis & Traditionibus dogmata, fide esse tenenda.
Hoc vero dogma, Beatissime Pater, quod ab OMNIBUS
ANTIQUIS, RECENTIBUSQUE THEOLOGIS PERÆQUE DAM-
NATUM EST, ex Decessoris vestri constitutionibus videtur,
qui illud inuexerunt, temere stabilire nitebantur. Huic
maluit occurrere prædicti Episcopi, simul ut quorundam
scrupulis mederentur, oppositam huic MANIFESTISSIMO
ERRORI doctrinam COMMUNISSIMAM SIMUL AC CERTISSI-
MAM Mandatis suis exposuerunt, humani animi nec
diximus revelata facta, non omnimoda & infallibili cer-
titudine ab Ecclesia definiri, adeoque in ejusmodi rebus vi-

hil aliud ipsam à fidelibus exigere, quàm ut sua decreta reverenter, ut par est, habeant. Quid in hac doctrina, Beatissime Pater, in Romanam Sedem irreligiosum & injurium? Cum non modo à summis Apostolica Sedis veneratoribus, ejusque accerrimis vindicibus, Baronio, Bellarmino & Pallavicino, asserta & tradita sit, sed eo nomine potissimum constabilita, quòd eam ad vindicandam Ecclesie auctoritatem in sanciendo fidei dogmatibus, & ad hæreticorum criminationes repellendas pernecessariam judicarent. Ita sentire si criminofum existimetur, hoc non proprium ipsorum, sed omnium nostrum, imò totius Ecclesie crimen fuerit.

Animadversione verò dignissimum est, laudatos novemdecim Episcopos Gallicanæ Ecclesie fuisse lumina, atque ex ipsis Felicem Vialart, Episcopum Catalaunensem, miraculis jam clarescere; illamque ipsorum epistolam, sicut & alteram similis tenoris ad Regem (eodem tempore conscriptam) à generali Conventu Cleri Gallicani probatam fuisse, dum anno 1675. & 1681. librum approbavit sapientissimi Doctoris Sorbonici Gerbasii *De causis majoribus*: in eo quippe duæ illæ novemdecim Episcoporum litteræ continentur.

Et aliud præsentì veritatì testimonium eodem anno 1681. idem generalis Conventus perhibuit, dum per tres Archiepiscopos, Remensem, Ebredunensem, Albigensem, tres item Episcopos, (una cum libro illo Gerbasii) examinari fecit delatum ad se librum D. David *De judiciis Canonis Episcoporum*: in quo cum Author iste sustineret, Papam, etiam in factis, esse infallibilem, propositionem istam laudati Commissarii periculofam censuerunt, declarationemque D. David retractatoriam Coetui generali exhibuerunt, ab ipso Parisiis 24. Aprilis ejusdem anni 1681. subscriptam, qua suam illam propositionem fatebatur esse extravagantem; eo quòd ab homine sani judicii ea Papa tribui nequeat infallibilitas, qua ne ipsi quidem Ecclesie universali tribui potest.

Die verò 2. Maii Coetus generalis eorumdem Commissariorum probavit Judicium libri D. Gerbasii commendatorium, declarationemque illam D. David accep-

ta-

tavit, isti resolutioni subscribentibus Archiepiscopis septem, & triginta quatuor Episcopis.

Denique ut à pluribus Episcopis recensendis superse-
deam, Illustrissimus D. de Harlai, Archiepiscopus Ro-
thomagensis, postea Parisiensis, anno 1668. Eminent-
tissimo D. Cardinali Patrono Rospiglioso scripsit, Ec-
clesiam *numquam credidisse infallibilitatem iudiciorum*
suorum in condemnatione librorum. Qua in sententia,
cum Illustriss. D. de Choiseul Episcopo Convenarum in
epist. ad Regem Christianiss. & in altera ad Innocentium
XI. Godello, Episcopo Venciensi in Histor. ad annum
553. & 681. & Eminentissimo D. Cardinale Noaillo,
moderno Archiepiscopo Parisiensi, etiamnum persistunt
omnes pene Episcopi Galliarum, paucissimis exceptis,
quorum sententiam oppositam ex supra deductis constat
prorsus esse novam, singularem, totique Antiqui-
tati contrariam. Porro novitas & singularitas caracte-
res non sunt veritatis. Unde ne ab ipsis quidem Jesui-
tis eam hodieum adstrui, nisi pro casibus & circum-
stantiis, in quibus id postulant res Societatis, constat
non solum ex sæpius commemorato libello supplici,
quem Paulo V. obtulerunt, sed & insuper ex eo quod
non ita pridem Innocentii X. tempore contigit. Cum
enim Sanctissimus ille anno 1646 quo Congregationem
Generalem Societas habebat, auditis Congregationis Pa-
tribus, ad instantiam plurimorum ex ipsis, ad refor-
mandos abusus in regimine Societatis emergentes, Con-
stitutionem edidisset sapientiâ & æquitate plenam, qua
sub pœna excommunicationis ipso facto, nec non sus-
pensionis à divinis, privationisque vocis activæ & pas-
sivæ, & inhabilitatis ad quodcumque officium, indis-
pensabiliter incurrendæ, in perpetuum statuebat, Con-
gregationes generales singulis novenniis exactè celebra-
ri, novosque Assistentes in iis semper eligi, Provincia-
les verò, Visitatores, Rectores, aliosque Officiarios in-
feriores nonnisi per triennium in officiis istis permane-
re, eoque elapso per annum ac dimidium ab iis cessare
debere. Adversus Constitutionem istam, pro magno
Societatis bono tam sapienter emanatam, Pater Aven-

ART. I.

N

da-

dano in Thesaurō Indico 10. 2. c. 4. insurrexit, causatus, eam Societati perniciosam, inconvenientem, contra ordinem fabricatam, Prædecessorum Constitutionibus, & juri communi contrariam esse, allegata causa ista, quod dispositiones hujusmodi juxta informantium testificationem soleant emanare, &c. . . . quandoque accidat, quod Constitutio aliqua, etiam post seriam deliberationem, minus conveniens vel etiam disconveniens emanet. Et sicut intīmē adstantis alicujus vitio perniciose emanare potest Constitutio; ira & aliorum non vera suggerentium. A quo malo neque ipsa Apostolica Sedes exempta reperitur.

Postea duas aperit vias absque formali prævaricatione agendi contra Pontificiæ Constitutionis tenorem; Si quid enim aliquando acciderit, quod et videatur contrarium, vel bona agitur fide, vel probabili opinionis assensu præstito. Quod (inquit) minimè condemnandum neque enim intelligendum, per Constitutionem illam esse sublatam interpretandi facultatem, nisi ut nihil apertè contra illam fiat, quo suo robore privaretur. Ecce quomodo Pontificiæ Constitutiones, summa licet æquitate editas, Socii recipiunt ac venerantur, dum ad salivam non sunt. Neque enim liber ille sine licentia, imò de licentia Provincialis provinciæ Toletanæ anno 1668. Antverpiæ prodit, cum approbatione plurium gravium eruditorumque Societatis Doctorum, prout idem Provincialis testificatus est.

SECTIO V.

Eandem fallibilitatem ratio non una demonstrat.

Prima ratio. Certissima est Doctorum omnium sententia, Papam, secundum se præcisè consideratum, absque infallibili Sancti Spiritus assistentia, errori esse obnoxium, cum sit homo, & omnis homo mendax. Certissima proinde sententia est, ipsam infallibilem non esse, nisi in iis in quibus ipsi promissa est infallibilis assistentia Spiritus Sancti. Atque hæc ipsi promissa non est,

est, nisi ne erret in definitionibus fidei & morum ad jus divinum pertinentium. Alias novos fidei articulos concedere posset, prout sect. 1. probat. 2. est demonstratum. Hoc autem negant Sancti & Theologi omnes.

Secunda ratio, prioris confirmativa. Infallibilis assentientia Spiritus Sancti, Papæ & Ecclesiæ, solum à Christo promissa est in definiendis necessariis ad salutem fidelium, cujuscumodi non sunt definitiones factorum particularium (de quibus in Scriptura & Traditione propterea nihil dicitur) sed solæ definitiones fidei & morum, de quibus scriptum est: *Docete omnes gentes*. . . . *omnia quaecumque mandavi vobis. Et ecce ego, ne in istis definiendis erretis, vobiscum sum, usque ad consummationem sæculi.* Matth. 28. Et Luc. 22. Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua, in iis quæ fidelibus credenda propones. Et Joan. 16. *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, ad fidem utique, & doctrinam meam pertinentem.* Neque enim Apostolos docuit facta, etiam doctrinalia, particularium personarum, quæ quotidie in Ecclesiâ contingunt; eo quod eorum cognitio necessaria non sit ad salutem, nec ad eam necessaria sit divina revelatio; sed per sensum, experientiam, rationemque & investigationem humanam sufficienter cognoscantur. Et ideo Christi promissionem ad ea non extendere, Sancti & Antiqui omnes tradiderunt, prout supra ostendimus; solumque se extendere ad ea quæ necessaria sunt ad salutem fidelium, docent expresse S. Thomas *Quodlib. 9. a. 16.* hisce verbis: *Judicium eorum qui præstant Ecclesiæ potest errare in quibuslibet, si persona eorum tantum respiciantur. Si vero consideretur divina providentia quæ Ecclesiâ suam Spiritu Sancto dirigit, ne erret, sicut ipse promissit, Joan. 16. . . . de necessariis scilicet ad salutem, certum est quod judicium Ecclesiæ universalis errare, in his quæ ad fidem pertinent, impossibile est. In aliis vero sententiis, quæ ad facta particularia pertinent, scitum non necessaria ad salutem . . . possibile est Ecclesiæ judicium errare.* Gerson. 1. p. considerat. 1. to. 1. novæ edit: *In his quæ sunt juris divini, de necessitate salutis agnoscendi, cujuscumodi sunt*

sunt veritates fidei. . . . Deus afflitt specialius. . . .
 quam in alijs, in quibus non necessario fiat salus. Cons-
 cilium Basileense in epist. Pastor. anni 1432. Ecclesia
 . . . errare non potest in his quæ ad salutem necessa-
 ria sunt. Abulensis in Defensorio: Universalis Eccle-
 sia errare non potest; scilicet in necessarijs ad salutem
 Almainus de potest. Eccles. & Laic. c. 16. Concilium ge-
 nerale dirigitur specialiter à Spiritu Sancto in omnibus ne-
 cessarijs; non in alijs. Dicit enim in lib. de authorit.
 Eccles. & Concil. c. 10. quod non illustratur à Spiritu
 Sancto, speciali illa assistentia, nisi in necessarijs. Melchior
 Canus l. 5. c. 5. Patribus Synodi Spiritus veritatis non
 est præsens in omnibus, sed in rebus solum ad salutem ne-
 cessarijs. Davempontus in System. fid. c. 2. Ecclesia
 in Concilio solum declarat sensum Scripturæ & Traditione-
 num; scilicet necessarium, non probabilem; vel elicit con-
 clusiones necessarias tamquam in principijs suis virtualiter
 inclusas, & in his duobus solum Spiritus Sancti illustratur
 præsentia: adeo ut si. . . . ulterius procedant, ut ho-
 mines agunt, & errare possunt. Sic etiam passim reli-
 qui Doctores.

Tertia ratio. Sanctorum & Antiquorum omnium tra-
 ditio, Christi promissiones de infallibili assistentia Spi-
 ritus Sancti, sic semper intellexit, ut solum extendan-
 tur ad infallibiliter definienda illa, quæ divinitus reve-
 lata sunt, vel adeo necessariam cum revelatis habent
 connexionem, ut probari possint velut tradita, saltem
 virtualiter per Scripturam, vel Traditionem. Atqui
 facta etiam doctrinalia particularium personarum, in
 Ecclesia quotidie emergentia, nec divinitus revelata
 sunt, nec adeo necessariam cum revelatis habent con-
 nexionem, ut probari possint, velut tradita virtualiter
 per Scripturam, vel Traditionem. . . . Igitur ad ea,
 juxta Sanctorum & Antiquorum omnium traditionem,
 in superioribus probatam, se non extendunt Christi pro-
 missiones.

Quarta ratio. Facta illa indifferentia sunt, ut sint vel
 non sint, post revelationem veritatum omnium, quæ
 in Scriptura & Traditione divina continentur, ex iis-
 que

que plurima nonnisi pluribus post veritates illas sæculis contingunt, nihilque de veritatibus revelatis deperit, siue facta illa sint, siue non sint, & siue Romani Pontificis, vel Ecclesiæ de illis iudicium verum sit, siue falsum. Necessariam ergo cum veritatibus revelatis (prò quarum duntaxat definitione promissa est infallibilis assistentia Spiritus Sancti) connexionem non habent, sed indifferentia sunt; ut cum illis connectantur, vel non connectantur. Nihilque magis adversatur rationi, quàm asserere, quòd factum, quod per sexdecim sæcula realiter separatum fuit à veritatibus revelatis, hodie id est per hodiernam definitionem, factum sit necessariò cum illis connexum, ab iis proinde inseparabile.

Quinta ratio. Juxta Tridentinum sess. 4. *Fons omnis & salutaris veritatis, & morum disciplina . . . continetur in libris scriptis, & sine scripto traditionibus, quæ ipsius Christi ore ab Apostolis acceptæ, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu Sancto dictante, quasi per manus traditæ, ad nos usque pervenerunt.* Igitur ad alia definienda & declaranda, necessaria Ecclesiæ non est infallibilis Spiritus Sancti assistentia. Absque necessitate ergo & fundamento promissio illius ad alia extenditur, ad facta utique nova & quotidiana, etiam doctrinalia, Authorum particularium, de quibus nihil in fonte illo omnis salutaris veritatis & morum disciplinæ continetur, de eo v. g. quòd privatus aliquis scriptor hunc vel illum sensum expresserit vi terminorum vel textuum suorum, v. g. Honorius Monothelismum, vi terminorum vel textuum suæ ad Sergium epistolæ. Quod innotescere nequit per Scripturam vel Traditionem (quæ de eo nihil dicit) solum proinde innotescere potest per informationem vel testimonium hominum, vel per naturale lumen intellectus humani, intelligentiamque regularum artis criticæ & grammaticæ, pro quarum intelligentia promissa non est infallibilis assistentia Spiritus Sancti.

Sexta ratio. Ecclesia & Pontifices infallibilis non sunt authoritatis in iudiciis suis, seu definitionibus factorum personalium, non revelatorum, nec necessariam

cum revelatis connexionem habentium, prout adversarij fatentur: similiter ergo infallibilis non sunt auctoritatis in iudiciis suis, seu definitionibus factorum doctrinalium non revelatorum, nec necessariam cum revelatis connexionem habentium.

Cum enim doctrinalia non magis revelata sint, nec magis necessariam connexionem habeant cum revelatis, quam personalia, nulla est ratio vel necessitas infallibilem Ecclesiae auctoritatem pro istis definiendis tribuendis, quam pro istis, nec major est ratio vel necessitas infallibilem Sancti Spiritus assistentiam extendendi ad illa definienda, quam ad ista. Neque enim illorum definitio magis fundatur in deposito Apostolis & eorum successoribus commisso (pro cuius solius custodia promissa est infallibilis illa assistentia) quam definitio istorum. Denique infallibilis auctoritas Ecclesiae non magis necessaria est pro illis, quam pro istis definiendis. Non magis, inquam, necesse est, quod Papa vel Ecclesia infallibilis sit auctoritatis in iudiciis factorum doctrinalium, v. g. num talis vel talis in tali libro doceat haereticum, quam in iudiciis factorum personalium, v. g. num talis vel talis inciderit in crimen haereseos, vel simoniae &c. Si qua enim inconvenientia sequantur ex fallibilitate ipsius in iudiciis factorum doctrinalium, eadem vel similia, imò maiora sequuntur ex fallibilitate ipsius in iudiciis factorum personalium; utpote ex qua subinde contingit, quod Deus, cuius bonitatis & sapientiae infinitus est thesaurus, eoque Ecclesiam sponsam suam deferere videatur, ut in sinum suum haereticos recipiat, filios vero humiles ac fideles abjiciat, & in ea Christus mactetur, dum Barrabae dimittitur; impius & atheus ut membrum legitimum agnoscat, dum justus & innocens à Christi corpore projicitur. Quo argumento licet satis ostendatur aequè magnum; imò majus inconvenientiens esse, personas per errorem condemnare, quam earum scripta vel libros; propter illud nihilominus Ecclesia non desinit esse Christi Sponsa, nec Satanae fit Synagoga: quia dum similes errores ipsi contingunt, ex multitudine non contingunt, sed ex infirmitate humana, quâ

quā sit, ut Ecclesiae Ministri immunes non sint à deceptio-
ne, in librorum vel actionum hominum examine.

Et hinc culpandum non est Concilium Viennense, si
forte erraverit in facto Templariorum, tamen si error
istae causae fuerit extinctionis totius Ordinis, & vivicom-
bus quam plurimorum nobilium membrorum ipsius,
ex quibus plerique erant primae nobilitatis. Certè fa-
ctum istud personale longè majoris haud dubiè momen-
ti fuit, quam factum doctrinale Jansenii v. g. Si ergo
Deus absque præjudicio infinitae suae erga Ecclesiam spon-
sam suam bonitatis, eam permittere potuerit in facto
illo errare (uti permisisse plerumque opinio est) à fortiori
permittere potuit, Papam in facto Jansenii v. g. errare,
absque præjudicio &c. Neque enim quaestio de illo
Templariorum facto superflua fuit, ac nullius momen-
ti, prout de facto trium Capitulorum, simili Jansenia-
tio, quaestionem *superfluum* vocavit Pelagius II. & nul-
lus momenti Gregorius Magnus.

Septima ratio. Si ultra terminos rerum divinitus re-
velatarum, vel cum revelatis necessariò connexarum,
extendere liceat Papae vel Ecclesiae promissam à Christo
infallibilem Sancti Spiritus assistentiam, non erit ubi
cum solido fundamento sistatur; quia non erit v. g. cur
potius extendatur ad definições quotidianorum facto-
rum doctrinalium personarum particularium, quam ad
definitiones aliarum rerum; in quibus S. Thomas (sect.
4. laudatus) exemplificat, tam docet Ecclesiam, in iis
quae divinitus revelata non sunt, esse fallibilem. Tria
namque S. Doctor ad id profert exempla. 1. petikum à
judicio de possessione boni alicujus; 2. petikum à judi-
cio de crimine; 3. petikum à conjunctione, seu matri-
monio contracto cum impedimento occulto.

Docet itaque S. Thomas, docent cum S. Thoma Theo-
logi omnes in his djudicandis Ecclesiam subinde errare,
errore humano; ad ea proinde se non extendere pro-
missam à Christo infallibilem assistentiam Spiritus Sancti.
Solidum verò fundamentum asserre nequeunt adversa-
rii, cur potius extendatur ad Ecclesiae judicia de quoti-
dianis factis doctrinalibus particularium personarum.

Neque enim Scriptura vel Traditio, nec ratio magis id afferit de istis, quam de illis. Vel ergo dicendum ad illa non extendi, vel extendi etiam ad ista, contra manifestam experientiam, & Theologos omnes.

Octava ratio. Vel facta doctrinalia, de quibus in praesenti agitur, evidentia sunt & notoria, atque ab omnibus admissa; vel sunt obscura, ambigua, atque inter ipsosmet Catholicos viros eruditos controversa? Si primum, eorum notorietas & evidentia sufficit Ecclesiae, ad ferendum de iis iudicium certum & moraliter infallibile. Quia dum ob evidentiam terminorum omnes homines conveniunt de grammaticali eorum sensu, ei contradicere non possunt, nisi fatui & extravagantes, iis similes, qui Romam negarent existere, vel Ludovicum XIV. Galliae Regem esse. Tunc proinde necessaria Ecclesiae non est supernaturalis infallibilitas per assistentiam Spiritus Sancti, ad ferendum de iis iudicium, cui moraliter impossibile sit subesse falsum. Si secundum, ne tunc quidem Ecclesiae necessaria est infallibilitas supernaturalis. Quia etiamsi Ecclesia erraret in iudicando ejusmodi facto, errorem fidei contrarium Authori innocenti, vel scriptis ipsius tribuendo, non erraret in dogmate fidei, sed in facto, prorsus distincto; dogmatis errorem secum non trahente. Eo quod Ecclesia tunc equidem textum seu propositionem, vel propositiones illius libri, vel Authoris, damnaret in sensu verè damnabili, in quo propositionem vel propositiones illius libri vel Authoris intelligeret, quemque damnare principaliter intenderet, velut Catholicae fidei contrarium. Hoc autem sufficit ad securè servandum commissum sibi fidei depositum; utpote, cujus conservatio non dependet ab eo quod talis vel talis propositio continetur vel non continetur in libro cujusquam privati Doctoris, nec in sensu ab eo intento, sed à sola Christi promissione, qua infallibilem Sancti Spiritus assistentiam Ecclesiae suae promisit, ne erret in iudicio de dogmatibus fidei. Si quando verò Ecclesia erret in iudicio de facto doctrinali, haesim particulari Authori innocenti, vel libro ipsius tribuendo, non ideo errat in fidei

dei dogmate, uti manifestè patuit in Concilio Sardiceni-
si, à quo Marcelli Ancyranì fides, per errorem facti (u-
ti Patres, Theologique non pauci censuerunt) iudicata
fuit sana & orthodoxa; ob libros ipsius non benè intel-
lectos, simulatamque fidei professionem ab ipso factam.
tamen libri isti Photinianam hæresim revera contine-
rent. Ob istius tamen facti errorem nullum præjudi-
cium passa est, sed integra mansit fides populi Christia-
ni; sicut & in causa Honorii, per errorem facti (ut ple-
risque videtur) à Concilio VI. de hæresi Monothelica
condemnati. Neque olim populus ideo secutus est Mo-
nothelicam hæresim, ipsi à Concilio isto attributam. Ne-
que Origenis errores, ipsi à Concilio V. adscriptos. Nec
populus Christianus sequitur errorem quinque hæreti-
carum propositionum, Jansenii *Augustino* à tribus Ro-
manis Pontificibus adscriptum, licet non desint viri e-
ruditi, qui ab errore propositionum illarum ipsius *Aug-
ustinum* vindicare conantur. Quia prout in simili re-
cè Picus Mirandulanus in Apologia infra laudanda, *Pro
fide hoc facit, contra hæreticos, non pro hæreticis, qui
non parum tanti viri, à plerisque Doctoribus Catho-
licis plurimum laudati, testimonio errorem suum firma-
rent.* Qui si validis argumentis ostendatur errorem il-
lum non tradidisse, ipsius patrocinio hæretici privan-
tur.

Nona ratio. Etiam si supponeretur, hæresim quin-
que propositionum v. g. in Jansenii *Augustino* non exta-
re, nec damnatum earum sensum, illum esse, quem
Jansenius intendit, adhuc equidem non deessent Eccle-
siæ (licet in iudicio ejusmodi factorum fallibili) media
sufficiencia ad impediendam istius hæresis propagatio-
nem, custodiendumque fidei depositum. Igitur ad
hunc finem Ecclesiæ necessariam non est asserta ab adver-
sariis infallibilitas. Antecedens probatur, quia si Ec-
clesia, vel Papa animadverteret, librum illum sensu
damnato à fidelibus intelligi, vel periculum esse ne sic
intelligeretur, in errorem proinde fideles ex libri illius
lectione inducerentur, ipsius lectionem velut periculo-
sam, Ecclesia, vel Papa, justè tunc interdiceret, decla-

rando sensum illum erroneum esse, eoque titulo ab Ecclesia damnatum; libri tamen authorem non videri eum intendisse. Interdictio quippe libri, cum tali declaratione facta, iustissima, saluberrima, ad erroremque impediendum foret sufficientissima, sicut & turbarum multarum sedatrix convenientissima. Ad impediendum proinde ne error velut cancer serperet assecurandumque fidei depositum, non solum Ecclesiae necessaria non est infallibilitas iudicii, quo error ille Jansenii Augustino tribuitur; imò attributio ista, Pici Mirandulani iudicio, plus contra fidem facere videtur, quam pro fide, dum errori non parvæ autoritatis Patronus tribuitur, ad eumque tuendum moventur homines, apud quos Patronus iste in pretio est.

Decima ratio. Moraliter impossibile est, quod fides populi Christiani periclitetur, ex hoc quoddam contingat (uti contingere potest) Ecclesiam errare circa intelligentiam obscuri & controversi textus cuiuspiam Authoris particularis. Quandoquidem ad hoc necesse foret quod populus ex toto ignoraret sensum damnatum, quem textui illi Ecclesia tribueret. Casus porro iste metaphysicus est, non moralis. Quia Ecclesiae de fide doctrina, alligata non est obscuris textibus ejusmodi, sed clarè semper innotescit, independentè ab illis. Nam etiam si sexta Synodus fortè erraverit in intelligendo sensu litterarum Honorii (prout errasse censent Baronius, Bellarminus, alique non pauci), non ideo fideles errarunt in fide duarum in Christo voluntatum, nec ideo Synodus illa frustrata fuit sine suo principaliter intento, cum errorem fidei illi contrarium extirpare principaliter intenderit, dum litteras illas, Honorianæque damnavit. Et idem est de aliis casibus omnibus, in quibus Ecclesiam, vel Papam errare contingit; errorem privato cuiuspiam authori vel libro ipsius tribuendo. Quippe dum errorem v. g. quinque propositionum tres Pontifices Jansenii Augustino tribuerunt, indeque librum illum damnarunt, principalis intentio ipsorum haud dubiè fuit, errorem illum damnare, fideique dogmata errori illi contraria firmare, de munda-

torum possibilitate, de indifferentia libertate, de gratia non necessitante, de Christi pro omnibus morte: quæ dogmata fide credenda, certo fidelibus innotescit independentem ab obscuris & æquivocis Janseniani libri textibus. Manifestum est ergo, fidem non periclitari ex hoc quod Papa, vel Ecclesia errorem illum autoritate infallibili Janseniano libro non tribuerit. Infallibilitatem proinde Ecclesiæ in ejusmodi necessariam non esse ad securitatem dogmatum fidei.

Undecima ratio. Papa vel Ecclesia, absque præjudicio securitatis dogmatum fidei, errare potest in intelligentia sensus grammaticalis librorum, vel textuum, obscure & ambigue scriptorum in lingua v. g. Polonica, Slavonica, Chinica, Turcica, Anglica, Flandrica &c.; utpote de quibus judicium ferre non potest, nisi fundatum fallibili relatione, seu informatione particularium hominum, linguas illas callentium, à quibus decipi potest, non verò fundatum intelligentia propria (neque enim donum habet linguarum omnium, prout habuerunt Apostoli) ergo similiter errare potest in intelligentia sensus grammaticalis librorum vel textuum, obscure & ambigue scriptorum in lingua latina: Cur enim minus? Si quia libri scripti in lingua latina esse possunt contagiosi & periculosi populis latinè loquentibus, an non etiam libri scripti in lingua polonica, slavonica &c. esse possunt contagiosi & periculosi populis polonicè, slavonicè &c. loquentibus? Ergone si Jansenius in patria lingua sua *Augustinum* suum vulgasset, liber ille (supposito quod quinque damnatarum hæreson errorem contineat) populis hollandicè, seu flandricè loquentibus minus contagiosus periculosusque fuisset? Non ideo tamen Ecclesia in judicando grammaticali sensu libri illius infallibilis fuisset. Ergo nec in judicando grammaticali sensu libri ejusdem latino idioma conscripti. Nimis quippe absurdum foret, asserere, quod Episcopus ille assistentiam infallibilem Spiritus Sancti Romanis Pontificibus, vel Ecclesiæ abstulisset, si in idioma à Romanis non intellecto scripsisset. Per consequens absurdum est asserere, quod ideo

infallibilem assistentiam illam non abstulerit, quia latine
 scripsit. Nec ad hoc recurrere necesse est, ad salvan-
 dum fidei depositum. Tamen enim semper molesta
 sit condemnatio librorum, sicut & personarum inno-
 centium. Christi promissio securos nos facit, quod si
 quando id contingit, vel per deceptionem eorum quib-
 us libri vel personæ commissum est examen, vel per
 non adhibitam ab iis quorum interest sufficientem ap-
 plicationem, seu diligentiam, ad detegendam verita-
 tem, seu detegendum verum libri sensum, Spiritus
 sanctus equidem non permittet, quod ejusmodi libro-
 rum vel textuum condemnatio nocumentum adferat fi-
 dei deposito; utpote semper concomitantem habens
 notorietatem sufficientem, ad hoc quod fideles vi-
 deant, per ejusmodi condemnationem, damnatam non
 esse fidei doctrinam, sed doctrinam à fidei doctrina di-
 versam. Quod sufficit ad salvandum fidei depositum.
 Ad id proinde necesse non est, quod Ecclesia vel Papa
 infallibilis sit in intelligentia textuum quacumque in
 lingua scriptorum. Enimvero si in intelligentia illa se
 infallibilem agnosceret, maximè in intelligentia brevissi-
 mi textus hujus *King-Tien*, Cælum colito; de cujus
 sensu tanta à sexaginta annis controversia est inter Je-
 suitas una ex parte, & alios Imperii Chinenfis Missio-
 narios ex parte altera. Se verò in ipsius intelligentia
 infallibilem Papa non agnovit, dum post tot annorum
 disputationem quam ex infallibili Spiritus Sancti assi-
 stentia solus brevi tempore infallibiliter dirimere po-
 tuisset, si eam sibi non defuturam credidisset, litemque
 ea super re plenissimè instructam, judicium suum pro-
 ferre distulit, in re summi momenti, in qua de Chri-
 stiana Religione maximè agitur. Si enim per *cælum*,
 cœli Imperator intelligatur, prout Jesuitæ prætendunt,
 textus ille pietatem spirat, & religionem. Si cælum
 materiale, ipsiusve virtutem, prout ceteri Missionarii
 volunt, abominatio est desolationis, à defensoribus il-
 lius textus in Sanctuarium introducta, certissima pro-
 inde idololatria. Nihilominus ne ipsi quidem Jesuitæ
 Pontificiæ circa textus illius intelligentiam, definitionis
 in-

infallibilitatem agnoscunt; cum in ea deceptum Pontificem vociferentur, definitionisque revocationem postulent.

Duodecima ratio. Ecclesie concessum non est infallibilitatis supernaturalis donum; ad iudicandum de factis multum conducentibus ad notorietatem dogmatis fidei, fidelesque proinde certificandos. de eo quod dogma istud vel illud Papa vel Ecclesia fide credendum esse definierit, v. g. quinquae propositiones arbitrii libertatem, Redemptionisque generalis beneficium destruentes, esse haereticas; cum ad notorietatem illam cognoscendam lumen naturale sufficiat. Ergo donum illud multo minus Ecclesiae concessum est ad iudicandum de factis, ad notorietatem dogmatis fidei non conducentibus, cujuscumque sunt quod haereticas propositiones, arbitrii libertatem, Redemptionisque generalis beneficium destruentes, in Augustino suo, per propriam significationem grammaticalem terminorum suorum, Jansenius expresserit. Sive enim illas expresserit, sive contrarias potius, perinde equidem notum est, propositiones illas haereticas esse, perinde notorium, ab Innocentio X. Alexandro VII. & Clemente XI. definitum, quod tales sint, & pro talibus à fidelibus omnibus habenda.

Decima tertia ratio: Ad conservandum in populo Christiano fidei depositum, impediendumque illius naufragium, haud minus necessaria est populo intelligentia expressionum, quibus fidei doctrinam ipsi Ecclesia proponit, quam Ecclesiae necessaria sit intelligentia & electio terminorum, aptorum ad doctrinam illam exprimendam, populoque transmittendam. Neque enim minus necesse est, ut populus rectè intelligat, quam ut Ecclesia rectè loquatur; nec sufficit Ecclesiam à Spiritu Sancto dirigi ad fidei doctrinam populo proponendam terminis, seu expressionibus, in proprio sensu eam significantibus, si populus expressiones ipsius non intelligat in propria earum significatione, sed in peregrina & falsa. Tamen enim veritatem Ecclesia tunc ipsi aptè annuntiabit, populus errorem intelliget. Ta-

meti Ecclesia populo escam offeret salutarem, eam ipse convertet in virulentam. Infallibiliter proinde peribit, profanaque novitas ab ipso accipietur velut dogma salutare; doctrinaque sana velut novitas profana. Ipsum quidem Ecclesia non seducet, seductio tamen universalis non ideo in populo non sequetur, praevalentiaque portarum inferi adversus corpus universum populi Dei, ipsum inducendo in naufragium fidei. Vel ergo ad hoc impediendum populo Christiano tribuendum erit supernaturalis infallibilitatis donum, ad rectè intelligendam propositam sibi ab Ecclesia fidei doctrinam, vel Ecclesiae tribuendum non erit, ad eam terminis atque expressionibus aptis convenientibus populo proponendam. Vel si evidens & notoria significatio naturalis terminorum populo sufficiat ad eam rectè intelligendam; Ecclesiae pariter sufficiet ad eam rectè & convenienter exprimendam, populoque docendam.

Decima quarta ratio. Si Christus providentia sua dignum, vel expediens censuisset, infallibilitatis supernaturalis donum Papae, vel Ecclesiae suae largiri ad sectum judicandum de aliis punctis, quam de revelatis; donum istud potius largitus fuisset, ne erraret in probationibus, quibus suas firmat de fide decisiones, quam ne erraret in judicando de factis ad fidem superfluis, qualia Pelagius II. censuit, vocavitque facta doctrinalia trium Capitulorum, aliaque proinde istis similia. Atqui Theologi generatim omnes uno consensu velut certum tradunt, infallibilitatis supernaturalis donum Ecclesiae à Christo concessum non esse, ne in probationibus illis erraret; multò ergo minùs (quia multo minus necessarium) ne erraret in doctrinalibus ad fidem superfluis.

S E C T I O VI.

Ultima ratio, petita ab exemplis Romanorum Pontificum, quas in suo de factis non revelatis, etiam doctrinalibus, iudicio providentia divina errare permisit, ut sese homines esse; humaneque deceptioni obnoxios meminissent.

EX dictis perspicuum est Angelicè S. Thomam, apud Illustrissimum Cameracensem in sua Instruct. Pastoralī IV. p. 2. c. 7. dixisse, quòd extra circumscriptos infallibilitatis promissæ limites, Ecclesia non est, nisi hominum congregatio, quæ potest contra auctoritatem divinam errore humano labi (sicut & Pontifex Ecclesiæ caput) & veram pronuntiare id quod falsum est. Et hoc est quod Innocentius III. cap. A nobis, de sentent. excom. non illibenter agnoscit, hisce verbis: *judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, semper innititur; iudicium autem Ecclesiæ nonnumquam opinionem sequitur, quæ & fallere sæpe contingit, & falli. Propter hoc contingit interdum, ut qui ligatus est apud Deum; apud Ecclesiam sit solutus; & qui liber est apud Deum, Ecclesiæ sit sententiâ innodatus.*

Romanorum etiã Pontificum non raram in suis iudiciis de factis non revelatis deceptionem sequentia manifestant exempla.

Apollinarem hæresiarcham Damasus Papa; & Timotheum Apollinaris Discipulum Anastasius Antecessor ipsius, per errorem facti, velut orthodoxos ad suam communionem recepit, prout narrat Facundus l. 7. c. 3.

Basilii Magni, apud eundem Damasum, in hæresis suspensionem tam gravem innocens venit; ut Delegati, quos pro sui justificatione Basilius quater Romanam misit, constanter repulsam ab ipso passi fuerint.

Joannem Maxentium, presbyterum Antiochenum, & Scythiæ Monachos Hormisdas Papa erroris veneno in-

infectos pronuntiavit, ob doctrinam quam Joannes III. catholicam esse postea definivit, totaque Ecclesia probavit, *unum* scilicet *de Trinitate esse passum*.

S. Paulinum, à tot Sanctis tam minificè commendatum, valde malè habuit Siricius Papa, Ministrique Aulae ipsius, quibus nimis facilè Siricius aures praebeuit. De hoc gravissimè Sanctus ille conqueritur epist. 5. ad Severinum. Sanctos Episcopos, Erotem Arelatensem, & Lazarum Aquensem (à quibus Pelagius & Celestius primum delati sunt in Concilio Africano) Zosimus Papa velut Ecclesiae perturbatores admodum vexavit, deceptus ex informatione falsissima, inquit Baronius.

Africanos Patres atque inter ipsos S. Augustinum, idem Pontifex velut haereticos culpavit, quod Pelagium & Celestium haereticos crederent, quorum fidem ipse ab iis deceptus, velut catholicam laudaverat. Sic refert Vacundus l. 7. c. 30:

S. Hilarius Arelatensis à sanctissimo Papa Leone Magno tantam sustinuit persecutionem, ut apud Valentinianum III. Imperatorem delatus fuerit, velut adversus S. Sedem rebellis.

S. Mamertum, Archiepiscopum Viennensem, Hilarius Papa, Leonis Magni Successor, malà informatione deceptus, plurimum afflixit.

Julianum Pomerium, Archiepiscopum Toletanum, Benedictus II. gravi notavit censura, velut qui articulos quatuor tradidisset suspectos, Apostolicisque Constitutionibus adversantes. Quos tamen Successor ipsius, duobus post annis sanos & orthodoxos declaravit, editaque Apologâ (à Sergio Papa plurimum laudatâ) ipsemet Julianus (approbante Concilio Toletano XVI. vel XVII.) eorum orthodoxiam demonstravit.

Ista exempla Baronius profert in Annalibus suis, Romanis Pontificibus compatiens, quod sinistris informationibus circumventi, innocentes frequenter persequantur, dum ex iustitiae zelo agere se arbitrantur.

Et istud est, de quo etiam gravissimè quiritatur S. Thomas Cantuariensis (apud eundem, ad annum 1170.) epist. 20. de Romana Curia dicens: *Nescio quâ*
parte

pacto pars Domini semper mactetur in Curia, ut Barrabas evadat, & Christus mactetur auctoritate Curie: jam in finem sexti anni proscriptio nostra, & Ecclesia calamitas protracta est.

Ad annum quoque 1147. Baronius exemplificat in S. Bernardo, qui ab Innocentio II. (per Sanctum illum egregie adjuto in acquirenda pacifica Pontificatus sui possessione) dure admodum exceptus fuit.

Ludovicum Alemannum, Concilii Basileensis Præfidentem, Eugenius IV. publico Diplomate *filium perditionis* nuncupavit; quem tamen Clemens VII. in Beatorum numerum retulit.

Joannem Picum, Comitem Mirandulanum, Innocentius VIII. ob nonnullas propositiones sinistra nota perstrinxit, damnavitque. Verumenimvero, visa Apologia ipsius, Alexander VI. ipsum per Breve Apostolicum 18. Junii 1493. innocentem, *nullaque existimationis, nulla hæresis specie, vel suspitione, nulla sinistra nota* dignum judicavit.

Et quis nescit in judiciis ejusmodi factorum Romanos Pontifices sequi solitos: judicia Censorum, omni exceptione non semper majorum? Quis nescit quod S. Caroli Borromæi Concilium Mediolanense IV. Romæ usque adeo resciderant deformarantque Romani Censores, ut ne unum quidem Decretum ipsius ab ipsis illæsum permanisset, nisi Sanctissimus ille Cardinalis, hoc audito Romam convolans, ea tam valide defensusset, ut, ipso audito, omnia, nullo excepto, inventa fuerint, nedum approbatione, sed & omni laude dignissima, erroremque suum Censores fassi fuerint.

Porro negari non potest facta Joannis Maxentii, Juliani Pomerii, Picii Mirandulani &c. doctrinalia fuisse, in judicio proinde ejusmodi factorum, Hormisdam, Benedictum II. & Innocentium VIII. deceptos fuisse.

Nec id mirum, cum enim Prophetæ non sint (prout D. Gregorium supra dicentem vidimus) curarumque ac negotiorum mole sint obruti, malâ intemè adstantium, adulantium, mentientium, & sua quarentium in-

informatione; non infrequenter decipiuntur. Nam, cum eorum mentem curatim deſtitis caſat, & animus ad multa diſcuſus, fit minor ad ſingula; facile ei in una qualibet re ſubripitur. Enimverò lumen illud Spiritus Sancti, quod ſummo Pontifici adeſt, cum explicanda ſunt ſacra myſteria, & tradenda morum; ſeu divina legis præcepta, non perpetuo illi hypochritarum fraudes, Aulicorum adulationes, improborum mendacia, calumniarum impoſturæ, detegit (inquit doctiſſimus Author Libri Romanæ Aulæ probatiſſimi, De Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, l. 2. t. 3.) non adverſus ambicioſorum importunitatem, Magnatum preces, ſuſpecta Officialium Conſilia immotum ſervat, nec ab omni præſentione, ſicut nec ab omni peccato facit ſecurum. Nec enim altitudo & ſanctitas ſolius ſanctum facit.

SECTIO VII.

Objectionum ſolutione hætenas dicta reborantur.

Objicies 1. Si Papa, vel Eccleſia errare poſſet in judicio factorum non revelatorum; de multis eſuſmodi factis dubitare fas eſſet, de quibus certum eſt dubitari non poſſe. Ut 1. de Sanctitate Sanctorum Canonizatorum. 2. de veritate librorum Canoncorum, quod utique Biblia, quæ habemus, vera ſint Biblia, non ſpuria. 3. de authoritate Vulgatæ. 4. de Oecumenicitate Concilii Tridentini: cum iſta omnia ſint facta non revekata, uti & quod S. D. N. Clemens XI. canonice fuerit electus: verus proinde ſit Pontifex, Petri Succellor.

Reſpondeo 1. argumento iſto nihil (adeoque nihil) probari, utique Papam, vel Eccleſiam infallibilem eſſe in judicio factorum perſonalium, non revelatorum, in quo fallibilitatem ipſius adverſarii fatentur. Quod enim S. Franciſcus v. g. fuerit Sanctus, quod Concilium Nicænum, vel Tridentinum, fuerit oecumenicum, quod Clemens XI. in Papam legitime fuerit electus, facta ſunt perſonalia.

Reſ.

Respondet 2. negando sequelam; quia ut de factis illis dubitare nefas sit; satis est quod à Papa; vel Ecclesia, decisa fuerint infallibiliter, infallibilitate morali, vel quod facta illa certa sint per evidentiam & notorietatem, vel per unanimum totius Ecclesiae consensum plurimorum seculorum. Quod autem Sanctus Franciscus v. g. fuerit verè sanctus, Papa, consentiente univèrsa Ecclesia, definiuit infallibiliter infallibilitate morali (etsi non omnino supernaturali) fundata utique in eo quod post longissimum diligentissimumque examen (quo majus humanitus adhiberi non potest,) Sanctitas ipsius argumentis omne morale dubium excludentibus fuerit comprobata, Deo etiam quodammodo ad eandem probationem concurrente per miracula, in signum Sanctitatis ipsius patrata. Quapropter etsi de fide non sit S. Franciscum esse Sanctum (prout videtur Gersonio, Melchiori Cano, Driedoni, Tannero, Luisio Tarrano; aliisque plerisque Theologis) id tamen *sive credendum* docent S. Thomas Quodlib. 9. a. ult. S. Antoninus 3. p. Sum. tit. 12. c. 8. Cajetanus opusc. de indulg. c. 8. Bannez 2. 2. q. 1. a. 10. dub. 7. conclus. 2. ubi dicit hæreticum quidem non fore qui ad negaverit, fore tamen temerarium, scandalosum, & sapientem hæresim. Quia Sanctorum Canonizatio, etsi non fiat auctoritate supernaturaliter infallibili, sit tamen auctoritate medium tenente inter auctoritates supernaturaliter infallibilem Papæ in definiendis rebus fidei, & auctoritatem moraliter fallibilem ipsius in definiendis causis civilibus & criminalibus, prout S. Thomas tradit loco citato.

Quidquid tamen de eo sit, à Sanctorum Canonizatione, utpote facti personalis definitione, ad definitionem factorum doctrinalium non revelatorum arguendum non esse, censent ipsemet Bellarminus & Duvalius; tametsi enim supernaturalem Ecclesiae infallibilitatem agnoscant in Sanctorum canonizatione; eam non agnoscunt in factorum doctrinalium definitione; prout videtur est suprà.

Supernaturalem etiam infallibilitatem Ecclesiae necessariam

fariam non esse, ad excludendum omne morale dubium de Conciliorum Oecumenicitate, Bellarminus to. 2. controvers. 1. 2. c. 9. inde probat, quòd ad hoc ipsi humana sufficiat certitudo, in facti notorietate fundata, prout eadem sufficit ad certum iudicium, quòd v. g. Opéra S. Athanasii, S. Cyrilli, S. Augustini &c. verè ipsorum sint. Cum enim unanimi sapientum omnium per tot sæcula consensu pro talibus agnita sint, si quis hoc negare vellet, rationis usum perinde censeretur amisisse, ac si negare vellet, Philippicas esse Ciceronis; *Aneidem* vel *Georgica* Virgilii &c. Nec minus mente captus censeretur, qui negaret Concilium Nicanum v. g. vel Tridentinum, Oecumenicum fuisse, quàm si negaret Constantinum Magnum Imperatorem fuisse. Siquidem *contra omnes sapere, desipere est*. Philosophus 6. Ethic. 11. Et *publicam mundi linguam solus insipiens vult evertere*. Chrysostomus in psal. 28.

Eadem humana certitudo, in facti notorietate fundata, sufficit ad obligationem agnoscendi S. D. N. Clementem XI. ut Papam legitimum, ipsique ut tali debitam reddendi obedientiam ac submissionem. Id tamen de fide esse, Sedente Clemente VIII publicis Theſibus, præſide Gabriele Vasquez, negarunt Jesuitæ Complutenses hiſce verbis: *Non est de fide, hunc numero Papam, esse verum Papam*. Similiter Jesuitæ Barcinonenses in Theſibus die 4. Januarii 1606. disputationi publicæ paratis conclus. 7. asseruerunt *sola morali certitudine Paulum V. esse verum Pontificem*. Quod & asseruerunt Card. Turrecremata, Card. Cajetanus, Bannez, Lensæus, Torres, Gaspar Hurtado, & plerique alii; ex quorum nihilominus opinione consequens non est, fide certum non esse, quòd hic numero Pontifex, v. g. Clemens XI. pro tali ab Ecclesia tota agnitus, de fide esse definit. Tametsi enim de fide non sit, Concilium Tridentinum v. g. Oecumenicum fuisse, fide tamen certa sunt, quæ Concilium Tridentinum de fide esse definivit. Videri potest vel ipse Diana p. XI. tr. ult. resol. 8. Ubi bene ostendit, sequelam illam non esse legitimam.

Ea-

Fatendum igitur Ecclesiam certò definire posse facta quædam non revelata, certitudine rationabile omne dubium excludente, fundata in eorum notorietate, et si non certitudine fundata in promissa sibi à Christo infallibili assistentia Spiritus Sancti. Nec in ea Tridentinum fundavit suam de authenticitate Vulgatæ definitionem, ipsiusque cum textu originali in rebus substantialibus & momentosis conformitatem, sed in unanimi Sanctorum Patrum, Theologorumque omnium Ecclesiæ Latinæ consensu, à tempore D. Hieronymi; eam proinde fundavit in testimonio duodecim sæculorum, confensuque Pastorum omnium, qui licet eam legerint, ac præ manibus habuerint, nihil unquam in ea deprehenderunt fidei, vel bonis moribus contrarium, nihil non conforme fidei omnium sæculorum.

Et quid Tridentino opus fuit, ut se Oecumenicum, atque in Spiritu Sancto legitimè congregatum definiret? Ad excludendum omne de eo rationabile dubium nihil necesse erat, nisi aperire oculos, atque in Sancta Synodo illa videre nationum omnium Episcopos, Italos, Gallos, Hispanos, Lusitanos, Germanos, Hungaros, Polonos &c. qui zelo fidei, Ecclesiæque periclitantis amore, per Bullam omnibus notam ab Ecclesiæ Capite convocati, illuc convenerant ex toto Orbe Christiano. Nihil aliud postulat Bellarminus ubi supra: Concilium aliquod esse legitimum, inquit, iis qui tunc adsunt presentes, evidens esse potest, sine alia probatione. Vident enim in unum convenisse Episcopos, qui habentur ab omnibus veri Episcopi, & convenisse ex variis Provinciis, & vocatos ab eo qui habet auctoritatem, & si quid aliud requiratur ad legitimum Concilium, id etiam videre possunt. Nihil enim inquisibile requiritur: Posteris autem, vel absentibus, id ipsum est notum ex humana fide, sed certissima, & quæ evidentia naturali aliquo modo comparari possit. Nam, exempli gratia, Nicænam Concilium fuisse legitimum, non solum unus aut alter Historicus testatur, sed multi & varii Scriptores ejus temporis, & temporum consequentium, & Ecclesiæ, quæ nunc est, id ipsum asserit, nec est, aut unquam fuit,

qui

qui contrarium sentiat, aut senserit. Quare quemadmodum fuisse quemdam Consulem, Ciceronem; Julium Cæsarem; Dictatorem; Octavium cum Antonio praelio navali decertasse, & alia id genus, etsi ex humana fide pendeant, tamen adeo certa sunt; ut evidentiam quamdam habere videantur: sic etiam Concilia Ecclesiae, quae nos legitima fuisse dicimus, tot habent testimonia omnium aetatum, ut nihil dubitationis in animis nostris relinquant, quominus credamus talia fuisse, qualia dicuntur, etiam si divina id fide non credatur, uti dicit l. 6. c. 8.

Novi verò Testamenti libros à Christi Discipulis conscriptos fuisse, fide divina credimus, tamquam verbo Dei tradito revelatum. Eos verò quos habemus, ab Ecclesia probatos, ab haereticis corruptos non fuisse, simili certitudine ac fide credimus, quā Vulgatae authenticitatem, de qua supra.

Sunt igitur facta quaedam non revelata, per Ecclesiam definita, quae licet fide divina non credantur, sunt nihilominus adeo certa & evidentiā, ut de iis rationabiliter dubitari nequeat, ut quoddam in Arji, Calvini, Lutheri &c. libris haereses ab Ecclesia damnatae continentantur. Sunt & alia pariter definita, sed obscura & ambigua, & ideo controversa, quia argumentis moraliter infallibilibus, & omne rationabile dubium excludentibus non probantur. Et ideo de iis dubitare Ecclesia non prohibet, cuiusmodi sunt facta Theodoretii, Honorii &c. de quibus supra, & copiosius infra.

Objicies 2. Si Ecclesia non foret infallibilis in iudicio factorum non revelatorum, nihil foret certum & extra controversiam in iudicio Ecclesiae adversus Arium, Nestorium, Eutychetem &c. Nullus proinde finis foret controversiarum contra haereticos.

Imbelle argumentum: quia errores quos Haereticis illis Ecclesia tribuit, & propter quos ipsorum libros & personas damnavit, etiam si quoad attributionem istam certi non sint certitudine fidei, seu supernaturalis infallibilitatis, fundata in promissione Christi &c. certi sunt certitudine notorietatis, & quasi evidenden-

dentur, tantæ, ut dogmata, quæ ipsis Ecclesia tribuit, ipsimet hæresiarche illi pro suis agnoscant, nec id diffiteantur sectatores ipsorum. Lutherani namque & Calvinistæ, cum suis infernalibus Patriarchis, pro dogmatibus ipsorum agnoscent, v. g. dogma negans Transubstantiationem in Eucharistia Sacramento.

Obijcies. 3. Quidquid Romanus Pontifex ex cathedra definit, auctoritate infallibili, divinis in promissionibus fundatâ definit. Atqui ex cathedra definiit, quinque famosas Jansenii esse, atque in sensu libri ipsius damnatas. Ergo. Negatur minor: quia Romanus Pontifex ex cathedra solum definit veritates divinitus revelatas, vel certè cum revelatis necessariò connexas, sive in revelatis virtualiter, licet non formaliter contentas. Quinque verò propositiones illas Jansenii esse, vel in sensu libri ipsius damnatas, non est veritas seu formaliter, seu virtualiter revelata. Quia de eo nihil Scriptura, formaliter vel virtualiter dicit, nec Traditio. Omnis autem veritas formaliter vel virtualiter revelata, vel in Scriptura formaliter, aut virtualiter continetur, vel in Traditione.

Ad hujusce solutionis evidentiam valde observandam, Romanos Pontifices dupliciter considerari posse, vel tamquam veritatum revelatarum custodes, ac testes irrefragabiles, apud quos depositæ sunt Christianæ veritates, ac facta divinitus revelata, quas ad nos, sive per Scripturam, sive per Traditionem derivantur, nobisque à Romano Pontifice, & Ecclesia proponuntur, & explicantur. Alio modo considerari possunt, vel tamquam supremi Legislatores Ecclesiastici, supremique Judices rerum particularium, quotidie in Ecclesia gestarum, sicut & factorum in dies emergentium, de quibus nihil in Scriptura, nec in Traditione reperitur. Ea quidem quæ Romani Pontifices priore modo considerati docent ex cathedra S. Petri, auctoritate infallibili docent, fide proinde divinâ credenda sunt. *Neque enim sua sunt quæ dicunt.* (ait Augustinus: epist. 105. aliàs 166.) *sed Dei, qui in cathedra veritatis doctrinam posuit veritatis.* Quod usque adeò verum Augustinus cen-

cenſet, ut ibidem addat, quòd etiam de Eccleſiæ Præpoſitis malis plebem ſecuram fecerit, ne propter illos doctrina ſalutariſ Cathedra deſereretur, in qua coguntur etiam mali bona dicere. Sancti Spiritus aſſiſtentia ipſos ab errore infallibiliter præſervante;

Ea verò quæ Romani Pontifices poſteriori modo conſiderati definiunt, ex Cathedra S. Petri non definiunt (ad quam non pertinent niſi quæ S. Petrus à Chriſto accepit, & quæ ipſi Pater cœleſtis per Spiritum Sanctum, non quæ caro & ſanguis revelavit) ſed ex Tribunali dumtaxat, id eſt non tamquam Doctores veritatum divinitus revelatarum, ſed tamquam Judices controverſiarum, veritates revelatas non concernentium. Et ipſis hoc modo conſideratis infallibilis aſſiſtentia Spiritus Sancti certa ac perpetua lege promiſſa non eſt, prout hætenus eſt demonſtratum, ſed priori modo conſideratis dumtaxat. Unde nec in iis quæ hoc modo deſiſiunt, ſemper ſequuntur lumen & ductum Spiritus Sancti, ſed humanæ ratioſis ac informationis, nec aliter ſe gerunt, quàm ut humani Judices (licet inter Eccleſiaſticos ſupremi) humano ſcilicet modo (fallibili proinde) veritatem perquirentes, ac dijudicantes. Non quòd ſuperno lumine ſubinde non illuſtrentur, ſed quòd non ſemper id contingat, imò plerumque non contingere probant exempla ſect. præced. producta. Et propterea iis quæ taliter definiunt, non ſemper ineſt certa & indubitata veritas, ſive certitudo rationabilem omnem excludens dubitationem; utpoſe quæ ab humana authoritate, paſtoralique poteſtate fallibili non proſluit, ſed ab humanæ ſcientiæ cognitioniſque principiis, ingenio, doctrina, accurata lectione, ſubtili iudicio &c. in quibus Eccleſiaſtici Judices, etiam ſupremi, eorumque Conſiliarii, aliis omnibus Doctores, iſtis in rebus optimè verſatis, non ſemper antecellunt, ut notorium eſt.

Enimverò præcellentia cognitionis non ſemper conjuncta eſt cum præcellentia authoritatis, lumenque naturale, quo veritates naturales deteguntur, non eo ipſo majus eſt in homine, quo major eſt dignitas ipſius,

fius, nec eo ipso majus in Papa, quam in ceteris hominibus, quo ipse dignitate major est ceteris hominibus: imò subinde minus. Tametsi enim Eugenius IV. in Bulla de præminencia Cardinalium declaret, Cardinales, à tempore S. Petri, eam supra Episcopos semper habuisse præminenciam, quam modò habent: eruditi potius credunt Bellarmino, docenti quòd Cardinales presbyteri plusquam per octo sæcula præminenciam non habuerint, nisi post Episcopos. Tametsi etiam Nicolaus I. Episcopos omnes compellere voluerit ad recipiendas veterum Pontificum Decretales, tamquam veras; probationes Centuriorum Magdeburgensium (tametsi hæreticorum) in contrarium, eruditi magis credibiles censent, quam ipsius Pontificis. Tertiò, quamvis Zacharias Papa erroneam declaravit Virgilii sententiam, *alios esse sub terra homines*, id est Antipodes: contrarium jam tenent omnes, velut indubitatum, argumentis irrefragabilibus, experientiaque convicti. Quartò, quamvis Leo IX. solemni Diplomate (post examen, inquit, diligentissimum) definierit, S. Dionysii Corpus è Gallia Ratisbonam esse translatum, Gallisque prohibuerit contrarium asserere, vel sentire; ipsi nihilominus Galli non credunt, nec ad credendum sese obligatos agnoscunt: eò quòd apertà ipsius Lypsianà, in ea Corpus ipsius etiamnum inveniunt, prout Gallici Scriptores tradunt.

Ista & alia argumenta plurima demonstrant, recurrendum esse ad distinctionem proximè observatam, nec infallibilitas Romanorum Pontificum ultra id quod Scriptura, Traditio, ratio & experientia, seu exempla superius adducta docent, extendenda est. Papale namque fastigium errare posse in judicio de iustitia legum humanarum, quas condit, passim ubique, etiam Romæ docetur. Videatur doctissimus author memorati libri De libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ, Romæ probatus, loco relato. Posse quoque errare in judicio de factis personalibus, pauci sunt, etiam ex Jesuitis, qui in dubium revocant. Sed hoc ipso doctrinæ consequentiam non tenent, quo id ipsum de factorum do-

ART. I.

O

Ctri-

doctrinalium, pariter non revelatorum, judicia non tenent. Cum & facta ista personalia Pelagius II. & Gregorius Magnus appellent, & hoc ipso quod Jesuitæ Papalem infallibilitatem extendunt ultra limites earum definitionum, quibus Pontifices ex Cathedra S. Petri proponunt exponuntque fidelibus veritates divinitus revelatas, absque authoritate & ratione eam potius extendunt ad facta doctrinalia, quam personalia, vel ad judicia purè Ecclesiastica. Nullæ siquidem auctoritates, nullæ rationes unum potius quam alterum probant. Nec solius altitudo ipsos ab humanis præventionibus, aliisque cognoscendæ veritatis impedimentis ac defectibus magis præservat in istis, quam in illis, prout nec olim summos Sacerdotum Principes præservavit, qui licet à veritate aberrare non potuerint in iis quæ docebant ex Cathedra Moyfi, & secundum doctrinam ipsius; secus in iis quæ docebant & statuebant ex Tribunali, & secundum Traditionem suam, visamque sibi rationem; atque adeò secundum iudicium purè humanum. Et ideo filii Israël iussi sunt quidem *facere quaecumque docuerunt secundum legem ejus*; Dei scilicet ac Moyfi (Deuteron. 17.) non tamen omnia, quæ docuerunt & judicarunt ex Tribunali, secundum doctrinam & traditionem suam. In qua quia non infrequenter aberrarunt, Matth. 16. & Marci 8. Salvator dixit: *Cavete à fermento*, id est à doctrina Phariseorum, non obstante eo quod Matth. 23. dixit: *Super Cathedram Moyfi sederunt Scribæ & Pharisei*; *omnia ergo* (quæ ex Cathedra illa *audiverint vobis, facite*. Et quis nescit, errore facti doctrinalis, non revelati, summum Pontificem Caipham, cum magno suo Scribâ, Phariseorum, ac seniorum populi Concilio terribiliter errasse, dum verba verissima ejusdem Salvatoris, *filii Dei* Filium asserentis, accepit, non ut verba Dei hominis, sed puri hominis, id mendaciter asserentis, adeoque blasphemantis? Quam ob blasphemiam, ex Tribunali, non ex Cathedra Moyfi, Salvatorem reum mortis cum eodem Concilio pronuntiavit.

Obijcies 4. Ecclesia fallibilis non est in intelligenda
Tra-

Traditione, nec in intelligendis Patribus, quorum doctrina Traditionem constituit, ex unanimitate namque Patrum consensu Traditio petenda est. Atqui Sanctos Patres scripsisse, sensusque, quo scripserunt, facta sunt posteriora revelatione Apostolis facta.

Répondeo, Traditionem non esse SS. Patrum, sed ipsiusmet Christi, seu Spiritus Sancti doctrinam, viva voce ad nos transmissam, à fideliumque & Pastorum cordibus, velut vivo Ecclesiæ Archivio receptam. Quæ si omnes, aut fere omnes, uno animo in aliquod dogma conspirent, istiusque conspirationis origo nulla post Apostolorum tempora assignetur, divinitus traditum censetur. Porro ne Ecclesiæ erret in intelligenda ejusmodi conspiratione, ac per consequens in dogmatis definitione, etiamsi non adesset ipsi evidentia, adesset specialis Spiritus Sancti assistentia, etiamsi non semper impediatur ne erret in critica intelligentia sensus aliquorum Patrum.

Ista fusiùs prosequi compulsi necessitas eorum contra vincendi pervicaciam; qui sub infundata infallibilitatis prætextu, Virorum bonorum, eam non agnoscuntium famam lacerant, & lacerando ipsos persequuntur. Nec id, uti confidimus, S. Sedi displicebit, utpote quæ falsis nec indiget, nec delectatur honoribus, tot verissimis, & tam magnificis decorata prærogativis. *Honori* quippe Regis iudicium diligit: nec ipsi honorem, quin potius injuriam faciunt, qui commentitiis titulis ipsi adulantur. Verissime namque Cassianus: *Quod non ita dicant ut est, etiam si honor videatur, injuria est.*

ARTIFICIUM DECIMUM-QUARTUM

Novum fidei articulum, toti Antiquitati, Patribusque omnibus incognitum, ausu plusquam temerario prodere, novumque consequenter hereticorum genus, ut colorem aliquem semper habeant, Theologos, novitatis suis, laxioribusque opimentis adversantes, apud populum & Potestates impune calumniandi.

S E C T I O P R I M A

Status questionis.

NON mirum , quòd tanta hodie contentione Socii pugnent pro papali in factis doctrinalibus , non revelatis, infallibilitate; utpote sine qua subsistere nequit novitius Jesuiticæ incudis articulus, quo factum Jansenianum fide divina credendum vociferantur, non in reverentiam S. Sedis, sed in majorem gloriam, promotionemque rerum Societatis. Eo namque articulo corruente, imaginaria corrui hæresis , novæ pariter incudis ipforum, cujus larvâ odiosos populo ac Potestatibus reddere non cessant viros integerrimos, ob id solum, quòd, post accuratissimum examen Janseniani libri, cui titulus *Augustinus*, dicant, in eo se non invenire damnatas quinque propositiones, imò prorsus contrarias; ideoque cœca obedientiâ credere se non posse, eas isto in libro contineri, vel saltem se non posse de eo non dubitare, etiam post Constitutiones trium Romanorum Pontificum; quandoquidem oppositum sibi ad oculum ex accurata libri illius lectione constet, vel saltem gravissimam habeant de eo dubitandi rationem, quam fallibilis illorum Pontificum autoritas prorsus vincere nequeat, maximè attentis circumstantiis quæ Constitutiones illas extorsisse videntur; licet interim Constitutiones illas, toto corde & ore, in iis quæ ad fidem pertinent, amplectantur, & quinque propositiones illas, velut hæreticas, ubicumque extent, sincere dampnent ac detestentur, semperque damnaturi sint ac detestaturi. Parati insuper à sua dubitatione discedere (neque enim illi pervicaciter adherent) Jansenique Augustinum ea in re damnare, cum primum ratione, sensibilive demonstratione, non sola fallibili autoritate docebuntur damnandum esse. Quòd solum, & nihil amplius, à trium Capitulorum bona fide defensoribus, olim Romani Pontifices Pelagius II. Gregorius Magnus &c. exegerunt. Nec quidquam am-

amplius Ecclesia hodie exigit à defensoribus Origenis, Honorii, Abbatis Joachim &c. estque non paucorum opinio, amplius exigi non posse: cum juxta divinam legem, *Nolite judicare, nolite condemnare*, sine manifestis indiciis (quæ sola fallibilis autoritas, vi sua præcisè, subministrare non potest, fas esse non videntur Catholicum Episcopum, de Ecclesia benè meritum, atque in ejus obedientia & communione defunctum, in libro suo de hæresi damnare, civiliterque proinde occidere.

SECTIO SECUNDA.

Refellitur Jesuiticum pro novo illo hæreticorum genere argumentum.

Iste est status sollemnis illius controversiæ, quæ à tot annis perdurat, semperque perdurare, Socii existimant ère sua. Propterea novitiam hæresim, hætenus inauditam comminiscens, tales hæreticos esse vocibus magnis ubique proclamant, ut rem suam promoveant. Nec alio argumento illam novæ suæ incudis hæresim fulciunt, nisi isto: Quinque famosas propositiones Innocentius X. Alexander VII. & Clemens XI. in Jansenii Augustino extare, & in sensu obvio, quem liber iste exprimit hæreticas esse definierunt. Et ista (inquiunt) evidenter est quæstio juris, cum quæstio de sensu propositionum sit quæstio juris. Porro, de fide est, Ecclesiam (quæ definitiones illas recepit) falli non posse in materia juris, quodque hæreticum pronuntiat, hæreticum esse. Certum proinde est, doctrinam oppositam ad fidem Catholicam pertinere. Igitur certum est, hæreticos esse, qui negant, vel in dubium revocant Catholicam istam veritatem. Quia certum est hæreticos esse, qui Catholicæ fidei articulos evidenter propositos, vel negant, vel in dubium revocant, vel de iis dubitari posse assentunt.

In deridiculo argumento isto (quod certissimum est sophisma) plus nimio confusus Jesuita Stephanus, seu

P. Stephani, Leodiensis in Seminario S. Th. Professor
 innumeratis declamationibus, quam scriptis eruditis cla-
 rior, perillustrem Ecclesiae Leodiensis Canonicum Theo-
 logum in libello (quem verius Ecclesiae *Pseudodefensio-*
nam, quam *Veram defensionem* inscripsisset) indignif-
 simè quavis occasione velut haeticum insipienti auda-
 cia traducit, dum ne intelligit quidem discrimen inter
 quaestiones Theologicas de fidei dogmatibus, & qua-
 estiones criticas de factis non revelatis. Ad sobriam er-
 go mentem rediens; videat ipse, videant & Socii ip-
 sius, sophisma simile: Nestorianae haereos sensum in
 tribus Capitalis contineri Concilium V. oecumenicum
 definiuit. Sicut & Monothelitarum haeresis sensum in
 Litteris Honorii Papae ad Sergium continere definiuit
 Concilium generale VI. Et ista est evidenter juris qua-
 estio: cum quaestio de sensu trium Capitulorum, deque
 sensu Litterarum Honorii, sit quaestio juris. Porro de
 fide est, Ecclesiam (quae definitiones istas recepit) fal-
 li non posse in materia, seu quaestione juris, quodque
 haeticum pronuntiat, haeticum esse. Certum proin-
 de est, doctrinam oppositam ad fidem Catholicam per-
 tinere. Igitur certum est, haeticos esse; qui negant
 vel in dubium revocant, vel revocari posse asserunt Ca-
 tholicam istam veritatem. Quia certum est haeticos
 esse, qui fidei Catholicae articulos, evidenter propo-
 sitos, vel negant, vel in dubium revocant, vel de iis
 dubitari posse asserunt. Sophisticum esse istud argu-
 mentum inde constat; quod si legitimum foret, eo
 probaretur id quod certissime alienum est à veritate,
 omnes nempe trium Capitulorum defensores (utique
 Africanos Episcopos fere omnes, sicut & Istricos, Li-
 guricos, Italos, Hispanos, Gallos, Hibernos, S. Co-
 lumbanum, S. Secundinum, S. Iidorum, Childeber-
 tum Galliarum Regem, Theodolindam Longo-
 bardorum Reginam, omnes item defensores Littera-
 rum Honorii, Cardinales Turrecrematam, Baronium,
 Bellarminum, Pallavicinum, sicut & famulos Jesuitas,
 Petavium, Sirmondum, totque alios Catholicos Scri-
 ptiores, qui (Ecclesia permittente) etiamnum vel Theo-
 dore-

doctum & librum, seu eorum scripta, vel Honorii litteras ab hæresi defendunt, omnes (inquam) istos, hæreticos fuisse & esse, fideique articulum evidenter propositum negasse, vel in dubium revocasse &c. At istud asserere, desipere est, Pelagioque I. & II. ac D. Gregorio contradicere, qui laudatos Episcopos, eorumque bona fide sequaces, pro Catholicis semper habuerunt, ipsosque à fide non deviasse, quæstionem denique istam ad fidem Catholicam non pertinere palam declararunt, prout Artificio præcedenti sect. 2. demonstravimus, & amplius infra demonstrabitur.

Ad frivolum proinde Jesuitarum Argumentum in forma Respondeo, negando subsumptum, quia dum quinque famosas propositiones in Jansenii Augustino extare, atque in sensu libri illius hæreticas esse Pontifices illi definierunt, sive definitionem suam, per unam duabus æquivalentem, sive per duas propositiones expresserint, duo equidem prorsus inter se distincta, & separabilia, atque ad diversas materias, revelatam unam, alteram non revelatam spectantia, duplici judicio definierunt, propositione quidem fortassis formaliter una, sed virtualiter duplici, sive ex duabus composita.

Primum judicium Theologicum fuit, quo quinque illas propositiones qualificarunt, eas hæreticas esse definiendo, in sensu quem illarum verba præ se ferunt, uti Clemens XI. (modò feliciter regnans) loquitur in Constitutione sua *Vineam Domini Sabaoth*. Alterum judicium criticum fuit, & grammaticale, quo sensum illam Jansenii Augustino attribuerunt, dicendo, sensum illum in Jansenio intentum fuisse in libro illo, esseque proprium ac naturalem sensum verborum textuumque libri illius.

Porro judicium istud idè *criticum* vocatur, quia non pertinet ad quæstionem Theologicam, quæ ex principiis revelatis definiri possit, sed ad quæstionem merè criticam & grammaticalem, quæ (incolumi fide, & illæsa Ecclesiæ disciplina ad transmittendum fidei depositum necessaria,) solum quæritur quid hic vel illè

nile Scriptor privatus in libro suo intenderit, & sub qua grammaticali significatione certa quædam verba, verborumque contextus usurpaverit: quod profectò ex Theologiæ & fidei principiis definiri non potest, sed ex artis criticæ & grammaticæ regulis, attentis scilicet antecedentibus & consequentibus, attenta proinde variorum textuum inter se collatione, attento etiam scopo & fine Operis, attentis denique aliis circumstantiis loci, temporis, & opinionis quam adstruere voluit, sicut & contrariæ opinionis, quam voluit destruere. In quibus indagandis quantò quis sagacior est, tantò in expiscanda secundum artem criticam in libro obscuro Scriptoris mente magis idoneus est censendus. Itaque prorsus diversa sunt utriusque iudicii principia. Ad judicandum namque quoddam doctrina v. g. de gratia necessitante sit hæretica, comparanda est cum Scriptura & Traditione cui contradicit. Ad judicandum verò quoddam doctrina illa contineatur in libro Jansenii, legendus examinandusque est liber ipsius.

Porro prius iudicium, quò sensus proprius & naturalis vocum ac textuum qualificatur, sive hæreticus vel Catholicus esse declaratur, idèd *Theologicum* dicitur, quia ex Theologiæ regulis, seu principiis, Scriptura scilicet & Traditione dependet, in iisque fundatur, pertinetque ad quæstionem juris divini & revelati, in qua Ecclesiæ promissa est infallibilis assistentia Spiritus Sancti ne erret. Et idèd hæreticus est quisquis Ecclesiæ de ejusmodi quæstionibus iudicium in dubium revocat: tametsi secus dicendum sit de iis qui iudicio ipsius corde & ore sese humiliter submittenes, in iis omnibus quæ pertinent ad quæstionem juris divini & revelati, iusta de causa illud in dubium revocant in quæstione aliqua, non Theologica, sed critica & grammaticali, de qua supra. Neque enim infallibilis assistentia Spiritus Sancti ad hoc Ecclesiæ promissa est, ut Spiritum accipiat grammaticum, aut criticum (sicut nec ut accipiat spiritum geometricum, historicum &c.) sed ut spiritum accipiat Theologicum seu *Ecclesiasticum*, & *Catholicum* (utpote solum ad salutem necessarium) pro definiendis proinde

proinde fidei quæstionibus, non pro definiendis quæstionibus criticis, grammaticis, sicut nec geometricis, arithmeticis, historicis, medicis &c; nec per consequens pro definiendis quæstionibus, quas Theologi passim vocant facti humani non revelati, non juris divini nec facti revelati. Ad quod certo certius est non magis pertinere Romanam definitionem de proprio ac naturali sensu, quem Jansenius intendit in Augustino suo, quàm Concilii V. definitionem de proprio ac naturali sensu trium Capitulorum, vel definitionem Concilii VI. VII. & VIII. de sensu naturali litterarum Honorii &c. Per consequens certo certius est, haud magis esse de fide, post definitionem Innocentii X. Alexandri VII. & Clementis XI. quodd sensus hæreticus quinque propositionum sit sensus proprius verborum ac textuum libri Jansenii, quàm de fide sit, post definitionem Concilii V. quodd sensus hæreticus Nestorii sit sensus proprius trium Capitulorum; vel hæreticus Monothelitarum sensus, post definitionem Concilii VI. VII. & VIII. sit sensus proprius litterarum Honorii. Ex quo tandem manifeste concluditur, haud magis esse de fide, quodd sensus hæreticus quinque propositionum fuerit à Jansenio intentus, vel quodd hæresis earum extet in Augustino ipsius, quàm de fide sit, quodd hæreticus Nestorii sensus intentus fuerit à Scriptoribus trium Capitulorum, vel quodd Nestoriana hæresis extet in tribus Capitulis illis, & hæresis Monothelitarum intenta fuerit ab Honorio, extetque in litteris ipsius.

SECTIO TERTIA.

Hæretica est Jesuitica assertio, dicens hæresim esse, negare, vel in dubium revocare quinque famosas propositiones in Jansenii extare Augustino; hæretica quoque esse in sensu à Jansenio incepto.

Probatur, quia assertio ista fidem catholicam subvertit, subverso ipsius fundamento dam novum fidei articulum procudit, de objecto non revelato, nec in Scriptura vel Traditione contento. Quod profectò est subvertere fundamentum, seu objectum formale, essentialique fidei Catholicae.

Unde cum anno 1661. die 12. Decembris Pater Jacobus Coret (teste Platelio in Synopsi p. 3. c. 1. n. 137. edit 3.) in Parisiensi Collegio Claromontano Thesim propugnasset, conclus. 19. & 20. hæc verba complectentem; Christus primum Petro, deinde Successoribus. . . eandem, quam habebat ipse, infallibilitatem concessit. . . tum in quæstionibus juris, tum facti. Unde, post Innocentii X. & Alexandri VII. Constitutiones, fide divinà credi potest, librum, cui titulus, Augustinus Jansenii, esse hæreticum, & quinque propositiones ex eo decerptas esse Jansenii, & in sensu Jansenii damnatas: sicut credi potest & debet Verbum esse incarnatum. Novitatem inauditam tota exhorruit Gallia, eamque velut hæreticam, ac totius Christianæ Religionis fundamentum subvertentem, valde statim repressit liber inscriptus: *La nouvelle heresie des Jesuites, soulevée dans le College de Clermont*. Thesi quidem isti suppetias ferre conatus fuit P. Annatus; sed & ipse statim repressus fuit altero libro, cui titulus fuit: *Les Illusions des Jesuites dans leur écrit intitulé, Expositio Theos.* Inconcussa proinde manserunt argumenta prioris libri, demonstrantia novam hæresim in Thesi memorata contineri.

Et ecce eam, magna cum audacia & temeritate, more suo, rehovare conatur P. Stephani in libello citato,

to, ne gry quidem respondens ad argumenta illa. Renovarunt & non ita pridem variis libellis Jesuitæ Belgii, Socios suos secuti, nedum Parisienses, sed & Burdigalenses, qui anno 1669. de fide esse asseruerunt, Ecclesiam non errare, dñm definit facta singularia, v. g. talem librum doctrinam hæreticam continere, esseque perniciosam hæresim, asserere quod errare possit in ejusmodi definitione.

Ita ipsi in libello, cujus inscriptio fuit: *Lettre d'un Theologien à un Officier du Parlement, touchant la question, si le livre intitulé, LUDOVICI MONTALTII EPISTOLÆ &c. est heretique.*

Sed non ita Societas anno 1606. in libello, quem Paulo V. obtulit, uti visum est in principio Artificii XIII. cujus conclusio fuit: *Antiqui Pontifices, cum de privato aliquo Authore agunt. . . . nunquam ipsum hoc vel illud sensisse. . . . tamquam fidei dogma proponunt. . . .* Quis igitur velut hæreticum damnet eum (uti damnare audet P. Stephani) qui ambigere se dicat, quid de propositis questionibus existimaverit hic vel ille privatus? Quamobrem facti, quod aiunt, humanæ questio. . . . sub fidei definitionem cadere nullo modo potest. Hactenus Socii, qui si in hac opinione permanissent atque ab Antiquitate in Novitatem non declinassent, prætensos *Jansenistas*, de quibus supra (neque enim aliter ipsos vocat Innocentius XII. in altero Brevi suo ad Episcopos Belgii) velut hæreticos insipienti novitate traducendo, novam hæresim, iusto Dei judicio ipsi non fecissent, prout cum iis fecerunt, de quibus Gregorius Magnus l. 9. Registri epist. 30. dicit, multos esse qui imperito zelo succendantur, & dñm saepe quosdam quasi hæreticos infestantur, hæresim ipsi faciunt. Enimvero dum novum fidei articulum de objecto, nec explicitè, nec implicitè in Scriptura nec in Traditione contento, divinitus probe non revelato, procudere moliantur, non solum in fide novatores sunt, sed & fidem religionemque Christianam (prout dixi) subverso ipsius fundamentis subvertunt. Quapropter ab ipsis non purgari hæresim, sed fieri idem Gregorius Magnus in perimuli Martiani-

starum causa ait. Nullum quippe aliud est Christianæ fidei ac Religionis fundamentum, nullum aliud fidei objectum formale, nisi verbum Dei scriptum, & traditum, quo nobis velut divinitus revelata proponuntur, quæ à Christianis credenda sunt. Unde nec ullum aliud assignant Patres, & Theologi omnes: *Fides ex auditu* (inquit Apostolus) *auditus autem per verbum Christi*. Rom. 10. Istud proinde primum est fidei nostræ fundamentum, formaleque & essentiale objectum. Istud est quod fidem nostram divinam facit, & tam firmam, ut contra eam portæ inferi nequeant prævalere: quia scilicet ea quæ credimus, non propter verbum, seu testimonium hominis vel hominum credimus, sed propter testimonium Dei, quod majus est, & nec falli, nec fallere potest. Et hoc est quod idem Apostolus repetit 1. Thessal. 2. *Cum accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut verbum hominum, sed (sicut est verè) verbum Dei*. Fidem itaque Christianam verbo hominum non inniti, sed soli verbo Dei scripto vel tradito, de fide est, primumque fidei nostræ caput & fundamentum. Intolerabilis proinde insolentiæ atque arrogantia est, inter fidei articulos reponere, quod nec verbo Dei scripto, nec tradito continetur; nec minoris periculi aliquid revelatis fidei veritatibus addere, quam subtrahere; cum scriptum sit Apoc. 22. *Confessor omni audienti verba prophetia libri hujus; si quis apposerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri prophetia hujus, auferet Deus partem ejus de libro vite.* Et ideo solas veritates verbo Dei scripto vel tradito revelatas ad fidem pertinere Patres omnes, cumque ipsis Theologi omnes tradunt, uti de Patribus ostensum est Artificio præcedenti. Eorum testimoniis ibi productis solum hic adjungo testimonium D. Hieronymi, qui in Ps. 86. ad illa verba, *Dominus narrabit in scripturis populorum: Videte* (inquit) *quomodo Scriptura Sancta Sacramentis plena est.* . . . *Videte quid dicat: qui fuerunt, non qui sunt, ut exceptis Apostolis, quodcumque aliud postea dixerit, abscindatur à Catalogo credendorum, non habeat postea.*

postea credendum auctoritatem. . . . Quoniam Dominus narrat in Scriptura populorum & Principum eorum qui fuerunt, non qui sunt in ea. Cui concinens Chrysostomus in L. de adorando spiritu: Sinobis ammittatur aliquid, quod non contineatur in Evangelio, non credamus: quia sicut Iesus Christus est legis & Prophetarum plenitudo; ita Spiritus Sanctus est plenitudo Evangelii. Et, ut addit homil. 1. in epist. ad Tit. Evangelium complectitur omnia præsentia & futura, honorem, pietatem, fidem.

De Theologis idipsum ostenditur, quia S. Thomas 2. 2. q. 1. a. 1. *In fide* (inquit) *se consideremus rationem formalem objecti, nihil aliud est quam veritas prima: non enim fides assentit alicui, nisi quia à Deo revelatum. Unde ipsi veritati divina fides immititur tamquam medio.* Ita etiam S. Bonaventura in 3. dist. 24. a. 1. q. 2. & 12. Scotus infra laudandus, Bradwardinus, Cajetanus, Medina, Arragonius, Wiggers, Malderus, Cardinalis Hosius, Joannes Fischerus, Lensæus, Bañez, Davenportus, & ceteri passim omnes, ne excepto quidem Molina Juvabit nonnullorum ex ipsis verba proferre.

Cardinalis Hosius, Concilii Tridentini Præses l. 4. de traditione, *Credere* (inquit) *nos oportet omni & soli verbo Dei.*

Lensæus l. 6. de Eccles. c. 14. *Ratio formalis fidei est veritas divina, dum aliquid accipitur non ut verbum hominum, sed, sicut verè est, verbum Dei.*

Et infra: *Motivum proprium & essenziale, & unica ratio formalis fidei est veritas divina, non doctrina, vel sensus Ecclesiæ.*

Joannes Fischerus, Episcopus Roffensis, & Martyr ad art. 28. Lutheri dicit, se non credere, quòd Papa, etiam cum Concilio, possit pro arbitrio suo definire quidpiam ad fidem pertinere, quòd antè non erat de fide. Quia, ut dicit Scotus, à voluntate ipsius non pendet, quòd aliquid sit tale vel tale; sed id ad fidem pertinere (Spiritu veritatis docente) declarat, quòd ad fidem antè pertinebat. Unde dum Innocentius III. cum toto Concilio definivit fidem divinam credendam panis Transub-

stantiationem, ista definitio (ut optime Scotus) non ideo fuit vera, quia à Papa & Concilio definita; sed ideo definita fuit, quia prius erat vera, & Spiritus veritatis Ecclesiam in ista definitione errare non permisit.

Bañez in 2. 2. posteaquam q. 1. a. 1. conclus. 5. disp. 1. dixit, esse de fidei natura & essentia, quod sit innixa super auctoritate divinae revelationis; Articulo 7. disp. 2. inde concludit, esse errorem in fide, asserere, quod à temporibus Apostolorum Ecclesia, vel Ecclesia Doctores plura credunt ad fidem pertinere, quam Apostoli, & Scriptores Evangelici crediderunt. Et paulò post: Ecclesia nihil hactenus fide credendum fidei delibus proposuit, vel ut tale definiuit, nisi quod divinis Scripturis vel in Traditionibus Apostolicis expressè vel virtualiter continetur. Et a. 10. disp. 2. velut certam veritatem supponit, Summum Pontificem cum tota Ecclesia condere non posse novum fidei articulum; sicut instituere non potest novum Sacramentum.

Præclare etiam Davenportus, eruditissimus Seraphici Ordinis S. Francisci Theologus, in suo Systemate fidei, post adducta Chrysostomi verba supra exhibita, ex iis concludit, Ecclesiam nihil proponere posse, tamquam de fide, nisi derivatum ex Evangelio, per illud intelligendo quicquid Apostoli docuerunt ex ore Jesu Christi, siue scriptum illud sit, siue non sit. Quod confirmat ex Tertulliano, dicente, nobis curiositate non est opus post Christum, nec inquisitione post Evangelium. Cum credimus quicquid ex ore Christi Apostoli docuerunt, nihil desideramus ultra credere. Hoc enim credimus, non esse quod ultra credamus. Item ex Tridentino sess. 4. declarante, fontem omnis & salutaris veritatis, & morum disciplinæ. . . . in libris scriptis, & sine scripto traditionibus contineri. Unde Petrus Soto c. 7. Apostoli (inquit) docuerunt assuētissime ad plenitudinem usque fidei audientium. Et S. Epiphanius hæresi 35. dicit veritatem divinam omni ex parte stabilitam per Scripturam & Traditionem, & istos esse terminos fidei nostræ præscriptos, fundamentaque posita. Ex quibus Davenportus eadem conficit, quod Ecclesia infallibiliter

tas non ultra hos terminos protendatur. Quod in his duobus tantum Spiritus Sancti illustratur presentia. Denique quod Ecclesia non potest infallibiliter definire, nisi quæ Scriptura & Traditio certo & clare proponunt.

Propterea etiam S. Thomas 2. 2. q. 1. a. 7. docet, quod, quantum ad substantiam articulorum fidei, non est factum eorum augmentum per temporum successionem (nec proinde per novam & novam Papæ aut Ecclesiæ definitionem) quia quæcumque posteriores crediderunt, continebantur in fide præcedentium Patrum, licet implicite. S. Thomam in eo reliqui sequuntur Theologi, non solum Thomistæ, sed & Scotus, Bradwardinus &c.

Volupte erit legere ea quæ Davenportus habet c. 13. ubi, postquam dixit, bases, seu fundamenta, quibus innixæ sunt fidei conclusiones, alia non esse, nisi verbum Dei scriptum, vel traditione contentum, juxta communem doctrinam Theologorum; ex ea concludit, Ecclesiam nihil posse infallibiliter definire, nisi ex revelationibus illis antiquis; istamque esse doctrinam unanimem omnium penè Doctorum, veterum & modernorum. Juxta eam proinde nihil hodie declarari posse ad fidem pertinere, nisi realiter idem sit cum veritate olim Prophetis vel Apostolis revelata.

Et ideo, inquit, Scotus semper docet, Ecclesiam infallibiliter solum definire posse conclusiones necessario connexas cum articulis fidei. Si ergo cum iis solum connexæ sint per accidens, vel ex iis solum probabiliter deducantur, de fide esse non possunt, etiam post quam eumque definitionem. Neque enim per Concilia fieri potest, ut quod non est idem cum veritate olim revelata, nec cum ea necessario connexum, cum ea sit idem, vel ex ea necessario deducatur.

Hæc fundamentis semel stabilitis, manifestum est multa à nonnullis in vulgus spargi, velut ad fidem pertinentia (sub nescio quibus apparentiis, atque ex conjecturis subinde levissimis.) quæ longissime distant à sinceritate & claritate fidei Christianæ & Apostolicæ, quæque non parum obsunt verorum Religionis nostræ Mysteriorum firmitati. Utinam hoc (prosequitur Daven-

por.

portus) seriò perpenderent moderni inventores, fabricatoresque novorum articulorum fidei!

Observatione dignissimum est testimonium istud Davenporti, & ideo non piguit illud adversariorum oculis subijcere, ut ea sedulò meditantes, animadvertant quàm immanè distet novitia doctrina ipsorum, ab ea quam Majores nostri, & Antiqui omnes tradiderunt, velut certum asserentes, de fide nihil esse posse, nisi fuerit divinitus revelatum. Porro nihil esse divinitus revelatum, nisi quod est in Scriptura vel Traditione contentum. Omnis quippe divina revelatio, Ecclesiæ facta, verbo Dei continetur. Omne autem verbum Dei, vel scriptum est, vel traditum, & ab Apostolis ad nos continua successione per Sanctos Patres derivatum. Quidquid igitur extra & ultra hosce limites Ecclesia dicit & definit, verbum est ac definitio hominum; humanam proinde, non divinam habens auctoritatem: cui certissimum est tantam non deberi submissionem, quanta divinæ debetur & redditur auctoritati, utpote infinite majori. Verbo namque, seu testimonio hominum, *testimonium Dei infinite majus est*. Et quis Christianus, etiam hæreticus, non scandalizaretur, si Jesuitam audiret dicentem, æqualem submissionem reddi debere vel posse humano verbo, v. g. dicenti, *Quinque hæreses in Fanseii Augustino contineri* (quod professò nusquam Scriptura vel Traditio explicite vel implicite dicit) ac verbo Dei, dicenti, *Verbum esse incarnatum*? Refugit animus hanc audire blasphemiam. Et ideo Claromontana Thesis, supra memorata, tantam in Gallia commotionem excitavit.

Non faciamus ergo verbum Papæ, vel Ecclesiæ, de non contentis in Scriptura vel Traditione, fide divinâ æquè credibile, ac verbum Dei scriptum vel traditum, ne facere videamur Papam, vel Ecclesiam, in definiendis rebus ejusmodi, æqualis cum Deo auctoritatis, æqualem proinde Deo, cum gravi fidelium & hæreticorum scandalo; quorum conversionem mirum quantum impediatur novitiis Jesuiticæ ingudis fidei articulis. Rident quippe ac subannant nos hæretici, cum à Jesuitis

au-

audiunt, sese à Catholicis adhuc habendos hæreticos, etianasi cùm Ecclesia Romano-Catholica primatum crederent Romani Pontificis, septem Sacramenta, realem Christi in Eucharistia præsentiam, Missæ Sacrificium, Purgatorium, ceteraque omnia, quæ Romano-Catholici credunt, nisi insuper novum illum crederent articulum, nec in Scriptura, nec in Traditione contentum, nec ab ullo Concilio, imò nec ab ullo Romano Pontifice definitum, tamquàm fide divina credendum.

Romanis proinde Pontificibus, & Ecclesiæ injurius est novus articulus ille; quia ipsos & Ecclesiam hæreticorum ludibrio exponit, quasi novos quotidie fabricent articulos fidei, & Papa, perinde ut Deus, inerrabilis sit in decidendis factis humanis in dies emergentibus: cùm tamen Papa homo sit, & Ecclesia congregatio hominum; sitque *omnis homo mendax*.

Ad majorem proinde solius Societatis, non Dei gloriam, confictus est articulus ille, nullo Ecclesiæ bono; imò magno ipsius malo; cùm multorum utique fidelium perturbatione, innocentium persecutione, ipsorum etiam hæreticorum scandalo; denique absque utilitate ad finem, ob quem à Sociis confictus fuit. Nec enim probabilis est; utpote nullo gravi innixus fundamento, certaue contra se habens argumenta. Enimvero totum unicumque fundamentum ipsius Molina *Comment. in 1. p. q. 1. a. 28. disp. 2. funditus evertit*, dum cum communi sententia Theologorum asserit, auxilium, quo Spiritus Sanctus assistit Ecclesiæ Catholicæ, summoque Pontifici Capiti ejus, non esse ut efficiat esse de fide, quod prius non erat de fide, sed solum ut non erret in declarandis iis, quæ ad fidem pertinent mediata vel immediate (ad quam certè non pertinet declaratio, asserens Titium in tali libro, tali sensu, hoc vel illud docuisse) quare sicut nulla est in Ecclesia potestas, nec autoritas efficiendi aliquid esse de fide, quod antè non erat de fide. . . . Sic (inquit Molina) nec faciendi Scripturam Sacram, vel librum aliquem Canonicum; nec, quod inde consequens est, definitionem ullam

illam fide divina credendam. Ecce Molinistarum Patriarcha illud ipsum principium in pulverem redigit, ex quo ipsius alii Discipuli novitium suum fidei articulum, novitiamque hæresim comminiscuntur, principiumque illud in pulverem redigendo, demonstrat probabilem non esse articulum illum. Et, ut probabilis esset, fide divina credibilis non esset. Quia nihil fide divina credibile est, si non sit certò, sed duntaxat probabiliter revelatum. Innocentius quippe XI. hanc cum Ecclesia universa damnavit propositionem 21. inter 65. *Assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem, stat cum notitia solum probabili revelationis: imò cum formidine, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus.* Quia in propositione plusquam damnata est novitia hæresis, nuper à Jesuitis excogitata, adversus eos qui novum illum fidei articulum non credunt. Neque enim hæreticus esse potest, qui credere non vult articulum, quem fide divina credere nec tenetur, nec potest. Imo hæreticus est, qui veraciter ac sincerè profitenti, se credere omnia, quæ Ecclesia credenda proponit, non credit, nisi & novum istum articulum credat, ipsumque propterea de hæresi suspectum habet, & illam ipsius professionem pro simulata haberi vult. Quia ut Gregorius Magnus ait (l. 5. epist. 16.) *veraciter confitenti non credere, non est hæresim purgare, sed facere.* Et quid hoc aliud est nisi Ecclesiam perturbare? Cum teste eodem Sanctissimo Pontifice: (ibidem) *si credi fideliter confitenti despicitur, cunctorum in dubium fides adducitur...* Nam cum oris confessionem fieri clamet Apostolus ad salutem, qui recta professioni credere non consentit, in eo quod alium improbat, se accusat. . . . Nam nullus ambigit infidelitatem esse, fidem fidelibus non habere. Hoc ergo Frater carissime, subreptè perpendamus (ait ibidem epist. 15.) & sub prætextu hæresis affligi quemquam veraciter profitentem fidem catholicam non sinamus: ne, quod habet, hæresim fieri sub emendationis magis specie permittamus.

Dum ergo Socii, sub commentitiò prætextu hæresis, viros integerrimos, persequuntur, dum ipsorum exi-

li-

flaminationem quoquo modo student evētere, suam se evētere, nocendi cupiditate, non vident, ait D. Prosper (in præfat. Respons. ad Capitul. object. Vincent.) Con-
texunt enim, & qualibet possunt sententiæ ineptissima-
rum quarundam blasphemiarum prodigiosa mendacia, ea-
que ostendenda & ingerenda multis publice privatimque
circumferunt; asserentes, talia in virorum innocentium
tēsse sensu, qualia diabolo continentur indiculo.

Hoc est, Beatissime Pater, quod à Jesuitis, plerisque
fieri, fideles deplorant; verè tamen ab ipsis fieri demon-
strant plerique libri ac libelli ipsorum. Et quis nescit,
illos etiam, velut hæreticos, vel de hæresi atque in Ec-
clesiam rebellionem suspectos apud populum, & apud Ro-
testates, Ecclesiasticas & sæculares, apud ipsam quoque
S. Sedem traduci, qui quinque damnatarum ab Eccle-
sia propositionum hæresim, verè hæresim esse, toto cor-
de & ore cum Ecclesia credentes, easque velut hæreti-
cas palam detestantes, de earum duntaxat attributione
ad librum Jansenii, sive de facto duntaxat attributione
certissime non revelato, post Innocentii X. Alexandri
VII. & Sanctitatis Tuæ Constitutiones, bona fide ad-
huc dubitant, ob visam sibi gravissimam de facto illo
dubitandi rationem; parati interim dubium deponere,
si de facti illius veritate, ratione duce doceantur, prout
Orthodoxos trium Capitulorum, post Concilii V. defi-
nitionem bona fide defensores, Pelagium II. & Grego-
rium Magnum olim docuisse, ex variis utriusque episto-
lis certo certius est.

Oblatrant quidem Jesuitæ i. bonam non esse illorum
Jansenii defensorum fidem, nec sinceram, sed simula-
tam professionem, quā palam protestantur, toto se
corde credere quinque damnatas propositiones hæreti-
cas esse, seseque eas velut hæreticas cum Ecclesia de-
testari, cum tamen aliud in corde gerant (voluntatem
scilicet eas opportuno tempore, velut Catholicas, de-
fensandi) aliud ore protestantur.

Verum injusta & calumniosa est criminatio ista, nisi
manifestis eam probent indiciis: alias namque convi-
ciant magis levitate, quàm convincente veritate. hæc
dici,

dici, *quis mediocriter sapiens ignoret?* ait Augustinus *l. de unit. Eccles. c. 5.* Nullo vero manifesto, imo ne probabili quidem indicio criminationem istam probant nec probare possunt Jesuitæ, nec de ea vel unum ex ipsis, à tot annis quibus durat contentio ista, legitime convincere. De conviciante ergo maledicentia, & sycophantia Augustini iudicio vincuntur.

2. Oblaterant, ipsis, utpote malignam habentibus in corde suo intentionem, hæresim in silentio fovendi, adhibendam non esse fidem, dum eam ore profiteantur. Sed cum malignam illam intentionem nullo unquam exteriori signo manifestarint, nec quidquam exterius significasse probentur, quod cum recta & orthodoxa doctrina, veracique ipsius professione conciliari non possit; nedum temerarii, sed & maligni accusatores iudices sunt fratrum suorum, dum ipsis malignam intentionem illam imponunt, de eaque ipsos apud populum & Potestates criminantur. Sufficere namque apud homines debet exterior ipsorum, atque ex omni parte constans rectæ & Catholicæ fidei professio, quam absque ambiguitate ulla palam faciunt, semperque fecerunt: cum Ecclesia nullum habere queat certius fidei interioris argumentum, nec de internis aliter quam per externa judicare posset, nec aliter ea cognoscere: solus namque Deus scrutatur secreta cordium. Merito proinde Gregorius supra dicit, quod cum oris confessionem fieri clamet Apostolus ad salutem, qui recta professioni credere non consentit, in eo quod alium improbat, se accusat. Quia si credi fideliter confitenti despiciatur, cunctorum in dubium fides adducitur. Lex proinde divina violatur, & ordo Ecclesiasticus in judiciis servandus perturbatur, si palam & aperte profitentes, quinque damnatas propositiones sincerè, sive corde & ore à se condemnari, tamen nullum exterius signum prodant sinceritati illi contrarium, in simulatæ professionis suspicionem vocentur, vel aliud animo occultum gerere iudicentur, quam quod ore profitentur. Sic enim nullus, quamlibet innocens, tutus erit ab huiusmodi suspicionibus & judiciis.

Ne

Neque ad id judicandum, vel suspicandum, signa quælibet externa sufficiunt, quæ seorsim ac sola, suspicionem aliquam merito movere possent, si cum aliis signis conjungantur, quæ suspicionem omnem conjunctim amoveant. Tametsi enim quis audiens hominem quempiam, Catholicam fidem probitentem, ne semel quidem à pluribus annis Missæ sacrificio interfuisse, ipsum merito habere posset suspectum, nisi suspicionem signa alia eliderent, sicut si simul audiret, hominem illum, toto illo tempore gravissimo morbo afflictum fuisse.

SECTIO QUARTA.

Ex perpetuo Ecclesiæ usu & sensu exhibetur conficta à Jesuitis hæresis.

Iste est status Janseniani facti defensorum, Beatissime Pater: quinque damnatas à Sanctitate vestra propositiones, à se velut hæreticas corde & ore damnari ac rejici, semperque damnatas & rejectas fuisse, sincerè profitentur, nec ullum simulatæ damnationis signum externum unquam dedisse probantur. Ipsi ergo credere jubet lex divina, jubet Ecclesiasticorum judiciorum ordo, jubet cum Apostolo Gregorius Magnus, jubet recta ratio.

Nec ob id solum pro hæreticis, vel de hæresi suspectis, malignamque gerentibus in corde suo intentionem, hæresim in silentio fovendi, vel pro Ecclesiæ rebellibus haberi possunt, quod post Sanctitatis Vestræ, suorumque Prædecessorum Alexandri VII. & Innocentii X. definitionem, propositiones illas Jansenii libro attribuentem, ex lectura diligentissima libri illius justam existimant se habere causam, de istius attributionis veritate dubitandi, vel etiam judicandi quod hæreticus propositionum illarum sensus in libro illo non continetur, sed doctrina illius in sensu Catholico ab auctore intellecta fuerit & explicata. Nec librum aliter ipsi defendant nisi taliter intellectum & explicatum. Est enim contra perpetuum Ecclesiæ sensum & usum, tales

los ob id solum habere pro haereticis, vel de haeresi suspectis &c. uti proxime videbitur. Est insuper contra rectam rationem, cum id non sit, nec ab Ecclesia haereticus habitum sit signum, sufficiens ad aliquem de haeresi suspectandum &c. prout demonstrare videtur modus quo Ecclesia perpetuè se gessit, atque etiamnum se gerit erga eos, qui post fallibilem Ecclesiae definitionem de factis, facto Janseniano simillimis, videlicet Origenis, Marcelli Ancyranis, Ibae, Theodoretis, Honorii, Joachimi Abbatis, aliisque à Facundo Hermianensi Episcopo relatis, de factorum illorum veritate, licet ab Ecclesia definita, non solum dubitarunt, sed & Ecclesiam in iis definiendis errasse crediderunt. Quamque iustitia, qua ratione facti Janseniani bona fide defensores pro haereticis, vel de haeresi suspectis &c. habentur potius quam defensores factorum illorum? Aliam non adferunt, nec adferre possunt Jesuitae, pauci, quae alii cum ipsis foederati, nisi quod factum Jansenii doctrinale sit, seu dogmaticum, ad partem proinde dogmatis fidei pertinens, post Ecclesiae definitionem, utpote cum ipso inseparabiliter aded conjunctum, ut qui non credit unum, non credat & alterum. Atqui factum Jansenii, licet doctrinale, ad partem dogmatis fidei, post fallibilem Ecclesiae definitionem haud magis pertinet, nec cum fidei dogmate magis est inseparabiliter conjunctum, quam facta illa, de quorum veritate post Ecclesiae definitionem dubitantes, vel eorum definitioni iudicium suum cœcā obedientiā non submittentes, Ecclesia haecenus ob id solum non habuit pro haereticis, vel de haeresi suspectis, nec pro Ecclesiae rebellibus, vel malignam in corde suo haeresein fovendi intentionem contegentibus, nec pro hominibus Ecclesiae de fide definitioni sese opponentibus, uti per singula facta illa discurrendo videtur posse demonstrari. Nulla ergo iustitia, nulla ratio Jesuitis permittit, facti Janseniani, factis illis simillimi, bona fide potius quam factorum illorum defensores pro talibus habere, & apud populum atque Potestates diffamare.

SUB

SUBSECTIO PRIM A.

*Commentitia illa hæresis confutatur ex sensu & ussæ
Ecclesiæ circa defensores facti Origenis.*

Origenem, ipsiusque libros, velut hæresim multiplicem continentes, publicâ sententiâ primum damnavit proprius Episcopus ipsius Demetrius Alexandrinus, prout Hieronymus scribit *l. 2. advers. Rufin.* Deinde Theophilus, Episcopus & ipse Alexandrinus, collecta ad id Episcoporum Egypti ac Libyæ Synodo, eisdem libros & Origenis sectatores anathemate damnavit, sub annum Christi 399. Et eodem anno Anastasius Papa, prout idem Hieronymus scribit, *epist. 71. & 78.* Concilium etiam generale V. in eo à Concilio generali VI. sicut & à Vigilio, Pelagio, I. & II. atque à Grègorio Magno approbatum, Origenem, & Origenis libros, velut hæresim non unam continentes, anathemate percussit.

Indubitatum nihilominus est, Origenem, & libros ipsius, post tot condemnationes, à plerisque Sanctis & Catholicis Viris fuisse defensos, & catholicè intellectos. Et libros quidem ipsius, ante Concilium generale V. defenderunt S. Posthumianus, Didymus Alexandrinus, Pamphilus Martyr, Eusebius Casariensis, Rufinus, Joannes Hierosolymitanus, &c; post istud verò Concilium, Joannes Picus Comes Mirandulanus, Jacobus Merlinus (Pœnitentianus & Doctor Parisiensis) Genebrardus, Sixtus Senensis, atque ex Societate Stephanus Binetus, Petrus Haloixius, &c. Qui non solum contenderunt, damnatos errores Origenis Operibus ab hæreticis assatos, ideoque Origeni perperam attributos fuisse, tantetsi meritò damnatos; sed & plerique ex ipsis dixerunt ea quæ ab hæreticis assuta non fuerunt, imò verè ab Origene scripta, Catholico sensu in bonam partem accipi posse ac debere.

Ita imprimis Didymus, utpote de quo Hieronymus *l. 2. advers. Rufin. to. 4. nova edit. pag. 409.* scribit,

bit, quòd in ipsis Periarcon, quos interpretatus est, libris, breves dictavit commentarios, quibus non negaret ab Origene scripta, qua scripta sunt, sed nos simplices homines non posse intelligere qua dicuntur; & quo sensu in bonam partem accipi debeant, persuadere conatur, non obstante Alexandri Episcopi sui in contrarium definitione. Et epist. 41. ad Pammach. & Ocean. sic ejus errores nititur excusare, ut tamen (libros) illius esse fateatur; non scriptum negans, sed sensum scribentis edisserens. Nihilominus, etsi unus inter alios Origenis errores fuerit, quòd hæreticè de Trinitate senserit, prout idem Hieronymus tradit: Didymum tamen, qui Origenis de Trinitate sententiam catholicè intellexit, sicque intellectam defendit, Hieronymus pro hæretico, vel de hæresi suspecto non habuit, imò pro Catholico; utpote de quo Apolog. 2. contra Rufin. c. 4. dicit: *Quid respondebis pro Didymo, qui certè in Trinitate Catholicus est?* Igitur Hieronymi judicio libri àlicujus error, seu hæresis, eo ipso non defenditur, quo liber damnatus catholicè intellectus defenditur. Ista proinde duo separabilia Hieronymus manifestè censuit: sicut & Augustinus in lib. de hæresibus, hæresi 43. ubi etiam Origenis factum à dogmate distinguit, separatque, dum Origenis sectatores à defensoribus distinguit; posteriores, tanquam Catholicos, nullo errore conspersos agnoscens: *Origeniani alii, qui & Adamantii. . . . sectatores. . . . Christum & Spiritum Sanctum creaturam dicunt. . . . qui eum defendunt, unius ejusdemque substantia esse dicunt, docuisse, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum &c.*

Eodem modo Pamphilus Martyr in sua pro Origene Apologia, sensum ipsius catholicè intellectum defendit, iis ipsis in textibus, in quibus damnatus erat, damnatores redarguens, qui, *Sive per imperitiam (quia non valent sensus ejus altitudinem contueri) sive pravitate mentis dicta ejus incusant.* Nec tamen à quoquam habitus fuit hæreticus, vel de hæresi suspectus, magis quàm Didymus.

Et illi quidem Origenem defenderunt, catholicèque

in-

intellegerunt, priusquam omnium Ecclesiarum consensu doctrina Origenis foret condemnata; post Ecclesiae vero totius, & Concilii V. definitionem, quâ damnata fuit, & Origeni attributa, saeculo XV. Joannes Picus, Comes Mirandulanus, pietate, scientia & sanguine illustis, Origenis salutem, sanamque doctrinam aliquot propositionibus sustinuit; quas quidem Innocentius VIII. damnavit; sed visâ & examinatâ Pici adversus damnationem Apologia, visis quoque, examinatisque propositionum illarum, quas fecerat, explicationibus, eas (sibi oblata) Alexander VI. successor ipsius laudavit, propositionesque sic explicatas ab omni censura immunes, ipsum vero Picum Brevi Apostolico 18. Junii 1493. ad ipsum dato declaravit, Nullam omnino propter praemissa incurrisse existimationis notam, & propter editionem declarationum, & Apologeticum huiusmodi, aut alias, nullam haeresis speciem, vel suspensionem, aut notam finistram incurrisse. Tametsi ea in Apologia Origenis scripta, à tot Pontificibus, Episcopis & Conciliis damnata, sic vindicaverit, ut Ecclesiae plurimum interesse demonstraverit, tanti viri nomen & patrocinium errori subducere. Nec hoc esse contra primariam intentionem Conciliorum & Pontificum, qui Origenis libros damnarunt. Fuisse enim illorum propositum, haereses illas pessimas, & venenata dogmata, cujuscumque essent, extirpare de mundo: quia hoc ad fidem spectabat, ad religionis confirmationem, & stabilimentum Ecclesiae. Origenis autem illa esse (ut credebatur à multis) aut non esse, parum curaturos fuisse religiosissimos Pontifices. Quin imò optabile forte illis, & acceptissimum fuisse futurum, si certis & validis probari potuisset argumentis, haeticas illas opiniones non fuisse ab Origene creditas. Quia pro fide hoc faceret, non contra fidem; contra haeticos, non pro haeticis: qui non parum tanti viri, & à Catholicis tantum laudati, testimonio innitebantur, & errorem suum illius autoritate defendebant. Quapropter pugnaturum Pamphili Martyris pro Origenis defensione librum contra The-

ART. I.

P

phili

phyl. Episcopi, & Papa Anastasii epistolas, Origenis librum damnantes, si in illo hæreses, quas ille accusabant, excusarentur. Non autem si id totis in eo viribus comitantur, ut hæretici illarum assertores tam bono Patrono priventur, quem si ille prosequuntur epistola, certum est quod non nisi illarum creditum opinionum hæresiarum prosequantur.

Verba ista consideratione digna videntur. Beatissime Pater; ut pote quæ Alexander VI. probavit, laudavitque. Ex iis porro consequens videtur, sicut libri Origenis, sic & Jansenii bona fide defensores, pro fide facere, non contra fidem; contra hæreticos, non pro hæreticis, qui non parum tanti viri, Irenæi utique Episcopi, à Catholicis tantopere laudati testimonio (prout à Jesuitis intelligitur) innituntur, erroresque suos illius autoritate defendunt. Peccarent quidem, & contra fidem peccarent isti defensores (quos prætenso Jansenius Innocentius XII. prædecessor Tuus vocat in Brevi ad Episcopos Belgii die 26. Novembris 1696. si in damnato Jansenii libro hæreses ab Ecclesia damnatas tuerentur; non ita (ait in simili Picus Mirandulanus) si id solum totis viribus comitantur, ut illarum assertores tam bono Patrono priventur. Enimverò si damnata Origenis scripta à Pamphilo Martyre, à Didymo, à Pico Mirandulano &c. illæ fide Catholica potuerint defensari; non apparet cur idem dici nequeat de scriptis Jansenii. Et si damnati sub Origenis nomine errores sic ab Origenis defensoribus cum Ecclesia valeant condemnari, ut illis non-defensis solus Origenis sensus, catholicæ intellectus, à damnato proinde errorum illorum sensu diversus, bona fide defendatur; quid ni similiter &c? Quod enim de necessitate salutis semper credendum non sit Ecclesiæ propositiones ex talis vel talis authoris libro excerptas definienti, Picus Mirandulanus ibidem (Alexandro VI. approbante) sic ostendit: Si verum est quod Thomas in Quodlibetis dicit, & bona dicit Theologia, non obligari nos de necessitate salutis credere. Ecclesiæ, nisi in his quæ ad substantiam fidei pertinent; adixerimus quæ ista ad substantiam fidei nihil pertinere,

utrum

utrum illarum hæreseon author fuerit Origenes, vel Jan-
senius, aut aliquis alius, modò hæreses illas, hæreses esse,
id est impia corde & ore fateamur dogmata, videtur
sequi, quòd non teneatur homo fidelis & verè Chri-
stianus, de necessitate salutis, in hac questione potius
Hieronymo, etiam dato quòd ad ipsum magis declinet
Ecclesia, quàm. . . . Didymo. . . . Rufino &c. cre-
dere. Et post probatum septimum, quod sibi propo-
fuerat explicandum, utique non obligari in ista mate-
ria credulitatem nostram determinatione Ecclesiæ, sic
tandem concludit: Videant isti qui nos accusant, & ca-
veant ne nova credenda fidelibus pro sua auctoritate in-
stituant (prout Socii hodie faciunt) audiant illam probi-
bitionem Domini: „ Non addetis ad verbum, quòd ego
„ loquor vobis. „ Quòd dictum non solum damnat istos,
qui auctoritate sua nova credenda prioribus superaddunt,
sed qui etiam Catholicam veritatem pro hæretica refellunt.
Hactenus Picus Mirandulanus, tam catholicè, ut nul-
lam hæresis suspicionem, aut notam sinistram incurrerit,
prout Alexander VI. declaravit.

Et ideo Origenis libros, post Picum Mirandulanum,
absque ulla etiam sinistra nota, vel suspitione (utpote
quam nullus de Ecclesia ipsis eapropter inurit, nec inu-
rere potest, magis quàm Pico Mirandulano) defendunt
Jacobus Merlinus, Genebrardus, Sixtus Senensis, & Jé-
suitæ plures, ut suprà dixi. Enimverò aliud est Origenis
defensorem esse, quòd Catholicus putetur, seu catho-
licè intellexisse ea quæ scripsit; aliud errorum Origeni
ab Ecclesia attributorum fautorem esse, vel sectatorem,
prout observarunt Augustinus suprà & Facundus infra
laudandus.

SUBSECTIO SECUNDA.

*Eadem confutatur ex sensu & usu Ecclesiæ de iis qui
Marcellum Ancyranum damnant contra defini-
tionem Concilii Sardicensis.*

Marcellum Ancyræ Episcopum, librosque ipsius, velut hæresim continentes, in Concilio generali Sardicensi Eusebius accusaverat. Sed accusationem (post multam discussionem) Sancta Synodus rejecerat, Marcellique fidem, solemnī sententia orthodoxam pronuntiaverat in epistola sua Synodica dicens: *Deprehensa est Eusebii dolosa res. Recitatis illis quæ antecesserent & consequerentur in illis questionibus, inventa est bona & recta fides illius viri.* Eadem fuerat de ipso sententia Julii I. Papæ, ad quam Marcellus fidei suæ professionem miserat. Tam solemnī nihilominus Ecclesiæ judicio Basilij Magni cæco more submittendum non censuit privatum iudicium suum, imò ei contradicendum, eò quod ex lectura librorum Marcelli, hæresis ipsius videretur ipsi manifesta. Quapropter epist. 52. 74. 78. Marcellum velut hæreticum Sabellianum habuit: quia, ut ait epist. 52. ad S. Anastasium, *hujus experimentum ac demonstrationem reconditi apud me iniquæ syngraphæ libri continent.* Et ideo culpandi veniunt (inquit) qui ab initio illum per ignorantiam veritatis in Ecclesiasticam etiam communionem receperint, prout receperunt Julius Papa, & Patres Concilii Sardicensis. Eapropter ait, & sibi, & aliis necessarium videri, ut Marcelli condemnatio à Legatis Romanæ sedis exigatur, id est ut ab ipsis procuraretur iudicii à Julio I. & Concilio Sardicensi prolati revocatio.

Nec dubium, Basilium ibi loqui de Marcelli libro adversus Asterium, cui titulus, *De subiectione* de eodem proinde libro quem examinerunt probaruntque Patres Sardicenses, prout observat eruditissimus Author Benedictinus edit. nov. vitæ S. Athanasii, in Collect. nova

Pa-

Pontifici & Orbi denunciata. §. VIII. 341
Patrum Græcor. to. 2. diatr. de causa Marcel. Ancyrae
4 pag. 61.

Indubitatum proinde, Basilii Magni iudicio, hæresim contineri in libro, in quo nonnisi fidem orthodoxam contineri pronuntiaverat Concilium Sardicense: definitioni proinde Concilii Sardicensis, Juliique Papæ, Basilii Magni iudicio, quoad factum istud, necessarium credendum non fuisse. Nec minus indubitatum, eandem fuisse sententiam Chrysostomi *homil. 2. in epist. ad Hebr.* Theodoret. *l. 1. hæret. fabul. c. 10.* Marii Victorini *l. 1. advers. Arium*, Marii Mercatoris *ad Anath. 12.* Nestorii. Et ipsi namque contra definitionem Julii I. & Sardicensis Concilii, Marcellum vel Photino junxerunt (cujus Magister fuit) vel Sabellio.

Quid verò Epiphanius? Hæresi 72. de Marcelli doctrina varias opiniones fuisse testatur, in eam ipse partem visus magis propendisse, quæ Marcelli doctrinam hæreticam dicit; tametsi post omnia rem hanc dubiam & ambiguum censuerit; omne proinde dubium per Julii & Concilii Sardicensis definitionem non fuisse sublatum: sic enim concludit: *Ceterum an libellus iste recte se habeat, nec ne, legant qui possunt, & qui exactam eorum qua in eo scripta sunt, intelligentiam habere possunt, et quid in eo vitii sit, judicent*: Sic profectò non loqueretur, si Julii I. & Sardicensis Concilii definitioni necessarium censeret acquiescendum) *nihil enim præterquam quod scimus, & ad nos perlatum est, asseverare volumus. . . utcumque se res habeat, hæc sunt qua de Marcello comparare potuimus.*

Inter criticos itaque, non obstante illa definitione, de Marcelli fide orthodoxa disputatur, & ideo Natalis Alexander *Histor. Eccl. sæculo IV. dissert. 30.* quasi dere controversa quærit, *Utrum hæreticus revera fuerit Marcellus Ancyranus*, proindeque, *utrum Synodus Sardicensis, post Julium Romanum Pontificem, erraverit in facto scum illius fidei testimonium perhibuit, illumque ab hærese nota absolvit?* Et ipse quidem cum Concilio Sardic. & Julio Papa Marcelli fidem orthodoxam fuisse censet; fateatur tamen alios contra sentire, atque imprimis Baro-

nium ad annum Christi 374. nec unquam Theologis & Criticis negatam fuisse contra Romani Pontificis & Concilii Sardicenis de Marcello, ejusque scriptis judicium sentiendi libertatem; neque ad criticas de ejusmodi factis quaestiones pertinere promissum speciale Spiritus Sancti auxilium; nec sola vi Ecclesiasticae potestatis post fallibilem factorum ejusmodi definitionem, induci posse credulae obedientiae necessitatem; cum idoneae suppetunt rationes de definitionis veritate dubitandi, vel etiam ab ea dissentiendi.

Unde etiam doctissimus è Societate Theologus, Petavjus, assertae de Marcello ejusque libro definitioni licitum sibi censuit dissentire l. 1. de poenit. c. 2. n. 4. ubi sic loquitur: *Eusebius Caesariensis contra hunc Marcellum quinque libros scripsit, ex quibus, locisque Marcelli quos profert, colligere est, in gravi eam errore versatum esse. Verum histrioniam tanta arte fecit, itaque dissimulavit, ut acutissimos fefellerit, scumque fecerit Pontificibus maximis, Episcopis, & universo Concilio generali, à quibus impetravit approbationem libri, in quo erant errores contra fidem, qui postea rejecti sunt, atque ab Ecclesia dammati.* Libro etiam l. de Trinit. c. 13, n. 2. manifestè supponit, Patres Sardicenses circa propriam significationem textus Marcelli Ancyрани deceptos fuisse. Nullus tamen ipsorum credit Sabelli vel Photini errores à Julio Papa, & Concilio Sardicensi approbatos fuisse, approbatis Marcelli libris, catholicè intellectis. Omnes ergo isti Marcelli factum à fidei dogmate separarunt, Ecclesiaeque definitioni, absque ulla sinistra suspicione, contradixerunt, vel eam in dubium revocarunt.

SUBSECTIO TERTIA.

De defensoribus facti Iba.

Condemnatis in Concilio Ephesino & Calcedonenſi impiis Nestorii erroribus, tempore Justiniani Imperatoris controversum fuit, utrùm errores illi in tribus

bus Capitulis continerentur, id est in Theodori Mopsuestensis Episcopi libris, in Ibæ Epistola ad Marin Per-
sam, & in Theodoretî scriptis adversus S. Cyrillum.
Anno 553. Concilium generale V. à Concilio generali
VI. & VII. nec non à tribus Romanis Pontificibus ap-
probatum, definivit quod sic; ideoque libros illos &
scripta, eorumque defensores anathematizavit.

Isti tamen definitioni acquiescendum non censuerunt,
nec acquieverunt. Liberatus Diaconus Carthaginensis,
Facundus Episcopus Hermianensis, nec reliqui Episco-
pi Africæ, Hispaniæ, Galliæ, Lombardiæ, Hiberniæ,
Liguræ, Istriæ &c; sicut nec Childebertus Galliæ Rex,
nec Theodelinda Longobardorum Regina piissima, fidei-
que Catholicæ addictissima, nec S. Columbanus, nec
S. Secundinus, nec S. Isidorus Hispalensis (de quibus in-
frà) sed Concilium istud, velut Calcedonensi contra-
rium, rejecerunt: nec judicium suum submise-
runt judicio Pelagii I. nec Pelagii II. nec Gregorii
Magni, solemniter declarantium non esse contra-
rium.

Non ideo tamen à Pelagio I. nec à Pelagio II. nec
à Gregorio Magno habiti sunt pro hæreticis, vel de hæ-
resi suspectis, nec pro filiis iniquitatis, malignam in
corde suo hæresim fovendi intentionem habentibus, nec
pro Ecclesiæ rebellibus, sed pro catholicis & filiis obe-
dientibus (exceptis saltem quoad hoc postremum schi-
smaticis) eò quod Concilii Calcedonensis fidem profiten-
tes Nestorianam hæresim palam detestarentur, nec proin-
de errarent in fide, sed in facto duntaxat quoad Ibam
& Theodoretum obscuro, à fide separabili, prout lau-
dati Romani Pontifices fassi sunt. Quomodo etiam S.
Isidorus in facto Theodori Mopsuesteni erravit, dum
ipsum, & libros ipsius, in Catalogo Scriptorum Ec-
clesiasticorum laudavit.

Et quàm multi etiamnum Theologi, apprimè Catho-
lici, Ibam (sicut & Theodoretum, de quo proxime)
contra memoratam Concilii V. definitionem, & Hono-
rium Papam, contra definitionem Concilii VI. defen-
dunt, ut Baronius; Bellarminus, Pallavicinus, Sirmon-

duſ, Petavius, & frequenter Sorbonici in Theſibus ſuiſ. Ipſos tamen Eccleſia nec pro hæreticis habet, nec pro ſuſpectis de hæreſi, nec pro Eccleſiæ rebellibus; ſed pro Catholicis, & filiis obedientibus, etiãſi iudiciũ ſuum nec Concilii V. nec Concilii VI. &c. iudicio ſubmittant, in re obſcura & controverſa, ad fidem non pertinente, ſed à fidei dogmate ſeparabili.

SUBSECTIO QUARTA.

De deſenſoribus Theodoretĩ & Joannis Antiocheni.

ANte Concilium Calcedonenſe Theodoretus de Neſtorianoſmo non immeritò ſuſpectus fuit, tum ob duriffimas expreſſiones, Neſtorianoſmum ſapientes, nec illum in contextu ſatis apertè purgantes. Tum ob nimiam erga Neſtorii perſonam affectionem, atque à S. Cyrillo ipſius debellatore abalienationem, quæ animum ipſius adeo præoccuparunt, ut licèt damnatam Neſtorii hæreſim non probaret, ſed improbaret (Beatiffimam quippe Virginem verè dei Matrem eſſe profitebatur) id à Neſtorio negatum non credens, ſed dicta & ſcripta ipſius catholicè intelligens, ipſum innocentem, atque injuſtè a Concilio Ephefino depositum diu exiſtimavit (uti conſtat ex epistoſis ipſius ad Neſtorium, ad Andreã Samofatenum, & ad Alexandrum Hierapolitanum Episcopum, quæ videri poſſunt apud Balazium in nova collect. Conciliorum in Synodico pag. 766. & 769.) Cyrilli verò anathematiffimos, à Concilio Ephefino approbatos, hæreſim Apollinaris continere, ipſum proinde Cyrillum per errorem facti Apollinariffam credidit: meritò proinde à Concilio Calcedonenſi anathema clarè dicere juſſus fuit Neſtorio & impietatibus ipſius (tameſi juſſus non fuerit retractare quæ adverſus laudatos anathematiffimos ſcripſerat) juſta, inquam, de cauſa: quia omnis de hæreſi meritò ſuſpectus. (qualis Theodoretus erat iudicio Concilii Ephefini) ſe purgare teneatur, hæreſim, & notorium hæreſeos Authorem condemnando. Impia namque Neſtorii dogmata, erant

minimè obscura, ut qua in epistolis & libris ejus dilucide extarent expressa, & ex publicis ejus sermonibus clare audita fuissent, ait Concilium Ephesinum in Relatione ad Imperatores, Anathema Nestorio & impietatibus ipsius in Concilio Calcedonensi clare dixit Theodoretus, & ideo à Concilio judicatus fuit orthodoxus; & Sede sua dignus.

Simili modo ante Concilium Calcedonense, S. Cyrillus reconciliatus fuit cum Joanne Antiocheno & Orientalibus, qui anathematismos ipsius, à Concilio Ephesino approbatos, similiter improbabant, velut Apollinaris hæresim continentes. Tamen enim Joannes de Nestorianismo pariter esset suspectus, imò ab ipso etiam Concilio Ephesino in Relatione ad Cælestinum Palam, habitus velut *compertus adversarius insensissimorum Sanctæ Synodo, tum rectæ Ecclesiarum fidei*: nihilominus Theodosio Juniore, & S. Simeone Stylita intervenientibus, S. Cyrillus ipsi & Orientalibus reconciliatus fuit, non postulata ab ipsis approbatione Anathematismorum suorum, licet (ut jam secundò dixi) à Concilio Ephesino approbatorum, nec improbationis seu damnationis eorum retractatione; sed statim atque facta dilucida confessione palam fecerunt, se profanas Nestorianorum novitates, æquè ac res condemnasse, & Anathematizasse, seque nullo unquam eas loco habuisse, licet Nestorii personam, necdum compertis erroribus ipsius, bona fide aliquando defendissent. Reconciliatio proinde illa facta fuit per distinctionem separationemque juris & facti. Palam quippe damnata ab ipsis Nestorianâ hæresi, Concilio Ephesino quoad dogma fidei acquieverunt, non quoad facti quæstionem circa dictos Anathematismos, an in iis error Apollinaris contineretur. Nec hoc ab ipsis Cyrillus requirivit, sicut nec Calcedonense Concilium à Theodoro.

Nec ab ipsis magis quam ab aliis in facto errantibus, Ecclesia magis exegisset ut cum errore anathematizarent erroris autorem, nisi notoriè & sine controversia talem (quo casu Authorem damnare nolle, est velle damnare errorem) cum in nulla Historia Ecclesiastica

legatur hoc factum in casibus, in quibus erroris Author in Ecclesia fuit controversus. Quippe tunc Ecclesie spiritus est erroris damnationem exigere, non Authoris, uti manifestum est in Theodoro & Honorio, quos Theologi ab Ecclesia non jubentur velut hæreticos, vel hæresim in scriptis suis tradentes damnare, tamen Theodoretus in suis contra Cyrillianathematismos scriptis à Concilio V. judicatus fuerit Nestorii hæresim tradidisse, & Honorius à Concilio VI. in suis ad Sergium Epistolis tradidisse hæresim Monothelitarum.

Idem videre licet in aliis exemplis, ex antiquitate petitis, partim suprà relatis, partim infra referendis (ubi etiam de Theodoro plura) nunquam enim, antè præsentem de facto Janseniano controversiam, Ecclesia à fidelibus autoritative postulavit, ut damnato errore, simul erroris Authorem damnarent, nisi de eo adeo manifestè constaret, ut bona fide negari non posset. Unde illum Ecclesie spiritum non ignorans D. Hieronymus in epist. adversus errores Joannis Hierosolymitani, ab ipso non postulavit, ut fateretur Origenem docuisse errores, ipsi communiter attributos, sed *vel nega*, inquit, *hoc dixisse eum qui arguitur, aut si locutus est talia* (id est si fatearis eum talia dixisse) *eum damna qui dixerit*. Similiter Paulinus Diaconus in Concilio Cartaginensi, contra Celestium celebrato, dum necdum absque controversia notorii erant errores ipsius, ab ipso solum exegit, ut objectos sibi errores damnet, vel negaret se eos docuisse: *Unum è duobus, aut neget se docuisse; aut jam damnet istud*.

SUBSECTIO QUINTA.

De defensoribus trium Capitulorum.

EX modo quo sese Romani Pontifices gesserunt cum iis, qui Nestorianam hæresim cum Ecclesia corde & ore detestantes, Capitula illa, post Concilii V. definitionem, in Ecclesie unitate defendebant, manifestò

cogno-

cognoscimus Ecclesiæ spiritum, ipsiusque sensum & ulum à sæculis ferè duodecim observatum erga factorum, etiam doctrinalium, non revelatorum, tametsi ab Ecclesiâ definitorum, in casibus obscuris & controversis, bona fide defensores.

Quod itaque Romani Pontifices nunquam (usque ad præsentem controversiam) ipsos autoritative compulerint ad Capitula illa damnanda, nec ad iudicium suum, cæco more, iudicio Ecclesiæ submittendum, nec pro hæreticis, vel de hæresi suspectis habuerint non submittentes, imò nec pro inobedientibus & rebellibus, videtur manifestè probari ex eo quòd tametsi totius penè Occidentis Episcopi, Africæ scilicet, Hispaniæ, Galliæ, Italiæ, Hiberniæ, Illyricæ, Istriæ &c. Capitula illa cum Concilio V. cumque Pelagio I. & II. nec non Gregorio Magno damnare noluerint, nec Concilium V. licet ab iisdem, atque à Vigilio approbatum recipere, nihilominus nec Pelagius I. nec Pelagius II. nec Gregorius Magnus crimen ullum objecerint Episcopis Hispaniæ & Galliæ, in Ecclesiasticâ unitate permanentibus, & ne Episcopis quidem illis qui ab Ecclesiæ unitate propter Capitulorum illorum damnationem recesserant, objecerunt crimen hæreseos, vel suspicionem illius, sed solius schismatis seu schismaticæ rebellionis, quæ ab Ecclesiæ capite divisi, pacem Ecclesiæ perturbabant. Legantur Epistolæ Pelagii I. qui licet egerit cum Narsete, Italiæ Exarcha, ut schismaticorum Paulini & Honorati in schismate pertinaciam sua potentia & armis compesceret, prorsus abstinuit ab objiciendâ ipsi hæresi, de qua si ipsos suspectos habuisset, epist. 2. to. 5. Concil. pag. 792. non solum dixisset quòd *hoc & divina, & humana leges statuunt, ut ab Ecclesiâ unitate divisi, & ejus pacem iniquissimè perturbantes, à secularibus potestatibus comprimantur*, sed hoc ipsum dixisset de hæreticis, & verè dixisset, cum id ipsum de hæreticis jure canonico & civili statutum sit. Similiter epist. 3. p. 793. postquam de schismaticis Episcopis Liguriæ, Venetiæ & Istriæ dixit, quòd si qua ipsis difficultas occurreret circa damnationem trium Capitulorum, à

Concilio V. factam, pro ea dissolvenda ad Sedem Apostolicam recurrere debebant; *Et non clausis oculis; Corpus Christi, hac est. Sanctam Ecclesiam lacerare*; addit: perleverantes in sua obstinatione, *divisiones Et scandala* (non addit *Et haereses*) *per potestates publicas esse opprimendos*. Et epist. 6. ad Episcopos Tusciae p. 794. solum ipsis objicit schisma, quodque solitam sui nominis memoriam inter mysteria reticerent; eo quod eum Concilio V. tria Capitula condemnaret, fidei quatuor Conciliorum addens Professionem. quodque *Si quis post hac aliquem superesse credit scrupulum, ab insano tumore desinens, magis ad nos venire festinet, ut ex his qua dubitat rationabili satisfactione percepta, latus, Deo propitius, cognita veritate, universaliter reformatur Ecclesia*. Hoc solum, non propriae circa tria Capitula opinionis objectionem, se exigere, in epist. ad Viatorem & Pancratium (inter editas a Luca Holstenio) de Istriae Episcopis disertissime dicit, ipsos utique a Romanis Pontificibus non repellendos, sed iudicio suo permittendos, usque dum, ratione duce, veritatem cognoscerent, si eam intra materna Ecclesiae viscera quaerent: *Si ipsi, inquit, licet in suo sensu abundantes, intra materna tamen positi viscera quaerent veritatem, a nobis repellendi non erant, donec apud eos, RATIONE DUCE, veritas claresceret*. Praeclara verba ista referuntur can. 34. 23. q. 1.

Eandem cum Praedecessore suo agendi rationem secutus Pelagius II. in suis ad Istriae Episcopos Epistolis, nunquam ab ipsis autoritative exegit, ut iudicium suum Ecclesiae iudicio, seu Concilii V. definitioni submittentes, tria Capitula damnarent, eorumque damnationi subscriberent, neque eos culpavit ut rebelles haereticos, vel de haeresi suspectos quod ea damnare nollent, imò nec ideo eos redarguit ut rebelles & obstinatos, sed duntaxat ob animum in schismate adeo obfirmatum, ut cum damnatoribus trium Capitulorum communicare nollent, sed communionem omnem obstinate abrumperent, & adversus Romanos Pontifices pro superfluis quaestionibus tumultuari & debaechari non cessarent, injustis suspicionibus suis plus aequò induli-

dulgentes. Constat hoc ex eo quod tota ipsius sollicitudo in Epistolis illis sit de ipsis invitandis ad Ecclesiae unitatem, & communionem cum fidelibus fratribus suis non abrumpendam, nulla facta de damnandis tribus Capitulis mentione, nec postulata ab ipsis ullà quæ à suspectis de hæresi exigì solet purgatione. Quinimo ut efficacius ipsos ad communionem, non abrumpendam invitet, ipse potius ultrò summa charitate apud eos se purgat, quatuor primorum Conciliorum fidem taliter profitendo, ut nullam ne minimam quidem patiatur sinistrae de fide sua suspitionis umbram.

In hoc tota versatur prima ex Epistolis illis: *Necessarium*, inquit, *judicavimus per presentem Epistolam nostram, & ad viscera vos Matris Ecclesiae ut reverti debeatis cum lachrymis exhortari, & de fidei nostrae integritate vobis satisfactionem nostram mittere, quatenus nulla possit in cordibus vestris de nobis remanere suspicio.* Mox apertè profitetur se quatuor primorum Conciliorum fidem per omnia profiteri, & si hoc ipsis non sufficiat ad avellendam omnem de ipso sinistram opinionem, *Manentes*, inquit, *in unitatis charitate, eligite de fratribus ac filiis nostris, quos ad nos, inquirendo de quibus movemini, transmittere debeatis, & parati sumus secundum praeceptionem Apostolicam, & cum charitate eos suscipere, & cum humilitate ad placita satisfactionis reddere rationem.* Nisi ergo, satisfactione ista percepta, ad unitatem redeant, ait prorsus inexcusabiles futuros. *Quam ergo excusationem apud Dominum, post presentem satisfactionem nostram, habere ulterius potestis, quando nulla vobis de fidei nostrae sinceritate & puritate contraria suspicio remanebit? Cum dilectione ergo fraterna, & humilitate Deo placita, si cujus fortè animi scandalizari videntur in aliquo (propter receptam & probatam à nobis Synodum V. trium Capitulorum damnatricem) manens in unitatis charitate perquirat atque cognoscat, an iustam à nobis acceperit scandalì causam.* Ecce seipsum purgat à sinistra suspitione quam. Isti ne Episcopi de ipso obdictam rationem conceperant, ipsos nullo modo culpans quod V. Synodum ipsi non reciperent, nec judi-

cio ipsius suum submitterent; nihil enim aliud ab ipsis exigit, nisi ut in unitate permanentes, vel potius ad eam redeunt, aliquid circa Synodum illam difficultatis patiantur, ab ipso satisfactionem desuper accipiant, prorsus abstinens ab exigenda ab ipsis Synodi istius approbatione; triumque Capitulorum subscripta damnatione.

Quia verò hac epistola non obitante Episcopi illi obstinate permanserunt in schismate, epist. 2. ad eosdem (quæ 6. dicitur to. 5. Concil.) si, inquit, pacato animo, in charitate & timore Dei relegatis, quæ scripsimus vobis, *facile sentietis, quantum sit periculum, pro superfluis questionibus, tam diu ab universali Ecclesia separari.* Et rursus: *Constat enim, quia dum vos ab Ecclesia unitate disjungitis* (non addit, iudiciumque vestrum iudicio ipsius in superfluis illis questionibus non submittitis) *omne virtutis meritum perdidistis.* Et iterum: *Quam fiduciam coram Deo habere poteritis, qui tantis temporibus, per* (legendum videtur propter) *superfluas questiones, ab Ecclesia Dei, quæ una est, vos dividi duratis?* Pro superfluitate ad fidem questionibus Pelagius I. & II. ipsos hæreticos, vel de hæresi merito suspectos censuissent. Et si ipsos hæreticos censuissent, ipsosne ad communionem cum ceteris fidelibus tam sollicitè invitassent?

Ad communionem tamen illam & Ecclesiæ unitatem schismaticos illos secunda epistola ista necdum reduxit. Obstinate negarunt de superfluis agi questionibus, Apologiam transmittentes, quâ conati sunt ostendere, quòd de fide ageretur, manutenendaque Concilii Calcedonensis autoritas, quam ex toto convulsam existimabant per trium Capitulorum damnationem, à Concilio V. factam. Eapropter Pelagius II. in tertia epistola sua, totam refellens Apologiam, prolixè demonstrare conatur 1. per trium Capitulorum damnationem, à Concilio V. factam, Concilii Calcedonensis auctoritatem non esse convulsam. 2. Nestorianam hæresim in tribus illis Capitulis esse contentam. Nec tamen ideò ab ipsis exigit, ut id credant, Conciliique V. iudicio se-

se submittant; sed solum ut antè, *Vestra* igitur dilectio communionem fidelium orthodoxorum fratrum non fugiat.

Ecce tota conclusio proluxa istius epistolæ, quam librum Gregorius Magnus appellat. Ecce tota summa caputque desiderii ipsius. Cetera quippe pro superfluis quæstionibus habuisse demonstratum est. Quam maulum ergo de Ecclesiæ unitate sollicitus fuit prudentissimus ille Pontifex, tam parum de superflua trium Capitulorum quæstione, dummodo Ecclesiæ unitas servaretur, quam in cunctis mundi partibus salvo fidei statu vigentem schismaticis illis proposuit, & verè proposuit. Tametsi enim illo tempore nec ab Hispanis, nec à Gallis quinta Synodus, nec trium Capitulorum damnatio admitteretur, Ecclesiæ unitas ab ipsis equidem servabatur; nec lis ulla movebatur adversus eos, qui quintam Synodum admittebant, triaque Capitula cum ipsa damna- bant, nec eorum communionem refugiebant, sicut Istrix schismatici.

Denique quodd Pelagius II. suspectam non habuerit fidem eorum, qui iudicium suum iudicio quintæ Synodi cæco more non submiserunt, nec ab ipsis cecum illam exegerit submissionem, probatur insuper ex eo quodd eos Episcopos latinos non vituperaverit, imò potius à constantia laudaverit, qui iudicium suum definitioni quintæ Synodi non submittentes, pro trium Capitulorum defensione diu multumque laboraverunt, & ad injurias usque certarunt, nec definitioni illi acquieverunt, nisi dum veritatem ratione duce cognoverunt. Latini homines, inquit, græcitatibus ignari, dum linguam nesciunt, errorem suum tardè cognoverunt, & tanto eis celerius, ab hominibus græcitatibus non ignaris, credi debuit quanto eorum constantia, quousque verum cognoscerent, à certamine non quievit. Quorum consensum Fraternitas vestra despiceret, si ausu præcipiti, priusquam verum cognoscerent, consensissent. At postquam diu ab ipsis laboratum, & longo tempore ad injurias usque certatum; hinc vestra Fraternitas penset, quia tot labores repente non relinquerent, nisi quæ vera sunt agnovissent.

Tale

Tale de ipsis iudicium Pelagius non tulisset, nec ipsos à constantia laudasset, multo minus præcipitem fore cœcam submissionem ipsorum dixisset, si eam, antequam ratione convincerentur, ab ipsis exegisset. Quisquis enim ad cœcam submissionem tenetur, ad eam tenetur, antequam de veritate convincatur. Quisquis proinde librum aliquem, vel scriptum damnare tenetur obedientia cœca, damnare tenetur antequam propria ratione seu investigatione convincatur, eo damnabile aliquid contineri. Ad id proinde tenetur, etiam si linguam nesciat quæ id discernere valeat. Aliàs à superbia & inobedientia excusabilis non est. Certum proinde videtur, Latinos homines, iudicio Pelagii II. ad cœcam illam submissionem haud fuisse obligatos, nec ad eam fideles autoritativè compellendos, dummodo corde & ore per omnia fidem Ecclesiæ profiteantur, hæresesque ab ea damnatas sincerè detestentur.

Quemadmodum ista fuit agendi ratio Pelagii I. & II. ita & Gregorii Magni, qui Pelagio II. successit, quidē tota ista causa non aliter quàm Pelagius II. sensit; utpote cujus, in conscribendis tribus illis Epistolis, adiutor & amanuensis fuit, cumque Hispaniarum & Galliarum Ecclesiis, non schismaticis, semper communi-
cavit, tametsi non ignoraverit ab ipsis quintam Synodum, triumque Capitulorum damnationem non recipi. Satis namque ipsi fuit, quod in Ecclesiæ unitate permanerent, nec pacem ipsius pro superfluis quæstionibus perturbarent. In horum fidem videri possunt Epistolæ ipsius ad Recharedum Regem, & ad S. Leandrum, & ad Galliarum Episcopos Simplicium Parisiensem, Syagrium Augustodunensem, Palladium Santonensem, Virgilium Arelatensem, & ad Reges Childebertum, Clotarium, Theodoricum & Theodebertum, nec non ad Reginam Brunehildem.

Ex litteris quoque ipsius ad Severum Aquileiensem constat, S. Gregorium nihil aliud à schismaticis Istriæ postulasse, nisi ut qui pro nulla re, ab Ecclesia unitate, absque ulla iusta causa secesserant, omni contentione ad eam redirent.

Et

Et quamvis S. Columbanus trium Capitulorum damnationi semper obstitit, sicut & S. Secundinus, ipsos S. Gregorius à sua communione nunquam semovit, sed ut filios dilectissimos semper habuit, prout videre est in epistolis ad ipsos datis. Et idem est de Theodelinda Longobardorum Regina piissima, maxime postquam ipso hortante ad unitatem rediit, tametsi in trium Capitulorum damnatione rejicienda perstiterit, etiam Gregorio mortuo, ut probat Mabillonius to. 1. Annal. Benedictin. l. XI. pag. 300. & consentit novus Editor operum S. Gregorii in vita ipsius l. II. c. 12. n. 3. Quia tamen Gregorius (ut ipse profèquitur) *pro veris Ecclesia filius semper habuit eos, qui, cum tria illa Capitula rejicere formidarent, in Ecclesia tamen unitate permanserunt, & cum ipsis benignius egit semper, haud dubium quod eos inter, præter Theodelindam, fuerit Secundinus eximie Sanctitatis Monachus.* Utpote quem (etsi trium Capitulorum defensorem) Gregorius de hæresi suspectum non habuit, sed magni semper fecit, prout videbit lector, si consulat ipsius ad Secundinum epist. 52. libri IX. ubi sic: *Dilectionis tua scripta suscepì, quæ in meo sensu amoris melle condita sapuerunt. O quantà aspiratione vitæ plena sunt, quæ per gratiam Spiritus proferuntur! Non in eis cultus eloquentia, non verborum typhus apparebat, sed solam veritatis atque charitatis radicem tenentia per omne quod locuta sunt, celestis patriæ amorem fragrant.* Et quia Secundinus eum consuluerat de tribus Capitulis, ostendit quidem Gregorius per eorum à quinta Synodo damnationem, violatam non esse Concilii Calcedonenfis auctoritatem, in eosque multum invehitur, qui propter eorum damnationem, Ecclesiæ rescindentes unitatem, *subesse Sedis Apostolicæ præceptis nollunt, & nos quasi de fide reprehendunt, quam ipsi nesciunt (non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant, ut alibi dicit) Sed ab ipso autoritative nullatenus exigit, ut Capitulorum illorum damnationi ipse consentiat, sed solum ne in schisma propter illa abripi se permittat, ne tot bonorum operum fructum amittat: Neesse est ut dulcissima*

*mibi dilectio tua in hoc quod præcipue in bonis moribus
vivit, quod se per abſtinentiam affligit, quod doctrinæ
Dei vehementer inſiſtit, hoc ſtudioſius cogitet, ne erro-
rem ſchiſmaticorum ſequens, à Sancta univerſali Eccle-
ſia diſſiſa poſſit inveniri. Et quid tot labores præderunt,
ſi in unitate fidei inventi non fuerint? &c.*

Ex his ergo omnibus manifeſtum videtur in ea de
tribus Capitulis controverſia, nec Pelagium I. nec II.
nec Gregorium Magnum pro hæreticis vel de hæreſi
ſuſpectis, nec pro Eccleſiæ rebellibus, nec pro anathe-
mate à Synodo V. damnatis habuiſſe Capitulorum illo-
rum defenſores: (aliàs cum ipsis communicare non
potuiſſent) imò cum ejuſmodi controverſiam ad fidem
ſuperſuam & inutilem exiſtimaverunt, nemini ne-
gotium eà ſuper controverſia, faciendū cenſue-
runt, modò fidei integritas, & Eccleſiæ unitas ſervare-
tur. Nec quemquam, ob ſolam eorum defenſionem,
à ſua communione repellendum, nec vexandum, ve-
lut de hæreſi ſuſpectum, vel Eccleſiæ rebellem, ſi a-
liunde fidem & unitatem ſervaret. Neque enim pro-
pterea moleſtandos cenſuerunt Hiſpanos, Gallos, Re-
charedum Hiſpaniæ, Childebertum Galliæ Reges, nec
Theodelindam Longobardorum Reginam, nec S. Se-
cundinum, nec S. Columbanum, imò ne ipſos qui-
dem Iſtriæ ſchiſmaticos, utpote à quibus, ut ſuprà dixi,
nunquam pro imperio exegerunt, ut trium Capita-
lorum damnationi ſe ſubmitterent, ſed ut ad unitatem
& charitatem redirent. De cetero velut dominativa non
utentes poteſtate, ſed Apoſtolica benignitate, laboran-
tes, ut ipsis ratione perſuaderent facti controverſi ve-
ritatem, ad ſcrupulos ipſorum reſpondendo, difficul-
tates ipſorum diſſolvere non dedignando, ipſisque de-
monſtrando, quòd diſſidium iſtud in fidei dogmatibus
non verteretur, ſed in quæſtionibus ſuperſuis, quæ ad
fidei dogma non pertinebant, de quibus propterea in
Concilio Calcedonenſi actum fuerat, poſt integrè fir-
matam in ſex Actionibus præcedentibus fidem.

Si quiſpiam dicat in ea agendi ratione Romanos Pon-
tifices indulgentiâ quadam, ac velut diſpenſatoria diſſi-
mula-

mulatione ufos fuiſſe. Id imprimis parum credibile eſt; cum conſtet damnationem trium Capitulorum viſam iſtis non eſſe neceſſariam ad fidei incolumitatem. Alias diſſimulare non potuiſſent (neque enim circa ſervandam fidei incolumitatem diſſimulari poteſt) ſaltem tam diu, ideſt non ſolum à ſæculo ſexto uſque ad nonum, (quo demum quinta Synodus in Gallia, non lege, ſed conſuetudine recepta fuit;) ſed & uſque in præſens: ſiquidem uſque in præſens tria Capitula, ſaltem quoad ſcripta Ibæ & Theodoreti, à pluribus viris apprime Catholicis, nemine contradicente palam defenduntur. Neque enim fidelis & prudentis eſſe poteſt diſpenſatoria diſſimulatio, in re ad fidei incolumitatem pertinente. Quemadmodum ergo id hodie Eccleſia non per-
 mittit ſecundum diſpenſatoriam diſſimulationem & indulgentiam, ſed ſecundum Sanctorum Patrum Regulam, quam ſecutus Cyprianus in re quam non cenſuit ad fidem pertinere, dixit: *Neminem iudicantes, aut de iure communionis, ſi diverſum ſenſerit, amoventes.* Et S. Auguſtinus: *In eadem unitate video quosdam de hac re diverſa ſentire. Hoc omnes Catholica unitas materiam ſinu complectitur, invicem onera ſua portantes, & ſtudentes ſervare unitatem Spiritus, in vincula pacis, donec alteris eorum, ſi quod aliter ſapiebant, Dominus revelavit.* Ita nec id olim Romani Pontifices permiferunt ſecundum diſpenſatoriam indulgentiam, ſed ſecundum proximè dictam Regulam: cum non ageretur de fide, ſed de quæſtione extra fidem, quam exiſtimarent ſuperſuam & nullius ad fidem momenti, prout ipſi loquuntur. Enimverò in Synodo, in qua de tribus Capitulis actum eſt, apertè liquet, nihil de fide con-
 vulſum eſſe, vel aliquatenus immutatum; ſed . . . de quibusdam ibi perſonis ſeu perſonarum particularium doctrinalibus ſcriptis, eſt actum, inquit D. Gregorius l. 2. epiſt. 36. ad Epiſcop. Hibern. ſeu (ut aliis placet) Iſtriæ. Qui & l. 3. epiſt. 37. ad Conſtantium Mediolan. Epiſcop. In illa (inquit) Synodo. . . qua quinta dicitur. . . de perſonis tantummodo, non autem de fide aliquid geſtum eſt. Quomodo de perſonis tan-
 tum.

tummodo, cùm etiam de earum Scriptis, Iba videlicet & Theodreti, actum esse constet? Respondeo quia causæ omnes, quibus crimen aliquod, sive hæreseos in scripto aliquo contentæ, sive aliud alterius speciei, inter personales computantur. Verè personalis est causa, in qua non agitur de fide in scripta, sed de fide personali ejus, cujus scripta damnantur velut hæresim continentia. Cùm per talem damnationem, ipsi hæresis, non sine nota nominis ipsius imputatur, dum eam in scriptis suis tradidisse dicitur. Verè ergo Gregorius dicit, in quinta Synodo *de personis tantummodo, non de fide aliquid gestum esse*. Verè etiam Pelagius II. to. 5 Concil. pag. 618. *Nihil ibi aliud, nisi de personis actum*. In judicio verò de causis personalibus laudati Pontifices non dubitarunt, quintam Synodum errare potuisse. Et idè nec hæresim, nec de hæresi suspicionem iis imputari posse, qui ejusmodi judicio sese non submittunt, dummodo Ecclesiæ fidem palam profiteantur. Unde tametsi Felix quidam tria Capitula post quintæ Synodi damnationem, non solum defendisset, sed & ob eorum damnationem ab Ecclesiæ Romanæ communione se separasset; de ipso nihilominus D. Gregorius l. 3. epist. 14. *Præsentium latet Felix, inquit, cum nullatenus in hæreticorum dogma lapsus sit, nec à Christiana fide discesserit prævis illectus adversus Constantinopolitanam Synodum (quintam) suspicionibus, in Illyricarum se separatione removerat. . . . Quia ergo, ut dictum est, non in hæresim incidit, sed. . . . recta studio intentionis erravit &c.*

Ecce ergo per Gregorium Magnum, sicut & per ipsius Prædecessores Pelagium I. & II. imò & per Vigilium manifestè jugulatus est confictus à Jesuitis novitiæ fidei articulus. Imò ex eorumdem principiis manifestè sequitur nullam esse, etiam post Constitutiones Alexandri VII. & Clementis XI. hæresim Jansenianam, eum in mera libri, etiam ab Ecclesiâ condemnati, defensione collocari non possit hæresis, modò error ipse ab Ecclesiâ proscriptus non defendatur. Si enim Scriptorum Iba & Theodreti post Concilii V. definitio-

tionem defensores, non ideo hæretici fuerunt, multo minus libri Janſenii defensores post definitionem Alexandri VII. & Clementis XI. Et si definitio Concilii V. factum Ibasianum & Theodoretianum non fecit esse de fide, quod antè non erat de fide; nec ergo duorum illorum Pontificum definitio factum Janſenianum fecit esse de fide, quod antè certissime non erat de fide. Longè minus ergo hæreticum est absque schismate Janſenii factum defendere, quàm cum schismate factum Ibas & Theodreti, quod cum schismate Felix ille defendit: non ideo tamen in hæresim incidit, teste Gregorio Magno, Pelagii I. & II. vestigiis inherente; teste etiam Vigilio; utpote qui (ut Sirmondus ait in Monito duodecim Facundi libris præfixo) liberam esse de tribus Capitulis controversiam intelligens, & quæ utramque in partem (etiam post Concilii V. definitionem,) vergeret, ad fidei doctrinam nihil attineret (quod ipsum, post Vigili tempore, Gregorius Magnus, Pelagius, & alii sæpe testati sunt) ea interdum libertate usus est, (modò tria Capitula damnando, modò defendendo) quam causa concedebat.

Tametsi ergo veteres illi Pontifices tantum esse malum schisma & hæresim esse censuerint, ut schismaticos & hæreticos, per externas etiam potestates. . . debere opprimi Pelagius I. epist. 3. to. 3. Concil. pag. 792. scripserit, eo quod id & canonica Scriptura autoritas (inquit) & patrum regularum nos veritas docet; facti Ibasiani & Theodoretiani post Concilii V. definitionem defensores, non schismaticos, quatuor primorum Conciliorum generalium fidem profluentes, non solum censuerunt non opprimendos, velut Ecclesiæ rebelles, nec ad definitioni illi subscribendum, vel consentiendum cum imperio ac velut dominativa potestate compellendos (neque enim ignoraverunt sibi à Petro & Paulo, imò & à Christo vetitam in Clero dominationem) quin benignè tractandos & ratione docendos. Istum quippe verum Ecclesiæ spiritum semper fuisse Gregorius Magnus l. 8. Moral. in Job c. 1. testatur dicens: Sancta Ecclesia, ex magisterio humilitatis instituta,

recta

recta quæ errantibus dicit, non quasi ex autoritate præcipit, sed ex ratione persuadet.

Istam proinde agendi rationem cum trium Capitulorum defensoribus, non schismaticis amplexi sunt laudati Pontifices, eorumque in hodiernum usque diem successores, non dissimulatione quasi dispensatione usi, sed verum illum Ecclesiæ spiritum, supra laudatamque Cypriani & Augustini regulam secuti. Nec dubium quin eandem cum facti Janseniani bona fide defensoribus agendi rationem, ex eadem regula, eodemque Ecclesiæ spiritu, etiamnum sequeretur Sanctitas Tua, Beatissime Pater, nisi à Jesuitis; Jesuitarumque fautoribus de mala ipsorum fide (de qua ne unus quidem hactenus convinci potuit) perperam informata esset. Illum quippe Ecclesiæ spiritum recta ratio docet, hujuscemodi utique facta, ratione non sola autoritate esse persuadenda: eò quod eorum Veritas ratione, sensibilibus demonstratione, non sola autoritate innotescat. Quod enim ista vel illa propositio, talem naturaliter reddens sensum, in tali libro privati cujuspiam extet Authoris, ratione, & sensibili ad oculum demonstratione facile persuadetur, si extet; frustraneus verò ad id persuadendum est usus autoritatis, si non extet.

SUBSECTIO SEXTA.

Responsio ad ea quæ ex D. Gregorio allegantur, adversus defensores trium Capitulorum contra definitionem Concilii quinti.

Sunt quibus videtur, perspicuam esse D. Gregorii doctrinam, unumquemque fidelem teneri submittere judicium suum judicio Ecclesiæ, definientis facta doctrinalia, etiam non revelata, quamlibet obscura, atque Catholicos inter Doctores controversa, cujusmodi fuit factum trium Capitulorum. Idque demonstrari putant ex epistola ipsius 24. libri I. ad Patriarchas Ecclesiarum Orientis, in qua fidei suæ faciens professionem, primò dicit, se quatuor priores Synodos œcu-
me-

menicas, velut quatuor Evangelia venerari. Deinde addit; *Quintum quoque Concilium se pariter venerari, in quo epistola, qua Iba dicitur, erroris plena reprobat: Theodorus, Personam Mediatoris Dei & hominum in duabus subsistentiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse convincitur: Scripta quoque Theodoreti, per qua beati Cyrilli fides reprehenditur, ausu dementia prolata refutantur. Cunctas verò, quas prefata Concilia personas respuunt, respuo, quas venerantur, amplector. Quia dum universali sunt consensu constituta, se, & non illa, destruit, quisquis presumit, aut solvere quos religant, aut ligare quos solvunt. Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit. Quisquis verò predictarum Synodorum fidem tenet, pax ei sit à Deo Patre per Jesum Christum Filium ejus. Cum verba ista sint Pontificis fidem suam profitentis, verba sunt candidè, apertè, & absque omni ambiguitate & cavillatione loquentis. In sensu proinde naturali & obvio S. Gregorius censendus est recipere & amplecti trium Capitulorum damnationem, à Synodo V. factam, & insuper declarare eam ab omnibus suscipiendam: cum dicat, quòd seipsum destruit, id est æternæ damnationis reatu adstringit, qui damnationi illi contradicit; imò & ipsi anathema dicat.*

Verum enimverò de iis ibi Gregorius non loquitur, qui dictarum Synodorum fidem per omnia tenentes, extra materiam fidei, ex causa quam bona fide credunt legitimam, per consequens absque temeritate & præsumptione, absque schismate, absque Ecclesiasticæ auctoritatis contemptu, solvunt, id est innocentes credunt, quos Ecclesia universali quidem consensu, sed fallibili ligat, id est damnat. Quod enim de ipsis non loquatur manifestum faciunt argumenta sequentia.

I. Namque de iis solis loquitur Gregorius qui præsumptuosè solvunt quos universali consensu Ecclesia ligat. Dicit enim *Quisquis presumit &c.* quæ expressio genuinè & absque cavillatione intellecta, solum verificatur in iis, qui cum præsumptione & temeritate, & mala fide, absque causa legitima solvunt &c. prout
fre-

frequenter Theologi & Canonistæ observant, ut Cardinalis (teste Fagnano) communiter receptus in Clement. 1. q. 38. & Tiraquellus de poen. consil. 43. alienas, bonam fidem, & rationabilem causam excusare à præsumptione; eos proinde, qui bona fide, & causâ rationabili nituntur, *non censi præsumentes*. Videri potest Fagnanus ad cap. *Ad hæc de religiof. domib.* n. 71.

2. De solis hæreticis Gregorius loquitur, non de Catholicis, fidem quinque Synodorum illarum per omnia tenentibus. Solis enim prioribus anathema dicitur, non posterioribus; quibus econtrario pacem dat, uti manifestum facit finalis clausula, qua se explicat, atque ex antecedenter à se dictis sic concludit: *Quisquis ergo aliud in fide sapit*, quam illæ Synodi, *anathema sit*. Quisquis verò prædictarum Synodorum fidem tenet, *pax ei sit à Deo Patre &c.* Dixi. *Quisquis aliud in fide sapit*: Quia id declarat antithesis, quam proxime subjungit: *Quisquis verò prædictarum Synodorum fidem tenet &c.* Nec certè verisimile est Gregorium anathema dicere Catholicis bona fide contra universalis Ecclesiæ consensum errantibus in quæstionibus quas vocat superfluas, & de re nullâ, ut loquitur l. 4. alias 3. epist. 2. ibi: *talis scissura pro nulla re facta est*.

3. Totus Gregorii contextus manifestum facit, solos eos à S. Gregorio anathematizatos fuisse, quos prædictæ Synodi anathematizaverant, Arium scilicet, Eunomium, Macedonium, Nestorium, Eutychetem, Dioscorum &c. eorumque sequaces, & mala fide defensores.

4. Ex dictis Subsectione præcedenti certum est S. Gregorium non anathematizasse, nec quintæ Synodi anathematibus æternæque damnationis reatu innodatos censuisse Catholicos, trium capitulorum, bona fide, ex causa visa sibi iusta defensores, scilicet Episcopos Hispaniæ, Galliæ &c. Childebertum Regem, Reginam Theodelindam, S. Columbanum, S. Secundinum, &c. utpote quibuscûm communionem & amicitiam magnam

gnam semper habuit, iudicioque suo permittendos censuit, donec veritatem ratione duce cognoscerent.

5. Non minus certum est, S. Gregorium non censuisse reos æternæ damnationis, nec anathematizasse omnes qui ex causâ iusta bona fide damnarunt absolutos à Concilio Sardicensi, vel absolverunt damnatos à Conciliis V. VI. VII. VIII. &c. cum prorsus incredibile sit S. Gregorium id censuisse de SS. Basilio, Chrysostomo, Theodoro, Mario Victorino, qui Marcellum Ancyranum à Concilio Sardicensi & Julio I. absolutum damnarunt. Item de Anastasio, Cardinalibus Turcercmata, Baronio, Bellarmino, Sirmondo, Petavio, totque aliis apprimè catholicis, qui Honorium Papam, à Conciliis VI. VII. VIII. & à pluribus Romanis Pontificibus damnatum absolverunt, & quotidie absolvent, nemine contradicente.

6. Vel objecta Gregorii verba nihil probant, vel nimis probant; si quid enim probant, Gregorii iudicio supradictos omnes Marcelli Ancyrani damnatores, triumque Capitulum & Honorii Papæ defensores, reos fuisse & esse æternæ damnationis, & anathemati subiectos, velut qui in iis quæ universali consensu in dictis Conciliis fuerunt constituta, vel solutos ligarunt, vel ligatos solverunt &c.

7. Nec solum istud inconveniens, prorsus incredibile, & à S. Gregorio certissimè non admissum sequeretur; sed & insuper illud, quod æternæ damnationis reus esset, Gregoriique anathemate perturbatus quisquis negaret factum quodcumque, etiam merè personale, universali consensu à Concilio aliquo Oecumenico decisum; v. g. Trithemium, & Historicos non paucos, quibus, ob rationes visas sibi iustas (quarum nonnullæ videri possunt in Phantasmate Jansenis pag. 157. 158. 159. 160. edit. Colon. anni 1686.) persuasum esse non potuit, Templarios illos omnes, ex quibus plurimi erant nobiles, primæ etiam nobilitatis, cum suo Generali, reos fuisse horrendam impietatum, & abominatum, quarum ipsos reos & clarè convictos Concilium Viennense Oecumenicum, post pleraque

ART. I.

Q

pre-

provincialia Concilia pronuntiavit. Probatur sequela, quia Templarios illos ab illis impietatibus innocentes existimare, est solvere universali consensu ligatos, quod quisquis facit, secundum D. Gregorium, reus est aeternae damnationis, si objecta verba Gregorii, generaliter & absque exceptione ulla procedant. Maxime cum de solis factis doctrinalibus, sive de scriptis, Gregorius non loquatur, sed & expressè de factis personalibus, sive de personis. Dicit enim quod quisquis personas universali Ecclesiae consensu ligatas solvere praesumit, se ligat & destruit. Et ideo *praemiserrat curatas, quas praefata veneranda Concilia per seipsas respiciunt, respuo; quas venerantur, amplector.* Praefata vero Concilia respuunt nominatim Arium, Eunomium, Macedonium, Nestorium, Eutychetem, Dioscorum. Quibus Concilium V. addit etiam nominatim Theodorum Mopsuestenum, distinctim à scriptis ipsius: *Condemnamus & anathematizamus. . . . Theodorum qui Mopsuestia Episcopus fuit, & impia ejus conscripta.* Porro conveniunt omnes Theologi universalem Ecclesiae de personis seu causis personalibus consensum, subinde esse falsum, nec ullus est qui non admittat, nec dubium quin Gregorius admiserit, dictum istud Innocentii III. cap. A nobis, extra de sent. excom. *Judicium Dei veritate qua non fallit nec fallitur, semper innititur; judicium autem Ecclesia nonnunquam opinionem sequitur; dum putat certam se veritatem sequi.* Porro opinionem & fallere saepe contingit, & falli; propter quod contingit interdum, ut qui ligatus est apud Deum, apud Ecclesiam sit solutus; & qui liber est apud Deum, Ecclesiastica sit sententia inmodatus. Per consequens, contingit interdum, ut de personis, etiam universali Ecclesiae consensu ligatis, aliter existimare liceat, dum scilicet ad aliter judicandum legitimae rationes occurrunt, exempli gratia dum alicui comperta est innocentia personae ab Ecclesia condemnatae, vel ob impedimentum sibi notum comperta est nullitas matrimonii ejus quem matrimonio ligatum Ecclesia pronuntiavit. Siquidem, ut homil. 26. in Evang. Gregorius ait:

Saepe

Sæpe agitur ut ab Ecclesia damnentur, immeriti, vel solvantur ligati. Unde rectè per Prophetam dicitur: *Mortificabant animas quæ non moriuntur, & vivificabant animas quæ non vivunt.* Ezech. 12. Porro de factis doctrinalibus loco objecto Gregorius eodem modo loquitur, ac de factis personalibus, eodem, inquam, modo de scriptis, quàm de personis. Et id quod de personis dicit, v.g. de Theodoro personam Mediatoris Dei & hominum in duabus subsistentiis separante, dicit de epistola Iba & scriptis Theodoret, à Concilio V. damnatis, uti manifestum faciunt verba ista: *Quintum quoque Concilium pariter veneror, in quo & epistola, quæ Iba dicitur, erroris plena reprobatur; Theodorus personam Mediatoris Dei & hominum in duabus subsistentiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse convincitur: scripta quoque Theodoret, per quæ B. Cyrilli fides, reprehenditur, ausu dementia prolata refutantur. . . . Quia dum universali sunt consensu constituta; se & non illa destruit, quisquis præsumit &c.* ut supra. Cum ergo Gregorii verba quoad personas, tametsi generalia, de iis non procedant nisi qui præsumptuose & mala fide seu intentione personas solvunt, universali consensu ligatas, ita & quoad personarum scripta, seu criticum eorum sensum. Tam enim istud, quàm illud, æquitas postulat. Et tam de scriptis, quàm de personis id Gregorius ipse satis declarat, cum dicit, *Quisquis præsumit &c.*

8. Id amplius manifestum videtur ex eo quòd de iis solis Gregorius loquatur, de quibus loquuntur Concilia quæ se amplecti dicit. Concilia verò ista, ut supra dixi, de solis loquuntur hæreticis, & eorum scripta damnato ab Ecclesia sensu intellecta, adeoque mala fide seu perversa, damnatam hæresim tuendi intentione defendentibus, prout Subject. 7. demonstrabitur.

Denique totus istius Pontificis agendi modus cum bona fide tria capitula, catholico, non hæretico sensu intellecta defendentibus, omnem hac de re difficultatem evacuat. Cum nulla sit apparentia, quòd Gregorius anathema dixerit iis, cum quibus communionem

semper habuit, vel quos ad communionem invitare non cessavit, nihil aliud ab ipsis postulans, nisi ut ad Ecclesiae unitatem redirent. Hoc enim facere non potuisset, si eos à Concilio credidisset anathematizatos, velut hæreticos, vel hæresis fautores. Neque enim permittere potuisset istius Concilii anathema ab ipsis impune flocciferi. Verum hoc ipsum non credidisse certò certius est. Tametsi enim ex postremis verbis ipsius certum sit, eos ab ipso habitos ut hæreticos, quibus ipse cum Concilio V. anathema dixit, talem non habuit Felicem illum, de quo Subsektionem præcedentem; utpote de quo l. 3. epist. 14. nunc l. 4. epist. 14. testimonium reddit, quòd nullatenus in hæreticorum dogma lapsus sit, nec à Catholica fide discesserit, sed recta suo deo intentionis exaravit, dum rejecto Concilio V. anathematibusque illius, tria Capitula defensavit; & Theodorum Mopsuestenum innocentem credens, impia scripta ipsius, non in rigore, ut sonabant, sed in bonum, seu Catholicum sensum interpretatus est, atque adeo universali Ecclesiae consensu ligatum solvit, &c.

SUBSEKTIO SEPTIMA.

Concilii V. anathemata non feriunt Catholicos, trium Capitulorum, Catholico sensu intellectorum, bona fide defensores, sed hæreticos, qui Nestorianam in illis hæresim agnoscentes, mala fide perversaque intentione ideò defendebant, ut istius hæreseos perfidiam iis firmarent, ac tuerentur.

Quatuor id argumentis demonstratur. Primò ex fine propter quem Concilium istud congregatum fuit. Secundò ex ipsorum anathematum tenore. Tertiò ex Episcoporum subscriptione. Quartò ex disciplina eo tempore ab Ecclesia & Romanis Pontificibus observata. Quæ omnia simul sumpta id prorsus convincere videntur.

Primò itaque ex fine, propter quem congregata fuit

quinq;

quinta illa Synodus, optimè colligitur, quinam sint, quos anathematibus suis ferire intendit. Siquidem ex causis dicendi, intelligentia colligenda est dictorum, ut D. Hilarius ait. Porro ex sessione 8. istius Synodi constat, ipsam congregatam fuisse in remedium abusus, quo Nestorii sectatores, per scripta Theodori, Theodoretii & Ibae, suas impietates promovere, defendere, atque simplicibus fidelibus inspirare conabantur, tamquam per scripta à Concilio Calcedonenſi approbata. Hoc est enim quod ibi expressissimè asseritur. Et in forma Imperiali, quæ lecta fuit sess. 1. Justinianus Imperator, cujus jussu quinta Synodus congregata fuit, id ipsum declarat, dum damnationis trium Capitulorum necessitatem probat ex hoc quòd intentio ea defendentium erat, dicendum non esse, quòd Deus Verbum factum sit homo, quòdque beata Virgo Mater sit Dei. Contra Nestorii ergo sectatores, & impietatum ejus defensores, congregata fuit Synodus illa; non contra Catholicos, impia illa dogmata cum Ecclesia detestantes, nec tria Capitula illa nisi Catholico sensu benignè intellecta defendentes.

Secundò id ipsum colligitur ex ipsomet anathematismo tenore. Anathema quippe duodecimum sic expressum legitur: *Si quis defendit impium Theodorum Mopsuestenum, qui dixit, alium esse Deum Verbum, & alium Christum.* Addunt & alias impietates ipsius, & tunc sic: *Si quis ergo defendit impium illum Theodorum, ET IMPIA ILLA SCRIPTA. . . . & non anathematizat eum, ET IMPIA SCRIPTA IPSIUS (scripta utique enarratas continentia impietates). . . anathema sit.* Quòd profectò non cadit in defensores scriptorum Theodori bona fide intellectorum in sensu Catholico, sed in sensu Nestoriano. Hoc namque genuinè significant verba quibus conceptum est istud anathema. Sicut & illa quæ habentur sess. 4. *Anathema Theodoro Mopsuesteno. Evangelium condemnavit, Incarnationem annihilavit. Defensores ejus Judæi sunt* (quia scilicet mysterium istud negant sicut Judæi) *sequaces ejus Pagani sunt*, quia inimici sunt Incarnationis Verbi, sicut ipsi. Et at-

tende ibi sermonem non esse de nudis Theodori defensoribus, sed qui simul sint *defensores* ipsius, & sequantur eos.

Decimum tertium anathema sic expressum est: Si quis defendit impia Theodoretis conscripta quæ contra fidem, & contra primam Ephesinam Sanctam Synodum, & si Cyrillum, & duodecim ejus Capitula exposuit, & omnia quæ conscripsit pro Theodoro & Nestorio impiis, & pro alijs qui eadem cum predictis Theodoro & Nestorio sapuerint, defendens eos & eorum impietatem, & propter hoc impios vocans Doctores Ecclesia, qui unitatem secundam subsistentiam Dei ad carnem consentiunt, & NON ANATHEMATIZAT EÂ, ET EOS QUI SIMILIA EIS SAPUERUNT, VEL SAPIUNT. . . talis anathema sit. Quid ad intentum magis perspicuum desiderari potest?

Decimum quartum anathema hujus est tenoris: Si quis defendit epistolam, quam dicitur Ibas ad Marini Persam hæreticum scripsisse, quæ abnegat Deum Verbum, de Sancta Dei Genitrice & Virgine Maria Incarnatum, hominem factum esse. . . Et defendit Theodorum & Nestorium, ET IMPIA EORUM DOGMATA. anathema sit.

Istud etiam anathema non indiget Commentario. Quod enim non feriat eos qui epistolam illam sic defendunt, ut in ea impia Theodori & Nestorii dogmata non agnoscant, sed eam cum Concilio (ut putant) Calcedonenſi, Catholico intelligunt sensu, patet ex eo quod ipsi non defendunt Theodorum & Nestorium, & IMPIA EORUM DOGMATA.

Tertio id ipsum clarè deducitur ex Episcoporum subscriptionibus: Siquidem ad unum omnes, nullo excepto, subscriptionibus suis solum anathematizant scripta trium Authorum; Nestoriano sensu intellectorum, & qui similia eis sapuerunt, & sapiunt. Solos proinde illos trium Capitulorum defensores, qui unam cum ipsis fidem, quatuor utique priorum Conciliorum, non tenebant, quos propterea eodem in Concilio, Nestorianos, Indocos, Paganos Incarnationis Verbi destructores appellabant.

bant: & qui (prout T. 5. Concil. p. 564. videre est) Theodori blasphemis gloriabantur, erantque impietatis illius defensores, injuriis contra Creatorem dictis gloriantes; ac propterea indigebant confusione per earum manifestationem eis inferenda: qui denique prætendebant impiam Ibx epistolam (Theodorum laudantem ac defendentem) à Concilio Calcedonenſi receptam seu probatam fuiſſe, ut per ejus nomen ſuam impietatem confirmarent. Quæ certo certius eſt, Catholicis trium Capitulorum Catholico ſenſu intellectorum bona fide defenſoribus non convenire. Quippe de quibus apud Facundum in epistoſa, de fide Catholica, annis aliquot poſt Concilium V. conſcripta, palam fatebantur, ſe unam cum ipſis Capitula illa non damnantibus fidem tenere, prout videre eſt T. 3. Spicil. & ad calcem Optati editi Pariſ. anni 1679.

Quantum argumentum petitur à diſciplina à Romanis Pontificibus, & ipſiſmet Orientalibus tunc temporis obſervata. Ea quippe tunc inviolabiliter obſervabatur Eccleſiaſtica diſciplinæ regula, quod ne ipſis quidem Patriarchis communicare fas eſſet cum anathemate fulguritis aliquo in Concilio, ſaltem Oecumenico, quamdiu in anathematis cauſa perſiſtebant, prout ex litteris Gelaffi, Anaſtaſii, Symmachi & Hormiſdæ, in cauſa Acacii conſcriptis, demonſtratum videri poteſt in Apologia Portus-Regii part. 4. pag. 206. Hanc igitur regulam inaliorum exemplum ab ipſiſmet Romanis Pontificibus obſervatam fuiſſe, omnino eſt præſumendum; utpote qui ad propriarum etiam legum obſervantiam lege naturali adſtricti ſunt juxta illud: *Patere legem quam tu liſti.*

Poſt approbatum igitur à ſe Concilium V. cum Epiſcopis Hiſpaniæ, Galliæ &c. cumque Rege Childeberto, Regina Theodelinda, cum Sanctis Columbano, Secundino, Iſidoro &c. tria Capitula defendentibus non communicaffent, ſi ipſos Concilii V. anathematis irretitos cenſuiſſent. Communicaffe verò certiffimum eſt. Id igitur non cenſuerunt. Uti nec Orientales Epiſcopi, utpote qui (teſte Pacundo l. 2. c. 3.)

postquam in Concilio Constantinopoli anno 547. celebrato (cujus meminit Binius in Nota ad Edictum Justiniani, Tabellarumque Chronologicarum Author ad annum illum 547.) *constituerunt, ut si quis non anathematizet memoratam venerabilis Iba epistolam, anathema sit*: Africanos nihilominus Episcopos sibi *communicare compellebant*, permanentes in ea sententia, *qua non solum anathema ei non dicebant, sed negabant esse dicendum*: quod haud dubiè non fecissent, si ipsos suo illo anathemate fulguritos credidissent. Nec ipsi ergo hoc crediderunt. Per consequens nec Episcopi, qui Concilio V. interfuerunt: cum illi ipsi, qui Concilio anni 547. interfuerunt (paucis exceptis, qui è visis excefferant) etiam Concilio V. interfuerint. Unde tametsi Theodorus, Episcopus Africanus, tria Capitula ad mortem usque defenderit, ab ipsius communi-
one Constantinopoli (ubi à Justiniano relegatus fuit) non solum non abstinerunt, sed & ipsum (in exilio isto Constantinopoli, duodecim post quintam Synodum annis, in sanctitatis opinione defunctum) honorificè ibi apud SS. Confessores, ab Hunnerico Wandalorum Rege, linguis excisis, pro fide relegatos, tanquam Orthodoxum, in Ecclesiæ Communione mortuum, sepelierunt, uti referunt Victor Tunonensis in Chronico, & Liberatus in Breviario. Nec certè credibile est, quòd Coetus tam parum numerosus Orientalium, anathema dicere intenderit Vigilio Papæ, & Episcopis prope omnibus, si non omnibus, Occidentalibus, id est plusquam medietati Episcoporum totius Orbis Christiani, salva fide tria Capitula catholicè intellecta, recta cum intentione defendentium. Minus adhuc credibile, quòd medietatem illam Paganam, Judeam, Nestorii sequacem, mysterii Incarnationis destructricem appellaverit. Certissima proinde est assertio nostra.

Nec refert quòd Facundus, in epistola proximè memorata, dicat, quòd Episcopi Orientales *omnem procul dubio anathematizasse probantur Ecclesiam*. Hoc enim dixit ardentiori amariorique, non secundum scientiam, zelo abreptus, adversus Capitulum illorum damna-

damnatores, à quorum communione, *pro re nulla* (ut B. Gregorius loquitur) se separaverat.

Superiora quatuor argumenta quisquis seriâ & non præoccupata mente perpenderit, videbit per ea validissimè roboratum, quod præcedenti Subsectione dixi. S. Gregorium in epist. ad Patriarchas, nec sui destructores dixisse, nec anathematizasse catholicos trium Capitulorum bonâ fide defensores, sed hæreticos duntaxat. Si enim catholicos non anathematizavit quinta Synodus, profectò nec Gregorius. Atque ita sentiunt tot illi Theologi qui post Concilium V. & D. Gregorium, tria Capitula, catholicè intellecta, hætenus defenderunt, ac quotidie defendunt.

SUBSECTIO OCTAVA.

Tametsi Pelagius I. & II. cumque ipsis Gregorius Magnus plerisque Catholicis damnationem trium Capitulorum ratione persuaferint, ad credendam tamen justam eorum damnationem, imperio seu autoritate nunquam compulerint.

PRobatur, quia hoc ab ipsis factum nusquam legitur. Quodque laudatos Sanctos, & Reges, catholicosque Hispaniæ & Galliæ Episcopos, non schismaticos, autoritate sua ad id imperiosè non compulerint, tanto certius est, quanto verius, quòd ne ipsos quidem ad id compulerint, sed in opinione sua permanere permiserint, usquedum ratione duce veritas ipsis claresceret, dummodo eam materna inter viscera Ecclesiæ quærent, uti constat ex dictis Subsect. 5. Enimvero iste est, semperque fuit Ecclesiæ spiritus, prout ibidem S. Gregorius dicentem audimus, tresque illi Pontifices ad tollendum scandalum ex facta ab ipsis trium Capitulorum damnatione exortum, magis solliciti fuerunt ad demonstrandam non damnantibus fidem suam, quàm ad imperiosè exigendam ab ipsis Capitulorum illorum damnationem. Ideoque nunquam imperiosè, sed magna semper cum benignitate veritatem ipsis ratione duce conati sunt persuadere, argumentaque ipsorum dissolvere.

Id verò quod nonnulli obijciunt, Gregorium I. 3. epist. 2. proposita formula aliquos compulisse ad tria Capitula juramento damnanda; non est verum, quia hoc ibi Gregorius non dicit, sed solum quod Laurentius, Constantii in Episcopatu Mediolanensi Decessor, *altrichissimam cautionem Sedi Apostolicæ emisit; in qua viri nobilissimi*, tamquam Laurentianæ cautionis honorarii testes, *subscripserunt. Inter quos tunc urbanam praefecturam gerens, pariter subscripsi*, ait Gregorius. Ista quidem cautio, seu formula, juratoria fuit; sed quod trium Capitulorum fuerit condemnatoria, Gregorius non dicit; nec circumstantiæ postulant ut dicatur. Gratis proinde id asserit Parisinus Doctor qui notas eam in epistolam non ita pridem scripsit. Quinimo ex circumstantiis potius colligitur, quod solum fuerit abjuratoria schismatis, & juratoria sinceri reditus in Ecclesiæ unitatem, cum promissione ab ea amplius non recedendi. 10. Quia ab eo tempore (nec enim antè legitur) cautio ejusmodi exacta fuit, quo Severus, Episcopus Aquileiensis, in schisma relapsus fuit: istius relapsus occasione Pelagius & Gregorius cautionem illam exegerunt, non ab omnibus (hoc enim non legitur) sed à revertentibus è schismate, prout Joannes Diaconus testatur in vita S. Gregorii l. 4. n. 38. dicens, quod *expropter* (id est propter Severi relapsum) Gregorius *neminem jam revertentium sine cautione juratoria penitus suscipere satagebat.*

20. Per hæc verba, *neminem jam revertentium*, Joannes Diaconus dat intelligi, quod non ab omnibus, sed à revertentibus è schismate cautio illa exigeretur.

30. Ex illo revertentium numero Laurentius erat, quia in schismate partem habuerat; & ideo Gregorius dicit, cautionem juratoriam ab ipso fieri debuisse. Quare? *Quia postquam talis scissura pro nulla re facta est, justum fuit ut Sedes Apostolica curam gereret, quatenus unitatem universalis Ecclesiæ in sacerdotum mentibus per omnia custodiret.* Ad hoc verò sufficiebat cautio schismatis ejuratoria; & juratoria nulli imponere consentiendi adversus universalis Ecclesiæ unitatem.

40. Do-

40. Doctissimi PP. Benedictini, Congregationis S. Mauri, in nota ad vitam latinam S. Gregorii (quæ inserta est novissimæ editioni operum ipsius) l. 4. c. 6. n. 6. cum aliis eruditis viris, censent, promissionem juratoriam, de qua mentio fit in Epistolis Gregorii Magni, eam esse cui Firminus Episcopus subscripsit. In ea verò sapientissimus Author illius vitæ observat, nullam fieri mentionem Concilii V. nec condemnationis trium Capitulorum, sed reditus duntaxat ad Ecclesiæ unitatem, perseverantique in illa. Quod ipsum videri potest in variis formulis eò tempore usitatis, quas refert Garnerius in Divino Romanorum Pontificum. vii. 7. & 8. ubi hanc (inter alias) exhibet formulam Cautionis Episcopi de Langobardia: *Promitto. . . me omnem fidem, & puritatem sanctæ fidei catholicæ exhibere, & in unitate fidei . . . persistere . . . & nullo modo contra unitatem communis & universalis Ecclesiæ suadenti cupiam consentire*, absque ulla mentione damnationis trium Capitulorum. Unam etiam de formulis istis S. Gregorius exhibet l. 10. epist. 31. Sed nec ista aliud continet, nisi promissionem juratoriam non redeundi ad schisma.

Epistola quidem 37. libri 3. cum à communionem Constantii (Laurentii, ut supra dictum est, in Episcopatu Mediolanensi successoris) Episcopus & populus Brixie, alique duo Episcopi sese separassent, propter tria Capitula, quæ ab ipso damnata suspicabantur, ab ipsoque (ad tollendam suspicionem istam) exigere, ut juraret, se tria Capitula non damnassee: Gregorius, ea de re certior factus, sic ipsi rescripsit: *Quid si decessor tuus Fraternitatis vestræ Laurentius non fecit (id est hoc non juravit) à vobis queri non debet. Si autem fecit, cum universali Ecclesia non fuit (soli namque schismatici id apud Socios jurabant, ad tollendam derelicti schismatis suspensionem, dum in eam inciderunt) & ideo cautionis sue juramenta transcendit, qua juravit se schisma abjurare, & nunquam ad illud rediturum esse. In verbis proinde istis, cautionis sue juramenta transcendit* nihil adversus id quod supra dictum est

continetur: quia in iis sermo non est de cautione trium Capitulorum damnatoria, sed schismatis abjuratoria. Quod ipsemet Gregorius insinuat, dum proximè subiungit: *Sed quia eundem virum credimus sua sacramenta servasse* (modum quo servavit exponunt verba immediate sequentia) *atque in unitate Ecclesie permanisse* (quasi dicat, sua sacramenta servasse, in unitate Ecclesie permanendo) *dubium non est, quod nulli Episcoporum (etiam schismaticorum) iuraverit, se tria Capitula minime damnassee.*

Et cur (amabo!) aliam Laurentius cautionem fecisset, quàm alii schismatici, quos solam cautionem schismatis abjuratoriam fecisse probatum est? Cur Episcopi schismatici cautionem trium Capitulorum damnatoriam potius fecissent, quàm Episcopi non schismatici, quos inter plurimos in Longobardia (sicut & alibi) trium Capitulorum defensores fuisse constat? Profectò quòd illi præ istis schismatici erant, nihil facit ad exigendam ab illis præ istis cautionem trium Capitulorum damnatricem: sed schismatis abjuratricem duntaxat.

Denique si Laurentius solitæ cautioni, quæ à schismaticis ad unitatem redeuntibus exigebatur, trium Capitulorum damnationem adjecit (quod non concedimus) iussu Pontificio id non fecit (cùm ratio non appareat cur id ipsi Pontifex præ aliis iussisset) sed motu proprio, ut Romani Pontificis gratiam certiùs obtineret, omnemque obtinendi Episcopatus Mediolanensis obicem certiùs amoveret.

5°. S. Gregorium ab Episcopis omnibus non exegisse cautionem illam trium Capitulorum damnatricem, constat ex epistola ipsius 3. libri 3. ubi non solum testatur se eam non exegisse à laudato Constantio, sed ne tria quidem Capitula nominasse, nec id necessarium iudicasse: *Si enim, inquit, hoc esset necessarium* (supponit ergo non necessarium) *verbis nudis vobis credi potuisset.* *Ego tamen nominata inter nos, neque verbo, neque scripto tria Capitula recolo.*

Nec à fidelibus omnibus trium Capitulorum defensori-

foribus, eam à S. Gregorio postulatam fuisse, pariter constat ex eo quod (teste Historico novæ vitæ S. Gregorii l. 2. c. 8. n. 18.) *Theodelindam Reginam in Ecclesiæ societatem receperit, tamen non ejurasset tria Capitula: quemadmodum & ex eo quod ipsos, ad Ecclesiæ unitatem redeuntes, unà cum Prædecessoribus suis Pelagio I. & II. permiserit in sensu suo abundare, Usquequedum ratione duce veritas ipsis claresceret, prout ostensum est Subsect. 5.*

Ex his sufficienter constat, Episcopos, cautionem seu formulam juratoriam facti Janseniani damnatricem, ab omnibus fidelibus utriusque sexus compulsivè exigentes, non esse fundatos in exemplo S. Gregorii. Nec ostendi potest, ipsos fundatos in ullo alio antiquitatis exemplo, nec in prisco Ecclesiæ more: tamen enim in genere verum sit, quod in nupera Constitutione sua *Vineam Domini Sabaoth* Sanctissimus ait, Alexandrum VII. secutum esse *priscum Ecclesiæ morem*, dum formularium præscripsit; quia revera authoris, librorumque ipsius damnationem Ecclesiæ olim aliquando fieri voluit, non à fidelibus omnibus, sed ab iis qui vel convicti erant, vel legitimè suspecti de adhæsiōe ad errores ab authore illo evidenter traditos, in libroque ipsius manifestè contentos. Hoc proinde sensu verum est formularii usum esse secundum priscum Ecclesiæ morem. Verum ex prisco Ecclesiæ usu nullum exemplum proferri posse videtur, quo fideles, de adhæsiōe ad errores nec convicti, nec legitimè suspecti, compulsi fuerint ad jurandum se damnare, cum erroribus, eorum Authorem, vel Authoris librum, à quo vel in quo errores illi clarè & absque controversia non tradebantur. Neque enim hoc in Historia Ecclesiastica factum legitur; nec Alexander VII. fecisset, si scivisset, 1º. quinque famosas propositiones in Jansenii Augustino clarè non contineri, sed factum istud obscurum esse, atque Catholicos inter Doctores valde controversum, uti revera est. 2º. Nullum ex defensoribus istius libri hætenus fuisse convictum, vel legitimè suspectum de adhæsiōe ad illas propositiones, sive ad damnatum ea-

rum sensum, sed de contrario duorum punctorum istorum Alexander VII. à Jesuitis, Jesuitarumque fautoribus perperam informatus fuit, solitisque ipsorum artibus persuasus, quinque scilicet propositiones illas in Jansenii Augustino clarè contineri, nec id à libri istius defensoribus in dubium verti, nisi mala fide, ad hæreses illas opportuno tempore defendendas. Cùm hoc manifestè supponat Alexandrina Constitutio, sicut & altera Sanctissimi modò regnantis, uti manifestum faciunt verba sequentia, quibus declarat silentium in causa ista nihil aliud esse, nisi tacitam damnatarum propositionum defensionem; dum hoc veluti pallio non deponitur error, sed absconditur; vulnus tegitur, non curatur; Ecclesia illuditur, non pareitur; & lata demum filii inobedientia via sternitur, ad fovendam silentio hæresim.

Hoc utique est, quod Jesuitæ ubique proclamant, hoc quod auribus Principum & Potestatum, Ecclesiasticarum & civilium, insusurrant, Janseniani utique libri mala fide defensoribus; veris proinde hæreticis Jansenistis, plenam esse Galliam, plenum Belgium. Vt si Sanctitati suæ placeret injungere, ut juridica de eo per dioceses inquisitio fieret, haud dubio experimento illud ipsum deprehenderet, quod sub Innocentii XII. Pontificatu palam innotuit. Cùm enim Defiantius Episcoporum Belgii adversus prætensores Belgii Jansenistas ad S. Sedem deputatus similiter conclamaret, Jansenistis plenum esse Belgium, ab Hennebello Academia Lovaniensis ad eandem S. Sedem Deputato, eoram Eminentiss. DD. Cardinalibus Romæ non semel provocatus; ut unum vel duos in toto Belgio Hispanico designaret, quem vel quos Episcopus aliquis de adhesionem ad damnatas propositiones, damnatumque earum sensum, convicisset, vel legitimè suspectum invenisset, vel de legitima suspitione convincere posset, ne unum quidem post multam inquisitionem, multumque temporis sibi ab Eminentissimis concessum ad inquirendum, designare potuit. Judicet jam Sanctitas Tua, Beatissime Pater, an Jesuitæ injurii non sint S. Sedi, ipsam

alic-

alienis à veritate informationibus circumveniendo; pariter injurii Principibus ac populis ipsos sycophanticis declamationibus in errorem mittendo adversus præten-
sos illos Jansenistas. Denique an non justa sit horum
defensio adversus ejusmodi calumnias, quibus Ecclesiam
à tot annis Jesuitæ perturbant.

SUBSECTIO NONA.

*Concilium V. in ea damnatione, qua Iba Epistolam dam-
navit, probabiliter contrarium fuit Concilio Calcedo-
nensi, à quo Epistola illa probabiliter approbata
fuit.*

Non fuisse quidem contrarium S. Gregorius cum
Pelagio I. & II. existimavit, sed contrarium fuisse
Vigilius in Constitutione sua (quam Vigilius *Constitu-
tum* vocant) censuit, cum dixit, quod in actis Conci-
lii Calcedonensis dilucide apertèque (dicamus nos, sal-
tem probabiliter, in reverentiam contrariæ opinionis
Pelagii I. & II. nec non S. Gregorii) reperimus, duabus in
eadem Synodo actionibus (nona scilicet & decima) ve-
nerabilis Iba examinatum fuisse negotium, & relecta ip-
sius Epistola, ipsum orthodoxum declaratum à legatis A-
postolica Sedis, & Patriarchis, Constantinopolitano & An-
tiocheno, quorum locutionibus ceteri Episcopi non solum non
contradixerunt, verum etiam apertissimum noscuntur
præbuisse consensum. . . . Patresque in sancta Calcedo-
nensi Synodo epistolam pronuntiasse orthodoxam; quam ta-
men quintæ Synodi Patres Nestorianam pronuntia-
verunt; utpote quæ abnegaret Deum verbum, de
sancta Dei Genitrice Maria Incarnatum, hominem sa-
ctum esse.

Neque hoc gratis Vigilius dixisse videtur. Nam ut
legitur Act. IX. Concilii Calcedonensis, Paschasius,
Incentius & Julianus, Reverendissimi Episcopi, & Bonifa-
cius Presbyter, (Leonis Papæ legati) dixerunt: ea quæ
gesta sunt, quorum memoriam fecit Reverendissimus I-
bas. . . . proferantur in medium, ut eorum lectione, aut
quid

quid iudicandam sit, aut quid definiri oporteat, cognoscamus. Et à secretario Concilii lecta sunt, specialiter Acta in Concilio Tyrio pro Ibâ.

Act. X. Paschasius & Lucentius Reverendissimi Episcopi, & Bonifacius Presbyter, tenentes locum Sedis Apostolicæ, per Paschasinum dixerunt, relectâ epistolâ Ibam Reverendissimum à se orthodoxum iudicari. Sic enim in Concilio Tyrio (post subtilem inquisitionem, ut testantur Concilii Tyrii Acta) pronuntiatum fuisse. Anatolius Reverendissimus Episcopus Constantinopoleos, nova Roma dixit: Dei amantissimorum Episcoporum, qui iudicaverunt, fides, & lectio omnium horum, quæ sunt subsequuta, demonstrant innoxium Ibam Reverendissimum ab accusationibus quæ illata sunt in eum.

Maximus Reverendissimus Episcopus Antiochenus dixit: Ex iis quæ modo relecta sunt manifestum est, quia ab omnibus ei, illatis Reverendissimus Ibas innocens est repertus. Relecto quoque rescripto epistola, quæ prolata est ab eo qui adversarius ejus extitit, orthodoxa ejus declarata est definitio.

Ipsi consenserunt Juvenalis Hierosolymorum Episcopus, Thalassius Episcopus Cæsareæ Cappadociæ, Eusebius Episcopus Ancyreæ Cappadociæ, Stephanus Episcopus Ephesi, Diogenes Episcopus Cyzici. Denique post plures alios nominatos, Omnes Reverendissimi Episcopi clamaverunt: Omnes eadem dicimus, Nestorium modò anathematizet, Eutychem & ejus dogmata modò anathematizet. Ibas Reverendissimus Episcopus dixit: Et jam scripto anathematizavi Nestorium, & nunc anathematizo eum decies millies. . . Anathema illi, & Eutychi &c.

Ex his ergo Vigiliis rectè videtur intulisse, examinatum in Concilio Calcedonensi Iba negotium, & relectâ ejus epistola, ipsum orthodoxum declaratum &c. Quod & Liberatus Diaconus Carthaginensis testatur in Breviario suo, dicens, quòd ex Actis Concilii Iba Epistola orthodoxa pronuntiata monstratur, quòdque ex ejus tenore dignus iudicatus est Ibas Episcopatum suamque Ecclesiam recipere.

Opinio quidem Pelagii II. & S. Gregorii fuit, Concilium

ellium Calcedonense Act. IX. & X. non fuisse legitimum, sed delisse esse tale post Actionem VI. solasque sex priores Actiones à Leone Magno approbatas fuisse, non reliquas.

Sed contraria est opinio Vigili, contrarius quoque totius orbis consensus, sicut & Concilii Calcedonensis editiones omnes, ac Manuscripta à Conciliorum collectoribus diligenter conquisita, etiam Manuscriptum Monasterii Acœmetarum, à Rustico Diacono tempore Concilii V. Vigili jussu (ut credibile est) examinatum; Divionense quoque à Labbæo & Cossartio laudatum. Ex quibus omnibus constare videtur, Concilium Oecumenicum Calcedonense sexdecim actiones complecti.

In iis quidem S. Leo improbavit ea quæ isto in Concilio acta sunt contra Canones Concilii Nicæni, quoad limités Sedium Patriarchalium Alexandrinæ & Antiochenæ. Sed non illa in quibus actum est de restitutione Episcoporum à latrocinio Ephesino per factionem Eutychianorum propter causam fidei depositorum, quos inter fuerunt Flavianus, Eusebius Dorileensis, Ibas &c. Cum ex Leonis epistolis appareat, Concilium ob eorum restitutionem fuisse congregatum, prout Vigilius in Constitutione sua observavit. Enimvero tam Ibæ quàm Flaviani causa ad fidem spectabat, propter quam fuerant depositi. Videri potest eruditissimus auctor Notarum in Pastoralem Instructionem I. Archiepiscopi Cameracensis ista solidè monstrans Nota 137.

Quòdque S. Leonis ad Maximum Antiochenum epistola 92. aliàs 62. non improbet examen fidei Ibæ factum Act. IX. & X. Concilii Calcedonensis, prout aliquibus videtur, ipsa istius epistolæ verba satis insinuant: solum enim nullius esse firmitatis dicit, si quid à suis eo in Concilio legatis, præter id quod ad causam fidei pertinebat, gestum esset. Quia, inquit, ad hoc tantum ab Apostolica Sede sunt directi, ut, excussis hæresibus, Catholica essent fidei defensores. Examen verò fidei Ibæ, ipsiusque ob fidei causam depositio ad fidei causam æquè pertinebat, ac depositio Flaviani, & Eusebii Dorilei.

læi. Non solas proinde priores actiones sex; sed & sequentes Leo approbavit, exceptis iis quæ acta sunt, contra Nicæni Concilii canones. Unde eadem in epistola simpliciter & sine addito non dicit: *Quidquid præter speciales causas Synodali Conciliorum ad examen Episcopale deferretur, potest aliquam dijudicandi habere rationem*; sed cum addito immediatè sequenti, *Si nihil de eo est à sanctis patribus apud Nicæam definitum*. Nec certè quidquam aliud tota ea in epistola & in aliis epistolis suis Leo in Actis Concilii Calcedonenfis improbat nisi Canonem 28. propterea quòd Concilii Nicæni Canonibus opponeretur, prout eruditè observat Petrus de Marca in sua Dissert. de Prim. Const. Noluit quippe Leo magnus à Concilio Calcedonenfi quidquam immutari de iis quæ apud Nicæam definita fuerant. Atque hoc in mandatis dederat legatis suis, qui propterea immutationi illi resisterunt. Sed dummodo Nicæni canones servarentur illæsi, permisit causas, etiam personales laudatorum Episcoporum, à Concilio Calcedonenfi judicari. Unde & eas cum aliis Concilii Patribus Legati ipsius judicarunt, prout constat ex Actis; non judicaturi haud dubiè, si id in mandatis Leo perinde dedisset, ac circa limites Patriarchalium sedium non immutandos dederat.

Ex his itaque valde probabile videtur definitionem Concilii V. quoad epistolam I bæ contrariam esse definitioni Concilii Calcedonenfis, per quam probata fuit. Nec contrariam quoad hoc opinionem suam Pelagius II. (nec per consequens S. Gregorius) certam existimavit, & indubitam. Imò dubitabilem, ut patet ex alternativa qua ad objectionem Episcoporum Istriae, approbationem illam allegantium, respondens in proluxa sua ad ipsos epistola; *Quod, inquit, à Concilio Calcedonenfi epistola illa approbata sit, aut difficulter, aut nullatenus demonstratur*. Certè quod non admodum difficulter, colligi videtur ex præmissis.

Porro si iudicium criticum Concilii V. de epistola I bæ contrarium fuit iudicio Concilii Calcedonenfis de eadem, utrumque ergo iudicium fallibile fuit, nec fideles

ma-

magis obligati ad sequendum unum, quam alterum; nec proinde reprehensibiles, qui cum Concilio Calcedonensi non credunt Nestorianam hæresim in epistola Ibæ contineri; tametsi contrarium definierit Concilium V. Nec per consequens etiam alia iusta de causâ non cœco more iudicium suum non submittunt critico iudicio, vel duorum Romanorum Pontificum, vel Ecclesiæ, de continentia damnati erroris in libro privati cuiuspiam Authoris, dum id evidens non est, seu notorium; sed Catholicos inter Doctores controversum, dummodo error ab Ecclesiâ damnatus ab ipsis corde & ore sincerè damnetur. Neque enim Orientales Episcopi se crediderunt obligatos sequi iudicium criticum Concilii Calcedonensis quoad epistolam Ibæ, sed illi contradixerunt, non solum in Concilio V. sed & ante illud in Concilio non Oecumenico anni 547. de quo Subsect. 7. Concilium quoque Constantinopolitanum I. can. I. iudicio Concilii Sardicensis contradixit quoad libros Marcelli Ancyran.

SUBSECTIO DECIMA.

Nec hæretici sunt, nec de hæresi merito suspecti, nec iniquitatis filii, nec Ecclesiæ inobedientes, qui Honorii Papa Epistolam, à Concilio VI. VII. & VIII. sicut & à pluribus summis Pontificibus damnatam, contra Ecclesiæ definitionem Catholico sensu intelligunt, & sic intellectam contra Ecclesiæ definitionem defendunt. Igitur nec qui Fansenii Augustinum. Nec isti sine calumnia, iudicioque temerario, magis dici & iudicari possunt id maligna intentione facere, quam illi.

Honorium Papam à Conciliis Oecumenicis VI. VII. & VIII. à pluribus quoque Romanis Pontificibus damnatum anathematizatumque fuisse, velut qui Monotheliticam hæresim tradiderit in Epistola ad Sergium Patriarcham Constantinopolitanum conscriptâ, notum est omnibus in Historia Ecclesiastica peritis, fatenturque

Ba-

Baronius, Bellarminus, alique gravissimi Scriptores Ecclesiastici. Ipsum nihilominus, Epistolamque ipsius, adversus Conciliorum omnium Romanorumque Pontificum definitionem (Ecclesia hoc non improbane) defendunt Eminentissimi scriptores illi post Anastasium Bibliothecarium, Cardinalemque Turrecremata; defendunt & alii Theologi, Scriptoresque benè multi, iique ex omni Universalitate, Ordine & Natione præstantissimi, nec pietate minus quam doctrina conspicui, scilicet Severinus Binius in Notis ad vitam Honorii Papæ to. 5. Concil. Labb. pag. 1679. Jacobus Sirmondus Soc. Jesu in admonitione ad lectorem, quæ habetur ibidem pag. 1758. Philippus Labbeus ex eadem Soc. in observatione præfixa disputationi S. Maximi ibidem pag. 1782. Et in alia observatione ibid. pag. 1768. Gretzerus ex ead. Soc. in Defens. Bellarmini l. 4. de Sum. Pont. c. 2. Petavius ex ead. Soc. lib. 1. Dogmat. Theolog. de Incarn. c. 21. n. 11. 13. 14. Brietus ex ead. Soc. in parvis suis Annal. ad Annum 681. Franciscus Veronius & ipse Jesuita in Regula fidei Cathol. c. 1. § 4. cumque ipso Illustrissimi Fratres DD. de Walemburch, qui eximium Veronij opus suum fecerunt. Didacus Payva Andradius in sua defens. Tridentinæ fidei l. 2. edit. Colon. anni 1580. pag. 249. Malderus Episcopus Antverp. disp. 7. de fid. q. 1. Nicolaus Coeffeteau ex Ord. Prædicat. electus Episcopus Massil. in l. cui titulus *Examen des progrès & des oppositions* p. 388. Jacobus Jaubert de Barrault Episcopus Vafat. deinde Archiepiscopus Arelatenfis in Clypeo fidei to. 1. cap. 10. §. 17. Illustrissimus Godellus Episcopus Venciensis in sua Historia Ecclesiastica ad annum 601. Stapletonius to. 1. controvers. 3. q. 5. Dominicus Gravina in suo *Cherubim Paradisi*. Joannes à S. Thoma de author. sum. Pontif. disp. 1. a 4. Gonet de virt. Theol. disp. 4. a 1. sect. 3. Contenson in dissert. præamb. de locis Theol. c. 2. Matthias Hausseur in collect. totius Theol. c. 5. q. de Papa & Concil. Wiggers disp. de sum. Pontif. n. 222. 226. & 227.

Unius Godelli verba referre sufficiet, qui loco memorato sic loquitur? *Consilium VI. errare possit* (in eoque.

ut

ut antè dixit) Doctores omnes consentiunt in interpretanda Honorii Epistola; deque eo facto disceptare licet. Et infrà: Plurimi Scriptores Catholici purgant Honorium ab ea hæresi, cujus fuit ab Oecumenico Concilio condemnatus.

Nonnullorum quidem, ut Joannis Garnerii & Natalis Alexandri opinio est, Honorium à Concilio VI. cum Epistola sua damnatum non fuisse ut hæreticum, sed ut hæreseos & hæreticorum negligentiam suam fauorem. Sed nimis perspicua sunt in contrarium Concilii VI. verba, Act. XIII. *Retractantes dogmaticas epistolas à Sergio tam ad Cyrum, quam ad Honorium. . . . & epistolam. . . . ab Honorio rescriptam ad eundem Sergium, hasque inuenientes omnino alienas existere ab Apostolicis dogmatibus, & à definitione Sanctorum Conciliorum, & cunctorum probabilium Patrum, sequi verò falsas doctrinas hæreticorum, eas omnino abjicimus, & tanquam animæ noxias execramur. Quorum autem (id est eorumdem) impia execramur dogmata, horum & nomina à sancta Dei Ecclesia projici judicavimus, id est Sergii, Cyri, Pyrrhi. . . . Cum his verò simul projici à sancta Dei Catholica Ecclesia, simulque anathematizari prævidimus & Honorium, qui fuerat Papa Antiquæ Romæ; eò quod invenimus per scripta quæ ab eo facta sunt ad Sergium, quia in omnibus ejus mentem secutus est, & impia dogmata confirmavit. Propter quod rursus Act. XVIII. Honorius cum aliis hæreticis anathemate feritur: Theodoro Pharanita anathema. Sergio & Honorio Anathema &c.* Putantne Garnerius & Natalis Alexander Romanum Pontificem à Concilio Oecumenico aliam ob causam anathemate feriri posse, & ab Ecclesia Catholica projici; quam ob hæreseos causam? Negat hoc Adrianus II. cum Synodo Romana, in Concilio laudata Act. 7. Et nonne visibile est Honorium, perinde ut Sergium, Cyrum &c., à Concilio VI. hæreticum pronuntiar?

Propterea alii existimant Concilii VI. Acta, quoad Honorium à Græcis esse vitiata & corrupta. Sed nec hoc probabile est; ob ea quæ dicta sunt Artific. XIII. sect.

4. p. 281. Alii denique aiunt Honorii ad Sergium epistolas decretales non esse, neque ex *Cathedra S. Petri* profectas, sed privatas duntaxat.

Sed & hoc ibidem confutatum est: neque enim Honorius a Sergio consultus fuit, ut privatus, sed ut Pontifex Romanus, ut Episcopus Episcoporum, ut Ecclesiae Caput, in Petri Cathedra sedens. Nullae proinde veterum Pontificum epistolae censi possent decretales, si talis epistola illa Honorii censenda non esset. Quidquid tamen de eo sit, ex Honorii facto constat, privati Scriptoris librum, vel scriptum, ab Ecclesia seu Concilio Oecumenico condemnatum, velut haeresim continentem, ab haeresi absque haereseos suspitione, sicut & absque omni iniquitate & inobedientia defendi excusarique aequè posse, ac Honorii ad Sergium epistolas; quas Ecclesia non permetteret à laudatis authoribus defendi, atque excusari, si crederet haereticum esse negare quòd Monothelitarum haeresis iis in epistolis contineatur, postquam eam in epistolis illis contineri Concilia suprà dicta, & Pontifices definierunt. Ast hoc Ecclesia non credit: quia hoc non est negare veritatem divinitus revelatam, fide proinde credendam, sed factum non revelatum, quod admissa fidei veritate negari potest, dicendo v. g. *Damno Monothelitarum haeresim, sed non credo eam in damnatis Honorii epistolis contineri. Damno & haeresim Nestorii, sed non credo Theodoretum eam docuisse in suis adversus S. Cyrillum scriptis.* Quidni ergo similiter admissa in omnibus fide Catholica dici queat: *Damno quinque haereses, ab Innocentio X. Alexandro VII. & Clemente XI. damnatas, sed non credo eas in damnato Jansenii Augustino contineri?* Est enim quoad hoc similis omnino trium illarum propositionum ratio. Non magis proinde haereticus est, vel de haeresi rationabiliter suspectus, nec magis iniquitatis filius, vel Ecclesiae inobediens est quispiam, ex hoc praecise quòd id post Pontificiam definitionem de Jansenii Augustino non credat, vel de eo dubitet, quam ex hoc praecise quòd illud non credat de scriptis illis Theodreti, vel de eo dubitet, post definitionem Concilii V. vel de allegatis Ho-

no-

norii epistolis post definitionem Concilii VI. Vel si hæreticus censendus sit, vel de hæresi suspectus, vel iniquitatis filius & Ecclesiæ inobediens quisquis post Pontificiam definitionem non credit quinque propositiones in Jansenii libro contineri, vel de eo dubitat, similiter hæreticus erit quisquis post Concilii V. & VI. definitionem non credit Nestorianam hæresim contineri in scriptis Theodreti, vel Monotheticam in Epistolis Honorii, vel qui de eo dubitat. Quo dato hæretici, vel de hæresi suspecti, atque iniquitatis filii, & Ecclesiæ inobedientes erunt Anastasius Bibliothecarius, Turrecremata, Baronius, Bellarminus, Binius, Sirmondus, Petavius, totque alii, tamque præstantes Scriptores proximè laudati. Quod cum absque temeritate magna dici nequeat, certissimè dicendum est, de fide non esse, Honorium in duabus suis ad Sergium epistolis Monotheticam hæresim docuisse, non obstante in contrarium Concilii VI. VII. & VIII. definitione: aliàs de fide esset, quòd eam tradidisset ut Romanus Pontifex, in Cathedra S. Petri sedens: quomodo à Sergio consultus fuit. Id consecuturum viderunt Scriptores memorati, & ideo admittere maluerunt, Concilium VI. VII. & VIII. in facto isto (licet doctrinali) definiendo errasse, quàm Papam ut Papam, in Cathedra S. Petri sedentem, errasse in fide. Nec in eo ipsos Ecclesia reprehendit, nec pro hæreticis vel de hæresi suspectis habet, nec pro inobedientibus &c., sed ipsis in sensu suo contra *Concilium illorum* definitionem illam abundare, eique contradicere permittit. Manifestum proinde videtur, Ecclesiæ usum ac sensum non esse pro hæreticis, vel de hæresi suspectis, nec pro inobedientibus eo ipso filios suos habere, quo iudicium suum de facto non revelato, obscuro & controverso ipsius Ecclesiæ iudicio non submittunt, sed vel de ejus veritate dubitant, vel ei justa de causa contradicunt.

S U B

SUBSECTIO UNDECIMA.

Idipsum ostenditur ex eo quod nec heretici sint, nec de hæresi suspecti, nec Ecclesia inobedientes, qui definitioni Concilii Lateranensis IV. non acquiescunt quoad factum Abbatis Joachim.

TAmetsi Abbatis istius libellum de unitate seu essentia Trinitatis, adversus Magistrum sententiarum scriptum, Concilium Lateranense IV. sub Innocentio III. damnaverit, velut continentem sententiam hæreticam, negantem utique quod *una quædam summa res est Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus*, quod profectò factum est doctrinale. Libelli nihilominus istius, Abbatisque Joachim defensionem Gregorius de Laude, Abbas & ipse Benedictinus, suscepit in vita ipsius, quam anno 1664. publicam fecit, in qua sententiam quidem negantem quod *una quædam summa res est Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus*, & ipse damnat, sed eam in libello Abbatis Joachim contineri negat; iudicio proinde Concilii Lateranensis non acquiescit.

Cumque ista de causa liber ipsius ad Tribunal S. R. generalis Inquisitionis delatus fuisset, in eoque distictissime examinatus, indemnatus ex Tribunale illo exivit, absque alia correctione, quàm quod loco verborum istorum, *Benè tamen intendimus Joachim innocentiam defendere*, contra iudicium Concilii Lateranensis; ponere iussus fuit, *Conabimur tamen, si fieri potest, Joachim defendere*. Cum qua sola correctione certum est quod liber ipsius indemnatus non exiisset, si iudicio Eminentissimi istius Tribunalis hæreticum fuisset, vel de hæresi suspectum, vel contra obedientiam Ecclesie debitam, libellum Abbatis Joachim contra definitionem Concilii Lateranensis defendere; quia eo dato Eminētissimi DD. Inquisitores Gregorio Laudensi permisissent dicere: *Conabimur tamen, si fieri potest, hæresim, vel aliquid de hæresi suspectum, contra obedientiam Ecclesie debitam defendere*. Quod cum certo certius ipsi non per-

permiserint, per consequens certo certius videtur, quòd conari defendere illum contra definitionem Concilii Lateranensis, non sit hæreticum, nec de hæresi suspectum, nec contra obedientiam Ecclesiæ debitam, dummodo hæretica ipsa propositio nec defendatur, nec temerè; id est, absque rationabili fundamento in damnato illo libro contenta esse negetur.

Porro inter factum istud & Jansenianum, nullum quoad hoc apparet discrimen, nullumque reuera esse solidè ostendit liber inscriptus: *Defensio fidei Catholica adversus illusiones scripti nuperrimi &c.*

Estque observatu dignum, quòd licet Gregorius de Laude pag. 28. libri præfati dixerit, *Neminem scandalizari debere ex iis quæ dicturus erat, cum summum sit discrimen inter defensionem propositionis damnata velut hæretica, & defensionem quæ sustinet, Abbatem Joachim non docuisse propositionem illam*, istudque posterius sustineri posse probasset ex Gravina, dicente, quòd Ecclesiæ errare possit in judicio de factis ejusmodi. Id intactum Eminentissimi reliquerunt, non relicturi si ipsis indefensabile visum fuisset.

SUBSECTIO DUODECIMA.

Postremò id ostenditur ex aliis factis à Facundo enarratis.

Sufficiunt quidem facta & exempla superiora, ad demonstrandum, quòd usque in præsentem controversiam Ecclesiæ sensus & usus non fuerit, eos credere hæreticos, vel de hæresi suspectos, vel Ecclesiæ inobedientes, qui bona fide vel benè sentiunt de libro quem Ecclesiæ damnavit, velut hæresim continentem; vel malè de eo quem Ecclesiæ absolvit, velut nihil continentem alienum à Catholica fide; bona (inquam) fide; id est absque temeritate & prava intentione viam sibi sternendi ad fovendum animo errorem, sed vel quia cognita sibi veritas ipsis persuadet, sequendam sibi esse Regulam istam Sanctorum, nominatim S. Ignatii Fundatoris S.

ART. I.

R

cie.

cientis, apud Lancitium *opusc. spir.* 19. c. 4. *Christia-*
num unumquemque pium oportet promptiore animo sen-
tentiam alterius, etiam, ambiguum, in bonam trahere
partem, quam damnare. Vel quia ipsamet libri lectio
 ipsos ad oculum convincit. Quomodo S. Basilius Mar-
 celli Ancyrani librum, contra Concilii Sardicensis, &
 Julii I. iudicium damnavit

Econtrario de Origenis Libris ab Anastasio Papa dam-
 natis, contra ipsius & Concilii V. iudicium, S. Posthu-
 mianus, Pamphilus Martyr, Didymus &c. benè sen-
 ferunt, sicut & de tribus Capitulis S. Isidorus, S. Co-
 lumbanus, S. Secundinus, totque alii, contra iudicium
 ejusdem Concilii V. Et de Honorii epistolis Anastasius
 Bibliothecarius, Baronius, Bellarminus &c. contra ju-
 dicium Concilii VI. VII. & VIII. Quos non ideo Ec-
 clesia hactenus credidit hæreticos, nec in fide suspectos,
 nec Ecclesie inobedientes, arrogantes, superbos &c.
 Enimverò, ut optimè Facundus Hermianensis Episco-
 pus (qui sæculo sexto floruit, atque ob eruditionem
 magnam à S. Isidoro plurimum fuit collaudatus) l. 5. c.
 3. Aliud est ideo hæreticum (hominem, vel librum) ex-
 cusare, quòd Catholicus putetur, & aliud improbare &
 reprehendere catholicam fidem. Nam potest castitatis ap-
 probator atque dilector, non approbata fornicatione, for-
 nicatorem, dum in persona fallitur; approbare, & non
 improbare castitate, castum, dum in persona similiter
 fallitur, improbare.

Hinc l. 2. c. 4. excusat Gennadium Patriarcham Con-
 stantinopolitanum, qui contra S. Cyrillum, post Con-
 cilium Ephesinum, durius scripserat: Gennadius, in-
 quit, de Cyrillo sic non scriberet, nisi dicentis intentio-
 nem minus intellexisset. . . . Potuit enim & ipse de
 Christiana religione qua recta sunt credere; non intel-
 lectum B. Cyrillum bona intentione culpaverit.

Eodem modo l. 5. c. 3. excusat S. Anatolium, qui
 perfidum Dioscorum pro fide damnatum esse negave-
 rat: Non ipsam perfidiam Dioscori S. Anatolius appro-
 bavit, sed eum potius ab eà perfidia fieri voluit excu-
 satum. . . . Nam sicut non ideo Eutychiani in sui

dog

dogmatis crimine defenduntur, quia putantes Antiquos Patres id credidisse, quod ipsi pessimè credunt, approbant eos, quorum fidem impugnant: ita non ideo Anatolio Eutychediani dogmatis crimen impingendum est; quod Dioscorum vel putavit, vel excusavit, quasi à culpa Eutychediani dogmatis alienum: cum ipsum Eutychedianorum dogma consutaverit atque damnaverit.

Similiter l. 6. c. 5. Joannem Antiochenum & Orientales excusat, qui sanctum damnaverant Cyrillum; quia nempe in persona potius B. Cyrilli, quam in ipsa fidei regula fallebatur. Aliud est enim (ait ibidem c. i.) cum de huiusmodi persona, vel scriptis ipsius, falsò aliquid creditum, aliud verò cum de ipso fidei fundamento malè sentitur.

Quemadmodum aliud est, si quisquam in heretico doctos suos occultante fallatur (ait l. 7. c. 31.); aliud si ipsam heresim agnitam sectetur atque defendat. Quod variis demonstrat exemplis, utique Timothei, Apollinaris discipuli, quem S. Athanasius laudavit, & S. Damasus, ab ipso deceptus, in communionem suam recepit. Nec non Pelagii, qui Palæstinos Episcopos, & Celestii, qui Zosimum Papam decepit &c.

Idque maximè verum est, dum necdum evidens est ac notorium, sed adhuc obscurum & ambiguum, quòd talis vel talis malè sentiat. Quia, ut optimè Pelagiùs II. in epist. ad Episc. Istriæ: Vos scitis, dilectissimi, quòd res, quæ dubietati subjacet, in partem semper est interpretanda meliorem. Quid itaque obstat, si dum ejus (Theodoret) error occultus adhuc & dubius fuit, ab uno Paire laudatus est. . . . An non & malos à bonis aliquando laudatos novimus? Quid namque Origenè deterius, & quid in Historiographis inveniri Eusebio honorabilius potest? Et quis nostrum nesciat in lioribus suis quantis Origenem laudibus & praconiis attollat? Non ideo tamen Eusebium laudanti Origenis culpa damnavit &c.

Ecce quot quàmque ineluctabilibus, (ut videtur) argumentis demonstratur separabilitas dogmatis fidei à tacto obscuro & controverso, etiam doctrinali,

etiam ab Ecclesia definito, debellaturque ac funditus evertitur commentitia novæ incudis hæresis, à Jesuitis contra Antiquos omnes ad res suas stabiliendas excogitata. Ad ea ipsi solidè respondeant, si possint. Si non possint, digitum ori imponent, virisque innocentibus calumniam affingere desinant, nisi haberi velint Ecclesiæ per calumnias suas perturbatores, maledici, & agnitæ veritatis impugnatores. Quid namque evidentius, quàm duo ista: *Credere hunc vel illum hominem, vel librum*, ab errore ipsi *ab Ecclesia attributo esse innocentem*, & credere errorem istum, esse inter se magis distantia, & separabilia, quàm sint cælum & terra? De veritate tam palpabili si dubitasset Pelagius II. laudatores & excusatores Origenis ac Theodoretii eo ipso credidisset sectatores errorum utriusque, defensoresque omnes trium Capitulorum eo ipso credidisset Nestorianæ hæreseos sectatores. Verùm hoc ipse non credit, nec successor ipsius Gregorius Magnus. Aliàs uterque non dixisset, in Concilio V. de fide actum non esse, sed de personis solummodo, seu personarum textibus doctrinalibus. Nec uterque cum Pelagio I. controversiam de tribus Capitulis, *questionem superfluum*, & nullius ad fidem momenti nuncupasset, nec nuncupare potuisset. Imò trium Capitulorum defensores, eo ipso à fide alienos, hæreseosque defensores censuisset, quo definitioni Concilii V. contradicentes. De his tamen omnibus, Beatissime Pater, iudicium sit penes Sanctitatem tuam.

SUBSECTIO DECIMATERTIA.

Humillima ad S. D. N. Clementem XI. supplicatio.

Igitur ad Sanctitatis Tux pedes provoluti fideles Filii Tui, Beatissime Pater, quàm humillimè supplicant, iussu vestro districtè examinari superiora argumenta, & quid ex iis legitimè concludatur considerari; an scilicet legitimè non concludatur, quòd Ecclesiæ usus ac sensus hæcenus non fuerit, virorum aliàs orthodoxorum
fi-

fidem ideo præcisè suspectam habere; vel ipsos iniquitatis filios & Ecclesiæ rebelles, seu inobedientes reputare, qui ipsius Ecclesiæ fidem in omnibus ac per omnia tenentes, hæresesque omnes ab ipsa damnatas & ipsi toto corde & ore damnantes ac detestantes, seseque damnare ac detestari palam profitentes, ideo, inquam, præcisè fidem ipsorum suspectam habere &c. quod ob causas visas sibi gravissimas, non credant in libro privati cujuscumque Authoris hæreses contineri, quas in eis contineri judicio fallibili Ecclesia definiisse supponitur.

Quasi verò nullus orthodoxus judicium suum fallibili Ecclesiæ judicio quoad ejusmodi facta non revelata, ecce more possit non submittere, nisi eo ipso legitimè suspectus de mala fide, seu perversa intentione hæresim animo fovendi. Contrarium, Beatissime Pater, argumenta illa totque Sanctorum, & præcipuorum Doctorum, apprimè orthodoxorum exempla clarè ac perspicuè videntur demonstrare, sicut & rationes, auctoritatesque Subsectione decima quarta subjiçendæ, super quibus audiri, & ratione duce doceri, pari supplicant humilitate; sperantes quòd clementissima Beatitudo Tua imitari non dedignabitur exemplum clementiæque Sanctissimorum Prædecessorum suorum Pelagii I. & II. nec non Gregorii Magni, quoad modum quo se gesserunt cum Catholicis trium Capitulorum Defensoribus; atque hoc pacto os obstruere hæreticis loquentibus iniqua, Romanosque Pontifices calumniantibus, quasi haberi velint velut Dei, dominantes in cleris cum austeritate & imperio, supra humanam rationem & conscientiam, eamque velint sibi, non soli Deo esse captivandam.

SUBSECTIO DECIMA-QUARTA.

Proferuntur quatuor Argumenta probantia, nec rationi consonum videri, nec aequitati, ob id solum viros orthodoxos de perversa intentione haeresim animo fovendi suspectos, vel filios iniquitatis & Ecclesiae rebelles seu inobedientes habere, quod ob visam sibi rationem gravissimam, judicium suum caeca obedientia non submittant judicio Ecclesiae de facto aliquo doctrinali non revelato, ex se non claro, sed obscuro & inter Catholicos controverso.

Argumentum primum. Tametsi Christiana humilitas, pietas & obedientia à cunctis fidelibus exigat, ut temerè, id est absque urgenti ratione judicium suum non opponant judicio Pastorum superiorumque suorum, Romani praesertim Pontificis & Ecclesiae, nec absque iusta dubitandi ratione in dubium revocent id quod ab ipsis solemnè judicio, licet fallibili, est definitum; à cunctis tamen fidelibus non exigit, ut iis in causis, in quibus falli possunt, ad effugiendam arrogantiae, vel praesumptionis, aut inobedientiae notam, judicium suum, judicio ipsorum coeco more semper submittant. Cum de opposito constare videatur 1. ex perpetuo Ecclesiae sensu & usu in superioribus Subsectionibus demonstrato. 2. ex exemplis & doctrina Sanctorum. 3. ex communi doctrina & praxi magni nominis Theologorum.

Nam (quod ad Sanctos attinet) S. Cyprianus, cumque ipso tria numerosissima Africana Concilia, licet Stephani Papae supra se superioritatem agnoscerent, in quaestione tamen de Baptismo apud haereticos suscepto, tunc admodum controversa, non credidit se debere judicium suum ex Christiana humilitate, pietate & obedientia, contra sibi occurrentes graves dubitandi rationes submittere judicio Stephani, quod ideo fallibile existimabat, quia pro sententia sua nullum Scripturae sacrae locum allegabat, sed solam traditionem, quae Cypria-

no.

no videbatur traditio seu consuetudo purè humana (nò Apostolica) cui Cyprianus multa opponebat Scripturæ testimonia, quæ humanæ illi traditioni videbantur ante ponenda. Stephani quoque iudiciò non cessit Firmilianus Cæsareæ Episcopus, cum multis Cappadociæ & Ponti Episcopis, nec S. Dionysius Alexandrinus, nec S. Basilii, ut videre est in epistola ipsius ad Amphilochiū can. 1. Cyprianum nihilominus excusabilem Augustinus l. 2. de bapt. contra Donatist. cap. 4. ideo censuit, quia illo tempore quæstionis hujus veritas eliquata & declarata per plenarium Concilium nondum fuerat. Quippe nec nos ipsi, ait Augustinus, tale aliquid auderemus asserere (id est Baptismum ab hæreticis collatum approbare) nisi universa Ecclesia concordissimâ autoritate firmati, cui & ipse sine dubio cederet, si jam illo tempore quæstionis hujus veritas eliquata & declarata per plenarium Concilium solidaretur. Si enim Petrum laudat & prædicat ab uno posteriore Collega patienter concorditerque correctum, quanto citius ipse, cum Concilio provincia sua, universi Orbis auctoritati patefacta veritate cessisset.

Nec alia defunt Sanctorum exempla, Subsectionibus præcedentibus exhibita, sanctorum utique Basilii, Chrysostomi &c, qui iudicium suum non submiserunt iudicio Julii I. Conciliique Sardicensis quoad factum Marcelli Ancyran; Sanctorum Ildori, Columbani, Secundini, totque aliorum, qui etiam iudicium suum non submiserunt iudicio Concilii V. nequidem post approbationem Vigilii, Pelagii I. & II. nec non Gregorii Magni, quoad condemnationem trium Capitulorum.

Et nonne Augustinus, qui supra memoratum Stephani Papæ decretum non ignorabat, loco proximè relato dixit, se equidem Baptismum ab hæreticis collatum non approbaturum, nisi sententia approbans universa Ecclesia concordissimâ autoritate firmaretur? Nonne Robertus Episcopus Lincolnensis, pietate & scientiâ celebris adversus clausulas quasdam derogatorias, à Romanis Pontificibus tunc Bullis suis inferi solitas, Papæ

scripsit se eas non recipere: Filialiter & obedienter, non obedia, contradico, rebello?

Nonne & Episcopi Gallicani omnes (quos inter nonnulli vitæ sanctimonia illustres) in generali Conventu anni 1650. adversus Breve Urbani VIII. de anno 1631. (quo causa nonnullorum ex ipsis quatuor duntaxat Episcopis dijudicanda committebatur) solemniter, reverenter tamen, protestati sunt, in epistola ad Innocentium X. scribentes: *Hactenus inauditum haud minus quam invisum, adeo iniquis artibus Romana Sedis auctoritatem circumveniri, Cleri privilegia violari, temerari suæ omnium jura, Ecclesia verò universa imminui Majestatem?* Nec hoc in Gallia novum; si quidem Illustriss. de Marca in suo tract. De concordia Sacerdotii & Imperii l. 4 c. 8. probat solitam olim Ecclesiam Gallicanam Synodica deliberatione sibi contra decretorum Romanorum executionem prospicere, cum rebus per obreptionem Romæ decretis assentiri non posset, idque ut executionem impediret.

His accedit doctrina Sanctorum; præterquam enim quod Pelagius II. in epist. ad Episcopos Itriæ dicit, quod epistolam Ithæ licenter unusquisque reprehenderet, etiamsi Episcopi in eodem Concilio Calcedonenli residentes, suis illam subscriptionibus approbassent; Augustinus l. 2. de bapt. contra Donat. c. 3. *Quis nesciat, inquit, Episcoporum litteras, quæ post confirmatum canonem Scripturarum vel scriptæ sunt, vel scribuntur, per sermonem forte sapientiore cujuslibet in ea re peritioris, licere reprehendi. . . . sine ullo typho sacrilega superbia, sine ulla inflata cervice arrogantia, cum sancta humilitate, cum pace catholica, cum charitate Christiana.* Quod quidem dicit respondendo ad objectionem Donatistarum objicientium Cypriani de hæreticorum Baptismo sententiam, Cyprianique Concilium Africanum. Docet proinde etiam post latum à Cypriano Concilio quæ ipsius de baptismo illo judicium, licitum esse non solum Episcopis, pari cum Africanis auctoritate præditis, sed & cuilibet ea in re peritiori illud reprehendere, si forte à veritate deviaverit; id, inquam, fieri pos-

posse absque ullo typho superbæ &c. Ipsum etiam Papam reverenter aliquando reprehendi posse, paulò post insinuat, Cypriani factum probans, qui Petrum laudat & prædicat, ab uno posteriore Collega patienter concorditerque correctum.

Cumque Donatistæ sibi in animum induxissent, ad se non pertinere schismatis culpam; si qua esset, sed totam ad Episcopos suos pertinere, quos cæca obedientia velut oves sequebantur, Videte, inquit Augustinus, ferm. 47. quid eis persuaserint, ut dicant: Illi de nobis reddent rationem: nos oves sumus, quò duxerint, sequimur. Errorem istum Augustinus refellit ferm. 46. in eap. 34. Ezech. quia Christus Matth. 15. Terret non solum cæcum ducentem, sed & cæcum sequentem. Neque enim ait, Cadit in foveam ducens, & non cadit sequens, sed, Cæcus cæcum ducens, ambo in foveam cadunt. Et paulò post: Securi (inquiunt) sequimur Episcopos nostros. Dicunt hoc sæpè hæretici, quando veritate manifestissima convincuntur. Nos oves sumus. Illi de nobis reddent rationem. Reddent planè malam de morte vestra.

Similiter D. Bernardus in epistola sua ad Adamum Monachum, qui suum è Monasterio secessum excusabat obedientiæ prætextu, quia scilicet Abbatis sui jussu, & Romani Pontificis concessu secesserat. Quid enim ad me, inquit, ille viderit, cui mihi contradicere fas non erat. Non est discipulus super Magistrum. Docendus, non docturus, ejus lateri adhærebam. Sequi debui, non præire præceptorem. Pro se etiam allegabat Romani Pontificis graviores auctoritates, cujus aiebat se præmunitum licentiâ. Quomodo, inquit Mellissus Doctor, vel Abbatis jussu, vel Papæ permissio, licitum facere potuit quod purum malum fuit? Inanis est excusatio de humana obedientia, ubi in Deum convincitur facta transgressio. Hanc ego nunquam amulor obedientiam. Talis siquidem obedientia omni est contemptu deterior.

Tunc per ironiam exagitant ipsius simplicitatem, seu simplicem cæcamque obedientiam: O, inquit, istorum

temporum Paule simplex! Si tamen & ille alterum se exhibuisset Antonium, ut quidquid vel leviter de labiis ejus procederet, necesse non haberes discutere, sed sine cunctatione ad omnia nihil hæsitans abedires. O Monachum obedientissimum, cui ex quibuscumque seniorum verbalis ne unum quidem iotâ pratervolet! Non attendit quale sit quod precipitur, hoc solo contentus, quia precipitur. Et hac est obedientia sine mora. Si ita oportet, sine causa legitur in Ecclesia: „Omnia probate, quod bonum est, tenete, Si ita oportet, deleamus jam de libro Evangelii: „Estote „prudentes sicut serpentes, sufficiente quippe quod sequitur „& simplices sicut columbæ. Nec dico à subditis mandata Praepositorum esse dijudicanda, ubi nihil juberi deprehenditur divinis contrarium institutionibus; sed necessariam assero & prudentiam, qua advertatur se quid adversatur; & libertatem qua & ingenuè contemnatur. Ceterum iste, nihil, inquit, habeo interrogare; viderit ille quid jusserit. Dic, quaeso, si dato in manus gladio suum te armari jussisset in jugulum, acquievisse? Aut si se tuo voluisset impulsu in ignem, vel in aquam precipitem dari, obtemperasses? O odiosa perversitas, adversus veritatem accingitur? . . .

Alterum verò excusationis caput, quod Adam prætendebat ex concessa sibi à Romano Pontifice licentia, Bernardus refellit ex eo quod adversus fallibilem Romani Pontificis auctoritatem proferatur auctoritas ejus, cui omnino fas non est contradicere, summi nempe Pontificis illius, qui „per sanguinem proprium, solus semel introivit in sancta. Nunc verò quis apertè non videat, quam inhumanè humanam jussionem divina prætuleritis? Quod quidem audere, quis nisi amens dicere audeat bonum esse, aut bonum fieri posse, quantalibet dignitatis homine precipiente? . . . Numquid ideo aut malum esse desit, aut vel minoratum est, quia Papa concessit. . . Quod tamen summum fecisse Pontificem nequaquam crediderim, nisi aut circumventum mendacio, aut importunitate victum.

Ante Bernardum. Auxilius l. 2. de ordin. Formos. 8.

8. Stephano VII. omnes à Formoso Papa, ordinatos jubenti iterum ordinare, sicut & Sergio III. idipsum sub poena excommunicationis præcipienti sese opposuit. Cumque ferè omnes Sergio obtemperantes iteratam ordinationem suscepissent, culpamque omnem, non sibi sed Pontifici adscribendam prætenderent, qui ipsos primam ordinationem irritam agnoscere, & secundam suscipere compulisset: ipsos redarguit Auxilius ex hac Domini sententia: *Si cæcus cæco ducatum præstet &c.* atque ex eo quod vas electionis dicit Rom. I. *non solum qui prava faciunt, sed & qui consentiunt facientibus, digni sunt morte perpetua.* Ipsi ergo negavit licitum, cæcis oculis obedire; & sequi iudicium illud Stephani VII. & Sergii III. addens quod ipsos oportebat potius pro veritate ad mortem usque certare.

Itaque secundum doctrinam Sanctorum Christiana obedientia non postulat, ut fideles obediant, dum id quod præcipitur contra veritatem est, vel contra iustitiam. Enimverò *obedientia virtus est*, quæ semper innititur veritati, nunquam adversus veritatem, uti supra nos D. Bernardus edocuit. Cujus sententiæ rationem Apostolus suggerit 2. Cor. 13. 8. quia nullus superior, ne Papa quidem, nec Ecclesia, præcipere potest, ut aliquid fiat, vel credatur contrarium veritati: *Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate.* Si quibus ergo evidenter appareat contrarium ejus quod Papa vel alius superior credi vult esse contentum in tali vel tali libro, obedientia non postulat, ut in eo ipsi credatur. Quia vera obedientia postulare non potest ut credatur aliquid contrarium veritati evidenter cognitæ (cum hoc sit impossibile) nec id Papa præcipere potest; sed tunc pietas & reverentia ipsi debita postulat, ut præsumatur malè informatus, sive circumventus ab iis qui librum malè intellexerunt. Neque enim Papa per se legere solet grandes saltem libros, quos condemnat, sed per Censores, à se deputatos, qui variis ex circumstantiis vel certò, vel admodum probabiliter judicari possunt librum non benè in-

tellexisse, malè proinde Papam informasse; maximè dum liber, de quò agitur, longè accuratius ac sapius, capite ad calcem, examinatus fuit à Doctoribus longè pluribus, istaque in materia magis versatis, atque ingenii acumine æquè vel magis præstantibus, aliæque concurrent circumstantiæ Cenforum illòrum adversus librum judicium infirmantes, justamque proinde præsumptionem fundantes, quòd Pontificia definitio, damnatam hæresim tali attribuens libro, in falsa sit informatione fundata. Quo profectò casu Pontificia definitio, vi sua præcisè, obligare non potest ad credendum quòd Author istius libri damnatam hæresim in eo tradiderit, sensumque hæreticum in eo intenderit. Quia hoc est in re magni momenti malè judicare de proximo, sive de eo quod vergit in detrimentum famæ innocentiamque ipsius. Quod divina lex certissimè prohibet Lùc. 6. *Nolite judicare. . . . nolite condemnare.* Et 1. Cor. 4. *Nolite ante tempus judicare.* Quæ lex cum generalis sit, generaliter & absque exceptione intelligenda est, eo sensu in quo eam Sancti Doctores unanimiter intelligunt, ita scilicet ut nobis malè judicare non liceat, nisi de manifestis. Augustinus l. 2. de serm. Dom. in Monte c. 18. Unde in Pl. 147. *Quid agit pax in hujus regionis incertis? De incertis non judicat. . . . proclivior ad benè credendum. . . . quàm ad malè. . . . Si incertum est. . . non tamen damnes, tamquam verum sit. Cave ne sis temerarius iudex,* ait S. Bernardus serm. 12. in Cant. tunc solùm, serm. 40. malè judicare, seu damnare permittens, si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat. Non autem quando deest certitudo rationis. S. Thomas 2. 2. q. 60. a. 3. *Non absque causa cogente, & ubi non apparent manifesta judicia.* Idem ibidem a. 4. Quia (ut ad 2. ait) de homine oportet nos benè judicare, nisi manifesta ratio in contrarium appareat. Sine qua non solùm non licet de proximo malè judicare (ait S. Franciscus Salesius in sua Philothea p. 3. c. 18.) imò ne licet quidem dubitare, aut suspicari, nisi in rigore & stricta necessitate; in quantum rationes & argumenta quæ se offerunt, dubi-
ta-

Pontifici & Orbi denunciata. §. VIII. 397
*tare & suspicari nos cogunt. Alioquin suspiciones & du-
bia essent planè temeraria.*

Idque Sancti extendunt ad dicta & scripta proximi,
quæ secundum Evangelicam regulam supra laudatam
absque iudiciis certis & evidentibus non magis licet ma-
lè iudicare & condemnare, quàm facta ipsius. Vide-
ri potest Anastasius Sedis Apostolicæ Bibliothecarius
(qui sæculo IX. floruit) in Historia Honorii ubi dicit E-
vangelicà istà regulà, *Nolite iudicare, & non iudicabimini*
&c. nihil aliud præcipi magnis Magistris Ecclesiæ videtur,
nisi ut ea facta (de doctrinalibus loquitur, de sensu
utique Honorii in Epistolis suis) *quia dubium est quo ani-*
mo fiant, in meliorem partem interpretemur. Quia cum
bono ea & malo fine fieri possint, de iis temerarium sic iudi-
care ut condemnemus. Ehimvero æquè iniquum est scri-
pta proximi temerè iudicare & condemnare, quàm facta
personalia ipsius: cum non minùs vergat in detrimen-
tum honoris & famæ ipsius. Siquidem hominem,
præsertim sanctum Episcopum, qui nunquam ab
Ecclesiæ communione recessit, in scriptis suis de
hæresi condemnare, seu iudicare & credere, quòd
in iis hæresim docuerit, est ipsum vitâ civili, id
est honore & fama spoliare. Fides namque vera est
honor, in verâ fide fundatus, carior vitâ corporali. E-
piscopum proinde (quem, utpote fidei depositarium,
maximè oportet istius depositi fidelem esse custodem)
in scriptis suis damnare, velut fidei Catholicæ violato-
rem, verè est ipsum civiliter occidere; nec solùm dam-
nare doctrinaliter, sed & personaliter; dum in scriptis
damnatur cum expressione personæ. Si enim in sola
proscriptione famosarum propositionum staret damna-
tio, doctrinalis, non personalis dici posset. Verùm
dum non stat in damnatione propositionum, sed pro-
positiones ex libro Iansenii v. g. dicuntur excerptæ, &
in sensu per ipsum intentò damnantur, damnationi do-
ctrinali accedit personalis; quemadmodum Act 6 ac-
cusationi doctrinali accessit personalis: *Homo iste Ste-*
phanus, non cessat loqui verba (blasphemia) adversus

locum Sanctum, & legem. Perinde est enim accusare vel damnare aliquem de scripto ac de verbo hæretico. Quod absque causa certâ & evidente inauditisque defensoribus ipsius iustitia non permittit. Nec ad aliquid ejusmodi credendum Papa obligare potest sola vi auctoritatis & definitionis suæ, utpote quæ se sola factum istud certò verum eo ipso reddere non potest, quo fallibilis est. Quòdque obedientia Papæ debita ad aliquid ejusmodi credendum non obliget, cum Sanctis supra laudatis verbo & exemplo frequenter docent Magni nominis Theologi, uti proximè videbitur.

Argumentum secundum petitur ex communi doctrina præcipuorum Theologorum. Siquidem Anastasius Bibliothecarius ibidem pluribus exemplis probat, in Conciliis, etiã generalibus, non omnia esse indifferenter amplectenda, approbandaque.

Guilielmus Parisiensis de fide c. 1. docet, soli Deo credendum absque suasionem & probationem. Ait enim, *credendum Deo absque suasionem aliqua & probationem*; in eoque discrimen esse inter Deum & homines. Si enim, inquit, Deo credendum non esset absque suasionem & probationem, *ipsi credendum non esset nisi sicut curvis alii.* Cuilibet enim alii cum suasionem & probationem creditur. Deo verò debetur digna Deo credulitas; qualis non est, *quæ ei propter suasiones & probationes impenditur, sed ea* quæ propter solam ipsius auctoritatem, inclinatio capite, id est intellectu, cum omnibus rationibus suis in obsequium ipsius captivato creditur. Quam credulitatem c. 2. *cultum latriæ* vocat, quo Deus colitur & adoratur; quæque proinde soli Deo debetur. Sola ergo divina auctoritas vi sua præcisè obligare potest ad credendum, sive ad captivandum intellectum in obsequium ipsius, soli Deo debetur istud credulæ obedientiæ obsequium.

Et istud est quod etiã S. Thomas clarè insinuat in 3. dist. 24. q. 2. a. 3. dum ibi (prout refert Michael de Elizalde in l. de forma veræ relig.) sapienter observat, *illud Deum inter & homines interesse, quòd ut credas hominibus, inspicendum sit tibi, quæ dicant, & quæ*

lia

lia. (non ergo cœco more ipsis vult esse credendum) an possibilia, an absurda, an coherentia, &c.; atque ita nonnisi per examen rerum creditur hominibus. At in-
 pium esset cum Deo glorioso ita agere, quem constat nec fal-
 lere posse, nec falli. Huetius quoque Abrincensium E-
 piscopus, Origenianorum l. 2. c. 3. ait scitum esse illud
 S. Thomæ quodlib. 9. a. 16. Neminem ad assensum
 Ecclesiæ adhibendum necessario adstringi, in iis qua ad sub-
 stantiam fidei non pertinent. Non quod ista sint verba
 S. Thomæ, sed quod Illustriss. D. Huetius id legitimè
 inferri censeat ex hisce ipsius verbis quæ ibi habentur,
 Ecclesiæ iudicium iis in rebus errare posse. Si enim Ec-
 clesiæ iudicio non adsit plena non errandi securitas,
 consequens est quod nec adsit ipsi assentiendi necessitas.
 Quod & consequens est ex eo quod in 3. dist. 23. q. 2.
 a. 3. (apud Joannem Bagotium doctissimum è Soc.
 Theologum Apolog. fid. p. 1. l. 2. disert. 3 c. 2 sect.
 2.) S. Thomas hoc statuit discrimen Deum inter & ho-
 mines, quod alterius hominis cognitio, seu iudicium,
 regula non sit iudicii nostri, sed soli primæ veritati ho-
 mo iudicium suum & rationem subicere debeat. Sicut
 & ex eo quod. 2. 2. q. 104. a. 5. approbat dictum istud
 Senecæ: Errat s; quis existimat, servitutem in totum ho-
 minem descendere. Pars enim melior excepta est. . . . Mens
 est sui juris. Et ideò (concludit S. Thomas) in his qua
 pertinent ad inter orem motum voluntatis (& idem est de
 intellectu) homo non tenetur homini obedire, sed solum
 Deo. Rationem alteram dat 1. 2. q. 91. a. 4. Propter
 incertitudinem utique humani iudicii, etiam Superio-
 rum, præcipuè de rebus contingentibus & particularibus,
 de quibus contingit diversorum diversa esse iudicia. Un-
 de fit ut per solum humanum iudicium homo absque
 omni dubitatione dirigi non possit, sed per divinum
 duntaxat; de quo solo constat quod non potest errare in
 ejusmodi. Quod & confirmat altera doctrina ejusdem
 in 4. dist. 41. q. 1. a. 5. quod Ecclesiæ in iis qua fi-
 dei non sunt, authoritate divina non fulcitur, solum-
 que est hominum Congregatio, qua potest contra autho-
 ritatem divinam errore humano labi, & verum pronuntia-

78:

re id quod falsum est. Si enim sic est de Ecclesia, sine dubio idem est de Papa. Porro S. Doctor tam ibidem, quàm quodlib. 9. art. 16. infallibilitati præmissæ limites non extendit nisi ad ea quæ divinitus revelata sunt, quæque ad salutem pertinent: *In aliis autem sententiis, quæ ad facta particularia pertinent. . . . possibile est iudicium Ecclesia errare, & (ut supra aiebat) verum pronuntiare id quod falsum est.* At verò manifestum est quòd fideles errorem ipsius cognoscentes, nec debent, nec possunt credere esse verum quod cognoscunt esse falsum. Manifestum ergo est, quòd obedientia Christiana non semper postulet, ut fideles semper credant esse verum quod ipsa definivit. Idque manifestum faciunt tria exempla quibus doctrinæ suæ veritatem S. Doctor demonstrat. Tria, ait Illustrissimus Cameraacensis in quarta sua Instruct. pastor. p. 2. c. 2. ad id exempla profert. *Alterum petitum à iudicio de possessione boni aliqujus. Alterum à iudicio de criminibus. Tertium à iudicio de conjunctione, seu matrimonio contracto, obstante licet impedimento ignoto.* Vult S. Thomas, ut, si forte Ecclesia contra auctoritatem divinam, errore humano, hominem una cum muliere matrimonio conjunxerit, palàm & publicè errorem illa emendet, quod factum est rescindat, contractumque inter conjunctos duos matrimonium, ubi error ab aliquo fuerit indicatus, dissolvat. Decet igitur Ecclesiam ita affectam esse, ut privatum quemque parata sit benignè & libenter excipere, & audire, si quis forte adveniat qui cum debita reverentia ipsi indicet errorem humanum, quo factum est, ut contra legem atque auctoritatem divinam ageret. Et non solum illi jus non competit exigendi cum jurejurando facti fidem, sed etiam tenetur benignè audire, quisquis modestè occurret, illam ab errore revocaturus.

Quod de matrimonio, hoc ipsum certè de utroque casu alterò, seu possessionis seu criminis dicendum est; sicut & de quocumque alio casu, ad fidem seu veritatem revelatam non pertinente, cujus fides necessaria non sit ad salutem, in quo proinde Ecclesia humano errore perinde errare possit, ac in tribus illis exemplis. In omni-

omnibus proinde casibus istis, debet ea semper esse mens Ecclesie, ut suum ipsa parata sit iudicium emendare, ubi quis validis argumentis planum facit, falsos esse in iudicio testes advocatos, aut commentitiam possessionem, aut innocentem falso crimine damnatum, vel damnatam hæresim libro ipsius, per malam informationem, falso attributam. Frustra hic moralis prætenditur de ejusmodi tacto infallibilitas, aut ipsa facti evidentia, ubi privatus quispiam validis argumentis utramque evertit. In omnibus proinde hisce casibus, non modo non potest Ecclesia jusjurandum de fide seu credulitate Decreti sui. . . . exigere; imò debet etiam beneficii gratiaque loca ponere, si quis cum summa veneratione valida proferat argumenta, ex quibus error illi suis innotescat, intelligatque commentum ipsum, seu falsam informationem veræ evidentia loco ab ipsa acceptum. Si ergo peræque fallibilis sit Ecclesia in factis doctrinalibus, live in attributione damnatorum, errorum ad certum librum, errores illos absque controversia non continentem, atque in factis illis personalibus, juxta S. Thomam, Ecclesia non solum non debet jusjurandum de fide Decreti sui, damnatos errores tali libro attribuentis exigere, imò debet (inquit Illustrissimus Cameracensis) illorum studio favere, qui ad ipsam accederent cum veneratione & humilitate, suum ipsi in attributione illâ errorem demonstraturi. Quippe esset ab ipsa studium illorum perinde in factis doctrinalibus atque in personalibus laudibus extollendum; esset contractus ex humano defectu error emendandus, essent lata ab ipsa censura rescindenda, esset male damnatus liber approbandus; prout Pici Mirandulani librum, ab Innocentio VIII. damnatum Alexander VI. approbavit. Joannem quoque Maxentium (ob hanc propositionem, Unus de Trinitate est passus) ab Hormisda Papa erroris damnatum, ab errore immunem Joannes II. pronuntiavit: neque enim propositionem illam Maxentius eo intellexerat pravo sensu, quo eam Hormisdas improbaverat; sed sensu orthodoxo, quo eam Joannes II. cum tota Ecclesia approbavit.

Proq

Propterea Durandus à S. Portiano Ord. Prædict. Doctor Parisiensis, S. Palatii Magister, ac tandem Episcopus Meldensis, in præfat. ad Magistrum sentent. docet, quòd *quamvis captivandus sit intellectus noster in obsequium Christi, & in his quæ fidem tangunt plus acquiescere debeamus authoritati fallere nescia, quàm cuiusque rationi humane.* In ceteris tamen quæ authoritate fallere & falli nescia non definiuntur, *plus rationi quàm CUIUSCUMQUE AUTHORITY HUMANÆ fallibili consentiendum, nullius puri hominis authoritatem rationi præferendam.*

Gerlon. p. 1. consider. 2. to. 1. nov. edit. pag. 9. ex eo quòd *Papa potest in definiendo fallere & falli*, concludit quòd determinatio solius Papæ, præcisè ut talis, non obligat ad credendum. *Alioquin staret, quòd aliquo casu quis obligaretur ad contradictoria, vel ad credendum falsum.*

Almainus l. de author. Eccl. & Concil. c. 10. postquam ostendit, quòd *nemo est qui dubitet, Concilium errare posse errore facti, quòd factum ex Sacris Literis trahi non potest*, concludit quòd determinatio Romani Pontificis, de ejusmodi factis, pro necessario credenda determinatione non est habenda.

Dionysius Carthusianus l. 3. de author. Papæ & Concil. dicit, quòd *tam Ecclesia, quàm generale Concilium (ac per consequens Papa) errare potest. . . . in his quæ vel facti sunt, vel humana investigatione terminari possunt, quia specialis assistentia Spiritus Sancti solum non permittit eam errare in his, ad quæ humana investigatio pervenire non potest.* Et ideo l. 1. n. 31 dicit, *Papæ judicio non videtur certitudinaliter standum in ejusmodi, cum non sit infallibilis regula, neque indevitabile fundamentum.*

Alfonso Tostatus, Episcopus Abulensis in Defensorio suo multis probat authoritate fallibili imponi non posse obligationem ad credendum. Quia, ut ait p. 2. c. 22. *Qui credit aliquam propositionem esse veram, & tamen putat posse esse falsam (quod necessario putat qui aliud non habet credendi motivum, nisi authoritatem, quæ fal-*

fallere potest, & falli) non habet fidem de illa; quia manet in quodam dubio. . . . Nam si sciat, vel credat, quod Author propositionis illius potest errare, credet quod aliquando fortè errabit. Et dato quod non contingat hic & nunc errare, cum tamen possit errare, erit semper dubius an erraverit; & sic nunquam firmam adhesionem habebit ad propositionem.

Illustriss. D. Joannes Pieus, Comes Mirandulanus, in sua pro Origene Apologia ab Alexandro VI. approbatâ. Si verum est, quod S. Thomas in Quodlibetis dicit, & bona dicit Theologia, non obligari nos, de necessitate salutis, credere, non solum Ecclesiæ Doctoribus. . . . sed neque ipsi Ecclesiæ, nisi in his quæ ad substantiam fidei perimet; adjunxerimusque ista ad substantiam fidei non pertinere, utrum illarum hæreseon Author fuerit Origenes, aut aliquis alius, (v. g. Jansenius) modo hæreses illas, hæreses esse, id est, impia fateamur dogmata: videtur sequi, quod non teneatur homo fidelis. . . . de necessitate salutis, in hac questione potius Hieronymo, etiam quod ad ipsum magis declinet Ecclesiæ, quam Athanasio, Didymo, Methodio. . . . imò ipsismet Origenis dictis credere.

Jesuitæ in libello quem anno 1605. Paulo V. obtulerunt, Etsi Spiritus Sanctus Romano Pontifici semper adsit, ut in rebus fidei declarandis. . . . nunquam fallatur, aut erret; in privatorum verò dictis declarandis, quæ humano studio deteguntur, vereor an possit hanc sibi infallibilem Spiritus Sancti assistentiam certò polliceri. . . . Quis damnet eum, qui ambigere se dicat, quid de propositis questionibus existimaverit vel talis, vel talis, etiam post Pontificiam de sententia ipsius declarationem, prout contextus manifestum facit.

Alfonso à Castro l. 1. adversus hæreses c. 7. Testimonium quod nos alicui credulitati faciat obnoxios, oportet ut à tali persona habeatur, de qua constet eam nec posse falli, nec fallere velle. . . . Non est ergo æquum, aut rationi consentaneum, ut ei, qui aut falli, aut fallere potest, qualis est quilibet purus homo, sub interminatione gehennæ credere teneamur. Nam inde eveniret, ut
sapissi-

Japissime falsa pro veris recipere teneremur, & vera pro falsis, quod nefas est dicere. . . . Paulus quidem iussit captivare intellectum nostrum, sed in obsequium Christi, non autem in obsequium hominum.

Melchior Canus l. 5. de locis c. 5. Patribus Synodis Spiritus veritatis non est presens in omnibus, sed in rebus solum ad salutem necessariis. . . . Non enim rogavit Christus, ne deficeret Petro aut Philosophia, aut rerum gestarum cognitio & veritas, sed ne deficeret ei fides. . . . Inde liquet, id quod est animadversione dignissimum, certa & firma Ecclesia decreta esse non posse, quae non certis & firmis principiis ac fundamentis innituntur. Quae circa, si vel unum ex his, à quibus Ecclesia iudicium pendet, incertum est, certum Ecclesia iudicium esse non potest, nec proinde certo credendum. . . . Quae ex re facile intelligitur, Ecclesia iudicia, quae ab incertis hominum testimoniis, vel informationibus proficiuntur, infirma esse ad certam & exploratam faciendam fidem.

Cardinalis Baronius ad annum 681. contra iudicium sextae Synodi, Honorii Papae Epistolas defendens, ad objectionem, qua obicitur haud fas esse aliter de epistolis illis velle decernere, quam statutum est à Sancta Oecumenica Synodo. Respondet ita esse in iis quae ad fidem spectant: secus in iis quae ad personas pertinent, & scripta ipsarum. In quibus cum errare possit, dum error ipsius deprehenditur, illud Pauli ad Cor. usurpari potest: „ Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate “ quasi dicat non posse nos contra agnitam veritatem iudicium nostrum, ipsius etiam Oecumenicae Synodi iudicio submittere. Ita etiam Cardinales Turrecremata, Bellarminus, Pallavicinus, Aguirius, de Laurea, totque Sanctissimi Episcopi, sapientissimique Theologi sect. 1. & 4. laudati, qui vel Marcelli Ancyranos libros adversus iudicium Synodi Sardicensis, vel libros Origenis, tria Capitula, & Honorii Papae ad Sergium epistolas adversus definitionem Synodi V. VI. VII. & VIII. defenderunt, & quotidie defendunt. Tutò proinde, & salva Christiana obedientia,

tia, pietate ac simplicitate defendi posse crediderunt, atque etiamnum credunt.

Ipsemet Author tractatus, Romanæ Aulæ acceptissimi, *De libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ*, Leodii apud Matthiam Hovium anno 1684. editi l. 2. c. 3. obedientiam cœco more præstandam sacris Canonibus, Romano-rumque Pontificum Decretis, ad ea restringit quæ infallibili autoritate definiuntur, cum ait: *Canones Ecclesiæ, qui ad fidem & mores spectant, infallibili Dei revelantis autoritate nituntur, IDEOQUE (nota bene) obediencia eis cœca debetur. . . . Verum lumen illud Spiritus Sancti quod Summo Pontifici adest, cum explicanda sunt fidei mysteria, & tradenda morum præcepta, non perpetuo illi hypocritarum fraudes, Aulicorum adulationes, improborum mendacia detegit, non adversus ambrosiorum importunitatem, magnatum preces, suspecta Officialium Consilia, immotos servat, & immunes à præcipiendo aliquid suæ potestatis limites transcendens, aut justitiæ repugnans. Quo casu dicit, quod ab exequendo mandato licitum sit abstinere. Non solum in mandatis singularibus, verum etiam in communibus legibus.*

Argumentum tertium. Ad vocem quidem Dei loquentis, Ecclesiæ proponente, mens humana in captivitate est redigenda, & omnis humana ratio sacrificanda; non tamen ad vocem Romani Pontificis, vel Ecclesiæ vocem Dei non proponentis, sed ex se loquentis. Quod enim sacrificanda, & in captivitatem redigenda sit ad vocem Dei loquentis, est in recognitionem supremi dominij & autoritatis Dei in omnem humanam mentem & rationem. Ipse namque solus humanæ mentis & rationis est Conditor, ipse suprema mens, suprema ratio, mens mentium, ratio rationum, mens falli & fallere nescia, quia veritas ipsa. Ipius omne verbum, solâ vi sua, sola autoritate loquentis certitudinem infallibilem humanæ menti ingerit, & dubium omne dispellit. Idè ergo omnem humanam mentem & omnem humanam rationem in obsequium sui jure suo captivare potest; utpote supremus omnis humanæ mentis & rationis dominus. Homo verò,

verò, quantacumque sit authoritatis, dum ex se loquitur, nec adversus errorem speciali Sancti Spiritus assistentia est præmunitus, homo est circumdatus infirmitate, naturæ corruptioni, vanitati, errori & mendacio obnoxius, juxta illud, *Omnis homo mendax*; & ideo non est, nec esse potest omni humana ratione superior, nec omnem humanam rationem sibi subicere, nec ab humana mente omnem dubitationem sola vi authoritatis suæ semper excludere, nec ipsi certitudinem sola vi verbi sui inferre, cum falli possit & fallere. Absoluta ergo exigere non potest, ut absque omni dubitatione credat verum esse quod dicit, dum iusta ipsi occurrat dubitandi ratio, nec ipsi prohibere ne contrarium credat, dum contrarium ipsi videtur certo verum. Alias rationem veram non raro sibi subiceret authoritas fallens: quod recta ratio non patitur, nec veritas; contra quam nihil potest humana authoritas. Apostolus namque dicit: *Nihil possumus adversus veritatem, sed pro veritate*. Sola itaque divina authoritas, sive ut Augustinus de agone Christi n. 14 *sola fides est qua subjugat animam Deo*. Non authoritas purè humana. Neque enim authoritas purè humana perinde nimis imperare potest, ac linguis (ait Q. Curtius Hist.

8. n. 5.) atque ut supra S. Thomam cum Seneca dicentem audivimus: *Errat, si quis existimat, servitum in totum hominem descendere. . . . Mens sui juris*. Ex quo concludit, quod Deo quidem subicitur homo simpliciter, quantum ad omnia & interiora, & exteriora; & ideo in omnibus ei obedire tenetur: subditi autem non subiciuntur suis superioribus quantum ad omnia, sed quantum ad aliqua determinatè; scilicet in his quæ exterius per corpus sunt agenda (prout ante dixit) non in his quæ pertinent ad interiorem motum mentis. Porro (ut ibidem ait) non tenetur inferior suo superiori obedire, si ei aliquid præcipiat, in quo ei non subdatur.

Argumentum quartum: Obedientia, cum voluntatis sit virtus, per eamque (ut S. Thomas ait ubi supra a. 3) *voluntas propria mactetur, & immoletur, dum suam*
homo

homo voluntatem ipsam propter superioris voluntatem contemnit, exigi non potest ab humana auctoritate, nisi in iis quæ pendet à libera subditorum voluntate. Atqui à libera subditorum voluntate non pendet, ut credant vel non credant, dum ipsis libuerit. Neque enim ipsis possibile est certò credere, nisi ea quæ sibi apparent certò vera; neque opinari sic esse, vel non esse, nisi ea quæ sibi apparent probabiliter vera. Ut autem hoc vel illud appareat ipsis certò vel probabiliter verum, non pendet à libero hominis arbitrio; sed à veritatis signis seu certis, seu probabilibus, scilicet à ratione vel auctoritate certa vel probabili. Impossibile est ergo, quòd intellectus certò credat verum, quòd certa ratione vel auctoritate non apparet ipsi verum; similiter impossibile ut probabiliter credat verum, quòd probabili ratione vel auctoritate non apparet ipsi verum. Imò impossibile est quòd propter auctoritatem, aliàs ex se probabilem, id credat probabiliter esse verum, quòd ratione visa sibi certa, apparet ipsi certò falsum. Cum opinio probabilis definiatur assensus incertus, ratione vel auctoritate gravi sic innixus, ut in contrarium nihil appareat certum, prout Philosophi & Theologi communiter definiunt.

Et hoc de superabundanti fit dictum. Dum enim Ecclesiæ vel Pontificum auctoritate fideles adiguntur ad quidpiam credendum, profectò non adiguntur ad id credendum credulitate probabili duntaxat, sed credulitate certa, omne rationabile dubium excludente. (Quod impossibile est absque motivo certo; per consequens possibile non est ex solo motivo auctoritatis incertæ, falsitatisque obnoxie) Enimverò dum S. D. N. Clemens XI. exigit *judicium interius* de facto Jansenii, censeri non potest contentus iudicio probabili & incerto. Quia dignum non videtur Pontificis & Ecclesiæ Majestati fideles compellere ad iudicandum solum probabiliter, hæreticum esse Jansenii librum. Si enim hoc nonnisi probabile est, oppositum quoque, non esse utique hæreticum, probabile est. Incertumque proinde est, sitne liber ille, an non sit hæreticus; sive an in eo sensum

sum hæreticum Author intenderit, an non: Si incertum, sapientis non est iudicium inordinatum facere, tunc ad assensum moveri ab aliquo fallibili signo: *Quandoque verò intellectus movetur ad iudicandum ab aliquo fallibili signo, est aliqua inordinatio in ipso, sive perfecte, sive imperfecte moveatur.* S. Thomas qq. disput. de cognit. prim. hom. q. 18. a. 6. Multò minus sapientis est ferre tunc iudicium in condemnationem auctoris; cum hoc sit contra regulam Evangelicam, *Nolite iudicare, nolite condemnare*: nec credibile est fideles ab Ecclesia compelli ad iudicium probabiliter falsum; cum in incertis & dubiis locum habeat, quod Apostolus ait: *Unusquisque in suo sensu abundet.* Et sic ait Augustinus ait, *In dubiis libertas, in necessariis unitas.*

SUBSECTIO DECIMA-QUINTA.

Argumentum quintum, sextum, septimum & octavum.

Argumentum quintum. Ne omnibus quidem legibus seu Constitutionibus Ecclesiasticis, quæ rem exteriorè à fidelibus exigunt, debita est cæco more obedientia Christiana ex animo profecta, cum interiori mentis assensu, nisi de istius assensus veritate ab Ecclesiæ Præpositis fideles ratione doceantur. Quia, ut optimè Scriptor eruditus observat, legum Ecclesiasticarum quæ circa rem exteriorè versantur, aliæ sunt absolutæ; quarum executio à mera subditorum voluntate sic pendet, ut ad earum executionem non desit possibilitas, si adsit voluntas. Aliæ sunt hypotheticæ, quæ pendent à certis conditionibus, quas Ecclesiæ Præpositi adesse supponunt, sed nec ipsi solâ auctoritate, nec subditi pro arbitrio suo ponunt, nec ponere possunt, quæ tamen si non adsint, executioni lex mandari non potest. Talis exempli gratiâ est lex jejunii, utpote supponens in subditis ætatem & vires ad jejunium ferendum idoneas. Talis quoque Alexandrina & Cle-

men-

mentina lex formularii, utpote etiam supponens eos qui formulæ cum juramento subscribunt, rationabiliter non dubitare de facto Jansenii. Siquidem Alexander VII. & Clemens XI. supponunt factum istud esse omnino certum, nec de eo posse esse rationabile dubium, nec proinde subscriptionem denegari posse, nisi mala fide sive ex pertinaci studio fovendæ hæreseos, vel ex authoritatis contemptu. Et isti quidem sine dubio inobedientes sunt, pertinaces, rebelles, si qui dentur; non illi, qui de facti istius veritate rationabiliter dubitantes, vel etiam de ipsius falsitate ex accurata libri lectione secundum critices regulas manifestè convicti & persuasi, bona fide subscriptionem detrectant, ne contra conscientiam jurent, librumque innocentem contra Dei præceptum & conscientiam damnent. Neque subscribere cum juramento possunt, nisi de facti ipsius veritate certò persuasi, cum persuasionem istam formularii lex supponat; nec de Janseniani facti veritate certò persuasi esse possunt sola vi Ecclesiasticæ authoritatis (utpote quæ in definiendo facto illo falli & fallere potest) nec subditi ipsi pro arbitrio suo, seu voluntaria submissione de ea certò persuasi esse possunt, sine signo certò intellectum certificante. Et ideo Ecclesiæ spiritus non est, ejusmodi factorum, saltem de se difficultium, obscurorum & controversorum fidem sola autoritate exigere, sed ratione docere, teste D. Gregorio l. 8. *Moralium in Job. n. 3. Quia Sancta Ecclesia, ex magisterio humilitatis instituta, recta quæ errantibus dicit, non quasi ex autoritate præcipit, sed ex ratione persuadet, bene nunc dicitur, Videte an mentiar. Ac si apertè dicat: Ea quæ assero, nequaquam mihi ex autoritate credite: sed an vera sint, ex ratione pensate.*

Argumentum sextum: Non semper pium ac religiosum est Præpositis obedire, seu cæcæ absque exceptione obedientiam, judicii quæ submissionem ipsis præstare; imò nonnullis in occasionibus id manifestè impium est, atque irreligiosum. Quod contingere videtur, dum adest prudens religiosusque metus cæca obedi-

ART. I.

S

tia

tia jurandi se credere aliquid contra sinceritatem, veritatem & iustitiam, credendo scilicet de factis, dictis, vel scriptis proximi aliquid vergens in detrimentum honoris & famæ ipsius, quod vel cognoscitur esse falsum, vel certè cuius veritas vel prorsus ignota est, vel incerta, & sub incerto duntaxat veritatis signo proposita. Hoc est namque injustum & inordinatum, divinæque & naturali legi contrarium: *Nolite iudicare, nolite condemnare.* Estque contra ordinem divinitus institutum, & contra naturale lumen, & sapientiam, omni sollicitudine non cavere probabile periculum assentiendi errori in præjudicium tertii, cuius periculum semper est, dum id, cuius assensus requiritur, non proponitur sub certo veritatis signo. Tunc proinde cum Petro Act. 4. dicendum: *Si iustum est in conspectu Dei vos potius audire quam Deum.* Et c. 3. *Obedire oportet Deo magis quam hominibus.* Tunc procedit dictum istud Augustini: *Humanarum rerum gradus advertite. . . . Non utique contemnis potestatem, sed eligis majori servire.* Nec hinc debet minor irasci, si major prælatus est. . . . *Quis prohibet assensum præstare, iuramentoque firmare? Major potestas. Da veniam, tu carcerem, vel Ordinum aut Beneficiorum, vel Officiorum privationem, ille gehennam minatur.* Tunc obedientia non est verè simplex, nec verè humilis, imò contraria simplicitati & humilitati Christianæ; utpote quæ imprimis omni verbo absque veritatis examine non credit. Nam, ut scitè Bernardus l. de præcepto & disp. cap. 14. n. 35. *Ego ut interior oculus verè simplex sit, duo illi esse arbitror necessaria, charitatem in intentione, & in electione veritatem.* Nam si bonum quidem diligat, sed verum non eligat; habet quidem zelum Dei, sed non secundum scientiam: & nescio quemadmodum iudicio Veritatis vera esse possit cum falsitate simplicitas. Volens denique ad veram discipulos instruere simplicitatem magistra Veritas, *Estote, inquit, prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.* Præmisit ergo prudentiam sine qua neminem satis esse posse simplicem sciret. Quomodo denique verè simplex erit oculus cum

igno-

ignorantia veritatis? Aut vera potest dici simplicitas, quam simplex ignorat veritas? Unde concludit laudabilem simplicitatem absque his duobus non esse bonis, benevolentia & prudentia: ut oculus videlicet cordis, non solum pius, qui fallere nolit, sed & cautus sit qui falli non possit, fallibili veritatis signo credendo. Illius ergo, qui bonum diligit, & malum nescius agit... bonus quidem est oculus, quia pius; non tamen simplex, quia cæcus. . . . Istius revera oculum simplicem dixerim, cui neutrum bonum desit, nec zelus scilicet bonus, nec scientia veritatis. Hunc profecto requirit oculus Deus. Subditum ergo penitus non excusat obedientia cæca, si à veritate sit aliena. Quia ut iterum Bernardus ibid. n. 40. Sine malo quocumque non erit decepta simplicitas. . . . His verbis „Omne quod non est ex fide, peccatum est“ complectitur Apostolus, & cæcam malitiam, & deceptam innocentiam. Obedientiæ proinde simplicitas in eo sita non est, ut nihil examinando cæco more subditus promiscuè exequatur quidquid à Præpositis, iussu fuerit, sed ut in simplicitate cordis lætus obediat, dum illuminato mentis oculo cognoscitur nihil præcipi in se malum, vel falsitati obnoxium. Similiter obedientiæ humilitas incauta esse non debet, nec absque discretione; quia incautam indiscretamque humilitatem improbant Sancti. Dicit enim Gregorius l. 3. Pastor. Cur. c. 17. quod humiles admonendi sunt, ne, plusquam expedit, sint subiecti. Et l. 1. in Ezech. homil. 9. quod in subditis libera esse humilitas debet. Cur ira? Quia humanus timor sub humilitate se palliat. . . . Iste nonnunquam, dum timet ne maioris gratiam amittat, atque per hoc aliquid temporalis damni sustineat, recta quæ intelligit occultat, atque apud se tacitus ipsum timorem, quo constringitur, humilitatem nominat. Et l. 26. Moral. c. 5. Incautè sunt humiles, qui se mendacio seu errori illaqueant, dum arrogantiam vitant. Dicit etiam S. Paulinus epist. 12. quod ipsius nobis humilitatis servanda mensura est, ut non nisi timore divino humiliemur. . . . Illa humilitas condemnatur, quæ non ex fide, sed ex ignavia mentis hominibus adducitur (dum humilitas pu-

tatur, quæ aliud nihil sit, quam ejus, quæ cum veritatis vel Christianæ libertatis defensione conjuncta est humiliationis fuga) & humanam gratiam, magis quam suam salutem curat. Et humilitas ista est mendacii famula, veritatis inimica, libertatis expers, iniquitati obnoxia. Ad quod cavendum non oportet humilitatem carere constantia (ait Hilarius in Pl. 14.) & libertas Dei à nobis, in ea quam hominibus debemus servitute, retinenda est; ne ad potentium impetus ferreamur; ne ad malevolorum arbitria cedamus. Tenendus itaque humilitatis & altitudinis modus (inquit Hilarius in Pl. 130.) ut corde humiles, sensu vero & animo sumus excelsi. „ Noli esse humilis in sapientia tua, ne „ humiliatus in stultitiam seducaris. Eccli. 13. Similiter tenendus est simplicitatis modus; ne ultra quam decet subiecti, nec tam simplices, quam incauti, nec humiles, sed timidi simus, Ecclesiæ Præpositos errantes semper sequendo.

Argumentum septimum, quo confirmatur sextum, & demonstratur simplicis & humilis obedientiæ legem non exigere, ut Ecclesiæ Præpositis cæco more semper obediatur, petitur ex gravissimis absurdis quæ alias sequerentur. Quod utique 1. obedire debeat Judici Ecclesiastico, qui, post contractum cum sorore sua matrimonium, probare non valens eam esse sororem suam, sub poena excommunicationis ab ipso jubetur ei petenti debitum reddere, ipsamque habere tanquam conjugem: cum tamen debeat potius excommunicationis sententiam humiliter sustinere, quam per carnale commercium peccatum operari mortale, prout Innocentius III. ait cap. Inquisitioni extra de sent. excom. nec id Judex ipsi præcipiat nisi ex suppositione quadam quod conjux ipsius sit, ejus suppositionis seu conditionis veritatem autoritate sua sola efficere non potest, sive efficere ut homo ille conjugem agnoscere bona fide possit. Quomodo nec Ecclesia solâ autoritate sua efficere potest ut factum Jansenianum, bona fide verum & credibile appareat ei, qui ratione certa persuasus est esse falsum 2. Quod dum in Concilio Ari-

Ariminenſi 400 Episcoporum, mundus miratus est se Arianum esse, & in Concilio Mediolanenſi 300. Episcoporum S. Athanaſius injuſtiſſimè condemnatus fuit, unusquique ſubditus Episcoporum illorum tenebatur in iſtis iudicium ſuum iudicio ipſorum cœco more ſubmittere, ipſiſque cœca, ſimplici & humili obedientia credere, adeoque errori contra fidem, & injuſtæ damnationi innocentis deſenſoris fidei conſentire. In Conciliis quidem Mediolanenſi & Ariminenſi plerique Episcopi non liberè, ſed Conſtantii Imperatoris terrore victi ſubſcripſerunt errori. Plures tamen non ſic. Nam exempli gratia dum Dionyſius S. Athanaſii condemnatione primùm ſubſcripſit, ſolùm id fecit fraudulentis Arianorum pollicitationibus deſuſus, *ſpondentium uniuerſa Eccleſia pacem & unanimiſſimam, cui paranda uniuius hominis, ſæpius iudicati & damnati, victimam debebatur*, prout Caballutius refert in Notitia Eccleſiaſtica ſæculi IV. Idem referens de pluribus Episcopis in notitia Concilii Ariminenſis, in quo plures, inquit, Episcopi (quos inter S. Phæbadius Agennenſis, & S. Servatius Tongrenſis Episcopus) dolofis Arianorum artibus circumventi, re minùs penſiculatè conſiderata, ſubſcripſerunt formulæ ſibi à Valente Ariano Episcopo propoſitæ, qua Filius Dei aſſerebatur non eſſe creatura ut ſunt ceteræ creaturæ; adeoque aſſerebatur creatura ceteris creaturis longè ſublimior.

Quidquid tamen de eo ſit, ſi juſta ratio iudicium ſuum non ſubmittendi iudicio Conciliorum tam numeroſorum ſit, quòd Episcopi, qui ad ea convenerunt, bonis rationibus probentur Conciliorum illorum ſententiis non ſubſcripſiſſe omninò liberi à timore Conſtantii; juſta quoque ratio non ſubmittendi iudicium ſuum iudicio Conciliorum ſive æquè, ſive minùs numeroſorum erit, quòd Episcopi, qui ad ea convenerunt, bonis rationibus probentur; eorum ſententiis ſeu definitionibus non ſubſcripſiſſe omnino liberi ab humanis paſſionibus, & præventionibus, vel à falſis informationibus, pravis ſuggeſtionibus, fraudulentis conſiliis &c. ſed iis circumventi. 3. Quòd dum in ſecundo Concilio Oecumè-

nico, anno 381. Constantinopoli celebrato, (quod vocatur Constantinopolitanum I.) major pars Episcoporum (uti rursus Cabassutius enarrat) de iustitia, deque Ecclesiarum pace, & sanctiore administratione parum sollicita, propriisque atque humanis affectibus plus aequo indulgens. . . . pleraque praestitit Episcopis indigna, & indecora, exempli gratia, dum schisma Ecclesia Antiochena, quod erat opportune extinguendum in Meletii Antiocheni Praefulis interitu, studiosè propagari voluit, contra superiora conventa, novum subrogando Episcopum Flavianum, per invidiam adversus Paulinum conceptam; quia scilicet cum Damaso Papa conveniebat, neque invidiosas Orientalium adversus Occidentales factiones approbat. Gregorium quoque Nazianzenum, ipsis suspectum de eadem cum Damaso & Occidentalibus conventionem, Constantinopolitano tumultuose spoliavit Episcopatu, quem hoc ipsum Concilium, ante paucos dies, unanimi consensu ei contulerat, & populus ipse meritissimi Praefulis electioni faustis acclamationibus faverat, & eandem magno affectu, magnisque laudibus Theodosius Augustus exceperat, literasque congratulatorias ad Synodum direxerat. . . . Posthabito nihilominus pudore, & Ecclesia debita sollicitudine, Deique respectu, & Theodosii veneratione, votisque populi ad salubriora propensi, meritissimum, si quis unquam fuerit, Antisitem, cujus doctrinam, pioque zelo, maxima fuerat civium Regia urbis pars ab Arianismo ad fidem Catholicam conversa, & cujus eloquentissimis concionibus pravi mores omnis generis hominum a vitiis ad meliora traducti fuerant, exturbabant Concilii Patres. . . . Et in locum abdicati indignissime Gregorii, senem quemdam Ordinis Senatorii, scientia Ecclesiastica prorsus imperitum, eligunt, & usque adeo in tam propecta aetate salutis animae negligentem, ut necdum de suscipiendo baptismo cogitaret, Nectarium nomine, sine ullo divina vocationis indicio, intra triduum, necdum sufficienter catechizatum, baptismi fonte abluunt, deinde tumultuariè ac precipitanter in Clericum attondent, raptimque Ordinibus Ecclesiasticis inician, neque monitum, Apostolicum „Manus cito nemini imposueris“ pensè.

Pontifici & Orbi denunciata. S. VIII. 415
 pensi habentes, præcipiti festinatione sacerdotio & Episcopatu consecrant, Gregorio quidem suæ abdicationi studio pacis consentiente, propheticumque istud usurpante: Si propter me tempestas ista orta est, mittite me in mare, sic tamen ut animo constituerit, nullis posthac Synodis interesse, quoniam (inquit epist. 55.) pertina-
 ces eorum (Episcoporum) contentiones ne ullis quidem verbis explicari queunt. Observate consuetudinem eorum (ait Basilius epist. 71.) solent perpetuo ad prævalentem de-
 ficere partem, & imbecillibus conculcatis amicis, colere potentes, & obsequi Aula. An non hoc frequenter vi-
 sum in Gallia? An non nuper, Innocentii XI. tempo-
 re, adversus Papam, Ecclesiarumque suarum jura ste-
 terunt pro prætensionibus Aulæ. Anno 1682. Papam, absque Ecclesiæ consensu fallibilem esse voluerunt, et-
 iam in definiendis fidei quæstionibus; quia tunc sic pla-
 citum erat Aulæ; quàm decisionem anno... ex ejus-
 dem Aulæ beneplacito sic retractarunt, ut hodie non-
 nulli ex ipsis infallibilem esse prætendant, etiam in quæ-
 stionibus facti: quod anno 1667. in epistola ad Cle-
 mentem IX. aiebant esse novum & inauditum dogma,
 ab omnibus Antiquis recentibusque Theologis peraque dam-
 natum. De facto Jansenii pene dixeris eandem fuisse
 apud Episcopos Parisienses, temporibus servièntes, o-
 pinionum vicissitudinem, quæ apud variabiles Gallos
 solet esse vestium, ait Author libri cui titulus: *Obedien-
 tia Credula Vana Religio*. Et obedientiam quidem cœ-
 cam in ejusmodi quæstionibus sibi deferri volunt, dum
 eam ipsi exigunt; ast nonnisi cum discretione, conju-
 dicialique examine, judiciis Apostolicis judicium ipsi
 suum submittunt, etiam si Judicem Apostolicum, seu
 Papam, velut superiorem suum agnoscunt. Sed ut ad
 vetustiora exempla revertamur, ingenuè fatendum est,
 inquit Illustrissimus Cameracensis, quod ubi Episcopis
 speciali ope Christus non adest, nulli sunt hominum
 confensus, qui facilius quàm Conventus Ecclesiastici
 possint in fraudem induci, aut in errorem abduci.
 Quo numerosiores sunt Conventus, eo magis patet
 aditus fraudibus, artibus malis, ambitioni, adulationi-

bus, minis, factionibus, ceterisque cupiditatibus. In hac Episcoporum confluentium frequentia. . . fit communicatio affectuum & cupiditatum. Pauci velut duces ceteris facile dominantur, ad quos, praesertim si gratia & auctoritate pollent, cetera turba se proclivis adjungit. Maxime verò tunc se prodit Episcoporum infirmitas & flexibilitas, cum agitur de sequendis iis opinionibus, quibus Principes acriore affectu favere intelliguntur, & prout visum est in Concilio Ariminensi & Mediolanensi, sicut & in Concilio ad Quercum, in quo S. Chrysostomus damnatus fuit.

In Concilio Seleuciensi (in quo abrogatum est *Ujia* seu *Consubstantialis* verbum, à Patribus Nicænis consecratum, veluti fidei repagulum) dicit Hilarius se reperisse tantum blasphemorum, quantum Constantio placebat. Atque hoc tantum inter eos discriminis fuit (ait Gregorius Nazianzenus in Chicomio S. Athanasii) quod alii citius, alii serius in fraudem improborum inciderunt, atque alii impietatis duces antisitesque se praebuerunt; alii autem in secundo ordine locati sunt, nempe vel timore percussi, vel questu atque utilitate subacti, vel blanditiis inescati, vel denique ignorantia circumventi. Synodus Nicæna sub Irene pium ac legitimum sacrarum imaginum cultum asseruit. At sub Copronymo aliquot annis antea easdem imagines aboleverat, earumque cultum numerosissima Synodus Constantinopolitana proscripserat. Sub annum 474. Basiliscus Imperii usurpator encyclicas literas ad omnes Orientis Episcopos misit, Concilii Calcedonenis condemnatorias, quibus quingenti circiter Episcopi subscripserunt, ut refert Evagrius Histor. Eccl. l. 3. c. 5. nec se vi ac necessitate compulsos, sed cum omni gaudio & alacritate subscripsisse testificati sunt in libello, quem Ephesi congregati Basilisco obtulerunt. At paulò post Zenone restituto, veniam petierunt, aientes se necessitate adactos, non ex animi sententia subscripsisse, seque, juxta Concilii Calcedonenis formulam credere, & antea credidisse, prout idem Evagrius refert. c. 9.

Quid dicam de Asia & Africa Conciliis in causa re-baptiza-

baptizationis, deque Stephani VII. & Sergii III. definitionibus, quibus irritas & nullas pronuntiarunt ordinationes à Deceffore suo Formoso fufceptas, omnesque ab eo consecratos iufferunt iterum ordinari, idque sub pœna excommunicationis Sergius voluit. Certiffimum nihilominus est 1. quòd Episcoporum illorum fubditi memoratis in cafibus non debuerint Episcoporum fuorum, ne eorum quidem quorum fama erat integra, & authoritas intaéta, iudicio (etiam necdum ab Ecclefia damnato) fuum fubmittere, fententiamque ipforum probare, Athanafium & Chryfoftomum non ore folum, fed & corde damnando, *confubftantialis* vocem, & imaginum cultum proferibendo, Gregorii Nazianzeni abdicationem probando, fibi, poft baptifmum ab hæreticis, vel facram ordinationem à Formoso fufceptam, novum Baptifmum vel ordinationem procurando &c. neglectis argumentis omnibus fibi in contrarium occurrentibus, & quibus ipsis certum videbatur, fallibiles Ecclefie præpofitos iftis in rebus reipfa erraffe.

20. Quòd dum Liberius Pàpa, exilii fui tadio victus, ut Sedì fuæ reftitueretur, damnato Athanafio, Atiani Demophili fidem fufcepit, Romani Sacerdotes nec potuerint, nec debuerint, fpretis iudiciis fuis, iudicio ipsius cæcâ obedientia ftare, dum in urbem, Victoris, in morem regressus (prout Hieronymus fcribit) opprimere ftatuit quotquot non ftarent. Conftat hoc ex eo quòd Ecclefia debito Martyribus honore colat fanctiffimum virum Eufebium, aliofque Sanctos, qui conatibus ipsius non folum obftiterunt, fed & ipsi anathema dixerunt.

30. Quòd S. Ifidorus Pelufiota aduerfus S. Cyrillum, Patriarcham fuum, laudabiliter inuectus fuerit, ut S. Joannem Chryfoftomum, quem S. Cyrillus Judæ conuivio impetebat, partes tueretur.

40. Quòd nec Clerici, nec laici Conftantinopolitan, potuerint, nec debuerint fe fubmittere iudicio Neftorii Patriarchæ fui, Beatiffimam Virginem Dei Matrem ef fe negantis, etiam ante definitionem Concilii Ephefini, nec Romani Vigilium Papam fequi in variationibus

S. S.

fuis,

luis, quibus tria Capitula modò probavit, modò improbat. Imò Constantinopolitanos jure laudatos à Cælestino Papa fuisse, quòd Nestorio palàm restitissent: *Beatus*, inquit, *grex*, cui dedit dominus de pascuis judicare.

50. Per consequens ex tot exemplis certissimum est, quòd dum subditi justam habent causam non approbandi fallibile judicium Præpositorum suorum, illud ex Christiana humilitate, simplicitate & obedientia approbare non teneantur, nec judicium suum judicio ipsorum cæco more submittere; quòdque Illustrissimus D. Archiepiscopus Cameracensis quarti Documenti sui Pastoralis p. 2. c. 4. validè confutet eos, qui Ecclesiæ in decidendis factis doctrinalibus fallibilitatem agnoscen-tes, nihilominus aiunt, superbi indocilibusque animi esse, suum quoad illa judicium Ecclesiæ judicio cæca obedientia non submittere. *Quæ enim* (inquit) *vana & chymica superstitio illos moratur? . . . Homines illi imbecilla quadam pietate, popularique & inordinata* (ut loquitur S. Thomas) *credulitate præoccupati, subru- tis avulsisque ædificiis fundamentis, ipsum inter auras me- dias suspensum ædificium sustentare moliantur. Abhorrent ab ea animi arrogantia, quæ privatus quispiam audet ar- bitrari, non se, sed Ecclesiam errare. . . . verum. . . . graviter secum ipsi pugnant, dum hinc quidem volunt Ec- clesiam in hac vel illa re hic & nunc fortè errare; illinc autem contendunt, in hac vel illa re, cæco more illam au- diendam, ad effugiendam arrogantiam & indocilitatis no- tam. . . . Non sine causa Janсенiani facti Defensores graviter & frequenter in scriptis suis inveciti sunt adver- sus tractabilem hanc docilitatem, pietatemque flexibilem, quæ temporì serviat, tutam à procellis impendentibus se- dem eligat, superioribus suis ita faciat satis, ut sibi uni sit commoda, unam denique quietem suam, hominumque laudem vel ipsius veritatis dispendio quærat. Verum qui suum in hac nescio qua docilitate. . . . temporì servien- te perfugium statuunt, imprimis non vident quàm inor- dinatum sit, si quis id ipsum quod fallibile, atque adeò actum incertum credit, id ipsum (inquam) Decretum, perip-*

perinde ac decretum infallibile, cæco more, ceriò credat. Deinde urgentur illi acriter à facti Janſeniani Deſenſoribus: Equid, enim (inquiunt iſti) arrogantisne atque ſuperba mentis eſt, quo quis tam diu jurare extimeſcit, quamdiu alià nullà niſi ſigni fallibilis certitudine movetur? Imò verò hanc ipſam arrogantiam atque ſuperbiam omnibus, niſi qui perjuri eſſe velint, imperant & S. Auguſtinus, & S. Thomas. Enimverò ipſius nobis humilitatis ſervanda meſura eſt ſait humillimus S. Paulinus epiſt. 12. ad S. Amandum) . . . Eſt autem & ſancta ſuperbia, & humilitas iniqua. Denique hanc inanem adimi humilitatem (proſequitur Illuſtriſſimus Cameracenſis) innumera evidentiffimæque exempla reſellunt. Sint aliqua multorum inſtar. Privatus quiſpiam. . . . in ea Curia, qua incorruptiſſimis perſpicaciſſimisque abundat Jdudicibus, cauſa ceciderit; tumque, ex peritorum quatuor vel quinque Patronorum conſilio, ad Regium appellare Tribunal ſtatuat, ut latum à Curia decretum reſcindatur: nùm ille exit ſuperbiæ atque arrogantie plenus? Non eſt adèò quidem mentis inops, ut ſe iudicibus ſuis omnibus videre acutiùs credat. Cùm autem illos erroris non expertes noverit, tum etiam abſque ulla vel arrogantia, vel temeritate colligit, atque ex argumentis peritorum Patronorum ſtudio ac diligentia diu multumque perpenſis, infert ſapientis hujus religioſique Tribunalis fallibilitatem, erroris præſentis cauſam, & originem exiſtiſſe ſe

Quando à fœderis iniqui fautoribus decepta Sorbona Decretum 7. Januarii 1589. condidit, in quo declarabat, Gallos eo quo ſe Regi obligarant fidei ac obedientie ſacramento reipſa ſolutos eſſe. . . . Item aliud 10. Februarii 1590. in quo declarabat, abhorrere ſe. . . . ab opinionibus peſtiferis, damnandiſque ſententiis eorum, qui aſſerebant, poſſe & debere Henricum Borbonium titulo Regis decorari, licere tuta conſcientia partibus illius adhærere, illigine vectigalia pendere, atque etiam fas eſſe illum, ea lege ut fidem catholicam amplecteretur, pro Rege habere & colere. Quis Gallos eos omnes, qui, repugnantibus licet geminis hiſce decretis, Henrici III. & Henrici IV.

imperio se subjectarunt, quis (inquam) eos dicat indociles, eaque superbia inflatos, ut se Sorbona ipsa acutiores existimarent?

Quando Consubstantialis vocem Concilium Ariminense, & Constantinopolitanum abrogavit cultum Imaginum, haud dubie privati homines, praesentissima necessitate compulsi, adversus expugnare debuerunt. An ideo privatus quilibet, qui Conciliis istis parere primum renuit, fuit animo temerario, eaque superbia inflatus, ut se frequentissimis Episcopis illis acutiorem crederet?

Quando in Concilio Mediolanensi 300. Episcoporum Occidentis confirmata fuit injusta contra S. Athanasium sententia, solis tribus Dionysio Mediolanensi, Eusebio Vercelleni, Lucifero Calaguritano. pro ipso stantibus, tresque isti animo temerario renuerunt?

Quis non videt in expositis hisce casibus singulis, licuisse privato cuilibet genium essentialique officium ita mente complecti, & conjungere, ut utrique pareret? Alterum quidem, quo tam multos Episcopos longe seipso acutiores existimasset, exterioremque frequentium illorum auctoritatem esset reveritus. Alterum verò, quo credidisset Coetus illos doctrina licet commendatos, in ea re tamen fallibiles, potuisse in errorem actu incidere. . . . Nec se posse consentire, ut scia, quae gentium omnium erat, fides labefacteretur, atque innocens, cuius ipsis, certa erat innocentia, damnetur.

In illis casibus omnibus quam inique foret inelamatum. Non puerit superioribus suis caeco more non parere? Num quis tot tamque eruditis Episcopis acutius videre se putat? Superbia atque arrogantia tumet, quisquis rebus definitis derogat fidem. Imò in ejusmodi casibus, damnum non resarciendum intulisset, quisquis asseruisset, supponendum semper id quod definitur à Superioribus, nihilque in illis circumstantiis esse potuit perniciosius, quam pietas illa & humilitas inordinata, inconsiderata, superstitiosa, cuius scopus est Superioribus applaudere, etiam cum periculo approbandi errorem & injustitiam. Docilitas, nullis circumscripta limitibus, est sane tum excellentissima, cum in auctoritate, quae nec fallibile nec fallax est veritatis signum.

signum; fundatur. Quid autem à ratione magis alienum, quid, ut ex S. Thoma principiis loquar inordinatum magis, quam si quis humana rationis lumen extinguat, eamque erroris voluntarii periculo subiciat, dum fidem cæco more adhibebit hominum cœtui, quos ipse actu erroris non expertes in eo quod est in controversiâ censes?

Itaque in iis rebus in quibus Ecclesia fallibilis est, tunc Ecclesia non potest non spectari tanquam hominum Cœtus, qui, licet doctrina pietateque sint commendati, iis quæ ad hærent humana natura vitiis omnibus laborant. Ideoque possunt vanis subtilitatibus præoccupari & perstringi, mentium fulgorem in vera evidentiâ leco numerare possunt. Possunt, secularem Potestatem pertimescentes, aut secretis quibusdam cupiditatibus decepti, seu aliàs malè informati, partium quarundam authores & duces sequi, ut supra demonstratum est. Ut illorum virtus, sic etiam autoritas fragilis est.

Argumentum octavum supra insinuaturn ab Illustrissimo Cameracensi, petitur ex S. Thoma q. 12. de Verit. a 6. ubi dicit, quod semper contingit inordinatio, quando aliquid movetur non à proprio motivo, sicut si voluntas moveatur à delectabili sensu, cum debeat tantum moveri ab honesto. Proprium autem motivum intellectus est verum, id quod habet infallibilem veritatem. Unde quancumque intellectus movetur ab aliquo fallibili signo, est aliqua inordinatio in ipso, sive perfecte, sive imperfecte moveatur. Atqui intellectus movetur ab aliquo fallibili signo, dum à sola movetur autoritate fallibili. Igitur est aliqua inordinatio, si ab ea sola moveatur, sive perfecte & certitudinaliter, sive imperfecte, & absque certitudine ei credendo. Porro nihil inordinatum Papæ, vel Ecclesiæ præcipere potest. Igitur præcipere non potest ut soli ipsius autoritati sive perfecte, sive imperfecte credatur, in iis in quibus autoritas ipsius est signum fallibile. Videri potest doctissimus Author libri *De fide humana*, ubi argumentum istud pluribus illustrat, cumque eodem S. Doctore, sicut & cum Guilielmo Parisiensi, Richardo de Media-Villâ, Estio &c. inde concludit. 1. quod

in statu innocentiae, in quo homo nihil inordinatum admittere poterat, intellectus humanus nunquam in unam partem iudicando inclinasset, nisi adductus veritate, cui error subesse non potuisset. Quodque proinde, eo in statu, non solum nulla falsa opinio fuisset (verba sunt S. Thomae) sed penitus nulla opinio in eo fuisset.

Concludit 2. cum eodem Authore Illustriss. Cameracensis c. 2. nemini imperari posse ut non dubitet, cum habet ille cur dubitet, nisi ab autoritate infallibili: sicut nec imperari potest ut ex incerto certum colligat, id tanquam certum credendo, de quo nullum ipsi apparet argumentum certum, sed sola autoritas fallibilis, adeoque se sola incerta. Cum hoc ipsum sit falsum, teste Augustino Enchirid. 17. ubi eum errare dicit, qui rem, etiam in se veram, sub incerto veritatis signo propositam, approbat ut certam: Aliud nihil est errare, quam. . . . incertum habere pro certo &c. sive falsum; sive verum sit. Et infra: Quis nisi errans, malum neget. . . . habere incerta pro certis &c? Omnis vero error, vitium est contrarium naturae rationali, prout idem frequenter docet.

3. Idem Illustrissimus concludit, neminem posse asensum planè firmo credere, *Fansenii librum esse hereticum*, seu quinque damnatas ab Innocentio X. Alexandro VII. & Clemente XI. propositiones continere, nisi ad id credendum adducatur, aut plena persuasione, quam libri examen attulerit, aut Ecclesia autoritate, quae non sit signum fallibile. Quippe hoc ipso quòd Ecclesiae autoritas est signum fallibile, summa quidem ei debetur veneratio, etiam interior; falsum tamen pro vero proponere potest. Non potest ergo, vi sua praecise, fideles omnes certos reddere de veritate; nec per consequens dubium omne de veritate prorsus vincere & elidere; utpote quod sola in contrarium certitudine vinci elidique potest. Itaque si privatum ponamus aliquem, non solum qui dubitet, siue *Fansenii liber hereticus*. . . . verum etiam qui in animum induxerit, efficacibus invictisque rationum momentis nicti sententiam

con-

contrariam, homini sic affecto nequaquam imperare, aut etiam permittere queas formula subscriptionem, atque adeo sacramenti in formula verba nuncupationem. Parte una pulsat hominem perspicuitas & evidentia (saltem specietenus) qua apparet falsitas illius quod credendum illi subicitur. Parte altera nihil suppetit quod imponat in lancem alteram; quodque isti certitudini evidenti opponat, nisi autoritas (totius Antiquitatis, scholarumque omnium consensu) fallibilis (signum proinde, seu argumentum fallibile; quod prævalere non potest isti certitudini evidenti. Inordinatio fit itaque. . . si intempestivâ & præproperâ credulitate mens assentiat, & certitudine, quæ ipsi evidens videtur, aspernata, dedat se signo fallibili.

Si quispiam dicat autoritatem summi Pontificis, Episcoporumque ipsi consentientium, etsi non omnimodè infallibilem, sic tamen esse moraliter infallibilem, ut ob respectum ipsius dubium omne comprimi debeat; etsi enim non sit ab omni erroris periculo prorsus immunis, moraliter certum est eam in definiendo facto Jansenii actu non errasse.

Contra: ne totius quidem Ecclesiæ autoritas purè humana, in iis in quibus ex Christi promissione non adest illi specialiter Spiritus Sanctus, imminis est à morali periculo erroris, nec proinde vi suâ præcisè fideles moraliter certificare potest, se in definiendo illo facto actu non errasse. Non (inquam) id magis potest in factis doctrinalibus, obscuris & controversis, quàm in personalibus, de quibus argumento sequenti. Nec certè certitudo illa moralis de facto Jansenii magis haberi potest sola vi autoritatis Ecclesiæ, quàm certitudo moralis de facto Origenis, Marcelli Ancyran, Theodoret, Honorii Papæ &c. Cum enim Ecclesiæ autoritas æque adsit factorum istorum decisionibus, quàm decisioni facti Janseniani, seu sola Ecclesiæ autoritas sufficiens non sit ad fundandam se sola moralem certitudinem factorum illorum, consequens est quòd nec sufficiens sit ad fundandam se sola moralem certitudinem facti Janseniani, nec proinde ad fundandam obligationem creden-

dendi factum istud, magis quam ad fundandam obligationem credendi facta illa. Ad quam si foret sufficiens ab obedientia Ecclesiae debita palam defecissent Baronius, Bellarminus; Perronius, S. R. E. Cardinales excellentissimi, sicut & Petavius, Sirmondus, alique supra commemorati Theologi eruditione eximii, qui factis illis per Concilia & Pontifices decisis fidem adhibere detrectarunt. Quod cum afferi nequeat, nulla est mentis illius manifestior (ait Illustrissimus Cameracensis ubi supra c. 4.) quam eorum, qui dum alteram manu avellunt ab Ecclesia verum ac propriè dictum non errandi privilegium, alteram nescio quod infallibilitatis phantasma reponunt, dum ei fidem semper adhibitam volunt. Si Ecclesiam falli posse existimant, si Religio generatim non spondet eam actu non falli, ubi de questionibus huiusmodi iudicat? vana & ridicula superstitione ducuntur, ne deceptionem eo casu timeant, ubi eam actu timendam consentitur. Quae sunt tandem illa mysteria? Quid in illa cunctatione religionis est? Quid eam, quam actu fallibilem intrepide supponis, credere trepidas actu deceptam, cum admissi erroris argumenta subsunt? Quid cohaerens minus, quid magis extra locum, quam imbecilla illa & obscura pietas, credulitasque plebeia, & juxta S. Thomam ab ordine aliena, quae fit, ut cum Ecclesiam actu falli posse semper confitearis, eam actu non falli, contra quamcumque dubitandi rationem, imò contra rationem evidentem persuadentem eam actu falli, caecis oculis, & commoda quadam animi docilitate, qua se periculo caute subtrahit, semper supponas?

Si dicat 2. quod si Ecclesia in decidendis ejusmodi questionibus falli queat, multò facilius tu & quilibet privatus.

Id quidem verum est ceteris paribus, si utique criticus labor, sollicita industria, æquum (sine præoccupato affectu) examen, textuum inter se, cumque authoris scopo accurata collatio, æqualiter adhibita fuerit ab Ecclesia, vel à Papa & Episcopis, atque à privatis. Sed hæc omnia à Papa & Episcopis pari exactitudine præstita non sunt circa questionem criticam de facto Jan-
senii 29

fennii, quemadmodum à plurimis privatis Theologis, pietate & eruditione præclaris; tametsi cætera à Papa & Episcopis ritè examinata fuisse concedantur. Theologi porro illi religiosè testantur nihil aliud à se deprehensum in Jansenii Augustino, post sæpius repetitam illius lectionem, & accuratissimum juxta criticæ leges exâmen, nisi doctrinam gratiæ per seipsam salva libertate efficacis.

Dixi, omnia supradicta pari exactitudine præstita non fuisse à Papa & Episcopis, utpote quorum pauci librum legerunt, longè pauciores sensum illius ad criticæ leges exactè discusserunt, imò verissimiliter nulli. Nec enim ipsis vacat. Multò minùs Romano Pontifici, totius Ecclesiæ negotiis occupatissimo. Ad paucos proinde Consultores examinandi cura devolvitur; ex eorum duntaxat examiné & informatione causâ à Romano Pontifice definitur. Porro certum est consultores illos non semper perspicaciores esse priyatis Doctoribus præcellentis eruditionis ingeniiq; præ ceteris acuti; quorum etiâ cura, industria, sedulitas, exactitudo in examinando secundum criticæ leges sensu libri cujuspiam sæpe non minor, imò plerumque major est quàm illorum. Certum est ergo per fallibilem ejusmodi definitionem in Censorum illorum exâmine, informationeque unice fundatam vinci semper non posse omne dubium, in magis exacto acutiorum, magisque perspicacium examine plerumque fundatum.

In causâ quidem quinque propositionum (teste Alexandro VII.) ea adhibita est diligentia, quâ major desiderari non potuit; sed in ordine ad quæstionem dogmaticam, an & quali censura qualificandæ forent; non in ordine ad quæstionem criticam, an hæreticus sensus eorum in Jansenii Augustino contineretur, eumque Jansenius intendisset. Nec hoc dicit Alexander VII. Nec discutiendum Innocentius X. Consultoribus injunxit, sed ut singula propositiones per se examinarentur, & qualificarentur in abstracto, sicut jacent, absque ullo respectu ad Auctorem. Et ita conclusum fuisse in prima Consultorum Congregatione factâ in domo Cardinalis. Spa-

Spada, die 14. Martii 1652. testatur Lucas Wadingus, Consultorum unus, in Relatione de negotio .s. propositionum. Testatur & Commissarius Sancti Officii in suo ad 1. propositionem suffragio seu voto dicens: *Hæc propositio non est qualificabilis ratione proferentis: quia proposita fuit in abstracto, ut præscindit ab omni proferente.* Denique Illustriss. D. Bosquetus, Episcopus Lodovenfis in sua Relatione (memorata in processu verbali Conventus Cleri Gallicani anni 1655.) testatur, sibi à summo Pontifice dictum, quod nolisset exprimi nomen, nec memoriam Jansenii, nec agi de questione facti præcise. Santamorius quoque in Diurno suo p. 4. c. 2. testatur, S. Augustini Discipulis in audientia unica quam ab eodem obtinuerunt 21. Januarii 1652. ipsis à sua Sanctitate vetitum, ne ullo modo Jansenii facerent mentionem. Nec ab eadem Sanctitate ipsis concessum fuisse, licet postulatum, ut in judicio contradictorio, super facto Jansenii, coram adversariis suis audirentur, prout necesse erat ad removendum omne dubium super facto illo, ne Catholici Episcopi liber & persona de Ecclesia bene merita absque necessaria defensione, contra Dei legem condemnaretur. Ad hoc quippe in examine contra eum facto nihil prætermittendum erat subtilitatis, ne innocens in libro suo damnaretur, prout in examine contra Theodorum Mopsuestenum, Concilii V. Patres Collatione quarta dixerunt: *Oportet in examinatione, qua contra eum provenit, nihil prætermitti subtilitatis.* Propterea etiam in Congregationibus de auxiliis toties in judicio contradictorio audiri postularunt, & per decem annos auditi fuerunt Libri Molinæ Defensores, sicut & in causa Rituum Chinenfium per annos sexaginta. Absque examine quippe contradictorio, dum fieri potest, vix possibile est, in casibus obscuris, difficultibus, & valde controversis, judicia haberi manifesta, necessaria ad vitandum periculum, innocentem in libro suo condemnandi, civilique vitæ, id est famæ & honore velut hæreticarum quinque propositionum Authorem spoliandi. Et ne sexaginta quidem Annorum examen Jesuitæ sufficiens putant ad Ritus illos condemn-

nan-

mandos; ideoque examen ulterius postulant, decretique absque illo facti revocationem, prout litteræ Romanæ docent.

Prorsus ergo infundata est, moralis facti Janseniani certitudo; nec per Romanum judicium sublata ambiguitas illius, & moralis incertitudo, magis quam incertitudo facti Theodoretiper judicium Concilii V. vel facti Honorii per judicium Concilii VI. Et quamvis in incertis & dubiis, præsumendum sit in gratiam superiorum, quorum potior est Authoritas; non sic tamen ut præsumptio ista certum efficiat quod aliàs est incertum, certumque postulet, exclusa omni dubitandi ratione, mentis assensum, sed sic ut ceteris paribus judicio privatorum prævaleat judicium (licet incertum) superiorum; sic etiam ut dum utraque concurrit authoritas, falsitati obnoxia, major superiorum, minor privatorum Doctorum, ceteris paribus præferatur major, & licet majori semper debita non sit firma assensio (quæ soli debetur veritati, vel ratione evidenti, vel autoritate infallibili propositæ) semper tamen debita sit talis veneratio, religiosumque obsequium, ut ab omni contra judicium majoris autoritatis assensu abstinetur, dum hinc inde nihil occurrit nisi fallibile veritatis signum, tuncque solum in assensum contrarium prorumpatur, cum adest intima convictæ mentis persuasio ex accurato rei examine profecta, qua quis evidenti argumento convictum se intelligit, majoris autoritatis judicium à veritate aberrare. Tunc namque authoritas major cum autoritate minore non confertur, sed authoritas extrinseca non convincens, cum persuasione intrinseca argumento evidenti & convincente nixa, quam liberum non est abjicere quamdiu nihil in contrarium occurrit, nisi signum fallibile & incertum; argumento proinde seu signo certo & evidenti cum modestia postponendum.

SUB.

SUBSECTIO DECIMA-SEXTA.

Argumentum nonum, decimum, undecimum, duodecimum, decimum-tertium.

ARGUMENTUM nonum: Ecclesia, vel Romanus Pontifex æquè fallibilis est in definiendis factis doctrinalibus, atque in definiendis factis personalibus. Ergo (infert Illustrissimus Cameracensis cap. 7.) religioni non magis debet esse privato cuiilibet, rationis sua lumen non subijcere, ut cæco more veritatem decreti Ecclesie circa facta doctrinalia, quàm circa facta personalia credat. Atqui, ut constat, religioni non debet esse privato cuiilibet, rationis sua lumen non subijcere, ut cæco more credat veritatem factorum merè personalium, in quibus infallibilem non esse Ecclesiam fatentur omnes. Ergo etiam, ut patet, religioni non debet esse privato cuiilibet, rationis suæ lumen non subijcere, ut cæco more credat veritatem factorum doctrinalium, sive, ut ipse loquitur, *textuum ab Ecclesia definitorum.*

Argumentum istud paulò aliter hoc modo confici potest: Nec Ecclesia, nec Pàpa, sola vi fallibilis auctoritatis suæ, fideles obligare potest ad credendam veritatem factorum personalium, dum iusta ipsis ratio occurrit de eorum veritate dubitandi. Ergo nec ad credendam veritatem factorum doctrinalium &c. Cur enim ad illud sola vi &c. obligare non potest, nisi quia aliàs obligare posset ad credendum errorem, cui obnoxia est auctoritas ipsius? Atqui similiter ad credendum errorem obligare posset, si ad istud credendum sola vi &c. obligare posset. Cum auctoritas ipsius æquè obnoxia sit errori in isto quàm in illo casu. Vana igitur superstitione (concludit idem Illustrissimus) puerilisque animi imbecillitate ageretur, quisquis non auderet inquam supponere, in eo casu circa factum doctrinale, æque ac personale, Ecclesiam actu versari, in quo posse illam quocumque tempore versari supponitur. Confer.

fer cetera quæ Illustrissimus addit suprà in argumeto 2.

Argumentum decimum : Papa non minùs est fallibilis in decidendis factis doctrinalibus , quàm in decidendis factis Historicis , Geometricis , Astronomicis &c. Ergo sola vi supremæ in Ecclesia Authoritatis suæ non magis obligare potest ad credendam veritatem factorum Doctrinalium , quàm Historicorum , Geometricorum , Astronomicorum &c. Atqui ad credendam horum veritatem sola vi authoritatis suæ obligare non posse , Doctores consentiunt. Et ideo licet Eugenius IV. Epist. ad Henricum Archiepiscopum Cantuariensem expressè declarèt , Cardinales non Episcopos , à tempore S. Petri , supra Episcopos non Cardinales præeminentiam semper habuisse , Historici ac Theologi potiùs credunt Bellarmino , qui re ista propiùs examinatâ , suo labore , studio , diligentia , sagacitate contrariam veritatem detexit , variolque assignavit gradus , per quos ad tantum fastigium Cardinales sensim evecti sunt. Quamvis etiam Nicolaus I. Episcopos omnes compellere voluerit ad recipiendas veterum Pontificum Decretales tanquam veras , eruditi id non credunt , quia Centuriatorum Magdeburgensium probationes in contrarium magis credibiles existimant. Quamvis Zacharias Papa erroneam declaraverit Virgilii episcopi sententiam , *alios esse sub terra homines* , contrarium velut indubitatum nemo non credit , ex quo Americam Christophorus Columbus detexit , ad eamque Hispanorum colonias Hispaniarum Reges miserunt. Nemo denique jam culpato statum Abulensem suis de anno Christi emortuali conjecturis & calculis astronomicis potiùs credentem , quàm opinioni & censuris Eugenii IV. Quia nempe in iis quæ pendent à scientia naturali & experimentalì , naturale lumen , studium , industria & sagacitas , quibus scientia illa acquiritur , non eo ipso majora sunt in homine , quò major est dignitas ipsius , nec præcellentia cognitionis naturalis semper conjuncta est cum præcellentia dignitatis , prout sub finem Artificii XIII. dixisse me memini. Quæ ratio æque probat pro factis doctrinalibus seu quæ.

quaestionibus criticis de sensu libri, vel authoris, quam pro factis seu quaestionibus Historicis, Geometricis &c. cum critica illarum quaestiones aequae pendeant à scientia, lumine, industria & sagacitate naturali, quam quaestiones Historicarum, Geometricarum &c.

Argumentum undecimum: Nec Papa, nec Ecclesia à fidelibus exigere potest aliquid impossibile: Atqui exigeret ab ipsis aliquid impossibile si sola vi auctoritatis suae exigeret assensum certum de facto v. g. Janfeniano. Siquidem exigeret assensum certum, cujus unicum & adequatum assentiendi motivum esset incertum, sola utique vis fallibilis adeoque incerta, auctoritatis suae. Assensus verò certus, cujus unicum & adequatum motivum est incertum, est mens sine valle, lumen sine luce, triangulum sine lateribus. Est igitur quidpiam pariter impossibile. Nec enim cognitio ulla esse potest certior ea re, à qua accipit, si quam habet, certitudinem. Illa verò cognitionis species, quae assensus dicitur, à suo motivo unico & adequato accipit, si quam habet certitudinem; sicut conclusio, si quam habet certitudinem, accipit à praemissis; aedificium, si quam habet firmitatem, à suo accipit fundamento. Queniammodum ergo impossibile est firmum esse aedificium, cujus fundamentum unicum & adequatum est infirmum; impossibile quoque, certam esse conclusionem syllogismi, cujus incertae sunt praemissae; sic impossibile est certum esse assensum, cujus motivum adequatum est incertum. Quale necessarium est, dum motivum, seu assentiendi ratio unica & adequata est auctoritas fallibilis; utpote eo ipso falsi admittendi capax, quo fallibilis; nihil proinde ex se solà habens, unde cum veritate hic & nunc necessario jungatur. Auctoritas ergo fallibilis se sola nihil habet, unde certa sit & indubitata; ac per consequens nihil habet, unde assensum certum, firmum & indubitatum generare possit. Neque enim firmitatem & certitudinem effectui suo dare potest quam non habet. Sic itaque naturae ordine comparata est humana mens, ut ad certum indubitatumque assensum duplici tantum modo valeat inclinari, vel ratione evidenti, per quam.

quam convincatur, vel autoritate certò infallibili, per quam in sui obsequium captivetur. Cujusmodi se sola non est autoritas purè humana, sed sola divina.

Dixi autoritate certò infallibili. Neque enim autoritas solùm probabiliter, incertò proinde infallibilis, fundare non potest nisi assensum sibi proportionatum, probabilem utique, & incertum. Cùm certus esse nequeat assensus unicè fundatus in autoritate solùm probabiliter & incertò infallibili; hoc ipso namque quòd incerta est infallibilitas ipsius, solùmque probabilis, incertum est solùmque probabile, quòd hic & nunc non fallatur in eo quòd sola vi sua hic & nunc decidit; neque enim falsitatem decisionis certò excludere potest infallibilitas incerta.

Ad summum verò probabilis infallibilitas tribui potest papalibus decisionibus factorum de quibus agitur, utpote quibus tribui nequit infallibilitas certa certitudine morali, utpote quæ contra se habet fortissima argumenta Artificio præcedenti deducta; multò minus certitudinis fidei divinæ. Neque enim talis habetur in Ecclesia, nec talis ab Ecclesia declarata. Alias hæretici forent Theologi penè omnes, qui ei contradicunt. Hoc autem asserere, fatuum esset, ac prorsus temerarium.

Argumentum duodecimum: Ecclesia quidem sicut & Papa, exigere potest assensum, seu credulitatem certam facti, seu personalis, seu doctrinalis, dum factum istud adeo certum est, clarum ac notorium, ut absque controversia ab omnibus sit admissum; bonaque proinde fide illud negare, vel de eo dubitare non censeantur, si qui negent, vel de eo dubitent. Quia non præsumuntur factum ab omnibus admissum negare, vel in dubium revocare, nisi ut damnatum tueantur errorem. Verum aliud est de factis obscuris, ambiguis, & inter Doctores Catholicos controversis, quæ in bonum sensum trahi possunt, atque in bonum sensum trahi debere rationes gravissimæ suadent & Patres docent, præsertim dum rationibus illis adminiculantur circumstantiæ, suadentes illius facti damnationem (ab Ecclesia vel Papa fallibili Autoritate factam) factam non esse cum exacta obser-

servantia regularum necessariorum ad sufficientem veritatis cognitionem. Quia rationes illae gravissimae tunc sola Ecclesiae vel Papae auctoritate, seu definitione elidi non possunt; sed sola ratione evidenti vel auctoritate falli nescia, ut supra demonstratum est. Tametsi enim Ecclesiae & Papae auctoritas tanti sit ponderis, ut nulla auctoritas major, vel aequalis, in eo genere, apud mortales inveniri queat; summa proinde veneratione, tam interna, quam externa, à fidelibus omnibus excipienda sint decreta seu definitiones, inde provenientes, iisque temerè contradicere non liceat: sola nihilominus vi sua praecise parere non possunt certitudinem de sui decreti veritate ac iustitia, nec justam omnem de ea dubitandi rationem elidere ac superare, uti demonstrant argumenta superiora; demonstrat & ratio ista, quod secundum Augustinum rectae rationis usus postulet, ut res ipsas simpliciter, prout sese cognitioni nostrae offerunt, attingamus, iis per iudicium nostrum nihil addendo, nec detrahendo. Quod is demum facit, qui habet ut certò verum id quod sub certo veritatis signo sibi proponitur ut verum; & ut certò falsum, quod sibi proponitur sub certo signo falsitatis; denique ut incertum & dubium quod sibi non proponitur nisi sub incerto & ambiguo veritatis signo. Atqui factum Jansenii v. g. non proponitur nisi sub signo veritatis incerto & ambiguo, dum sub alio non proponitur veritatis signo, nisi fallibili Ecclesiae, vel Papae definitione.

Dixi secundum Augustinum, utpote qui Enchirid. c. 17. errare docet, qui ratione aliter utitur: *Quis, nisi errans, malum neget, approbare falsa pro veris, aut improbare vera pro falsis, aut habere incerta pro certis, vel certa pro incertis?*

Argumentum decimum-tertium sumitur ex unanimo consensu Controversistarum adversus nostri temporis haereticos disputantium, catholicamque fidem defendentium. Uno namque ore docent, quod si Ecclesia in fide errare posset, sive infallibilis non esset, ejus de fide Decretis firma fides praestari nec deberet, nec posset. Igitur nec ipse de facto non revelato Decretis firma fi-
des

des (saltem sola vi authoritatis definitionisque ipsius, præstari debet nec potest, cum in iis errare possit. Consequentia negari non potest. Antecedentis veritatem probat doctissimus author libri De obedientia credula, quia Bellarminus l. 2. de Concil. c. 3. & 4. sic loquitur: Si Concilia generalia in fide possent errare, nullum esset in Ecclesia firmum iudicium; quodque possent merito revocari in dubium omnes damnata hæreses. Nec ulla esset certitudo de multis S. Scripturae libris. Illustrissimi Fratres de Walemburch to. 1. controvers. tr. 3. p. 2. negant in Ecclesia Romana sensum unius hominis (scilicet Pape) esse sensum fidelium omnium propter necessitatem obediendi. Neque enim obediendi necessitatem Ecclesia agnoscit, dum assensus præcipitur absque certitudine non errandi. Becanus in Manuali Controvers. agens de Ecclesia, ipsius de fide definitionibus credendi necessitatem unicè repetit ex infallibilitate ipsius de fide definitionum, quæ si fallibiles essent, nihil certò ac tutò credi posset. Unde ex eo quòd hæretici aiunt, totam Christi Ecclesiam errare posse; infert, neminem apud eos securum ac tutum esse de sua fide: item, Lutheranos & Calvinistas semper dubios ac incertos fore, quandiu sentiunt Ecclesiam errare posse, & rursus, Catholicos. . . . tutos ac securos esse in fide; quia, ut antè dixit, cum Augustino sequuntur hanc certam regulam: tota Ecclesia visibilis non potest errare in fide. Quia verò adversarii tenent, quòd tota Ecclesia potest errare in fide, infert, neminem apud eos securum esse de fide. Lenæus l. 2. de Ecclesia docet, quòd in materia etiam fidei, si Pastorum Ecclesiæ consensus desit, nullam esse credendi necessitatem sed relictam esse iudicandi libertatem. Sed ea quæ de fide concorditer populis tradunt, certa & indubitata fide teneri oportere. Citatque Augustinum l. 7. de bapt. contra Donat. c. 53. dicentem: Nobis tutum est in ea non progredi aliqua temeritate sententia, quæ nullo in Catholico. . . . plenario Concilio terminata sunt: id autem fiducia secunda vocis asserere, quod in gubernatione Domini. . . . Jesu Christi, universalis Ecclesiæ consensu ne roboratum est; in materia utique fidei, in qua ipsi

ART. I.

T

pro-

promissa est specialis gubernatio D. N. Jesu Christi, ne erret. Unde Ecclesiae universalis consensionem, auctoritatemque falli nesciam. Lensesus his Christi verbis confirmat, *Si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Ex iis quippe infert, Ecclesiae judicantis sententiae, tunc tantum necessarium acquiescendum, cum judicium ipsius & rectum est propter veritatem, & necessarium propter obedientiam, & tutum propter divini Spiritus assistentiam Christiique promissionem.

Postremo (aliis pluribus omis) Illustriss. D. Benignus Bossuetus, Episcopus Meldensis, in sua Historia Variationum l. 15. ista duo synonyma esse dicit, *fas esse nunquam ab Ecclesia doctrina deslectere, ac eam esse infallibilem.* Si enim ista sunt unum & idem, à contrario sensu sequitur, fas esse aliquando ab ejus doctrina deslectere, si infallibilis non sit. Unde in colloquio cum famoso Ministro Claudio, infert, quòd sicut discipulus de Philosophica quadam opinione Magistri sui tandem incertus est, donec ei fuerit evidenti ratione comprobata, quia Magistrum suum à deceptione prorsus immunem non esse cognoscit. Pari ratione qui Ecclesiam errori credit obnoxiam, is de verbi divini, ab ea propositi, veritate merito dubitat. Ex quo ulterius reprehendit juramenti formulam, quae particulares Ecclesiae praetense Reformatae, deputatos suos ad Synodum nationalem (apud ipsos supremam) mittentes, jurabant hunc in modum: *Coram Deo contestamur, quidquid in vestro sancto Conventu institutum erit, nos esse amplexuros.* Hoc namque sub juramento polliceri non poterant, nisi omnino certi de veritate futurarum institutionum seu decisionum istius Synodi. Alias per juratam illam pollicitationem obligarent se ad amplectendas decisiones fortè erroneas, sive cum morali periculo amplectendi errores: quod prorsus illicitum est. De veritate autem futurarum illarum decisionum omnino certi esse non poterant, si suam illam Synodum errori credebant obnoxiam. Igitur aut ea formula, cui subscribere solent qui se reformatos dicunt, dum à se delegatos ad Synodum

dum nationalem mittunt, prorsus illicita est, & delusoria (inquit Illustrissimus Meldensis) aut infallibilitatis Ecclesiæ clara demonstratio.

Hæc ad Jansenii causam transferri posse non dubitat Illustrissimus Cameracensis Docum. 4. pastorali p. 2. Si enim licita non sit, imò delusoria pollicitatio piè credendi quidquid definitum fuerit à Synodo errori obnoxia, non obstantibus quibuscumque rationibus, quæ occurrere poterunt in contrarium; pari, imò majori ratione licita non est, sed delusoria jurata professio piè credendi factum Jansenianum, definitum à Papa vel Ecclesia, ista in re errori obnoxia, non obstantibus &c. cum ista professio, sicut illa promissio, conjuncta sit cum moralis periculo credendi errorem; & de præterito quidem commissum in priore casu; nondum commissum in posteriori. Cum tamen de re futura benignius præsumi queat, dum nihil adhuc occurrit, unde Synodum suam erraturam prætenſe-Reformati in principiis suis, merito suspicari, vel credere queant; sicut de Jansenii facto illius defensores justam habere se credunt rationem credendi, Papam, malè informatum, errasse in intelligentia definiti à se critici sensus libri Jansenii.

SUBSECTIO DECIMA-SEPTIMA.

Supplex ad S. D. N. Clementem XI. Apostrophe.

Argumenta illa tredecim adeò fortia & convincentia videntur, Beatissime Pater, ut super iis ratione doceri quàm humillimè postulent pii fideles. Neque enim iis solvendis pares ipsi sunt, nec absque eorum solutione vident; quomodo formularium Alexandrinum in conscientia jurare queant, vel sola fallibili autoritate prohiberi à revocando in dubium Jansenii facto, cum gravissimæ ipsis occurrant rationes de eo dubitandi, quas argumenta illa probant sola ratione certa, vel sola autoritate fallere & falli nescià, non fallibili vinci elidique posse. Nec tamen ob rationes illas dubitant, hæreticas esse quinque propositiones Jansenio attributas; sed

de solâ veritate istius attributionis; de qua justam omnem dubitandi rationem non magis sustulisse videtur Alexandrina, vel Clementina; Sanctitatis vestræ definitio, quàm definitio Concilii V. VI. VII. & VIII. sustulerit justam omnem rationem dubitandi de veritate attributionis, qua Concilium V. Nestorianam hæresim attribuit scriptis Theodoretî & Ibæ, & Concilium VI. VII. & VIII. Monothelicam attribuit duabus Honorii ad Sergium epistolis. Quam non sustulisse, communi suffragio Theologi docent, certumque videtur ex eo quòd scripta Episcoporum illorum, Honoriique Papæ, Baronius, Bellarminus, aliique passim Theologi, ab erroribus per illa Concilia ipsis attributis non obstante illa definitione quotidie Ecclesia permittente vindicent, Conciliaque illa ex non benè intellectis scriptis illis errasse doceant. Quod cum ab ipsis bona fide, rectaque intentione fieri censeant omnes; non est cur similes Janfenii liber ab attributis ei quique hæreticis propositionibus bona fide, rectaque intentione à defensoribus illius vindicari non censeatur; cum id dicat lex charitatis & justitiæ, quæ non magis permittit de proximis scriptis quàm de proximis dictis & factis malè judicare, ipsumque de mala fide, perversaque intentione condemnare, *quando deest certitudo rationis*, ait S. Thomas 2. 2. q. 60. a 2. *Nisi manifesta ratio in contrarium appareat*. Ibidem a 4. ad 2. *Erimverò ea facta, quæ dubium est quo animo fiant, in meliorem partem interpretari debemus*. S. Augustinus l. 2. de serm. Dom. in monte c. 27. *Res quæ dubietati subjacet, in partem semper est interpretanda meliorem*. Pelagius II. epist. ad Episcop. Istriæ. Nullâ verò rationis certitudine, nulla manifesta, imò nec probabili ratione unquam probatum fuit, nec probari potuit, Janfeniani libri Defensores id facere mala fide, perversaque intentione fovendi animo hæresim, hæreticasque quinque propositiones aliquando sustinendi; nec de perversitate ista quicquam ipsorum legitime unquam convictus fuit: quinimò coram Deo, & Orbe universo, omni cum sinceritate, interposito, etiam juramento, semper protestati sunt, ite-

rum

rumque coram Sanctitate vestra protestantur, omnem sese hæresim, in quinque Jansenianis (ut vocant) propositionibus à Sanctitate vestra suisque Decessoribus Innocentio X. & Alexandro VII. damnatam, quocumque in libro extet, etiam in Jansenii Augustino, si ibi extet, sicut & aliam quamcumque hæresim, ab Ecclesia damnatam, damnandamque, toto se corde damnare ac detestari, semperque damnatos detestatosque esse. Qua in professione fidei suæ cum juxta Gregorium Magnum, Decessorem tuum, nefas sit ipsis non credere (*si enim credi fideliter consentienti despicitur, cunctorum in dubium fides adducitur*, ait l. 5. epist. 15.) hinc est quod ad sacratissimos Sanctitatis Tux pedes provoluti, ei omni cum humilitate supplicent, ut his ad stateram justam appensis perpensisque, judicet 1. An non sit grande crimen, & atrox calumnia, viros integerrimos atque ex iis plerosque de Ecclesia optimè meritos, apud populum Christianum, apud Reges ac Principes, apud ipsam quoque Apostolicam Sedem, à tot annis traducere velut hæreticos, à quibus error non deponitur, sed absconditur, ob id solum, quod Jansenii librum ab attributis ipsi quinque hæreticis propositionibus vindicari posse censeant, argumentisque fortissimis (post exactissimum libri istius examen) sic ipsis videatur, sicut eadem de causa Theodoretī scripta, Honoriique epistolas, ab hæresibus ipsis attributis vindicari posse videtur Theologis gravissimis, de factoque vindicantur absque ulla vel minima hæresis, vel prave intentionis suspicione? Sunt quidem in Jansenii libro termini aliqui ex se ambigui: verum ut bene post S. Ignatium Petavius Dogm. Theol. to. 4. l. 6. in præfat: *Quis est ex illis sanctissimis eruditissimisque Patribus, qui formandis & concipiendis plerisque fidei dogmatibus præfuerunt, cujus ex libris vox & sententia aliqua decerpi nequeat, qua deteriorem in partem ambiguitate ipsa possit, & maligna interpretatione torqueri.* Hoc tamen Sanctorum regula non permittit.

2. An maledici illi non sint deceptores Orbis & Urbis; utpote sua illa maledicentia causa deceptionis po-

puli, Regum ac Principum, ipsorum etiam Romanorum Pontificum. Neque enim supradictos Janseniani libri bona fide defensores, magis quam defensores scriptorum Theodoretii, vel epistolarum Honorii, Alexander VII. filios vocasset iniquitatis, nisi fallacibus adversantium maledicentias suas quâquaversum opportunè importunè spargentium artibus circumventus, supposuisset eos mala, non bona fide librum illum defendere, nec Sanctitas vestra eosdem, præ defensoribus Theodoretii & Honorii, in sua nupera Constitutione, *Vineam Domini Sabaoth*, homines appellasset veritati non acquiescentes. . . inquietos homines, à quibus non deponitur error, sed absconditur; vulnus tegitur, non curatur; Ecclesie illuditur, non paretur, & lata demum filii inobedientiae via sternitur ad fovendam silentio hæresim; cum manifestum sit, epitheta ista bonæ fidei defensoribus non convenire; qui nec unquam docuerunt, nec probari possunt docuisse, ad veram Orthodoxi hominis obedientiam, Apostolicis Constitutionibus debitam, non requiri ut quis damnatum quinque propositionum sensum Jansenii libro attributum, interius ut hæreticum damnet. Cum vera Orthodoxi hominis obedientia Constitutionibus Apostolicis debita, sit fides divina, quæ ipsis haud dubiè debetur quoad dogmata; tamen (juxta Theologos passim omnes) non magis debita sit quoad dogmata illorum attributionem ad Jansenii librum, quam debita sit Concilio V. quoad hæresis Nestorianæ attributionem ad scripta Theodoretii, & Ibræ, vel debita sit Concilio VI. VII. & VIII. quoad Monothelismi attributionem ad epistolas Honorii.

Quoad dogmata itaque in quinque propositionibus damnata, *causa æque finita est*, quam causa Concilii V. VI. VII. & VIII. quoad dogmata ibi damnata; perinde etiam finitus est error Apostolico mucrone percussus. Neque enim solius facti Janseniani bona fide defensores, magis censeri possunt errorem defendere contra veram orthodoxi hominis obedientiam, quam bona fide defensores factorum omnino similium Theodoretii & Honorii: neque veram orthodoxi hominis obedi-

dientia magis postulat, ut fidelis quisque credat errorem facti non irrepsisse in Constitutionibus Innocentii X. Alexandri VII. & Clementis XI. dum hæreticus quinque propositionum sensus per eas attributus fuit libro Jansenii, quam ut credat, errorem facti non irrepsisse in definitione, qua Concilium V. sensum Nestorianum attribuit scriptis Theodoret, Conciliumque VI. VII. & VIII. sensum Monothelicum attribuit epistolis Honorii. Qua in definitione cum errorem facti irrepsisse, cum Baronio & Bellarmino innumeri Theologi credant, absque ulla Conciliorum illorum injuria, & absque ullo Ecclesiæ scandalo; similiter errorem facti in laudatis Constitutionibus irrepsisse, à Theologis, si ratio gravissima id suadeat, credi potest, absque ulla Apostolicæ Sedis injuria, & absque ullo Ecclesiæ scandalo. Cur enim istud minus quam illud, dum æque istud quam illud ratio gravissima suadet?

Quinimò de honore Sedis Apostolicæ esse videtur, id permittere, ne in ea sedentes videantur dominatum vel etiam (prout hæretici calumniantur) tyrannidem exercere, non Apostolatam, id est patientiæ, humilitatis, clementiæ, charitatis plenissimum ministerium, quo *pascendas utique, non premendas oves susceperunt*, ut Bernardus ait l. 2. de considerat. c. 6. ubi absque Apostolicæ Sedis injuria Eugenium III. sic alloquitur: *Est vitium, cujus si Te immunem sentis, inter omnes quos novi, ex his qui cathedras ascenderunt, sedebis, me judice, solitarius.* . . . *Facilitas credendi hæc est: cujus callidissima vitæcula magnorum neminem comperi satis caruisse insidias.* Inde eis ira multa, innocentissima frequens addictio &c.

Argumento itaque planè sophistico delusi Molinistæque sui propagandi ardore nimio, velut fascinati, facti Janseniani bonæ fide defensorum obtrectatores, Beatissime Pater, Urbem & Orbem ab annis plusquam sexaginta dolosis artibus suis calumniosisque clamoribus circumveniunt. Sic enim adversus eos arguunt: *Innocentius X. Alexander VII. & Clemens XI. Janseniani libri sensum damnaverunt ut hæreticum. Vos defenditis*

T 4

Jan-

Janseniani libri sensum. Ergo defenditis sensum damnatum ut hæreticum.

Argumentum istud esse sophisticum, inde manifestum est, quod quatuor constet terminis, perinde ut hoc simillimum: *Sexta Synodus Oecumenica, duæque sequentes, ac duo Romani Pontifices, duarum Honorii ad Sergium epistolarum sensum damnarunt ut hæreticum: Eminentissimi Cardinales Bellarminus & Baronius, epistolarum illarum sensum defendunt: Ergo defendunt sensum damnatum ut hæreticum.* Quatuor terminis syllogismum hunc constare certissimum est, quia sensum illum non defendunt Bellarminus & Baronius, quem sexta, septima & octava Synodus, duoque Romani Pontifices intellexerunt, & sic intellectum ut hæreticum damnarunt, Monothelicum utique; sed alium certissimè catholicum, in quo Epistolas illas benignè interpretati sunt. Simillimò prorsus modo, Catholici Theologi Janseniani libri bona fide defensores, sensum illum istius libri non defendunt, quem tres Romani Pontifices in libro isto intellexerunt, sicque intellectum ut hæreticum damnarunt, sensum utique gratiæ necessitantis, sed sensum alium certissimè catholicum, gratiæ utique, salva libertate, per se efficacis, in quo Jansenii librum benignè intelligunt & intelligi posse ex diligenti excusatione operis, totiusque orationis contextu, & authoris scopo ostendunt.

Optimè proinde scriptor eruditus observat, duplici ratione hominis etiam ab Ecclesia damnati, sensum defendi posse. Primò, ut ille ipse in individuo sensus, eademque sententia, quam velut hæreticam damnavit Ecclesia, defendatur. Hoc qui facit, hæreticus est, veritati non acquiescens, inquietus homo, à quo non deponitur error, sed tegitur; vulnus tegitur, non curatur; Ecclesia illuditur, non paretur; & lata filii inobedientia via sternitur ad fovendam hæresim (uti dicit Constitutio vestra *Vineam Domini*) quia scilicet vera orthodoxi hominis obedientia Constitutionibus Apostolicis denegatur. Secundò, sic ut alicujus Authoris sensus ab hæretico sensu ad Catholicum benigna interpretatione flecta-

ſectatur, prout ſcriptorum Theodoret, & Epistolarum Honorii ſenſum flexerunt Theodoret & Honorii bona fide defenſores. Hoc qui facit ſine probabili ratione temerarius eſt, ac præpoſtere benignus; aſt hæreticus dici non poteſt. Non enim hæreticum, ſed catholicum ſenſum defendit. Et ut Facundus Hermianenſis ait l. 5. c. 3. *Aliud eſt ideo hæreticum excuſare, quòd Catholicus putetur, & aliud ipſam hæreſim approbare atque defendere: quemadmodum aliud eſt ideo accuſare Catholicum, quòd hæreticus putetur, & aliud ipſam improbare atque defendere Catholicam fidem.*

Porro hac ſola ſecunda ratione Janſenii liber à permultis viris eruditis defenditur: quia nimirum ejus verba eo ſenſu accipiunt, quem nemo hæreſeos accuſare audeat. Nec illum Janſenii ſenſum Romani Pontifices, & complures Episcopi velut hæreticum damnant, in quo ipſum eruditi illi viri defendunt, ſed alium quem Janſenii eſſe Romani Pontifices Janſenii obtreſſatorum ſubreptionibus circumventi crediderunt. Atque ita defenſores illi à Romanorum Pontificum Episcoporumque mente & ſententia non diſcedunt in aliquo dogmate, ſed tantum in intelligentia Janſenii, quem illi durius, illi benignius interpretantur, ſicut dictum eſt de defenſoribus Honorii & Theodoret.

Quæ cum ita ſint, judicet tertio Sanctitas veſtra, an non manifeſtè temeraria, injuſta & calumnioſa ſit, ab iſdem obtreſſatoribus ubique ſparſa adverſus viros aliunde probos, pios, apprimè catholicos, hæreſeos nota, vel ſuſpicio, eo ſolo nomine, quòd circa obvium, & naturalem Janſeniani libri ſenſum dubij & ancipites, ob occurrentem ſibi graviffimam de eo dubitandi rationem, jurare non audeant, ſe indubitanter credere, verum ac genuinum Janſeniani libri ſenſum, eſſe hæreticum illum quinque propoſitionum ſenſum, quem ſancta Sedes Apoſtolico mucrone percuffit, & juſtè percuffum etiam ipſi profitentur, cumque eadem S. Sede ſincerè damnant, anathematizantque, parati hæreticum illum ſenſum Janſenii libro cum Sanctitate veſtra attribuire, hoc ipſo quòd iſtius attributionis veritas ſign-

certo (qualis est sola autoritas infallibilis, vel ratio certa) ipsis innotuerit. Nihil aliud à trium Capitulorum defensoribus postularunt sancti decessores Tui, Pelagius I. & II. & Gregorius Magnus; ipsisque propterea permiserunt, post definitionem Concilii V. in sensu suo abundare, donec veritas ipsis *ratione duce* illucesceret. Nihil quoque aliud à Defensoribus epistolarum Honorii postulat Ecclesia; utpote quæ ideo permittit ipsis litterarum illarum defensionem, contra trium Synodorum œcumenicarum definitionem, à duobus Romanis Pontificibus confirmatum, quamdiu istius definitionis veritas certa ratione non clarescit: esseque istum Ecclesiæ spiritum, supra nos docuit Gregorius Magnus, decessor tuus.

Judicet tandem Beatitudo vestra, an non sine causa persecutionem jam ab annis plusquam quinquaginta patiantur, inauditique & indefensi condemnentur, viri moribus integerrimi, doctrina præstantissimi, fidei orthodoxæ & Ecclesiæ addictissimi, etiam de ea optimè meriti, etiam si nullum hæcenus assignari potuerit dogma catholicum, ab Ecclesiâ disertis verbis definitum, quod toto corde non admittant; nullus error ab Ecclesiâ absque ambiguitate damnatus, quem non rejiciant; nec alia est istius persecutionis causa, nisi quod Jansenii librum in catholico sensu credant intelligendum, quemadmodum Honorii epistolas earum defensores. At verò cum in alieno scripto intelligitur aliquid veri, etiam si forte hoc ille qui scripsit non intellexerit, nullum crimen est; ait Augustinus in I. de util. cred. Unde etiam de eo qui falso putat Epicurum in virtute summum bonum posuisse, dicit, quod huic non obest error Epicuri, summum bonum hominis, voluptatem corporis esse credentis: cum iste non se dediderit tam turpi noxiæque sententia; neque aliam ob causam ei placeat Epicurus, nisi quod eum sensisse non putat, quod sentiri non oporteat. Et addit: quod hic error non modo humanus est, sed sæpe etiam humane dignissimus.

Æquè ergo absque crimine, imò æquè pro opere humane dignissimo, tantam ipsi persecutionem patiuntur.

tur, ac si eam paterentur idēo solum, quod: Honorii epistolas cum Bellarmino & Baronio in catholico sensu intelligendas crederent, in quo licet iudicium suum Ecclesie iudicio cōco more non submiserint Bellarminus & Baronius, Ecclesia non idēo dignos ipsos censuit persecutione, sed potius laude & mercede, pro opere homine dignissimo. Enimverō iudicii submissionem certamque credulitatem (in concursu & ocurso rationum gravissimarum contrarium suadentium) non magis debitam esse fallibili definitioni trium Romanorum Pontificum, quā fallibili definitioni trium Synodorum Oecumenicarum, demonstrare videntur argumenta tredecim Subsectionibus precedentibus deducta. Imō demonstrare videntur, fideles sola vi fallibilis auctoritatis trium Romanorum Pontificum id definiendum certō credere non magis posse sensum obviū & naturalem quinque propositionum esse sensum obviū & naturalem libri Jansenii, occurrentibus & concurrentibus rationibus gravissimis in contrarium, quā Bellarminus & Baronius, sola vi fallibilis auctoritatis trium Synodorum Oecumenicarum, id definiendum, certō credere queant, sensum obviū & naturalem Monothelitarum esse sensum obviū & naturalem duarum Honorii epistolarum, occurrentibus & concurrentibus rationibus gravissimis in contrarium. Per consequens in conscientia jurare non posse, quod id certō credant; nec proinde Alexandinæ formulæ (certam de eo credulitatem requirenti, juxta Constitutionem Sanctitatis vestræ) subscribere: maximē cum formulā istā nimis vaga esse videatur, & indistincta, propter implicatam definitioni fidei controversiæ de facto Janseniano, seu vero & genuino ipsius sensu critico, definitionem, ad fidem superfluum. Quo fit ut Jesuitæ asserant, factum istud, æquē ac fidei dogmata, credi oportere fide divina. Quæ assertio, Beatissime Pater, communi Theologorum iudicio est hæretica; cū absque hæresi, asseri nequeat factum sæculi decimi septimi, Apostolis non revelatum, esse posse fidei divinæ objectum. De fide namque esse docent Theologi passim omnes, fide divina credi non posse.

posse, nisi quodd divinitus est revelatum. Ipsaque fidei definitio hoc ipsum demonstrat. Porro certo certius est factum Jansenii, licet à duobus Romanis Pontificibus definitum, divinitus revelatum non esse, magis quam Honorii factum, à tribus licet Synodis Oecumenicis definitum. Et ideo ejusmodi facta, etiam post similem definitionem, ad fidem non pertinere, imò ad fidem *superfluas*, nulliusque momenti esse de iis quaestiones, tres Romani Pontifices, Pelagius I. & II. Gregoriusque Magnus declararunt, prout constat ex dictis sect. 2. addiditque Gregorius (de Felice diacono loquens) contradicentes definitioni quintae Synodi quoad simile factum trium Capitulorum, haereticos non esse.

Igitur, trium illorum Romanorum Pontificum judicio ejusmodi factorum definitionibus contradicentes, dummodo definita fidei dogmata recipiant digni non censentur, de quibus propterea dicatur id quod de Pelagianis haereticis Augustinus serm. 2. de verb. Apost. dicit, quod eorum *causa finita est* (causa utique fidei) *non tamen finitus est error*: vel quod *homines sint veritati non acquiescentes. . . . non sine gravi Apostolica Sedis injuria, maximoque totius Ecclesiae scandalo. . . . A quibus non deponitur error, sed absconditur &c.* Revera enim de causa fidei ipsi non controvertunt, sed de quaestione, quam decessores Tui vocant ad fidem superfluam, ac nullius momenti; per consequens non dignam propter quam adversus innocentes suscitetur exerceaturque persecutio tanta. Neque enim controversia ista obstat, ne omnes Christi fideles in fidei unitate sese contineant. Cum in nullo penitus adversetur sanctae fidei ac sacrorum dogmatum integritati. Qui cum unicus sit scopus Constitutionis vestrae *Vineam Domini Sabaoth*, sicut & Alexandrinae, *Ad Sacram*, & *Regiminis*, nec suam, nec Alexandrinam Sanctitas vestra necessariam verisimiliter censuisset, si de vero istius controversiae statu bene informata fuisset: ast Molinistarum artibus & fraudibus prorsus ex adverso informata fuit, sicut & aliquanto tempore iisdem artibus male informatus fuit Clemens IX. Decessor Tuus, quando de sancienda Ec-

clesiae

clesiæ Gallicanæ pace tractabatur, prout ipse declarat in suo Breui ad quatuor Episcopos de die 19. Januarii 1669. sicut & Eminentiss. D. Cardinalis Patronus Rospi gliosus in suo Regesto, & in Relatione actorum in Jan senii negotio n. 149. 150. 159. 163. Neque enim in sua illa Constitutione Sanctitas vestra dixisset, quod in controversia Jan seniana, *non deponitur error, sed absconditur, vulnus tegitur, non curatur. . . . & lata. . . . via sternitur ad fovendam silentio hæresim*, si scivisset in ea non agi de quæstione fidei, sed ad fidem superflua, nulliusque momenti. Nec Jan senium benignè interpretantes Alexander VII. *filios vocasset iniquitatis*, nec formulæ supra memoratæ legem statuisset, qua Jan senii factum ad fidem non pertinens, cum fidei dogmatibus absque ulla explicatione implicatur, formulæque vago isto modo conceptæ subscriptio jurata exigitur.

Quo fit ut mala multa ex lege illa sequantur. Primò quod innumera fiant perjuria ab iis qui, licet certi non sint, quinque hæreticas propositiones extractas esse ex libro Jan senii (in quo ut eas ostenderent, plurima Jesuitarum millia à quinquaginta annis frustra defuderunt: ex adverso centeni & centeni perspicacissimi Augustini discipuli diligentissimè quæsitæ non invenerunt, sed iis directè oppositas, exactissimèque discussò totius libri contextu & scopo, secundum criticæ artis regulas, testimonium perhibuerunt, sese non invenisse, nisi Augustini doctrinam, certò catholicam, Moliniana doctrinæ diametraliter oppositam, de gratia per se efficaci) se tamen id credere, juramento affirmare, adeoque pejerare audent.

Secundò, qui solo Dei timore, sinceritatisque ac veritatis amore, id jurare non audent, tamen doctrina, pietate, zela salutis animarum, aliisque præclaris dotibus excellent, ab omnibus Ecclesiasticis beneficiis, officiis & functionibus, à sacris quoque Ordinibus repelluntur. Contrà illi, qui spe promotionis, vel repulsæ metu pejerare non verentur, etsi nihil, aut prope nihil Ecclesiastico dignum habeant, ad omnia admittantur.

Tertio, ingens hinc detrimentum Ecclesia patitur, dum ineptissimi quique etiam ad curam animarum admittuntur; maxime idonei arcantur. Ex quo incredibilis sequi nata est perniciēs animarum.

Eapropter considerare dignetur Sanctitas vestra, an non expedirēt abrogari legem illam, ex falsa sanctitatis suppositione, quod damnatae illae propositiones in Jansenio certissime extarent, nec id nisi mala fide, pravæque intentione hæresim defendendi à Jansenii defensoribus negaretur. Vel certe an non expediret eam auctoritate Præpositorum Ecclesiæ ad mala illa vitanda sic explicari, ut non idem obsequii genus, fidei dogmatibus atque ejusmodi factis debeatur, sed dogmatibus fides, factis reverentia & silentium, non impium illud, à Sanctitate vestra meritis proscriptum (cujus pallio non deponitur error quinque propositionum, *scilicet absconditur &c.*) aut piū, pacificum & religiosum; non sufficiens quidem ad orthodoxi hominis obedientiam, Constitutionibus Apostolicis quoad dogmata debitam (utpote circa quæ non sufficit silere, sed ea oportet sincero corde & ore credere ac profiteri) sed ad reverentiam Apostolicis Constitutionibus quoad facta illa debitam, pacemque conservandam, nihil dicendo, nec scribendo Pontificum decretis contrarium.

Hæc viâ, post annorum fere sexaginta contentiones pax in Ecclesia, cum honore Pontificatus Tui, ingentique animarum fructu restitueretur, Beatissime Pater, cum hæc viâ pax restituta fuerit sub Clemente IX. atque sub Clemente X. Innocentio XI. Alexandro VIII. & Innocentio XII. continuata; tamen deinde rupta consuetis artibus, fraudibus & informationibus falsis eorum, sine quorum interventu sancta fuerat, quorum utique interest, Principibus & Aulæ Romanæ jugiter (tamen falsò & calumniosè, insusurrare quod finitus non sit error, sed perseveret, imò invalescat commentitia secta Jansenistarum, seu Jansenii mala fide defensorum, ut sub velamine isto suas ipsi Molinianas novitates, Christianæque Ethices corruptelas impunè tuean-

tueantur, dum à Principibus & Aula Romana soli audiuntur. Quo pacto nihil non audent, quia à nemine castigantur. Et in tantum ascendit ipsorum audacia, ut palam jam, sub Pontificatu vestro libris impressis audeant, quod olim vix nisi clam audebant, nimirum asserere gratiæ per se efficacis doctrinam (certissime Augustinianam) hæreticam esse ac Lutheranam & Calvinianam. Siquidem anno proxime lapsò 1708. prodit Antverpiæ liber, sub hoc titulo: *Dissertatio prima de mente Concilii Tridentini, cujus Author sub adscritto nomine Liberii Gratiani* (quem Jesuitam esse nemo unus est qui dubitet) dicere non veretur: *Ego re hac diligenter examinata, existimo gratiam seipsa efficacem, novam esse Lutheri & Calvini commentum. Nec enim ovum ovo similis, quam Calvinus & Thomistarum doctrinam, qua in nullo dissimilis est, qua solis verbis differt &c.*

Quod autem dixi pacem hac via sub Clemente IX. Decessore Tuo restitutam fuisse, prorsus videtur manifestum. Cum enim quatuor Episcopi vitæ sanctitate & eruditione conspicui, Alecstenis, Appamienensis, Bellovacensis & Andegavensis ob rationes gravissimas (quas in epist. ad Clem. IX. subsectione sequenti subjiciendas exprefserunt) formulam Alexandrinam Clericis suis sic exposuissent, ut duas in ea quæstiones discriminaissent, unam juris, quâ quinque propositiones hæreticæ declarabantur, alteram facti, quâ propositiones illæ ex libro Jansenii excerptæ assererebantur; & priorem quidem definitionem esse fide divina credendam, alteram non fide, maxima tamen reverentia religioſque silenti observantia excipiendam, & taliter expositam ipsimet, non alter subscripſissent, authenticisque plurimorum Episcoporum, sicut & Regionum Ministrorum testimoniis, à Nuntio Apostolico Romam missis constitisset hoc pacto ab ipsis, suisque, sincere & bona fide subscripſum fuisse, Clemens IX. Brevi ad Episcopos pacis Mediatoreſ, & altero ad quatuor Episcopos illos misſo, declaravit, perfectam, integram, & totalem orthodoxi hominis obedientiam hoc pacto ab ipsis sincere præſtitam Constitutionibus Apostolicis: *Non sine ingenti lætitiæ sensu* (ait

in priori Brevis pervidimus etiam ex litteris Fraternitatum vestrarum, id quod à vobis prius ample significatum, ac deinde iteratis ac gravibus Documentis confirmatum fuit, DE PERFECTA ET INTEGRA OBEDIENTIA Nobis & Apostolica Sedi præsita per Episcopos Andegavensem, Bellovacensem, Apamiensem & Aletensem, subscriptione formularii SINCERO ANIMO, ET JUXTA PRÆSCRIPTUM LITTERARUM APOSTOLICARUM ab eis facta. In altero vero Brevis ad ipsosmet quatuor Episcopos dicit, se nova & gravia accepisse documenta vera ac totalis obedientia ipsorum, qua (inquit) & formulario sincere subscripsistis, & damnatis absque ulla exceptione aut restrictione quinque propositionibus, in omnibus sensibus in quibus à Sede Apostolica damnatae fuerunt, alieni prorsus estis à renovandis in hac re erroribus illis, qui ab eadem damnati fuerunt. Et sic pace restituta, tota prae gaudio exultavit Gallia; nec aliam formulae subscriptionem exinde Prefixius, Parisiensis Episcopus, & alii exegerunt usque ad praesentem Pontificatum. Aliam quoque Innocentius XII. in Brevis ad Episcopos Belgii (de die 6. Februarii 1694.) non postulavit. Cum enim inter Belgii Episcopos, Theologosque Belgas quaestio verteretur, num sufficeret quinque propositiones damnare in omni sensu quo à Sede Apostolica damnatae sunt? An praeterea credendum foret eas in libro Jansenii contineri? In suoad Episcopos Responso nihil aliud Pontifex statuit, nisi ut ii qui juramentum praestant, illud praestent sincere, absque ulla distinctione, seu expositione, dammando eas propositiones, ex libro Jansenii excerptas, in sensu oborto, quem ipsamet propositionum verba praeseferunt, prout sensum illum damnarunt summi Pontifices, absque addito illo quoddam damnandae essent in sensu quem praeseferit liber Jansenii. Nec mirum, quia hoc credere, ad orthodoxae fidei integritatem non conducit. Quem in finem suum illud responsum adornavit, pro fundamento illius dicens, sui muneris esse, curare, ut semper firmae Praedecessorum suorum Constitutiones permaneant, in rebus quae ad orthodoxae fidei integritatem conducunt. Ideoque iisdem Episcopis injunxit, ne ulla ratione

quere-

quemquam. . . . invidioso nomine *Jansenismi* traduci, aut nuncupari finerent, nisi prius suspectum esse legitimum (id est servato juris ordine) conspiceret, aliquam ex propositionibus docuisse, aut tenuisse. Per consequens inhibuit illo invidioso nomine traduci eos, qui propositiones ipsas sincerè damnantes, in omni sensu quo eas Ecclesia damnat, absque ulla prava intentione illas quidem in Jansenio extare non credunt; Constitutiones tamen, eas in ipso contineri declarantes, se revereri profitentur, ut supra. Eosque ipse non Jansenistas, sed *prætenso Jansenistas* vocat in altero ad eisdem Brevi.

Cùm enim iteratis ad ipsum litteris Episcopi Belgii 19. Julii 1696. conquesti fuissent Breve illud primum sufficiens malis remedium non adferre, nec iis sufficienter occurrì posse, nisi promovendis ad Ordines iungatur, ut sub juramento agnoscant quinque propositiones contineri in libro, cui titulus, *Cornelii Jansenii Augustinus*, easque dampnari ut hæreticas eodem sensu, quo in prædicto libro continentur; Sanctitas sua per Breve alterum 24. Novembris ejusdem anni respondit, Malis per ipsos quoad Jansenismum expositis satis consultum per primum Breve, cùm illud nulla prorsus indigeat explanatione, aptumque esset, ubi in ipso præscripta adimpleantur (damnando scilicet sincerè propositiones, in sensu obvio, quem ipsarummet propositionum verba præferunt &c.) efficax atque opportunum asserere remedium. Quo responso manifestè significavit, addendum non esse (ut petebant Episcopi) ut omnes agnoscerent, quinque propositiones. . . . contineri in libro. . . . *Jansenii*. . . . easquè dampnari ut hæreticas, eodem sensu quo in prædicto libro asseruntur. Eò quod utique isto sensu hæreticæ non sint, cùm ad orthodoxæ fidei integritatem non conducat credere, quòd sensus contentus in libro Jansenii sit ille quem ipsamet propositionum verba præferunt, adeoque hæreticus.

His conformiter Doctor Hennebellus, Academiae Lovaniensis ad Sanctam Sedem (eodem Innocentio XII. in ea sedente) Deputatus, die 26. Octobris 1693. coram Eminentiſſimis ac Rm̃is Dominis Cardinalibus S. Romanæ

& Universalis Inquisitionis Generalibus Inquisitoribus, absque ulla reprehensione, hanc fecit Declarationem.

„ Cum spargi audiam, tum in Belgio, tum hic apud
 „ S. Sedem, me paratum quidem esse Formulam Alexan-
 „ dri VII. Pont. Max. subscribere, sed subdolè & fal-
 „ laciè; nec mihi aliud in animo esse, quàm, hac sub-
 „ scriptione, Belgii Episcopis, Sedi Apostolicæ, totique
 „ Ecclesiæ illudere: Ego infrascriptus calumniæ tam
 „ atroci obviare, famæ meæ consulere, & gravissima,
 „ quæ ex rumoribus ejusmodi meritò timenda sunt scan-
 „ dala prævenire satagens, præsentì scripto declaro,
 „ quòd prædictam Formulam subscribere paratus sim,
 „ non subdolè, non fallaciè, sed prorsus sincerè, at-
 „ que ad mentem Sedis Apostolicæ, prout decet ge-
 „ nuinum Ecclesiæ filium, & Decretorum S. Sedis re-
 „ ligiosissimum cultorem.

„ Ut autem sinceritas mea magis pateat, mihi què
 „ nemo deinceps imponat, quòd aliud ore proferam,
 „ aliud mente restringam (quamquam scripta, quæ ha-
 „ stenus in hoc negotio obtuli hanc calumniam satis
 „ revincant) coram S. D. N. Innocentio Papa XII. &
 „ sacra Congregatione S. Officii apertissimè profiteor,
 „ me damnare absque ulla exceptione quinque propo-
 „ sitiones à Summis Pontificibus Innocentio X & Alexan-
 „ dro VII. damnatas; omnesque sensus in quibus dam-
 „ natæ fuerunt, meque alienum prorsus esse à defen-
 „ dendis prædictis propositionibus, singulisque erroribus,
 „ quos in eis Apostolica Sedes, totaque Ecclesiæ damnavit.

„ Declaro insuper, certum prorsus (sub humili
 „ correctione) mihi videri, quòd Sedes Apostolica
 „ nunquam fide tenendum definierit, nec proinde un-
 „ quam fidelibus necessitatem imposuerit credendi, ac
 „ jurandi, quinque illas propositiones ex libro Cornelii
 „ Jansenii Iprensis Episcopi, cui titulus Augustinus,
 „ excerptas esse, iisque contineri sensum in prædicto
 „ Jansenii libro expressum. Quamquam lubens agnos-
 „ cam, hanc fuisse Sedis Apostolicæ mentem, ut ve-
 „ taret prohiberetque, ne quis postea librum Jansenii
 „ adversus latam à Pontificibus censuram defendat, &

„ dicto

„ dicto scriptorve asserere audeat, quod quinque propo-
„ sitiones ex prædicto libro non sint exceptæ, vel quod
„ non continent sensum in eodem libro expressum :
„ quam Sedis Apostolicæ ordinationem me, per Dei
„ gratiam, inviolabiliter observaturum, daturumque
„ operam ut pari reverentia ab aliis observetur, coram
„ Apostolica Sede sanctè profiteor.

„ Quem quidem formulæ Alexandri VII. ac Sedis
„ Apostolicæ eam præscribentis, verum ac genuinum
„ sensum esse, eò magis adducor ut credam, quod a-
„ liàs discedendum omnino esset à receptissima Cardi-
„ naliū, Baronii, Bellarmini, Palavicini, aliorumque
„ celeberrimorum Theologorum, ac Sedis Apostolicæ
„ Defensorum sententia.

„ Quid? Quod & hunc ejusdem formulæ sensum pro-
„ bari videam omnibus penè Theologis, aliisque Viris
„ doctis, quos mihi ab uno fere anno in Urbe commo-
„ ranti convenire, & ea de re sensum suum palam &
„ apertè significantes audire sæpè licuit.

„ En claram ac dilucidam de subscribenda ac juran-
„ da Alexandri VII. formula sensus mei declarationem,
„ quam facio non tantum nomine meo, sed etiam no-
„ mine omnium quorum in hac causa partes ago, eam
„ Sanctissimi Domini nostri & Apostolicæ Sedis judicio
„ humillimè subjiçiens, paratus addere, demere, ex-
„ ponere, expungere, quidquid S. Sedes addendum, de-
„ mendum, exponendum, expungendumve censuerit.

„ Actum Romæ hac die 26. Octobris anni 1693.

Paulò post aliam eisdem Eminentiss. Cardinalibus de-
„ clarationem obtulit tenoris sequentis : „ JOANNES L.
„ Hennebel &c. visò decreto, quod die 28. Jan. 694.
„ conditum, die 4. Februarii emanavit, magnas agit
„ gratias EE. VV. pro tantis laboribus in Formulariū
„ negotio susceptis, prorsusque confidit, summa EE.
„ VV. sapientia ac prudentia viam modò strata esse
„ terminandis dissidiis, quæ Christianam in Belgio pa-
„ cem tanto jam tempore lacerarunt.

„ Exprimere nequit Orator, EE. Patres, quo animi
„ sui sensu ac gaudio acceperit, quod in præfato De-
„ creto

creto statuerunt EE. VV. ne quis nempe alium quinque propositionum sensum afferat, præter eum quem ipsa quinque propositionum verba per se exhibent: quia hoc principio auctoritate Sedis Apostolicæ jam stabilito, in fumum abeunt difficultates omnes, quibus hæctenus Belgium miserè agitatum fuit.

Non enim veretur Orator coram EE. & Orbe Univerſo confidentiſſimè affirmare, è Belgii Theologis, qui de Janſeniſmo ab adverſariis notantur, nullum prorsus eſſe, qui quinque propositiones in eo sensu quem ipsa quinque propositionum verba per se exhibent, damnare detrectet.

Cùm verò insuper, tum ex Constitutionibus Apostolicis, tum ex ipſo EE. VV. Decreto manifestum sit, Sedem Apostolicam sic Janſenii verba accepisse, sic ejus librum, cui nomen Augustinus, intellexisse, ut censuerit in eo contineri sensum, quem quinque propositionum verba per se exhibent: quisquis damnat quinque propositiones in sensu quem earum verba per se exhibent, necesse est ut eas damnet in sensu ab Autore intento, PROUT ILLUM SEDES APOSTOLICA INTELEXIT, prout in quinque propositionibus sensum, quem libro illi attribuit, expressit, atque damnavit.

Juxta hanc expositionem, quæ sanè peregrina non est, plurimisque exemplis confirmari potest.... hoc unum à fidelibus exigitur, ut eum damnent cum clausula, quam Formula ipsa satis exprimit, PROUT NEMPE SEDES APOSTOLICA ILLUM INTELLIGIT atque damnat. Certissimum verò est Sedem Apostolicam sic intelligere & damnare sensum illum, prout ipsa quinque propositionum verba per se illum exhibent.

Postquam Sedes Apostolica suum de privati Autoris sensu judicium protulit, optimè nostis, EE. Patres, ex communibus passimque receptis Theologicæ principiiis petendum eſſe, quid illi deferendum sit.

Quod ad Oratorem attinet, suum super eo sensum coram EE. VV. non semel expressit.... apertè professus, eam Sedis Apostolicæ judicio, de sensu à pri-

Vat.

„vato quopiam Authore intento, reverentiam deberi,
„quam in sua ad Clementem IX. Relatione declaravit
„Catalaunensis Episcopus spondidisse quatuor illos a-
„lios celeberrimos Galliae Episcopos, quorum causa
„sub eodem Pontifice ad Apostolicam Sedem delata
„fuit, quamque, & non aliam, deberi, tam ipse Ca-
„talaunensis cum illis quatuor, quam alii novemdecim,
„quorum in eadem Relatione fit mentio, unanimiter
„sentiebant.

„Sanè si alias sustinuit Orator confidenter sensum
„illum Sedis Apostolicæ menti per omnia esse confor-
„mem, hoc ipsum modò (sub humillima correctione)
„sustinet multò confidentius, relecto libro manuscri-
„pto Cardinalis Rospigliosi, EE. VV. notissimo.

„Siquidem ex illo constat, Actam supra memora-
„tam.... à Catalaunensi Episcopo & Doctore Arnaldo
„subscriptam, non solum Clementi Papæ IX. missam
„fuisse, nec solum ab eo qualitercumque, & suo tan-
„tum silentio dissimulatam, aut probatam, sed insu-
„per ex illius libri n. 163. constat, Clementem IX.
„visâ Actâ illâ (cujus in ipsis Litteris de Pontificis
„mandato scriptis fit expressa mentio) declarasse, & è
„Secretaria Status die 19 Januarii 1669. Apostolico
„Nuntio scribi jussisse, quòd quatuor Episcopi sincere
„subscripsissent, & Apostolicæ Sedi integrè obedivis-
„sent, ac satisfecissent.

„Ita manifestum est censuisse Clementem IX. quòd
„sensus, quem Formulario tribuebant quatuor illi E-
„piscopi, orthodoxus, legitimus, satisque obvius
„foret, & talem revera esse, productis pluribus pro-
„positionibus vulgatissimis, in quibus eadem voces
„eodem prorsus modo accipiuntur, ad primum EE.
„VV. nutum probare paratus est Orator....

„Declarat insuper, sensum Formularii supra expo-
„situm, esse eum, juxta quem Belgii Theologi, jam
„pridem de Jansenismo perperam accusati, non tan-
„tum Constitutionibus Innocentii X. & Alexandri VII.
„sed etiam nupero EE. VV. Decreto obsequi volentes,
„Formulario subscribere parati sunt.

„Deni

Denique declarat, præfatos Theologos, ex moti-
 vīs supra relatis, & aliis, cum opus fuerit, asse-
 rendis, semper ac constanter credituros eum esse
 Formularii sensum verum, legitimum & obvium,
 nec tantum celeberrimorum quorumcumque Theo-
 logorum doctrinæ, sed ipsius quoque Sedis Aposto-
 licæ menti per omnia conformem, nisi ab ipso Apo-
 stolicæ Sedis oraculo didicerint, se in hac expositione
 suâ à veritate aberrare, aut quippiam in ea contineri,
 vel à mente Sedis Apostolicæ, vel à reverentia ei de-
 bita alienum. Quas Deus &c.

Cum verò Mechliniensis Archiepiscopus plures suæ
 diocesis Ecclesiasticos apud S. Sedem insimulare non
 cessaret velut Constitutionum Innocentii X. & Alexan-
 dri VII. prævaricatores, eò quòd præscripto ab Alexan-
 dro VII. Formulario nonnisi pejerando subscriberent,
 utpote non jurantes sensu præscripto, sed sensu à se
 conficto. Sensum quippe præscriptum ipse prætendebat
 esse illum quo juratur secundum Additiones seu expli-
 cationes quas ipse formulario annexuerat; ita videlicet,
*ut non tantum jurarent in reverentiam, sed etiam in ver-
 ritatem earum Constitutionum; & non tantum jurarent
 in veritatem eorum qua in prædictis Constitutionibus spe-
 ctant ad questionem juris; sed etiam in veritatem ejus quod
 spectat ad questionem facti;* quò hæreticus sensus quin-
 que propositionum attribuitur libro Jansenii: aliam rur-
 sus declarationem iisdem Eminentissimis DD. Cardi-
 nalibus Doctor Hennebellus obtulit die, . . . Augusti
 1696. sub hoc tenore.

Ego infra scriptus prædictorum. . . Ecclesiasticorum
 innocentiam tueri, eorumque in Apostolicas Consti-
 tutiones observantiam & obedientiam omnibus teita-
 tam facere volens, tam meo, quam omnium illorum
 quorum partes ago, nomine profiteor ac declaro.

Quòd prædictis Constitutionibus Innocentii X. &
 Alexandri VII. nos humillimè, & omni quæ genui-
 nos Ecclesiæ filios decet observantia ac pietate sub-
 mittimus, uti jam antea non una vice declaravi.

Ut verò nostrâ hæc observantia & obedientia magis
 „ magis-

magisque innotescat, declaro quòd quinque propositiones ab iisdem summis Pontificibus damnatas, damnamus in sensu obvio, quem ipsamet propositionum verba præ se ferunt, prout sensum illum damnaverunt summi Pontifices, damnatumque haberi voluerunt à Christi fidelibus, qui quidem sensus longè abest, à sensu gratiæ per se efficaci, ac prædestinationis gratiæ, quem vartum testum in damnandis illis propositionibus semper voluit Apostolica Sedes, ut omnibus constat.

„ Declaro insuper, nos propositiones illas damnare eodem prorsus sensu, quò damnantur à scholis catholicis, quæ doctrinam de gratia per se efficaci tuentur, & nominatim à scholis Ordinum S. Augustini, S. Dominici, Carmelitarum Discalceatorum &c.

„ Quæ cum ita sint, manifestum est nos in quinque propositionibus non eum damnare sensum, quem nobis obvium, opinione, seu errore privato fingamus, sed illum ipsum, quem in illis damnant omnes Catholici, ipsumque & non alium à nobis haberi pro obvio, & rectè ab Ecclesia damnato.

„ Cum vero insuper notorium sit, ac ipsimet Belgii Episcopi, datis ad suam Sanctitatem litteris, testati fuerint, neminem in Belgio reperiri, post editum Decretum ac Breve Apostolicum, qui Formulario sine ulla prorsus additione vel restrictione subscribere recuset, nulla potest in Formularii negotio superesse difficultas, nisi prætendat Archiepiscopus, cum aliis qui partes ejus sequuntur, non alium dari Formularii sensum obvium, nisi quem ipse suis additionibus expressit; quòd revera prætere eum satis liquet ex variis ejus ad suam Sanctitatem litteris, totaque agendi ratione, quam in hoc negotio hactenus sequitur.

„ Quæ quidem ejus prætensio cum prorsus aliena sit, à mente Sedis Apostolicæ, quæ neminem ad jurandum Formularium juxta Additionum illarum sensum adigere vult, imò verò Additiones illas expresse rejecit, manifestum est non aliunde pendere Belgii pacem, quam ab executione Brevis Apostolici, ad
„ Episc.

» Episcopos Belgii ea de re missi, rogandamque Sedem
 » Apostolicam, quemadmodum per praesentes hu-
 » millimè rogamus, ut Archiepiscopo Mechliniensi
 » caterisque Episcopis declaret, se constanter inha-
 » rere decisus, ac sicut in Breui praedicto Episcopis in-
 » hibuit, ita nunc iterum expresse illis inhibere, ne ab
 » iis, qui Formulario Alexandri VII. subscribent, ac
 » iuramentum praestabunt, praeter Formulam ipsam
 » traditam, verbaque in Constitutione Apostolica prae-
 » scripta, quidquid aliud vel minimum declarationis,
 » interpretationis, & explicationis verbo vel scripto
 » exigant, etiam sub praetextu, quod Additiones illae
 » comprehendantur in Formulario Alexandri VII.

» Si qui verò Theologos, aliosque Ecclesiasticos,
 » Formulario ut supra subscribentes, quinque propo-
 » sitiones in sensu obvio damnantes, praescriptumque
 » ab Apostolica Sede silentium exactè servantes, de Jan-
 » senismo adhuc accusare audeant, ac ita contra De-
 » cretum ac Breve Apostolicum manifestè impingant,
 » hos coerceri supplicamus. . . .

» Hoc tandem modo speramus fore, ut, beneficio
 » ac providentia Sedis Apostolicae, Ecclesiis Belgii pax
 » restituitur &c.

Si quid in hac tam dilucida declaratione sicut & in prae-
 cedentibus, fuisset non consonum menti Sedis Aposto-
 licae, eas absque dubio Eminentissimi Cardinales, in-
 tactas absque reprehensione non dimississent, qui ne ver-
 bulum quidem minus officiosum, quod eidem Doctori
 Hennebello exciderat in epistola ad Archiepiscopum
 Mechliniensem, absque reprehensione dimiserunt. De-
 clarationes verò illas prorsus irreprehensas dimiserunt.
 Nihil ergo in iis menti Sedis Apostolicae non consonum
 invenerunt. Quinimò Sanctissimus ipse Innocentius XII.
 iis usque adeo persuasus fuit, nullam esse Jansenistarum
 in Belgio sectam, ut eos quos Mechliniensis Archiepis-
 copus, aliique ipsi adhaerentes, Jansenistas vocabant, In-
 nocentius XII. deinceps non Jansenistas, sed praetensos
 Jansenistas in secundo suo ad Belgii Episcopos Brevia-
 pellaverit (ut visum est supra) Episcopos tacitè repre-
 hen-

hendens, quòd ipsi scripserint, prætenso illos Janse-
nistas, dum jurant formularium, sensu in 1. & 2. de-
claratione expresso, non aliter damnent quinque propo-
sitiones, quàm in sensu obvio, non habito respectu obvi
sensus dicti Formularii, suoque arbitrio effingant ejus-
modi sensum obvium. Si enim, inquit Pontifex, interne
non actu externo, hoc faciunt, Ecclesia non iudicat de
occultis. . . . Sin vero. . . . edant proprios sensus Apo-
stolicarum Constitutionum, prædictique Brevis de die 6.
Februarii 1694. sensui dissentaneos, debent Episcopi. . . .
contra eos procedere. . . . servatis servandis, servato
utique juris ordine, uti dixit in primo illo Brevi, ser-
vatis quoque ceteris, quæ in eodem Brevi Pontifex ad-
didit, scilicet ut quemadmodum is qui ad iuramentum
(Formularii) adigendi sunt, illud præstare debent sincere,
absque ulla distinctione, restrictione, seu expositione, dam-
nando eas propositiones, ex libro Janseii excerptas, in
sensu obvio, quem ipsamet propositionum Verba præ se fe-
runt, prout sensum illum damnaverunt summi Pontifices
Prædecessores nostri, damnatumque haberi voluerunt à
Christi fidelibus; ita per Fratemitates vestras, ab iis qui
Formulario præscripto subscribent, ac iuramentum præsta-
bunt, præter Formulam ipsam traditam, verbaque in Con-
stitutione Apostolica præscripta, quidquid aliud vel minimum
declarationis, interpretationis, aut explicationis, verbo
vel scripto non exigatur (prout exigere cœperat Archie-
piscopus Mechliniensis) etiam sub prætextu quod. Addi-
tiones ad nos transmissæ comprehendantur seu continentur
in Formulario Alexandri VII. Ceterum ad præcavendas
omnes dissidiorum causas, quæ Christianam pacem dilace-
rant, nos quoscunque alios sensus Formularii, præter eum
quem ipsius verba exhibent, afferri, vel usurpari, aut
de his disputari interdiximus, & prohibuimus, ac super
eiusdem Formularii interpretatione, sicut & prædictarum
propositionum in alios sensus, præter eum quem ipsa verba
per se exhibent, perpetuum silentium imposuimus. . . .
Cum ad summum Pontificem duntaxat pertineat, sensum
quem in his propositionibus damnaverit, & ut damnatum
à fidelibus credi censuerit, declarare. Denum ad extin-

guenda Theologorum jam pridem inter sese excitata diffidia Fraternitatibus Vestrīs. . . . injungimus, ne ulla ratione quemquam vaga ista accusatione & invidioso nomine Jansenismi traduci aut nuncupari sinatis, nisi prius suspectum esse legitime constiterit, aliquam ex his propositionibus docuisse, aut tenuisse (non ergo ob id solum quod eas Jansenii libro non attribuent) nec quemquam sub hoc pretextu repelli ab officiis, muniis, beneficiis, gradibus, ac concionibus habendis, vel aliā quacumque functione Ecclesiastica permittatis, nisi servato juris ordine, eam penam, quā Viris alioquin Catholicis gravissima est, commoveruisse probatum fuerit.

SUBSECTIO DECIMA-OCTAVA.

Ejusdem humillima Apostrophes prosecutio.

O Utinam, Beatissime Pater, per accessum ad Sanctitatem vestram, fas esset ipsi notas facere, demonstrareque dolosas artes, occultas technas, iniquas molitiones, surreptionesque; quibus ab annis plusquam sexaginta, primum Christianissimi Regis Aulam, Galliarumque Episcopos sibi devotos, deinde per ipsos Romanam Aulam, vestraeque Sanctitatis Decessores Urbanum VIII. Innocentium X. Alexandrum VII. Jesuitae circumvenerunt? Statim namque ut Jansenii prodit *Augustinus*, cum Parallelo inter Molinismum Semi-pelagianismumque; videntes actum esse de Molinismo, si liber ille haberetur in pretio, viginti Jesuitarum millia uno velut ore Orbem universum clamoribus suis adversus librum illum impleverunt, velut perniciosi haresibus, Christianae Religionis fundamenta subvertentibus refertum; idque tam frequenter & tanta calliditate quaquaversum opportunè importunè inculcarunt, ut multis persuaserint, Janseniumque & librum ipsius odiosum reddiderint, etiam in Aula Romana. Cumque tempore Innocentii X. per Doctorem Cornetum, ex-Jesuitam, ideoque Societatis obsequiis per omnia mancipatum, quinque famosas propositiones terminis æquivocis, sen-

su

fu quidem catholico explicabilibus, sed sensum hæreticum magis obviè significantibus fabricassent, plerisque Episcopis Gallicanis & aliis sibi devotis persuaserunt eas è Jansenii libro excerptas esse, atque in eo totidem verbis (prout Annatus clamabat) extare; cum tamen id à veritate prorsus alienum sit, excepta fortasse primà à contextu suo avulsâ. Et inde factum, quòd Innocentius X. Episcopis illis fidem adhibens eas ex Jansenii libro excerptas dixerit, in procemio & clausula Constitutionis suæ (quæ juxta Canonistas ad narrationem potius pertinet, quàm ad definitionem) tametsi in definitiva damnatione singularum propositionum nullam Jansenii mentionem fecerit, ex nulloque actu authentico appareat, juridicum libri Jansenii examen ab Innocentio cuiquam demandatum fuisse, sed exameni propositionum duntaxat in abstracto, id est abstrahendo à quocumque proferente, ut suprâ dixi. Novum verò & inauditum est in Ecclesia, hæreticas propositiones alicui libro vel Authori definitivè tribui, absque juridico de eo examine, & non auditis ea super re defensoribus ipsius, nisi fortè id notorium sit, atque extra omnem controversiam.

Dum etiam propositiones à Cardinalibus, & Consul- toribus ab Innocentio X. designatis examinarentur, ipsis prorsus contra veritatem Jesuitæ persuaserant eos qui dicebantur Augustini discipuli, Romæ quidem defendere Augustinum, at in Gallia Calvinum; quòdque Romæ simulabant pro sola se gratia per se efficaci laborare, dum ipsorum asseclæ plenis in Gallia buccis concrepabant gratiam necessitantem, ereptam dissentienti po- tentiam, absolutam mandatorum impossibilitatem, Christi pro sola electorum salute mortem. Necessariam proinde esse Constitutionem ista damnantem, prout à Cardinale Rapaccioli sese accepisse tredecim Archiepiscoporum Episcoporumque ad S. Sedem delegati testantur in sua ad ipsos Relatione de die 16. Junii 1653.

Tempore Alexandri VII. cum ab omnibus ortho- doxâ submissione recepta foret Innocentiana Constitu- tio, ab omnibus proinde corde & ore damnarentur quinque propositiones per eam damnatæ; ideoque So-

cios oportuisset de tam prompta Augustinianorum in iis daminandis obedientia ipsis congratulari, deque reddita pace sopitisque fidei controversiis gaudere: alterius generis adversus Augustinianam gratiam defensores bellum adorsi, novam adversus eosdem litteram suscitaverunt de Jansenii facto, nihil ad fidem, nec ad mores pertinente, quamque idéo quaestionem *superfluum, nulliusque momenti*, Decessores vestri, de quaestione simillima loquentes, nuncupaverunt. Atque utinam intra limites ejusmodi quaestionum sese continuissent! Verum molestè ferentes quòd ii qui Molinismo suo adversabantur, sese sua illa prompta obedientia ipsorum manibus subduxissent, inani illa controversia avidè arreptà totà primùm Gallià, deinde Romæ conclamare coeperunt, ab ipsis decipi Pontificem, inutilemque reddi Constitutionem. Certissimè id erat à veritate alienum (nisi fortè inutilem intelligerent ad intentum suum, inutilem utique ad stabiliendum Molinismum quem in finem uti volebant Innocentianam Constitutione, per eam, contra expressam Innocentii declarationem, prætendendo damnatam gratiam per se efficacem) quomodo enim aliqui inutilem, cum turbas composuisset, pacem restituisset, fidei depositum in tuto posuisset, fidelibus omnibus, in fidei unitate, seu Ecclesiae communione permanentibus, damnatumque quinque propositionum sensum, velut hæreticum sese damnare, corde & ore profitentibus? Hoc manifestè satis erat ad custodiendum fidei depositum. Sed satis non fuit Jesuitis, quorum intererat, ut suis è manibus Molinismo suo adversantes non elaberentur. Pacem ergo ut supra restitutam turbantes, super-inutili quaestione illa litteram ipsi denuò suscitaverunt, clamoribus magnis ubique spargentes, ab Innocentio X. definitum esse, quòd quinque propositiones totidem verbis in Jansenii Augustino extarent, nec id ab istius libri defensoribus bona fide negari, sed perversa intentione damnatas propositiones opportuno tempore sustinendi.

Erat calumnia manifesta, judiciumque omniño temerarium: cum nulla perversæ istius intentionis indicia ipsi præ-

præberent. Tale quippe indicium non erat quod crederent, Innocentii quidem opinionem (in Gallicanorum 80. Episcoporum relatione Jesuitarumque rumoribus quaquaversum sparsis fundatam) fuisse quod extarent; sed in definitiva parte Constitutionis, qua singulæ propositiones damnatæ fuerant, nullam ab Innocentio factam Jansenii mentionem, sed in præmio duntaxat & clausulâ illius, quæ juxta Canonistas ad narrationem potius quàm ad definitionem spectant. Ad quod opinandum probabile non deerat ex circumstantiis fundamentum. Primò ex eo quod novum prorsus, & inauditum esset in Ecclesia, hæreticas propositiones Authori in Ecclesiæ communione defuncto definitive tribui, tanquam ex libro ipsius extractas, nisi totidem verbis in ipso extarent. Cuivis vero legenti manifestum erat, quatuor saltem propositionum verba in libro ipsius non extare. Secundò ex eo quod nulla Ecclesiæ definitio damnans sensum & librum alicujus Authoris in materia difficili, atque inter Catholicos controversâ, fieri soleat absque juridico examine. Certum verò erat, juridicum libri Jansenii examen ab Innocentio nulli Congregationi fuisse demandatum (cùm id ex nullo actu authentico appareret) sed examen propositionum duntaxat in abstracto, sive abstrahendo à quocumque Authore, prout ex Consultoribus ab Innocentio deputatis testificati sunt Wadingus, & Commissarius Sancti Officii. Tertio, ex eo quod verisimile non erat, Jansenii, Episcopi de Ecclesia benè meriti, velut hæreses quinque docentis in *Augustino* suo, ab Innocentio X. condemnationem definitivè factam fuisse, non servato juris ordine dum servari poterat, audita scilicet utraque parte, auditis proinde hac super re in judicio contradictorio Defensoribus ipsius, coram Pontificio Tribunali Romæ adstantibus; quostamen hac super re juridicè auditos non fuisse certissimum est. Ipsi verò inauditis æquitas non videbatur permittere, tantum Episcopum (quem, utpote fidei depositarium, maximè oportebat istius depositi fidelem esse custodem) in scriptis suis de hæresi condemnare, vita proinde civili spoliare, id est fama & honore in vera

fide fœdato; qui cùm homini Christiano carior sit vita corporali, ipsum in scriptis suis condemnare, velut à fide devium, verè est ipsum civiliter occidere. Quod non servato juris ordine æquitas non videtur magis permittere; quàm ipsum corporaliter occidere. Quod nefactum quidem videtur à Romanis adhuc Gentilibus, de quibus scriptum est Act. 25. *Non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem, priusquam is qui accusatur, praesentes habeat accusatores, locumque defendendi ad abluenda crimina.* Et agnovisse videtur Vigilius Papa, qui propterea, ante trium Capitulorum damnationem, utriusque partis Episcopos Constantinopoli congregavit, suasque rationes utrimque scripto proferre iussit, ut omnibus consideratis, ad iudicium definitivum in Concilio Oecumenico procederetur; prout factum est in Concilio V. cujus etiam Concilii Patres censuerunt, in examine contra Theodorum Episcopum Mopsuestenum instituti, nihil prætermittendum esse subtilitatis, prout visum est supra. Et in Congregationibus de Auxiliis, non semel duntaxat, imò usque septies, etiam in iudicio contradictorio, audiri postularunt libri Molinæ Defensores, antequam quidquam contra eum definiretur: & auditi fuerunt per annos decem. Cùm tamen nec semel in iudicio contradictorio, licet sæpius postulato, auditos fuisse legatur libri Jansenii defensores, tametsi libri istius examen in iudicio contradictorio necessarium fuisse videatur, ad vitandum periculum condemnandi librum innocentem, velut hæreses continentem, & consequenter authorem, in libro suo cùm præjudicio honoris & famæ ipsius ut supra. Absque examine quippe contradictorio, & utriusque partis auditione (dum fieri potest) vix possibile videtur periculum istud vitare; quia vix possibile est, habere indicia manifesta, periculum istud abstergentia, maximè cum Jansenii liber intellectu admodum sit difficilis, nec errores, de quibus accusatur, (excepto saltem errore primæ propositionis) in eo contineantur quoad verba, nec clare & absque controversia quoad sensum damnatum. Quod libri defensores parati erant ex scopo & contextu libri de-

demonstrare, & a se damnatas quinque propositiones, acri studio quæsitæ, in eo inveniri non potuisse, sed solam de gratia per se efficaci doctrinam, certissimè non damnatam.

Propterea ergo ipsis parum verisimile videbatur, ab Innocentio X. definitum esse, quòd damnatæ ab ipso quinque propositiones, ex Jansenii libro, qui dicitur Augustinus, excerptæ forent, & damnatæ in sensu à Jansenio intehto; tametsi palam aliòqui profiterentur, eas à se sincerè velut hæreticas damnari, ubicumque extarent, etiam in Jansenii Augustino, si ibi extarent.

Ast quia nihil ex Innocentiana Constitutione ad firmandum Molinismum suum Jesuitæ eruiere potuissent, si Pontifex sinceram credidisset illam professionem fidei ipsorum, ut hoc impedirent, per pulpita, per domos privatorum perque palatia Episcoporum ac Principum tanta calliditate ubique insusurrare & clamare coeperunt, simulatam esse illam fidei professionem, ab ipsisque ore, non corde, quinque propositiones damnari, nec ab ipsis factum Jansenianum bona fide in controversiam revocari, sed pessima & perversa, ut hoc prætextu velut pallio hæresim tegerent, non deponerent, viamque sibi relinquerent ad eam opportuno tempore palam sustinendam; tanta (inquam) calliditate hoc ubique insusurrarunt ac divulgarunt, ut hoc pluribus Episcopis Gallicanis, ac per ipsos Alexandro VII. persuaserint, ab eoque per obreptionem istam Constitutionem impe-traverint, qua definivit, propositiones illas ex Jansenii libro excerptas, in sensuque ipsius damnatas esse, *filiof-que iniquitatis* esse qui contra sentirent. Quo sane verbo nunquam optimus Pontifex usus fuisset adversus eos, qui in sola critica quæstione facti, ad fidem nihil omnino pertinente (in qua ipsa quoque Concilia œcumenica non semel circumventa fuerunt) bona fide aliter quàm ipse iustis de causis sentirent: maximè cùm de critica quæstione facti Janseniani juridicum examen, auditis utrimque partibus, Alexander non magis instituisset, quàm Innocentius, atque ex tenore Constitu-

tionis ipsius certissimè constaret, ipsam emanasse, ut
Sancta fidei nostra, ac sacrorum dogmatum integritati...
 Pontifex consideret, & ut omnes Christi fideles in ejusdem
fidei unitate, sese continerent. Non alia ergo ratione fi-
 lios iniquitatis ipsos nuncupavit, nisi quia Jesuitica ob-
 reptione persuasus fuit, Jansenii defensores non bona
 fide circa solam criticam facti quæstionem, sed pessima
 fide circa fidei dogmata litigare, cordeque sincero
 non damnare damnatas quinque propositiones, prout
 ubique Socii insusurrabant & personabant. Sed cal-
 umniosè insusurrabant, sicut & usque in hodiernum
 diem insusurrant ac personant, ac per hoc urbem &
 orbem mendaciis suis circumveniunt, Ecclesiæque
 pacem perturbant, intestinaque bella in ea faciunt per-
 petua; eo quòd nunquam desinant calumniari, & us-
 que adeo invalescunt mendaces voces, insusurrationes-
 que ipsorum, jactataque ac jugiter iterata cum arte
 fallaces querimonie, ut in ipso sinu Ecclesiæ Romanos
 Pontifices, unum post alium, adversus fratres suos ex-
 asperent, in eamque opinionem inducant, quòd silen-
 tium de critico facto Jansenii, ad cujus observantiam
 facti istius Defensores in reverentiam Constitutionum
 Apostolicarum sese offerunt, nihil aliud sit, nisi tacita
 hæresis professio, dum silentio illo, velut pallio, *Non*
deponitur error, sed absconditur; vulnus tegitur, non cu-
ratur; Ecclesia illudatur, non paretur; & lata demum
filii inobedientie via sternitur ad fovendam silentio hæresim.
 Impium hujusmodi silentium meritissimè damnavit
 Sanctitas vestra Constitutione sua *Vineam Domini Sa-*
baoth. Quis enim non detestetur silentium, fidei &
 Ecclesiæ authoritati tam exitiosum! Quis non execre-
 tur infandum hominum genus, si usquam est, qui in
 Ecclesiam inducere non erubescunt tam tetram dissimu-
 lationem; quæ nihil aliud est nisi palliatum erroris pa-
 trocinium! Conterantur, si qui sint de isto hominum
 genere. Verùm de eo genere esse facti Janseniani de-
 fensores, certissimam esse calumniam, à quinquaginta
 annis palam ipsi protestantur, nec Jesuitæ unquam pro-
 barunt, nec probare potuerunt, aut etiamnum possunt,
 ipsas

ipfos esse tales. Illud autem ipfos probare oportebat manifestis indiiciis; aliàs ista ab ipsis *conviciante magis levitate, quàm convincente veritate dici, quia mediocriter sapiens ignoret?* ait Augustinus l. de unit. Eccles. c. 5.

Est interim Ecclesiæ tam exitiosa, tamque inimica pacis calumnia ista, ut dignum justumque sit de ea à Sanctitate vestra, citatâ & audita utraque parte, juridicè inquire, ut tandem cognita veritate, statuque præsentis controversiæ (qui Jesuiticis artibus planè alius in urbe & orbe divulgatur, quàm revera sit) si de illo genere facti Janseniani defensores esse demonstrentur, ab omnibus anathematizentur; siâ minùs, calumniatores ipsorum, velut Ecclesiæ perturbatores puniantur, digneque castigati desinant Sedem Apostolicam Regesque ac Principes imposturis & mendaciis suis circumvenire.

Hoc juridicè inquire à Sanctitate vestra, ad sacratissimos pedes ipsius provoluti suppliciter rogant, facti Janseniani purè critici defensores, Beatissime Pater: neque enim Apostolicum super eo judicium, salvo juris ordine, refugiunt ipsi, de nullo sibi consci, quemadmodum refugiunt Jesuitæ, sibi consci de calumnia sua. Nec deerit fructus ingens juridicæ istius inquisitionis. Si enim malæ fidei defensores esse convincantur, à fidelibus omnibus, prout dixi, anathematizabuntur. Si innocentes deprehendantur, pax Ecclesiæ restituetur, vel per abrogationem formulæ Alexandrinæ (cujus finis ac necessitas cessabit; cessabunt proinde tot & tanta mala ipsius occasione causata, tot utique conscientiarum perturbatio, tot perjuriorum commissio, tot innocentium persecutio) vel per dilucidam ipsius explicationem, designationem, quid fidèi dogmatibus, quid definitioni factorum ad fidem non pertinentium debeat, vel per pii ac religiosi silentii, de facto illo Jansenii impositam omnibus obligationem. Atque ita etiam hæreticis os obstruetur, adversus Romanam Ecclesiam iniqua loquentibus, formularique legem tyrannicam esse calumniantibus, qua in re assentientes habent Jesuitas cum Illustrissimo D. Archiepiscopo Cameracensi, si in-

definiendis ejusmodi factis Ecclesia falli possit, prout falli posse communis est Theologorum doctrina, veterum ac modernorum.

Ast in Domino confidunt facti Janseniani bona fide defensores Clementissimum Pontificem Clementem XI. aliquando dicturum id, quod Leo Magnus epist. 52. a. 11as 33. ad Theodosium Augustum scripsit: *Occasionem totius difficultatis amoveo, nec aliquid exigo, quod aut arduum videatur, aut dubium; sed ad id quod nullus Catholicorum refutet, invito.* Per consequens confidunt Sanctitatem vestram exemplo Decessoris sui Clementis IX. persuasum habituram, ab iis plenam & integram orthodoxi hominis obedientiam Constitutionibus Apostolicis exhiberi, qui prorsus eandem exhibent, quam iidem exhibuerunt Episcopi Alecensis, Appamiensis, Bellovacensis & Andegavenis, juxta attestationem Archiepiscopi Senonensis, Episcoporumque Catalaunensis & Laudunensis in Instrumento 4. Decembris ad Pontificem eorum nomine misso per Nuntium Apostolicum, a quo specialius informari voluerat Sanctitas sua, de iis quae continebantur in Processibus verbalibus Episcoporum illorum super Formularii subscriptione: Episcopi quatuor (aiunt ipsi in Instrumento illo) *aliquae Ecclesiastici fide egerunt quam optimam, certoque eis propositum non est, nisi zelo maximo fidem Ecclesiae, altamque erga S. Sedem submissionem conservare. Condemnarunt, & condemnari jusserunt propositiones quinque, sinceritate omni, absque explicatione vel restrictione qualicumque, in omnibus sensibus, quas Ecclesia condemnavit. Abest ab illis quam longissime, ut corde suo regant consilium quodcumque errores illos quavis prae-textu renovandi, ferendi ut quis illos renovet, vel in minimo factam ab Ecclesia illorum condemnationem labefaciat: cum alii Ecclesiastici non sint, qui in violatè magis, in hoc argumento, aliisque omnibus, doctrina ipsius adhaereant.*

Quod verò ad attributionem spectat, qua propositiones illae adscribuntur libro Jansenii, Episcopi Iprensis, iterum praestiterunt, jusseruntque praestari S. Sedi omnem reverentiam & obedientiam, qualis ipsi, dum libros proscribit,

ex-

exhiberi debet juxta Theologorum omnium consensum, juxta doctrinam omnium retrò seculorum catholicam; imò & novissimis temporibus assertam ab acerrimis autoritatibus S. Sedis defensoribus, quales fuere Cardinales Baroni-
 us, Bellarminus, Richelius, Pallavicinus, & Patres Petavius & Sirmondus, idque conformiter ad mentem Constitutionum Apostolicarum, quæ in eo posita est, nihil ut dicatur, scribatur, vel doceatur Pontificum decisionibus contrarium. Quibus addiderunt processuros se in suis Diocesis per vias canonicas, adversus eos qui horum officiorum alterutri deessent.

Declaramus ac testificamur (habita communicatione & cognitione speciali eorum quæ sentiunt quatuor Episcopi, quæque in Processibus eorum verbalibus continentur) doctrinam hoc scripto comprehensam, prorsus conformem esse doctrinæ dictorum Processuum verbalium, nihilque in eis contineri doctrinæ huic contrarium. Atque hæc etiam mea doctrina est, & novemdecim Episcoporum, qui ad Sanctitatem suam scripserunt sententia. Et Instrumentum signarunt, FÆLIX Episcopus & Comes Catalaunensis. ANTONIUS ARNALDUS, Presbyter, & Doctor Sorbonicus.

Quo Instrumento accepto, frequentissimam Eminentiss. DD. Cardinalium, Prælatorum, Consultorum Congregationem Clemens IX. instituit, eoque per tres hebdomadas diligenter & maturè discussio, Instrumentum probavit, pacemque Ecclesiæ Gallicanæ concessit, & specialiter quatuor Episcopis, probata eorum innocentia, & falsitate calumniarum adversus ipsos ad se delatarum. Non enim potui persuasum non habere, à quatuor illis Episcopis plenam & integram obedientiam exhibitam fuisse, ac omnimoda sinceritate formulario subscriptum. Inde sibi per omnia ab iisdem satisfactum esse judicant, statuit apud se suam illis benevolentiam demò impertire, gratificarique per Apostolicum Breve &c, prout habetur in Regesto Eminentissimi Cardinalis Patroni Rospi-
 gliosi.

Ad pacem istam conciliandam, non parum etiam profuerunt litteræ, tum quatuor Episcoporum illorum

tum novemdecim aliorum è primariis, ad eundem
 Sanctissimum Dominum Clem. IX. Et litterarum quid-
 dem quatuor Episcoporum tenor fuit iste: „ Beatissi-
 me Pater, quamprimum accepimus Sanctitatem ve-
 stram Episcopali Collegio, & universae Ecclesiae præ-
 positam, neutiquam nobis satis esse duximus vel de-
 bitas Deo ob tantum munus Ecclesiae concessum
 gratias persolvere, vel solemni modo cum ceteris
 gratulatione defuagi; sed gravissimam statim de fi-
 dei formula causam, iniquis nonnullorum suspicio-
 nibus exulceratam, ad Beatitudinem vestram dese-
 rendam putavimus. Nam & incommodis illis opi-
 nionibus occurrere monebat prudentia, & supremo
 Ecclesiae Pastori institutorum nostrorum rationem
 reddere religio pietasque suadebat, & gliscentes dis-
 fidiorum flammis pro viribus extinguere charitas per-
 urgebat, eo magis quòd hæc omnia apud Beatitudi-
 nem vestram procliviora fore confidebamus, & sum-
 ma in omnibus æquitate & sapientia pollentem, &
 nullis in hac causa præjudiciis occupatam. Talem
 utique Medicum poscebant Ecclesiae vulnera, quæ
 per se levia & sanabilia remediorum asperitas hæte-
 nus acerbavit.

„ Nam si, Beatissime Pater, post Innocentii X. Con-
 stitutionem idem nostris institutum tenere placuisset,
 quod feliciter Belgium, Italia & Hispania tenuerunt,
 istarum certè contentiõnum vix memoria superstes
 esset. Nunc dum, siue zelo, siue affectibus pluscu-
 lam indulgetur, deservescere contentiones, residere
 animorum ætus, dissensiones coalescere nequive-
 rupt; aliæ ex aliis lites exortæ, à jure ad facta dispu-
 tatio traducta est, nec minùs acriter de levibus qua-
 stiunculis, quàm de rei summa certatum.

„ Neminem hic nobis aut culpæ, aut purgare pro-
 positum. Illud tamen usu & reipsa repperunt, fe-
 licius semper has concertationes dissimulatione com-
 pressas, vel silentio sepultas, quàm apertâ vi repul-
 sas esse. Judicio esse potest famosa illa fidei formu-
 la, à quibusdam Collegis nostris in Cleri Gallia-

„ nã

ni Conventu sancita, à permultis aliis graves ob causas neglecta, & repudiata: Nam quibus in locis nulla formulæ mentio, ibi pax alta, certa tranquillitas, firma consensus viguit: ubi verò subscriptionum exigendarum inuenta disciplina, ibi interminatæ lites, instructæ discordiæ, ingens scandalorum seges, quæ vel attingere nostra refugit oratio.

Hæc dum, Beatissime Pater, in Gallia gererentur, & per aliquot annorum spatia traherentur, ex eorum nos numero fuimus, qui Ecclesiarum suarum tranquillitati, ablegatis illis contentionibus consuluerunt. At cum Decessori vestro Beatæ memoriæ Alexandro VII. persuasum fuisset, conciliandæ pacis & sopiendarum contentionum hanc esse viam, si autoritate suâ unam & eandem omnibus fidei formulam subscribendam præscriberet, hoc ille quidem consilio id adeptus est, ut subscribentium discrimen tolleretur, omniumque in Apostolica fide retinenda consensus magis claresceret; omnibus Apostolicæ Sedi id tribuentibus, tum ut propositiones ipsas ex ipsius præscripto damnarent, tum ut suam in illius Constitutiones reverentiam solemnî sponsonie testarentur. Ceterum dum ultra recti verique limites quidam propositum suum urgent, in novas contentiones Ecclesia conjecta est, & pax, in manu posita, sponte repudiata. Id verò quo pacto commissum sit, quoniam hoc consiliorum nostrorum summa continetur, Sanctitati vestræ breviter per nos exponi necesse est. Nemini, Beatissime Pater, ignotum est, duplicem in hac causâ verti quæstionem: alteram, utrum propositiones ipsæ, earumque sensus ab Ecclesia damnatus, verè hæreticus sit; alteram, utrum prædictus sensus reipsa apud Jansenium extet, sive utrum ita explicandus sit Jansenius, ut cum damnatarum propositionum sensu congruat; an benigniori interpretatione cum vulgari ac recepta in Ecclesia Catholicâ doctrina conciliari & conjungi possit. Nec minus certum est, harum quæstionum tantum alteram ab altera distare, quantum cælum à terra, divina fides

ab humanis experimentis, antiqua veritas à recentioribus factis.

Atque hinc confectarium illud peræque omnes eliciunt, nupera illa facta, nec divinitus revelata, infallibili prorsus iudicio ab Ecclesia minimè definiri, ideòque ab iis qui bona fide in iis hærent, nihil præter silentium exigì possè. Quod tum concordi omnium quotquot unquam fuere Theologorum sententia; tum variis exemplis gravissimorum Virorum, qui de factis ejusmodi, tametsi definitis, sine invidia & cujusquam reprehensione dubitarunt; tum ex ipsis fidei fundamentis, quæ tota divinâ revelatione niti debet, facillè adstrui potest.

Perplexior & coeca magis de subscriptionum sensu quæstio exorta est, dum alii nullum in facta consensum subscriptione demonstrari, ejusque vim omnem ad sola demùm dogmata restringi prætenderent; alii non minùs in facta quàm in dogmata subscriptionem cadere gravissimis rationum momentis affirmarent.

Harum sententiarum utra sit verior, nihil nunc exquirere necesse est. Sed ex illa opinionum discrepantia facillè existimabit Sanctitas vestra, quis rerum status, qui animorum habitus in diœcesibus nostris extiterit, ex quibus consilia nostra, verba, actionesque moderari, & Christiana prudentia, & pastoralis charitas jubet. Ac de ipsâ quidem fide, & damnatis erroribus, idem erat omnium sensus, omnibusque illud testimonium in commune debemus, neminem nos invenisse, quem in suspensionem erroris sine temeritate vocari possè putaremus.

Ceterùm de nuda facti quæstione, utrùm scilicet ipsæ propositiones essent in Jansenio, erant multi qui ambigerent, sive illos ipsius Jansenii lectio, sive externæ demùm circumstantiæ in hanc dubitationem conjecissent. Porro hæsitantes illos in Jansenii facto, tum variæ deinde de subscriptione sententiæ, tum varii affectus in diversas classes dispertiebant.

Qui suapte naturâ facta subscriptione contineri minime

„ nimè sentiebant, ad omnem subscriptionem prompti
 „ & parati erant. Ex iis, quibus hæc sententia minùs
 „ placebat, quidam salutis suæ negligentes, quietis
 „ suæ fortunarumque discrimen fraudulenta subscrip-
 „ tione redimere non dubitassent; à quibus proinde subscrip-
 „ tionem exigere, nihil aliud erat quam eos in aper-
 „ tum perjurium inducere. Idipsum alii præstitissent
 „ infirmitate mentis, quos deinde violatæ conscientia
 „ morsus diris tormentis excruciasset. Pauci fuissent
 „ ab illis superioribus non sensu & opinione, sed fidei
 „ constantia, & mentis firmitate distantes, qui vel in-
 „ totum subscriptionem detrectassent, vel apposis ex-
 „ ceptionibus factum Jansenii à fide, cui testimonium
 „ perhibebant, in subscriptione segregassent.

„ In his, Beatissime Pater, quid culpæ possemus,
 „ omnino non inveniebamus. Quod enim tandem in
 „ illos crimen jure conferri possit? An quòd de facto
 „ Jansenii dubitarent? Qui mentis habitus & ipsi
 „ cum magna subscribentium turba communis, & sum-
 „ morum, ipsorumque adeo Romanæ Curia Proce-
 „ rum, Bellarmini, Baronii, Pallavicini, exemplo &
 „ autoritate licitus & innoxius; cùm de similibus
 „ facti quæstionibus, ab Ecclesia decisis, vel ambigant
 „ ipsi, vel ambigere licere pronuntient. An quòd sic
 „ affecti nonnisi cum exceptione subscribere, sibi fas
 „ esse arbitrarentur? At si interna dubitatio culpa
 „ caret, quid vitii habere possit, externa professione
 „ ejurare nolle quòd licitè sentias, hoc est nolle Deum
 „ & homines fallaci subscriptione ludificari?

„ Sentis profectò, Beatissime Pater, propriæ chari-
 „ tatis instinctu, quid nobis in hoc articulo positæ cha-
 „ ritas ipsa præscriberet, cujusque consilii necessitatem
 „ afferret. Ecquid enim? An nobis, quorum est A-
 „ nimarum onera relevare, afflictos erigere, nutantes
 „ firmare, vel irreligiosis illis ad quidvis subscribendum
 „ contra conscientiam paratis, licebat novum ex perju-
 „ rio onus imponere, vel infirmioribus laqueum injice-
 „ re, vel spectatæ virtutis doctrinaeque Clericis sine cau-
 „ sa vexare? Ergo illud iter necessàriò arripendum
 „ fuit.

„ fuit, quo & illos scopulos declinaremus, & plenum
 „ tamen & integrum de fide testimonium ex summi
 „ Pontificis mandato ab omnibus exigeremus. Quana-
 „ obrem nihil consultius visum, quam difficultates illas
 „ praecidere, exposito subscriptionum sensu ex constantif-
 „ sima receptissimaeque apud omnes doctrina, nimirum
 „ Ecclesiae iudicii in solis demum dogmatibus infallibi-
 „ lem illam constare veritatem; in aliis hoc unum a fide-
 „ libus exigi, ut Pastorum suorum auctoritatem revereantur,
 „ nec eis contumaciter oblucentur. Ita, Beatissime
 „ Pater, hujus expositione doctrinae irreligiosos a per-
 „ jurio, infirmos a lapsu, firmos a periculo molestiis-
 „ que defendimus; neque tamen ideo minus sincerum,
 „ aut minus plenum de fide testimonium exegimus,
 „ cum omnibus aperte denuntiaverimus, eum subscrip-
 „ tionis sensum esse, quaecumque dogmata ab Aposto-
 „ lica Sede, & ab Ecclesia in quinque propositionibus
 „ damnata sint, atque damnentur, ea pariter ab subscri-
 „ bentibus plenè & integrè, sine dolo & fallacia damna-
 „ ri, ac propositiones ipsas, ubicumque sint, ex animo
 „ rejici atque proscribi.

„ Talem omnes professionem subscriptione Aposto-
 „ licæ formulæ, libentissimè præstiterunt. Talem nos
 „ ipsi præstitimus. Talem verò qui præstat, omnino.
 „ Beatissime Pater, nec hæreticus esse potest, nec ul-
 „ lius erroris jure suspectus. Omnes enim removet,
 „ qui idem planè cum Romana & Catholica Ecclesia,
 „ ut de ceteris, ita & de quinque propositionibus sen-
 „ tit, & sentire se profitetur.

„ Quod si quis pertinaciter ad facti Janseniani con-
 „ fessionem compellendos homines putet, tamen illud
 „ concedat necesse est, non prius id fieri posse, quam
 „ Jansenii sensus flagitantibus Theologis explicetur.
 „ Quod cum singulis Episcopis inconsulta Romana Sede
 „ periculosissimum sit, ne, quæ inter Theologos hac
 „ de re contentiones vigent ad Episcopos perveniant,
 „ eosque in varias distrahant partes; hinc nova gravis-
 „ que necessitas extitit, subscriptionis ad solam demum
 „ si-

„ fidem , de quâ inter omnes convenit , restringen-
 „ dâ.]

„ Habet Beatitudo vestra quid in hoc difficillimo sub-
 „ scriptionum negotio secuti simus. In quo nobis in-
 „ genti solatio fuit , quòd consilium nostrum , sola
 „ charitatè susceptum , licèt nonnullorum obscuris vo-
 „ culis exagitatum , non dubio nostratum Episcopo-
 „ rum assensu probatum est ; idque non verbis modo ,
 „ sed factis : quod ipsi enim fecimus , id permulti vel
 „ publicis Mandatis , vel Actis coram Ecclesiæ Synodo
 „ compositis atque perscriptis sese fecisse palam ferunt.
 „ Et illi ipsi qui facta à subscriptione se jungere non cu-
 „ rarunt , id se propterea fecisse profitentur , quòd no-
 „ tiorem eam doctrinam putaverint ; quam ut expressâ
 „ declaratione opus haberet. Itaque exceptiones quas
 „ nonnulli tranquillandæ conscientiæ causâ subscriptio-
 „ nibus suis apponunt , paucissimis demptis , probant
 „ omnes , ut hæc constans & concors Cleri Gallicani
 „ sententia dici possit , quænammodum omnium hæcte-
 „ nus Theologorum fuit.

„ Hæc latius , Beatissime Pater , Sanctitati vestræ idèq
 „ exponenda putavimus , quòd cum nostra Mandata
 „ apud Romanam Curiam in invidiam adducta fama
 „ percubuerit , hinc nobis conjicere liceat , consilia ibi
 „ nostra sinistris interpretationibus aliorum rapi , & i-
 „ niquis suspicionibus appeti. Neque enim fieri posse
 „ putamus , ut id nobis crimini detur , quod necessa-
 „ riis causis adducti , eam fidelibus doctrinam propo-
 „ fuerimus de qua nullus unquam Catholicus ante hoc
 „ decennium dubitavit. Has igitur suspiciones , & à
 „ charitate alienissimas , & divinis legibus adversas , &
 „ iis qui illas vel admitterent vel spargerent exitiosas ,
 „ ut Sanctitas vestra autoritate coerceat , suppliciter
 „ exposcimus & obtestamur.

„ Quo uno Apostolicæ æquitatis judicio & certam Ec-
 „ clesiæ pacem conciliabit , quæ his demùm malignis
 „ criminationibus impeditur , & solidam apud omnes
 „ gloriam , ingens apud Deum meritum , comparabit.
 „ Quibus cum nihil majus aut felicius Ecclesiæ , vel

„ San-

Sanctitati vestrae possit contingere, hæc nos, Beatissime Pater, continuis votis ac precibus à Dei opt. max. benignitate flagitare non desistimus. Beatissime Pater, Humillimi &c. die 28. Augusti 1667.

Hæc literas secutæ sunt 1. Decembris ejusdem anni, ad eundem Clementem IX. aliæ novemdecim Episcoporum, prædictorum quatuor Episcoporum causam fuscipientium, sub hoc tenore; „Cum exordia vestri Pontificatus quibuscumque possunt lætitiæ signis, & faustis in futurum votis prosequi certatim omnes allaborent; Nos, quibus satis perspectum est, Beatitudinem vestram fastigii sui amplitudinem non fluxis honoribus, sed salutaribus, pro commissæ sibi Ecclesiæ utilitate, curis laboribusque metiri, faciendum duximus ut præter solemnia gratulationis officia, & sinceram venerationis nostræ significationem, Sanctitati vestrae uberem statim laudum & meritorum materiam ostenderemus. Notissimæ illæ Decessorum vestrorum de quinque propositionibus Constitutiones perinde ab omnibus Episcopis acceptæ, pari ab ipsis reverentia promulgatæ sunt, nec ullis unquam Galliani Præsules concedent, ut in Apostolicam Sedem religiosiores, quam ipsi sint. Quod si qui ex ordine nostro in invidiam vocati sunt, quod eas minimè reverenter habuerint, id faciliè Sanctitas vestra, postquam totam hanc causam penitus cognoverit, præter verum & æquum in illos conferri perspiciet. Impetrabit vel ab inimicis excellens horum quatuor Episcoporum virtus hoc testimonium, non alios esse qui ordinem nostrum magis exornent; & Ecclesiam magis ædificent, qui populorum saluti, & commissi sibi gregis curæ vigilantius incumbant, & qui omnes denique Episcoporum partes cumulatiùs expleant. At nos illud præterea & spondere & confirmare possumus, non minimam ab eis pietatis suæ partem in eo poni, ut Apostolicæ Sedi ea qua par est demissione subsint, ejusque dignitatem debita veneratione prosequantur. Quod ergo ab ea quidam ipsos in suis de subscriptione

66 ac Mandatis discessisse criminantur, aliena ab ipsis,
 67 Beatissime pater, & inanis suspicio est.
 68 Quid enim in illis Mandatis quod vel à Catholice
 69 doctrinæ norma, vel à Romanæ Sedis reverentia tan-
 70 tillum defleat? Novum & inauditum apud nos non-
 71 nulli dogma protulerunt, Ecclesiæ nempe Decretis,
 72 quibus quotidiana, nec divinitus revelata facta deci-
 73 duntur, certam & infallibilem constare veritatem; a-
 74 deoque ipsa non minùs quàm revelata in Scripturis &
 75 Traditione dogmata, fide esse tenenda. Hoc verò
 76 dogma, Beatissime Pater, quod ab omnibus Anti-
 77 quis recentibusque Theologis peracque damnatum est,
 78 ex Decessoris vestri Constitutionibus, iidem qui illud
 79 invexerunt, temerè stabilire nitebantur. Huic malo
 80 ut occurrerent prædicti Episcopi, simul ut quorùm-
 81 dam scrupulis mederentur, oppositam huic manife-
 82 stissimo errori doctrinam, communissimam simul ac
 83 certissimam, in Mandatis suis exposuerunt; humana
 84 nimirum nec divinitus revelata facta non omnimoda
 85 & infallibili certitudine ab Ecclesia definiri, adeoque
 86 in ejusmodi rebus nihil aliud ipsam à fidelibus exige-
 87 re, quàm ut sua decreta reverenter ut par est, ha-
 88 beant. Quid in hac doctrina, Beatissime pater, in
 89 Romanæ Sedem irreligiosum & injurium? Cùm
 90 non modò à summis Apostolicæ Sedis veneratoribus,
 91 ejusdemque acerrimis vindicibus, Baronio, Bellarmi-
 92 no, Pallavicino asserta & tradita sit; sed eo nomine
 93 potissimum constabilita, quòd eam ad vindicandam
 94 Ecclesiæ auctoritatem in fandiendis fidei dogmatibus,
 95 & ad hæreticorum criminationes repellendas, perne-
 96 cessariam judicarint. Ita sentire si criminofum exi-
 97 stimeretur, non hoc proprium ipsorum, sed omnium
 98 nostrum, imò totius Ecclesiæ crimen fuerit. Quin-
 99 imò non defuerunt, nec pauci, nec postremi nomi-
 100 nis Episcopi, qui idem prorsus quod illi præstiterunt,
 101 vel publicis Mandatis, tametsi non prælo excusis, vel
 102 quod non minus ponderis habet, in publicis actis, si-
 103 ve tabulis, in quibus eandem doctrinam explicarunt.
 104 Plerique alii se faciles Clericis præbuerunt, si quibus
 105 „ for-

fortasse aliquid addere in subscriptione libuit, dummodo rectum & orthodoxum.

Abſit igitur, Beatissime Pater, ut credamus Beatitudinem vestram ab Episcopis tanta morum integritate, & tam illibata fide conspicuis, alienam esse. Abſit ut eis fides adhibeatur, qui minus cautè diffeminant, Sanctitatem vestram novo & inusitato modo in eos acturam. Remota est hæc suspicio ab Episcopis Gallicanis, quibus solemne est nonnisi canonicè judicari, & à summis Pontificibus semper benigniùs excipi. Nec dubium nobis est quin ceteri Fratres nostri idem nobiscum à Sanctitate vestra cum omni reverentia & fiducia postulassent, nisi id ipsum ab illa sapienti, quam omnes in Te mirantur, providentia expectarent. Hoc illud est, Beatissime Pater, quod Ecclesia Gallicana tanquam Apostolatui vestro servatum sperat; hanc perfectam concordiam à vestra sapientia omnes deprecantur. Ipsa sua sponte coalescere potest; sine labore, sine cujusquam offensione rixæ conticescent; Constitutionum honos apud omnes vigeat; & sub summo Pastore omnia Ecclesiae membra idem sapere, idem prædicare conspiciet.

Hoc verò cum nec utilius quidquam Ecclesiae, nec Sanctitati vestrae gloriosius esse possit, non desistemus & id ab ejus prudentia sperare, & supplicibus à Deo votis exposcere, ut ad tantum opus perficiendum longam Sanctitati vestrae supremi Pontificatus usuram largiatur, ipsamque diutissimè ad Ecclesiae commoda servet incolumem. Sanctitatis vestrae, Beatissime Pater, Humillimi & obsequentissimi Filii &c.

Receptis hæc litteris, uno cum Instrumento supra exhibito, Clemens IX. compositis Ecclesiae Gallicanae dissidiis, declarata plena atque perfecta quatuor Episcoporum obedientia, restituit pacem. Quam & facile est Sanctitati vestrae, eadem vel simili via, attentis præmissis, toti Ecclesiae restituere.

ARTIFICIUM DECIMUM-QUINTUM.

Virorum integerrimorum, Molinianis novitatibus contradicentium, vel molliora ipsorum de moribus opinamenta improbantium, probitatem, modestiam, morum suavitatem, simulatum asserere, velutque pallium, sub quo hæreticum animum tegunt.

Pleni sunt maligna interpretatione ista varii Sociorum libelli, nominatim ille qui anno 1705. Romæ editus fuit, sub hoc titulo: *Clericus Romanus, contra nimium rigorem munitus*; cujus Author P. Baldassar Francolinus, Soc. Jesu Theologus, in præfatione hæc habet: „Cave à Rigidis, qui de regione longinqua veniunt
„ad te in vestibulis ovium, in fronte modesta, in oculis submissis, in vultu demisso, in gestu composito,
„in toga decenti, in sermone suavi. Quos igitur deprehenderis in facie sanctos, modestos, compositos,
„Ecclesiasticè in toto habitu comptos; sed habentes
„semper quid interrogent, quid inquirant, quid dubitent, quid objiciant, quid non probent, quid resercent, quid restringant, quid addant, quid emendent,
„semper mussantes, semper desidentes nostram ætatem,
„nostros mores, nostram doctrinam, habentes nunquam quod excusent, quod indulgeant, quod laudent, nisi aut sua sint, aut suorum, quos evehere curant, ut evehantur ipsi; & dominantur in Cleris, aut protegantur: habe illos, ut nostrorum temporum Phariseos, & veri nominis Rigidistas. Quorum finis est, fieri hæreticos, uti dicit l. i. disp. 5. pag. 100.

Verùm ipsi *Clericus Belga*, anno 1706. editus, demonstrat cœcitatem suam, qua non videt sarcasmos infusos in caput suum regeri posse, ab ipsoque Francolino cavendum esse velut nostri temporis Phariseo; & veri nominis Rigidista, utpote qui ad te venturus sit in fronte modesta, in oculis submissis &c, si, ut Jesuitam decet,

cet, venerit; eodemque calumniarum genere apud vulgum depingi poterit.

Siquidem „ pone ipsum ” (ait Clericus Belga) „ in medio pessimorum hominum positum, iisque convertendis dare operam. Primò, ut suo illos exemplo ædificet, exhibebit se in facie sanctum, modestum, compositum, Ecclesiasticè in toto habitu comptum: adeoque notam primam, unde nostrorum temporum pharisæi, & veri nominis Rigoristæ dignoscuntur, insignitum.

„ Secundò, ut ipsos in fide & moribus instruat, ac corrigat, *habebit semper quid interroget, quid inquirat, quid dubitet, quid resecet, quid restringat, quid addat, quid emendet, semper missans.* En notam in Francolino secundam.

„ Tertio, si dicant impii, se vivere ut hac ætate vivitur plerumque, sic ferre mores sæculi: *dessebit nostram ætatem, nostras mores.* Atque ita incurret in notam tertiam.

„ Quarto, si vitam & mores suos defendant ex laxiori Casuistarum quorundam doctrina; *doctrinam* istam, ut novam, *dessebit* Francolinus, & sic sibi acquiret notam quartam.

„ Quintò, si, flente illo, ipsi rideant, & nunquam sese emendent: *habebit nunquam quod excuset, quod indulgeat.* Habebit interim notam quintam.

„ Sextò, si commendet, ut legant scripta quorundam Patrum Societatis, aliorumve, qui Societati addicti sunt; si exempla eorum imitanda ipsis proponat; si hortetur, ut eorum se directioni submittant; dicent, eum *habere nunquam quod laudet, nisi aut suis sint, aut suorum, quos evehere curat, ut evehatur ipse, & dominetur in Cleris, aut protegatur.* Nec dubitabunt, cum hæc quidem nota desit, habere illum, ut *nostrorum temporum pharisæum, & veri nominis Rigoristam.*

„ Fallentur quidem in Francolino vehementer, cum nihil minus quam Rigorista sit. Sed hoc exemplo docendus erat Francolinus, quam vehementer fallat
„ ipse

„ ipse, dum nostrorum temporum phariseos, & veri no-
 „ minis Rigoristas, iis notis distinguit, quæ & viris qui-
 „ buscumque integerrimis, & ipsi Francolino pari faci-
 „ litate accommodentur.

Ad compeſcendam verò effranem maledicendi li-
 centiam, qua totus liber ipsius est conspurcatus, ip-
 sum Clericus Belga ad Sedem Apostolicam provocat,
 ut coram illa vel criminationes suas legitime probet,
 signanter ea quæ ipsum non pudet debilaterare, quod
hereticos fieri, finis est Rigoristarum; vel decretas ca-
 lumniatoribus poenas luat: parati vicissim, inquit,
 carceres, & quævis supplicia hæreticis debita subire,
 si tantorum scelerum rei deprehendamus.

ARTIFICIUM DECIMUM-SEXTUM.

*Ad conciliandam ipsis populorum ac Principum in-
 vidiam, ipsis perperam imponere, quod cultui
 Beatissimæ Virginis adversentur.*

ETiam varii Jesuitarum libelli pleni sunt ista maledi-
 centia. Videri potest inter alios, libellus inscriptus:
Fugement legitime contre les Peres de l'Oratoire de Mons
 p. 3. accusat. 7. in quo RR. PP. Oratorii Montensis de
 Nestorianismo accusant, deque hostili animo adversus
 cultum Beatissimæ Virginis. Ast quàm calumniosè con-
 stat ex dictis Artificio quinto, ubi plura de hac re.

ARTIFICIUM DECIMUM-SEPTIMUM.

*Eundem in finem ipsis per imposturam affingere hæretica
 dogmata; quod ipsis etiam justis aliqua Dei precepta
 sint impossibilia; quodque Christus mortuus non sit pro
 omnibus.*

DOgmata ista prætenſis Jansenistis, seu Doctoribus
 gratuitam Dei prædestinationem, gratiæque per se
 efficacis ad singulos pietatis actus necessitatem defenden-
 tibus, affingunt Jesuitæ in infami Memoriali anno 1698.

Ca-

Catholicæ Majestati præsentato, per Romanamque & Hispanicam Inquisitionem damnato: & in libello famoso, cui titulus: *Memoriale circa Jansenismi progressum in Hollandia*: nec non in alio libello, anno 1653. per P. Dechamps edito sub titulo: *Secretum Jansenismi* cumque ipis novissime P. Robertus Stephani Jesuita Anglo-Leodienfis, in iis quæ Leodii dictavit adversus librum inscriptum: *La foi & l'innocence du Clergé de Hollande*, approbatoribus illius eadem imponens dogmata.

Alit-protrita est dudum impostura ista per innumeros Scriptores, signanter per Abbatem de Bourzeis; per serenissimum Principem Theologum de Conti, in Responsione ad epist. 8. & 9. Patris Dechamps; per Doctorem Germain in libro Gallicè inscripto, *Traditio Ecclesiæ Romanæ* to. 3. c. 4. & 5. denique per varia scripta edita adversus putidum illud, *Memoriale circa Jansenismi progressum* &c. ac per Authorem libri inscripti, *La foi & l'innocence du Clergé de Hollande*: tamque valide protrita, ut à calumniola impostura sese excusare nequeant qui, post tot in contrarium demonstrationes, fragmenta illa cum P. Stephani recantare non cessant, per hoc demonstrantes, de iis sese esse, de quibus Isa. 28. scriptum est: *Posuimus in mendacio spem nostram*.

Et quo (amabo!) fundamento nititur impostura ista? Non alio nisi quod prætensi illi Jansenistæ subinde dicant, absque gratia efficaci (qua subinde carent iusti) non solum nihil fieri, sed nec fieri posse, quod sit utiqueque bonum, id disertè exponentes de potentia complectente omnia ad faciendum necessaria. Id verò licet tota asserat Schola Thomistica, & Augustiniana, asserantque omnes gratiæ per se efficaciæ necessitatem ad omnes actus Christianæ pietatis defendentes, Molinianæ Harpiæ illæ sibi sufficere putant, ad primam ex quinque damnatis propositionibus ipsis affingendam.

At prorsus infundatè & calumniolè, & contra omnes æquitatis & charitatis leges. Quod enim gratia per se efficaci carentes id non possint, potentia complectente omnia necessaria ad tentationem aliquam v. g. de facto

vin-

vincendum, non provenit ex impossibilitate antecedente, involuntaria, & absoluta, sed ex languore voluntatis corruptæ, adeoque ex impotentia consequente, voluntaria & secundum quid duntaxat, quæ divina legis violationem non magis excusat à peccato, quam ignorantia consequens & voluntaria. Quod enim tunc quispiam non possit (dicta potentia) eam servare, ideo est quia non vult, vel quia nimis languide vult; posset enim, potentia illa, si vellet voluntate forti & plenâ, prout Augustinus mille locis docet, specialiter in l. de grat. & lib. arb. c. 15. ubi sic: *Ad hoc valet quod scriptum est, Si volueris, conservabis mandata, ut homo qui voluerit & non potuerit, nondum se plenè velle cognoscat, & oret ut habeat tantam voluntatem, quanta sufficit ad implenda mandata.* Et c. 17. *Quia ergo vult facere Dei mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam. Poterit autem, cum magnam habuerit & robustam.*

Quare non potest, habens parvam voluntatem? quia, ut ait l. 2. de peccat. merit. & remiss. c. 5. *ad nonnulla superanda, vel quæ malè cupiuntur, vel quæ malè metuentur, magnis aliquando & totis viribus opus est voluntatis.* Et serm. 3. de verb. Apost. c. 10. *Volo ut velis, sed non sufficit ut velis; adjuvandus es ut plenè velis, & impleas quod velis.* Quando ergo homo vel non vult, vel nimis languide, non plenè vult mandata servare, hac quidem ratione dicit Augustinus ipsum non posse illa servare; sed non dicit, nec dici potest, illorum observantiam ipsi esse absolute impossibilem. Nam, ut bene Steyartius nota 2. in 1. propositionem, vulgaris modus iste loquendi, *non potest*, se tenet ex parte potentiae, solumque in communi modo loquendi significat, voluntati, seu potentiae deesse aliquid necessarium ad agere, quod non habet, licet habere possit. Locutio verò ista, *præceptum impossibile est*, absolute & simpliciter prolata, se tenet ex parte objecti, significatque præceptum impossibile esse in seipso, nulloque modo reddi posse possibile. Ideas proinde diversissimas confundit, quisquis simpliciter asserit, mandatum esse impossibile ho-

mini, cui deest aliquid necessarium, non ad posse, sed ad actum illud implere. Et ideo Tridentinum ea ipsa fessio, eo capite, ea pagina, ea fere linea ubi de possibilitate agit, deque observantia Dei mandatorum, & a Patribus anathematizata, vocem admittit impotentiae, seu non potentiae, utpote traditam ab Augustino & Conciliis. *Deus impossibilia non jubet: sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis.* Eandem vocem admittit, traditque Salvator Joan. 6. 44. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* Et v. 66. *Nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre meo.* His verbis, inquit Maffoulieus in eruditissimo opere SS. D. Innocentio XII. dicato, cui titulus, *S. Thomas sui Interpres*, dissert. 3. q. 1. a. 3. *Nemo est qui S. Augustinum & S. Thomam Magistros audierit, qui non existimet, significari gratiam, & quidem tantam, ut tractio dici potuerit, quae vim quandam adhibitam significare videtur.* Ita etiam Natalis Alexander in Commentario super quatuor Evangeliiis, S. D. N. Clementi XI. dicato, Ribera, Sanctae Terefsae quondam Confessarius, in Commentar. super Evangel. Joan. ad illa verba, *Sine me nihil potestis facere*, ubi ex Conciliis Africanis & Arausicano II. can. 7. 8. & 9. atque ex multis Patribus, (quorum testimonia apud ipsum videri possunt) ostendit Evangelica verba illa ab ipsis intelligi de gratia efficaci. Quod & ostendere poterat ex capitulis Caelestino Papae attributis, atque ab Ecclesia Catholica receptis c. VI. VII. VIII. IX. X. XI. & XII. Jam vero si de gratia efficaci, verba illa Salvatoris, Conciliorum, SS. Pontificum, & Patrum, adeoque secundum Traditionem intelligenda sunt; de fide esse videtur, absque gratia efficaci nihil ad Christianam pietatem pertinens effici posse: *Nemo quippe nisi per Christum libero bene utitur arbitrio*: Caelestinus Papa in regula fidei Catholicae capitulo 7. De fide tamen est, Dei mandata non ideo impossibilia esse iis, qui gratia illa ob culpam suam destituti sunt.

Obijciunt quidem Molinae sequaces censuram, non
Fa-

Facultatis, sed partis Facultatis Theologicæ Parisiensis, adversus Arnaldum latam anno 1656. Sed censuræ isti meritò contradixerunt 80. ferè Doctores ex præcipuis, & minùs interessatis. Respondeant ergo Censores isti argumento proximè facto, si possint. Si non possint, fateantur sese Arnaldum damnando, damnasse Salvatorem, Concilia, SS. Pontifices, Patres, omnesque Sanctorum Augustini & Thomæ Discipulos.

Nec dicant, homini gratia efficaci destituto æquè impossibile esse mandata servare, quàm homini impossibile sit cursim equitare absque equo. Neque enim homini, qui destitutus est equo, propriè & absolute impossibile est cursim equitare; cum impossibile propriè significet id ad quod nullo modo pervenire possumus, ne quidem cum alterius auxilio. S. Thomas 1. p. q. 62. a. 2. ad 2. Propositio verò quæ dicit, impossibile est cursim equitare absque equo, duas involvit, quarum altera supponitur, taciteque indicatur, videlicet, possibile est cursim equitare cum equo; altera exprimitur, *est sine equo possibile non est*, possibilitate utique cum effectu, ut loquitur Augustinus. Neque juxta vulgarem loquendū modum quidquam possibile dicitur, possibilitate cum effectu, nisi dum actu habetur quidquid necessarium est ad effectum, etiamsi dum non habetur, dummodo haberi possit, simpliciter & absolute possibile sit, non impossibile; utpote ad quod aliquo modo pervenire possumus.

Calumniantur ergo qui defensoribus gratiæ per se efficaciæ, necessitatique illius ad singulos actus pietatis, affingunt primam ex quinque Jansenianis de mandatorum impossibilitate. Maximè cum eam uno ore improbent articulo 5. ex quinque ab Alexandro VII. approbatis dicentes: Cum ex S. Augustini sententia, quam tota S. Thomæ schola defendit, gratia efficax voluntatem indeclinabiliter & infallibiliter, citra tamen necessitatem, vi divinæ motionis, flectens & determinans, ad singulos Christiana pietatis actus necessaria sit, nunquam contingit, ut vel oremus sicut oportet, nisi cum illa operatur ut oremus, nobisque interpellandi & gementi inspirat affectum; nec ut Dei mandata servemus,

nisi cum illa facit, ut in ejus præceptis ambulemus, nec denique ut inimici tentationes superemus, nisi dum nobis victoriam largitur.

Et tamen cum nunquam iusti tentationibus succumbant, & in varia peccata prolabantur, etiam cum illa vitare imperfectè & remisse volunt, manifestum est, iustis istis, in illo imperfecta ac remissa voluntatis statu, vitio licet suo, mandatum violentibus, efficacem illam ac victricem, qua præsentè nunquam vincuntur, gratiam non adesse.

De his ergo iustis, quibus illa magna non adest gratia, licet parva & imperfecta non desit, verè utrumque dici potest, & potuisse illos Dei mandata servare, tentationique resistere; eosdemque alio sensu non potuisse. Potuerunt enim prorsus, quia non solum liberi arbitrii virtutem & gratiam habituales habuerunt, sed etiam gratiam actualem, qua sufficiens dici potest Thomistico sensu, qui gratia per se efficacis necessitatem supponit.

At quia absente gratia efficaci nunquam contingit, ut voluntas, sicut oportet, tentationi resistat, constansque est apud Thomistas dogma, gratiam sufficientem, ab efficaci separatam, non complecti omnia ad pie agendum necessaria: ideo usitatissima Scripturis, Patribusque locutione, & Thomistis omnibus probata, hoc sensu dici potest, iustos illos, ejusmodi sufficienti gratia instructos, tentationi, cui succubuerunt, resistere non potuisse: quia nimirum ejusmodi potestatem non habuerunt, qua complecteretur omnia ad agendum necessaria: cum gratiam efficacem, ad agendum utique necessariam, non habuerint.

Quare cum dicimus, nos sine gratia per se efficaci non posse agere, id hoc uno sensu intelligimus, eum cui desit gratia illa per se efficax, non habere omnia quæ requiruntur ad bene agendum.

Calumniantur quoque, qui iisdem affingunt propositionem quintam ex damnatis, quod utique Christus mortuus non sit pro omnibus, sed pro sola prædestinatorum salute, & qui eam traditam asserere non verentur

in

in libro intitolato: La foi & l'innocence du Clergé de Hollande, defendue contre un libelle diffamatoire &c. Ut potè in quo pag. mihi 204. propositio illa quinta expressè reprobatur, diciturque, quod erroneum sit asserere, Jesum Christum duntaxat mortuum esse pro predestinatorum salute. Quod summi Pontifices Innocentius X. & Alexander VII. propositionem illam iustissime damnaverint. Quod inter hæreticorum errores hic unus sit, dicere scilicet, solos predestinatos mortis atque meritum Christi esse participes. Quod indubitatum sit, esse etiam reprobos, qui, sicut Ecclesia Romanæ fides nos instruit, pretio se istius mortis fructum acquirunt, atque in hac vita gratias, quas illa ipsis promeruit, obtinent. Quod etiam ipse Judas illorum particeps fuerit. Et pag. 205. Quod error sit hæreticorum, negare quod Christus pro omnibus mortem subierit. Quod pro omnibus mortuus fuerit, veritas sit fidei, quam Paulus apostolus annuntiavit. Cujus veritatis postquam plures protulit sensus, quibus Sancti Patres, maxime Augustinus & S. Thomas, veritatem illam exponunt, omnes sensus illos recipit ac veneratur, solumque rejicit sensum Semipelagianorum, Molinianorumque, aientium, sic mortuum pro salute æterna omnium, ut id quod nos facit Christianos (verba sunt Brevis Memorialis supra memorati), illa sit certitudo infallibilis, quam quilibet Christianus habet, quod Jesus Christus mortuus sit pro salute sua, sanguinisque sui pretio gratias sibi promeruerit omnes, quæ necessaria sunt, ut & peccata vitare, ac virtutes exercere, & in bono perseverare, & salutem reipsa consequi possit. Atque in hoc cardine versari fidem & spem omnis Christiani. Inde in homine amorem enasci, quo feratur in Christum.

Quæ profectò assertio, vel necessitatem gratiæ per se efficaciæ, à S. Augustino & S. Thoma contra Pelagianos, traditam, destruit; vel gratiam illam, ipsumque perseverantiæ donum omnibus concessum adstruit. Quæ assertio, si vera esset, omnes Christiani salutem reapse consequerentur, contra fidem; & quilibet Christianus infallibiliter certus esset, quod magnum illud perseverantiæ donum sine quo nemo salvus fit, quodque proin-

de necessarium est ad salutem reapse consequendam. Christus sibi absolute efficaciter promeruisse. Quod Tridentino damnatum est sess. 6. can. 16. hisce verbis: *Si quis magnum illud usque in finem perseverantia donum se certo habiturum absoluta & infallibili certitudine dixerit, nisi hoc speciali revelatione didicerit, anathema sit.* Denique assertioni illi manifeste contradicit idem Concilium eadem sessione c. 3. cum dicit, non omnes mortis Christi beneficium percipere, nec omnibus meritum passionis ejus communicari. Cum qua fidei doctrina non consistit Molinianorum opinio, eam mortis Christi pro omnibus generalitatem stabiliens, qua collata omnibus asseruntur gratia ita sufficientes, ut præter eas gratia per se efficax ad pie vivendum, operandum, perseverandum, & ad salutem de facto consequendam, non requiratur. Ista proinde opinio tutissimis & inconcussis Sanctorum Augustini & Thomæ dogmatibus adversatur.

Nec fundamentum habet in Scriptura; utpote quæ dupliciter de Christi morte loquitur. Uno modo de morte, qua pro hominibus mori voluit, voluntate absoluta & efficaci. Et hoc sensu, Scriptura non dicit absolute *pro omnibus*, sed cum aliqua restrictione, ut cum Joan. XI. dicit; quod *Jesus moriturus erat pro gente, & non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum.* Et Matth. 26. *Hic est sanguis meus, qui pro multis* (non dicit pro omnibus) *effundetur.* Alio modo de morte, qua pro hominibus mori voluit, voluntate, non absoluta & efficaci, sed voluntate secundum quid, & inefficaci. Et hoc sensu absque restrictione dicit, *pro omnibus* mortuum esse Christum, & non tantum pro multis. Et hinc Sancti Doctores aiunt, quod Christus pro omnibus mortuus sit quoad sufficientiam pretii pro omnibus oblato, pro natura utique & debito omnibus communi, non quoad efficaciam. Quod pro omnibus & pro salute omnium mortuus sit voluntate antecedente & inefficaci, non voluntate consequente & efficaci. Quod pro omnibus eatenus mortuus sit, quatenus per meritum mortis &c.

Pas-

Passionis suæ instituit sacramenta, tanquam remedia sufficientia contra obstaculum salutis, omnibus exposita, licet absolute & efficaciter ea non voluerit omnibus applicari, sed iis solis, quibus Pater ea absolute applicari voluit. Voluntas quippe absoluta Christi quâ hominis paternæ in omnibus conformis fuit, juxta illud: *Non veni facere voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.*

Judicet ergo Sanctitas Tua, Beatissime Pater, an non inexcusabilis sit Moliniana criminatio, qua prætenso Jansenistas, seu gratiæ per se efficacis defensores, accusat, velut assertores quintæ propositionis ex Jansenianis. Tantò certè inexcusabilior videtur, quantò verior professio qua articulo quinto inter oblato Alexandro VII. sic loquuntur: *Gratuita predestinationis doctrina maximam jure meritò apud omnes Scholas Christianandæ autoritatem habet. Hujus autem doctrina hæc summa est, ab omnibus ejus defensoribus recepta. Solus electis, si spectetur non antecedens, sed absoluta & efficax Dei voluntas, salutem aternam absoluto Dei decreto destinatum esse, cum ea gratiarum ac beneficiorum serie, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur: quorum beneficiorum utique præcipuum est perseverantiæ donum; quod nemo proprium esse prædestinatorum inficiatur.*

Hinc sequitur, Christum, cujus absoluta voluntas Paterna semper conformis exiit, hoc Decretum nec precibus, nec morte sua simpliciter & absolute mutare voluisse. Itaque solis illis absolute & efficaciter promereri voluit salutem aternam, & perseverantiæ donum, quos sibi à Patre datos, & de manû sua à nemine raptum iri in Evangelio dicit.

De his capitibus apud omnes gratuitæ predestinationis Defensores convenit, quibus ea tantum Christi mortis omnibus impense generalitè excluditur, qua collata omnibus hominibus asseruntur gratiæ ita sufficientes, ut præterea efficacem ad volendum seu operandum non requirant.

Sed hac opinione dempta, nihil obstat, imò prorsus veritati consentaneum est, dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, ac sanguinem fudisse: tum

X. 4.

quia

quia antecedenti voluntate salutem omnium voluit: tum quia sufficiens pro omnibus pretium obtulit. Falsum est autem, & hæreticum, dicere, Christum pro salute damnatorum prædestinatorum mortuum esse: cum multis reprobis, omnibusque adeo justificatis, gratias tradita à Thomistis notione sufficiens meruerit, quibus ad salutem pervenire possent; quamvis nemo iis bene utatur, & in accepta iustitia perseveret, nisi uberioribus illis & efficacibus auxiliis adjuvetur.

Illorum quinque articulorum doctrinam Alexander VII. in Brevi Romæ 29. Julii 1663. dato ad Episcopos Galliarum sanam pronuntiavit, uri plures Galliarum Episcopi testati sunt, cumque ipsis Gonetus in Clypeo sua Thomist. to. 1. in Apolog. Thomist. a. 8. n. 134. Contenson, to. 5. de grat. l. 8. dissert. 5. §. 1. Seraphinus Piccinardus to. 3. de approb. doctr. S. Th. Aquin. l. 6. a. 2. Cumque Jesuitæ anno 1691. ad Congregationem suam generalem convenissent, atque ex ipsis aliqui ex Belgio apud R. Mum. P. Generalem Ord. Prædicat. ardentius instarent, ut una cum ipsis Articulorum illorum condemnationem à Sede Apostolica postularent; re cum præcipuis Ordinis sui Theologis communicata, post accuratum examen, hi omnes uno ore Jesuitis respondendum edixerunt; Nec posse, nec velle Ordinem S. Dominici, ejusque Magistrum Generalem, nisi à doctrina Thomistica discederent, se ipsis unire in petenda quinque articulorum condemnatione; quin imò paratos sese esse illorum in se defensionem suscipere, si à Jesuitis S. Sedi ad censuram deferrentur. Steteruntque verbo: delato namque ad S. Congregationis S. Officii Tribunal libello patris Jacobi de la Fontaine, Jesuitæ, *Fraus quinque Articulorum* inscripto, cum proscribi obsecrarent, facileque obtinuerunt. Examinatisque simul cum libello illo quinque articulis, hi currere permissi sunt, ille vero prohibitus die 19. Martii 1692.

Denique tanto inexcusabilior videtur dicta criminatio, quanto certius, quod illi, quibus affingitur, de Christi pro omnibus morte nihil aliud docent, nisi quod docent S. Augustinus, S. Prosper, S. Fulgentius, S. Gregorius.

rius, S. Remigius, S. Prudentius, S. Thomas, Concilia Valentinum III. Lingonense & Tullense, Catechismus Romanus, Dionysius Carthusianus, Facultates Theologicae Lovanienfis & Duacensis, Thomas de Lemos & Thomistae omnes, Card. Toletus, Cardinalis de Laurea, Cardinalis Norisius, atque ex Jesuitis Ribera, Pererius, Theodorus Peltanus, Nicolaus Serrarius, Petavius &c. prout exhibitis ipsorum verbis facile ostendi potest. His vero omnibus quintam affingere propositionem Jansenianam nimis certe foret impudentiae. Videant proinde obrectatores isti, an in ipsos non quaderet, quod Sanctus Prosper in Praefatione suae Responsionis ad Objectiones Vincentianas ait: *Quidam Christianae ac fraternae Charitatis obliti, in tantum existimationem nostram quoquo modo studeant ledere, ut suam se evertere nocendi cupiditate non videant. Contextunt enim, & qualibus possunt sententiis comprehendunt ineptissimarum quarundam blasphemiarum prodigiosa mendacia; eaque ostendenda & ingerenda multis publice privatimque circumferunt, asserentes talia in nostro esse sensu, qualia diabolico suo continentur indiculo; qua falso in nos, ad excitandamque invidiam jactitata &c.* Et quoniam illi Prospero Augustinianam de gratia per se efficaci, gratuitaque praedestinatione doctrinam ex Sedis Apostolica (prout ipse testatur ibidem) auctoritate defendenti affingebant. Illa ipsa quae praetensis Jansenistis eandem doctrinam defendentibus, Moliniani, quaeque Prosper dissolvit ibidem, & in respons. ad Objectiones Galorum, coque modo dissolvit quoniam supra.

ARTIFICIUM DECIMUM OCTAVUM

Ridiculas fabulas, frivolaque & injuriosa alia de iisdem figmenta, eundem in finem in vulgus spargere.

Notae sunt Belgis passim omnibus fabulae, quas in omnibus pene Belgii civitatibus & locis sparserunt de feno manducando ab ipsis in poenitentiam imposito; sicut & de indusio madido a puellis libidinosis induendo.

De qua poenitentia cuidam Beguinæ imposita, nominatim incusatus fuit Doctor Huyghens. Sed Beguina ista juramento firmavit, falsum id esse, nec se Doctorem Huyghens unquam confessam fuisse. Unde scitè Steyartius (licet istius Doctoris parum amicus) in Conclusionibus Theologico-practicis conclus. 21. eos redarguens, qui pro aliquot peccatis mortalibus non nisi totidem Rosarii decades imponunt, *Hæc, inquit, dum ab aliquibus practicantur, & id ipsis à nobis objectatur, nihil habemus responsi, præter fabulas, quas vicissim obijciunt, de feno, indusio madido, & si quid aliud fingunt ipsi, vel ab aliis fictum accipiunt.*

Nec minùs in Belgio nota criminatio, qua vociferati sunt, poenitentiam publicam pro occulto crimine impositam à R. D. Curato de Iska. Verùm ab impostura ista publicè justificatus fuit per sententiam Officialis Mechliniensis.

De Patre etiam Desirant, Illustrissimi Domini à Principiano, Archiepiscopi Mechliniensis (cujus os & totum consilium Jesuitas esse, notorium est) ad S. Sedem Delegato, Doctor Hennebellus in Memoriali Eminentissimis DD. Cardinalibus anno 1696. exhibito, inter alia compulsum fuit hunc in modum conqueri, *Eminentissimi Patres, Coercendus præ ceteris videtur P. Bernardus Desirant, qui EE. VV. obtrudere audet sarraginem accusationum frivolarum, quarum precipua, si juxta normam in Brevis Apostolico præscriptam examinentur, mirantur EE. VV. insignem accusatoris eas deferentis temeritatem. Sanè inter accusationes illas primum facile locum obtinet, qua contra Pastorem Van Trappe, & Vicepastorem de la Tombe instituitur nomine Magistratus Aldenardensis; de qua quid censendum sit, docet epistola hujuncti Episcopi Gandavensis, nuper defuncti, quam, facta diligenti informatione, ad tuendam Presbyterorum illorum innocentiam contra iniquas Magistratus Aldenardensis accusationes, Concilio Regio Bruxellas misit.*

Scribet etiam Episcopus Tornacensis, cum jusserint EE. VV. quid de querela Magistratus Cortracensis censuerit. *Episcopi Prædecessor, . . . Scribet quoque Regium Consilium, quid.*

quid de præfata informatione sentiat. Cum enim informationem suam primum fecisset Magistratus, præfatio Consilio delata fuit, eaque visa summopere stupuerunt Ministri Regii, & longè magis perculsi fuerunt postea, cum visa iudicis Ecclesiastici, ad quem causam illam remiserant, relatione, didicerunt, Magistratus nomine inscriptam, in omnibus & singulis articulis falsissimam & calumniosam esse.

Sic & innocentiam suam coram legitimo iudice demonstrare parati sunt Begginasii Lovaniensis Presbyteri, ut primum, contra quorundam accusationes, eam servato juris ordine tueri illis concedatur.

Horribilis plane est calumnia, quæ de P. Willemans, & aliis quibusdam Oratorii presbyteris hic profertur, de qua EE. VV. informare poterit Episcopus Brugensis.

Pudet loqui de iis quæ Doctori Huyghens, quæ Matris Marollarum, quæ aliis pluribus perperam opponuntur, & quæ jam pridem convulsa fuerunt & explosa.

Cum verò, Eminentissimi Patres, præceptis hæc fratres suos accusandi licentia sine pacis ruina tolerari nequeat, nec aliter exterminari ea possit, nisi fideliter observentur quæ in Brevis ad Episcopos Belgii missi tam sapienter decrevit Sanctitas sua, ad EE. VV. recurrit Orator, humillimè supplicans, Breve Apostolicum ad Episcopos Belgii missum, executioni mandari &c. Supplicat insuper, ut ad reprimendam Accusatorum ejusmodi temeritatem, præcipuas aliquas, inter oblatas à P. Desirant, accusationes, juxta normam in Brevis illo præscriptam, id est servato juris ordine, ab Ordinariis locorum... examinari jubent EE. VV. ut tandem elucescat, an, post clamores tam graves, quibus contra prætensores Fanzenistas, ac Regoristas, tot jam annis EE. VV. aures obtusa sunt, una saltem reperiat, quæ solido fundamento nitatur. Et Deus &c.

Post hæc nihilominus Joannes de Palazob, Jesuita Hispanus, ausus fuit Memoriale suum jussu & nomine Tyrri Gonzales, Præpositi sui Generalis, Catholico Regi Carolo II. præsentatum, tamque à Romana, quam ab Hispanica Inquisitione proscriptum, innumeris ca-

lumniis & imposturis infarcire, quarum insulfitatem, falsitatem & injustitiam Author Refutationis infamis istius Memorialis universo Orbi manifestam fecit.

Novissimè tandem Baldassar Francolinus, Jesuita Romanus (ut alios multos præteream) in libro Romanis Typis vulgato anno 1705. quem inscripsit, *Clericus Romanus* &c. veritus non fuit iisdem prætere Jansenistis & Rigoristis imponere;

1. Quòd putent præsentem Ecclesiam esse nimis benignam in poenitentes.

2. Quòd doceant ab Tridentino requiri actum perfectæ contritionis, in Sacramento poenitentiae.

3. Quòd prævios fletus, contritionem perfectam, longam poenitentiam, ad quam adhortantur Scriptura & Patres, tanquam necessariam Sacramento prædicent.

4. Quòd consuetudinarios, aut relapsos, etsi videntur signa doloris, & propositi, plerosque, aut etiam omnes rejiciant, & post menses & annos redire jubent.

5. Quòd asserant Confessarios fortes esse debere: in imponendis gravibus poenitentiis, etsi poenitens imbecillis poenam deprecetur.

6. Quòd intendant Confessarios inducere ad servandos antiquos Canones in poenitentiis imponendis.

7. Quòd sint tristissima capita, hostes humani generis, odia dilatent, beneficia divina restringant, sacramenta pro libito tanquam domini denegent.

8. Quòd sentiant sacri sigilli legem à Christo non esse profectam.

9. Quòd satis fideles non sint custodes secreti sibi commissi.

10. Quòd usque adeo poenitentes à sacramento poenitentiae absterreant, ut in aliquibus Parochiis, per aliquot annos, ab hoc sacramento, Parochò approbante, nunquam susceperint.

11. Quòd sacramenta paulatim tollant, sublaturi etiam sacrificia.

12. Quòd finis eorum, sit fieri hæreticos. Aliaque ejus-

ejusmodi insana multa, quæ certè manifestè demon-
strant effranem ipsius (utinam & non valde multorum
aliorum Sociorum!) maledicendi licentiam, quam con-
dignis ferulis castigavit *Clericus Belga*, anno 1706, Lea-
dii editus. Ad 1. Francolinum provocans, ut vel u-
num è Lovaniensibus, qui id dicat, testem idoneum
proferat. Si non potuerit, calumniæ se reum agnos-
cat.

Ad 2. respondet, nunquam id docuisse Lovanienses
Theologos, nedum ex Tridentino intulisse, aut inferri
posse putasse. Tamen enim requirant cum sacramen-
to dilectionem Dei super omnia affectu; hæc plurimum
differt à dilectione, seu potius charitate, ex qua nasci-
tur contritio perfecta.

Ad 3. sic respondet, sacramento sufficere vel solam
poenitentiam interiorem eamque etiam repentnam,
prædicavimus semper. Sed simul prædicamus, ad poe-
nitentiam istam interiorem, quæ cum Sacramento re-
quiritur, & sufficit (saltem post grandia peccata, vel
consuetudine firmata) venire non solere facillè, nec
repente. Calumniam inde fabricavit Francolinus.

Ad 4. Si veri, inquit, dent signa doloris, rejicimus
nunquam. Si non dent, persuademus ut patiantur sibi
absolutionem differri, dum dederint. Nec eos redire
jubemus post menses & annos, sed prima opportunita-
te, mox ut ea signa dederint, absolvendos.

Ad 5. Vel unum è nobis, qui id afferat, proferat
Francolinus. Et omnes eum cum Francolino libenter
nimii rigoris condemnabimus. Sin, dum accusat
omnes, nè unum quidem profere possit, ut poterit
nunquam, ipse sese non potest non calumniæ condem-
nare.

Ad 6. Accusatio est injuriæ plena, dum palam con-
stat, nos importunam ejusmodi severitatem semper
damnasse, ac detestatos fuisse.

Ad 7. Dum, inquit, absolutionem paulisper iis
qui dispositi non sunt, differimus, odio Dei ipsos libe-
ramus, & dignos reddimus amicitiae divinæ beneficio.
Multa proinde capita non sumus, odia non dilatamus,

nec divina restringimus beneficia, sed ad ea percipienda peccatores disponimus. Neque sacramenta pro libito denegamus, tanquam Domini, sed, tanquam œconomi, ea dispensamus pro Domini nostri voluntate, & poenitentium dispositione, quam nos jussit ex operibus cognoscere.

At tu, Francolinè, vide an in te non quadrent, quæ in nos jactas dicteria, quibus nos *tristissima* vocas capita &c. *Tristissimum* enim verò caput est, & *hostis generis humani*; odia dilatat, & beneficia ipsa divina restringit; sacramenta denique pro libito, non tanquam œconomus, sed tanquam Dominus administrat, qui, ut docet, administrat ea passim omnibus, qui sese dispositos esse affirmant, et si non adferant opera, quibus voluntas Domini innotescat, qui dixit: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*. Sic enim & peccatores in odio Dei fovet, & à Divinæ amicitiae arcet beneficio, & pro voluntate sua, non pro voluntate Domini, quæ nondum illi innotuit, sacramentum dispensat.

Ad 8. Doctrinam istam detestamur omnes, ut patet constat ex scriptis nostrorum, quibus scribendi de sacro sigillo occasio oblata est. Quod cum ignorare non possit, aut saltem non debeat Francolinus, profectò nec potest, nec debet à calumnia excusari.

Ad 9. Quànto gravius crimen est, non satis fidelem esse custodem secreti sibi in confessione commissi, tantò gravior est hæc Francolini in nos calumnia, nullo prorsus fundamento aut probatione suffulta.

Ad 10. Calumnia hæc in ipsa urbe jam dudum confutata est per Hennebellum. Res ita se habet. Sparserat illic apud Viros Eminentissimos, aliosque, Desfrantius, plurimos in Belgio fideles à sacramento poenitentiae absterri, aut revocari, per nimum quorundam in eo administrando rigorem. Ad Hennebellum pervenit rumor calumnie, quam ut confutaret, hanc ad Illustrissimum D. S. Officii Assessorem scripsit epistolam 9. Septembris 1696.

„ Illustrissime Domine, Patrone colendissime.

„ Spargi audio à quibusdam, quòd per praxim no-

„ stram

fram avertantur homines à sacramentis poenitentiae & Eucharistiae. Non est arduum, Illustrissime Domine, rei hujus veritatem assequi. Tantum mandetur Patri Desirant, ut nominet quinque Parochos, qui prae ceteris omnibus de rigore nimio in Dioecesi Mechliniensi notantur.

Tres sunt Dioecesis urbes principales, Mechlinia nempe, Bruxellae, Lovanium. Et singulis nominet unum. Alios duos nominet ex reliquis Pagis vel urbibus ejusdem. Quinque illi à P. Desirant ita nominati, jubeantur Parochiarum suarum statum exhibere Illustrissimo D. Internuntio, ac praecipue exponere, multisne, an paucis, poenitentiae & Eucharistiae sacramenta in Parochiis ipsorum administrantur. Postquam id fecerint, non deerunt D. Internuntio viae opportuna, quibus indagare possit, an Parochorum relationes veritate nitantur.

Dicit P. Desirant, praxi nostrae averti homines à sacramentis poenitentiae & Eucharistiae. Ego dico, Presbyteros, qui praxim nostram sequuntur, poenitentibus obrui, non tantum in Festis majoribus, sed singulis penè diebus, & in eorum Parochiis plures communicare singulis Dominicis, quam in aliis, ubi praxis illa non servatur, communicent in maximis solemnitatibus. Uter nostrum Sedem Apostolicam fallat, docebit informatio à D. Internuntio mittenda, postquam rem totam maturè examinaverit.

Plurimum Illustrissimae D. V. debebo, si, ut quanto citius informatio illa petatur suggerere dignetur Eminentissimis Dominis &c.

Epistola haec, tum Rmis. Qualificatoribus, tum Eminentissimis Cardinalibus praestata fuit: sed oblatam ab Hennebello conditionem acceptare nunquam ausus est Desirantius, suo ipse se silentio coram urbe & orbe de calumnia condemnans.

Deuisset Desirantii exemplo cautior esse Francolinus, nec sopitos calumniae istius cineres iterum fuscitare. Verum cum nec sic sapere voluerit, eadem ipsum conditione provocamus, qua Hennebellus Desirantium;

Pa.

parati probare, non tantum in Parochiis quinque, sed in omnibus passim, quibus præsunt qui Rigorismi nomine traducuntur, multo diligentius frequentari poenitentiae & Eucharistiae sacramenta, quam in Parochiis ceterorum, qui minime de Rigorismo suspecti sunt. Accipiat, si ausit, conditionem Francolinus, quam accipere ausus non fuit Desirantius; sed & severiorem audaciae suae castigationem expectet.

Ad 11. Merito dicit hoc maledictiae fastigium esse, non alio fulmine quam hoc Apostolico deprimendum: *Neque maledicti... regnum Dei possidebunt*. 1. Cor. 6.

Ad 12. Cum eodem Clerico Belga supplex rogo, ut effrenem istam maledicendi licentiam compefeat tandem Sedes Apostolica. Ad hanc Francolinum provocamus, ut coram ea vel criminationes legitime probet, vel decretas calumniatoribus poenas luat: parati vicissim carceres, & quævis supplicia hæreticis debita subire, si tantorum scelerum rei deprehendamus. Hactenus fortiter & sapienter Clericus Belga.

ARTIFICIUM DECIMUM-NONUM.

Omnes sibi contradicentes insimulare velut reos excessuum defectuumque omnium, quorum aliquis, vel aliqui culpam ex ipsis forsitan exciderint.

HOc quam sit iniquum, quamque divinis & Evangelicis legibus adversum, res ipsa clamat: Quid enim iniquius, quid absurdius (ait piissimus Contenson 10 3. *differt. 6 c. 2.*) quam omnes adversarios tamquam unum hominem spectare, & unius errores omnibus indiscriminatum tribuere? Si justum non est matri dedecus accersere ex nonnullorum excessibus filiorum, nec totum corpus infectum prædicare aliquorum contagione membrorum, ideoque jure hæretici culpantur, quod privatorum Catholicorum excessus toti Romanæ tribuunt Ecclesiae; quanto minus justum est iis omnibus qui Jesuiticis novitatibus vel laxitatibus adversantur;

ex.

excessus omnes tribuere, in quos ex ipsis quispiam fortassis incurrerit; cum nec isti omnes unum corpus propriè constituent, siue unam communitatem, nec omnes probent omnes aliorum opinionès, multò minùs excessus, imò eos ceteri improbent & redarguant?

Atque hinc perspicua est iniquitas P. Roberti Stephani in præfatione Conclusionum Theologicarum suarum in Auctorem laudari ibi speciminis ferociter sic insurgentis. "Augustinianos illos vocat, qui à proprio suo abductum sensu Augustinum cum Ecclesia committunt. . . . qui asserunt circa condemnationem Augustini Jansenii opus esse collatione regulari. Qui ex Theologia discipulorum (ut aiunt) S. Augustini concludunt. . . . pleraque peccata, de quibus ait Apostolus, quòd qui talia agunt, Regnum Dei non possidebunt, mortalia dici posse, quoniam horum facinorum rei, aut amiserunt omnem charitatis sensum, aut exiguum retinent, ita ut ipsis omninò dominetur cupiditas. . . . adeoque qui planè repugnantes vel inviti ista perpetrassent, aut gravis mali impendentis metu, aut æstu libidinis abrepti, ita ut ab istis angustiis abrepti acri dolore tangerentur ob commissum peccatum, tam certò affirmari non potest excidisse illos gratià, aut incurrisse poenam damnationis: quàm, quam enim hoc momento dominata sit cupiditas brevis & temporaria, potuit esse ejusmodi dominatio, quà voluntatis intima dispositio non mutatur. Et quod hoc temperamentum naturaliter consequitur ex doctrina S. Augustini. Qui asserunt solam Thomistarum timiditatem admittere libertatem indifferentiæ &c. Ista omnia Robertus Stephanus indefinitè & absque distinctione vel restrictione, atque adeò universim tribuit iis quos Augustinianos, seu Augustini discipulos memorati speciminis Auctor vocat. Qui cum tales non vocet nisi gratiæ per se efficaci, gratiæque prædestinationis defensores; omnibus ergo istis omnes excessus illos tribuere non pudet Patrem Stephani. Atqui hoc manifestè est iniquum, & tantò iniquius, quantò certius, quòd tam Auctor ille, quàm illi omnes quos Augusti-

nia

nianos vocat (si forte unum vel alterum excipias) illa omnia usque adeo improbant, ut vel ipse Arnaldus, quem Janfenianorum Coryphaeum & Caput Jesuitæ vocant; primus in epist. ad M. Ph. le Feron Doctorem Sorbonicum scripta 8. Novembris 1687. errorem proximè descriptum Auctoris libri, cui titulus: *La Morale de saint Augustin*, falsissimum esse ex Scriptura & Augustino demonstraverit, & ideo Doctor ille Sorbonicus librum illum approbare noluerit, nisi sub sponione quâ Auctor pollicitus fuerat errorem illum à se correctum iri: quod & révera factum est. Verùm folium adjectitium emendationem continens, in plerisque libri exemplaribus, incuria Typographi, omissum est. Alia ejusdem Artificii exempla passim occurrunt in libris & libellis Jesuitarum.

ARTIFICIUM VIGESIMUM.

Moralis Christiana defensores pacis perturbatores vocare.

EXemplum in seipsis Curiones exhibent Parisienses in secundo scripto suo. Cum enim adversus Casuistarum Apologiam, velut corruptarum opinionum Moralium cloacam, zelum acuisent suum, illico Socii adversus ipsos certatim insurgentes vociferati sunt, jactum ab ipsis schismatis ac divisionis inter ipsos & Regulares lapidem. Ethicam suam à solis posse seditiosis atque hereticis reprehendi. Pacem se velle cum his qui oderunt pacem. Curiones illos, non Pastores esse, sed *Lupos rapaces* &c. ut supra.

Quid ad hæc dignissimi illi Curiones? Non minori zelo quam vigore reposuerunt, nimis infrunitam esse Jesuiticam audaciam impunitate succollatam. Ipsosmet esse, qui pacem Ecclesiae turbabant pestilentibus doctrinis suis, Episcoporum judicio Christi doctrinam subvertentibus, veris Ecclesiae filiis notum esse discrimen inter veram, quam mundus dare non potest, falsamque, quam mundus dat pacem. Veræ pacis amatores, sectatoresque non esse, nisi qui veritatis, juxta Spiritus Sancti.

Sancti Oraculum: *Veritas & pax osculata sunt.* Ea propter pacis dilectioni Dominus per Prophetam jungi voluit veritatis dilectionem: *Veritatem & pacem diligite.* Veram proinde pacem non esse in defensione mendacii, sed in illius coargutione. Veræ pacis charitatisque destructores esse, qui sub benignitatis specie falsas docent tumenturque opiniones, quibus peccata excusantur, peccatoresque suis in vitiis tranquille quiescere permittuntur. Hinc solemnis illa vox Patrum: *Hac charitas destruit charitatem.* Audiantur ipsi nativo idiomate se ipsos exponentes, quod latinè sic sonat.

Quid non audet impudentia impunitate succollata!
 Quantos progressus temeritas facit, dum nullus agger
 ejus impetum cohibet! Hi casuistæ post turbatam
 Ecclesiæ pacem horrendis opinionibus suis, quæ
 cum Christi doctrinâ patenter pugnant, ut illustrissi-
 mi Præsules nostri inquirunt, nunc tanquam pacis Ec-
 clesiæ turbatores insimulant eos, qui doctrinam Chri-
 sti vindicare nituntur. Post disseminatas ubique non
 sine ingenti scandalo profligatissimas sententias, hos
 velut quietis publicæ perturbatores depingunt, qui
 tam tetræ molitionibus obsequi recusant, quique
 pati nequeunt, ut hi *nova Legis Pharisei* (sic enim se
 ipsi appellarunt) humanas traditiones suas Divinis
 conculcatis stabiliant.

Verum nihil agunt. Nostrum erga pacem studium
 abunde comprobavimus, tunc demum locuti dum
 filere nefas fuit. Hac pace abusi sunt ad invehendas
 exitiosas opiniones suas, quibus magis magisque fir-
 mandis novas inducias lubenter impetrarent. At veri
 Ecclesiæ filii norunt secernere veram pacem; quam
 solus Salvator dare potest, & quam mundus non no-
 vit, à falsa pace quam mundus dare potest, sed quam
 Salvator detestatur. Sciunt veram pacem esse illam,
 quæ ita veritatem conservat illibatam, ut in mentes
 humanas pacatum dominium exerceat; falsam. verò
 pacem hanc esse, quæ sic errorem servat, ut homi-
 num mentes securus possideat. Sciunt veram pacem
 nec posse separari à veritate, nec coram Deo inter-
 rumpi

rumpi disceptationibus, quæ hominum iudicio vi-
 dentur illam frangere, quando Dei voluntate susci-
 pitur defensio veritatis injustè laceffitæ: immò id
 quod tunc existimaretur pax coram hominibus, fore
 bellum apud Deum. Norunt pariter huiusmodi cor-
 reptionibus adeo non lædi charitatem, ut potius læ-
 deretur omittendo; quia falsa charitas illa est, quæ
 improbos vitiis suis permittit, cum è contrario vera
 charitas funestam hanc quietem turbet, atque ita hæc
 lenitatis species adeo non facit pro charitate Divinâ,
 ut potius illam indulgentiâ eriminosâ destruat, juxta
 illud SS. Patrum effatum: *Hæc charitas destruit cha-
 ritatem.*

Et certè eam ob rem Scripturâ teste Christus venit
 mittere non tantum pacem, sed etiam *gladium & di-
 visionem*. Hæc enim singula suo quæque tempore
 necessaria sunt illustrandæ veritati, quo vergere de-
 bet ultimus fidelium scopus, cum pax & bellum sint
 quædam ad eundem finem adminicula, eatenus legi-
 tima quatenus ad veritatis progressum conferunt.
 Quapropter Scriptura dicit esse *tempus belli & tem-
 pus pacis*; licet dici non possit esse tempus veritatis &
 tempus mendacii. Et quidem SS. Patres docent fa-
 ctius esse ut veniant scandala, quam ut veritas dese-
 ratur.

Indubitatum est igitur eos qui hunc charitatis &
 pacis prætextum perpetuò obtrudunt ut non scriba-
 tur adversus hostes veritatis, hoc ipso testari se falsæ
 pacis amantes esse, veritatis autem ac veræ pacis ad-
 versarios. Et verò hoc præclaro pacis obtentu im-
 manitatem suam velare voluerunt sævissimi Ecclesiæ
 hostes: eodemque falsæ pacis amici in opprimendas
 religionis veritates virosque Sanctos earum vindices
 persequendos turpiter consenserunt.

Hoc pacto S. Athanasius, S. Hilarius, alique E-
 piscopi, dum viverent sanctitate insignes, lacerati
 fuerunt quasi rebelles, factiosi, pertinaces, & pacis
 ac concordie hostes. Hoc pacto ab officiis depulsi,
 proscripti & derelicti fuere ab omnibus ferè fidelibus,

qui

qui eorum pro veritate zelum reputabant pacis la-
 tionem. Hoc pacto sanctus & celebris monachus Ste-
 phanus accusatus fuit tanquam perturbator tranquil-
 litatis Ecclesiae ab illis trecentis ac triginta Episcopis,
 qui imagines è templis sublatas volebant: quod qui-
 dem caput non erat unum ex maximè necessariis ad
 salutem: quia tamen ne minùs necessarias quidem
 veritates deferere oportet pacis obtentum, in faciem
 illis restitit vir sanctus, ideoque tandem condem-
 natus fuit, ut videre est in Annalibus Baronii ad
 ann. 754.

Eadem ratione Sancti Patriarchae & Prophetae in-
 simulati fuerunt, & hos inter Elias, quasi conturba-
 ret Israël; immò Apostoli & Christus ipse damnati seu
 auctores turbarum & dissensionum, quia salutare bel-
 lum indicebant vitiis & funestis erroribus pharisaeo-
 rum hypocritarum, necnon tumidorum synagogæ
 sacerdotum. Denique id ipsum Scriptura nobis ge-
 neratim ob oculos ponit, dum describens falsos do-
 ctiores, qui res diabolicas, Divinas dixerunt, ut ho-
 die circa suam Ethicam faciunt Casuistæ, addit Sap-
 14. eos tot & tam magna mala pacem appellare. Et
 hæc fuit, inquit, vita humana deceptio: quoniam af-
 fectui, aut regibus deservientes homines, incommuni-
 cabile nomen lapidibus & lignis imposuerunt. Et non
 suffecerat errasse eos circa Dei scientiam, sed & in ma-
 gno viventes inscientia bello, tot & tam magna mala
 pacem appellant.

Veritas ergo capitalis est nostræ religionis. tempus
 esse, quo turbare oporteat erroris possessionem quam
 iniqui pacem appellant; neque ullus superest dubitan-
 di locus post tot testimonia id confirmantia. Porro si
 ulla unquam fuit occasio id faciendi, si ulla necessitas
 urgens, videamus an non sit hodierna.

Intuemur potentissimam numerosissimamque Ec-
 clesiae societatem, quæ omnium ferè Magnatum con-
 scientias dirigit, pertinacissimè conspirare ad sustinen-
 das horrendas opinionationes, quibus profligatiores nun-
 quam luit Ecclesia.

„Cer-

„Cernimus societatis membra neglectis amicis me-
 „nitionibus, & publicis & privatis, mordicus appro-
 „bare vindictam, avaritiam, voluptatem, falsum ho-
 „nore, amorem sui ipsius, omnesque naturæ corru-
 „ptæ passionem, profanationem sacramentorum, for-
 „didam depressionem Ecclesiæ ministeriorum & con-
 „temptum Antiquorum Patrum, subrogatis eorum
 „loco viris supinâ incitiâ & cœcitate laborantibus. Et
 „tantum depravationis torrentem Ecclesiæ minitantem
 „intuentes, non audebimus, ne pacem turbemus, ad
 „ejus Rectores clamare: *Salvate nos, perimus?*
 „Pro minimis Religionis articulis ad mortem usque
 „decertatum est: nos autem præcipua capita summe
 „necessaria, summi ad salutem momenti, turpiter de-
 „seremus, quia visum est non trecentis Episcopis,
 „immo nec uni quidem Episcopo aut supremo Ponti-
 „fici, sed tantum Societati Jesuitarum illa subruere?

ARTIFICIUM VIGESIMUM-PRIMUM.

*Adversariorum seu ipsos impugnantium sententias sub odio-
 sa representare larva, non quales sunt, sed quales esse
 consingunt, ut incautis hominibus larvâ illâ territis ipsos
 odiosos reddant.*

Isto Artificio larvatus Auctor Franciscus Simonis in
 libro, cui titulum fecit: *Status, origo, scopus &c.*
 Lovanienfibus Theologis odiosissima affingit dogmata,
 nunquam ab ipsis tradita, quæ deinde velut statuas ad
 scopum trectas oppugnat, prostermitque. Atque hoc
 pacto de Theologis illis, velut de prostratis hostibus,
 imò velut de damnatis hæreticis, triumphum sibi vide-
 tur agere.

Simili quoque sub larva doctrinam libri *De frequenti
 Communione* Socii Romæ repræsentarunt, quasi Auctor
 illius modernam Ecclesiæ praxim in administratione Sa-
 cramenti Poenitentiae, velut abusum condemnaret,
 præcorum de poenitentia Canonum disciplinam restau-
 rare vellet, nullos peccatores, poenitentia non peractâ
 absol-

absolvi posse contenderet, satisfactionem absoluta necessitate absolutioni jure divino præmittendam assereret. Verùm criminationes istas Joannes Bourgeois Doctor Sorbonicus, verbis Auctoris in medium prolatis, meras esse calumnias demonstravit, & Cardinalis de Lugo (tamen Jesuita) ista Arnaldo calumniosè imponi, solaque libri ipsius lectione refelli, Concellitis suis, eodem D Bourgeois teste, declaravit.

Simili rursus sub larva Huyghenii Methodum (in qua nihil reprehensibile Romana reperit Inquisitio) Hispanis Inquisitoribus repræsentarunt, velut continentem propositiones ab Innocentio X. & Alexandro VII. proscriptas, quarum ne unam quidem vel per umbram continet.

Simili denique sub larva Richardus Arfdekin in damnata sua Theologia tripartita, sicut & Sabranus, seu *Bajanarum* stropharum artifex, scriptorum, sibi suisque adversantium sententias innocentissimas frequenter exhibent ut Lutheranas, Bajanas, Jansenianas, novas, impracticabiles, rigorem intolerabilem continentes &c. Et quid Jesuitis usitatus, quàm iisdem adversariis suis damnatos imponere errores, quos disertè refellunt? Id videre est in damnato Memoriali nomine & jussu Generalis Jesuitarum anno 1698. Catholico Regi præsentato, sicut & in libro pariter damnato Tellerii cui titulus, *La défense des nouveaux Chrétiens*; necnon in damnato Problemate Ecclesiastico aliisque ejusmodi multis.

Manifestum proinde est, quòd in Antagonistis suis errores Jesuitæ non inveniunt, nisi quia invenire volunt, nec ipsos novitatis accusant, nisi ut suas ipsi novitates absque contradictione stabiliant, nè denique Rigorismum & Rigoristas inelamant, nisi ut suum ipsi laxissimum seu corruptam morum doctrinam impunè sustineant.

Dominari utique volunt in Ecclesiâ, omnesque sibi contradicentes sub scabello pedum suorum ponere, ut non audeant oculos in altum levare. Quod ut obtineant, nullum non lapidem movent, ut ab officiis beneficiisque repellantur, justitiæ januæ ipsis occludantur, æterna
odia

odia Christiana in Republica foveantur, nec finem accipiant sulcitatae ab ipsis turbæ; donec vel Orbis Magistri evadant, vel ab eo confundantur, qui deponit potentes de sede; & de sua virtute gloriantes humiliat.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-SECUNDUM.

Inverecundè asserere, suas suorumque opiniones à solis hæreticis reprehendi.

Istud est de quo jure quiritantur Parisienses Rhotomagensesque Parochi, quodque isti in Epistola ad Illustrissimum Archiepiscopum suum Rhotomagensem data 3. Maii 1658. egregiè refutant hisce verbis:

„ Hoc est Pseudo-Jesuitatum pertinax studium, hæc summa eorum ambitio, audacia & præsumptio, quod in tantum dominari velint, aut potius tantam in omnium animos tyrannidem exercere, ut quilibet teneatur ipsorum sensa sequi, omnesque eorum opiniones indiscriminatim amplecti, nisi ubique haberi & diffamari velit tanquam impius & apostata. Id denud tentare non dubitarunt in refutatione Facti Curionum Parisiensium, ubi disertis verbis aiunt pag. 5. *suis decretis nullos nisi hæreticos adversari.* Quibus verbis & Gallicanæ Societatis ingenium nativo colore depingunt, & manifestant, quo spiritu moveantur. Post emissam adeo intempestivè Apologiam suscepumque ejus patrocinium, spes erat fore, ut incusato capropter pudore humiliarentur, & ob finistram temerariæ molitionis successum, eorum fastus & arrogantia frangeretur. Sed enorme istud convicium, quod vel depressi ingerunt tot hominibus dignitate, scientiâ & pietate conspicuis, qui eorum errores impugnant, ad oculum ostendit eos in malo inflexibiles esse; & obfirmato semel ad errorem animo nullâ ratione ad veritatem reduci posse.

„ Illa superbia quæ ipsi persuadet, ipsos solos esse scientiæ oracula, sic illos fascinat, ut nullum in se errorem cadere arbitrentur, ideoque grande piaculum

Jam esse suis placitis adversari. Hinc tam procaciter
 statuunt, suis decretis nullos nisi hæreticos refragari,
 ita ut si hujusmodi doctoribus orbi fidem habere oporteat,
 soli demum hæretici damnaverint doctrinam
 diabolicam, quæ execranda illa parricidia docet, de
 quibus antea diximus, quæ principum legitimorum
 ditiones exponit occupationi & injustæ usurpationi
 tyrannorum, quæ tamen doctrina à viginti ferè Jesu-
 uitis propugnata fuit, iisque in Societate eruditissi-
 mis ac celeberrimis. Soli pariter hæretici effecerint
 ut libri Marianæ & Santarelli, nec non *Spongia Floidi*
 carnificis manu comburerentur. Soli hæretici impu-
 gnaverint articulos Molinæ de gratiâ, quorum defen-
 sionem corpus Societatis suscepit in famosa Congre-
 gatione de Auxiliis habitâ sub Clemente VIII. &
 Paulo V. Pontificibus Maximis. Soli hæretici insur-
 rexerint in prodeuntes ex Angliâ libros sub nomine
 Smithii, Danielis à Jesu, & Loëmelii, Episcopis, hic-
 rarchiæ mirum quantum exitiosos. Soli hæretici re-
 jecerint sententias P. Baunii contentas in ejus *Summa*
peccatorum, *Præxi juris canonici*, & *Theologiâ morali*.
 Soli hæretici contradixerint *Aphorismis Emmanuelis*
Sa, doctrinæ Lessii de gratiâ & prædestinatione, *sum-*
ma Theologica Garassii, & ejusdem *Doctrina Curiosa*,
 necnon Bonartii *Amphitheatro honoris*, libellis seditio-
 nis quorum hic est titulus: *Admonitio ad Regem Lu-*
dovicum XIII. & *Mysteria politica*, libro P. Rabardæ
 contra Optatum Gallum, Operibus Pozæ, *Hierarchiæ*
 Cellotii, scriptis Sterelli, & Erardi Bilsii, *Jansenismo*
profligato Brisacerii, Libello famoso per P. des Desers
 evulgato sub nomine D. Pacifici *Abrincensis*, & *De-*
fensionis juris Episcopalis à Bagotio in lucem editæ. Soli
 jam hæretici refragantur fœdis decisionibus morali-
 bus Molinæ, Sanchii, Gregorii Valentini, Tanneri,
 Azorii, Lessii, Emmanuelis Sa, Laimanii, Fagundii,
 Filiutii, Hurtardi, Castro-palai, Reginaldi, Saneii,
 Amici, Baunii, Escobarii, Mascarenæ, & alio-
 rum è Societate Casuistarum. Denique soli hære-
 tici adversantur principiis *Apologiæ Casuistarum*.
 ART. I. Y

cujus patrocinium Jesuitae palam in se receperunt.

Atqui constat Regium Consilium, supremos Senatus, comitia generalia Cleri Gallicani, Academias Facultatesque Theologiae celeberrimas, & ipsammet Inquisitionem Romanam, tametsi Jesuitarum in Urbe auctoritatem nemo nesciat, ferè omnes hosce libros & sententias damnasse (addo quod longè majus est, summos Pontifices, Alexandrum VII. Innocentium XI. & Alexandrum VIII. per plures ex iis sententiis confixisse.)

Et consequenter Pseudo-Jesuitarum judicio Consilium Regium, supremæ Curiae, Episcopi Gallicani, Doctores Facultatis Parisiensis, Lovaniensis ac Duacensis, Inquisitio Romana (memoratiq[ue] summi Pontifices) hæreseos notam subire debent, eam omnes illas novitates Jesuiticos fœtus proscribere non dubitaverint. Ecce quomodo ad supremum gradum Jesuitica pervenit insolentia.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-TERTIUM.

Quiritare, sibi ab adversariis exprobrari, quæ Ecclesia ab hæreticis exprobrantur.

Neptissima est querela ista. Neque enim Catholici, qui tot novitates laxitatesque Jesuitis exprobrant, eas Ecclesiæ tribuunt, prout hæretici faciunt. Sed cum eas labe in quibusdam divini corporis membris reprehendunt, quæ itidem ab hæreticis reprehenduntur, in similitudine operum, dissimilimis utuntur consiliis (ut sapienter observat Wendrockius in notis præambulis ad seq. epist. Theol. Mor. spect. nota 2.) „His „filiorum dedecus in Matrem refundere propositum „est: illis contra Matrem à filiorum dedecore defendere. Hi student revelare ignominiam Jacob, & „sanctuarium Domini polluere: illi diligunt decorem „domus Dei, & expurgare sanctuarium querunt. Hi „ab Ecclesia Deum abesse ex Catholicorum vitiis probare

107. bare contendunt: Illi adesse in Ecclesia Deum inde
 108. confirmant, quod sola Ecclesia Catholica omnes er-
 109. rores, omnia scelera detestatur.

110. "Nemus igitur, ut ante dixerat, quosdam Jesuitis
 111. errores à Montalio, seu alio quovis scriptore Catho-
 112. lico objectos, quos impie Molinaus (Drelincurus, Ju-
 113. nius &c.) in totam refundunt Ecclesiam; quid aliud
 114. sequitur, nisi Casuistas illos Ecclesie dedecus, hære-
 115. ticorum offensionem esse? Quid sequitur, nisi ab illis
 116. alios ab Ecclesia alienari, alios in ipsa Ecclesia cor-
 117. rumpi, ut in ipsos jure iisdem uti verbis posset san-
 118. ctissima Mater, quibus olim sanctus Patriarcha filio-
 119. rum offensus sævitia, usus est: *Turbastis me, & o-*
 120. *diolum fecistis Chanaanitis & Pharisæis habitatoribus ter-*
 121- *re hujus.*

122. "Non satis tamen est Jesuitis, nihil de contumacia
 123. sua remittere, quod opinionum suarum licentia tan-
 124. tam hæreticis materiam dederunt Dei viventis agni-
 125. nibus insultandi. Etiam inde gloriantur: inde se
 126. efferunt: inde aliis insultant. Et quasi ad confirman-
 127. dam suam doctrinam non minoris esset ponderis hæ-
 128. retici reprehensio, quam Concilii oecumenici sanctio,
 129. jam palam pro hæreticis insectantur, quotque Ca-
 130. suistas suis inensos vident; nec modò errores, quos
 131. invaserunt hæretici, hoc ipso in tuto positos arbi-
 132. trantur; sed omnia generatim Casuistarum flagitia,
 133. quæ nusquam ab hæreticis Ecclesie exprobrata sunt.
 134. Itaque si hæc ratio valeat, nihil jam habent quod
 135. vereantur Jesuitæ. Impunè possunt omnes Christia-
 136. nam disciplinam evertere, nemini quicquam contra
 137. mustitare fas erit. Nusquam enim non in promptu
 138. erit ipsis hæc defensio adversus reprehensores suos:
 139. *Ab Hæreticis moralem Casuistarum doctrinam capi*
 140- *reprehendi solere.*

141. "Verum doceri potuerant ab Augustino, canibus
 142. quidem Lazari ulcera lingentibus hæreticos esse simi-
 143. les, quod ut canes in ulceribus lambendis, sic illi in
 144. Ecclesie vulneribus versentur, ibique lingua maledi-
 145. centiam pascant; atque illos quidem propterea semper
 146. Y 2 inju-

„ in justos ac sceleratos esse, quod ex filiorum criminibus matri dedecus & infamiam quærant, totumque corpus infectum prædicent aliquorum contagione membrorum. Sed tamen ut ab istis canibus, sic item ab hæreticis vera nonnumquam vulnera lani, veram morderi flagitia.

„ Quamobrem Ecclesia hæreticorum maledicta, eorum quæ inculant, non defensione, sed damnatione repellit, palam ostendens atque denuntians, quam non illa sibi probentur, quamque non minus illa, quam hæretici, imò longe amplius veriùsque detestetur.

„ Sic Augustinus Manichæos quidem reprimit, prævatorum corruptelas in totam Ecclesiam regerentes, sed illas tamen ipse non minus severe, quam Manichæi, damnat, & ab Ecclesia dampnari demonstrat.

„ Nolite, inquit de mor. Eccl. l. 1. c. 24. *mibi colligere Professores nominis Christiani, nec professionis suæ vim aut scientes aut exhibentes. Nolite consecrari turbas imperitorum, qui vel in ipsa vera Religione superstitiosi sint, vel ita libidinibus dediti, ut obliiti sint quidquid promiserint Deo. Novi multos esse sepulchrorum & picturarum adoratores. Novi multos esse, qui luxuriosissime super mortuos bibant, & epulas cadaveribus exhibentes, super sepultos se ipsos sepeliant, & voracitates ebrietatesque suas depurent Religioni. Novi multos esse, qui renuntiaverunt verbis huius seculi, & se omnibus huius seculi molibus opprimi velint, oppressique latentur. . . Nunc vos illud admoneo, ut aliquando Ecclesiæ Catholice maledicere desinatis, vituperando mores hominum, quos & ipsa condemnat, & quos quotidie tamquam malos filios corrigere studet.*

„ Talis . . . omnium Catholicorum debet esse adversus hæreticos oratio, cum privata Societatis labe totius Ecclesiæ intendunt, quas illa semper tum Conciliis suis repressit, tum Patrum scriptis & voce damnavit, tum summorum Pontificum Episcoporumque decretis prodigavit, tum maxime bonorum vita quotidie, & quodam communi pietatis sensu, Christianorum animis impressio, damnat & improbat.

„ Quid

" Quid enim aliud causæ fuit, cur illæ Casuistarum
 " opiniones apud populum evulgatæ, plus invidiæ o-
 " dique Jesuitis constarint, quam ulla inimicorum
 " convitia, nisi quodd alienos ab istis corruptelis popu-
 " lorum animos offenderunt? Nec ignorant ipsi quan-
 " tum Montaltii litteris exultationi Societatis vulnus
 " impositum sit: præcipuè verò suorum in Gallia solitu-
 " dinem, omniumque à se hac in causa defectionem
 " lugubri questu lamentantur recentioris Apologista
 " voce: *Non dubito, inquit ille, quin Jesuitis multo tele-
 " rabiliora fuerint exilia & Martyria, solitudine illa & de-
 " fensione quam Societas experta est. Exules ipsos honor olim
 " & populorum gratia sequebantur: nunc verò quemcum-
 " que vultum sibi fingant, male accipiuntur. Si racent,
 " ridentur, si respondent, objurgantur, quasi patientie Au-
 " ctiores aliis, irrideri se impatienter ferant.*

Et infra: „ Ridicula igitur prorsus & puerilis Jesui-
 " tarum cantilena, dum sibi objici toties quiritantur,
 " quæ Ecclesiæ hæretici objiciunt. Tanto enim hæc
 " ipsis vehementius objicienda fuerunt, ne Ecclesiæ
 " Catholicæ ab hæreticis objici possent. Amovenda
 " prorsus fuit ab Ecclesiâ teterrima suspicio, & neces-
 " saria privata Societatis infamia totius corporis dede-
 " cus redimendum. Quamquam quodd istorum patefa-
 " ctione infamatam Societatem suam putant, perversæ
 " teneritudinis est. Verum dedecus in suscipiendis sce-
 " leribus, in fovendis erroribus situm: contra, nefa-
 " rias opiniones objicere gloriosum ac prædicandum
 " est. Hoc verissimum decus semper in Jesuitarum
 " manibus erit: hoc ipsis optant qui ipsis novitates &
 " laxitates exprobrant.

ARTIFICIUM VIGESIMUM QUARTUM.

*Quiritare etiam, sibi ea tribui, quæ ab aliis ipsi
 hauserint.*

Quæram quoque istam Guimenii, Honorati Fabri
 &c. solidissime sic refellit Wendrockius loco citato

nota 3. „ Aliquid ad augendam virtutis laudem facit,
non habere consortes; nihil ad vitium excusandum,
delicti socios habere: sufficit ut hæc Jesuitæ docue-
rint, ut merito Jesuitis tribui possint. Nec necesse
fuit libros ineptos undique conquirere & scrutari ut
illud cognosceretur, an soli Jesuitæ flagitiosi fuerint.
Non is modò opinionis alicujus Auctor dicitur, qui
illam primus extulit; nonnumquam etiam qui ma-
jori studio & auctoritate propugnavit. Donatista-
rum Princeps dictus Donatus, nec tamen ille Prin-
ceps seu primus Auctor schismatis illius fuit. Simil-
iter Jesuitæ, etiam varias hinc inde corruptelas ex qui-
bus buidam aliis arripuerint: tamen illarum Auctores
merito dicuntur, quia illas undique disseminant &
sua per orbem sparsæ Societatis operâ omnium ani-
mis instillant. Alii Scriptores fere sibi peccant, aut
certè non multis; Jesuitæ toti Ecclesiæ peccant,
quam ubique suis novitatibus inficiunt. Latebant
hæc dogmata in Bibliothecarum angulis, paucis no-
ta, paucis nocebant; at ipsa Jesuitæ super recta præ-
dicant, in Aulas Regum, in familias privatorum,
in Curias Magistratuum invexerunt.

Refellunt & Parisienses Parochi in sexto & octavo
Scripto suo ad 3. Annati objectionem, quia ad susti-
nendas novitates cuiuspiam & Doctoribus vel scriptori-
bus suis, tota v. g. Sorbona non conspirat, nec tota
seu S. Benedicti, seu S. Dominici, vel S. Augustini fa-
milia: verum ad sustinendas novitates alicujus Socio-
rum universæ Societatis vires conspirant, uti manifestè
apparuit in causa Molinae, necnon in causa Casuistarum
Apologiæ &c., cujus ut corrupta dogmata Gallie in-
notuerunt, & Sacerdotibus omnes fere Hierarchici in ea
insurrexerunt, præcipuè verò Galliarum Parochi horum
in iis insectandis fidei ardorem ostenderunt, nec ob-
scure tota penè hodie S. Benedicti & S. Dominici fami-
lia, ac Congregationis Oratorii Presbyteri, quam ab iis
alieni essent passim significarunt. Soli penè Jesuitæ in
hæc luto hæserunt, ad istiusque doctrinæ patrocinium,
universæ (iudicatum est) Societatis vires contulerunt.

Præ-

Præ ceteris igitur pestilentis illius doctrinæ Auctores & defensores habendi sunt.

Similiter Parochi Rothomagenſes Epist. ad Illustrissimū Archiepiscopum suum: „ Fruſtrā Jeſuitæ dicunt odioſas illas opiniones non eſſe proprias & peculiare Societati, ſuos ſcriptores illas eruiſſe ex aliis Auctoribus, & ideo non eſſe conſtandam ea propter iſtis ſolis invidiam. Nam præterquam quod quinquaginta & plures numerare poſſimus articuloſ ex iis qui minime ſuſtineri poſſunt, quorum Jeſuitæ ſunt inventores & artifices; eſt cur ceteroſ illiſ tribuamus & credamus hanc proſuſ eſſe doctrinam, non quidem totiuſ Ordiniſ, ſed ſaltem factioniſ Pſeudo-Jeſuitarum; cum Doctoreſ, qui non ſunt e Societate, tam ſeculareſ, quā Regulareſ, illam rejiciant, nec fatagant eam vindicare prout Jeſuitæ. E contrario videmus Doctoreſ Lovanieneſ anno præterito haud ægrè cenſurā notaſſe plureſ depravata ethicaſ ſententiaſ, quaſ docuerant Theologi ſeculareſ, quorum nonnulloſ fortè in ipſorum Academia numerare eſt; & quidem diſcimus Doctoreſ Sorbonicoſ ſic eſſe compoſitoſ, ut corruptelaſ à Doctoreſ eſſe gremio ſuo aſſertaſ non magiſ diſſimulent, quā invecſtaſ ab extraneis & obſcuriſſimiſ ſcriptoriſ. Amant quidem ſocioſ, eorum memoriaſ venerantur, at magiſ amant veritatem, nec unquam miniſteriuſ ſuū tam turpiter & perfide prodeſt, ut deſerant cauſam veritatiſ, meticuloſique ſineant dominari errorem, ne ſamæ & nomini aliquot privatorum e Facultate ſua maculam injurant.

„ Soli ergo Pſeudo-Jeſuitæ palam & maniſeſtò conjurantur ad patrocinandaſ & ſuſtinentandaſ opinionēſ, quaſ ceteri deſerunt. Quæ reſ anſam eorum adverſariis præbet dicendi illaſ Jeſuitarum eſſe, & ad ipſoſ pertinere, non autem ad reliquoſ Ordineſ ac ſocietateſ Eccleſiaſ.

ARTIFICIUM VIGESIMUM QUINTUM.

Quamlibet exorbitent sibi Casuista, semper illos excusare, nunquam dammare ne contemptui habeantur.

Demonstratur 1. ex responso R. P. de Lingendes Provincialis Jesuitarum, cui cum amplissimus D. Decanus Metropolitanae Ecclesiae Parisiensis objiceret, mirari se quod à Jesuitis tanta cum obstinatione sustineretur omnibus inuisa Casuistarum Apologia, respondit Provincialis, *sibi suisque permolestum esse, quod liber ille tantos causaret rumores, non posse tamen eum non defendere, quod in Casuistarum suorum tuitionem conscriptus esset.*

2. Ex eo quod ne tunc quidem suorum damnent excessus, dum eos cum Episcopis, Theologicisque Facultatibus damnat Orbis penè universus, ut postea videbitur.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-SEXTUM.

Audacia magnâ tam exorbitantes opiniones sustinere, ut nativum in se lumen videantur extinxisse.

Quid enim? An non tales sunt plurimae saltem ex propositionibus §. 6. recensitis? An non talis doctrina Tamburini, permittentis (etiam coram Iudice) falsa injusto testi scienter imponere crimina, ipsam quoque haeresim, eaque firmare juramento, falsis testibus, publicis scripturis falsificatis, dum aliter seipsum quis tueri non potest? Istam tamen esse Tamburini doctrinam constat ex propositionibus 672. 673. 684. &c. supra exhibitis. Idque Tamburinus eo in opere scripsit quod Generalis sui Caraffæ jussu, cum approbatione præcipuorum Societatis Theologorum conscripsit.

An non talis quoque est propositio 546. permittens occidere hominem pro pomo. sicut & ista 447. Christus suo nos sanguine liberavit à necessitate amandi Deum.

Deum in ordine ad meritum; & 164. Ignorans vincibiliter Deum, à peccato nihilominus excusatur, quod eum non colat, etiam suborto dubio de ipsius existentia; & 462. Licitum est Christianis, rationabili de causa, coram idolo publicos exhibere reverentiæ cultus, qui ex loci consuetudine vel lege, pro sacris habentur, & ad idolum referuntur; & 419. Licitum est Catholicis præstare juramentum ab omnibus ad Magistratum promovendis in Provinciis Acatolicis exigi solitum. Ego juro quod reformatam Religionem ego protegam & conservabo &c. 418. Licitum est Catholico in auctoritate constituto, dicere *se huguenotum, seu protestantem* esse, non formaliter velut fidem illam profitendo, sed recitative dumtaxat id dicendo, dum alioqui è ditione sua pellendus esset cum periculo perversionis multorum Catholicorum subditorum suorum per Acatolicum ipsi substituendum.

Ita sunt nihilominus Sociorum opinamenta, ut visum est suprâ. An non igitur nativum in se lumen videntur extinxisse, qui sic opinati sunt?

ARTIFICIUM VIGESIMUM-SEPTIMUM.

*Nē tunc quidem eas damnare, dum univēsus penē Or-
bis damnat, sed tunc dicere, quōd eas nec probent nec
damnent.*

HOc est quod circa execrandas Apologia Casuistarum propositiones Jesuitæ in libro cui titulus : * *Jesuitarum judicium de Apologiâ Casuistarum* palam declararunt, dum Galliam penè universam adversus eas insurgere conspexerunt. Sed & hoc est quod in sexto Scripto suo Parisienses Cùmiones valde refutant hisce verbis : „ Id maxime in votis habuimus, ut ipsius Je-
„ suitæ suis renuntiarent erroribus, ut his in fonte sup-
„ pressis, metuendi non forent in posterum funesti ri-

* Les sentimens des Jesuites sur le liyre de l'Apologie pour les Casuistes.

207 vili, qui ex eo in totum orbem Christianum diffun-
 208 duntur. . . . sed ultimum eorum scriptum
 209 spectant omnem nobis adimit, Isthic proprio & totius
 210 corporis nomine loquuntur hoc verbo prefixo; *Jes-*
 211 *uitarum iudicium &c.* illud evulgantes ut pateret
 212 quid ab iis expectandum sit. Porro nullam mutatio-
 213 nis notam ibidem cernimus, nec eos reperimus ve-
 214 ritati viciniore, sed semper dispositos ad utendum
 215 iisdem sententiis verbo prorsus Jesuita sen-
 216 tentes: cum innumeros dirigant qui mollius
 217 vivere volunt; sic tamen ut pii habeantur, huius-
 218 modi placita iis omnino necessaria sunt, ideoque nun-
 219 quam illa deferent. Verum aliunde cum hominibus
 220 ut magis affecti sunt sese accommodare velint, no-
 221 lintque adire gravissimum odium populi quod in ha-
 222 scē corruptelas fertur, non audent amplius eas tam
 223 aperte sustinere; ideoque, ut iis suo tempore uti li-
 224 ceat, sic tamen ut communis sensus nunc non offen-
 225 datur, id factu optimum iudicarunt si dicerent se
 226 nullius esse partis. Apologiam nec dammare, nec ap-
 227 probare. . . . Hæc sunt quæ singulis paginis occi-
 228 runt: *Ex arbitrariis hisce questionibus nulla est quam*
 229 *vel impugnare vel tueri satagamus. Hanc doctrinam*
 230 *flagitiosam esse dicimus. At illius Auctor dicit se accepisse*
 231 *se à nobilibus Theologis. Si sana est, motus hæc gloria*
 232 *spoliare ejus assertores. Si perversa, vestram est ratio-*
 233 *nibus demonstrare; ipsorum se tueri. Adhuc ergo ut de-*
 234 *bitum tantis viris honorem ledatis. . . . De quid li-*
 235 *tem nobis morietis de doctrinâ, quam nec approbare,*
 236 *nec dammare volumus?* Verum nos iis contra reponi-
 237 mus: ideo quippe de vobis expostulamus, quod re-
 238 cusetis dammare doctrinam tantopere dignam dam-
 239 natione, quæ à vobis manavit. . . . Non continuo
 240 scriptum improbat qui dicit se non approbare, cum
 241 innumera considerationes particulares, vel levissimas cir-
 242 cumstantiæ ab ipsa materia penitus alienæ efficere
 243 possint ut quispiam librum non approbat. Id queri-
 244 tamur. Id vobis exprobramus.

245 Hæc inter nos questio agitur, an æterna salus

obtinere possit non amando Deum, & persequendo,
 immo calumniando & occidendo proximum. Quā
 de re vos frigide pronuntiatis, *ex arbitrariis hisce qua-*
sitionibus nullam esse quam vel impugnare, vel tueri sa-
tagari. Quis ferat affectatum hoc æquilibrium? Vel-
 letis scilicet eas sustinere, at nunc non audetis. Cete-
 rum non improbare vobis fixum est. Quid, Reve-
 rendi Patres? Totam Ecclesiam præsens disceptatio
 exagitat. Hinc Evangelium, inde Apologia stat.
 Hinc Præstiles, Pastores, Doctores & Populi simul
 conspirant: at Jesuitæ compulsi ad eligendum decla-
 rant pag. 7. *se nullas in hoc bello partes sequi.* Crimi-
 nosam tergiversationem! Hicne ergo est labo-
 rum nostrorum fructus, obtinuisse a Jesuitis ut ma-
 neant indifferentes inter errorem & veritatem, inter
 Evangelium & Apologiam, nec hanc, nec illud dam-
 nando? Si in his terminis hærent omnes, Ecclesia
 parum profecisset, & Jesuitæ nil amississent. Nam
 Evangelii suppressionem nunquam petierunt. Ipsi
 damnosa foret. Indigent illo in regendis bonis, &
 subinde non minus utiliter eo utuntur quam Casui-
 stis. Sed damnosum ipsis etiam foret Apologiam a-
 mittere, utpote eisdem sæpe necessariam. Hic est ip-
 sorum Theologiæ scopus, neutrum excludere & u-
 trumque in promptu habere. Atque ita dici potest
 nec Evangelium solum, nec solam Apologiam eorum
 sensa continere.

Hæc ipsa copulatio est quæ iis exprobratur, nec se-
 se purgare queunt nisi his se junctis perspicue decla-
 rent se unum recipere & alteri renuntiare; ita ut nil
 eos liberet minus, immo nil ipsos confundat magis,
 quam dum accusati imprimis quod horrenda societa-
 te Christum uniunt Belial, id unum respondent se
 non renuntiare Christo, nullatenus dicendo se ejura-
 re Belial.

Suis itaque scriptis hoc solum consecuti sunt, quod
 ipsi rem alioqui vix credibilem manifestaverint, ni-
 mirum suspensum hunc & indifferentem animum
 inter veritates summè necessarias ad salutem, & er-

ARTIFICIUM VIGESIMUM-OCTAVUM.

*Si quando exorbitantes aliquas suorum opiniones aliqui ex
ipsis improbant per principia directa, eas illi ipsi appro-
bant per reflexa probabilitatis principia.*

DEmonstratur evidenter per ea quæ dicta sunt ad
propositionem 40. & 41. quæ videri possunt fufius
deducta per eruditissimum Apologiftam literarum ad
amicum Provinciale (contra novissimam P. Danielis
ad eas responfionem) p. 1. pag. 82. 83. 84. 85. 86. 87.
88. 89. 90. 91. ubi in summam contrahens à se dicta
superioribus paginis, ait, quodd cum tota penè Socie-
tas, paucis exceptis, probabilissimum profiteatur, per-
que extrinseca & reflexa probabilitatis principia censeat
licita, quæ plerique Sociorum per principia intrinseca
& directa existimant illicita, dummodo probabiliter li-
cita sint, saltem ab extrinseco, id est licita censeantur
ab Auctore aliquo gravi, sive erudito & pio; etiam il-
li è Societate probabiliter, qui in materiis particularibus
severi videntur, solum apparenter & speculativè tales
sint, cum per reflexa & extrinseca probabilitatis prin-
cipia practicè destruant, quod per directa & intrinseca
speculativè ædificant, nec severæ resolutiones ipsorum
regulæ sint, etiam secundum ipsos, quas in praxi se-
qui necesse sit, sed practicè sequi liceat contrariam re-
solutionem probabilem. Eam verò hoc ipso probabi-
lem censent, quo traditam ab aliquo Auctore gravi,
sive erudito & pio. Quales in Societate non solum ha-
bentur omnes Societatis scriptores, Theologiaeque Pro-
fessores (quos omnes divina regit sapientia, humana Phi-
losophia dux longè certior, longè securior, ut dicit Imago
primi sæculi Societatis) sed & de exteris etiam laxissimi,
ut Sancius, Diam, Caramuel &c.

Hinc laudatus Apologista legitime concludit 1. omnes
penè Jesuitas, etiam illos qui in materiis particularibus
nonnumquam rigide sentire videntur, per probabilita-
tis principia esse practicè reos fidei iussoreque opinio-

num omnium, quæ inveniuntur in libris & Theſibus Auctorum, etiam exterorum, qui ab ipsis graves habentur, & quâmdiu ab ipsis è gravium Auctorum ordine non degradantur. Eò quod opiniones omnes probabiles per probabilitatis principia ſiant practicè communes, quâmlibet in ſpeculatione aliæ aliis oppoſitæ & particulares.

Hoc ipſo itaque quod Theologus quiſpiam probabilis eſt, ſive Jeſuita ſit, ſive non, eo ipſo Caſuiſta eſt practicè laxiſſimus (quâmlibet ſpeculativè ſeverus), utpote admittens licitum in praxi uſum quarumcumque opinionum, quâmlibet laxarum, quæ inveniuntur in quocumque Auctore, quem ipſi gravem reputant, ſaltem quâmdiu eas Eccleſia non damnat.

ARTIFICIUM VIGESIMUM-NONUM.

Nullam non machinam movere ad impediendam extorſionem opinionum ſuarum damnationem.

HOc eſt quod olim praticarunt, quodque in dieſe praticant Jeſuitæ, hoc, inquam, quod olim praticarunt in cauſa Molinæ uti demonſtratum eſt §. 5. Hoc etiam quod ſub Innocentio XI. praticarunt in cauſa propoſitionum, quas ſuæ Sanctitati in materia morum Deputati Lovaniſes Vianæus, Lupus, Steyartius derulerunt, ex quibus ſexaginta quinque, velut ut minimùm ſcandalofas, in praxique pernicioſas Innocentius XI. proſcripſit.

Verùm quas non ſeculi Poteflates interpoſuerunt, ut earum diſcuſſionem, laudatorumque Doctorum deputacionem, vel ſaltem ut effectum ipſius impedirent. Quid Romæ non moverunt, ut eas damnabiles non eſſe (ſi Superis placuiſſet) perſuaderent. Hoc utique Romana noxavit Curia, exploratumque ſacit liber, cui titulum fecerunt: *Doctrina Theologica per Belgium manans*, quem cum in ſinem Jeſuitæ Belgii Romam miſerunt.

Inſuper Deputatos illos mendaciis, criminationibusque

que fallis, more suo, famā spoliare conati sunt, ne audirentur, quā de re fidem facit epistola Doctoris Steyart scripta Romæ 18. Octobris 1677: cujus ecce fragmentum. „Gaudeo vehementer, dum video quam te
 „afficiat causa communis, quam nos credimus esse
 „causam Dei. Præter clara indicia, quæ hic videmus,
 „vel ipsa illa mendacia omnia, quæ venditantur adver-
 „sus nos, sperare nos jubent: quod veritas nobiscum
 „sit, & juxta propria promissa sua liberabit nos, cum
 „tanto furore & violentiâ contra nos armetur fallitas.
 „Non vidgo quâ homines omnes judicio, & ingenio
 „præditi non intelligant, quæ esse debeat pars verita-
 „tis, quando considerant, quæ pars ea sit, quam pro-
 „sua accepit mendacium &c.

Quanto etiam molimine Jesuitæ conati fuerint impe-
 dire condemnationi Apologiæ Casuistarum, librique
 P: Tellerii, cui titulus: *La défense des nouveaux Chré-
 tiens* &c. videri potest in septimo & octavo scripto
 Curatorum Parisiensium, nec non in historia Congreg.
 de Aux. l. 1. c. 11.

Et quæ pars Orbis ignorat, totam penè Societatem
 tot ab annis in motu esse perpetuo, ne Romæ dam-
 nentur. Idololatrique declarentur; Confutii cul-
 tus, quos Sinenſes è Societate Missionarii Christianis
 permittunt?

ARTIFICIUM TRIGESIMUM:

*Adversus denuntiatores, accusatores & reprehensores erro-
 rum suorum furere, eo prætextu quod violatores sint
 fraternæ charitatis.*

Videri possunt furoris istius exempla tum apud Mon-
 talium epist. XI. tum in variis scriptis & factis Cu-
 ratorum Parisiensium Rothomagensiumque, prætex-
 tum illum violatæ charitatis valide confutantium. Ne-
 que equi fraternæ charitas vetat, imò mandat, publice
 argui, reprehendi, accusari publicos errores, anima-
 rum perniciem inferentes, à Jesuitis, totum per Orbem
 diff.

disseminatos. Eos (inquam) publicè argui vult charitas, ad perniciem illam averiendam, præsertim post longiora remedia in casum tentata. Et hoc est quod sibi vult illa Nazianzeni sententia: *Habet quoque spiritus mansuetudinis & charitatis suam vehementiam, suam iracundiam.* Unde & Paulus 1. Timoth. 3. *Peccantes coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant.*

Enimverò nisi istam sequi placeat disciplinam, quam multis locis Ecclesiæ utilitates, animarumque salutem necesse erit negligere! Quid enim an non publica utilitas exigit pro viribus impedire, ne in Ecclesiam perniciose spargantur commenta? „ Licebitne Jesuitis ad vitandam alapam occidendi veniam dare, & hunc errorem tam publicum, tam exitiosum publicè convincere non licebit, inquit Montaltius?

„ Impune illi corruptis Iudicibus veniam dabunt, acceptæ ob faciendam injustitiam mereedis tutâ conscientia retinendæ; Theologis adversus tantam perniciem ne hircere quidem fas erit? Licebit Jesuitis, libris cum privilegio Regio, cum suorum suffragiis religiosorum, cum suorum licentia Præpositorum Generalium editis, illis qui numquam Deum amaverint, salutem polliceri; nemini licebit Christianæ fidei summam hoc dogmate penitus convulsam defendere? Omnium ora Jesuitæ unâ ratiuncula obtinent, insectandis suæ Societatis erroribus fraternam violari charitatem?

„ Dubito RR. PP. an hæc tam absurda cuiquam probent. Si tamen aliqui reperti sint, qui ista sibi persuaderi sinant, & exagitandis vestris decretis violatam à me charitatem putent, hos rogo ut paulò diligentius expendant, undenam talis in ipsorum animis sensus extiterit. Arbitrantur illis, scio, hunc ex vero zelo proficisci, qui proximo doleat injuriam fieri. . . . Dolent Religiosos ignominiosè habitos. Quæro an acrius etiam doleant ignominiosè à Religiosis illis habitam veritatem? Utrumque si doleant. . . fatebor zelum illum ex bono zelo, sed minus quam par erat erudito, posse proficisci. . . . At si repre-

hen-

„ hensionem solum culpant, non autem ea quæ repre-
 „ hensa sunt, non temperabo mihi, quin talibus aper-
 „ te denuntiem, crasso illos & supino errore teneri,
 „ & cæco impetu ferri. O zelum præposterum, qui
 „ publica scele a carpentibus nascitur, patrantibus in-
 „ gnoscit! O novam & inauditam charitatem, quæ
 „ manifestos errores excindi moleste fert, totam
 „ istis erroribus morum disciplinam excindi non cu-
 „ rat!

Quem in Jesuitis profectum habuit privata & frater-
 na monitio Doctorum Lovaniensium, dum suas Lova-
 nii novitates invehere Lessius Hameliusque cœpissent?
 An eos propterea compresserunt? Quam multi in Gal-
 lia Antistites eodem fraternæ charitatis officio perfuncti
 ipsos exhortati sunt, ut à tot invidiosis exitiosisque se
 dogmatis temperarent? Quam multi pariter Romæ Car-
 dinales v. g. Sabellus, Baronius &c.? An inde cautio-
 res facti? An sapientiores? Non abs re erit Rhotoma-
 genses Curiones audire. Sic ergo ipsi in scripto suo
 quod Factum vocant „ Sesquiannus est cum fuimus
 „ planè coacti querimonias nostras deferre Tribunali
 „ Ecclesiastico Illustrissimi Archiepiscopi Rhodomen-
 „ sis. . . . ad occurrendum periculosis istorum Casui-
 „ starum novitatibus. Magnus ille Præsul hanc mate-
 „ riam, utpote summi pro tota Ecclesia momenti,
 „ dignam censuit pietate totius Cleri Gallicani tunc Lu-
 „ tetiæ congregati. . . . Quare nostras exposulatio-
 „ nes misit ad hæc comitia generalia, ut tot Præsules
 „ suam scientiam & zelum simul conferrent ad rete-
 „ gendos pestiferos errores. . . . Verum hic agno-
 „ vimus, illos qui leges Dei & Ecclesiæ humanis com-
 „ mentis corrumpunt, non ignorare artes sæculi, &
 „ vastritie suæ æquissimas poenas nonnunquam effuge-
 „ re. Innexis de industria morandi causis tempus sic
 „ protraxerunt, ut præcipuum deliberationis fructum
 „ impederint, ita ut Clerus. . . . exposulationum no-
 „strarum æquitate perspecta vix tamen quidquam effi-
 „ cere potuerit, nisi quod insigni monumento posteris
 „ testatus sit, quam ægrè ferret otium sibi deesse ad pro-

„ nun-

nuntiandum de excerptis oblatis, ab uno è Vicariis
 generalibus Illustrissimi Praefuli nostri. Clerus igitur
 ne silentio suo approbare videretur molitiones eorum,
 qui ipsa impunitate absolutos se arbitrantur,
 opportunissimum & praesentissimum remedium...
 judicavit opponere venerandum S. Caroli Borromaei
 nomen effrangi licentiae tot Neotericorum... Ideo
 mandavit ut denudò typis ederentur ejus Instructiones...
 cum gravi & eruditâ praefatione... quæ
 funesta carnalium illorum Casuistarum deliramenta
 deplorat... Spes affulgebat fore ut hæc agendi ratio
 Cleri... tanquam agger seu moles quædam
 coherceret temeritatem istorum scriptorum, qui specialem
 Episcoporum censuram non effugerunt, nisi
 quia Comitibus non suppetebat otium discutiendi tot
 errores, quibus eorum libri scatent. Ecce autem Ecclesie
 clasticæ ac secularis potestatis oculis manifestant
 proterviam suam nullo aggere cohiberi posse, & illos
 qui indulgentiâ plusquam paternâ eorum honori
 parquant, novam temeritatem incogitanter iisdem inspirare.
 Cujus rei pessimum exemplum ab aliquot mensibus prodit,
 ita ut diffiteri jam nemo possit lenibus remediis
 gravia vulnera irritari, & pharmaca exhortationibus
 & monitis efficaciora adhibenda ægris, quibus non
 sufficit perire, nisi plurimos secum in foveam pertrahant.
 Summa impudentia nescit erubescere, & dum
 superbiorum præsumptio licentiâ succollatur,
 exitiosa eorum scientia, nullos sibi præseribit limites.

Hi scriptores antea sycophantiæ & calumniæ notam
 inurebant auctoribus planè orthodoxis & integris
 Academicis a quibus arguebantur tam infandorum dogmatum.
 Nunc autem ignorantia insimulant Pastores, qui
 tantos errores detexerunt, detectosque præfatis
 ac iudiciis ministerio suo compulsi denuntiarunt.
 Id quod ore proprio fatebantur esse deestandum...
 jam factum est innocuum ac legitimum.

Tanquam totius Ecclesie regulam obtrudunt sententiam.

tentias, à quibus merito abhorrebant fideles, novos-
que errores adjungentes his quorum optimo jure ac-
cusati fuerant, omnes prolapiones suas Apologia-
ram procacissimam & teterrimam coronarunt &c.

Efficacioribus proinde remedijs, censuris utique, pu-
blicæque confusione coercendi sunt, quibus leniora non
sufficiunt, ut S. Thomas in 4. dist. 18.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-PRIMUM.

*Censuras in Sociorum in libros vel errores latas, facta
submissione eludere.*

HAc in re Parisienses Parochi in sexto Scripto suo
sic Jesuiticam stropham exponunt: „ Dabimus hic
aliquot exempla rationis agendi ipsorum, quibus pa-
tescet illos semper sustinere semel assertas à suis opi-
niones tametsi horrendas: nullum non movere lapi-
dem ad impediendum earundem censuram: opus es-
se utraque potestate tam Ecclesiasticâ, quam seculari
ad obtinendam condemnationem: hac obtentâ illos
censuras eludere ambiguis declarationibus: quod si
ad perspicuas adigantur, statim post violare.
Cujus rei illustre exemplum suppeditat historia li-
bri P. Becani tam exitiosi Reipublicæ, immò ipsi-
met Regibus nostris: Sorbonam enim commotam vi-
dentes studuerunt impedire ne librum censurâ feriret,
callidè curando ut ei scriberetur hanc supervacaneam
fore, cum à Pontifice in dies censura expectaretur.
Cum autem aliquanto post ex Urbe missa foret cen-
sura declarans hoc libro plures contineri propositiones
falsas & seditiosas, adjuncto mandato illum corri-
gendi, Becanus simulans se, ut justum erat, studere
expungendis multis illis propositionibus pessimis, ut-
nicum expunxit articulum: moxque librum Summo
pontifici obtulit velut omnibus erroribus secundum
ejus mentem purgatum: ita ut liber ille, qui nunc
palam obruditor, præter plures alias enormes, has-
ce propositiones contineat. Possè Regem ex-

aliosque esse laudandos, quod scriptis suis hanc pote-
 statem vindicent, de qua cum ipsis ex merâ invidia
 decernatur. Pastores quoque Ambianenses nuperi-
 mē obtulerunt libellum supplicem Illustrissimo Præ-
 suli suo, ubi inter alia exposcunt quod Pater Poi-
 gnant eandem doctrinam haud prudens in collegio suo
 tradiderit, quam tamen revocare toties compulsi sunt.
 Adeo impossibile est Ecclesiæ Jesuitas abstrahere ab
 errore, in quem semel prolapsi sunt. Adeo vivit in
 Societate hoc principium, quod singuli debeant defen-
 dere quidquid unus ipsorum scripsit.

Notari dignum est exemplum quod eorum *Jax*
Caramuel tanquam viri honorificum proponit occasio-
 ne cuiusdam casus spectantis ad ejusdem Amici doctri-
 nam, nempe, *An homo Religiosus, qui fragilitati ce-*
dens feminam vilem cognovit, qua honori ducens se
prostituisse tanto viro, rem enarrat, & eundem infam-
mat, possit illam occidere? Præclaras enim vetō de
 Christi lege questionēs! Quis non lugeat Theolo-
 giam ab hujusmodi viris tam indignè tractari, tam
 foedis propositionibus contaminari? Immo quis ferat
 totam Societatem conjurare ad earum defensionem
 hac unice ratione, quod sui illas docuerint? Id ta-
 men palam dicere non verentur, ut patet apud *Cara-*
muelem Fund. 33. p. 551. ubi de horrendo illo casu
 opinionem amicus Jesuitæ refert notatu dignissimam.
 Sic se habet. Potuisset Amicus hanc resolutionem omi-
 sisse; ut semel impressam debet illam tueri, & nos eam-
 dem defendere &c.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-TERTIUM.

Centies refutatas Sociorum, pro defensione putidarum opinionum scriptiones, dissimulatis argumentis, quibus confutata, deque falsitate convicta fuerant, novam semper in scenam inducere; novisque ubique terrarum tibiis decantare.

Eleganter id prosequitur Auctor Hist. Congreg. de Auxil. in Mōito Defensionis istius Historiæ præfixo: „Ducta (inquit) ad umbilicum opella, nuntiatur est „Italiæ Socios supplicem Monitionem Illustrissimo Archiepiscopo Remensi ante annum tertium oblatam, „& Leodiensem epistolam, Abbati Auxiliorum Historiam „meditanti olim inscriptam, Italicè reddidisse, ac studiosè disseminare: ut turbatos suorum animos erigant, illosque in Molinismi fide contineant: vulgata enim per Italiam Historiā nostrā. . . .

Pavor ingruit ingens.

Omnibus, inque pedes animus mox decidit omnis.

„Erit fortasse qui stupeat, dum veteres nanias novam in scenam induci videt, putidasque fabellas à nobis jamdudum datā operā confutatas, novis tibiis decantari, iis planè dissimulatis, quæ scripsimus in oppositum, quasi obliterari illa possent, & ab eruditorum mentibus deleri tam brevi spatio. Nos contra nihil ista miramur; quibus dudum perspectum est, si quid ab Sociorum aliquo alicubi gentium, in communis causæ præsidium scriptum est, id à cæteris ubique terrarum velut ex condicto indefinenter obtundi, atque ad rāvim usque decantari, tametsi fuerit id sexcentis scriptiōibus confutatum.

„Id scilicet in Societate videre est, quod olim in Donæo Jovis templo. Erāt illud (ut scribit Suidas apud Manut. in Adagiis) Lebetibus areis undique circum, ita ut invicem sese contingerent. Unde necessum erat fieri; ut uno quopiam pulsato, vicissim & omnes resonarent sonitu per contactum ab aliis in alios succeden-

„te:

„ te: durabatque in longum tempus tinnitus ille, videli-
 „ cet per orbem redeunte sono. Ita nunc Socii. Si quis
 „ alicubi, communis commodi studio, namiam ali-
 „ quam, seu novam opinionem quamlibet laxam, etiam
 „ lugentibus cunctis præcinauerit, eandem ubivis gen-
 „ tium ceteri vocem reddunt, idem carmen, quasi
 „ succedente per vices sono, alii succinunt: ut planè
 „ Tot pariter pelves tot tintinnabula credas Pulsari. . .
 „ Nec spes est ut sibi temperent, oraquæ comprimant,
 „ tametsi fulem cantilenam congestis magnâ mole li-
 „ bris eventiles: sed contra potius, obfirmatis animis,
 „ rerumque exitu dissimulato, eandem ævo integro
 „ fabulam ingerent: ut sin minus eruditis, at aurito
 „ gregi, & servo pecori fucum faciant.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-QUARTUM.

Præcipuarum Academicarum Censuras floccifacere.

IN promptu sunt exempla id demonstrantia Censura-
 rum utique Lovaniensis & Duacensis de quibus supra
 §. 3. Censuræ quoque Lovaniensis adversus execran-
 dam Amici propositionem, asserentis licere Clerico vel
 Religioso calumniatorem gravia crimina de se vel de sua
 Religione spargere, minantem occidere, quando alius de-
 fendendi modus non suppetit. Contra cujus infamis pro-
 positionis æquissimam Facultatis Lovaniensis Censuram,
 pro Amici sui defensione, Casuistarum pro ista propo-
 sitione suffragia per totam Europam conquiesierunt, si-
 gnanter Caramuelis ut constat ex epistola Zergolii ad ip-
 sum, quâ ipsi in tantum adulatür, ut ingeniorum faciem
 appellet, addatque Doctores Lovanienses rubore suffun-
 dendos, quod eam opinionem stigmate notaverint, cu-
 jus protectionem Magnus Caramuel suscepit, ut videre
 est Theol. fundam. fund. 55. pag. 542. Quid verò Ca-
 ramuel post tam adulatoriam Jesuitarum submissionem
 Doctrinam, inquit, Amici solam esse veram, & opposi-
 tam improbabilem censemus omnes docti. Nullum proin-
 de de Facultate Lovaniensi doctum censuit, Lovanien-
 sem

semque Censuram velut improbabilem abjecit. Sed bene est, inquit Sinnichius in Vindiciis Decalogicis c. 23. §. 2. n. 13. quoddam Lovaniensem Censuram Romana Censura confirmaverit, ut ipsemet Caramuel fatetur in Lugdunensi editione anni 1657. ubi de eadem Amici opinione dicit, *Cum rejecta sit à Romanis Censoribus, & propter illam fuerit Amici liber. . . . ab Ecclesia interdictus, esse omnino improbabilem.*

Et numquid propter Parisiensem Lovaniensemque Censuram propositionis Baunii, de necessaria cognitione malitiæ actionis ad peccandum formaliter, ab ea propositione Jesuitæ receperunt? Imò Censuram ipsi censurantes in eadem propositione ferè tota Societas permansit.

Numquid etiam propter damnatam à Sorbona Casuistarum Apologiam, Apologiæ defensionem Jesuitæ abjecerunt? Imò in Sorbonam petulanter insurrexerunt, uti fidem facit epistola encyclica de qua infra. Sed antè audiendus sæpè memoratus Auctor Histor. Congreg. de Auxiliis in illius Historiæ defensione pag. 54. *Censuras non paucas pro varia conditione temporum in Societatem ejusve privatos scriptores expeditit Theologia Facultas Parisiensis, ceterarum toto Orbe mater & caput. Quale de Jesuitis judicium tulerit anno 1554. norunt omnes, nec ego obductam illius cicatricem refricare velim; sed anno 1626. die 4. Aprilis Antonium Santarellum gravi Censurâ notavit, quam peculiari Decreto tabulis suis inscribendam, & quotannis publicè legendam sanxit Academia universa 20. ejusdem mensis. Illarum exemplo ejusdem Santarelli librum proscripsere eodem anno Academia Gallicæ Cadomensis, Remensis, Tolozana, Burdegalensis, Pictaviensis, Valentina, Bituricensis &c. ejusdem anni mense Septembri Francisci Garassii summam Theologicam confixit. Non paucos de Sacramento Confirmationis errores ab Angliæ Sociis procusos Consorio stigmatè inussit anno 1631. Stephani Baunii summam de peccatis, proscripsit anno 1641. Famosam Casuistarum Apologiam gallicè scriptam à Jesuita Piroto feriit anno 1659. Matthæum de Moya, sub Amadei Guimenii larva latitantem Consorio mucrone percussit.*

ART. I.

Z

cus-

cussit anno 1665. Propositiones plures Gobiani, Comitæ, Dezii, de Religione & Cultu Sinenſium reprobarit anno ſuperiori 1700. Quid interim Societatis Profeſſores? Contra Cenſuras illas certant pro aris & focis..... ſuam inuſtis Sodalibus aduocationem accommodant, congeſtis magna mole libris & ſcriptionibus, in iis ſales omnes aduocant, ut Academiarum Principem ejuſque Cenſuras ludant, Sorbona iudicia flocci facienda, nullius auctoritatis ac roboris habenda, Sequanam non tranſire, à viris li-vote percitis cadi, malo genio animiſque in tranſuerſum actis fabricari aiunt. „Celebre olim Sorbonæ no-
 „men fuiſſe, iudiciũque in pretio habitum; poſtea
 „paulatim illius auctoritatem viluiſſe, eruditione de-
 „ſtitui, ſcatere calumniis, fæcem eſſe celebriſ Acadē-
 „miæ, inania eſſe Cenſurarum ejus nomina, Jeſuitæ
 „Angli ſcripſerunt, etiam iis duriora congerentes, quæ vel
 „referre pudor eſſet. Iſtis ſimilia congerunt Gallicanæ So-
 „cietatis Provinciales in epiſtola encyclica ad Rectores &
 „Superiores tenoris ſequentis:

Reverende Pater, Pax Chriſti.

„Non eſt demonſtrandum, quod nos attonitos red-
 „dant tot Cenſuræ. Si de Sorbonica vobis Cenſura
 „ſermo injiciatur, dicite quod in Sorbona non pauci
 „ſint Doctores ignari, favoreque promoti. Quod li-
 „brum illum non benè perceperunt, qui Cenſurâ no-
 „tarunt; quandoquidem illâ ſuâ Cenſurâ damment cele-
 „briores ſui ſæculi Doctores, magiſque commendatos
 „præcipuis in Academiis, in quibus ſententias illas
 „cum plaſu tradiderunt, in ipſâ quoque Sorbona.
 „Quod Cenſuræ iſtius ſollicitatores fuerint Janſeniſtæ,
 „ut ſeſe ulciſcerentur de impetrata à Jeſuitis Romana
 „litterarum ſuarum damnatione. Quod Fabricato-
 „res ejuſdem fuerint inquieti homines, factioque
 „Curionum in Societatem conjuratorum, Quod per
 „ejuſmodi Cenſuras, gloriæ ſuæ maculam non ſemel
 „aliàs Sorbona intulerit. Quod Aurelianenſem virgi-
 „nem velut ſagam damnauerit, damnandoque cau-
 „ſa fuerit occiſionis ipſius per ignem. Quod à fidelira-
 „tis Sacramento Francos abſolverit ſub Henrico III.
 „Quod

» Quòd nomen ipsius eradi jusserit è Canone Missæ,
 » populoque inhibuerit orare pro ipso. Quòd adver-
 » sus Henricum IV. multa decreverit. Quòd Socie-
 » tatis institutum à duobus summis Pontificibus ap-
 » probatum confirmatumque infami perstrinxerit
 » Censurâ , aliaque multa fecerit haud minùs. insul-
 » sa.

» Denique quòd Doctores Sorbonam hodie compo-
 » nentes sapientiâ non antecellant istos Prædecessores
 » suos , qui tam horrendè erraverunt. Ista sunt,
 » mi Pater , in defensionem nostram à vobis re-
 » ponenda , dum aliud interim remedium expecta-
 » mus.

Epistola ista manifestum facit genium Jesuitarum,
 quia illi ipsi Sorbonæ in Apologiam Casuistarum, Cen-
 suram unanimi voto fabricatam , atque ab Alexandro
 VII. deinde confirmatam, ad infernum usque depri-
 munt, qui tumultuariam ejusdem Sorbonæ in Arnal-
 dum Censuram, sine lege, sine æquitate, sine dicendâ
 libertate, contradicentibus propè octoginta præcipuis
 Doctoribus procusam, in Cælum extulerunt, ac si ab
 oraculo falli nescio pronuntiata fuisset. Ecce quomodo
 apud ipsos est *pondus & pondus, abominabile apud Deum.*
 Ecce quomodo convincuntur amatores esse non verita-
 tis, sed suæ existimationis, secundum cujus exigen-
 tiam istud apud ipsos est abominabile *pondus & pon-*
ditus.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM QUINTUM.

Ipsorum quoque Episcoporum sanctissimorum, sapientissi-
morum, etiam præcipuorum, ac penè omnium Eccle-
sie Gallicana, Censuras contemptui habere.

Episcoporum judicium & auctoritatem in materia fi-
 dei & morum, omnibus sinceris amatoribus veri-
 tatis magno in pretio esse debere, nemo unus est qui
 in dubium revocare possit. Cum ex divinis Scripturis

& Patribus certum sit Episcopos Ecclesiarum suarum nedum *Angelos esse*, sed & jure divino *Doctores*, legitimosque controversiarum fidei ac morum Judices, quibus a Deo commissum *exhortari in doctrina sana*, & eos qui *contradiciunt arguere*, nec alio ex fonte schismata hæresesque pullulent, nisi ex Episcoporum contemptu.

Per consequens nemo unus est qui revocare possit in dubium, Episcopis debitam esse à ceteris fidelibus observantiam submissionemque. Nec ei Jesuitæ defunt, dum Societatis doctrinæ Episcoporum favet censura. Propterea namque in damnato Memoriali, quod Generalis sui jussu & nomine Catholico Regi anno 1698. obtulerunt, de testimonio sex Episcoporum Belgii dixerunt, præsumi non posse, unanime tot illustrium Episcoporum testimonium obnoxium esse falsitati.

Verùm quàm dispar (pari in causa) est sensus loquelæ ipsorum, de judicio non sex, sed longè plurium, sapientiæque & sanctimonia illustriorum Galliæ Episcoporum, Sociorum vel errores, vel libros improbantium, vel eos probantium libros, quos Socii non probant?

Anno 1643. celeberrimus Doctor Antonius Arnaldus, aureum vulgavit librum *De frequenti Communione*, à sapientioribus sanctioribusque Ecclesiæ Gallicanæ Archiepiscopis Episcopisque triginta non solum approbatum, sed & adoptatum, & mirè commendatum, velut continentem doctrinam saluberrimam, sanandisque peccatoribus necessariam. Unanimi tot & tam illustrium Episcoporum judicio sese submiserunt Jesuitæ? Imò prorsus illud contempserunt, ipsosque Episcopos velut hæreticos, Ecclesiæque seu Religionis ac Status pestes, omnes pudoris metas transiliendo, omnemque impudentiam prætergrediendo traduxerunt.

Anno 1678. & 1679. prodierunt solemnes Archiepiscoporum Senonensis, Rothomagensis, Bituricensis, necnon Episcoporum Aurelianensis, Tullenensis, Alectensis, Amiensis, Convenensis, Vassatensis, Confe-

ra-

ranensis, Nivernensis, Bellovacensis, Andegavensis, Ebroicensis, Lexoviensis, Cadurcensis, Catalaunensis, Venciensis, Sueffonensis, Dinienſis, Vicariorumque Generalium Archiepiscopi Parisiensis in Caluistiarum Apologiam pestiferaque ipsius dogmata censuræ, in quas tantus ceterorum Episcoporum, aliarumque Ecclesiarum assensus fuit, ut adversus eas, per totam licet Galliam sparsas, nemo reclamavit, præter unum Ex-Jesuitam, quem postea aliis accessisse fama fuit. Tota proinde Gallicana Ecclesia Apologiæ damnationi consensit, soli Jesuitæ unanime tot Episcoporum judicium contempserunt, concitatisque tumultibus, & sparsis furorem spirantibus libellis, in Episcopos insurrexerunt, spem quidem in Romana ponentes Curia: verum ut ab ea quoque, sive à Romano Pontifice Alexandro VII. (quamlibet Jesuitis propitio) Apologiam solemniter damnatam intellexerunt, contumeliosis vocibus in ipsummet Romanum Pontificem (Wendrockio teste) privatim investi fuerunt, quemadmodum & in Innocentium XI. velut Jansenistam, dum sexaginta quinque propositiones censoriâ notâ confixit; adeo familiaris ipsis est adversus Jesuiticarum Novitatum laxitatumque Censores & reprehensores insulsa fatuaque Jansenismi accusatio. De Episcopis verò quid Honoratus Fabri in Apologetico suo to. 1. pag. 665. editionis Colonienſis? Vah (inquit) quid non potis sum de illis efferre? *Abſineo tamen præ modestia & cultu etiam minus dignis debito.* Inſigne utique ſpecimen Jeſuiticæ modestiæ, debitaque Ecclesiæ principibus observantiæ.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM SEXTUM.

*Vanitatem ex confusione sua captare, dum Episcoporum
Academiarumque Censuris Sociorum libri erroresque
damnantur, eos pro Martyribus habendo, tamquam
persecutionem passos pro causa Dei.*

Constat hoc ex Epistolâ Encyclica pag. 530. exhibita, atque ex Epistolâ Curionum Rhotomagensium ad Illustrissimum Archiepiscopum suum datâ 3. Maii 1658. in quâ sic: „ Postquam protervè lacerarunt famam tot
„ piorum eruditorumque Curionum, qui corruptis
„ eorum principiis sese opposuerunt; postquàm in A-
„ pologia & alibi eos depinxerunt velut lupos crudeles,
„ factiosos, pestes publicas, hostes Ecclesie & Regni,
„ velut hæreticos flammis addicendos: nunc cùm vi-
„ deant hanc procaciam ab omnibus damnari, zelum-
„ que maxime moderatorum & amicorum suorum non
„ vulgarium contra huiusmodi molitiones inflammari,
„ verbo, cùm incipiant propriam infirmitatem sentire,
„ & agnoscere ab inferenda persecutione necessariò de-
„ sistendum, se martyres simulant, fingunt afflictos,
„ aiunt cruci & persecutionibus addictos. In Respon-
„ sione ad Factum Parisiense ad nauseam usque depræ-
„ dicant suam moderationem, amorem pacis, in se-
„ rendis injuriis patientiam, facilitatem ad veniam Ad-
„ versariis concedendam.

„ Verùm, Deus bone, cuiusmodi martyres! Cùm
„ vident se incassum laborare ad evertendam veram Le-
„ gis Evangelicæ doctrinam & huic substituendam dia-
„ bolicam: cùm advertunt nullis jam artibus concilia-
„ ri posse auctoritatem infandæ illi Apologiæ, & quò
„ magis student ejus virus tegere tantò acriùs illam ex-
„ agitari ac respui: cùm intuentur quanto magis per-
„ suadere volunt solos Jansenistas improbare ac impu-
„ gnare suam Theologiam, tanto minus sibi credi, per-
„ spectâ jam lippis & tonsoribus tam enormis sycophan-
„ tiæ salutate: denique cùm cernunt unumquemque

„ re-

refragari corrupta doctrinæ suæ, Clerum Gallica-
 num in Comitibus generalibus demonstrasse quanto pe-
 re illam abhorreret, præcipuos Concionatores è sug-
 gestibus in ipsam vehementer invehi, Facultatem
 Lovaniensem damnasse sex & viginti ejusdem articu-
 los, Facultatem Parisiensem modo censuram quoque
 meditari, teque, Illustrissime Domine, cum aliis
 Episcopis fulmina parare, quibus illam comminuas:
 in hoc rerum statu de vi illatâ expostulant perinde ac
 si jugularentur hoc ipso quo impetitur ut proscriba-
 tur doctrina pandens januam usuræ, simoniæ, fur-
 tis, calumniis, dolis, violentiis, homicidiis & medi-
 tatis cædibus. Quod sanè manifestat quantâ pertina-
 ciâ illi inhæreant, & quanto, ut ita dicamus, furo-
 re tam portentosis principiis patrocinentur, ne ab
 uno quidem articulo vel latum unguem discessuri.

Hactenus Rhotomagenses Pastores. Nec minùs ap-
 posite & nervosè Parisienses in sexto Scripto suo: „ Nec
 post censurâ, nec post Ecclesiasticâ ac sæculari po-
 testatis edicta damnatas opiniones suas retractare de-
 crevit Societas. Laydi sibi ducit quidlibet potius pa-
 ti. Contra imminetia exinde malâ sic animum ob-
 firmat, ut propterea se comparare audeat Christo Pa-
 tientis & Martyribus. Hic est audaciæ cumulus Je-
 suitis tamen familiaris, quem etiam renovant in ul-
 timo scripto suo. *Nostri Societas* (inquiunt pag. 2.)
post Filium Dei patitur, quem Pharisei accusabant
ut violatorem Legis: Hæc cum Christo opprobria pati-
ri Jesuitis gloriosum est. Discipulos pudere non de-
bet excipi sicut Magistrum.

In hunc modum superba Societas ibi triumphat,
 ubi rubore suffundi oporteret. Sed sacrilegam auda-
 ciam reprimere juvat, quâ criminosam in tuendis er-
 roribus pertinaciâ præsumunt comparare Sanctæ &
 Divinæ Christi ac Martyrum constantiæ in acerbis pro-
 veritate tolerandis. Eequæ enim inter duo tam re-
 mota proportio? Filius Dei & Martyres nil nisi veri-
 tates Evangelicas asserbant, & gravissima quæque
 supplicia ipsamque mortem passi sunt sævitie eorum,

qui magis dilexerunt mendacium; Jesuitæ verò eadem veritates evertere student, nec ullum ob plectendam eorum pervicaciam cruciatumferunt. Jam quidem populis innotescunt, ægrè ferunt amici, nonnulli recedunt, ipsorum auctoritas in dies minuitur. Verùm hocine appellant persecutionem? Confident potius tanquam Dei beneficium, qui ipsos invitat ad relinquendum tot consilia clandestina, totque profanas occupationes, quas secum vehebat nimia ipsorum auctoritas, & ad sectandum vitam magis solitariam magisque conformem Religiosis, ubi incumbant in exercitia poenitentiae, quibus alios tam facile liberant.

Equidem si adibus suis pellerentur, bonis spoliarentur, si adversarii eos persequerentur, carceri mandarent, vexarent. tunc Jesuitæ dicere possent se pati, sed non *ut Christianos*, quemadmodum S. Petrus loquitur, nec idcirco jus haberent usurpandi nomen Beatorum aut Martyrum, quandoquidem idem Apostolus eos demum pronunciet Beatos, qui patiuntur propter justitiam (*si propter justitiam, beati*) & rursus secundum insignem Ecclesiae Patrem eundemque inclytum Martyrem, *non poena, sed causa* Martyrem faciat.

Sed Jesuitæ ita cocutiunt in erroribus suis, ut eos pro veris accipiant putentque se non posse pati ob meliorem causam. Hic supremus est obstinationis gradus. Primus est detestandas sententias propalare; secundus, declarare se nolle eas damnare, nequidem ceteris damnantibus; postremus, proponere ut Sanctos Martyrumque socios eos qui publicam indignationem incurrunt, quia illas pertinaciter tuentur. Ad hunc pervenerunt Jesuitæ. Neminem arbitramur aliquo pietatis sensu affectum posse non succensere tam iniquæ periculosaque temeritati.

ARTI-

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-SEPTIMUM.

Suam erga Decreta Pontificia præ ceteris exactam submissionem, cœcamque obedientiam buccinare; ab ea tamen præ ceteris deficere, dum ad saluam Decreta non sunt.

NUllos erga S. Sedem tam submissos esse quàm Je-
fuitas, passim jactitant Jesuitæ; imò solipsi sunt
erga S. Sedem verè obedientes, si ipsis fides. Nec à
sexaginta circiter annis de alio solemnitus sermonem in-
stituunt, quàm de obedientia summis Pontificibus de-
bita, de submissione ad eorum Constitutiones, de fór-
mula Alexandrina subscribenda &c. Cur ita? Notum
est Orbi universo, idè esse, quia in obedientia ista
particulare suum inveniunt interesse. Innocentianam
quippe Constitutionem, sicut & Alexandrinam duas,
novissimamque Sanctitatis vestræ *Vineam Domini Sa-
baoth*, Molinismo suo stabiliendo favorabiles existi-
mant.

Verùm ipsos præ ceteris inobedientes esse, à debita-
que summorum Pontificum decretis ac Constitutioni-
bus, Sociorum votis adversantibus deficere, sequen-
tia probant specimina, seu exempla inobedientiæ ip-
forum.

Id probant imprimis tot artes §. 5. enarratæ, qui-
bus S. Sedis judicium, in causa Molinianarum Novita-
tum, subterfugere conati sunt. Quod profectò indicium
non est animi erga S. Sedem verè submissi, nihilque
nisi veritatem amanti; animi namque erga S. Sedem
verè submissi, nihilque nisi veritatem amanti, est pa-
ribus votis, parique zelo S. Sedis judicium in rebus
difficilibus exquirere ac deposcere, sive votis nostris
propitium speretur, sive pertimescatur adversum.
Quemadmodum animi erga Superioris voluntatem ve-
rè submissi est, pari zelo eam exequi, sive voluntati
nostræ contraria sit, sive non sit. Nec verus obediens
magis fugit judicium, quàm voluntatem superioris sui,

Z 5

sed

sed ipsius tam iudicio quam voluntati iudicium suum voluntatemque submittit, in iis quæ divino iudicio voluntatique non adversantur.

Secundò, id probant molestiæ, quas Clementi VIII. ad desuendam contra Molinam accincto, fecerunt. Nam ut clarissimus Author Historiæ Congregationum de Auxiliis narrat l. 2. c. 23. „ Clemens VIII. hac u-
 „ nica difficultate cruciabatur (quam post dies aliquot
 „ Francisco Pegnæ, Rotæ Romanæ Decano, secretè
 „ detexit) ne Jesuitæ Apostolicæ definitioni subesse de-
 „ tractarent. Quod facilè ex tumultuantis Societatis
 „ querelis ac minis suspicari erat. Id falsum esse præ-
 „ tendit Eleutherius, aiens, quòd calumniam hanc fa-
 „ tis refellit perpetua Societatis erga Apostolica De-
 „ creta reverentia & observantia, votumque peculiare,
 „ quo S. Sedi ceteris arctius constringitur. „ Quasi ve-
 „ rò (pergit Historicus in 2. edit. l. 5. c. 2. sect. 5.)
 „ quod semel votum fecerint Socii, hoc fallere non
 „ possint. Age nunc, Eleutheri, eaque expedita argu-
 „ tatione nulli unquam Apostolicæ Sanctioni aut refragatos hæcenus Socios, aut refragaturos in avum
 „ nobis evince. Certè haud temerè de Sociis suspica-
 „ tum, ne minùs reverenter Pontificio iudicio pare-
 „ rent, non illæ duntaxat querele ac minæ, de quibus sequenti capite sermo erit, palàm faciunt, verùm
 „ etiam quæ sub Paulo V. contigisse referuntur, cùm
 „ jam instructum esset Pontificii Diplomatis specimen:
 „ tunc enim Claudius Aquaviva, Societatis Præpositus
 „ Generalis, liberali audacia Pontifici significavit, se
 „ quidem, si fortè Sanctitas sua eam infamiæ notam
 „ Societati inureret, dena Jesuitarum millia præstare
 „ non posse, qui contumeliosa & indecora Apostolicæ
 „ Sedis auctoritati non scriberent. Ita ex manuscriptâ
 „ controversiarum istarum Historia, à Jesuita Possino
 „ elucubrata, recitat nuperus author libri gallicè in-
 „ scripti, *Etat du Siege de Rome*, id est, *Status Romana*
 „ *Sedis* to. 3. pag. 28. in Clemente VIII. di-
 „ gnum profecto Sociorum erga Decreta Apostolicare-
 „ verentia & observantia documentum, dignum pe-
 „ cu-

„ cularis obedientiæ specimen , quæ S. Sedi ceteris
 „ arctius constringuntur.

Alterum specimen exhibent amaræ Sociorum de eodem Clemente VIII. expostulationes, hunc malo in Societatem animo fuisse. Ab Hispanis in Prædicatorum gratiam circumventum. Minus pro dignitate argumenti peritum. Moliniana doctrina, ac præsertim scientia media mysteria non satis edoctum; quibus Joannes Martinez de Ripalda, Franciscus Annatus, Paulus Leonardus aliique Socii abundant, teste laudato Historico l. 3. c. 44. edit. 1. qui hoc ex ipsorum verbis probat in 2. edit. l. 5. sect. 6. c. 5.

In familiari etiam colloquio cum Generali Prædicatorum habito, cum eidem Clementi VIII. Generalis spondisset, Ordinem suum id omne libenti pronoque excepturum animo quod Pontificia autoritate sanciret, Pontifex respondit, eandem se obsequii fidem in Jesuitis vehementer desiderare, addiditque, sat clarè perspectum haberi, Patres Jesuitas velle huic negotio moras injicere, conantes mihi timorem injicere, de magnis turbis inde oriuturis, si censuram adversus Molinam emittam, ante auditas omnes illorum Apologias; cum tamen jam per duos integros annos illos quotidie audierimus. Nec solum audiri voluerunt omnes suas Apologias, sed „ & authori-
 „ rem per sese audiendum, consulendas totius orbis A-
 „ cademiæ, quin etiam Concilium Generale indicen-
 „ dum . . . aliàs timendum, ne Pontificiam defini-
 „ tionem Academia parvifacerent, novoque discrimi-
 „ ni Ecclesia committeretur, prout videre est in eadem Historia l. 2. c. 9. edit. 1. Cumque D. Episcopus Caria-
 „ tensis & D. Agatenfis Pontifici retulissent, quod Jesui-
 „ tæ & insolenter & impudenter in Congregatione se gessissent, & contumeliis totam Congregationem affecissent, intimum doloris sui sensum ipsis beatissimus Pontifex declaravit, dicens: Ut vobis fatear, adeo me isti perturbabant, ut penè mentis errore ex perturbatione me afficiant, prout videre licet ibidem c. 18. An non ista præclara Jesuiticæ erga S. Sedem observantiæ submissionisque specimina?

Tertio, idipsum probant expostulationes ipsorum tempore Innocentii X. Cum enim sanctissimus iste Pontifex anno 1646. quo Congregationem generalem Societas habebat, auditis primariis Congregationis Patribus, ad instantiam plurimorum ex ipsis, pro reformatis abusibus, qui in regimine Societatis emerferant, Constitutionem edidisset, sapientia & aequitate plenissimam, quâ sub poena excommunicationis ipso facto, nec non suspensionis à divinis, privationisque vocis activæ & passivæ, atque inhabilitatis ad quodcumque officium, indispensabiliter in perpetuum statuit, Congregationes generales singulis novenniis exactè celebrandas, in illisque novos Assistentes semper eligendos, Provinciales verò, Visitatores, Rectores, alioque Officiarios inferiores nonnisi per triennium in officiis istis permanere posse, eoque elapso per annum & dimidium ab istis officiis vacare debere. Adversus Constitutionem seu Bullam istam, pro bono Societatis tam sapienter editam, Pater Avendaño ejusdem Societatis in Theatro Indico to. 2. c. 4. insurrexit, tanquam Societati perniciosam, inconvenientem, contra ordinem fabricatam, Prædecessorum Bullis contrariam, sicut & juri communi; addens quòd dispositiones hujusmodi juxta informantium solent restitutionem oriri, & . . . quandoque accidit, ut Constitutio aliqua, etiam post deliberationem seriâ, minus conveniens, aut verò etiam disconveniens oriatur. Et sicut intus astantis alicujus vitio Constitutio notabilis, & ita perniciose prodire potest; ita & aliorum non vera suggerentium. A quo malo neque ipsa Apostolica Sedes exempta reperitur. Sic utique Jesuitæ Constitutiones Pontificias, summa licet æquitate emanatas, recipiunt ac venerantur, dum ad salivam non sunt. Liber quippe ille anno 1668. Antverpiæ prodiit, de licentia Provinciali provincie Toletanæ, certificantis de approbatione ipsius à plerisque Doctoribus gravibus & eruditis Societatis

Quarto, dum sociorum doctrinam Sedes Apostolica proferibat, nullum jam amplius obedientiæ, sed rebellioni & inobedienciæ specimen præbent Jesuitæ, prout

ap-

apparuit, dum Pozæ librum doctrinamque damnavit; Hispanicam namque Inquisitionem adversus Romanam, Regiamque auctoritatem adversus Pontificiam concitarunt. Palam quoque scripserunt adversus Romanam censuram librorum Cellotii, Batinii, Rabardei &c.

Quintò, dum Alexander VII. Facultati Theologicæ Lovaniensi Brevi rescripsit, quo SS. Doctorum Augustini & Thomæ doctrinam mirificè commendavit, inconcussa que atque tutissima eorum dogmata declaravit, ex Sociis nonnulli, in furorem velut acti, in impias has voces erupere; *laudatum Breve per diabolicam machinationem fuisse impetratum*. An non egregium Jesuiticæ observantiæ specimen erga Apostolicam Sedem? Porro narrationis istius testes sunt Cardinalis Norisius Vindic. Augustin. c. 6. Christianus Lupus epist. apolog. de attrit. c. 5. Vincentius Baronius opusc. p. 4. l. i. sect. 2. & 5. §. 7.

Sextò, dum idem Alexander VII. infamem Casuistarum Apologiam solemniter condemnavit, contumeliosis vocibus adversus Romanum Pontificem Socii insurgentes (quemadmodum & adversus Innocentium XI. tamquam Jansenistam, dum sexaginta quinque propositiones, ex ipsis ferè omnes excerptas, velut ut minimum scandalosas & perniciosas proscripsit) modicæ suæ erga S. Sedem observantiæ & submissionis iteratum exemplum dederunt.

Septimò, tantus etiam furor ipsorum adversus denuntiatores propositionum illarum, argumentum non est iustificatæ ab ipsis Jesuiticæ submissionis; uti nec temeritas, quæ in dies adhuc audent nonnullas ex damnatis propositionibus illis sustinere.

Octavò, post damnatam supradictam Apologiam, eam adhuc in deliciis habent, nec adduci possunt, ut eam ipsi damnent. Post damnatum quoque speciali censura Stubrochium, Apologiæ Defensorem, damnatum ipsius librum Honoratus Fabri, Pontificiam prohibitionem nihil reveritus, apologetico suo doctrinæ Societatis inseruit:

Nonò, Honoratum imitatus P. Moia, sub nomine

Z 7

Ama-

Amadaei Guimenii, damnatas Apologiae laxitates, tantæ adhuc petulantia sustinuit, ut piorum omnium in se concitaverit horrorem, multiplicemque sacræ Congregationis prohibitionem. Cui sese non submittentem Socii, cum adhuc Amadæum legendum distribuerent, Innocentius XI. de ista inobedientia gravissimè conquestus, Guimenii librum non solum iteratò proscripsit, velut Christianis moribus exitiosum, sed & flammis addixit.

Decimò, post damnatam ab eodem Innocentio XI. sexagesimam (Baunii) propositionem, P. Daniel, seu author novissimæ responsionis ad literas provinciales, etiamnum sustinere audet, dicens propositionem illam *nihil mali continere*, uti demonstrat literarum illarum Apologista epist. XI. sicut & sustinere non veretur Sanchezii sui de restrictionibus mentalibus doctrinam, ab eodem Sanctissimo Pontifice in terminis damnatam proposit. 26. & 27. prout videre est apud eundem epist. XV. & XVI. Qui etiam epist. V. VI. VII. VIII. XIII. XV. & XVI. demonstrat, alias insuper propositiones, partim ab eodem Pontifice, partim ab aliis damnatas, variis in Thesibus libellisque Sociorum adhuc propugnari, saltem ut speculativè probabiles, propositiones utique de homicidio, de probabilitate, de peccato philosophico &c. Damnatas certè amphibologicas, mentalesque restrictiones, adhuc nonnulli defendunt Jesuitæ in dicecesi Atrebatensi cumque ipsis P. Daniel, qui prolixam dissertationem in earum defensionem, suis inter Eudoxium & Cleandrum dialogis attexuit. Ubi ergo peculiaris illa præ ceteris obedientia, ab ipsis tantopere deprædicata?

Undecimò, dum Lusitanæ Socios Sancta Sedes solvere iussit pecuniam, Cameræ Apostolicæ debitam, ipsum disparuit obedientia, rebellio apparuit.

Duodecimò, dum eadem S. Sedes ipsis inhiibuit, è fœderatis Provinciis elemosynas à Catholicis acceptas transferre, eo quodd inde Catholici efficerentur odiosi, orphanique pueri Parochiarum ipsis commissarum, Catholicorum auxiliis destituti, cum orphanis parentum

hæc.

hæreticorum in hæresi educarentur, adduci non potuerunt ut tam rationabili mandato obtemperarent.

Decimo-tertiò, dum eadem S. Sedes omnibus Missionariis cujuscvis Ordinis & Instituti, etiam Societatis Jesu, iisque præsertim (quia propter eos facta fuit inhibitio, non propter alios) multoties inhibuit negotiationes, tot Pontificiis inhibitionibus usque adeo prævaluit Sociorum cupiditas congregandæ divitias, ut Pontificia autoritate non potuerit cohiberi, uti demonstrat *Moralis Practica Jesuitarum* to. 3. c. 7. Et hinc est quod cum Hispalenses Jesuitæ, post accepta à viduis, pupillis, orphanis, virginibus, aliisque personis Ecclesiasticis & laicis supra quadringenta ducatorum millia ad interessè, cum ingenti luctu scandaloque totius populi Hispalensis, turpiter cessissent foro; ideoque in jus vocati, sæcularem justitiam sub Ecclesiasticæ immunitatis prætextu vellent declinare; per sententiam supremi Castellæ Consilii edictum est, ut Laicorum more, à Judicibus sæcularibus judicarentur, qui Laicorum more negotiabantur, prout testatur Illustrissimus beatæ memoriæ Episcopus Joannes de Palafox in epist. ad Innocent. X.

Decimo-quartò, cum in favorem laudati Palafoxii, Episcopi Angelopolitani, nonnullæ emanassent Resolutiones S. Congregationis, adversus Patres Societatis Mexicanæ, iis obedientiam submissionemque tam diu recusarunt, ut necesse fuerit eas ad ejusdem Episcopi instantiam, renovari, per breveque Innocentii X. confirmari, cum clausula, ut Breve Præposito generali Jesuitarum intinquaretur, cum mandato executionis, sub poena ducatorum mille auri de Camera, uti testantur præstantissimi Curiones Parisienses in nono Scripto suo.

Decimo quintò, veri obedientiæ filii tantâ cum insolentia, tantoque cum scandalo Vicariis & Legatis Apostolicis, in Angliam, Indiam &c., à S. Sede missis, non resistunt, cum quanto Jesuitæ in Anglia resisterunt Episcopo Calcedonensi, ad desolatæ Ecclesiæ Anglicanæ regimen à Papa missò, adversus quem Catholico-

rum

rum partem concitarunt, conspirationibusque & secretis delationibus molitionibusque suis effecerunt, ut ex Angliā pedem referre Episcopus ille à Rege Angliæ compelleretur, ut soli ipsi in Angliā dominarentur. Nam ut eminentissimus Cardinalis de Monopoli tempore Clementis VIII. Francisco Pegnæ dixit: *Hi Jesuitæ. . . per superbiam suam. . . alios Religiosos & Doctores floccificant, hac præconcepta opinione, alios omnes indoctos esse & ignaros, ideoque soli ubique dominari volunt.*

Ob suam etiam rebellionem adversus Vicarios Apostolicos à S. Sede in Indiam missos, S. Sedem usque adeo offenderunt, ut à Tunquinesi & Cochinchinensi Missione per S. Congregationem de propaganda fide exclusi fuerint. (uti conqueritur P. Franciscus Noel Jesuita in literis ad fratrem suum in Macháo datis 23. Novembris 1686.) neque enim ab optatissimis Missionibus istis ob suam obedientiam exclusi fuere: ob suam igitur rebellionem.

Ob quam etiam ipsis (præ ceteris) novitiorum receptio per totam Italiam, Insulasque adjacentes, ab Innocentio XI anno 1684. interdicta fuit.

Et ecce similem ob causam, in offensionem magnam Sanctissimi D. N. Clementis XI. inciderunt, ob suam utique rebellionem adversus Illustriss. D. Carolum Maigrot Vicarium Apostolicum Fokiensem, in Regno Sinarum, nunc Episcopum Cononensem, sicut & adversus Eminentissimum D. Cardinalem de Tournon, Patriarcham Antiochenum, ejusdem Sanctissimi Domini Legatum à Latere, & Visitatorem Apostolicum in præfato Sinarum, & aliis Indiarum Orientalium Regnis.

Cum enim Illustrissimus Maigrotius magno zelo magnoque divini cultus incremento, & animarum lucro, nullo laborum, molestiarum aut injuriarum aspectu territus, ethnicam superstitionem, omnemque idolatricum cultum, à Christianis, in Apostolico Vicariatu suo existentibus extirpare niteretur, à Jesuitis ad Imperatorem effrenatè delatus, & apud ipsum accusatus,
ab

ab Imperatore non solum vio'enter impeditus fuit regiminis sui jura exequi, sed & captivatus, sive carceri pro religionis causa mancipatus apud Jesuitas accusatores suos.

Eminentissimus verò Cardinalis à Turnone, in epistola proximè subjicienda testatur, se passionum & contumeliarum ipsius eadem in causa comparticipem fuisse, tribulationesque multas & magnas passum, ob exasperatum à Jesuitis desperatè agentibus adversum se Imperatorem procurataque ab iisdem varia impedimenta commissi sibi regiminis & Apostolicæ Sedis Mandatorum executionis, quæ rem Christianam isto in Imperio in magno discrimine posuerunt, in ingentique periculo ne quid deterius contingat. Quæ omnia constant ex ejusdem Turnonii epistola scripta ex urbe Liñ Chin die 6. Octobris 1706 ad laudatum Episcopum Cononensem, cujus tenor est ut sequitur.

Illustrissime & Reverendissime Domine.

„Inter navigationis otia mente sapiùs revolvens ea quæ
„posterioribus mensibus ante meum discessum isthinc
„præter expectationem contigerunt, nescio an doloris,
„vel gratulationis officiis ad Dominationem tuam Illustrissimam animum meum convertam. Flendum quippe est
„super Episcopo pro Religione captivo; non tam
„propter captivitatem quàm propter persecutionem, &
„eò amariùs quòd magis inauditum, quòd pro custodibus
„habeat suos Accusatores, hosque Religiosos.

„Sed ubi Spiritus Dei, ibi libertas; & cum gaudio legimus beatos qui propter veritatem & justitiam persecutionum sustinent tormenta.

„Horrescent aures piæ audiendo quòd Ecclesiastici Pastores à suis provocentur Adjutoribus ad Gentiles tantumquam ad Judices de arcanis Christianæ Legis; & quidem concitato priùs in illos istorum odio ad fraudes & injurias non minus in Religionis quàm in Episcopalis dignitatis contemptum. Quæ enim participatio justitiæ cum iniquitate, aut quæ societas luci ad tenebras?

„Neglecto tamen persecutionis Auctore nonne exultans canit Ecclesia: Ibant Apostoli gaudentes à conspe-

„Cu

27 Etu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine
 28 Jesu contumeliam pati? Quæ igitur Ecclesia Dei sacrâ
 29 exultatione commemorat cum mœrore tractabimus?

„ Etenim pro nomine Jesu patitur qui pro gloria &
 30 sanctitate Evangelii convicia reportat, atque ad vin-
 31 dicandum divinum cultum ab inquinamenti super-
 32 stitionum & à verbis mendacii legitimè certat, nullo
 33 molestiarum aut injuriarum aspectu territus.

„ Quâ sanè laude zelus Dominationis tuæ Aposto-
 34 lico Brevi nuper à me allato non tam commendatur
 35 quàm præmunitur. Quoniam hominum figmento ea
 36 tibi poterit unquam auferri?

„ Dicere lætanter pòtes: Locuti sunt adversum me lin-
 37 guâ dolosâ, & sermonibus odii circumdederunt me;
 38 cùmque loquebar illis impugnabant me gratis.

„ Gratis siquidem qui sine crimine impugnaris, qui
 39 impugnaris ut noxius, cùm sis in confessione lauda-
 40 bilis. Sed qui insurgunt in te confundentur, & vi-
 41 debis Sapientes in eorum stultitiâ comprehensos; ju-
 42 stus autem lætabitur, scriptum est enim: *Perdant sa-*
 43 *pientiam sapientium & prudentiam prudentium reprobo.*

„ Si quæ verò prudentia est damnabilis, ea utique quâ
 44 per vim & insidias vitia sua tegere, noxia pro bonis,
 45 falsa pro veris ostendere quidam nituntur, & quæ si
 46 dicerentur à se facta puderent, per alios subdole pa-
 47 trasse gloriantur.

„ Inauditum sanè consilium in mentem cedit istorum
 48 Prudentum, probatæ scilicet vitæ testimonia, non
 49 operum præstantiâ, sed minarum vi & vexationibus
 50 exigentiâ Visitatore Apostolico, & ab eo extorquen-
 51 di metu humanæ potestatis interposito, ut integer-
 52 rimi Episcopi famam eorum damnatis praxi & opi-
 53 nionibus infensi, calumniis inficerent apud summum
 54 Pontificem. Nonne in his confundetur eorum stul-
 55 titia?

„ Hujus etiam naturæ est Tartarica illa expeditio quâ
 56 ad novum violentumque Dominationem tuam traxere
 57 certamen; in quo victor remansit Captivus; in quo
 58 vulnera non pectori sed animo, quod acerbius eò glo-

„ ric-

11 riosius, fuerunt infecta; in quo denique fratres ha-
12 buisti Aggressores, & passionum participem,
13 quem jure sperabas ultorem.

14 De hoc utique ego semper in Domino gloriabor,
15 quia hæc est vera fraternitas; & si gloriari oportet;
16 quæ infirmitatis meæ sunt gloriabor, gaudens quod
17 nos infirmi, illi autem sint potentes. Atque utinam
18 sicut fui contumeliarum particeps, ita sim & præmii
19 per virtutem illius qui pro peccatis nostris seipsum
20 obtulit hostiam immaculatam in abundantia miseri-
21 cordiæ, & est merces nostra magna nimis ex dono
22 promissionis.

23 Gaudemus igitur in hac sanctâ expectatione; in
24 multo tamen fateor experimento tribulationis est gau-
25 dium meum, cum cogito ad graves difficultates in
26 hac Missione auctas Evangelicæ prædicationi & Apo-
27 stolicæ Sedis Mandatorum executioni ex temerè ibi
28 gestis & ab Imperatore procuratis, super quibus non
29 habeo requiem spiritui meo, quamvis nihil mihi in
30 his conscius sim.

31 Ea enim quæ ad Religionem, ad causam Dei (â
32 quâ tua est indivisa) atque ad Pontificiam potestatem
33 spectant corde satis impavido, ni fallor, sustinui
34 quantum mea fragilitas & rerum conditio permisit.
35 Quæ mea sunt contempsi; quæ regiminis, omnibus
36 notum est quanta pro meo munere obeundo sim
37 passus.

38 Jam verò desperatè agentium furorem quæ ratio-
39 num vis, quis poenæ timor, quæ potestas cohibere
40 valebat?

41 Omnia perperam adhibui. Ab infligendis censuris
42 abstinuisse non me poenitet; saltem ut in illius cedat
43 pudorem, qui haud pridem ex causis longè leviori-
44 bus quàm ipse sit reus, fratres suos ejusdem Socie-
45 tatis vitandos enunciare præsumpsit usque ad Aulæ
46 Pekinensis murmurationem & derisum; quique in
47 suos semper latrans cum jam in alios dentes acueret
48 feni Catulo ab Imperatore meritò fuit comparatus.

49 Sed potissimum quia rei Christianæ hujus Missionis

„ in tanto discrimine positæ, ne in deterius contingeret
 „ mansuetudine magis quàm poenæ rigore erat consu-
 „ lendum.

„ Omnia si quidem quemadmodum Dominatio tua
 „ experta est effrenatè ad Imperatorem deferbantur,
 „ ubi crimina tutum inveniebant sub tanto Patrono
 „ præsidium, per fas. & nefas eos defendere volente
 „ per quos periculum imminabat, prout sæpius à Re-
 „ giis Præfectis audiui declaratum.

„ Per vim solvuntur jura regiminis, nullaque potestas
 „ ubi nulla vivendi ratio; & cum hujusmodi naturæ
 „ hominibus patientiâ vincendum est, animadversio
 „ quippe utilior plerumque graviorque redditur cuncta-
 „ tione; at verò emendationem quæramus non poenam.

„ Rogamus Dominum Messis ut alios mittat Opera-
 „ rios in Vineam suam, vel istos, si sperare licet, ad
 „ meliorem revocet frugem. Non clamemus, Utinam
 „ abscindantur qui nos conturbant: sed potiùs oremus
 „ Deum ut nihil ampliùs mali faciant, non ut probati
 „ appareamus, sed ut boni ipsi efficiantur.

„ Interim verò absens quidem corpore, sed spiritu
 „ præsens ad Dominationem tuam invidis gratulationi-
 „ bus convertor, de hoc quod ex aded justâ causâ pro
 „ gloriosâ scilicet Ecclesiâ non habente maculam aut ru-
 „ gam ibi violenter detineatur, non tam ad supplicium
 „ quàm ad coronam. Nova etenim seu protracta oc-
 „ casio fortitudinem suam probandi æmulatione potiùs
 „ digna est quàm commiseratione.

„ Ego sanè vehementer optarem ibi adesse gaudii ad-
 „ jutorem, & non minus passionum socium quàm
 „ consolationis, quæ abundat in omni tribulatione no-
 „ stra per Christum, pro quo, licet indignus, legatione
 „ fungor.

„ Ac propterea invideo sortem Joannis Catechistæ
 „ viri de Missionariis jam pridem benemerentis, qui
 „ pro me detentioni Dominationis tuæ fuit adauctus, ut
 „ injuriæ fierem consors non meriti: libenter tamen
 „ audio de eo, quòd hæc constanti animo ferat, exem-
 „ plo Dñs. tuæ proculdubio confirmatus, quandoqui-

„ dem

dem firmitatis virtus in hujus Missionis neophytis per-
quam raro invenitur. Eam plurimum saluto in Jesu
Christo & charitati tuæ commendo.

De cetero confortamini in Domino & in potentia
virtutis ejus corroboramini; nam vereor ne plures ad-
huc & quidem graviore Dnem. tuam expectent tri-
bulationes cum modò ea sit ibi inter amaritudines
omni humano solatio destituta: sed jam non est par-
vulus fluctuans qui circumferri possit omni vento do-
ctrinæ in nequitia hominum & in astutiâ ad circum-
ventionem erroris; & fidelis Deus non patietur Eam
tentari supra id quod potest, sed faciet etiam cum
tentatione proventum, ita ut ea majori qua inter
catenas Apostolus utebatur scribendi libertate dicere
poterit Dno. tua: Charissimi, nolite jugum ducere
cum infidelibus; nolite noxiis eorum operibus assen-
tiri; nolite dare ullam offensionem, ut non vitupere-
tur Ministerium nostrum. Et utinam in sancta & re-
ligiosa animi simplicitate hæc audirentur ad corre-
ptionem, non ex invidia, sed ex charitate prolata!
Verum quis etsi auctoritate pollens, eos monere
potest de peccato, quin statim hostis reputetur, &
ex eo damnabilis?

Omnis igitur fiducia nostra est per Christum, à quo
nos spero futuros innoxios, quemadmodum à tantis
periculis nos eripuit & eruit, & in quem speramus
quoniam & adhuc eripiet, adjuvantibus vobis in ora-
tionibus pro nobis; in meis, etsi ex infirmitate con-
temptibilibus, non cessabo memoriam facere vestrum;
& hic interim in osculo sancto fraterni amoris Domi-
nationem tuam amplector.

Ex his luce clarius elucescit Jesuiticus genius, per
mendacia, per calumnias, per violentias, per recursum ad
laicas Potestates, etiam Gentiles, opponendi se Vicariis
& Legatis, etiam à Latere, à S. Sede missis, eosque
effræni audaciâ & furore persequendi, etiam cum ingenti
detrimento rei christianæ, dum contrariantur, etiam
ex mandato Apostolico, praxi & opinionibus ipsorum.
In responsione quidem ad quæsitâ Illustrissimi Maigrot.

S. Con-

S. Congregatio Sancti Officii, & sanctissimus Dominus, honori & famæ ipsorum consulens, noluerunt ipsos velut Idololatriæ fautores traducere, pro eo quòd Sinenſes Ritus, revera idololatricos, idololatricos non eſſe ſenſerant, priuſquam eos idololatricos eſſe S. Sedes definiſſet, ſperans quòd, finita jam cauſa, S. Sedis mandatis, ea qua decet, humilitate & obedientia forent obſecuturi. Aſt quanta cum obſtinatione & inobedientia per recurſum ad Imperatorem ethnicum mandatorum illorum executioni obicem interjecerint, epiſtola Eminentiffimi Turnonii demonſtrat, ſicut & libellus præcedenti anno 1709. ab ipſiſ vulgatus, quo decretum Pontificium, proximè memoratum, velut imprudenter editum, revocari poſtulant *. Eant igitur, & buccinare deſinant ſuam erga S. Sedem præ ceteris obedientiam, videantque quàm verè Illuſtriſſima Domina Lionnea in celebri epiſtola de 23. Aprilis 1701. ſic ipſos allocuta fuerit: *Discrimen inter amicos filii mei, & vos, Patres mei, in eo ſitum eſt, quòd ipſi obediant S. Sedi non emiſſo peculiari de obedientia voto; vos autem non obediatis, emiſſo illo voto.*

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-OCTAVUM.

Cenſuris, notis & conviciis aliorum afficere opiniones, inter Catholicos controverſas; nolle autem iſ ſuarum opiniones affici.

ET iſtud novum eſt Jeſuiticæ erga Pontificia decreta inobedientiæ argumentum; notum quippe eſt univerſo Orbi, quotidie Socios in libris, libellis, & Theſibus ſuis Pontificia prævaricari decreta, quibus v. g. Innocentius XI. in virtute S. Obedientiæ inhibuit, tam ipſiſ, quàm aliis quibuſcumque, ut *caveant ab omni cen-*

* Dum hæc ſub prælo ſudant, Pariſiſ ſcribitur, Jeſuitas Gallos conceſſatam Denuntiationem edidiſſe, qua Orbi univerſo ſignificant, numquam à

ſe Ritus Sinenſes condemnandos, neque ſe è ſuprema altarum parte ablatoſ tabellam in qua ſcriptum eſt, KIEN-TIEN, Cælum colitoſ.

cenfura & nota, nec non à quibuscumque conviciis, contra eas propofitiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur. Et Innocentius XII. vetuit, ne quisquam vaga ifta accusatione, & invidiofo nomine Fanfenifmi traducatur, nifi prius fufpectum eſſe legitime conſtiterit, aliquam ex quinque propofitionibus docuiſſe ac tenuiſſe.

Et idèd in Memoriali cum Vindiciis librorum Patris Magiſtri Thomæ de Lemos, *Panoplia gratiæ* inſcriptorum, Innocentio XI. à PP. Ord. Prædicat. contra indifcretas cenſuras ipſorum exhibitò, ad argumentum, quo PP. Societatis inſtabant pro librorum illorum prohibitione, ſub prætextu quòd cenſuris & notis afficerent propofitiones inter catholicos hinc inde controverſas, contra Innocentii XI. prohibitionem.

Reſponderunt PP. Prædicatores, mirum eſſe, quòd illi Patres tam oculati & ſolertes eſſent, in librorum illorum defectibus perſcrutandis, ſuæque profeſſionis libros non attenderent, qui tot notis, cenſuris & impoſturis, contra Sanctos Patres ipſos, Authòres, & propofitiones adhuc in Eccleſia controverſas ſcatent, ut ſi propter abductam ratiocinationem anxio illorum deſiderio foret ſatisfaciendum, & ex alia parte juſtitiaæ æqualis habenda ratio, valde paucos Authorum Societatis libros ab opprobrio & pœna, quam cuperent libris Patris Lemos inſlictam, immunes fore. Ex innumeris aliqua ſolùm delibabuntur.

P. Alphonſus Salmeron to. 4. in *Evangelic. hiſtor.* p. 3. tr. XI. edit. Colon. anni 1602. pag. 473. aſſerit præceptum correctionis fraternæ, ſecundùm ordinem à Chriſto præſcriptum, inutile eſſe, fomentum malorum, juſtitiaæ exequendæ impedimentum, peſſimorumque hominum ad peccandum velamen & prætextum. Bellarminus de Romano Pontifice to. 1. l. 1. c. 8. & l. 4. c. 12. ſententiam S. Hieronymi & S. Ambroſii damnat falſitatis. Lib. 1. de grat. & lib. arbitrio c. 12. ait, ſententiam ponentem Deum prædeterminare phyſicè (quæ eſt omnium diſcipulorum D. Thomæ) eandem eſſe cum errore Calvinii & Lutheri. Suarez in Relect. de libert.

libert. div. volunt *disp.* 1. *Seck.* 3. n. 8. sententiam SS. Augustini, Prosperi, Fulgentii & Anselmi, firmam non esse, & S. Scripturæ non admodum consentaneam.

Vasquez 1. p. q. 12. *disput.* 32. *cap.* 2. 3. & 4. ait S. Chrysostomum erroneam Armenorum opinionem docuisse, idque contra benigne ipsum interpretantes mordicus defendit, eandemque opinionem Patribus Græcis & Latinis tribuit.

Prima p. *disp.* 91. c. 9. & 10. D. Chrysostomum Semipelagianis annumerat. *Disp.* 97. c. 3. Suspecta sibi dicit testimonia SS. Prosperi & Fulgentii, eo quod fuerint exactissimi S. Augustini discipuli. Alibi apud Eminentiss. Card. Norisium in *Vindic. Augustin.* ait, opinionem Augustini merito Theologis Scholasticis non probari, nam ex ea cogimur in hæresim Pelagii incidere.

Molina 1. p. q. 22. a. 1. *disp.* 2. dicit, D. Thomam non solum falsum dixisse, sed quod ipse non dubitat errorem in fide appellare. In *concordia edit. Antwerp.* q. 23. m. ult. Et 1. p. q. 23. m. 6. §. *Quoad Augustinum*, dicit ex doctrina Augustini multos in Gallia fuisse turbatos, eorumque salutem periclitatam, imò multos ex eadem doctrina ad Pelagianismum defecisse. Et 1. p. q. 23. a. 4. *disp.* 1. m. 6. §. *Nonnulli*, & §. *Cerrè*, sententiam S. Thomæ Thomistarum esse errorem in fide. Et 1. p. q. 19. a. 2. *disp.* 2. cum Herice, Salas & Fonsæca, opinionem Cajetani, de volitione divina (quam plurimi è Soc. defendunt) esse parum tutam, parum aurium offensivam, nimis audacem.

Maldonatus *super Joan.* c. 6. Theophylactum & Euthimium esse nimis affines Pelagianorum erroribus.

Valentia 1. p. q. 23. *de reprob.* p. 4. Augustinum arguit, tanquam minus clarè locutum.

Lessius *de grat. effic.* dicit prædeterminationem indicare statum plusquam adinquantum, & Thomistas statuere Deum authorem tam malorum operum, quam bonorum &c.

Pererius to. I. in *Genes.* ad illa verba, *Cœlum & terram*,

ram, Sancti Augustini dictum, *durum & insolens esse*. Super epist. ad Rom. omnes Græcos PP. & non paucos ex Latinis, S. Scripturæ contrariari.

Dionys. Petavius super Epiphan. pag. 244. S. Chrysostomum in homiliis multa falsa & boni sensus inania scripsisse. . . . Fasolus Patrem Navarrete stultitiæ insinulat.

Henao Hyacinthum Coquetium ut sacrilegum & mendacem, eundem quoque, & Antonium Reginaldum, aliosque Prædicatores, ut hæc Calvinianæ & Lutheranae subuleos.

Henschenius & Papebrockius P. Bandellum Ord. Prædic. Generalem, tanquam falsarium, impostorem & interpolatorem.

Ingens volumen non caperet singula convicia, notas ac censuras, hinc inde in PP. Societatis, libris extantes tantam scommatum, diſteriorum & imposturarum farraginem continent.

Contra Pontificias prohibitiones de gratia libros Suarez, Ribas, Præpositus, Martinonus, Joseph Augustinus, Pallavicinus, Annatus, Henao, Avendaño, Ripalda &c. publicæ luci mandarunt. Hactenus Patres Prædicatores in laudato Memoriali.

ARTIFICIUM TRIGESIMUM-NONUM.

Absque fronte negare Sociorum esse damnatam doctrinam, eamque fateri damnabilem, dum publica adversus eam fervet indignatio.

DEmonstratur exemplis: decem aut duodecim ab hinc annis (inquit Montaltius epist. XV.) hæc vobis exprobrata est sententia, *Occasiones proximas peccandi primò & per se queri posse*, quam Baunius vester refert tr. 4. q. 14. pag. 94. ex Basilio Pontio, cuius jus sensui lubens subscribit. . . . Quid ad hæc Caussinus vester anno 1644. in Apologia Societ. Jesu? Legatur (inquit) locus Baunii citatus, legatur integra pagina, consulantur margines, antecedentia, consequentia, reli-

ART 1.

Aa

qua,

qua, imò totus liber, ne levissimum quidem istius sententia reperietur vestigium, qua nonnisi in hominem perditum possit cadere; adeoque Baunio affingi non potest nisi ab organo demonis. Eadem audaciâ vester Pinterellus: Hanc sententiam ut docere nemo potest nisi perditâ planè conscientia, sic Baunio adscribere nullus potest, nisi qui sit ipso demone deterior. Vide locum Lector, nullum nec indicium, nec vestigium ejus in toto Baunii libro invenies.

Si propositio illa Baunio adscribi nequeat nisi ab organo demonis, uti Caussin, vel ab eo qui sit ipso demone deterior, ut Pinterellus ait, demone deterior & organum demonis est Casuistarum Apologista, qui propositionem illam in Baunio extare duodecim post annis ingenuè fatetur, alio quidem consilio quam Caussin & Pinterellus, sed non alio fine & scopo. Anno quippe 1644. Caussin & Pinterellus sententiam illam in Baunio non extare dejerarunt, quia erubuerunt fateri in Socio suo extare sententiam quæ ipsis adeò detestabilis videbatur, ut nisi in hominem perditâ conscientia non caderet. Anno verò 1656. eam Baunio tribuere Casuistarum Apologista non erubuit, quia adeò innoxiam existimavit, ut vel imperitum crederet, vel malignum, qui hanc Baunii opinionem culparet, quæ vulgò in scholis non rejicitur: unus proinde tribus istis Jesuitis scopus fuit, defendere, non veritatem, sed Socii sui honorem. Idèò Caussin & Pinterellus, qui sententiam illam dixerunt non cadere nisi in hominem perditum, negaverunt eam Baunii esse. Pirotus verò, qui concessit Baunii esse, censuit sententiam malam non esse.

Alijs exemplis quamplurimis eadem Sociorum strophæ manifesta reddi potest, utpote ipsis frequentissima; ceteris omisissis unum adhuc & alterum accipe. Etiam istud Baunii dogma Socii aliquando objectum fuit. *Esti poenitens consuetudinem peccandi habeat, jurandive, aut aliud quid simile admittendi contra Legem Dei, natura aut Ecclesiæ, non est tamen ei neganda absolutio, si verè eum admissorum poenitet, ac emendandi sui propositum habeat.* Dico 2. nec negandam nec differendam ei, csi emendationis futura spes nulla appareat. Quam ad objectionem, diversa quoque fuit, hinc Pinterelli, indè Brisacerii responsio. Pin-

Pinterellus pag. 18. sententiam illam fassus est damnabilem, at Baunii non esse vix non per omnes Deos juravit dicens : *Quid est aliud, omnes pudoris metas transilire, omnem impudentiam prætergredi, nisi Baunio quasi certam ejus sententiam, tam damnabilem doctrinam affingere ? Istius indignitatem calumnia, obsecro, Christiane Lector, expende. Vide quibuscum Fesuita contendunt, ac decerne, num tam nefanda calumnia artifex non ipsius diaboli, mendaciorum parentis, interpres habendus sit.*

Brisacerius verò p. 21. certè (inquit) *hæc habentur apud Baunium (impudentis proinde mendacii Pinterellum arguit) At tu qui hæc carpis, expecta dum Angelus pœnitentis Custos pignori opponat pro eo quidquid in Cælo juris habet; expecta dum Deus Pater per Caput suum juret mentitum esse Davidem, cum Spiritus Sancti instinctu dixit, omnem hominem esse mendacem, fallacem, fragilem; expecta dum ille pœnitens non sit amplius mendax, fragilis, mobilis quemadmodum alii. Et sic sanguinis Christi beneficium nulli conferes.*

Quod ergo Pinterellus omnes pudoris metas transiliens, & omnem impudentiam prætergressus, negavit dogma illud Baunii esse, Brisacerius affirmavit, sed damnabile esse negavit. Pinterellus verò damnabile esse fassus est; & revera damnabile esse Innocentius XI. definivit, dum illud damnavit. An ideo expectari Innocentius voluit, dum Deus Pater per Caput juraret non omnem hominem esse mendacem, fragilem, mobilem &c. non, quia id Deum vel Angelum jurare necesse non est, ut emendationis spes aliqua affulgeat. emendationis quippè spes certissime affulgere potest, tametsi emendatio non sit certissime futura, nihilque gratiæ contumeliosius est quàm quod Brisacerius asserit, sperari non posse emendationem hominis, qui Dei, naturæ, vel Ecclesiæ Leges consueverit violare, nisi Spiritus Sanctus mendacii arguatur. Pessima proinde est Brisacerii conclusio, nemini tribuenda Sanguinis Christi beneficia, si iis absolutio vel negetur vel differatur, in quibus futuræ emendationis spes nulla appareat.

Tertium si vis exemplum, en tibi, non minus quam duo priora manifestum. Evidens est ex propositionibus 70. 71. & seqq. pag. 25. recensitis, ad hoc ut (secundum Sanchez aliosque passim Jesuitas) imputentur peccata, contra Dei Legem, ex ignorantia vincibili commissa, necessariam esse notitiam seu advertentiam malitiae actuale, non sufficere virtuale, quam peccator Legem cognoscere potuerit debueritque. Auctor nihilominus Dialogorum seu Colloquiorum Cleandri & Eudoxii pag. 146. deposito omni pudore asseveranter dicit: *Doctrinam esse Jesuitarum omnium, ignorantia vincibilis peccata, seu actiones factas contra Legem, quam peccator potuerit debueritque cognoscere, facientibus imputari, tamen eas faciant absque ulla cognitione mali, & absque pravia ulla inspiratione.*

Ecce quomodo sibi metipsis fidem omnem, per apertam insinceritatem suam, adimunt Jesuitae; quibus tam familiare est res certissimas, agnitamque veritatem negare.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM.

Dum publica adversus damnatam suorum doctrinam utcumque deferbuit indignatio, eam saltem ut probabilem & ut bonam sustinere, quam ante fassi fuerant detestabilem esse.

JAm verificata est strophæ ista per exempla Artificio præcedenti producta. Siquidem opinio illa Baunii, de proximis peccandi occasionibus, primò & per se quaesitis, quæ anno 1644. à Jesuitis dicebatur detestabilis, anno 1656. à Piroto Casuistarum Apologista defensa fuit ut innoxia, quemadmodum & altera ejusdem, de consuetudinariis, quam Pinterellus damnabilem censuerat, à Brisacerio censita fuit irreprehensibilis &c.

Uterius tamen id ipsum ostendunt Curiones Rhodanenses in Epistolâ ad Illustrissimum D. Archiepiscopum suum hæc verbis: „ Hi patres evolutis tandem „ simulationis integumentis nunc audacter sustinent „ quod

quod alias non sine execratione respuere & diffiteri videbantur. Nam in libello supplici quem anno 1644. obtulerunt Senatui Burdigalensi contra librum cui titulus: *Theologia Moralis Jesuitarum*, agnoscunt propositiones quæ in eo libro ipsis adscribuntur, esse impias, periculosas, scandalosas, execrandas, exitiosas bonis moribus & societati civili. . . . Verum ab eo tempore styllum & orationem quantum mutarunt! Nunc palam profitentur se vindices ac protectores Apologiarum, quæ sustinet plerasque corruptelas ejusdem *Theologiae moralis*.

Quid mirum? Jesuitis propositum est Moralem accommodatam tradere. Ideo ut omnibus accommodent sese, uno eodemque frequenter ex ore calidum frigidumque exsufflant, etiam eadem in materia, iisdemque in circumstantiis, *Est & non est, licet & non licet, peccat & non peccat, tenetur & non tenetur, sufficit & non sufficit, damnable est & innocuum &c.* Nec solum ipsis propositum est Moralem tradere accommodatam variae poenitentium dispositioni, seu inclinationi, verum & Societatis utilitati, quæ postulat ut pro varietate temporum circumstantiarumque flexibilis sit moralis ipsorum, ita ut hanc vel illam propositionem modò approbent, modò improbent, non ex immotæ præscripto veritatis, sed ex variâ circumstantia temporis, ut in ipsis vetus illud dictum impleatur, *Omnia pro tempore, nihil pro veritate*. Videri potest Provincialium Apologista epist. IV.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-PRIMUM.

Licentiosam Casuistarum suorum doctrinam, intolerabili audacia Ecclesiae tribuere, non sine grandi hæreticorum scandalo.

HOc est quod Casuistarum facit Apologista, dum paginâ non unâ pro indubitato habet *Summarum Pontificum adversus quinque propositiones Decretis generaliter approbatam esse Casuistarum doctrinam*. Verum infusa,

fulsa, temeraria, scandalosa, Ecclesiaeque & summis Pontificibus injuriosa videtur assertio ista. Quid enim magis injuriosum, quid magis temerarium, quid magis insulsum, quam tot portentosarum opinionum approbationem Ecclesiae eo tribuere praetextu, quod quinque de gratia propositiones damnaverit, quae nullam cum ipsis connexionem habent? An non pudet Jesuitas tam fatuam praetensionem Ecclesiam haereticorum exponere scandalo ludibrioque? An non suam ab Ecclesia separationem haeretici isto excusant praetextu? Hoc utique fecit primum Molinaus; deinde Drelincurtius, Jurius &c. Romanam Ecclesiam à fide defecisse contententes ex tanta morum licentia, quam devotis suis Romana, uti cum Jesuitis putant, concedit Ecclesia.

Audiri merentur hac de re optimè differentes Curati Parisienses in quinto Scripto suo his verbis: „ Isti ho-
 „ stes fidei nostrae postquam ab Ecclesia recesserunt,
 „ schismati suo praetextus ostendere gestiunt. . . Ecce,
 „ inquit suis, quae sit illorum fides, quorum com-
 „ munionem reliquimus. Illic universè regnat impie-
 „ tas. Exulat amor Dei & proximi. Illic creditur (in-
 „ quit Minister Drelincurtius) hominem non teneri ama-
 „ re suum Conditorem: Obtineri posse salutem nullo un-
 „ quam in hac vitâ elicitu actu interiori amoris Dei, &
 „ ipsummet Christum potuisse mereri Redemptionem mun-
 „ di per actus à charitate in ipso non productos, ut docet
 „ Sirmundus. Creditur ibi (ait alius Minister) licitum esse
 „ occidere ad evitandam injuriam. Non esse obligationem
 „ restituendi quando non potest fieri sine dedecore. Non
 „ solum feminam quâcumque, sed etiam marem, ut
 „ dicit Emmanuel Sa Jesuita, posse recipere & exigere
 „ pecuniam tanquam pretium prostitutionis. . . En quan-
 „ tum in discrimen Jesuitae adduxerint Ecclesiam. Cum
 „ fulgor sanctitatis ejus omnibus populis venerationem
 „ & amorem inspirare deberet, eam haereticorum ludi-
 „ brio & contemptui exposuerunt: ita ut Jesuitis dice-
 „ re queat, quod crudelibus filiis patriarcha Jacob:
 „ Turbasti me & odiosum fecisti habitatoribus terra hu-
 „ jus, aut quod Deus per prophetas dicit membris sy-
 „ nagogae

magogæ rebellis: Contaminastis terram meam in abominationibus vestris, & nomen meum per vos blasphematur inter gentes, cum dicitur de vobis: Populus Domini iste est, & de terra ejus egressi sunt. Hæc in nos effutiunt hæretici, & videntes horrendam ethicen, quæ in sinu Ecclesiæ afflictæ grassatur, eam dolore cumulant, dum dicunt per singulos dies: Hæc est Ecclesiæ Romanæ doctrina, hæc omnium Catholicorum, quò nihil injuriosius in Ecclesiam dici potest.

Verum ut magis elucescat quàm non ferenda sit hæc contumelia, considerare oportet illam non inferri à solis hæreticis (qui cum Ecclesiam audire nollint) nullam fidem merentur) sed etiam à cœtu non parum numerofo ipsiusmet Ecclesiæ, quod cogitatu horrendum est. Dum enim Calvinistæ tam abominandas sententias Ecclesiæ imponunt à quibus Ecclesiam vindicare omnium Catholicorum foret, è contrario insurgit integra Societas, sustinetque has reverà esse Ecclesiæ opiniones. Atque ita dum Ministri testimonia conquirunt quibus persuadeant has esse traditiones Romanas, idipsum Jesuitæ declarant & scripto docent, quasi vellent (licet reverà nolint) subsidio esse Calvinistis, ut jam omisso labore sufficiat ipsis Jesuiticos libros aperire, in quibus abunde sufficientes probationes reperiant. . . Atque ita Dæmon & horum & illorum erga propriam utilitatem studio utitur ad utròrumque conatus jungendos contra Ecclesiam, & alios aliorum testimonio roborandos dum utrique pariter persuadere volunt Ecclesiam ita sentire. Nam sicut Calvinistæ utuntur scriptis Jesuitarum ut id probent in hunc modum: Plane oportet has esse Ecclesiæ opiniones, cum tota Jesuitarum Societas illas sustineat; itidem Jesuitæ vicissim scripta hæreticorum adhibent ad idem probandum hoc modo: Oportet omnino has esse Ecclesiæ opiniones, cum hæretici ejus adversarii illas impugnent. Id integris eâ de re libellis jactitant. Itaque horrendo prodigio fit, ut duo cœtus inter se inimici, sese my-

„ tuo corroborarent adjuventque ad affingendam Eccle-
 „ sia depravationem Casuistarum. Quæ falsitas horri-
 „ biles secum vehit consequentias. Si enim Deus pa-
 „ teretur hanc abominationem in loco sancto, ex hoc
 „ fieret simul ut & hæretici nunquam redirent ad Ec-
 „ clesiam, & catholici omnes in eâ perverterentur, &
 „ sic nec illis reverfioni, nec his locus esset Sanctitati,
 „ sed generale omnibus exitium.

„ Maximi ergo refert hanc ab Ecclesiâ contumeliâ
 „ depellere, quâ tam atrociter totque modis impetitur,
 „ cum simul hostes sentiat non tantum illos qui palam
 „ eminens laceffunt, sed insuper natos proprios qui in
 „ ejus sinu matris optimæ viscera dilaniant.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-SECUNDUM.

*In ejusdem pestilentis doctrinæ patrocinium Decretis
 abuti summorum Pontificum.*

HOc Jesuitæ faciunt 1. dum Decretis Innocentii X.
 & Alexandri VII. contra quinque propositiones non
 solum abutuntur ut supra, sed & absque fronte effutiunt
 solos hæreticos illi suorum doctrinæ contradicere, ut-
 pote ab Ecclesia per Decreta illa approbatæ, uti videre
 est in Facto Curatorum Parisiensium pag. 558.

2. Dum etiam Constitutionibus Pii V. Gregorii XV.
 & Urbani VIII. adversus propositiones vulgò Bajanæ;
 sicut & Decreto Alexandri VII. in tantum abutuntur
 ad stabiliendas novitates laxitatesque suas adversus pri-
 mum maximumque Mandatum, necnon adversus fun-
 datissimam in sacris litteris & traditione S. Augustini
 doctrinam, de referendis omnibus actionibus nostris
 deliberatis in Deum propter se finaliter dilectum, ut i-
 sta quoque de causa hæreticis sint scandalo, ipsosque
 blasphemare faciant Ecclesiam Romanam, quasi Ponti-
 ficum suorum Constitutionibus à divinis, Oraculis vete-
 rumque Patrum traditione, ad novitias desciverit luxu-
 riantium Casuistarum opiniones.

Hinc decernat Sanctitas tua, Beatissime Pater, an to-

lerabiles sint Jesuitæ illi, qui in lib. inscripto: *Propositiones per Belgium disseminatæ &c.* ad supremum Innocentii XII. Tribunal damnandam detulerunt propositionem, quæ asserit, dari præceptum sub peccato obligans ad referendos omnes actus nostros deliberatos in Deum, quique asserunt propositionem istam damnatam esse in vigesima secunda, vigesima quinta &c. inter Bajanæ? An etiam tolerabilis sit Sabranus Jesuita Anglo-Leodienfis in libro cui titulum fecit, *Artes Bajanæ*, cum ingenti nedum fidelium, sed & hæreticorum scandalo, cumque S. Sedis injuria, eandem propositionem pag. 15. 7. 28 damnatam asserens, nedum à Pio V. Gregorio XV. & Urbano VIII. sed & ab Alexandro VIII. proponit. 7. 9. 10. 11. & 15? An denique tolerabiles sint illi Jesuitæ, qui cum Auctore damnati problematis Ecclesiastici sustinere non erubescunt, doctrinam de gratia per se efficaci (quam tota penè Ecclesia pro certo credit doctrinam esse Augustini) temerariam esse, impiam, blasphemam, anathemate damnatam & hæreticam, atque ut talem ab Innocentio X. & Alexandro VII. proscriptam?

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-TERTIUM.

Sanctorum Doctorum sententias adulterare, ut hoc fuso imperitis persuadeant, ipsos Casuistica laxitatis patrones esse.

Sanctorum Doctorum ab eo tempore sententias adulterare ceperunt Jesuitæ, quo sui Molinae Novitates propugnandas susceperunt, uti videre est in Histor. Congr. de Auxiliis l. 2. c. 18. col. 282. ubi P. Coboso ostenditur S. Augustinum truncasse, truncatumque pro se allegasse, cum ipsi patenter adversaretur. Libro quoque 3. c. 26. col. 483. P. Bassida convineitur ejusdem Augustini testimonium turpiter adulterasse objectionem quam sibi facit S. Doctor, pro ipsius definitione proferendo.

Et eodem libro c. 5. ejusdem S. Doctoris textum Va-

Aa 5

len-

lentiā in solemnī disputatione, Clemente VIII. & Sa-
cro Cardinalium Senatu præsente, per Thomam de Le-
mos tam manifestè convictus fuit studiosè corrupisse,
ut ab eodem Pontifice minaci vultu exclamationeque
correptus, summoque ideo pudore suffusus, mentisque
vertigine captus, in terram corruerit, ac tribus post
mensibus obierit.

In Addendis etiam ad laudatam Historiam col. 264.
& seqq. nunc in Appendice pag. 232. exhibetur respon-
sio eximii viri Bartolomæi de Los Rios Provinciæ Ca-
stellanæ Ord. Eremit. S. Aug. primarii Definitoris, &
Concionatoris Regii, ad P. Magistrum Thomam de Ri-
guérola, in qua sic loquitur. „ Anno proximè lapsò
„ (1649) prodiit in lucem alterum opus posthumum
„ Joannis Martinez de Ripalda Jesuitæ, in quo profe-
„ runtur loca tam turpiter mutilata, truncata & adul-
„ terata, ut in eo omnem hæreticorum superet auda-
„ ciam. Sæpenumerò binas sententias procul à se diffi-
„ tas, ut ad rem suam accommodet, in unam colligit,
„ Modò particulam negantem, ubi nulla est, adjicit,
„ quod sensum maximè contrariè diversum efficit. Mo-
„ dò pro sanctorum sententiis, suas profert. Nonnum-
„ quam ea quæ obijciuntur, hæreticorumque arguta-
„ tiones (quod cæcus... advertere potuisset) pro San-
„ ctorum Patrum placitis accipit. Librum suum imple-
„ vit innumeris locis eum in modum depravatis & a-
„ dulteratis, &c.

Nec hoc etiam in Moralibus & practicis infrequens
est Jesuitis, ut videre est in tertio Scripto Cûratorum
Parisiensium, in quo apertè demonstrant; ea omnia
quæ ex sanctis Ecclesiæ Doctoribus, Basilio, Ambro-
sio, Augustino & Aquinate à Jesuitis Gallis in laxita-
tum suarum patrociniū allegata fuere, falsò & con-
tra perspicuam Sanctorum illorum doctrinam allegata
fuisse.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-QUARTUM.

Eorundem Sanctorum doctrinam elevare ac deprimere, dum ipsos in suam pertrahere nequeunt sententiam.

HOc supra visum est in Molina. Qui, præter ibi dicta, tr. de opere sex-dierum disp. 1. dicit Augustinum sacrarum litterarum auctoritatem sua expositione enervare & ludibrio infidelium exponere.

Joannes Robertus Jesuita in lib. intitolato: *An Nathanael fuerit Bartholomæus Apostolus*, sic loquitur: Si post Augustinum nihil Christianæ eruditionis accesserit, scholasticam Theologiam penitus rejiciendam fore; Augustini auctoritatem interponentibus respondendum esse, Ecclesiam in suis filiis usque hodie crescere, etiam eruditione. Non rectè dici, illud saltim necessario ab omnibus esse tenendum, quod Augustinus asseruit, nec retractavit.

Vasquez 1. p. q. 83. Augustini expositionem ad locum Apostoli de morte Christi pro omnibus procul abjicit. Et disp. 97. c. 3. n. 20. fatetur gratiam sufficientem juxta Augustinum, discipulosque ipsius, aliquibus denegari, sed addit: *Ab Augustino aliisque idem sentientibus peti posse; undenam sua scientia certitudinem hauserint.* Et 1. 2. disp. 123. c. 3. n. 14. dicit ex Augustini sententia de peccato originis, cogi nos incidere in sententiam Pelagii. Et disp. 193. c. 4. n. 39. Augustini vestigiis non esse insistendum, sed aliter philosophandum.

Lessius & Hamelius articulis 14. & 15. à Facultate Lovaniensi & Duacensi Censurâ notatis (junctis iis quæ Lessius habet de prædest. & reprob. sect. 4. n. 43.) Augustini locutiones improprias esse, cum grano salis intelligendas, nec passim frequentandas. Et art. 23. Utrum Augustinus contra quod sentimus sentiat, non admodum referre. Ista aliasque ejusmodi propositiones, usque ad duas & viginti, Hispanica Inquisitio anno 1650. declaravit respectivè falsas, improbables, absurdas,

male sonantes, piarum aurium offensivas, temerarias, erroneas, sapientes hæresim, & summè injuriosas sanctitati, pietati & doctrinæ unius ex Ecclesiæ Catholicæ columnis, scilicet S. Augustini.

His tamen minimè obstantibus Mariana l. 3. de mort. & immort. c. 6. Augustinum traducit ut Novatorem. Maldonatus in c. 6. Joan. v. 44. Augustini de gratia doctrinam, ab Ecclesia tantopere commendatam, rejicit contrariam amplexus. Petavius l. 10. dogm. Theolog. c. 1. Augustini de prædestinatione Auctoritatem dicit magnificandam non esse, Tract. de sincera Augúst. & Trid. interpret. c. 4. ejusdem de ea doctrinam brevè in scholis abjiciendam. Dissert. 1. de Trid. Concil. & S. Augustini Auctorit. c. 4. Augustini doctrinam judicio Tridentini temperandam ut Catholica sit. Jacobus Sirmondus in Præfat. super sent. August. cautè legendum ait Augustinum. Et c. 8. de hæresi prædest. ipsius de prædestinatione & gratia doctrinam ei sententiæ propinquam esse, quæ fatum admittit. Franciscus Annatus, *August. vindic. l. 8. c. 4.* contemptim de Augustino loquitur in eos insurgens, à quibus Molina arguitur in eo quodd dixerit Augustinum, quasi sub caligine constitutum, ad concordiam liberi arbitrii cum gratia à recentioribus adinventam, non attendisse, studioseque colligens quæcumque scriptores nonnulli, Augustino parùm affecti, de Augustino temerè effutierunt, veterum autem de ipso præconia elevans. Denique Cavill. Jansenian. pag. 28. omnes pudoris transiliens metas, dicere non veretur Innocentium X. dum quinque damnavit propositiones, sollicitum non fuisse, sanctumne Augustinum damnaret, an non damnaret.

Post ipsos Theophilus Raynaudas in Censura inofficiosa Censuræ §. 22. duram minusque divinæ benignitati conformem censet Augustini, Fulgentii, aliorumque Augustini Discipulorum sententiam de tanta Pharaonis obduratione, ut sufficienti ad resipiscendum auxilio fuerit destitutus.

Joannes Martinonus in suo Antijansenio disp. 12. n. 47. & disput. 40. sect. 6. n. 76. & in præfat. auda-

daſter pronuntiat periculoſum eſſe in materia gratiæ tantum Auguſtino tribuere. Nec erubeſcit diſp. 17. n. 20. & diſp. 40. n. 65. Auguſtinum de exceſſibus variis- que in doctrina Fidei, in S. Scripturæ expoſitione, & in Ethice Chriſtiana aberrationibus inculſare.

Stephanus Dechamps l. 3. de hæreſi Janſen. c. 3. diſp. 1. pari audaciâ dicit, pleroſque olim Catholicos ſpectatæ pietatis ac doctrinæ ingenuè declaraffe, Auguſtinum Pelagianæ hæreſeos odio abreptum, contrariam in partem adeo inclinaffe, ut ſæpiſſimè Calvino magis favere videatur quàm Tridentino, Calviniſtis hæc etiàm in parte arma miniſtrans.

Joannes Adam in libro hunc titulum præferente, Calviniſmus per ſe ipſum, perque S. Auguſtini arma proſtigatus: reliquos Socios ſuos contumeliôſa in S. Auguſtinum impudentiâ prætergreſſus 3. p. c. 6. dicit, Auguſtini doctrinam impeditiſſimam eſſe & ſecumipſa pugnantem. Ipſius libros tenebris nubibusque ita obductos eſſe, ut abſque profunda meditatione diſcerni nequeat quid doceat ut dubium, quid ſit certum. Quid adverſarios impugnans, quid ſua defendens. Noliſſe Auguſtinum clare ſenſus ſuos exprimere, vel in iis exponendis haud ita felicem fuiſſe, ut de ejus mente nullus ſuperſit dubitandi locus. Auguſtinum immeritò vocari Oràculum gratiæ, Tridentinique interpretem Concilii: Cap. 7. in periculoſas ſe extremitates in pugna contra Pelagianos projeciſſe. Cap. 8. certos eſſe ipſius de gratiæ & prædeſtinatione exceſſus. Emolliendam duritiem verborum ipſius, ne in contrarium abeat error. Eapropter verba ipſius rationabili lenimento (Molinistico utique) emollio (inquit) vitatoque Pelagianorum errore, in S. Auguſtini exceſſus non incido, ſed mediũ inter Pelagium & Calvinum teneo. Si enim ſublimitati verborum ipſius inſiſterem, Calviniſta eſſem. Et ruruſ: Iſta Calvini opinionones quibusdam in locis librorum Auguſtini inveniuntur expreſſa, ſi verborum corticem ſequaris. Et iterum. In partis utriuſque favorem locutus eſt S. Auguſtinus.

'Similia, si non intolerabiliora debacchatus est quidam in Sermone quem pro meritis castigavit Auctor libri cui titulus: *Defensio S. Augustini contra sermonem P. Adam*, ubi narrat quòd ab amico celebri Conclonatore monitus de præjudicio sibi suæque Societati per excessivas istius sermonis expressiones illato, nihil aliud ipsi reposuerit, nisi *Gabrielem à Porta Jesuitam, dicere solitum, optabile esse, quòd de gratia nihil unquam Augustinus scripsisset.* Vide artific. 38.

Ecce, Beatissime Pater, quantum gratiæ inimicis favent Jesuitæ, non sine grandi Ecclesiæ injuria, quæ Augustini armis contra eos pugnavit, & iisdem de ipsis triumphavit.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-QUINTUM.

Eosdem sanctos Doctores modernis Casuistis pares facere in corruptione Moralis doctrina.

Quis crederet sanctos Doctores atque etiam Sanctos Patres tam contumeliosè à Jesuitis tractari, nisi oculis suis videret, vel videre posset, P. Daniele seu auctorem novissimæ Responsionis ad litteras Provinciales pag. 68. hæc deblaterantem. „ Potuisset Paschalis, „ si voluisset, loco boni illius Jesuitæ, qui in Provincia- „ cialibus loquitur nomine Societatis, inducere ipsum. „ met D. Thomam non minus ridicula dicturum. Opor- „ tuisset tantum proponere & in ordinem redigere certos articulos Doctrinæ Thomasticæ, quemadmodum „ fecit circa Jesuiticam, omisis probationibus, restrictionibus, explicationibus, cautionibus necessariis ad „ hoc ut in praxim reduci possit.

„ Quod majus est, si impius quispiam vellet compilare omnes falsas propositiones quæ exciderunt SS. „ Patribus, detorquendo insuper illas in malum sensum, in quem subinde trahi possunt, mutilando eorum loca, vel aliquot verba addendo, illud audeo pro „ certo ponere, eum confecturum collectionem Provinc- „ cialibus grandiore, quæ non minus vocari poterit,

„ E.

„ *Ethica & Religio Patrum*, quam alias libellus quidam
 „ inscriptus fuit : *Theologia Moralis Jesuitarum*, &
 „ quo Provinciales excerptæ prodierunt, sed amplifi-
 „ catae.

Decerne, Pater sanctissime, an ista non sit enormis
 in S. Thomam, & in omnes Ecclesiae Patres blasphemia:
 Si enim verbum quodcumque Sanctis injuriosum,
 in eorumque tendens contemptum, blasphemia in Sanctos
 vocatur, quamnam oratio sanctis omnibus Doctoribus
 magis injuriosa effutiri potest, quam ea quæ Casuistis,
 quamlibet corruptis, æquiparantur? Quid enim?
 An non injuria magna est, illas Ecclesiae columnas, illos
 Christianae Religionis Magistros, illa Theologiae luminaria
 magna, Theologorum inscientissimis, puriores fontes
 Moralis Evangelicae, Auctoribus corruptioris Ethices,
 Sanctitatis & scientiae thesauros, iis hominibus pares
 facere, in quibus nec scientiae nec sanctitatis species
 in eorum refulget operibus? An non injuriosa comparatio
 illa sanctos Doctores omnes contemptui exponit libertinorum,
 quemadmodum corrupti Casuistae expositi sunt contemptui
 proborum omnium?

Verum enimverò pensiculiùs (cum Provincialium Apologista epist. XVII.) expendenda est Jesuitica illa
 SS. Patrum criminatio. Sustinet itaque Jesuita Daniel ex
 SS. Patribus excerpti posse longè plures opiniones falsas,
 ridiculas, perversas, quam ex Casuistis Provincialium
 Auctor excerpserit, utpote ex quarum collectione concinnandum
 putat librum Provincialibus longè grandiorum. An non hoc est
 patenter asserere, quod collector iste infinitis hominibus,
 etiam piis & timoratis, pari fundamento persuadere posset
 Patrum omnium Ethicam corruptam esse, quemadmodum Paschalis,
 Daniele fatente, infinitis hominibus, etiam timoratis &
 probis persuasit, Jesuiticam Ethicam esse corruptam? Illud
 verò asserere potest absque gravi in SS. Patres blasphemia?
 Imò blasphemia illa indè gravior esse videtur, quòd id P.
 Daniel nedum asserat de Ethice, sed & de Religione
 sanctorum Patrum omnium. Quæ asser-

fertio pijs fidelibus omnibus horrorem incutit. Si enim vera foret, libertini meliorem ad frugem haud magis revocari possent per Sanctorum traditionem, quam per corruptorum doctrinam Casuistarum: nec haeretici ad fidem per Sanctorum Doctorum Religionem. Quippe qui reponerent, Sanctorum Doctorum Religionem errori corruptionique æquè obnoxiam esse, quam juniorum Casuistarum Ethicem.

Plura non addo, contentus cum provincialium Apologista Daniele Jesuitam, nomine piorum omnium, sanctorum Patrum canitiem venerantium, ad poenam libri, sive ad propositæ conditionis executionem provocare, certus quod promissam tot errorum laxitatumque in vetustis Patribus inventurus non sit congeriem, quæ in Jesuiticis invenitur Casuistis.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-SEXTUM.

Divinas Scripturas, Pontifices, Concilia, Patres cavillatoris eludere glossis, ne suis suorumve aberrationibus contradicere videantur.

DEmonstratur ex Lessio l. 13. de perfect. divin. n. 442. ubi cum asseruisset, fortè paucos inter Christianos esse, qui propter defectum operum misericordiae corporalium damnabantur, cum nemo ad illa teneatur, nisi in extrema & gravi necessitate, quæ varius occurrat, ut hunc vel illum in particulari graviter obliget. Si bi objicit c. 25 Matthæi, ubi Christus formam describens universalis judicii, pro ratione sententiæ damnationis impiorum, neglecta designat misericordiae corporalis opera, *Esurivi enim &c.* Quorum si tam rara foret obligatio sub gravi crimine, transgressio istius obligationis non assignaretur pro communi seu vulgare damnationis impiorum ratione. Qualis profectò esse videtur ratio sententiæ judicii universalis.

Ad hoc Lessius respondet per puram putam cavillationem, ideo utique rationem illam à Christo Judice designandam, ut homines praesertim plebeios, qui ad majore

re

Pontifici & Orbi denunciata. §. VIII. 569
ra & spiritualia parum sunt comparati, in hac vita ad
majora excitaret. Hæc autem ratio cessat in extremo
judicio. Tunc enim homines non erunt amplius ad
opera misericordiæ excitandi. Quod profectò non est
objectum ex divina Scriptura difficultatem solvere, sed
insolutam eludere.

Et quid aliud est Vasqueziana expositio præcepti E-
vangelici, *Quod superest, date eleemosynam*, quâ illud
quod superest sic exponit, ut numquam vel vix umquam
divitibus contingat. Sic enim Vasquez de eleemos. c.
4. n. 14. superfluum exponit, ut superfluum non dica-
tur, quod ad augendum pecunia statum suum vel suo-
rum reservatur. Undè vel ipse Vasquez concludit, *Vix*
in secularibus, etiam in Regibus, inveniri superfluum sta-
tui. Vix proinde locum habere obligationem istius præ-
cepti.

Quid etiam nisi cavillatio est elusioque, quod Tambu-
rinus l. 5. in Decal. c. 2. §. 3. respondet ad objectos si-
bi Pontifices, Apostolumque, contra id quod docet,
filios filiasque peccatum non incurrere mortale; dum
nubunt, etiam indignis, absque requisita parentum vo-
luntate. Si statuit (inquit) Evarestus Papa, ut pronup-
ta nequaquam habeatur puella, quam pater ipse non des-
ponsat. Si Leo Pontifex, si Ambrosius aiunt, non esse
virginalis pudoris maritum eligere, sed judicium paren-
tum expectandum. Si in sacris Litteris parentibus hoc
munus tribuit Sapiens. Si Paulus 1. Cor. 7. expresse do-
cet à parentibus tradendas esse filias nuptiis. Si multa sa-
crarum Litterarum exempla (quæ affert Bellarminus) id
manifeste demonstrant. Responde, hæc & similia proba-
re, esse valde honestum, ejusmodi consilium à patre
conquirere, diuinam peccati mortalis necessitatem non pro-
bare.

Quid de Conciliis, declarantibus obligationem dif-
cendi memoriter Pater, Ave, Symbolum? Respondet
Sanchez l. 2. in Dec. c. 3. n. 19. Et si verba Concilio-
rum rigide videantur loqui, & sub mortali obligare. At
consuetudo jam exposuit, obligationem hanc tanti momen-
ti

ti non esse, ut culpam venialem excedat illius transgressio,
An non hoc est ludere & cavillari?

Concilium Tridentinum sess. 24. poenas gravissimas raptoribus decernit, excommunicationem, infamiam perpetuam &c. Quid ad hoc Tamburinus? Ubi Concilium non distinguit, auctoritate Magistrali ipse distinguit l. 7. in Decal. c. 6 §. 2. *Si quis rapiat mulierem causa libidinis, &c. non ad contrahendum cum ea matrimonium, non incurrit predictas Concilii poenas.*

Juxta Constitutionem Gregorii XIV. Ecclesiae privilegio non gaudent assassini. Quomodo id eludit Escobar tr. 6. exam. 4. n. 27. *Assasini* (inquit) nomine eum intelligo, qui pecunia aut pretio ad hominem incautum occidendum ex insidiis conducitur, quare qui sine pretio aliquem interficit (ex insidiis utique) ut amico rem gratam faciat, non dicitur assassinus. Alias Conciliorum Pontificiarumque Constitutionum elusiones habes supra proposit. 120. 121. 122.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-SEPTIMUM.

In earumdem aberrationum patrocinium turbam proferre similiter errantium Casuistarum.

Suas fuorumque aberrationes in tuto positas arbitrantur Honoratus Fabri, Amadeus Guimenius, Casuistarum Apologista, alique Jesuitae, dum in earum patrocinium longa series stat similiter errantium, laxioraque sectantium Casuistarum. At perperam. Quia errantium multitudo, nullum errori dat patrocinium, nec minus errat uti manifestum fecerunt Alexander VII. & Innocentius XI. dum propositiones multas damnarunt, damnabilesque proinde censuerunt, quas Casuistarum turba magna tuebatur.

Juniores ergo Casuistas similiter errantium Casuistarum multitudo non excusat, imò tantò errant periculosius, quantò cum pluribus: Nam ut Hilarius ait l. 6. de Trinit. sub initium, *Qui errat, ex numero habet hoc impudentia, ut quod errat, prudentiam velit existi-*

ma.

vari (audiant Probabilistæ) & quod cum multis errat, intelligentiam esse asserat veritatis, dum minus erroris esse existimatur in multis. Sed idè (inquit Augustinus l. 3. contra Parmen. c. 2.) tamquam sincerissimum speculum proposita sunt hominibus oracula celestium paginarum, traditioque sanctorum Doctorum, non testimonia molliorum Casuistarum, ut ibi quisque videat quid sequi quid tenere debeat.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-OCTAVUM.

Casuistas Patribus anteferre.

Exemplum est vel in ipso Toletò (tametsi aliis minùs dissoluto) qui l. 8. *Instruct.* c. 36. n. 3. & 4. recentiores Casuistas sequi maluit, quàm veteres Patres, circa eleemosynæ communibus in necessitatibus præceptum. Cajetanus, inquit, videtur dicere esse obligationem sub mortali eleemosynam ex superfluis faciendi in communibus necessitatibus. Et S. Thomas 2. 2. q. 32. a. 5. videtur idem dicere. . . . Tamen communis opinio (Casuistarum) tenet contrarium. . . . Istam teneo, propter communem. . . . Tamen Doctores sancti. . . . damnant superflui retentionem sub mortali. Multum ergo timendum est. Ecce Toletus agnoscit sanctos Doctores stare contra communem Casuistarum opinionem, & nihilo minus Casuistas sequi mavult, communemque opinionem ipsorum præfert contrariæ sententiæ sanctorum Doctorum.

Exemplum aliud est in Azorio, qui l. 10. *Instit. Moral.* c. 31. q. 13. querit, An quando nocturna pollutio talis est, qualem S. Thomas describit, impediatur Missæ Sacrificium eo die, etiam post debitum cordis dolorem & confessionem? Pro affirmativâ refert S. Thomam, S. Bonaventuram, B. Albertum magnum &c. Ipsi nihilominus præfert Casuistas juniores, quorum oppositam sequitur sententiam.

Quemadmodum & Filiutius disputans de dispositionibus ad S. Communionem requisitis, 10. 1. tr. 4. c. 6. ubi

ubi cum junioribus Casuistis adversus SS. Patres docet, ad primum Eucharistiae effectum necessariam non esse devotionem actualem, nec effectum illum per voluntariam impediri distractionem, nec per peccatum veniale actuale ipsam concomitans sumptionem. *Quod si sancti Patres videantur*, inquit, *plus exigere, intelligendi sunt vel in ordine ad magis fructuosam sumptionem, vel quoad consilium.* Adulterinâ expositione istâ (quam Sanctorum textus refutat, factum suum pallians, quo Casuistarum opinioni) sanctorum Patrum sententiam postponit, Reginaldi Cellotique regulam secutus, quod in iis quae mores concernunt, veritas à Novitiis scriptoribus potius *haurienda sit quam à veteribus.*

Quae profectò regula prorsus est rejicienda, & à Clero Gallicano anno 1700. jurè proscripta est. Quia veteres SS. Doctores specialibus Deus prerogativis decoravit, ut posteris tam in materia morum, quam fidei, admirationi essent, & magisterio, hoc praesertim audacis ignorantiae seculo, quo immensum penè levissimorum scriptorum examen, quasi odiosa vesparum ac tabanorum acies (ut Petrus Aurelius ait in Vindiciis pag. 241.) *sincero doctrinae melli, & oculis Doctorum infecta sese profudit.* Antea pudor aliquis, vel aliqua in publicum prodeundi verecundia erat, nec facile dabantur in lucem Theologicae lucubrationes, nisi quae audiri saltem, sive legi mererentur. Nunc *Jesuiticae ambitionis aura, & falsa gloriae emulatio, innumera tenuium ingeniorum millia, velut infamam* (respectivè ad Sanctos Doctores) *plebeculam pestilenti contagio pervadens, pudorem obruit, mentium sensus obstupescit, ut sua propudia (seu novitia commenta) publicare, suas mundo offerre labe gestiant, quasi privatim peccare nefas esset.* Quo fit, ut. . . in tantis lascivientium scriptorum acervis, ita paucos, pro illa multitudine reperias, quos perpena rerum cognitio; libratae judicii maturitas, dictorum suorum alienorumque delectus commendat. Ita verò multos, in quibus nihil singulare, praeter promiscuam loquacitatem, temerariam de rebus ignotissimis & minime meditatae differendi fiduciam, incredibiles à veris purisque fontibus evagationes; importu-

nè solùm repetitos vulgariùm cantilenarum susurros, imparia undique materiis propositis ingenia, ut minùs mirari oporteat paucos illos extitisse, qui seculo laboranti subvenirent, quàm hosce tam multos, vilissimæ imperitis mercimonia, palàm proponere ausos esse, quibus rude vulgus & semidoctorum turbam, quæ longè maxima est, ac semper fuit, inducerent.

Ecce quales ut plurimum sunt, quos sanctis Ecclesiæ luminaribus Jesuitæ anteponunt, quæ tamen dicta non velim in contemptum recentium omnium scriptorum, (eorum saltem, qui pietate & eruditione insignes, non ex corruptis Casuistis, neque ex nova sectantibus, sed ex puris Moralis Christianæ fontibus, Scripturâ & Traditione, Moralia sua derivant dogmata) verùm ad castigandam eorum stultitiam, qui nihil nisi Tamburinos, Eleobarios, Baunios, Gobatios aliosque ejusmodi Casuistas sciunt, ex purulentisque eorum placitis conscientias dirigunt, Christianique Orbis Magistri esse volunt. Quorum quamlibet multorum apud germanos Theologos, nullo in pretio esse potest auctoritas.

ARTIFICIUM QUADRAGESIMUM-NONUM.

Principia in antiquitate fundatissima, inter Theologosque præcipui nominis receptissima, insimulare ut nova, impræcætabilia, extravagantia, erronea.

Ejusmodi principia sunt, quæ in Arnaldi libro *De frequentia communionis*, tot sapientissimorum Episcoporum præconis commendato, in Huyghenii *Methodo remittendi-retinendique peccata*, in *Theologia Sanctorum*, de usu Sacramentorum pœnitentiæ & Eucharistiæ aliisque similibus libris in antiquitate fundatissimis continentur, præsertim quoad dispositiones ad Sacramenta illa ritè suscipienda à sanctis Doctoribus requisitas.

Ea tamen Jesuitæ Galli, Belgæ, Angli, &c. (quibus nihil ita antiquatum, nihil ita obsoletum, nihil ita peregrinum, quàm Doctrina Sanctorum venerandaque canities veterum Patrum) contra certissimam veritatem
in-

inimulant ut nova (Novatores potius ipsi) contra certissimam experientiam (ab ipsis etiam sodalibus suis Emerico de Bonis & Paulo Segneri testificatam) traducunt ut *impracticabilia*, contra sobriam denique sapientiam diffamant ut *extravagantia*, *erronea* &c. Quia nimirum talia videntur doctrinam praximque aliam nescientibus, nisi extravagantium errantiumque Casuistarum suorum, Baunii, Tamburini, Fabri, Escobarii, Piroti, &c. Qui utique à via veritatis idem erraverunt atque extra eam divagati sunt, quia Moralem doctrinam suam ex germanis Ethices Christianæ fontibus non deprompserunt, sed *foderunt sibi cisternas*, *cisternas dissipatas*, quæ doctrinæ salutaris continere non valent aquas, cisternas scilicet extravagantium phantasiarum suarum, quæ in varia ipsos præcipitia deduxisse videntur ex tot ipsorum foetidis propositionibus supra enarratis. Sed super hoc iudicium Tuum, Beatissime Pater, expectabimus.

ARTIFICIUM QUINQUAGESIMUM.

Adversariis suis errores imponere, quos discretè rejiciunt.

PRÆTER dicta numero III. id Provincialium Apologista epist. V. demonstrat de variis propositionibus (quod utique semper sequendum sit tutius, quod conscientia quietari nequeat, nisi per evidentiam seu demonstrationem geometrica parem, quod ignorantia invincibilis à peccato non excuset, &c.) quas Wendrockio, discretè eas refellenti, imponit P. Daniel in novissima responsione sua ad Provinciales. Idipsum non semel à variis demonstratum est de plerisque propositionibus, quas larvatus Auctor Franciscus Simonis, Auctoresque damnatorum libellorum, *Jansenismus omnem destruens Religionem*, *Jansenismus exoticè rigidus* &c. Huyghenio, Obstratio &c. per calumniam imposuerunt.

Suprà etiam Artificio XXI. pag. 502. recensuimus nonnullas propositiones Arnaldo per Jesuitas Romæ (dum ibi

ibi examinaretur liber de frequenti Communione) per imposturam attributas fuisse, quas sola istius libri lectione refelli Sociis suis Cardinalis de Lugo testificatus est.

Denique (omissis reliquis) novissime in Theologia Sanctorum vindicata p. 1. hoc ipsum perspicue ostenditur in refutatione articuli VI. cujus fabricator Sabranus fuisse dicitur, famosus ille *Bajanarum Artium*, seu Jesuiticarum fabularum, pueriliumque imposturarum Artifex.

ARTIFICIUM QUINQUAGESIMUM-PRIMUM.

Eosdem adversarios suos calumniatores vocare, dum non illi, sed ipsimet calumniatores sunt.

Innumeris demonstrari potest exemplis, quorum plurima extant apud Provincialium Apologistam epist. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 12. Verum ne prolixior sit Denuntiatio nostra, pro iis remitto specialiter ad epistolam VIII. in qua de peccato agitur Philosophico, quod à Sociis admissum negat Auctor nuperæ responsionis ad Provinciales, negat & admissa à suis principia illius, contrarium asserentes calumniatores appellans. Verum enimvero ipsummet calumniatorem esse, productis formalibus Sociorum textibus (quos etiam §. 8. nos produximus, tota Centuria II. à pag. 30. ad 48.) luce meridiana clarius evincit. Vide ibi (Lector) nec satis mirari poteris Jesuiticam audaciam in negandis veritatibus ad oculum adeò patentibus, ut à solis obstinatis agnitæ veritatis negatoribus inficias iri queant.

ARTIFICIUM QUINQUAGESIMUM-SECUNDUM.

Victoriam canere dum certissime victi sunt.

ET istud ad oculum demonstrat Provincialium Apologista epist. VIII. citatâ, in qua posteaquam ineluctabilibus argumentis demonstravit peccatum Philosophicum à Sociis multis admissum fuisse velut possibi-

le

le, & subindè contingens, nec contrarium absque effronte audacia dici posse (quod & à nobis demonstratum est loco proximè allegato) in Antagonistam suum hisce insurgit verbis: „Quà ergo fronte audes adhuc venditare „ quinque aut sex illas sociorum tuorum epistolas de peccato Philosophico tanquam scriptiones in suo genere „ perfectas, & quæ Jesuitarum innocentiam ineluctabiliter demonstrarint? Quin igitur respondebas his „ quæ statim protuli, vel quin ostendebas vestrum Apologistam iis respondisse? Quod si neutrum facere „ potuisti, cur victus ipse victoriam canis? Dum producta fuit Thesis vestra Divionensis, negare non potuisti, quin eam capièdo ad verbum contineret hæresim, atque ut imminens huic thesi fulmen à cervicibus vestris averteretis id unum fuit effugium vestrum dicere professorem fuisse locutum de peccato Philosophico tanquam de hypothese moraliter impossibili, & nullum Jesuitam aliter fuisse locutum. Ad hoc repagulum expugnandum supererat in medium adducere Theologos è vestris, qui fuissent locuti de peccato Philosophico, velut de re planè possibili, immò qui ejus existentiam admisissent. Denuntiatio- num Auctor id clarissimè probavit. Quapropter nullum dedistis responsum. Obmutuistis ut pisces. Et post hæc pœana canetis Societatiq; trophæa struetis? Profectò planè miranda videretur hæc agendi ratio, nisi notum esset Jesuitarum ingenium. Vide, Lector, hæc de re plura ibidem &c.

Vide & Historiam Congregationum de Auxil. in causa Molinæ l. 4. c. 20. nunc cap. 24. ubi sic legitur: „ Ut primùm vulgari cœpit Pauli V. rescriptum, quo „ judicii promulgatio in aliud tempus mittebatur. . . . „ in Hispania. . . usque adeò Jesuitæ falsis reportatæ „ victoriæ rumoribus plebem universam occupaverunt, „ ut penè Prædicatores digito monstrarentur. Nec verò eis hujuscemodi mendaciis plebem alere satis erat: „ hanc etiam Salmanticæ, Vallisoleti, Valentia, Villagarcia, Toleti, publicis gaudii significationibus re- „ crearunt. Feriæ universis studentibus triduum indictæ;

dictæ, volatilium ignium festivi apparatus, publicæ
fabularum actiones, tauri per plateas & vicos agita-
ti, triumphales arcus magna mole positi, quorum
in fronte aureis litteris incisum erat, MOLINA
VICTOR atque inter eos profanæ gentilitatis lu-
dos, solemnia Sacra in gratiarum actionem offere-
bantur....

Verum non diu penes vanos triumphatores men-
dicii sui stetit usura. Romam quantocius perlata res
est. Epistolas transmissorias, quibus amicos de re-
portata victoria commouuerant, aut ad indictos lu-
dos invitauerant, Notariorum fide recognitas, nec
sine risu legit Paulus V. . . . Hispanis Episcopis,
Inquisitoribus, ceterisque viris Religiosis, qui vanos
Societatis triumphos. . . . denunciaverant, ab Ora-
tore Regio, Francisco Pegna & Thoma de Lemos
rescriptum est per communem epistolarum formu-
lam, sibi in antecessum exhibitam; legit semel &
iterum Paulus V. atque in hunc modum emendavit,
quem ab eis in scribendo servari voluit.

Hæc porro erat epistolarum formula. . . . Legi
qua scripsit Dominatio vestra circa Auxiliorum contro-
versiam. Obstupesco vehementius quod contra Sanctita-
tis sue mentem huiusmodi fabulas dictitare, atque in
vulgus spargere audeant. Certissimum quippe est, nihil
à S. D. N. definitum esse. Imò post reservatam sibi de-
terminationem, eam etiamnum animo meditatur & tra-
ctat. Quapropter qui oppositum affirmant aut divulgant,
summa impudentia rei sunt & injuria quia Sanctitati
sue & Apostolica Sedi irrogatur. Hoc unum est quod
mihi hac in parte omni asseveratione, omni que quantæ
haberi potest morali certitudine, dicere liceat. Rescribas
si quid in oppositum tentari contigerit, ut dignoscantur
inobedientes. Roma 8. Januarii 1608.

Statim atque rescriptum istud (quod jubente ac
veluti dictante Pontifice missum clarissimi viri signi-
ficabant) in Hispaniis exceptum est, tota evanuit
inanium triumphatorum gloria, qui tot mendacio-
rum pigmentis stolidam plebem implanaverant.

ART. I.

Bb

Nec

Nec tamen ideo cessavit ipsorum ridenda vanitas: nam uti laudatæ Auctor Historiæ prosequitur, in buccinandis scientiæ mediæ triumphis, Socii in altis Christiani Orbis partibus perrexerunt quo in Hispania ceperant pede, maxime in Gallia, Belgio & Leodii. Cùmque Remis 5. Decembris 1696. hanc publicè sustinere ausi fuissent propositionem: *Doctrina Ludovici Molina. . . . tam valide impetita. . . . & coram SS. Pontificibus tam diligenter agitata, tamquam aurum in fornace probata, purior inventa est. . . . & cum honore ex tot disputationum fluctibus emerfit.*

Mendacem istum triumphum Illustrissimus Archiepiscopus Remensis Carolus Mauritius le Tellier solemnī censurā dejecit 15. Julii 1667. Jesuiticam propositionem illam, *uti falsam, temerariam, scandalosam, capciosam & in errorem inducentem* proscribendo per publicum Decretum ad Academiam Remensem directum, quod summā Eruditorum omnium veneratione meritissimè susceptum fuit, ob ea quæ diximus §. 5.

CONCLUSIO.

Ista sunt scandala, Beatissime Pater, quæ an non verè scandala sint, per Jesuitas emergentia in regno Dei, id est in commissa tibi Ecclesia Christi decernet Sanctitas tua, cujus judicio nos & quæcumque diximus proprius submittimus.

Tam corruptam interim in Jesuitis doctrinam pii deplorant Fideles, utpote ex qua ipsi etiam scandalizantur infideles. Deplorant & tantam in ea sustinenda pertinaciam, deplorant denique superbiam, quam præ se ferre videntur tot illæ artes strophæque Jesuiticæ, quas ideo denuntiamus Sanctitati tuæ vestræ, ut decernat ac judicet, an non sit reformanda Societas, & an non in ea impletum sit tertii Generalis ipsius S. Francisci de Borgia vaticinium extans in editione Iprensi litterarum emanatarum à Generalibus Societatis pag. 57. *Veniet tempus quo se Societas multis quidem occupatam literis, sed sine ullo virtutis studio intuebitur, in qua tunc*
vige-

*regēbit ambitio & sese efferet solutis habentis superbia, nec à quo contineatur & supprimatur habebit. . . . Atque ultimam jam non hoc totum experientia ipsa sapius testata docuisset.**

An non meritò etiam Generalis Aquaviva in epist. de 31. Julii 1602. omnibus Societatis alumnis speciale injunxerit examē, an non causam darent tribulationibus quibus Societas agitabatur, indecorisque rumoribus qui de ea spargebantur, quòd liberioris essent doctrinæ addictique Novitatibus?

Item an non verè Generalis Mutius Vitelleschus in epist. ad Superiores Societatis data 4. Januarii 1617. dixerit quòd nonnullorum ex Societate sententia (in rebus præsertim ad mores spectantibus) plus nimìo liberæ, non modò periculum esset, ne ipsam evertant, sed ne etiam Ecclesiæ Dei universæ insignia adferant detrimenta.

Quale profectò de Jesuitis judicium fuerit sanctæ recordationis viri Alani de Solminihac Episcopi Cadurcensis, miraculis clari, satis ipse significavit, dum Abbati Ferrerio Albienfis Episcopi Vicario generali, penè moriens, inter suprema mandata dixit: *Sibi Jesuitarum doctrinam ac disciplinam diligentissimè perspectam, nec quidquam à se prætermisum, quo ipsos in viam reduceret, sed irritò labore. Quamòbrem illos à se judicari magnos Ecclesiæ hostes, dignosque quos omnes Ecclesiæ filii averfentur & fugiant; quòd suum de illis judicium ut ejus operâ multis, ac præsertim Episcopis innotescerent, à se vehementer optari.*

Quale denique de iisdem judicium fuerit sanctæ etiam memoriæ Joannis Palafoxii, Episcopi Angelopolitani (de cujus solempni Apotheosi Romæ agitur) satis etiam

Bb 2

ipse

* In hac Epistolæ Borgianæ particula plura adulterata esse in posterioribus Editionibus, jam pridem observatum est in volumine tertio Moralis Practicæ Jesuitarum p. 89. Enimverò post illam editionem Ipressam a. 1611. recula est Dilingæ anno

subsequenti 1612. eadem collectio Litterarum Præpositorum Societatis, cum iisdem mutationibus quæ cernuntur in Editione Antverpiensi a. 1635. & in altera quam Germani Bibliopola emiserunt in Jüceum anno 1702.

ipse declaravit in epistola ad Innocentium X. de die 8. Januarii 1649. in qua (sanctè protestatus, nihil à se de Societate scribi ex sinistro in illam affectu, sed ob solum Christianæ Religionis incrementum, majusque Societatis bonum) Sanctitatem suam certiorè facit, quod nisi religiosam, illam Societatem (alioqui sanctissimam) intra justæ laudabilisque reformationis limites Sedis Apostolicæ constantia prudentiæque cohibeat, Ecclesiæ non solum non erit proficua, quin semper magis magisque exitiosa in iis quæ animarum directionem concernunt. Epistola illa incipit per hæc verba: *Beatissime Pater, Sacris tuæ Sanctitatis pedibus provolutus, extatque (cum aliis scriptis ejusmodi laudatissimi Episcopi) in Archivis Matritensibus Carmelitarum Discalceatorum, quibus eam ipse consignavit. Verba inde excerpta n. 99. hæc sunt. Ista, Beatissime Pater, protestatione christiana præmissa, ea ingenuitate & sinceritate qua decet & licet filio qui Patrem, viro Christiano qui Christi Vicarium universalem alloquitur, profiteor Religionem istam, alias sanctissimam, se intra cancellos justæ & honestæ reformationis, à Tua integritate & sapientia non arceatur, jam non tam utilem quam animarum regimini, quod nobis Episcopis competit, nunc certè jam exstare, & magis tractu temporis noxiàm esse futuram.*

Hæc habui, Beatissime Pater, Sanctitati tuæ denuntianda, inerrabilique judicio ipsius filiali submissione committenda: Tu enim Successor Petri, providebis quomodo liberes Sponsam à tantis scandalis, à labiis iniquis & à lingua dolosa. . . Cum esses parvulus in oculis tuis, Deus te constituit super Gentes & Regna. Ad quid nisi ut evellas & destruas, & adifices & plantes. . . . Itaque ad consummationem virtutum, & ne quid minus fecisse inveniamini à magnis Episcopis, Antecessoribus vestris, capite nobis, Pater amantissime, vulpes qua demoliantur vineam Domini. . . . non jam parvule nec paucule, sed certè grandiuscula & multæ sint, nec nisi in manu forti, vel à vobis exterminabuntur. At vestrum agnoscat, Pater Clementissime, principum

pro

Pontifici & Orbi denunciata. §. VIII. 587
 probetis zelum, ministerium honoretis. In eo planè Pe-
 tri impletis vicem, cuius tenetis & Sedem: . . . Si ve-
 strâ auctoritate conteritis mōrum corruptores. Verbis
 usus sum Bernardi epist. 189. Concludo itaque cum
 eodem epist. 92. Magnis periculis infirmorum membro-
 rum Christi Pastoralem diligentiam quasumus adhibere
 digneris. Quia, ut ait epist. 188. Ad vos specialiter
 spectat tollere scandala de regno Dei, surgentes succide-
 re spinas, sedare querelas, Et ideo, si judicatis me ius-
 te moveri, movemini & Vos; ac ne frustra moveamini,
 agite pro loco quem tenetis, pro dignitate quâ polletis,
 pro potestate quam accepistis, quomodo qui ascendit ad
 cœlos descendat usque ad inferos.

ARIÆ MONTANI
 EPISTOLA
 AD
 PHILIPPUM II.
 HISPANIARUM REGEM.
 SACRA CATHOLICA REGALIS
 MAJESTAS,

TAnquam fidelis & obligatus servus secundum sim-
 plicitatem Christianam, & pro fide in omnibus
 illis debita, quæ ad Dei Vestræque Majestatis servitium,
 & ad rectam Rerump. ipsi subiectarum administratio-
 nem pertinent, ut eo nomine, quantum in me est, fa-
 ciam, testor ac moneo, unam illarum rerum quas Ma-
 jestas Vestra Gubernatori ac Ministris, qui in Belgio
 sunt aut posthac erunt, severissimè debet injungere,
 esse istam, ut caveant Jesuitis committeri, ne quic-
 quam negotiorum cum illis communicent, neque ad
 id, quod nunc habent auctoritatis vel opum, in his Pro-
 vincijs, ullam accessionem faciant. in specie autem,
 ut Gubernator Belgii nemine illorum pro Prædicatore,
 vel Confessario uti audeat. Deo enim & conscientia

Bb 3

te

teste, perspectum habeo tam hoc quàm quicquam aliud referre ad rem Majestatis Vestrae, & ad liberam executionem boni Regiminis harum Provinciarum. Et Majestas V. pro certo habeat, perpaucos in Hispania inveniri, extra ipsorum Societatem, qui pluribus & certioribus, quàm ego, argumentis perspectum habeant, quæ sint illorum prætenfiones seu studia, qui fines, quantoque ingenio & conatus ad fines sibi propositos connitantur, similiterque de multis eorum rebus particularibus, quibus observandis non ab uno, sed jam inde à quindecim annis animum adverti. Albanum Ducem in iis, quæ ipso Governatore affectarunt aliquanto tepidiorem fuisse accepi, neque dubito quin eum ad id impulerint causæ ad rem Majestatis V. pertinentes: quo nomine prius privatim, postetiam publicè, de illo dolentissimè questi sunt. Nunc verò ob allatum de novo Governatore nuncium triumphant, & gloriosè jactitant se apud illum plus quàm vellent ac postulerent, commoditatis & auctoritatis habituros. Torus enim NOSTER est, aiunt illi, solemni inter illos loquendi formula. Neque verò dubium habeo, quin enixè facturi sint quidquid poterunt, ut voto potiantur. Visum mihi est pro eo ac debeo ejus rei Majestatem V. peculiari Epistolâ certiore facere, quam Gastelo perferendam credidi, et si ille argumentum ejus ignorat: nec enim me præterit quos passim exploratoreshabeant, ut, quid de suis & alienis negotiis agatur, resciscant quantique nocumenti, & quàm tectas exercent inimicitias contra minoris auctoritatis homines, quos quovis modo rerum suarum quicquam non fati, ex sua libidine attingere intelligunt. Negotia particularia literis perscripta Majestati Vestrae tadium afferrent. Ego aliud nec desidero, nec postulo, quàm Majestati V. inservire, nec quicquam ei molestiæ adspargere, cujus Regiam Personam & Coronam Deus longum prosperet ad sancti sui Nominis gloriam. Antverpiæ a. d. 18. Febr. Anno 1571.

S. C. R. M.

Besa les pies de V. M. su Capellany Criado

ARIAS MONTANO.

A D

ARTES JESUITICAS

A P P E N D I X.

I N Q U A

Demonstratur Alphonsi Huylenbroucquii Societatis Jesu vindicationes adversus presentem librum frivolas esse ac prorsus infundatas.

§. I.

Refelluntur allegationes ipsius in libri sui prooemio.

SUAS adversus Aleophilum Vindicationes ab hisce verbis inchoat Huylenbroucq, *Non est servus major domino suo*; Sociorum utique suorum morem imitatus, quorum dum errores, seu opiniones exorbitantes ex charitate reprehenduntur, ut corrigantur, vanitatem ex confusione sua captantes, reprehensoribus suis objicere solent, quod per ipsos Societas perfectionem patiatur, sicut per Phariseos Filius Dei reprehensus fuit, tamquam violator legis. Societati proinde gloriosum esse, in opprobriis cum Jesu partem habere.

Sed quam in eo seipsos fallant, sapientissimi Curiones Parisienses in Scripto suo sexto, luculente demonstrarunt. Quid hoc enim aliud, nisi obstinatum in defendendis erroribus suis pertinaciam (parallelam facere cum sancta divinaque Jesu Christi constantia in sustinendo persecutionem pro veritatis defensione) manifestare? Quod

ART. II.

A

cer-

certissime impium est. Quæ enim proportio inter defensores Evangelicarum veritatum, & defensores exorbitantium opinionum, veritatibus illis adversantium? Dei Filius, & Sancti Martyres ad mortem usque, & supplicia laboraverunt pro veritatis defensione. Socii & contra multi non videntur laborare, nisi pro veritatis & Moralis christianæ destructione. An non hoc exemplo suo demonstrant tot damnatarum propositionum defensores? Taliumne reprehensio persecutio est? Imo gratia potius ac dilectio.

Seipſos ergo frustra reputant beatos, pro nomine Jesu contumeliam patientes: cum beati non sint, nisi qui persecutionem patiuntur propter justitiam & veritatem christianam, cujus defensores ipsi verius persequuntur imposturis, calumniis, dolosis artibus, & sua magna apud Potestates Ecclesiasticas & regias potentia. Delinat proinde Huylenbroucq veritate & Lectorum patientia abuti, quemadmodum abutitur, dum post relata Evangelica verba illa, non est servus major Domino suo, subjungit: *Summos Pontifices. . . . dominos suos, minima Societas, quæ par est, demissa pietate venerari studet. . . . Qui hos persecuti fuerint, & nos persequentur. Ex quo vivimus, nemo Summis Pontificibus injurias fuit, qui in hanc Societatem insurgere prætermiserit.* Quasi soli illi Socios redarguant, qui Summis Pontificibus injurii sunt. Imo sine SS. Pontificum injuria Huylenbroucquius hoc asserere non potest. Tametsi enim Summos Pontifices, quæ par est demissa pietate Societas veneretur, dum ad ipsius salivam aliqua sanantur. Profecto non ita, dum Socios vel Sociorum placita damnant, prout ex sequentibus manifestum fiet.

Nec Societatem ergo seu sanctum ipsius Institutum, insectatur Author Jesuiticarum Artium, nec illos de Societate, qui à primævo sanctissimi Fundatoris sui Ignatii spiritu non recesserunt, sed eos dumtaxat, qui ab eo spiritu deviantes, atque ad profanas novitates, à spiritu illo alienas declinantes, tradita à sanctis Prophetis, à Christo in Evangelio, ab Apostolis, à Summis Pontificibus, à Patribus, à tota Antiquitate, de gratia

& moribus christiani hominis dogmata defendentes, velut Novatores (Novatores ipsi) velut etiam Bajanos, Janfenianos, Quesnelianos, uno verbo velut hæreticos, non sine summorum Pontificum injuria traducere non verentur. Non est hoc profecto summos Pontifices ea qua par est demissa pietate venerari, sed ipsis injuriunt esse, quasi in Bajo, Janfenio, Quesnello traditam à tota sacra Antiquitate doctrinam novissimè damnaverint. Et quasi non è contra ab Alexandro VII & Innocentio XI. gravissimè improbata sit *luxuriantium ingeniorum licentia*, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus, irrepsit modus opinandi, alienus omnino ab Evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum doctrina, quam si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingens irreptura esset christiana vita corruptela. Et quasi non ab Innocentio XII. in Brevi ad Episcopos Belgii districtè vetitum esset, ne quis in Janfenismi suspicionem induceretur, nisi prius suspectum esse legitime constiterit, aliquam ex quinque propositionibus docuisse ac tenuisse.

Si laudatos Pontifices quàm par est debita pietate atque obedientia Huylenbroucq veneraretur, Socios suos, per quorum luxuriantia ingenia, in rebus ad conscientiam pertinentibus tanta irrepsit opinandi licentia, aliena prorsus ab Evangelica simplicitate, Sanctorumque Patrum doctrina, tam pertinaciter non tueretur, nec adversus Innocentianum illud Decretum, quemadmodum & adversus certissimam veritatem & justitiam diceret, Aletophilum unum esse ex illis hominibus, qui longa consuetudine neminem ignorare patiuntur, quam nihil Apostolico Summorum Pontificum judicio tribuunt, & qui contra Concilii Tridentini, Regumque suorum Edicta, *Artes Jesuiticas* sine Authoris nomine, & Ordinarii approbatione typis mandari fecit, novis etiam typis, post libri illius proscriptionem Quod denique religioni ita contrarius sit, ut hæreticam Janfeniani libri pravitatem, palam & disertis verbis defendat ac tæteatur, prorsus irreverens in Pontificias Constitutiones Urbani VIII. Innocentii X. Alexandri VII. Innocentii XII. & Clementis XI.

In his neq. verbum unum est, Huylenbroucqui, à veritate non alienum, sed tot imposturæ & convicia maligna, quot verba. Enimvero profer, Calumniator audacissime, vel unam ex quinque propositionibus, ab Innocentio X, seu alio Pontifice damnatis, quam Aletophilus sustineat, aut sustinuerit unquam; quam cum certissimum sit à te proferri non posse, fateri te, non solum atrocissimæ Calumniæ reum, sed & Apostolici Brevis Innocentii XII. prævaricatorem; sicut & tot Socios tuos, Jansenianam hæresim objectare solitos Theologis apprime Catholicis, sibi adversantibus, tametsi eos nunquam suspectos esse legitime confiterent, aliquam ex quinque famosis propositionibus docuisse, aut tenuisse. Nec magis verum est quod Aletophilus contra Tridentini Concilii Regiæque Edicta Artes Jesuiticas typis sive prioribus, sive posterioribus mandari fecerit. Nequæ enim ipse, sed alius quispiam, in ejus manus libri illius copia pervenerat, eas typis, tam prioribus, quam posterioribus (Aletophilo non rogante, prout sanctè jurare potest) mandari fecit.

Nec tamen de inobedientia erga Ecclesiam, vel Regem, facile convinci potest; quisquis hisce in circumstantiis hoc fecit. Quia tametsi justæ sint Ecclesiæ ac Principum leges, pro librorum editione varia requirentes; quemadmodum justæ sunt leges jejuniorum, & missæ diebus festivis audiendæ: ex Doctorum tamen omnium sententiâ ab iis servandis justæ excusant circumstantiæ, v. g. in quibus periculum est injustæ persecutionis, vel in quibus viri præpotentes injustam dant operam, ne, cum formalitatibus ab Ecclesiâ, vel à Rege requisitis, ulli prodeant libri, adversus perniciosâ ipsorum dogmata conscripti per quibus solenne est, velut Bajanos & Jansenianos injustè persequi librorum illorum, tametsi saluberrimorum Auctores, vel ipsorum etiam Sanctorum exemplo docentur, persecutionem, quidem temere non quaesitam, v. g. martyrium fortiter ferre, sed non temere accendere.

Et quid est, quod in hoc Aletophilo potius molestus est Huylenbroucq, quam tot Sociis suis, qui licet (ob

potentiam suam) nihil timeant, tot quotidie libros typis mandant sine formalitatibus ab Ecclesia præscriptis? Ex quibus viginti duos vel viginti tres apud se esse Illustrissima Domina Ljonæa in celebri epistola sua testatur. Et quid est quod Pater Andreas Blancus saluberrimum suum adversus probabilitates librum sub proprio nomine publicum facere ausus non fuit, sed sub adscititio nomine Candidi Philaletis; sicut & Pater Elisalde sub nomine Celladei, nisi propter metum ne à suis alioqui persecutionem paterentur?

Huylenbrocquo proinde Aletophilus ruminandos offert hosce versus:

Huylenbrocq comprime zelum,
Non sit tam ignitum cor tuum.
Cûr me martyrem vis esse
Dum te exopto utilem esse?
An non satis est quod hic Auctor
Laude dignus sit Confessor?

Gallicè sic:

Votre zèle est trop emporté,
Modérez votre charité.
C'est trop de donner le martyre
A ce cœur, que le ciel inspire:
N'est-ce pas assez pour cet Auteur
Qu'il soit un digne Confesseur?

Pergit nihilominus in calumniando Huylenbroucq, cum addit, quod tres partes complectitur tota Artium Jesuiticarum machina. Prima doctrinam sic carpit, moresque Jesuitarum, ut nihil Jesuitis sit pestilentius. Secunda voluminis Janseniani doctrinam sic laudat atque defendit, ut nihil sanctius sit quam Janseniani libri sensus, atque doctrina. Tertia Apostolicam Autoritatem sic contemnit, ut in Janseniani libri damnatione nihil sumamus Pontificibus sit magis cæcum, aut magis deceptum.

Sed Huylenbrocquo tam impudenter mentienti ne credat Lector: tria namque ista nullibi habet Aletophilus

lus, sed ipsi mendaciter imponit Huylenbroëquius: A similibus imposturis ac mendacijs abstinendo magis sincerus esset, si causam bonam sustineret. Abique impositione falsa causam suam defendit, qui nonnisi veritatem & justitiam defendit.

De liberiore quidem morum doctrina plurimos è Societate Scriptores Alethophilus redarguit, sed salvâ veritate & justitia. Cùm liberiozem doctrinam certissimè contineant plusquam mille illæ propositiones §. 6. supra productæ. Ex tot accusatis nonnisi circa quinquaginta unam Huylenbroëquius cavillatur; sed adeo intulse, ut sapiens Lector locorum, ex quibus depromptæ sunt, mirari satis non poterit ineptas argutias ipsius.

Exemplo sint duæ priores: Prima sic se habet: *que circa fidem emergunt difficultates, ea sunt à veteribus erudienda: quæ vero circa mores, homine christiano dignos, à novitiis Scriptoribus.* Reginaldus, atque ex ipso Cellotius l. 8. c. 16. Ad imposturam clamat Huylenbroëq. dicens verba illa nec apud Reginaldum, nec apud Cellotium reperiri. Legat ergo sapiens lector citatum caput 16. ibi sic loquitur: *Reginaldus sententiam, quam suam sequi gloriatur, & quidem recentiorum: quoniam (inquit) quæ circa fidem emergunt difficultates, ea sunt à veteribus haurienda; quæ vero circa mores homine christiano dignos, à novitiis Scriptoribus.* An non hæc verbis uterque demonstrat, in materia morum, majori apud ipsos in pretio esse Authoritatem Recentiorum, quam veterum Patrum? At istud est de quo jure conqueritur sanctæ memoriæ Episcopus Palafoxius, in epist. ad Innocentium X. dicens, quod nulla alia Religio doctrinam Sanctorum tanta libertate impugnavit, & illis micantissimis & dignissimis Theologia Præceptoribus minus devotis reverentiæ. Apud ipsos, jam reticent Augustinus, Ambrosius. Obmutescunt Gregorius, Hieronymus, Chrysostomus, Cyrillus, & ceteri Ecclesia, non quomodo cum quæ luminaria, sed luminaria fulgentissima, præ quibus tantummodo neoterici Jesuitæ, à suis discipulis laudati, exaudiantur. Et verò apud Reginaldum, Sanctium, Escobar, Filiutium, &c. Veneranda Augustini, Chry-

fofomi, Gregorii nomina rarius comparent, etiã
tam multa, tamque præclara de moribus fcripse-
rint.

Baunius quidem aliquanto frequentius eos nominat,
fed (ut videtur) ad oftentationem potius quàm ad imi-
tationem five ad fequendam ipforum doctrinam, ut
videre licet in fine tractatus de prævia ad Euchariftiam
compositione, ubi cum præclara quædam Patrum com-
memoraffet testimonia, de animi fanctimonia ad fû-
mendum facrum iftud epulum neceffaria, quidquid ex
Patribus extraxerat, mox disturbat, dicens; „ de fo-
„ lita majorum noftrorum diligentia, curaque in pæ-
„ rando ad fufceptionem Euchariftiæ animo dicta funt.
„ in quo etfi fit laudanda eorum religio; non videtur
„ tamen imitanda neceffario, ad fugam peccati, &
„ perceptionem gratiæ, quæ eft facramenti hujus effe-
„ ctus proprius: quia ad acquirendum augmentum
„ gratiæ, in ejus fufceptione, devotio alia aut difpofi-
„ tio non requiritur, quàm ut recipiatur voluntarie
„ tamquam cibus animæ, fi fufcipiens adultus fit, fui-
„ que compos. Sylvefter, Suarez &c. “ Iftorum ergo
recentiorum Authoritatem fequi maluit, quàm allega-
tam à fe, fibi proinde notam Sanctorum Patrum do-
ctrinam.

Altera propositio eft ifta Baunii, *quod Doctores docent
libris impressis, velle cenferetur Ecclefia, fi non reclamet.*
Nec hanc in Baunio fe invenire caufatur Huylenbroucq;
fed alii magis finceri inveniunt pag. 312. Et inde fir-
matam ab ipfo novitiam aliam propositionem. Sed illa
Baunii propositione quid magis perniciofum, quid ma-
gis scandalofum? An non inde fundatos fe exiftimant
hæretici, exorbitantes Cafuiftarum opiniones tamdiu
Ecclefia intendi, quamdiu eas exprefse non damnat?
Et quis non Cafuifta exinde firmat quascumque Ec-
clefia tolerat novitias morum corruptelas, à Cafuifta
aliquo (quem doctum ipfe reputat) traditas?

Suorum corruptelas solide non justificat Huylenbrontq, dicendo, quod suis ea nobis exprobrentur, qua Molinæus aliique hæretici exprobrant. Ecclesia ea non damnanti.

PAtet ex proximè dictis, quia per illam Baunii propositionem hæreticis fundamentum ipsi tribuunt, eas Ecclesiæ exprobrandi. Quod dum faciunt non solum Socios non justificant, sed & Socii Ecclesiæ injurii sunt, ipsamque sic dehonorant, ut sanctissima Mater adversus ipsos verba illa usurpare queat, quibus olim sanctus Patriarcha Jacob, ob filiorum suorum adversus Sichimos savitiam offensus, est usus: *turbastis me, & adiosum fecistis Cananæis & Phereisais, habitatoribus terra hujus.*

Quia tamen propter charitativam illam reprehensionem nostram Jesuitæ à corruptelis illis non desistunt, sed ab illa reprehensione se propterea tutos arbitrantur, quod ipsis in promptu semper sit hæc defensio, ipsis ea à nobis exprobrari, quæ ab hæreticis Ecclesiæ exprobrantur, ab hæreticis proinde exscriptam esse exprobrationem illam. Eccei sapienti probandum Socii putant, ex hæreticorum fontibus ea à nobis depromi, quæ ipsis exprobramus, cum in promptu sint ipsorum Sociorum libri, Baunii utique, Amici, Sanchezii, Cellotii, Escobarii, Tamburini, Sirmondii, Guimenii &c. ex quibus primum est colligere quod ea deprompserimus? Quod si ex ipsis etiam hæretici similia deprompserint, atque Ecclesiæ exprobraverint, quid naturalis sequitur, nisi quod hæreticos illos dicti Socii traditis à se corruptelis ab Ecclesia alienaverint. Quodque proinde ab ipsis corruptelæ illæ minus damnandæ non sint, quàm ab hæreticis, & ab iis Ecclesiæ filiis qui à corruptelis illis alieni sunt. Quomodo S. Augustinus in l. de mor. Eccles. c. 34. Manichæos quidem redarguit, privatorum corruptelas in totam Ecclesiam refunden-
tes.

tes, eas tamen ipse non minus damnat, quàm Manichæi: Nolite confectari turbas imperitorum qui vel in ipsa vera religione superstitiosi sunt. . . . Novimultos esse qui renuntiaverunt verbis huius sæculi, & se omnibus huius sæculi moribus opprimi velint, oppressique latentur. . . . Nunc vos illud admoneo, ut aliquando Ecclesia Catholica maledicere, vel maledicendi hæreticis occasionem dare desinatis. Talis (inquit sapientissimus Dom. Nicolæus) omnium Catholicorum debet esse aduersus hæreticos oratio, cum privatas Sociorum labe toti Ecclesiæ intendunt, quas illa semper, tum in Conciliis suis, ad se delatas repressit, tum Patrum scriptis, & voce datonavit; tum maximè bonorum vita, sanaque doctrina quotidie, & quodam communi pietatis sensu, Christianorum animis impresso, damnat & improbat.

Quæ enim alia causa fuit, cur tot illæ liberiorum Catholicarum opiniones, à Jesuitis defensæ, plus ipsis invidiæ odique conflant, quàm ulla inimicorum convicia; nisi quòd alienos à corruptelis illis vel ipsorum populorum animos ostenderunt? Nec ignorant ipsi, quantum vulnus exultationi ipsorum per Montaltii litteras, eas irridentes impositum sit; præcipue verò dum solitudinem suam omniumque à se, hac in causa defectionem lugubri questu Jesuitæ Galli lamentati sunt, hac recentioris Apologistæ vocè: Non dubito, quin Jesuitis multò tolerabiliora fuerint exilia, & martyria, solitudine illa, & desertione, quam Gallica Societas experta est. Exules ipsos honor olim, & populorum gratia sequebatur: nunc vero quemcumque vultum sibi fingant, male accipiuntur. Si tacent, ridentur; si respondent, oburgantur: quasi patientia Authores aliis, irrideri se impatienter ferant. Felices essent si animadvertenter totam hanc invidiam, de quâ tam acerbè conqueruntur ex ipsarum opinionum pravitate profectam esse, quæ horrori omnibus & execrationi fuit.

§. III.

Nec eas magis justificat, dicendo, Sociis ea tribui, quæ ab aliis ipsi hauserint.

Quia & querelam istam Nicolius validè dudum hac responsione contrivit: aliquid ad augendam virtutis laudem facit, non habere consortes; nihil ad vitium excusandum, delicti socios habere. Sufficit quod ea Jesuitæ docuerint ut ipsis meritò tribui possint. Nec ad hoc necesse est libros ineptos undique conquerere, & scrutari, ut illud cognoscatur, an soli Jesuitæ in istis reprehensibiles sint. Non is modo opinionis alicujus Author dicitur, qui illam primus extulit; nonnunquam etiam, qui majori studio & autoritate propugnavit. Donatistarum princeps dictus fuit Donatus; nec tamen ille primus princeps illius schismatis fuit.

Simillimè etiam Jesuitæ varias quidem hinc inde corruptelas ex quibusdam aliis arripuerunt; non ideo tamen earum Authores immerito dicuntur: quia illas undique disseminant & sunt per Orbem sparsæ Societatis operâ, omnium animis instillant. Alii Scriptores ferè sibi peccant, aut certè non multis. Jesuitæ toti Ecclesiæ peccant, quam ubique suis novitatibus inficiunt. Latebant hæc dogmata in Bibliothecarum angulis, paucis nota, paucis nocebant. At ipsa Socii super tecta prædicarunt, in Aulas Regum, in familias privatorum, in Curias Magistratuum, quos dirigunt, invexerunt. Et inde nata, tanta nobilium & ignobilium christianorum, in moribus incorrecta corruptio.

§. IV.

§. IV.

Nec suos solide justificat, dicendo, prætermiffa variis in locis celebrium Authorum nomina, etiam S. Thomæ: subinde etiam rationes, quorum & quarum additione opinionibus suis auctoritatem conciliant Cafuifta.

Quia nihil eorum prætermiffit Aleophilus, quorum additione opiniones illæ receptibiles forent, & à sapientibus approbabiles; sed duntaxat prætermiffit citationes Authorum æque reprehensibilium, & rationes nihil roboris addentes opinionibus reprehensibilibus. Nonnumquam etiam prætermiffit mentionem aliorum Authorum, ob notam indiligentiam magnam, & exiguum fidem plurium Sociorum, in aliis Authoribus pro se citandis, ob quam non ideo statim credendum, ipsos patronos esse Jesuiticarum opinionum, quia sic Jesuitæ ipsi asserunt; cum citationum ipsarum infidelitas, excussis ipsorum locis frequenter apparuerit. Nec necesse fuit, imò nimis longum, & tædio plenum, eorum loca excutere, quorum tanta non est auctoritas, ut ei cedendum fit. In excutiendis proinde laxiorum Cafuiftarum, Caramuelis, Dianæ, Sancio, & similium libris inutile fuit tempus consumere. Schferiat quippe isti quidquid voluerint, nihil inde ponderis accedit causæ, quam Socii defendunt.

Si prætermiffus fuisset S. Thomas, iusta quidem esset querela: Sed à quo Cafuiftarum reprehensivè infinceritas ista admiffa est? à Montalvio (inquit Annatus bonæ fidei pag. 13. & 20.) Lessium citante l. 24 de iusti c. 14. dub. 8. ubi sic: *Si solum jus natura spectetur, acceptum ob turpem causam, seu propter opus quod est peccatum, opere impleto non necessario est restituendum, siue opus illud sit contra iustitiam, siue non.* Colligitur ex S. Thomæ 2. 2. q. 31. a. 7. in corp. Et q. 62. a. 5. ad 2. ubi docet, posse retineri id, quod propter opus malum est acceptum, nec distinguit, siue opus illud contra iustitiam, an non. *Ast à veritate alienum est quod S. Thomas id non*

Ad Artes Jesuiticas

distinguat: ait enim 2. 2. q. 3. a. 7. quod *injuste acquisita*, quæ quis per *simoniam*, aut *subversionem justitiae* accepit, in *elemosynas* *elargiri* tenetur. Dum verò addit, quod *turpe lutrum* & *juste* retinere, & rectè in *elemosynam* *impendi* potest, exemplificat in lucro ob *meretricium* accepto. Insincerus proinde non fuit Montaltius, sed Annatus.

Nec in eo tantum, sed & dum ab ipso prætermissum conqueritur S. Thomam, à Sancio citatum, cujus hunc exscribit locum: *Dubitabis, an autoritas unius Doctoris prohi & docti, reddat opinionem probabilem?* Respondetur, *reddere*. . . . Favet S. Thomas quoad lib. 3. a. 10. Ubi ait, posse quemque sequi opinionem, quam à Magistro audivit, in iis quæ ad mores pertinent.

Sed & hoc à Montaltio prætermissum immeritò queritur Annatus, cum S. Thomas expressè dicat, quod *diverse opiniones Doctorum sacra Scriptura*, siquidem non *pertinent ad fidem*, & *bonos mores*, absque periculo audientes utramque opinionem sequi possent. In his, verò quæ *pertinent ad fidem & bonos mores*, nullus excusatur, si sequatur *erroneam opinionem alicujus magistri*: in talibus enim *ignorantia non excusat*. Unde Sancio opinionem, velut *erroneam*, communis damnat *Traditio Sanctorum*, damnant & *Academix Parisiensis & Lovaniensis*, & *Innocentius XI.* in *Decreto* anni 1679.

§. VI.

Ad suos excusandos frustra etiam Huylenbroucq conqueritur, omissas subinde circumstantias, & exceptiones, quibus adjectis, recentium Casuistarum sententia, molliores & innocentiores videri potuissent.

Quia circumstantias ad rem non pertinentes omittere, adeo vitium non est, quin potius virtus sit. Nec necesse est, circumstantias omnes commemorare, aliquo modo ad rem pertinentes, sed eas dumtaxat, quibus mutatur quæstionis status. Exempli gratia, pugnant Jesuitæ nonnulli, pro honore defensione licitam

tam esse eandem, varias tamen exceptiones apponunt, nempe si sit vir honoratus, si injuriam aliter sarcire non possit. Sed contra, generatim negandum; propter honoris defensionem licitam esse hominis occisionem. Cum enim hoc generatim sacra Scriptura prohibeat, & licitum generatim negent saniores Doctores, necesse non est exquirere, quas Jesuitæ exceptiones apponant.

In omnis quoque circumstantiis prudens rerum æstimator attendere debet, num ideo accusata sit sententia, quia, ob detractam circumstantiam hanc vel illam, nocens facta est; an vero adhuc nocens sit cum adjecta circumstantia illa. Primum quidem vitiosum; sed alterum sæpe culpâ, semper fraude vacat. Atqui secundi generis circumstantiæ sunt, de quarum omissione Huylenbroucq, & alii Socii frequenter conque-
runtur. Exempli gratia, dum Huylenbroucq vigesi-
mam secundam (ex mille viginti octo) referens pro-
positionem, *universaliter, tam in materia fidei, quam in materia morum, licitum est sequi quamcumque opinio-
nem; directè minus probabilem, minusque tutam, est opposita sit & credatur probabilior ac tutior.* Terillus in-
fundam. Th. mor. q. 29. assert. 1. se restringit qui-
dem ad minus probabilem, *cujus prætica probabilitas certa sit operanti.* Verum q. 5. assert. 10. certò practice
probabile censet, *quidquid vir probus & peritus, non leviter, nec ex passione judicat probabiliter licitum.*
Fallacem Huylenbroucq vocat hanc accusationem, quia
verborum immutatio omnem sensum immutat. Verum
si prudens lector verba ista Terilli q. 5. assert. 10. quid-
quid à viro probò & perito, post diligentem rei considera-
tionem, non ex passione, sed irreprehensibiliter judicante
existimatur probabile, est certò probabiliter tale, confe-
rat cum adductis ab Aletophilo, videbit sensum non
immutatum, sed Huylenbroucquium fallaciter vitili-
gantem; maxime si adductis Terilli verbis ex q. 29.
assert. 1. adjungat verba ejusdem ex Regula mo-
rum q. XI. *in materia fidei licitum est sequi quam-
cumque ex contrariis opinionibus certò probabilibus.* Ex

hoc autem recte infertur; quod idem liceat in materia morum.

§. VI.

Rursus in vanum Huylenbroucquius contendit, pleraque ex damnatis ab Alexandro VII. & Innocentio XI. propositionibus, à nobis contra veritatem tribui Jesuitis, quorum ne unus quidem, post cognitam damnationem, ex illis aliquam tradiderit.

Quis enim Sociorum (ait Huylenbroucq) post emanata decreta Romana, libros vel propositiones damnantium hæc protulit voces, Inquisitionis decretum est, non Pontificis? Nullius ponderis sunt ultra Alpes decreta illa. Ita comparata est Theologorum omnium Societatis, & tam plena ad decreta Romana submissio, ut sæpius adversarios suos provocaverint, ut ex omnibus Societatis Scriptoribus proferrent vel duos, qui damnatam à summo Pontifice propositionem, post cognitam damnationem, defenderint; nec fuit qui proferret. Nec mirum, quia hoc ipso quod Ecclesia, vel legitimæ Ecclesiæ potestates loquuntur, Socii obsequuntur, non obstante qualicumque Doctorum suorum merito in contrarium. Aletophilus è contra in nullo defert Apostolico summorum Pontificum iudicio.

In hæc omnibus à veritate prorsus aberras, Huylenbroucqui, & quod postremum istud, pudeat, pudeat te, sine certa probatione, imo contra certissimam veritatem, Aletophilò taliter imponere. Cui enim Apostolico summorum Pontificum iudicio non detulit Aletophilus, qui quinque damnatas propositiones, cum jurata simplicitate semper damnavit, etiam in sensu ab Authore intento, prout illum Sedes Apostolica intellexit; quomodo à se & Theologis Belgis, quorum Romæ causam agebat, formularium jurari, celebris Doctor Hennebellus anno 1694. coram Eminentissimis DD. Cardinalibus exposuit, nec à quoquam reprehensus fuit.

§. VII.

§. VII.

Contra veritatem Huylenbroucq jactitat omnimodam Jesuitarum ad Romana decreta submissionem.

Primo namque posteaquam Innocentius XII. in Bre-
vi ad Episcopos Belgii districtè prohibuit, ne quis-
quam vagâ illâ accusatione, & invidioso Jansenismi
nomine traduceretur nisi prius legitime suspectum
esse constaret, aliquam ex quinque damnatis proposi-
tionibus docuisse aut tenuisse, Apostolico isti decreto
Jesuitæ hætenus non obedierunt, nec Huylenbrouc-
quius ipse.

Secundò Innocentius X. anno 1645. cum sacra Con-
gregatione de propaganda fide cultus Sinenſes damna-
vit, nec eos tamen Jesuitæ & pro legitime damnatis
habuerunt, nec obedierunt; cumque prætenderent
decretum illud anni 1645. inutile redditum per aliud à
Patre Martinio per falsas informationes obtentum anno
1656. hoc à veritate alienum sacra Congregatio Romæ
Inquisitionis declaravit 13. Novembris 1669. dum
in ea lecto Memoriali, dato pro parte Fr. Joannis Polanci,
Ord. Prædicatorum, Missionarii Apostolici apud Sinas, &
aliorum Missionariorum ejusdem Ordinis, ibidem in præ-
dicatione Evangelicâ collaborantium, in quo supplicabat
sacra Congregationi, ut dignaretur declarare, an subsi-
stat, & in suo robore permaneat præceptum, & man-
datum, sub pœna excommunicationis lata sententiæ, &
sanctæ Sedis Apostolicæ specialiter reservatæ, de observan-
tiâ, responsorum & resolutionum factarum die 12. Septem-
bris 1645. in sacra Congregatione de propaganda fide, &
eadem supplicante, à sanctæ memoriæ Innocentio X. ap-
probatarum (quibus prohibebatur ne cultus Sinenſes
Confucio & progenitoribus reddi soliti, deinceps apud
Sinâs redderentur; ne etiam iis, qui christianæ Reli-
gionis mysteriis imbuuntur, crucis mysterium occulta-
retur; Sociique præcipiebatur, ut Crucifixi imaginem
de more in sublimi Ecclesiæ loco collocaretur), &
circa

circa dubium an, juxta in iisdem dubiis exposita, ab omnibus & singulis Missionariis cuiusque Ordinis, Religionis, & Instituti, etiam Societatis Jesu, in Regno Sinarum, aut China, pro tempore existentibus, vel exituris, in praxi diligenter observanda sint, donec Sanctitas sua, vel sancta Sedes Apostolica aliud ordinaverit; non obstante alio decreto, à sacra Congregatione sancti Officii emanato sub die 23. Martii 1656. super aliquibus quaestis propositis à Patribus Societatis Jesu, apud Sinas Missionariis, diversi modi & cum aliis circumstantiis conceptis. Eminentissimi Patres declararunt, Decretum sacrae Congregationis de propaganda fide, latum sub die 12. Septembris 1645. secundum tunc exposita in dubiis, esse in suo robore, neque per Decretum sacrae Congregationis, latum sub die 23. Martii 1656. fuisse. . . . circumscriptum, sed omnino secundum quaestita, circumstantias, & omnia in dictis dubiis expressa esse servandum, ut jaceret. Quemadmodum servandum declaravit decretum S. Congregationis sancti Officii, latum ut supra die 23. Martii 1656. juxta quaestita, circumstantias, & omnia in eis expressa. Feria 4. die 20. supradicti mensis Novembris. 1669. facta relatione per Illustrissimum & Reverendissimum D. Hieronymum Casanatam, Assessorem sancti Officii, summo D. N. D. Clementi, divina providentia Pape nono, Sanctitas sua approbavit.

Utique verè ac fideliter Martinus circumstantias S. Congregationi non exposuerat anno 1656. prout Illustrissimus D. Navarrete to. 2. pag. 300. ostendit, aiens id sibi ingenue declaratum à Patre Govea, superiore Domus Cantonensis Jesuitarum.

Nihilominus isti Decreto anni 1669. Jesuitae non magis sese humiliter submiserunt, quam Decreto anni 1645. sed in damnatis per utrumque Ritibus Sinesibus sustinendis, & in praxi permittendis perrexerunt. Quam ob causam de ipsis conqueritur Sanctissimae memoriae Episcopus Palafoxius in epist. ad Innocentium X. scripta anno 1649. dicens, quid interest, quod Jesuitae ethnicas nationes radiis fidei illustrare videantur si ethnicos quam plurimos non recta sacrae legis indictione cate-

chizant

chizant, neque recte ab aliis Religionibus catechizari si-
 mant? Imo à provincialis gentilibus relegant & expellunt
 operarios Sanctissimos & Doctissimos, manu etiam gen-
 tiliica & ethnica arcent, recludunt, incurcerant, flagellant.
 Quis Ordo Ecclesiasticus cum alio Ordine Ecclesiastico hoc
 egit? Tota Ecclesia Chinica congemiscit, Pa-
 ter sanctissime, & se non tam edoctam, quam deceptam
 ab ipsis Jesuitis, in fidei purissime documentis & rud-
 mentis inclamat. Crucem Domini reclusam, gen-
 tilicos ritus permisos, & vere christianos non tam in-
 troducos, quam fœdatos dolet, Christianizantes idolola-
 tras, idololatrantes Christianos, in una eademque men-
 sa, templo, aris, sacrificiis, Deum & Belialum, &
 sub larva Christiana, idola venerata, vel potius sub gen-
 tilica larva fidem sanctissimam defœdatam dolentissime
 censpicit. Nobis Episcopis, qui ab illis minus distamus pro-
 vincis, & ab earum Evangelicis Ministris litteras
 accepimus, & qui etiam apologeticarum eorum contro-
 versiarum certiores facti sumus. competit cla-
 mare, & hac tibi, Pastorum Maxime, propalare &c.
 Nec est qui ista in dubium solide revocare possit, cum
 sit vel in Gallia ipsa notissimum, quod nefarios illos
 Ritus Jesuitæ tueri & permittere perrexerint, usque ad
 ultimo definitivum, adversus Ritus illos S. D. N. Cle-
 mentis XI. Decretum anni 1704. Quodque ne isti
 quidem novissimo & finaliter definitivo Decreto plena
 obedientia sese submiserint, nisi voce tenus, ex eo ma-
 nifestè demonstratur, quod tametsi in suo ad Dominos
 Missionum extranearum Seminarii Parisiensis suam ipsis
 inobedientiam exprobrantes, Responso, pag. 2. iusti-
 tarent, quod ad primum rumorem extantis istius Decre-
 ti super Ritibus Sinesibus, Jesuita visi essent voce &
 scripto protestati, quod ei sese submitterent, qualecum-
 que esset: eodem nihilominus tempore, quo suam il-
 lam submissionem omnimodam coram publico persua-
 dere volebant, varia S. Sedi Memorialia præsentabant,
 pro suspendenda definitivi illius Decreti executione. Et
 illi ipsi qui hodie ferre non possunt, quod à Sanctissimo
 petantur explicationes impetratæ à se Constitutionis

Uni-

Unigenitus, in regno Portugalliae dominantes, Regni istius Universitates induxerunt ad sustinendum quod eiusdem Sui D. N. Constitutio adversus idolatrias Sineses definitiva indigeat explicatione, Regemque ipsum Portugalliae supplicare fecerunt pro ea à sua Sanctitate postulanda, Bullaeque Pontificiae ipsius executione usque ad eam datam suspendenda. Nec hoc tantum, sed & ad Sinarum Imperatorem recurrerunt, pro pellendis ex Imperio suo Missionariis Bullam exequentibus, suaeque Sanctitatis Legato à Latere executionem urgenti apud eundem Imperatorem persecutiones gravissimas propterea suscitavit, mortemque crudelem cau-
saverunt, prout in toto notum est orbe.

Non ergo dignum & justum est, ut Jesuitis omnimodam suam erga Apostolica Décreta submissionem solo verbo; & scripto buccinantibus, adhibeatur fides; cum verbis & scriptis facta sint contraria; uti post Illustrissimum Palafoxium Christianissimo Regi testificatus est Eminentissimus D. Cardinalis Noailles, Archiepiscopus Parisiensis, dum à sua Majestate iussus respondere ad articulos quosdam, seque justificare de denegata Jesuitis approbatione pro confessionibus audiendis in Dicecesi sua, respondit suas se facultates Jesuitis propterea non continuare, quod gregem suum adversus Pastorem suscitarent, . . . quodque audacter tuerentur Sineses superstitiones, & idolatrias, nec summorum Pontificum Constitutionibus sese submitterent, nisi quatenus faverent rebus Societatis.

Nobilissima quoque Domina Lionnæ in celebri epistola sic Jesuitas alloquitur: *discrimem inter amicos filios mei* (Missionarii, & Vicarii Apostolici) *& vos, Patres mei, in eo situm est, quod ipsi obediant sanctæ Sedi non emisso peculiari de obedientia voto. Vos autem non obeditis, emisso illo voto.* Et fragmentum addit epistolæ Domini de Argoli, aientis se gemere dum propriis oculis videt, medio in regimine Societatis apud Chinas, adhuc illum regnare spiritum, quo imbuti, nescio quam imaginariam Societatis utilitatem, communi præferunt Catholicæ Religionis bono, istamque ob causam, à
tanto

tanto tempore, aliarum sibi conciliant Religionum querelas, ipsiusque sanctæ Ecclesiæ indignationem, necnon deridiculas inimicorum suorum de ipsis iocationes, dum usque ad contumaciam defendunt, quidquid sit à Societatis membris, vel Sorbonam ipsam ad æelum usque extollentes, dum contra Societatis adversarios pronuntiat; usque ad abyssos verò deprimentes dum Socios damnati;

Tertio posteaquam idem S. D. N. Clemens XI. Ritus Sinicos sæpe dictos non solum anno 1704. definitive damnavit ut supersticiosos, sed & anno 1710 Mandatum Eminentissimi D. Cardinalis Turnonii, Legati sui à Latere, & in illis partibus Visitatoris Apostolici, adversus eosdem, confirmavit omnibus cuiuscunque status, conditionis, & dignitatis, sub gravibus poenis tunc inhibuit, super iis tunc quidquam prælo dare, obediænt Dominicani, Dominique Missionum extraneorum. Sed non obdierunt Jesuitæ: quinimo varios ad ipsos insultandum libellos sparserunt Ritusque illos, toties damnatos, tueri perrexerunt in nova Societatis Historia, Romæ sub oculis Pontificis, & Generalis sui Tamburini per Patrem Jouvenci prælo fraudulenter datum, post solam protestationem omnimodæ suæ ad Apostolicum illud Decretum submissionis ab eodem Generali & Procuratoribus totius Societatis summo Pontifici factam. De fraude verò illa videre potest scriptum id toti Ecclesiæ notum faciens, sub hoc titulo: *Examen des faussetez, sur les Cultes Chinois, avancées par le P. Joseph Jouvenci, dans l'Histoire de la Compagnie de Jesus, cinquieme partie to. 2. liv. XIX. in quo describuntur fraudes quibus ille Pater Rmum P. Magistrum S. Palatii, Romanosque approbatores decepit, ut Historia Romanis typis prodire posset. Videri etiam potest liber inscriptus *Recueil des Pieces, touchant l'Histoire de la Compagnie de Jesus composée par le P. Jouvenci* in Monito & pag. 177.*

Quartum exemplum deficientis apud Jesuitas submissionis ad Pontificias decisiones videri potest apud Liberium Candidum in Tuba magna editione tertia, Clangore 29. pag. 292. Quemadmodum quintum & sextum ibidem, sep-

septimum, octavum, novum, decimum, undecimum pag. 293. duodecimum pag. 294.

Decimo tertio, tametsi S. Romanæ Inquisitionis Decreta non recipiantur in Gallia, Jesuitæ tamen in vim Constitutionum suarum, religiose ea in suis Libris executioni demandare tenentur, quæ in Catalogo & Decreto Romanæ & Universalis Inquisitionis præcipiuntur, ut videre est in libro, cui titulus: *Litt. Apost. quibus institutio, confirmatio, & varia privilegia Societatis Jesu continentur*. Rom. anno 1696. p. 134. Ast articulum hunc religiose quidem Socii observant dum Inquisitionis decreta ipsorum interesse favorabilia sunt, etiam in Gallia, licet libertatibus Gallicanis contraria sint; secus dum adversantur. Patuit hoc dum Michaelis Rabardæi, Jesuitæ, opus Roma damnavit velut hæreticas continens propositiones. Sed de eo Socii non contenti, dixerunt fuscitatas contra opus illud *extraneas Pærestates*, quasi Papæ Jesuiticum opus damnantis autoritas censenda sit extranea. Videri hoc potest in l. cui titulus: *Resp. à l'Apologie pour l'Université* p. 68. Dum etiam Baunii Opera, censura dignissima, S. Inquisitio Romana damnavit, in scripto edito, ad avertendam Sorbonæ censuram, Baunius vulgavit, se Romæ damnatum non fuisse, nisi quia Gallico more scripserat de controversiis inter gallicanam Ecclesiam & Romanos agitatis, non Romano proinde, sed gallico more, id est sincere atque candide. Quod (inquit) in Gallia ipsi vitio verti non potest, quia Romana censura quid est cum gallicâ commune? Quæ clausula ne ipsi negotium Romæ faceretur, Apologiæ suæ exemplaria plurima imprimi fecit prætermittâ illâ clausula. Verum eam Socii (audaciores facti) Parisiis anno 1643. divulgaverunt cum adjectâ illâ clausula. Videri potest epistola Theologica ad Polemarcum pag. 77. Et Theologia Moralis anno illo 1643. edita in quâ Doctor Hallerius Jesuitis exprobrat Theses (Romæ damnatas) in quibus de Romana damnatione contemp-
tibiliter loquebantur. Sed & Laurentius Forerus Jesuita in sua Thesi de Abbate dicere non dubitavit, plures
esse

*esse decisiones, vel declarationes Cardinalium, quæ placent
urbis, non orbi.*

Et P. Annatus eodem spiritu animatus, absque respectu non semel locutus est de Censuris Romanis operum Baunii, Rebardæ, Cellotii, Posæ, eo quod non essent nisi censuræ Romanorum Inquisitorum; addens quod Inquisitio Matritensis se non credidit obligatam ad deferendum Censuræ Romanæ. Plus ultra processerunt Jesuitæ Hispani, Posæ enim Apologias divulgaverunt, in quibus Romani Inquisitores velut *falsarii & ignorantes* traducebantur. Ecce ergo decimum tertium, decimum quartum, decimum quintum & decimum sextum deficientis submissionis Jesuitarum ad decisiones sanctæ Romanæ & universalis Inquisitionis.

Decimum Septimum est in Patre Moya, sat cognito sub nomine Amadæi Guimenii, qui in tract. de opin. prob. quærit quid censendum de opinione probabili per Romanam Inquisitionem damnatâ? Et respondet quod secundum opinionem Theologorum tales prohibitiones, seu damnationes vim non habent nisi opinionum probabilium, vel, si sic placeat, probabiliorum, quodque opinio per istius Tribunalis damnationem esse non desinet probabilis, & licita in praxi. Unde Caramuelis laudat generosum animum, omni conatu contententis, non dari in terris auctoritatem quæ damnare possit probabiles opiniones.

Decimum octavum est in P. Fabri, cujus notas sub nomine Stubrokii, respondentis ad notas Wendrockii, anno 1679. Romana Inquisitio condemnavit, ipse nihilominus seu alius Jesuita notas illas inseruit Apologiæ Moralis Doctrinæ Societatis anno 1670. divulgatæ, per Societatis Provinciam, novemque Societatis primarios Theologos approbatæ. Quam Apologiam licet etiam Roma damnaverit, eâ damnatione non obstante Apologia illa apud Jesuitas in suo mansit pretio, tam scilicet illa quæ Lugduni prodit anno 1669. quam quæ prodit Colonia anno 1670. ubi insertæ leguntur prohibitæ illæ notæ Stubrokii, quas P. Fabri, ob prohibitiones Regis Christianissimi, per se inferere ausus non fuit in
editione

editione Lugdunensi. Sed quis credat ab alio quàm ab ipso, per se, vel per alium Jesuitam insertas in: Gollonienſi?

Decimum nonum est in libro P. Tellier, *defensio novorum Christianorum* inscripto, quem obi horrendas falsitates sub Innocentiò XII. (post examen tertio repetitum) S. Inquisitio damnavit, sed decreti damnantis promulgationes, per potentiam suam magnam Societas suspendi fecit toto Innocentii XII. tempore. Post illud tamen jussu S. D. N. Clementis XI. promulgatum, norunt Episcopi Galliarum, quanto apud Jesuitas Gallos adhuc sit in pretio.

Vigefimo, notum est à Sixto V. damnatam praxim usurariam eorum, qui in Societatibus affectuare volentes fundum summa pecuniarum à se commodatam, inde nihilominus trahere volunt interesse. Per consequens ab eo damnatum esse contractum trium, ut vocant, seu *mohair*. Contractum istum nihilominus justificat Lessius l. 2. de just. c. 21. dub. 16. Et Cassistarum Apologista, Pirolius, pag. 109. Sixtiq. V. bullam P. Lorthioir in Seminario Tornacensi non obligare dixit in Flandria, nec observari in Italia, prout videre est in Denuntiatione propositionum moralium in Seminario illo defensorum art. 20.

Vigefimo primo Amadæi Guimenii librum anno 1664. S. Congregatio Indicis condemnavit, & anno 1675. Congregatio Sti. Officii, & anno 1686. eum ad ignem Innocentius XI. condemnavit. Notum est tamen, Sanctam illum Pontificem non semel conquestum fuisse de defectu submissionis Jesuitarum ad S. Sedis decreta, quodque damnatum librum illum distrahere non cessarent post condemnationem. Et ista causa fuit damnationis ipsius ad ignem.

Vigefimo secundo post damnatas Romæ Dissertationes P. Estrix, fundamenta fidei concutientes: cum damnatio ista publica in disputatione apud Jesuitas Lovanii objiceretur, surrexit Pater Estrix, & palam dixit, per Romanas se litteras didicisse, quod damnatio ista facta esset per potentium Jansenistarum factionem.

Vige-

Vigesimo tertio, cum Alexander VII. in brevi ad Doctores Lovanienses ipsorum doctrinam ac pietatem collaudasset, ipsosque adhortatus fuisset ut constantes persisterent in defendenda S. Augustini & Thomæ *tutissima & inconcussa dogmata*, Jesuitæ de Flandria, testibus omni exceptione maioribus, Lupo, & Cardinale Norisio alte conclamant, Breve istud *per machinam diabolicam* impetratum fuisse. Autus quoque fuit P. Fabri contra veritatem palam asserere, Jesuitam ex ore Pontificis didicisse quod istud, non lectum, à sua Sanctitate fuisse subsignatum.

Vigesimo quarto, Theologus anonymus in epistola eruditissima ad quemdam episcopum pag. 59. testificatur se ab Illustrissimo D. Episcopo Tolonensi accepisse, quod cum Jesuitæ Tolonenses anno 1687. propositiones aliquas sustinerent ab Innocentio XI. condemnatas, ipsique Pontificis istius objiceretur Decretum, aliud à Præside responsum non acceperit nisi Pontificem *ex Cathedra* decretum istud non fecisse.

Vigesimo quinto P. Puente Hurtado anno 1701. Librum edidit inscriptum *Theologia reformata ab Innocentio XI.* In quo licet existimari vel Theologiam Moralem à se reformari juxta condemnationem laudatissimi istius Pontificis, reipsa Pontificiam censuram sic eludit & illudit, damnatas propositiones sustinendo, ut opus ipsius verissima sit decreti Pontificii derisio; nec in alia sinceritas appareat, nisi quod ingenue fateatur, plures ex damnatis illis propositionibus à Jesuitis defensas fuisse. Exempli gratia dissert. 5. n. 12. fatetur propositionem sextam inter damnatas ab Innocentio X. traditam fuisse ab Escobario dicere præceptum charitatis in Deum *non singulis quinquenniis rigoroſe obligare, sed sapientum arbitrio.* Illam tamen propositionem ipse non damnat, sed sustinet subtilitatibus obvolutam, quæ salvare non intelliguntur discrimen, inter Escobarianam & à Pontifice damnatam.

Vigesimo sexto tamen idem Innocentius X. pariter damnaverit perniciosum usum mentalium restrictionum proposuit. 26. *Si quis vel solus, vel coram aliis, sine inter-*

terrogatus, siue propria sponte siue recreationis causa, siue quocumque alio fine, juret se non fecisse aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra se aliquid quod non fecit, vel aliam viam ab ea in qua fecit; vel quod aliud additum verum, revera non mentitur; nec est perjurus. Et proposit. 27. causa iusta utendi his amphibologiis est quoties id necessarium est; aut saltem utile ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium actum virtutis, itaut veritatis occultatio censeatur tunc expediens. & studiosa. Perniciosum tamen usum illum idem Hurtadus dissert. 13. c. 1. n. 2. contendit justificatum à Sanchez, & ipse justificat, dum omnes casus isti non concurrunt simul, sed separatim, dummodo animus utentis his equivocationibus non sit ad fallendum proximum, sed ad occultandam veritatem, quam non expedit revelare. An non hoc etiam est Pontificiam censuram, juramentorumque religiones illudere?

Vigesimo septimo, idem Hurtadus per totam dissert. 15. c. 2. rursus contendit restrictionum mentalium usum esse licitum, tametsi ab eodem Pontifice propositionibus 26. 27. & 28. damnatum, in earum favorem citans Szares, Sanchez, Facundez, Henriquez, Bresserum, Thomam Regnaud, Toletum, Dicastillum, Castropalaum, Moyam, Reginaldum, Gregorium de Valentia, Lessium, Filiucium, Sayrum, Serrarium, Aurifodinam, Tamburinum, Trullenum, per consequens omnes fere Jesuitas, quorum sententiam dicit ab Innocentio XI. censendam non esse damnatam. 1. quia summi Pontifices censendi non sunt damnassee nisi opiniones novas, non antiquas, qualis est ista. 2. quia validum habere putat in Scriptura fundamentum. 3o. quia Papa non damnavit nisi usum mentalium restrictionum ob finem non bonum. An non etiam censendus est Pontificum decretum eludere, & illudere.

Vigesimo octavo idem Scriptor dissert. 16. cap. 3. rursus usum restrictionis mentalis licitum asserit reo, à iudice interrogato an homicidium non commiserit, aiens jurare posse quod non commiserit, tametsi revera commi-

mi-

miserit, hoc intelligendo de homicidio secundum Casuistas illicito, dum illud quod commisit secundum Casuistas nonnullos licitum erat, prout revera docet esse licitum pro defensione mundani honoris, ut vel te vel tuos à calumniatore liberes &c. Pro quâ opinione plures etiam Jesuitas profert. Sic utique Jesuitæ illi omnî cum humilitate & reverentia sese submitunt decreto Innocentii XI.

Vigesimalò nondò, quàm parum ei reverenter se submittant Orbis universus animadvertit, dum post tot damnatas ab ipso Jesuitarum opiniones per ipsos clamatus fuit Jansenista, ipsumque Pater de la Chaise cum Rege Christianissimo commisit, & effecit ut per gravem Magistratum, ex ordinatione curiæ, palàm divulgaretur fautor Quietismi & Jansenismi, ut pote qui ad primarias Ecclesiæ dignitates de hæresibus istis suspectos elevaret. Nec hoc tantum, sed & ab Illustrissimo D. le Tellier, Archiepiscopo Remensi, accepisse se testatur supra laudatus author epist. Theologi cujusdam ad Episc. quod Jesuitæ Parisiis affigi fecissent scedulas populum invitantes ad orandum pro Innocentio XI. Papa, facto Jansenista. Nec rejici potest testimonium ipsius, tamquam testimonium hominis nullius fidei, vel modicæ sinceritatis. Cùm parum credibile sit quod ista scripisset ad Episcopum apud quem nullius fuisset fidei, vel de modica sinceritate suspectus

Trigesimalò, cùm sub finem sæculi decimi sexti Suarez docuisset, quodd per literas fieri posset confessio, propositionem istam Clemens VIII. 20. Junii 1602. post diligens examen, velut falsam, temerariam, & scandalosam damnavit, docerique prohibuit sub pœna excommunicationis. Decisioni isti se Suarezius non submitit, sed eam pro arbitrio suo interpretando, docere perfititur confessionem per epistolam fieri posse, dummodo absolutio per epistolam non daretur. Sed adversus cavillationem istam Paulus V. indignatus, per aliud decretum die 14. Julii 1605. Clementis decretum confirmavit cum mandato, ut ex operibus Suarezii cavillatio illa,

ART. II.

B

feu

seu explicatio obliteraretur, extans to. 4. in 3. p. disp. 21. sect. 4. Sed mandatum, istud à Sociis neglectum fuit, & ideo Papa iussit ut sectio tota tolleretur. Sed nec tunc obedierunt: suam erga S. Sedem obedientiam adeo buccinantes, nec sectionem sustulerunt, sed integram reliquerunt in editione Lugdunensi anni 1608. annis tribus post decretum. Desinat ergo Huylenbroucq tanto supercilio Sociorum suorum erga decreta pontificia submissionem & obedientiam omnimodam jactitare; cum hoc à veritate tam patenter alienum esse tot exempla demonstrent.

Et insuper trigessimum primum istud, quo Plowdenus Anglo-Leodiensis Jesuita, cum tot aliis Sociis die 26. Maii 1698. in Thesi sua dicere ausus fuerit *certum plane esse, omnino licitum esse, in quacumque materia, sequi opinionem probabilem, siue illa sit aequaliter, siue magis, siue minus probabilis quam opposita, siue fauceat libertati adversus legem, siue legi adversus libertatem. Itaque est sententia illa, benigna inter celebres omnium graduum, ordinum, & nationum Doctores post annum 1500. usque ad ortum Jansenismi receptissima; cum tamen damnata sit ab Innocentio. XI. 2. Martii 1679. in hac propositione: *Generatim dum probabilitate, siue extrinseca, siue intrinseca, quantumvis tenui modo à probabilitatis finibus non exeat, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus.* Quisquis enim sequitur opinionem minimam inter verè probabiles, faventes libertati adversus legem, sequitur minus probabilem & minus tutam. Certissime enim minima inter verè probabiles & minus tutas, est intra lineam minus probabilium & minus tutarum.*

Trigessimum secundum, eodem die idem Sanctissimus D. damnavit & istam, ordine quartam: *Ab infidelitate excusatur infidelis, non credens, ductus opinione minus PROBABILI.* Ex allatâ nihilominus propositione Plowdeni manifeste sequitur damnata ista propositio Sanchezii, *Dum infidelis sibi persuasum habet, suam sectam esse probabilem, quamvis vera & catholica fides videatur ipsi probabilior, extra articulum montis non tenetur veram & catholicam*

holicam amplecti. Imo ne in articulo quidem mortis, prout docent Palao, & Escobar.

Trigesimum tertium, posteaquam idem rursus Sanctissimus proposuit. 26. & 27. damnavit usum restrictionum mentalium, usum istum licitum esse docuerunt Jesuitæ Angli Blondellus anno 1686. conclus. 21. & Sanderus eodem anno conclus. 27. sicut & P. Daniel in damnatis dialogis suis.

Trigesimum quartum, quinque annis post damnatum ab Alexandro VIII. peccatum Philosophicum, Massiliæ illud defendit P. Beon, prout demonstrat Author libri anno 1692. editi sub hoc titulo: *Philosophicus Jesuitarum Massiliensium.* Verum ab Illustriss. D. Episcopo Massiliensi, licet Jesuitarum amico, justus fuit illud publice retractare.

§. VIII.

Major non est Jesuitarum erga legitimas alias Ecclesiæ Potestates reverentia & submissio.

Major, inquam, non est erga Episcopos uti nec erga sacras Facultates Theologicas, dum Jesuiticas damnant novitates & laxitates. Nec mirum, quisquis enim hoc facit, protinus à Sociis inimicus habetur Societatis. Exemplo sit Hallerius Doctor Sorbonicus, adversus cujus librum, *Theologia Moralís Jesuitarum*, inscriptum, statim atque in publicum anno 1643. prodijt, prodierunt & quatuor Sociorum apologiæ; una Patris le Moine sub hoc titulo, *Manifestum apologeticum pro Doctrina Religiosorum Societatis.* Secunda, P. Caussin, sub titulo, *Apologia Sac. Jesu.* Tertia, P. Pinterelli, inscripta, *Impostura & ignorantia libelli, cui titulus, Theologia Moralís Jesuitarum, per Abbatem Boissiacum.* Quarta, anonyma ex eadem Societate. In quibus omnibus *Theologia istius Author traducitur ut impostor, calumniator, audax in mentiendo, sycophanta, demone peior, patris mendaciorum interpres.* Ab hisce conviciis omnibus Hallerius plene se justificavit in e-

pistola Theologi ad Polemarcum, perspicue demonstrans, non se sed ipsosmet accusatores suos male esse fidei, parumque sinceros in exhibenda suorum doctrina.

Incaluit disputatio occasione Litterarum provincialium summā cum satisfactione à publico receptarum, eaque tanta, ut Jesuitæ ob eas passim despicerentur, velut Moralis christianæ corruptores. Ob suscitatum inde clamorem magnum adversus Moralem ipsorum sapientissimi Curiones Parisienses, Rothomagenses, & alii præcipuarum urbium Regni Galliarum, districto examine inquisiverunt, an vera essent illa, quæ de ipsis Litteræ illæ vulgabant, & non solum deprehenderunt veritatem, sed & ipsi plures alias ipsorum propositiones deprehenderunt admodum periculosas; ideoque eas damandas denunciarunt generali cœtui Cleri Gallicani. Quid tunc Jesuitæ? ex vulgatis tam salutaribus scriptis non solum non profecerunt, sed & adversus dignissimos Pastores illos per libellos admodum injuriosos insurrexerunt, utpote per quos ab ipsis traducebantur, tanquam *falsi pastores, lupi rapaces, ignorantes, & tanquam hæretici & schismatici*. Uno verbo, nunquam aliquis adversus Moralem laxiorem calumny sumpsit, etiam nulla facta Jesuitarum mentione, nisi eo ipso à Jesuitis declaratus hostis Societatis, ut ante dixi. Exemplo sint D. Abbas Du Four Pastor Sti Maclovii Rothomagensis & D. Quinus Prior Sorbonæ; cum enim D. Abbas in Discursu synodali contra Moralem laxiorem magno cum zelo prædicasset, P. Brisacerius Collegii Rothomagensis tunc Rector adversus ipsum declamavit velut *sediciosum calumniatorem, hæreseos fautorem*, tametsi nulla de Jesuitis mentio ab ipso facta fuisset. Cumque Quinus, Clero Gallicano præsentem, anno 1705. Cleri generalis censuram (anno 1700. latam adversus eandem Moralem) Jesuitis non nominatis simili cum zelo collaudasset, ipsius exilium ad Regni extremitatem, à Rege Regis Confessarius impetravit. Et sic facto suo comprobant Jesuitæ, Moralem laxiorem pro sua se agnoscere. Et propterea nullam cabalam, nullam intricam, nullam artem Jesuiticam prætermiserint ad impediendam anno 1682. Moralis

ialis istius condemnationem: sed veritas tandem prævaluit potentia & artibus Jesuiticis ipsorum. Siquidem anno 1700. centum viginti septem propositiones, ex libris ipsorum fere omnes excerptæ, gravissima censura fuerunt proscriptæ (Jesuitis non nominatis, ad parcendum confusione ipsorum) signanter probabilissimus quem generalis Cleri conventus anno illo declaravit, initium malorum esse, atque omnium antedictarum corruptelarum caput. Hoc enim, inquit, & doctrinae consecutio, & series temporum ostendit. Hoc ab antecessoribus nostris, viris fortibus & religiosis (in censura Apologiae Casuistarum) censorie notatum; hoc sæpe reprehensum; hodieque reprehendi nullo incusante, imo bonis probantibus, diffiteri nemo potest. Nos quoque iis de causis, has novas sententias, in salutis negotio periculosas, re diligenter inpecta, summa ope careri ac profiteri oportere censuimus ac censemus. . . . alie animis insidere optantes, & orantes. . . . ut quibus hætenus laxiores illas sententias, nulla certa ratione, sed alii alios secuti docuerunt, docere ipsi jam desinant, quippe quas & Episcopi, ipsique Romani Pontifices reprehendant, hæretici verò Ecclesia impudent, atque invidia vertant; filii quoque seculi ut vanas rideant. Quare inanem illam, Deoque & hominibus exosam sophisticam aliquando averfati, auctore S. Hieronymo ad recta se convertant in Mich. c. 3. ad illa verba hæc dicit Dominus: „ ut qui prius populum „ blandimentis decipiebant, postea verum annuntiando „ deterreant, & ad rectam revo-cent viam, & qui causa erroris fuerant, incipiant mederi vulneribus, quæ „ intulerunt, & esse occasio sanitatis.

Sed nec generalem istum Cleri Gallicani cœtum reveriti sunt Jesuitæ Galli, nec illi se submiserunt nec exhortationem ipsius tam salutarem audierunt, nec à probabilismo suo damnatisque à Clero propositionibus recesserunt. Sed Jesuitæ manserunt semper Jesuitæ, eandem semper in Gallia pro Casuistis suis existimationem conservantes, sicut & in Belgio, postquam Illustrissimus D. Archiepiscopus Mechliniensis 17. & Episcopus Gandensis 26. Theologiæ Moralis ipsorum propositiones

cum Universitate Lovaniensi; & Universitas Parisiensis cum primariis Episcopis multis Ecclesie Gallicanae, nec non Vicariis generalibus Eminentissimi D. Rerzii Cardinalis, & Archiepiscopi Parisiensis multiplici censura, tamquam ut nuntius scandalosus & perniciosus damnarunt. Si quidem Illustrissimus D. Archiepiscopus Senonensis (si fides Honorato Fabri) & Illustrissimus Episcopus Convenarum (quorum zelus in generali illo cœtu Cleri Gallicani præcipuus fuerat) pravæ erant doctrinae; & Illustrissimus D. Godellus Episcopus Venciensis, Prælatus erat modicæ scientiæ, & eruditionis Theologicæ. Adversus Illustrissimum vero atque Eminentissimum D. Cardinalem Noaillium, qui cœtus anni 1700. præses fuerat, furias egerunt, & usque in præsens agunt.

Anno 1674. & 1677. Illustrissimus D. Episcopus Atrebatensis solenni censura præscripsit perniciosas opiniones Patris Jacops, Jesuitæ, circa Sacramentum poenitentiae; verasque poenitentiae regulas super istius Sacramenti administratione, in Pastoralibus Instructionibus suis præscripsit, non nominatis Jesuitis. Sed quas non calumnias sparserunt adversus fundatissimam doctrinam ipsius, quas non mortificationes ipsi suscitaverunt? offensam Curiae, à Statibus exclusionem &c. Ad eludendas Gallicanorum Episcoporum censuras P. Leirthioirus, Professor Casuum in Seminario Tornacensi docebat, *Belgium non teneri censuris & statutis Cleri Gallicani.* Pater Daniel vero in Apologia Theologiae Moralis Jesuitarum ad Illustrissimum D. Atrebatensem durè ac rotunde pronuntiavit probabilissimum à Clero Gallicano damnatum, à Societate nunquam abjiciendum, quandiu eum S. Sedes non damnaverit. Quia, ut Pater Fabri Apolog. Po. 1. p. 530. *ipsum solius iudicio stamus.* Sed quam parum fideliter, dum Sociorum opiniones damnat §. præcedenti demonstratum est: prout & hic demonstratum, non esse verum Jesuitas ut oportet revereri omnes legitimas Ecclesiae potestates.

§. IX.

*Solide non probat Huylenbroucq. Theologiam Moralem
laxiorem perperam dici Theologiam Mo-
ralem Jesuitarum.*

Non desunt etiam Societatis amici, qui corruptam plu-
rium Societatis Scriptorum Theologiam Mora-
lem deplorantes salutique animarum perniciosam
censentes nihilominus cum Huylenbroucq. pu-
tant inmerito vocari Theologiam Moralem Jesui-
tarum : cum Societatis corpori Jesuitarum particu-
larium opinamenta quæcumque tribuenda non sint;
sicut Ordini Prædicatorum tribuenda non sunt opina-
menta plus iusto laxa particularium quorundam Tho-
mistarum. Maxime cum Societas neminem adstringat
ad laxiora illa sectanda, nequidem ad defendendum
probabilissimum, sed liberum cuique relinquat ea sequi
quæ sibi magis probantur, legesque suas accomodat ad
sedis Apostolicæ definitiones, illico damnans quidquid ip-
sa damnat, nec patiens unquam aliquid ab ea damnatum
à quoquam suorum iterum doceri; tamen circa ea quæ
summi Pontifices Theologorum ventilationi permittunt,
Theologis suis Societas liberam relinquat optionem.
Dummodo tamen abhorreant ab omni novitate & laxi-
tate, à qua se abhorrere Societas declaravit in Congre-
gatione XIV. idque suis Professoribus & Scriptoribus
cordi esse sibi compertum declaravit.

Audio pulchra verba, audio voces; sed si Professo-
ribus & Scriptoribus Societatis cordi sit abhorrere ab
omni novitate & laxitate; quid est quod è Societate
præcipui in novitates & laxitates, signanter in proba-
bilissimum (novitatum & laxitatum omnium principium
& fontem abierunt, solique defensores probabilitatum
& laxitatum in Societate honorarentur, Vasquez, Sua-
rez, Sanchez, Filiutius, Lessius, Escobar, Tamburinus &c.
Quanto enim apud Socios in honore sint isti, nullus ig-
norat. Vasquez, apud ipsos in moralibus unus est pro
mille

milie. Fatetur nihilominus Thyrsus Gonzales, Generalis Societatis, ipsum præ cæteris contribuissè ad diffundendum per orbem probabilissimum.

Suarez, post Vasquem adeo collaudatus, ut fere ad cœlum usque à Sociis extollatur, & in Hispania quasi unus ex sanctis Patribus honoretur, cum Vasquez probabilissimam, & philosophissimam docuit, formidolosæque attritionis sufficientiam in Sacramento poenitentiae.

Quas non laxitates docuit Thomas Sanchez, *Moralium Scriptorum princeps, splendidissimæque Theologiae Moralis lumen æstimatus* in Catalogo Scriptorum Societatis? Quidquid fere scripsit, Moralem Christianam parum sapit.

Lessium non magis ingenii monumentis, quam virtutum fama æternum (apud Socios) atque ex toto orbe consultum pro oraculo, scimus laxitates exorbitantes tradidisse de homicidio & furto &c.

Utinam, Theologiam novitatibus & laxitatibus adeo corruptam non docuisset Escobar, adeo æstimatus in Societate, & laudatus in ipsius catalogo, ut Theologia Moralis ipsius typis edita fuerit vicibus triginta novem!

Quemadmodum & Baunius, licet adeo corruptus, æstimatus fuit singularis circa illas quæstiones omnes eruditionis. Similiter Tamburinus, magna Doctorem commendatione celebratus viginti vicibus luci datus. Et Layman, Filiutius, Mascareñas apud Socios plurimum commendati, tametsi eorum Theologia Moralis plena sit laxitatibus magnis. Isti sunt tamen, quorum lectionem Junioribus Theologis suis Socii præscribunt, Lessius (inquam) Sanchez, Escobar, Tamburinus & similes, aliorum verè, ut Comitoli, Andreae Blanci, Elizaldi & similium, Theologiam moralem verè christianam tradentium lectionem non permittunt, nec in Societatis Catalogo multum laudantur.

Quod cum ita sit, respondeat, si potis est, Huylenbroucq, ad istud argumentum: Ea est Theologia Moralis Jesuitarum, seu Societatis, cujus sentimenta fufincentur, laudantur, commendantur, & communif-
fima

simæ sunt apud turbam Theologorum istius Ordinis, & præ cæteris eo in Ordine majoris sunt æstimationis & autoritatis, itaut eorum lecturam Superiores Theologis Junioribus præscribant ad ipsos formandos. At Authores isti, & fere omnes, & soli præ cæteris æstimati, & Junioribus præscripti defensores sunt probabilitatis, ac Theologiæ Moralis laxioris, adeo ut vix ulli sint in Societate, nisi quatuor vel quinque, fere incogniti, & vix ullius in Societate considerationis, quorum Theologia Moralis aliena est à probabilissimo & laxitatibus; ergo &c.

Quam magno numero sint in Societate Scriptores isti ac defensores ostendit Universitas Parisiensis in Theologia Morali Jesuitarum anno 1643. per Hallerium Doctorem Sorbonicum typis mandata. Ex ipsis plurimos apud Clerum Gallicanum anno 1659. accusarunt sapientissimi Curiones Parisienses & Rothomagenses, quorum lectura horrorem incutit. Similiter anno 1667. Jesuitarum Theologiam moralem composuit Perrault & ipse Sorbonicus Doctor, ingenti numero Jesuitas profereus à quibus tradita sunt dogmata principiis evangelicis aperte contraria. Et longe plures §. 6. producti sunt.

Et quoniam sunt qui hæreticis arma subministrant ad exprobrandas Ecclesiæ horrendas propositiones illas, nisi præ cæteris Jesuitæ, qui præ cæteris eas per universam spargunt Ecclesiam? Et ideo dum Protestantibus controversiæ nostræ novitatem exprobrarunt doctrinæ, pro cujus defensione vim inferebant claris divinæ Scripturæ textibus, à totaque recedebant Traditione. Responderunt ipsi, quàm plurimos è Casuistis nostris Moralem quoque novam toti Ecclesiæ veteri incognitam, clarisque Evangelii textibus adversam tradere.

Quando etiam nonnulli è nostris objecerunt ipsis, quod per perniciofa sua de justificatione, justitiæque inamissibilitate dogmata Christi Moralem subverterent, utpote secundum dogmata illa pro sanctis, & Dei amicis agnoscetes grandiorum criminum reos. Ipsorum Ministri objectionem in catholicos retorserunt à

quorum Casuistis horrenda excusabantur crimina facillisque ad sacramenta accessus per mittebatur iis qui criminum istorum habitum contraxerant, & sic graviorum criminum confederatio fiebat cum eo quod apud nos erat sacratissimum.

Denique dum etiam Protestantibus objecimus, quod Ecclesiam formassent à qua ne eos quidem excluderant; per quorum errores Religionis invadebantur fundamenta. Responderunt quod Ecclesia Romana in sinu suo eos quoque susceperat, quorum doctrina Christianismi dehonorabat sanctitatem.

Ecce qualia hæreticis arma Jesuitæ subministrant ad se defendendum contra Controversistas nostros. Ipsi soli (aiunt in quinto scripto suo Curati Parisienses) Ecclesiam (quæ ob suam sanctitatem populorum omnium sibi conciliare debet venerationem & dilectionem) reddunt hæreticis contemptibilem, & minus amabilem, dum Ministrorum malignitas Jesuitarum dogmata cum Ecclesiæ Catholicæ dogmatibus confundit ut possint indefinenter populis dicere, à se abjectam esse cum Romanis communionem, ob licentiam apud ipsos ubique regnantem, certè nimis magnam. Cum apud ipsos usque adeo abjiciatur obligatio diligendi Deum & proximum, ut censeant salvari posse homines, qui nullum unquam dilectionis Dei actum elicerunt. Quod etiam ad cavendam injuriam liceat hominem occidere, & similia horrenda quàm multa.

Atque ex ipsis Minister Juris sic adversus nos argumentatus est: Jesuitarum Societas, Corpus est adeo potens, & tam libenter auditum in Ecclesia Romana, ut opiniones ipsius censi possint apud Catholicos receptissimæ. Atqui certum est, à Jesuitis doceri quod nulla sit obligatio Deum amandi, nequidem ad reconciliandum se cum Deo; quod sequi liceat opiniones minus tutas & minus probabiles; quod sine peccato ignorari possit existentia Dei, peccataque gravissima inculpate committi, si actu non adsit advertentia ad malitiam &c.

Quam facile erat Jesuitis objectionibus istis, exprobra-

brationibusque finem imponere, ab opinionibus istis abstinendo! An non hoc ab ipsis postulabat honor Ecclesiæ, nec non zelus & desiderium opponendi se hæresum progressui, & hæreticis adversus Ecclesiam ora claudendi. Verum ad hæc (licet ad verum interesse Societatis pertinentia) Jesuitæ parum sensibiles, cum hæreticis conveniunt, ista doceri à Scriptoribus suis, & nihilominus non solum justificare annuntur, sed & dicere audent, à solis hæreticis prava illa dogmata impugnari posse. Atque ita dum Ministri demonstrant Casuistarum Societatis opinamenta indigna esse nomine christiano, Jesuitæ Ministris se sociant, in dicendo, quod opinamenta illa Ecclesiæ non displiceant, nec ab ipsa damnentur. Sed utrosque praxis Ecclesiæ confundit, nosque cum Ecclesia hæreticis ora claudimus, dicendo, Moralem anti-christianam nobis Catholicis perperam tribui, cum præcipuarum urbium Pastores dogmata illa proscripserint, quæ nobis Calvinistæ attribuant; præcipuæ quoque Universitates & Episcopi ea gravi censura notarint, damnaverintque etiam S. Sedes, cum generali applausu Catholicorum omnium. Soli proinde Jesuitæ operiendi sint duplici confusione quod ea sustinuerint, & Ecclesiam complicem reddere tentarint, quasi permittentem ea sustineri.

Tamet si ergo Jesuitæ non sint primi inventores probabilissimi, primi sunt perfectores & præcipui propagatores laxissimæ istius novitatis & laxitatis; utpote qui consecraria omnia illius, eaque pessima præviderunt (non sic alii) nec ab eo, uti nec à consecrariis illis propterea recesserunt, sed cum audacia magna sustinuerunt, Moralemque Christianam præ cæteris corrumperunt, non sine magno salutis animarum præjudicio. Et nihilominus in studiis omnibus, Seminariis & Universitatibus dominari amant, Magnatumque, divitum, & principum omnium conscientias dirigere; sed similes Medicis illis, qui infirmorum multitudinem magnam, ad se confluere affectant, quorum ne unum quidem curare valeant.

Cum igitur hoc eo ipso non sit de vero Societatis

honore, quo non est de honore Ecclesiæ, cui eo quoque ipso maxima adfert detrimenta, quo detrimenta adfert salutem animarum, Huylenbroucqium ultra non audite, R^{di} Patres, vanissimis vindicationibus, seu vituperationibus & gerris suis vos avertere satagentem, oculos vestros & aures vestras ut videntes non videatis, & audientes non audiat mala certissime magna, quæ in Societatem irrepsisse, mundus totus videt; sed audite potius eos, qui Societatem, verius quam ipse, secundum Deum diligunt, dum mala illa vobis ob oculos ponunt, ut iis remedium verè ac sincere asseratis, verique proinde Loyolitæ, ac Socii Jesu, ad maiorem Dei gloriam, Ecclesiæ honorem, & animarum salutem sitis.

Audite, inquam, viros sapientia & vitæ sanctimoniâ illustres, omnique exceptione majores, mala illa testificantes, remediumque eorum necessitatem demonstrantes.

Ac primo loco audite Illustrissimum D. de Solminihac, Episcopum Cadurcensem, miraculis post obitum clarescentem, qui orationi per quinque horas quotidie vacans; atque a carnibus, piscibus & ovis abstinens, solis leguminibus & herbis inconditis contentus; & in peragenda suæ dioeceseos visitatione assiduus; pater pauperum, Canonorum Regularium de Chancelade Restaurator, virtutum omnium compendium fuit. Ipse verò quatuor ante obitum suum mensibus, Abbatem Ferrerium, Albienis Episcopi Vicarium generalem, rogavit ut ex parte sua cæteris Galliarum Episcopis notum faceret, sibi Jesuitarum doctrinam & disciplinam diligentissime perspectam, nec quicquam à se prætermisum, ut ipsos in viam revocaret; sed irritò labore. Quamobrem illos à se magnum Ecclesiæ flagellum, ruinamque existimari, indignosque quorum operâ Episcopi, ad Deum solide gradientes, pro suarum Dioeceseum salute & utilitate satagentes utantur, & ad ipsos ingrediantur, cum inde auctoritatem capient. Monitum tanti viri executus est laudatus Abbas, cuius fidem omni exceptione maiorem soli negare possunt calumniatores.

Secundò audite magnæ etiam Sanctimonix laude illustrem Franciscum Caulet, Episcopum Apamiensem, qui saluberrimum istud Solminiachi monitum, ab eodem Abbate acceptum, non solum probavit, sed & cæteris Galliarum Episcopis per scriptas ad eos litteras divulgavit. Probavit & idem monitum Illustrissimus D. Pavillon, Episcopus Alecensis, tantæ etiam Sanctitatis opinione clarus, ut q̄b eam, sicut & Cauletus, Innocentio XI. acceptissimus fuerit, & à novemdecim illustrioribus Ecclesiæ Gallicanæ Episcopis una cum Nicolao de Buzenval Belluacensi & Henrico Arnauld Andegavensi Episcopis, Sociorum laxitates plurimum improbantibus, in epist. ad Clementem IX. hisce verbis magnopere commendatus: *Impetrabit vel ab inimicis excellens horum quatuor Episcoporum virtus hoc testimonium, non alios esse, qui ordinem nostrum magis exornent, & Ecclesiam magis ædificent, qui populorum saluti, & commissi sibi gregis curâ vigilantius incumbant, & qui omnes denique Episcoporum partes cumulatius expleant.* Et in epist. ad Regem suum christianissimum: *certi sumus, quod si placeat Mæjestati vestræ jubere, ut examinetur causa quatuor istorum Episcoporum, tantam inde habebit satisfactionem, ut pro celesti benedictione accipiet habere se in Regno suo tam dignos Sanctorum illorum successores, quorum pietatis exempla diebus nostris resuscitant, per charitatem non minus ardentem, quam puram, nec quæ sua sunt quarentem, quemadmodum & per indefessam vigilantiam in laboribus ministerii sui.* Unde & Eminentissimus Cardinalia dignitate & sanctitate le Camus Episcopus Gratianopolitanus, in approbatione libri Illustrissimi D. Gondrini, Senonenlis Archiepiscopi, de poenit. publ. Pavillonum (licet Sociis multis tam invisum, totque calumniis impetitum) appellare non dubitat *Sanctum Antistitem, Gallicanorumque Episcoporum & exemplar & Patrem.* Pius quoque Contensonus, Pavilloni & Cauleti diocesces se vidisse testatur *velut Ecclesiæ primitivæ spiritum redolentes. Quatuor tamen sanctos Episcopos illos Sociorum calumnias non evasisse noto-*

rum est, eo quod ipsorum non admiserint laxitates, sed iis adversati fuerint) prout videre licet in epistolis ipsorum ad Innocentium XI. Tota denique Gallia novit quanto in pretio Pavillonus fuerit apud Serenissimum Principem de Conti, Armandum Borbonium, apud celeberrimum D. Rancæum, Abbatem Trappensem (à quo æstimatur alter sui sæculi Sanctus Carolus Borromæus, suo tempore non habens in sanctitate parem, nec in humilitate & celesti lumine superiorem) nec non apud triginta Episcopos (Ecclesiæ Gallicanæ lumina) à quibus in approbatione Ritualis ipsius de ipso dictum fuit, quod à S. Cœlestino I. de S. Augustino, quod utique superior esset omni mala suspitione, quodque Rituale ipsius non contineret, nisi purissimas Evangelii regulas, & sanctissima dogmata canonum Ecclesiæ, tametsi Jesuiticorum Casuistarum novitatibus & laxitatibus prorsus adversa.

Tertiò audite Rmum Patrem Hieronymum Baptistam de la Nuza, Ord. Prædic. Arragoniæ Provincialem, ac deinde Episcopum Albaricensem (cujus heroicas virtutes in magna sanctitatis opinione transitum in alteram vitam sacer Ordo ille testatur in actis Capituli sui generalis anni 1625.). in libello supplici ad Catholicum Regem suum Philippum II. anno 1597. sic loquentem: *In fingendis novitatibus intendunt Jesuitæ: adeo tamen egre ferunt sibi ab aliquo contradici, ut principum Ecclesiasticorum ac secularium aulas clamoribus impleant, & pia (quod mirandum magis) sibi adversantium studia, quasi suscitata scandala criminentur. Novam profecto, sed illis interim familiarem industriam: seu Jesuiticam artem statim atque Religiosus aliquis Ordinis nostri nonnulla docet, contra qua ipsi vel dicere, vel docuere, tametsi, nude propugnata veritate, illos nullo modo indigitarit; statim devotorum suorum ac devotarum domos circumcursant; id sui occasione factum conqueruntur; nosque ipsis implacabile bellum inferre; pacem perturbare; Apostolica mandata pessumdare oblateralant. Multa hac de causa misere exposculant, quibus & populum commovent, & suis partibus addicunt, sic ut de*

re Catholica Superiores existiment, novis nos pro bono pacis præceptis onerare. Hæc ergo si feratur agendi ratio, nedum cætorum, uti moliantur, Scholas occludent, libros prapedient, sed & crescentibus in dies novitatibus, & interdicta censurandi veniâ, quidquid demum sana doctrina est, eliminabunt. Ac si semel contra debitam summo Pontifici, Regibus, Episcopis, Inquisitoribus obedientiam, notent aliqua, eo etiam suscitandi scandali prætextu, ad præcludenda sibi adversantium ora, mandata rogabunt, & obtinebunt. Quibus propterea sacrum illud Elia ad Regem Achab responsum accommodari merito potest, dum dicenti Regi: „Tunc es, ille, „qui conturbas Israël? Respondit Propheta: „Non ego „turbavi Israël, sed tu & domus Patris tui, qui dereliquisti mandata Domini, & secuti estis Baalim.

Compertum omnibus est, tamdiu in Hispania pacem esse servatam inter Religiosos Ordines, quamdiu divinarum auxiliorum illorumque efficacia doctrina, juxta Sanctorum Augustini & Thoma principia tradita fuit; multaque Hispanos, hujus doctrina vindices, à Deo beneficia fuisse consecutos. Verum ex quo tempore Ludovicus Molina, ejusque Gregales fanaticos propria vertiginis parvus Patrum sententia prætulervnt, Schola depravata sunt, mutisque dissidiis, ut alias Gibellinorum tempore Hispania jactata est.

Et certe quis aquo animo ferat, quæ à Patribus illis continuo proferuntur, illos scilicet scandala excitare, qui eorum novitatibus contradicunt? Siquidem ab Institutione Ordinum SS. Dominici & Francisci, contraria inter utriusque Instituti viros opiniones extitere; nec tamen eorum aliquis partem alteram excitati scandali accusavit, sed cum opinionum repugnantia summa fletit animorum conjunctio. Idem de cæteris Ordinibus, ac ipsis etiam sanctissimis antiquæ Ecclesiæ Patribus, Augustino & Hieronymo, dicendum venit. At quis Patres Societatis eâ uti arte nunc miretur, si injecta suis adversariis suscitati scandali accusatione, res suas feliciter promoveant, & pro votis obtineant.

Cæterum quæ nunc inde futura mala prospicio, prospexi

spexit etiam Illustrissimus Episcopus Canariensis, Melchior Cano, cujus verba refero ex epistola data ad optimum Patrem Regla, Ordinis S. Augustini; Carolo V. Imperatori à Confessionibus, ubi sic scribit: „ Utinam & mihi, „ quod olim Cassandræ, non accidat: cui non est data „ fides, donec Troja incendio periisset. Si quo pede „ cæperunt Patres Societatis, pergere permittantur, „ faxit Deus, ne tempus tandem adveniat, quo Reges „ obfistere eos velint, nec possint “. Nihil miror hac ab eo dicta: quippe unus ex præcipuis viris, qui inter ipsos hac in patria florere (dum Visitationem Societatis, autoritate Majestatis vestra, ab Ilmo Episcopo Manriques obeundam, atque ab illo vehementer optatam, averterunt) cuidam è nostris dolore tactus, ac gementibus ait: „ Effecerunt Patres nostri, ne Illustrissimus „ Episcopus apud nos Visitationem obiret. Contra ipsam etiam Ecclesiam Dei Societas prævalere tentabit, & adnitetur. An non ista necessario reformanda?

Quarto loco audite permagnæ etiam sanctimonix Episcopum Angelopolitanum Palafoxium, non solum in epistola latina ad Innocentium X. (de qua infra) sed & in priori epistola ad R. P. Rada Jesuitarum Provincialem in provincia Mexicana, quam nemo dubitat ab ipso verè scriptam fuisse. audite (inquam) ipsum de vobis justissime conquerentem: *Quas non satyras adversum me vulgastis? Quas falsas relationes, quibus me velut flagitiosum, vitiosum, ambitiosum, crudelem depingebatis, propterea quod tutor essem dotis sponsæ meæ, id est decimarum Ecclesiæ meæ, defensorque pedi pastoralis ac mitræ, seu jurisdictionis. Et addit, justam non esse istius provincialis querimoniam, quod studiosis Societatis ordines denegasset, cum eos denegasset ob infamem mascaratam, ab ipsis die S. Ignatii ex ipso Societatis Collegio egredientibus publicè factam in contemptum dignitatis Episcopalis, Pedito pastoralis ad equi caudam, mitræ ad fubicem ephippiarium appensa, cumque ludicris hisce verbis in fine orationis dominicæ recitatis Libera nos à Palafox, loco libera*

libera nos à malo, adjunctis etiam versibus Episcopum
velut hæreticum diffamantibus.

Oy con gallardo denuedo
Se opone la compaina
A la formal heregia.

Sicque cum ego defenderem Concilium Tridentinum (inquit Sanctus Episcopus) Constitutiones Apostolicas, decreta Pontificia, salutem animarum, hæc omnia quia fœditas ligant & arctant, hæretica esse populis fœditas suadent & suggerunt.

In epistola quoque 1. ad Innocentium X. conqueritur, quod adversus ipsum libellos scripserint famosi. Quemadmodum & in sua defensione Canonica Catholico Regi dicat.

In epistola vero 2. ad eundem Innocentium X. de die 8. Januarii 1649. quot non ex capitibus iisque momenti maximi, necessitatem demonstrat reformatæ Societatis, Stylo tam humili & sancto tamque perspicue & ingenuè Sanctitati suæ exponente omnia quæ ipsum inter & Jesuitas in remotis illis partibus contigerunt, ut vel ex circumstantiis istis appareat à Sto. Episcopo illo scriptam esse, non ab alio, maxime non existente de partibus illis. Sic ergo incipit Episcopus ille, natalibus, doctrina & vitæ sanctimonia clarissimus, illustrissimisque.

Sacris tua Sanctitatis pedibus provolutus, Pater beatissime, infinitas Deo, & Apostolica Sedi gratias ago, quod tanta benignitate & humanitate Doctorem Silverium de Pineda, Procuratorem meum foveris, & per eum brevissimo tempore remissum litteras Apostolicas super dubia oraculo sapientia tua proposita, nostros intellectus illuminantes, errores corrigentes, discordias sedantes non sine lachrymis præ hilaritate, gratiarumque actione acceperint. . . . Sed eheu! Pater beatissime, non in hac mortali conditione & miseria hilaritas, sine maestitia. . . Siquidem Religiosi Jesuita majores turbas contra me, & dignitatem meam excitant.

atruunt, aciores seditiones commoverunt, & injuriis atrocioribus debonestarunt, & Clerum meum, & gregem crudelissimè vexantes (liceat mihi hoc enarrare, cum ita eos facisse libuerit) in majores angustias redegerunt. Cæco enim quodam quasi furore perciti... Religiosi isti, quos in Domino semper amavi ut amicos, & nunc ardentius ut inimicos diligo, videntes meos subditos Conservatorum suorum (jure ab ipsis non assumptorum, utpote non aliam ob causam (inquit) quam quod in animarum salutem, & propugnationem Ecclesiasticæ jurisdictionis, & decretorum sacri Concilii Tridentini incumberem) invalidis excommunicationibus non assentari, sed suo amabili Pastori, vocem ejus in suis Edictis agnoscere, inharere, se existimantes contemptos in maximam iracundiam exarserunt, & nisi eorum libidini & arbitrio meam dignitatem, & baculum pastorem submitterem, de incarcerando Episcopo cogitarunt. . . . nullamque compositionem aut concordiam admittere volentes. . . . cades, carceres, exilia, proscriptiones, nisi me submitterem, comminantur. . . . Videns itaque adversariorum mentes in id maximè tendere, ut meam caperent personam, aut in ipsa expugnatione perimerent, quæ capta & perempta, & de mira captivâ triumphum, & de grege spolia, & de causa victoriam reportarent; percusso enim Pastore quàm facillimè disperguntur & oves; posteaque falsis probationibus, & calumniis, & criminationibus adversariorum, veritas Pastoris indefensa, & fama acquisita, cum ipso corpore occisa consépulta jacerent. . . .

Fugâ ergo Rempublicam salvam facere statuens, & meis poenis adversariorum culpas, & iras aut eludere, aut delinire constituens. . . . in montibus, quævisi refugium, & inter serpentes, scorpionesque, & animalia pestifera (quorum regio feracissima est) securitatem & societatem, quam in hac Religiosorum implacabili societate invenire non potui. Hoc modo, hisque periculis & angustiis salva Respublica fuit, & si non pax spiritalis, saltem temporalis, & publica, reddita est regno. Nam spiritalis tranquillitas. . . . ubi cum Jesuitis res agi-

agitur, solum à Jesu Christo, & à tua Sanctitate ejus Vicario, Pater beatissime, reddi, stabiliri que potest: adeo enim terribilis est, si non reformetur, eorum in Ecclesia universalis potentia, adeo amplissime facultates, honores, divitiæ, ut omnibus dignitatibus, legibus, Conciliis & Apostolicis Constitutionibus potentiores existant.

Post hæc ab articulo 21. ad 156. Sanctissimo Domino enarratis quamplurimis aliis Jesuitarum excessibus intolerabilibus, sic concludit: Ergo Beatissime Pater, hæc & alia, quæ tuæ Sanctitati constabunt, & mea humilitas, minoris & oneris Pastoralis obligatione compulsa, tuæ sanctissimo zelo recitat moderandi, vel omnino reformandi; omisso etiam plurimis de his sanctis Religiosis Jesuitis; quæ ad Tuas aures minime fortasse pervenerunt (nam ipsi enim admodum curant. . . ut ea tuæ Beatitudini occultentur, & remedium expostunt, censura indigent, reformationem expetunt: tuoque prudentissimo judicio relinquendum erit, quibus mediis remediisque hæc omnia, si non sanari, saltem moderari valeant; quod facillimum tuæ supremæ Potestati erit, præcipue omnibus ferè Ecclesiæ Ordinibus in idipsum conspirantibus.

Et post suggesta nonnulla remedia, Omnia hæc (inquit) Pontifex beatissime, tuæ infallibili censura submitto, & si quid non congruum, vel indecens, vel quod aliquo modo reverentia, quæ tibi ab ovicula ista debetur, & quod offendiculum prestare possit, scripserim, parcas clementer; quæso, & non mea propria existimationi, aut elationi, sed zelo quo ardet animus meus, pastoralis baculi auctoritatis, sacrarum Constitutionum observantia, fideique pura, & rectæ propagationis, & universalis Ecclesiæ felicitatis atque incolumitatis à tua benignitate imputandum esse confido.

Scio Annatum, Tellerium, Haylenbroucquium mordicus contendere, epistolam istam non esse Palamfoxii: sed cur ita? Vere non alia de causa nisi quia ex una parte ad oculum demonstrat Sociorum excessus longè gravissimos, Societati ignominiosos. Ex alia parte satis humiles non sunt ut patienter ferant istam

istam Societatis ignominiam; ad quam præcidendam Societas reformanda sit. Ast vel inde ostendunt sese recessisse à primævo Societatis, seu S. Ignatii Fundatoris sui spiritu, seseque Jesu Christi livræam seu vestem propriam abjecisse; juxta quam veros Jesuitas, seu familiæ Jesu Christi veros domesticos agnoscere vult S. Ignatius, dum in examine generali eorum, qui Jesuitæ fieri volunt, cap. 4. monet diligenter animadvertere oportere; magnificandi summique momenti id esse ducendum, in conspectu Creatoris nostri, quantopere juvet ad vitam spiritualis profectum, non ex parte tantum, sed omnino abhorre ab omnibus quæ mundus amat & amplectitur, & admittere ac totis viribus concupiscere, quidquid Christus amavit, & amplexus est. Ut enim mundani homines diligunt & quarunt honores, famam, magni nominis existimationem in terra, sicut mundus eos edocet, sic qui serio Christum amant, ardentius exoptant iis contraria, indui nimirum eadem veste, & insignibus Domini sui pro ipsius amore, adeo ut si sine offensione ulla Dei & absque proximi peccato foret, velent contumelias, falsa testimonia, & injurias (quanto magis veram ignominiam) pati, ac stulti haberi, nulla tamen ad id datâ occasione, ut quod exoptant assimilari & imitari aliquo modo Christum ejusque vestibus & insignibus indui; quandoquidem ille ipse, propter majorem profectum nostrum spirituales induit, nobisque exemplum dedit, ut in omnibus eum imitari & sequi velimus. Examinandus proinde interrogetur, an decreverit, paratusque sit injurias, illusiones & opprobria, ignominiasque in Christi insignibus inclusa, quæ & inferrentur, per quemvis virventium admittere, & patienter ferre, nullique malum pro malo, sed bonum pro malo reddere? Quod & in libro, Societatis Jesu regulas complectente, cap. ultimo summarii Constitutionum ab omnibus Jesuitis observandum sic præcipitur, ut Alfonso Rodríguez p. 2. de perfectionis & virtutis Christianæ exercitio, eos qui hanc regulam non ad amissim observant, neget esse vere Religiosos, neque Jesuitarum, præter nomen, quidquam habere.

Et

Et revera considerate, R^{di} Patres, sintne veri Socii Jesu, veri filii S. Ignatii, qui usque adeo defecerunt à spiritu Jesu, & patris sui sancti Ignatii ut sibi ignominiosum putent portare livream seu vestem insignem Jesu Christi, honorari volentes, non contemnunt, & omni vi persuasum omnibus esse volunt, Societatem (uti dicunt in Imag. primæ Societ. sæculi) esse Societatem hominum, imo potius Angelorum, quam sic prænuntiavit Isaias: „ite Angeli veloces.“ Nec non quod sit domus sapientiæ, in qua *Jesuitas omnes divina regit sapientia*. Ideoque omnes aquila sunt ingenio. *Turbam phœnicum vere dixeris*. Estque Ordo iste Ordo perfectorum virorum. In quo Socii omnes sint senes, & quotquot extremum in Societate Jesu diem obierunt dici possunt sæculum vixisse. Si quid relucet in singulis, hoc ita eximium, ut propè sit omnibus familiare. Fortitudinem in aggrediendo miraberis in uno? Viri sunt omnes, omnes subati leões. . . . videas hos heroes, pro Dei & Religionis causa, inter fulgura & coruscationes velut ruentis in se cœli pondus inconcusso quodam vigore spiritus excipientes. . . . fortes amoris milites. Quis delectus, Deus immortalis! Quæ belli fulmina! Quis flos militia! Quæ Ecclesia presidia! Qui tutelares ac vindices! Quorum singuli in viros summis rebus pares formati, audeo dicere, pro acie censentur. . . . Quocumque miseris oculos, id tibi occurret, quod emnere posset, nisi inter paria legeretur. Censeri possunt Rationale judicii, seu oraculum doctrinæ & veritatis, affixum Sanctiori Pontifici velut in pectore.

Qui ergo de se, deque Societate sua tam magnifice sentiunt, nihil mirum, si nihil fateri velint, nec audire, sibi vel Sociorum alicui, seu aliquibus ignominiosum, nihil quo diminuatur gloria illa Societatis, nihil quo existimari possit eam à primitivo S. Ignatii Fundatoris sui Spiritu defecisse; remedio proinde, seu reformatione indigere; nihil quo Societas reputari possit, non maxima, sed minima, prout eam S. Ignatius existimavit & nuncupavit: cum vere maxima sit, si Imago illa ipsius vera sit, vere maxima, si (quem-

ad-

admodum Germaniæ Socii jactitant, præ cæteris Religionibus, *tam robustis vallata sit prædiis, ut nec eum quidem eam labefacturum esse videatur. Et quod cæteris rebus omnibus exoletam quamdam, seu senectutem, seu interitum adferre dicitur, Societas polliceatur ætatem vegetam semper, & florentem, suæque juvenituti parem & annorum tantum cursum, non dampnum.* Sic profecto de se, suæque Societate non loquerentur Socii Germani, si de ea, prout S. Ignatius, humiliter ac vere loquerentur; soli Socii sic loquuntur, qui superbe se supra cæteros Religiosos extollentes, cum superbis Phariseis dicunt: *non sum sicut cæteri hominum.* Et an non illis similes sunt, qui supra laudatam Palafoxii epistolam verè ipsius esse diffidentur; cum ipsius esse, certis argumentis demonstraret tum clarissimus Doctor (Arnaldus to. 3. & 4. Morâl. præf. tum Liberius Candidus in Tuba sua Magna (tertiæ maximè editionis) fuites in contrarium Huylenbroucquii vindicationes, nonnisi vitilitigationes, gerras & ineptias esse ostendens.

Quinto proinde loco, post Palafoxium, audite sanctum Martyrem Ludovicum Sotelo, Seraphici Ordinis S. Francisci in Japonia Missionarium Apostolicum, qui in epistola è carcere Omurensi ad Romanum Pontificem (qui tunc erat Urbanus VIII.) per ipsum scripta, paulo antequam vivicomburio, pro fide Christi Martyr occumberet, vitia Societatis profecto magna, remediumque admodum indigentia detegit. Sed nec ipsum propterea audire vult obstinata Huylenbroucquii superbia, quam sanctus ille Martyr probat in Japonia Sociis esse tantam, *ut non a quo satis arripe ferentes, alios, præter suos, Ecclesiasticam in Japonia dominationem, seu auctoritatem habere, cum Romæ impedire non potuissent, ne Sotelus ipse à Paulo V. Episcopus Oxensis in Japonia designaretur, solitis artibus suis Jesuiticis impedierunt, ne in Hispania (ut Paulus V. jussit,) consecraretur.* De eadem Jesuitarum superbia, an non conqueritur universus Orbis? An non etiam conqueruntur & Universitates omnes regni Gal-

lia-

liarum, & Poloniæ? Prout laudatus Liberius Candidus demonstrat.

Epistolam profecto illam, cum toto Seraphico suo Ordine, Soteli Martyris esse Wadingus agnoscit in libro de Scriptoribus Ordinis sui. Agnoscunt & ipsimet Socii in vicino Sinarum Imperio Missionarii, veritatem hanc tanta in vicinia scriptam negare non audent; sed ab ipso retractatam fuisse fabulantur. Ast prorsus contra veritatem; quemadmodum Navarretus Ord. Prædicat Archiepiscopus S. Dominici ostendit to. 2. tr. 7. pag. 366. hisce verbis: *Novum non est, Societatis Religiosos similia comminisci, ad salvandum Societatis honorem.* Epistolam quoque à S. Martyre Sotelo è carcere conscriptam hisce in partibus agnoscences, Patrum Antonio à S. Maria dixerunt, ab ipso ante mortem revocatam fuisse, & retractatam. Idem mihi met ipsi de alio Religioso Franciscano dixerunt, qui nescio quid contra Socios scripserat de Patre FERREIRA, QUI APOSTATAVERAT IN JAPONIA, MIHI QUOQUE PATER AMOGA Jesuita dixit, quod in fine vite conversus, pro fide mortuus fuisset. Idipsum Pater Gouvea mihi dixit de patre Morales, ipsius, me presente, sanctum martyrem vocans. Nobis tamen compertum est, quod cum de eo testimonium à Joanne Acasta Binnichio postulasset, pro responso repulsam acceperit, eo quod sciret, quod mortuus esset velut canis. Anno 1680. è Macao Jesuita testimonium extorserunt, quod negotiationem non exercerent, & à nostris Missio Sinenfis esset deperdita. Quæ cum certissime falsa sint, quâ conscientia similia audent? Ecce qualis est Jesuitica fides, fides utique fide non digna: quia omnem in partem Jesuitæ devertunt, etiam contra veritatem, ut sacrorum suorum vitia occultent; adeo ipsos etiam Societatis Apostatas, in Apostasia mortuos, velut canes, sanctos martyres appellare ipsos non pudeat. An non ergo digni sunt, quibus pro se suisque, fides nulla debeatur?

Sciat ergo Huylenbroucquius, sibi debitam non esse fidem, dum eam debitam negat Santamoro, certificanti, supra dictæ epistolæ Palafoxii copiam de Romæ acce-

accepisse à P. Cosimo Ricciardi , magni meriti , insignisque pietatis atque eruditionis viro , Romæ sic æstimato ; istamque ob causam apud Eminentissimum Chigi (qui paulo post Romanus Pontifex Alexander VII. fuit) commendatissimo : qui expressè etiam declaravit , eam se accepisse à Doctore Mangano , Illustrissimi D. Palafoxii apud Sanctissimum Dominum Agente. Quod dum Sanctamoreus apud Sorbonam , & Galliæ Episcopos , cognitæ virtutis ac sinceritatis Doctor reputatus testificatur , præsumendus non est sincerè ac veraciter non testificari , sed mendaciter , nisi hoc evidentibus probetur argumentis : quia *qui allegat malam fidem & dolum is probare debet*. Tuldenus in Comment. Cod. Justin. tit. de probat. n. 18. Evidens vero ad hoc argumentum non est , quod Sanctamorei diurnus Romæ damnatus fuerit : neque enim ibi damnatus probatur quia mendax. Neque idipsum evidens est ex eo quod Parisiis ad ignem fuerit condemnatus. Tum eandem ob causam : tum quia constat non unum librum-vel scriptum ab optimo Rege , ad id per Confessarium suum , seu dolosas Jesuitarum informationes & Ministros partiales circumvento , Parisiis damnatum fuisse. Sic enim Duacenses Theologos per Jesuiticam fourberiam (sic loqui liceat) damnatos fuisse notorium est. Jure proinde Sanctamoreus in sua illa certificatione præsumendus est verax ; Huylenbroucq è contra accusator ipsius fallax , si non mendax : maxime cum verisimile non sit epistolam illam , anno 1649. ad Innocentium X. stylo tam humili & tam sancto scriptam , ab alio quam à Sancto illo Episcopo fuisse scriptam ; nec possibile à Sanctamoreo cognita esse potuisse tot , & tanti momenti particularia , quæ in loco tam procul distante contigerant , nisi ea ex copia epistolæ ipsius ab insigni illo Domino Ricciardi accepta , uti testatur) didicisset. Præsumptio ergo pro Sanctamoreo contra Huylenbroucquium est. *Vis autem & potestas præsumptionis ea est , ut eum , pro quo fiat , liberet à probandi necessitate , eamque transferat in adversarium.* Tuldenus ibidem n. 14. Et ista quidem à Liberio

CAR.

Candido dicta fuerunt in Præloquio ad Tubam magnam; sed hic repetenda, ut eorum Huylenbroucq memor sit, videatque lector, à præiudiciis liber, iis nihil ab ipso nisi quisquillas & cavillationes in prætensis vindicationibus suis reponi. Per consequens à me expectandum non esse, ut tempus pretiosum in similibus aliis vitilitigationibus ipsius teram: neque enim dignæ sunt.

Sextò audite, Rdi Patres, tertium Generalem vestrum, Sanctum Franciscum de Borgia in Epist. ad Patres & Fratres provincie Aquitanie in qua futurum prædixit, quod orbis hodie videt impletum; quod si utique, *neglectis mediis conservandi spiritum Societatis à S. Ignatio supra descriptum, in admittendis ad Societatem magis attenderetur ad litteras, & exteriora talenta & dona postulantium, quam an eo spiritu se præsentarent, quem sanctus Fundator requirit, tempus veniret, in quo existeret in Societate ambitio, & sese efferret solutis habentis superbia, nec eam habituram, à quo contineretur.* Quippe si animum diverterint ad opes (prout hodie fieri conspiciunt omnes) & cognationes quas habent, intelligent illi se quidem propinquis & opibus affluente, sed *solidarum virtutum, ac spiritualium donorum copia egenos & vacuos. . . .* Atque utinam hoc experientia nondum docuisset! Docere ergo tunc cœperat. Quanto magis hodie docet! Porro ista in substantia habentur tam in editione Romana, quam in Iprensi. Et sic prorsus evanescit vindicatio, seu potius vitilitigatio Huylenbroucqui.

Septimò audite quintum etiam Generalem vestrum Aquaviva, & sextum Vitelleschi, quorum ille in Libro inscripto, *Industria pro Superioribus, ad curandos animæ morbos* cap. 15. dicit quoddam sæcularitas, & aulicifimus, se insinuans in familiaritates; & gratiam exterorum, morbus est in Societate, & intra, & extra periculosus, necessariò proinde reformandus. Et in *Instructio pro Superioribus* cap. 1. Est (inquit) & alia malorum radix longe periculosissima. . . rerum scilicet exteriorum occupatio nimia in quam Superiores ut plurimum

ART. II.

C

mum

70 *Ad Artes Jesuiticas*
mum. supra modum effundi solent. Et ista ergo
reformanda est.

Vitellescus vero Epist. 1. de orat. ad Patres & Fratres Societatis posteaquam dixit in communi aestimatione 10. superbos nos esse, huc nos tendere, ut omnia per nos administrantur, ex nobis pendeant universa, de nostra sapientia ample, magnificeque sentire, ceteros parvis facere, modico in pretio habere. 20. nostras commoditates nos impense sectari. 30. cupidos nos esse, & quærentes quæ nostra sunt. 40. prudentes nos esse magis & politicos, quam solide spirituales. Istorum quidem veritatem expresse non fatetur, sed nec diffitetur Vitellescus, utpote quæ certis experimentis, omnibus passim notis, nimis comprobata sunt. Et ideo pro remedio contra primum, superbiam utique, Curemus (inquit) ut omnes vulgo plane percipiant, nullius nos alterius rei, quam novissimi loci ambitione teneri; utque tempore sumus, ac nomine postremi minimique (nimirum nostris, Societatem ab iis qui eam constituerunt Patribus MINIMAM appellatam) ita nequaquam quæsitæ, sed germana veræque demissionis laude, ut omnium maximi ac principes sumus enitamur. Ne commoveamur, si contempti, si minus honorifice, si minori in pretio habitum nobis videbimur. Ne in aulas nos inferamus. Episcopis & ceteris qui præsentibus omnibus, intimam ex animo submissionem, atque observantiam deferamus. Ne umbram quidem nostram, seu dictam, seu factam præferant, unde oriri suspicio queat, audere nos cum iis pene ex æquo contendere, nihil non velle pervincere, de omnibus honorifice, atque officiose loquamur. Sicne hodie Socii se gerunt. Huylenbroucq?

Pro remedio contra secundum: si in vita commoditatibus procurandis minus seduli. . . . si in corporis cultu atque vestitu pauperes, & esse & videri gestamus. . . . , altera querela conticescet.

Pro remedio contra tertium serviet, si à litibus abhorrescimus. . . . testamentis condendis interesse ex regularium nostrarum præscripto recusabimus. . . . si nos ita gerimus ut omnes perspiciant, hominum animas, non

non marsupia nos querere, neque id agere ut ista nobis, verum ut illos Deo lucrémur. Nec ista hodie servari conspiciamus, imo prorsus contraria in magnis civitatibus omnes vident.

Denique pro remedio contra quartam querelam, Ne quasso (inquit) nobis Patres Fratresque, blandiamur, non pauci hoc in genere valido fræno egent (audi, audi Huylenbroucq ingenuam confessionem, an non in te quadrantem?) nemini parciunt, nimia agunt libertate & licentia, non sine gravi charitatis justitiæque interdum injuria, dum aliena, seu dicta, seu facta, nunc amplificata augent, modo ultro citroque renuntiant, nunc in deteriore partem accipiunt, ad motus animi, atque consilia Deo reservata dijudicanda progrediuntur: haud scio, an dicendum sit, res neque gestas unquam, neque per somnium quidem oblatas, comminiscuntur & cantant.... **HOC VITIUM LATIUS QUAM OPUS ESSET SERPERE PER SOCIETATEM DEPLO- RAMUS OMNES.** Necessario ergo reformandum, Jesuitæque compellendi ad hoc ut magis modesti sint, minus inflati, minus elati, magis submissi Episcopis & Vicariis apostolicis, quam hactenus fuerint, tam in Europa, quam in China, Tonquino, Cochincina, Paraguaría, Manila &c. hominum marsupia tam sollicitè non querant nec hereditates (prout tam frequenter facere conspiciuntur) sed ostendant se amatores esse paupertatis, juxta S. Ignatii spiritum, Constitutionumque suarum præscriptum.

Nec hisce tamen Monitis contentus Generalis Vitellæschus, in Epistola encyclica anni 1607. istam aliam necessario reformandæ Societatis causam prosequitur, quod nonnullorum, (utinam non tam multorum!) ex Societate sententiæ, in rebus præsertim ad mores spectantibus, plus nimio libera, non modo periculum est ut ipsam evertant, sed ne Ecclesia etiam Dei universa insignia adferant detrimenta. Omni itaque studio persciant ut qui docent, scribuntve, minime hæc regula & norma in delectis sententiarum, utantur: Tueri quis potest, Probabilis est, Authoritate non caret: verum ad eas sententias accedant, quæ tutiores, quæ graviorum, majorisque momenti Doctorum suffragiis sunt frequentata, quæ bonis

moribus conducunt magis, quæ denique & pietatem alere, & prodesse queant, non vastare nec perdere. Quoniam vero constitutiones, decreta, regulas probe callent de Sto. Thoma sequendo, de non promovendis ad cathedras, aut etiam removendis, qui ejusmodi doctrinam... cordi non habere præ se ferunt, præsertim si novitatum amantes esse deprehendantur (qui nulla sunt ratione ferendi) reliquum mihi præterea nihil est, nisi ut hac ipsa serventur uti magni rem momenti quàm ardentissime possum urgere.

Negare non potestis, R.^{li} Patres, verissime dictum esse à Generale vestro Vitellescho, liberio rem Sociorum opinandi licentiam, præsertim in rebus ad mores spectantibus, adeo periculosam esse, ut Societatem evertere posset, & insignia Ecclesiæ Dei adferre detrimenta. Hoc enim & plures sancti, hoc eminentissimi Cardinales, Aguirius & Denhoffius, hoc præcipui hodie Doctores, hoc Illustrissimi & sapientissimi Ecclesiæ Gallicanæ Episcopi sic judicant.

Octavo proinde loco audite Illustrissimos, sapientiaque ac virtute clarissimos Archiepiscopos & Episcopos, tamquam à Dei constitutos fidei legisque divinæ Doctores vobis certissime sapientiores, utpote à quibus sapientiam, divinæque Legis intellectum vos oportet addiscere. Ipsi vero in cœtu Generali Cleri Gallicani anni 1657. per supra allatam Epistolam, ad totius Regni Galliarum Episcopos transmissam perniciosos Casuistarum (quorum præcipui sectatores sunt Jesuitæ) sentimentis Sancti Caroli Borromæi saluberrimas Instructiones iis adversas, opposcentes, in præfatione ad illas (teste amplissimo D. Abbate Cyrono in Epist. ad D. Curatum Sti. Rochi, Curatorum Parisiensium Syndicum, de die... Maii 1657.) contestantur, à multo se tempore ingemiscere, quod videntur „ Dioceses suas eo in statu esse, in quo Provincia „ Sti. Caroli fuit tempore ipsius, sed in longe deteriore. „ Tametsi enim Confessarii nostri tam ignorantes non „ sint, (quàm tunc ibi fuerunt,) non modicum est „ periculum, ne se depravari sinant certis theotericorum „ opinionibus, Moralem Christianam regulasque Evangelicas adeo depravantibus, ut eorum ignorantia „ lon-

„ longe optabilior sit scientia: Morales quippe quæstio-
 „ nes fere omnes neoterici illi problematice sustinent,
 „ modosque suggeruunt, quibus pravi hominum ha-
 „ bitus foveantur, non exterminantur, & sic ab ipsis
 „ justificantur, ut eorum praxis in conscientia excusa-
 „ bilis sit. Cumque sua nobis præcepta Christus de-
 „ derit, exempla reliquerit, ut secundum ea vive-
 „ rent qui credunt in eum, siue iis vitam suam accom-
 „ modarent. Neotericorum illorum scopus esse videtur
 „ Christi regulas ac præcepta hominum potius com-
 „ modatibus, voluptatibus ac passionibus accommo-
 „ dare. Siquidem adeo ingeniosi sunt in abblandien-
 „ do mundanorum hominum avaritiæ & ambitioni, ut
 „ per adinventiones suas ipsis permittant de inimicis
 „ suis vindictam, honoris defensione palliatam, mu-
 „ tuum dare sub usura simili pallio velata, in Ecclesiasti-
 „ cas se ingerere dignitates quacumque via, falsumque
 „ mundi honorem sanguinariis mediis conservare. Olim
 „ aiebat Dei filius: *Beati pauperes spiritu, quoniam ip-
 „ sorum est regnum cælorum.* Hodie secundum neote-
 „ ricorum illorum subtilitates, beati potius spiritu divi-
 „ tes, ut pote quorum longe facilius est regnum cælorum,
 „ cum ad illud acquirendum sufficiat non peccare; ad
 „ non peccandum verò, secundum ipsos, sufficiat in-
 „ tentionem suam bene dirigere, in sequendo passionēs
 „ suas nunquam sibi proponendo finem malum & fla-
 „ gitiosum, v.g. ulciscendi se dunt sui honoris in-
 „ famorem occidunt, sed solum honorem, illum defendere.
 „ Præter istius doctrinæ corruptionem in omnium
 „ animos facile irrepentem nisi cursus ipsius sistatur,
 „ sensibili etiam dolore affecti fuimus, cernentes in-
 „ felicem majoris partis Confessoriorum facilitatem
 „ in impartienda poenitentibus suis absolutione, sub
 „ specioso prætextu ipsos per mansuetudinem istam &
 „ peccatis paulatim retrahendi, desperationemque &
 „ religionis contemptum in ipsis impediendi.
 „ Propterea quamplurimi Lutetiæ Parisiorum alia-
 „ rumque principalium hujusce regni Galliarum Curati
 „ per suum ad nos recursum, factasque de excessibus
 „ illis

illis querelas, imploratumque remedium, zelum ad id nostrum doloremque adauxerunt. Si citius id fecissent, novitiarumque opinionum elenchum citius nobis exhibuissent, eas omnes exactissima discussissemus sollicitudine, solemnique judicio pestis istius conscientiarum cursum cohibuissimus. Verum ob defectum temporis necessarii ad examen istud debita cum diligentia & exactitudine faciendum, prout tanti momenti negotium postulabat, judicavimus tam deplorabili malo, melius remedium pro nunc adferri non posse, nisi expensis Cleri curando typis mandari saluberrimas Sti. Caroli Borromei Cardinalis, & Archiepiscopi Mediolanensis Instructiones, easque ad omnes hujusce Regni Episcopos transmitti, ut Confessarii ab ipso discant modum quo se gerere debent in administratione Sacramenti poenitentiae.

Hactenus Cleri Gallicani Coetus generalis anni 1657. Anno vero 1700. post excussas maxima cum diligentia centum viginti septem noviorum Casuistarum laxitates seu novitias opiniones, fere ex Jesuitis excerptas, solenni judicio eas animarum saluti perniciosas pronuntiavit. Quod & ante pronuntiarent dum Casuistarum Apologiam Patris Pirot damnarant insigniores Galliarum Archiepiscopi Senonensis, Bituricensis, Rothomagensis, Vicarii que Generales Archiepiscopi Parisiensis, cumque ipsis Episcopi, Aurelianensis, Tullensis, Lexoviensis, Catalaunensis, Alecensis, Apamiensis, Convenensis, Basatensis, Conseranensis, Nivernensis, Andegavensis, Belluacensis, Ebroicensis, Cadurcensis, Vercienensis &c. nec non Universitates Parisiensis & Lovanensis.

Videte, RR. Patres, an post tam sollemniter damnatas à tot & tam illustribus sapientibusque Ecclesiae Principibus, Academiisque tam celebribus novitias Casuistarum vestrorum opiniones, seu laxitates tamquam animarum saluti perniciosas, adhuc eas à vestris doceri permittetis. Videte, an saltem liceat vobis dicere, cum plerisque Sociis vestris, quod eas nec defendere vultis nec damnare. Si sic: videte an damnabilis non sit temeritas & superbia, tam parum venerari

judicia tam venerabilia, quibus juxta Constitutiones vestras, & supra laudatum Generalis vestri Vitelleschi decretum tenemini vos humiliter submittere.

Maxime cum negare non possitis fideliter citatos esse damnabilium opinionum authores, sive à nobis supra §. 6. sive à Montaltio in Litteris provincialibus citatos; utpote quos fideliter citatos esse testificantur doctissimi Curiones Rothomagenses, qui (prout videre est in septimo scripto Curionum Parisiensium) ut mature procederent in negotio tanti momenti, sex de suis deputarunt ad discutiendos libros, in quibus propositiones illas contineri Litteræ Provinciales affirmabant. Post mensem verò exacti istius examinis, testimonium perhibuerunt propositiones illas à se inventas fuisse de verbo ad verbum, prout in Litteris provincialibus exhibentur. Quod & post examen novum decem alii Curati pariter sunt attestati. Et id ipsum ad oculum demonstrat Litterarum earundem novissimus Apologista.

Post hæc nihilominus audet Huylenbroucq citationes illas velut falsas rejicere, falsarius ipse. Audet & contemptibiliter loqui de Curatis illis Parisiensibus & Rothomagensibus, ipse præ illis contemptibilis, & utinam non dignus, cui reponatur istud Tullii: *Quoniam semel incepti esse impudens, pergam esse gnaviter.* Qua etiam redargutione dignus videri potest dum 2. P. posteriorum Vindicationum suarum pag. 82. Liberium Candidum impudentissimum calumniatorem vocat, sed non absque injuriâ impudentissima, pro eo quod dixit Patrem Jouvenci, in novissima Societatis Historia Rmum Patrem Magistrum S. Palatii, Romanosque approbatores fraudulentè decepisse ut Historia illa Romanis typis prodire posset. Neque enim hoc Liberius Candidus mendaciter finxit. Sed ex probato in Gallia didicit Authore libri, cui titulus: *Examen des Hausssetez sur les cultes Chinois, avancées par le Pere Joseph Jouvenci dans l'Histoire de la Compagnie de Jesus, cinquieme partie to. 2. l. 19.* in quo fraudes illas describit. De iis etiam mentionem facit liber inscriptus: *Recueil des Pieces touchant l'Histoire de la Com-*

paginæ de Jesus composée par le P. Fournenci, dans l'Avvertissement, & pagina 177. &c. Monendum hic occurrit, quod jam prius monuit Collector proximè laudati libri in Præfatione secundæ editionis p. xviii. libellum illum cui titulus: *Examen des Faussèterez* &c. malè adtributum R. P. Minorelli Dominicano. Confessus est & non negavit; confessus est, quia non est illius autor, quia non est Missionarius Sinicus. Ast nihil inde autoritatis demptum est libello: quin immo majorem acquisivit. Manifestum enim factum est esse opus Illustrissimi & Reverendissimi Domini Caroli Maigrot Episcopi Cononensis, in China Vicarii Apostolici, Doctoris & Socii Sorbonici, quocum Europeo nemo de eruditione Sinica contendet.

Ex hucusque ergo dictis lector non præoccupatus factis videre potest quod necesse non sit specialiter respondere ad ceteras Huylenbrouequii vindicationes, cum æque infundatæ sint & frivolæ, quàm hæctenus confutatæ. Deus misericors ipsius misereatur, detque ipsi spiritum sancti Ignatii, ut non sit de numero Jesuitarum secundi generis, sed primus de quibus sapientissimi Rothomagensis Parochi in epist. ad Illustrissimum Archiepiscopum suum sic loquuntur: „ Nullus jam relin-
 „ quitur ambigendi locus, quin Jesuitæ hoc opus te-
 „ nebrarum (Casuistarum utique apologiam) pro suo
 „ agnoscant, & tueantur. Modo enim sub eorum no-
 „ mine adversus factum Curionum Parisiensium ty-
 „ pis editæ sunt tumultuariæ plures chartæ, quibus fas-
 „ cipiunt patrocinium opinionum in Apologiâ conten-
 „ tarum. Nisi hæc intueremur, adduci minime pos-
 „ semus ad credendum. Quis enim arbitraretur So-
 „ cietatem, quæ pietatem, virtutem, doctrinam, pru-
 „ dentiam prosterit, eo fervore eaque pertinacia pa-
 „ trocinaturam operi, typis mandato absque authoris
 „ nomine, absque approbatione, quod nemo propu-
 „ gnare potest, nisi palam bellum indicere velit pietati,
 „ charitati, veritati, bonæ fidei, morum candori, ac
 „ singulis virtutibus christianis, quarum sanctissime
 „ leges hæc Apologiâ funditus evertuntur.

Ex

„ Expostulent quantum libuerit Jesuitæ de injuria,
 „ quam sibi illatam aiunt per Epistolas ad Provinciales;
 „ certum est nihil unquam in eos scriptum editumve
 „ fuisse, quod ipsorum famam gravius labefactarit; ni-
 „ hil quod hominibus, partium studio liberis, adeo fi-
 „ nistram de illorum ingenio, agendique ratione opi-
 „ nionem ingesserit, ac ingessit editio & defensio istius
 „ libri. Quod si inter graviore hos hos numeros,
 „ qui hominum de Societate existimationem magis at-
 „ terunt, dicendum profectò acerbiore non esse illis
 „ hostes, quàm sint ipsi sibi; cum ipsorum in hoc cœp-
 „ to pertinacia tantam eorum famæ labem inusserit,
 „ quantam nulla adversus illos scriptio.

„ Absit tamen, ut totum Ordinem insimulemus....
 „ Jesuitas à Jesuitis ipsis distinguere novimus. Existi-
 „ mamus enim alios veros esse Jesuitas, qui verum sui
 „ Instituti spiritum habent; alios falsos, qui solam ve-
 „ stem gerunt, eâ cæteroquin indigni.

„ Veri Jesuitæ sunt, qui sectatores ac sinceros Jesu
 „ Christi discipulos sese præbent ejusque vitam & do-
 „ ctrinam sedulo imitantur. . . . Qui non student
 „ placere hominibus, qui profanorum consortia, quan-
 „ tum possunt, declinant, qui fugiunt Aulam, velut
 „ charybdim proborum Religiosorum valde infestam,
 „ qui Regum ac Principum favorem & gratiam mini-
 „ me aucupantur, sed omnem spem & auxilium in
 „ Deo collocant, qui nec divitum amicitiam captant,
 „ nec iis dirigendis sese intrudunt, qui callidarum
 „ mundi artium expertes, eas detestantur, qui pruden-
 „ tiæ sæculi renuntiant, qui toti in hoc sunt, ut Deum
 „ adorent, eique serviant in simplicitate cordis. . . .
 „ In quibus nec fraus, nec dolus est, ac minus adhuc
 „ mendacium, & detractio, sive verbo, sive scripto;
 „ qui non injuriam injuriæ, non convicium convicio
 „ reponunt, sed benedicunt maledicentibus, laudant hos
 „ à quibus vituperantur. . . . Et qui falsa crimina
 „ non imponunt, veras in ipsis culpas reprehendenti-
 „ bus, quin potius æque sollicitè occultant hujusmodi

„ accusatorum defectus, ac sincere & candide proprios
 „ agnoscunt fatenturque errores.

„ Veri Jesuitæ sunt, qui, regendis erudiendisque fi-
 „ delibus, nihil nisi majorem Dei gloriam, proximi-
 „ que perfectionem, secundum suarum Constitutionum
 „ verba quarunt; itaut dum agitur de aliquo articulo
 „ definiendo, suas opiniones non plumbeæ proprii ce-
 „ rebri regulæ, sed inflexibili Regulæ Evangelicæ ac-
 „ commodent. Hi sunt, qui Casuistarum suorum li-
 „ bros ex animo purgatos cupiunt omni squalore ac
 „ fece, qua illos aspersit spiritus obsequentiae munda-
 „ næ, disciplinæ ignoratio, depravatio sæculi, pru-
 „ dentiaque & politica humana. Hi sunt quibus amici
 „ Sanchez, Molina, Escobarius & Tamburinus, sed ma-
 „ gis amica veritas. Qui Christianæ Ethices integri-
 „ tatem præferant omnibus Societatis emolumentis.
 „ Qui verum honorem collocant, non in sustinendis
 „ mordicus opinamentis, quæ bonos omnes offendunt,
 „ & ab ipsismet impiis damnantur; non in excusanda
 „ semper effreni suorum audacia; quasi in moribus
 „ impeccabiles, in doctrina verè infallibiles forent. . .
 „ Sed qui hominum verè religiosorum verum honorem
 „ in eo statuunt, ut culpam sincere fateantur, sicubi
 „ cæspitaverint; errorem revocent, si à veritatis semita
 „ deflexerint.

„ Veri denique Jesuitæ sunt, qui Confratrum suo-
 „ rum deplorant cæcitatem, lugentque, quòd in So-
 „ cietate ardentium violentorumque hominum factio
 „ invaluerit, à quibus regimen occupatur, autoritas
 „ in cæteros usurpatur, susceptoque temere profliga-
 „ tissimarum solutioris ethices opinionum patrocinio,
 „ in contradicentium ruinam conspiratur, atque hoc
 „ pacto Societas in discrimen adducitur, ipsismet suo-
 „ rum armis corruendi, dum interim à melius affectis
 „ remedium afferri non potest, quia ex ipsis potentio-
 „ res, plerumque certè non sanctiores, sic in cæteros
 „ dominatum exercent, tam cæcamque ab ipsis obe-
 „ dientiam exigunt, ut (secundum ipsos) *quasi pecca-*
 „ *tum ariolandi sit vel leviter repugnare, & quasi sce-*

„ *lus idololatriæ, nolle acquiescere iis, quæ hujusmodi*
 „ *Superiores inconsiderati, aut mali præcipere vel cæco*
 „ *impetu præsumunt.* “ Ex his videre potes, Huylen-
 brœuq, an verus sis Jesuita, an falsus.

„ Postquam de veris Jesuitis diximus... dicendum
 „ quid per falsos intelligamus... Hos ergo pseudo Jesuitas
 „ existimamus, qui formam & speciem tantum veræ
 „ pietatis præ se ferunt, ejus vim & virtutem abne-
 „ gantes. Qui seipsos maximi faciunt, cæteros asper-
 „ nantur. Qui ferre nequeunt ut quisquam virtute,
 „ scientia, vel fama ipsos antecellat. Qui omnibus
 „ dominari volunt, quemadmodum discipulis in Schola
 „ imperitantes. Qui in Regum Principumque palatia
 „ irrepunt, eorum benevolentiam, favorem & gratiam
 „ vel parasiticis obsequiis expiscantur. Qui proceribus.
 „ & divitibus hujus sæculi serviliter famulantur, per-
 „ commodâ dirigendi methodo, ut eorum postea po-
 „ testatem Societatis commodis servire faciant: molles
 „ & flexuosi, dum Dei & salutis causâ agitur: at duri
 „ & rigidi, in rebus ad proximi utilitatem pertinenti-
 „ bus, autoritate & opibus ipsorum ad commodum
 „ suum abuti minimè dubitantes.

„ Falsi Jesuitæ sunt, quorum, idolum est au-
 „ thoritas & fama Societatis, qui huc studium, labores,
 „ artes omnes conferunt. Qui istius simulacri bonum
 „ utilitatemque Ecclesiæ honori atque utilitati præfe-
 „ runt. Qui in animum inducunt suum, quidquid in
 „ Ecclesia est eruditione ac virtute præcipuum, inglo-
 „ riosa & triumphante Societate esse inclusum. Qui
 „ persuasum habent, nullum in præcipuis Ecclesiæ
 „ difficultatibus, præter ipsos, oraculum consulendum.
 „ Quos sufficientiæ suæ alta existimatio adeo inebriavit,
 „ ut neminem ferre queant reprehensorem, vel con-
 „ tradictorem. Qui velut impios & hæreticos, male-
 „ que erga Societatem affectos habent, quòquot ple-
 „ stenda eorum facinora carpunt. Qui mordicus tuen-
 „ tur depravatas suorum, etsi imperitissimorum &
 „ corruptissimorum, sententias. Qui ab uno & amplius
 „ sæculo libros scriptitantes, & tot perniciosi opinion-
 „ bus

bus, ex ipsorum Authoribus decerptis, ne unam
 quidem sincere & ex animo ejurarunt, ac refutarunt,
 quamvis nullus liber censuram ipsorum evadat, &
 non solum SS. Patrum scripta, sed ipsammet Scri-
 pturam fugillare audeant, non veriti S. Paulum in-
 mulare, quasi in epistolis fervore naturali se abripi
 passum, quique in epistola ad Romanos arma sub-
 ministravit Calvino, ad fulciendam hæresim suam.
 Qua de re videri potest P. Adam in Calvino profligato pag. 623.

Falsi Jesuitæ sunt, quos non puduit in se suscipere
 patrociniū corruptelarum omnium, quæ à sæculo,
 vel à centum viginti annis in libris Scholasticorum,
 seu Casuistarum minus accuratorum irrepserunt. Qui
 vulnera sanæ doctrinæ, per Authores illos inflicta,
 non solum incurata reliquerunt, quin potius aux-
 runt, novæque & longè graviora addiderunt, cum
 pertinacia sustinendo Ethicem, Evangelicis oraculis,
 sanctorumque Patrum, & sacrorum Canonum do-
 cumentis, divinisque atque Ecclesiasticis præceptis
 adversantem. Hi sunt, qui usque adeo alieni sunt à
 spiritu & mansuetudine Christi, gladii usum Petro
 vetantis æquissima in causâ (in qua scilicet agebatur
 de vita hominis Dei, adversus violentos furibundos-
 que invasores contutandâ) ut ipsismet presbyteris,
 religionisque pugionum usum permittant; quibus ca-
 lumniatores suos, calumniarique minitantes interi-
 mant; idque ipsis præceptum esse doceant lege cha-
 ritatis, quam Ordini suo debent. Terribilis profecto
 & portentosa est charitas illa, quæ homicidium præci-
 pit, quo nullum gravius adversus charitatem proximi
 crimen committi potest.

Falsi Jesuitæ sunt, qui contra Evangelicum Christi
 monitum Christianis omnibus datum, ut percutienti
 in dexteram maxillam, præbeant sinistram, volenti-
 que tunicam tollere demittant & pallium, Deumque
 orent pro calumniantibus & persequentibus se, non
 solum sustinent licitam esse occisionem pro alapa,
 pro pomo; ad præveniendam calumniâ, sed &
 fe-

„ ferociter insultant iis , qui pro Christo , ejusque E-
 „ vangelio stant adversus Authores tam crudelium dog-
 „ matum. Nam scriptor Apologiæ pag. 89. acculat
 „ eos , qui tam cruentæ doctrinæ refragantur , velut
 „ patronos furum , latronum , & calumniatorum ,
 „ eosque comparat Hieronymo Pragenfi & Galero hæ-
 „ reticis , qui impietatis pœnas flammis luerunt , quasi
 „ non metuendum sit , ne in Christum recidat jaculum ,
 „ quo adversarios petit. Etenim si furibus , latronibus ,
 „ calumniatoribusque patrocinatorum , qui negat licitum
 „ esse occidere pro alapa , levi furto , vel detractio-
 „ ne quo tandem loco Apologista ponet Filium Dei , qui
 „ Discipulos & fideles omnes docet has contumelias &
 „ injurias pati , & non resistere inferentibus , tantum
 „ abest , ut permittat eos occidere. *Ego autem dico*
 „ *vobis , non resistite malo , sed si quis te percusserit in*
 „ *dexteram maxillam , præbe illi & alteram , & ei*
 „ *qui vult tollere tunicam tuam , dimitte & pallium.*
 „ *Orate pro persequentibus & calumniantibus vos &c.*
 „ . . . Hæc sunt , Illustrissime Domine , discrimina ,
 „ quæ præ cæteris recensenda putavimus inter eos qui
 „ componunt Societatem Jesuitarum , ne justitiam &
 „ leges charitatis læderemus , si totum Ordinem con-
 „ demnaremus , innocentes indiscriminatim confun-
 „ dendo cum reis. Verùm quidem est nos potiori jure
 „ nunc , ut apparet , quàm olim accusare posse totam
 „ Societatem de suscepto patrocinio depravatæ morum
 „ doctrinæ , cum hi Patres evolutis tandem simula-
 „ tionis integumentis , nunc audacter sustineant , quod
 „ aliàs non sine excæcatione respuere & diffiteri vide-
 „ bantur. Nam in libello supplici , quem anno 1644.
 „ obtulerunt Senatui Burdigalensi contra librum , cui
 „ titulus : *Theologia moralis Jesuitarum* , agnoscunt
 „ propositiones , quæ in eo libro ipsis adscribuntur ,
 „ esse impias , periculosas , scandalosas , exitiosas bonis
 „ moribus , & societati civili. . . . Verùm ab eo tem-
 „ pore stylum & orationem mirum quantum muta-
 „ runt. Nunc palam profitentur se vindicēs ac pro-
 „ tectores Apologiæ , quæ plerasque sustinet corrupte-
 „ ART. II. D „ las

» las ejusdem Theologiae Moralis. Neque ullus hactenus
 » è Societate Religiosus prodiit, qui improbarit, ab-
 » negarit, aut etiam impugnarit ut oportet, doctri-
 » nam libri tam perniciosi, & tanto omnium applausu
 » rejecti .. Absit tamen ut totum Ordinem damnemus.

Sapientissimis Cyronibus istis gratias age, Huylen-
 broucq, quod sapientiae suae luce tuas & tuorum tene-
 bras depellere satagant, apertè demonstrantes necessita-
 tem remedii magni ad curandos Societatis morbos,
 profecto magnos, quos dum obstinatè negas, super-
 bum te Jesuitam manifestè demonstras, quales in So-
 cietate esse multos vir Eminentissimus credidit, dum
 dixit humilitatem hodie Jesuitarum non esse virtutem;
 per consequens non multos hodie veros esse Jesuitas,
 S. Ignatii patris sui spiritum habentes.

F I N I S.

I N D E X

Paragraphorum in hac appendice contentorum.

- §. I. **R**efelluntur allegationes ipsius in libri sui proe-
mio. 1
- §. II. Suorum corruptelas solidè non justificat Huy-
lenbroucq, dicendo, quòd suis ea nobis exprobrentur,
quæ Molinæus, aliiq̃ hæretici exprobrant Ecclesiæ
ea non damnnanti. 8
- §. III. Nec eas magis justificat, dicendo, Sociis ea
tribui, quæ ab aliis ipsi hauserint. 10
- §. IV. Nec suos solide justificat, dicendo, præter-
missa varijs in locis celebrium Authorum nomina,
etiam S. Thomæ: subinde etiam rationes, quorum
& quarum additione opinionibus suis auctoritatem
conciliant Casuistæ. 11
- §. V. Ad suos excusandos frustra etiam Huylenbroucq
conqueritur, omissas subinde circumstantias, & ex-
ceptiones, quibus adjectis, recentium Casuistarum
sententiæ, molliores & innocentiores videri po-
tuissent. 12
- §. VI. Rursus in vanum Huylenbroucquius conten-
dit, plerasque ex damnatis ab Alexandro VII. & In-
nocentio XI. propositionibus, à nobis contra verita-
tem tribui Jesuitis, quorum ne unus quidem, post
cognitam damnationem, ex illis aliquam tradiderit. 14
- §. VII. Contra veritatem Huylenbroucq jactitat om-
nimodam Jesuitarum ad Romana decreta submissio-
nem. 15
- §. VIII. Major non est Jesuitarum erga legitimas alias
Ecclesiæ Potestates reverentia & submissio. 27
- §. IX. Solide non probat Huylenbroucq, Theologiam
Moralem laxiorem perperam dici Theologiam Mo-
ralem Jesuitarum. 31

F. F. N. I. S.

pa 1

vide pag. 47 e appendice. pag. 82. solo manusc.
Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
circa 1700. vide pag. 612. n. 17. 38.
www.fondolibrarioantico.org

For the

Prof. ...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

J - 6

150